
Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Resumé:

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-2002 indeholder ligesom de foregående årsberetninger en beskrivelse af den overordnede anklagemyndigheds virksomhed, herunder en mere detaljeret beskrivelse af nogle af de sager, der har været behandlet i den overordnede anklagemyndighed i beretningsårene.

Beretningen indeholder således en gennemgang af de straffesager, som blev forelagt Højesteret i 2001 og 2002. Denne gennemgang omfatter både domsforhandlinger og kæresager.

Beretningen indeholder endvidere en nærmere redegørelse for behandlingen af straffesager om selskabstømning og den strafferetlige behandling af konkurrencelovssager. Begge sagsområder har gennem de senere år lagt beslag på meget store ressourcer.

Endvidere indgår der i beretningen en opfølgning på de artikler, der blev bragt i forbindelse med de seneste årsberetninger, herunder om behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning og sager om udvisning på grund af strafbart forhold. Årsberetningen indeholder endvidere en ajourført og gennearbejdet beskrivelse af anklagemyndighedens deltagelse i det internationale retlige samarbejde og en oversigt over ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten om straffesagers behandling.

Årsberetningen indeholder endelig oplysninger om personaleforholdene i den overordnede anklagemyndighed og oplysninger om sagstilgangen.

[Indholdsfortegnelse](#)

[Kolofon](#)

[Hele publikationen uden billeder og grafik](#)

Udgiver:

[Rigsadvokaten](#)

Frederiksholms kanal 16
1220
København K
33127200

[\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

[\[Forside\]](#) [\[Gå til bund\]](#)

Indholdsfortegnelse

- [Forord](#)
- [Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002](#)
  - [1.1. Indledning](#)
  - [1.2. Domsforhandlinger i Højesteret](#)
  - [1.3. Ankesager \(domme afsagt af landsretterne i første instans\)](#)
  - [1.4. Narkotikasager](#)
  - [1.5. Drabssager](#)
  - [1.6. Drabsforsøg](#)
  - [1.7. Sager vedrørende anden personfarlig kriminalitet](#)
  - [1.8. Sager vedrørende røveri](#)
  - [1.9. Foranstaltningssager](#)
  - [1.10. Udvisning](#)
  - [1.11. Sager om rettergangsfejl](#)
  - [1.12. Tredjeinstanssager \(domme afsagt af landsretten som ankeinstans\)](#)
  - [1.13. Sager vedrørende retsplejeloven](#)
  - [1.14. Sager vedrørende straffeloven](#)
  - [1.15. Sager vedrørende færdselsforhold](#)
  -
  - [1.16. Sager vedrørende særlovgivningen](#)
  - [1.17. Kæremål i Højesteret](#)
  - [1.18. Udvalgte Højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2001](#)
  - [1.19. Udvalgte højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2002](#)
- [Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning](#)
  -
  - [2.1. Indledning](#)
  - [2.2. Det historiske forløb](#)
    - [2.2.1. Overskudsselskaber](#)
    - [2.2.2. Købernes motiver for køb af overskudsselskaber til overkurs.](#)
    - [2.2.3. Myndighedernes kendskab til selskabstømningerne](#)
    - [2.2.4. Sammenfatning](#)
  - [2.3. Sagerne behandling før domsforhandlingen i 1. instans](#)
    - [2.3.1. Tilrettelæggelsen af efterforskningen](#)
    - [2.3.2. Gennemførelsen af efterforskningen](#)

- [2.3.3. Forberedende retsmøder](#)
- [2.3.4. Fremdrift i sagen](#)
- [2.3.5. Efterforskning i udlandet og udenlandske vidner](#)
- [2.3.6. Berømmelse af domsforhandlingen](#)
- [2.3.7. Anklageskriftet](#)
- [2.3.8. Sammenfatning](#)
- [2.4. Gennemførelse af domsforhandlingen](#)
  - [2.4.1. Forelæggelsen](#)
  - [2.4.2. Dokumentation af bilag, mundtlighedsformalisme](#)
  - [2.4.3. Revisionsberetninger](#)
  - [2.4.4. Opdeling af domsforhandlingen](#)
  - [2.4.5. Diktat til retsbogen](#)
  - [2.4.6. Forsvarernes og de tiltaltes ret og pligt til at være til stede](#)
  - [2.4.7. Proceduren](#)
  - [2.4.8. Særligt om ankesager](#)
  - [2.4.9. Sammenfatning](#)
- [2.5. Hovedresultater af straffesagerne mod køberne](#)
  - [2.5.1. Tiltalepraksis](#)
  - [2.5.2. Retspraksis](#)
  - [2.5.3. Aktieselskabslovens § 115 - ulovlig selvfinansiering](#)
  - [2.5.4. Straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3: Ulovlig udlodning](#)
  - [2.5.5. Skyldnersvig](#)
  - [2.5.6. Oversigt over straffesagerne - strafudmålingen](#)
  - [2.5.7. Sammenfatning](#)
-
- [2.6. Indsatsen mod sælgerne](#)
  - [2.6.1. Oprettelsen af statsadvokaturen for selskabstømmerkriminalitet.](#)
  - [2.6.2. Statsadvokatens personale- og lokaleforhold](#)
  - [2.6.3. Anmeldelser](#)
  - [2.6.4. De rejste tiltaler og resultatet af straffesagerne](#)
  - [2.6.5. Sammenfatning](#)
- [2.7. Afslutning](#)
  - [2.7.1. Ressourceforbruget](#)
  - [2.7.2. Muligheder for en forebyggende indsats](#)
- [Bilag](#)
- [Afsnit 3 Den strafferetlige behandling af konkurrencelovs-overtrædelser](#)
  - [3.1. Indledning](#)
  - [3.2. Den nye konkurrencelov](#)
  - [3.3. Bødediskussionen](#)
  - [3.4. El-kartellet](#)
  - [3.5. Øvrigt behandlede konkurrencestraffesager](#)

- [3.6. Afsluttende](#)
- [Afsnit 4 Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning](#)
  -
  - [4.1. Indledning](#)
  - [4.2. Konkrete sager](#)
- [Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002](#)
  - [5.1. Indledning](#)
  -
  - [5.2. Ny lovgivning](#)
    - [5.2.1. Ændringer af udlændingeloven](#)
    - [5.2.2. Indfødsretsloven](#)
  - [5.3. Oversigt over trykt retspraksis om udvisning på grund af strafbart forhold i årene 2001 til 2002](#)
  - [5.4. Gennemgang af højesteretssager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold](#)
  - [5.5. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2 \(helbredstilstand\)](#)
  - [5.6. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, om overlastrisiko](#)
  - [5.7. Gennemgang af afgjorte sager mod udlændinge, der er udvist](#)
  - [5.8. Afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg vedrørende fortolkningen af EMRK artikel 8](#)
    - [5.8.1. Indledning](#)
    - [5.8.2. Afgørelser, hvor Domstolen har statueret krænkelse af EMRK artikel 8](#)
    - [5.8.3. Afgørelser, hvor Domstolen har fundet en udvisning proportional](#)
  - [Bilag 1](#)
  - [Bilag 2](#)
  - [Bilag 3](#)
- [Afsnit 6 Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde](#)
  - [6.1. Indledning](#)
  - [6.2. Udviklingslinier frem til ca. 1990](#)
  - [6.3. Tiden efter 1990](#)
  - [6.4. Den Europæiske Union](#)
    - [6.4.1. Udviklingen frem til 1990](#)
    - [6.4.2. Schengensamarbejdet](#)
    - [6.4.3. Maastrichttraktaten](#)
    - [6.4.4. Amsterdamtraktaten](#)
    - [6.4.5. Nicetraktaten](#)
    - [6.4.6. Rammen for samarbejdet på det politimæssige og strafferetlige område](#)
    - [6.4.7. De praktiske resultater af det retlige samarbejde i kriminalsager](#)
  - [6.5. Europarådet](#)
    - [6.5.1. Generelt](#)
    - [6.5.2. Anklagemyndighedens rolle i strafferetsplejen](#)

- [6.5.3. Greco](#)
- [6.6. De Forenede Nationer \(FN\)](#)
- [6.7. International Association of Prosecutors \(IAP\)](#)
- [6.8. Eurojustice](#)
- [6.9. Nordisk og baltisk samarbejde](#)
- [6.10. Bilateralt internationalt samarbejde mellem den danske anklagemyndighed og anklagemyndigheden og andre institutioner i andre stater.](#)
  - [6.10.1. Besøg og studierejser i Danmark](#)
- [6.11. Øvrige internationale spørgsmål](#)
- [6.12. Sammenfatning](#)
- [Afsnit 7 Ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten](#)
  - [7.1. Straffeloven](#)
  - [7.2. Retsplejeloven](#)
  - [7.3. Færdselsloven](#)
  - [7.4. Meddelelser m.v. fra Rigsadvokaten](#)
  - [7.5. Rigsadvokaten Informerer](#)
- [Afsnit 8 Personalet i den overordnede anklagemyndighed](#)
- [Afsnit 9 Sagsfordelingen hos Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater](#)
  - [9.1. Sagsfordelingen m.v. hos Rigsadvokaten](#)
  - [9.2. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne](#)
  - [9.3. Målsætning for sagsbehandlingstiden](#)
- [Afsnit 10 Den overordnede anklagemyndigheds deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper nationalt 2001-2002](#)
- [Bilag](#)
  - [Bilag 1 Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver - en oversigt](#)
  - [Bilag 2](#)
  - [Bilag 3 Register til Anklagemyndighedens Årsberetning 1973-2002](#)

[\[Forside\]](#) [\[Top\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Forord

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Forord

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-2002 indeholder ligesom de foregående årsberetninger en beskrivelse af den overordnede anklagemyndigheds virksomhed, herunder en mere detaljeret beskrivelse af nogle af de sager, der har været behandlet i den overordnede anklagemyndighed i beretningsårene.

Beretningen indeholder således en gennemgang af de straffesager, som blev forelagt Højesteret i 2001 og 2002. Denne gennemgang omfatter både domsforhandlinger og kæresager.

Beretningen indeholder endvidere en nærmere redegørelse for behandlingen af straffesager om selskabstømning og den strafferetlige behandling af konkurrencelovssager. Begge sagsområder har gennem de senere år lagt beslag på meget store ressourcer.

Endvidere indgår der i beretningen en opfølgning på de artikler, der blev bragt i forbindelse med de seneste årsberetninger, herunder om behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning og sager om udvisning på grund af strafbart forhold. Årsberetningen indeholder endvidere en ajourført og gennearbejdet beskrivelse af anklagemyndighedens deltagelse i det internationale retlige samarbejde og en oversigt over ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten om straffesagers behandling.

Årsberetningen indeholder endelig oplysninger om personaleforholdene i den overordnede anklagemyndighed og oplysninger om sagstilgangen.

København, august 2003

Henning Fode

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02**Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002**

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 1

Højesteretssager i 2001-2002

1.1. Indledning

Rigsadvokatens embedsopgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. En af de væsentlige opgaver er udførelsen af straffesager i Højesteret. Dette afsnit beskriver Rigsadvokatens virksomhed i forhold til Højesteret i perioden fra 2001 til 2002, herunder nogle af de sager, som har været domsforhandlet, og nogle af de skriftlige kæremål behandlet i Højesteret i samme periode. Det fremgår af nedenstående tabel, hvor mange nye anke- og kæresager Rigsadvokaten modtog i perioden fra 1999 - 2002, og hvor mange sager der blev afgjort i samme periode.

Tabel 1. Højesteretssager i 2001- 2002 (opgjort pr. 31.12.2002)

	1999	2000	2001	2002
1. Nye ankesager	53	41	52	56
- heraf ankefrafald	6	2	4	4
- heraf verserende	20	21	24	28
2. Domsforhandlinger i Højesteret	50	35	46	47
- heraf initiativanker	3	2	3	2
- heraf tredjeinstanssager	18	11	7	19
- antal tiltalte	60	37	72	61

Anklagemyndighedens påstand for Højesteret¹

- skærkelse	12	16	17	15
- stadfæstelse	35	17	27	30
- ophævelse	-	-	3	1
- frifindelse	3	2	0	2
3. Nye kæresager	40	45	28	34
- heraf afgjort	34	37	23	26
- heraf frafaldet	0	2	0	1
- heraf verserende	6	6	5	7

1) Anklagemyndighedens hovedpåstand. I sager mod flere tiltalte har Rigsadvokaten i visse tilfælde nedlagt påstand om stadfæstelse af straffen for nogle af de tiltalte og skærkelse for andre. I beretningsåret 2001 skete dette i to af sagerne og i beretningsåret 2002 i én af sagerne. Sagerne er derfor taget med i statistikken begge steder.

Højesterets domme og udvalgte kendelser offentliggøres i Ugeskrift for Retsvæsen (U). Ved omtalen af en række af de sager, som Rigsadvokaten har behandlet i beretningsårene, henvises der i vidt omfang til afgørelser, som er trykt i ugeskriftet eller i det ugentlige fortryk (UfR NyhedsService). Rigsadvokaten orienterer jævnligt anklagemyndigheden om mere principielle højesteretsafgørelser i Rigsadvokaten Informerer (RI). Rigsadvokaten Informerer er blandt andet tilgængelig på Rigsadvokatens hjemmeside på internettet (www.rigsadvokaten.dk).

1.2. Domsforhandlinger i Højesteret

Det følger af retsplejelovens § 957, at "*den part, som anker...*" først har ordet under domsforhandlingen i Højesteret. Denne bestemmelse praktiseres normalt således, at Rigsadvokaten forelægger sagen for Højesteret, når anklagemyndigheden har taget initiativ til at anke sagen eller påstår dommen ændret, den såkaldte *kontraanke*. Rigsadvokaten tager i almindelighed stilling til spørgsmålet om kontraanke i forbindelse med indbringelsen af sagen for Højesteret. Dette sker, når ankemeddelelsen er forkyndt for den tiltalte. Rigsadvokaten vurderer i denne forbindelse, om retspraksis på det pågældende område giver udsigt til en ændring af landsrettens resultat. Finder Rigsadvokaten, at landsrettens afgørelse utvivlsomt er i overensstemmelse med retspraksis,

nedlægges alene påstand om stadfæstelse. Det gjorde Rigsadvokaten i langt over halvdelen af sagerne i beretningsårene 2001-2002. I denne situation forelægges sagen som udgangspunkt af forsvareren, medmindre forsvareren træffer aftale med Rigsadvokaten om, at denne forelægger sagen. Rigsadvokaten er i almindelighed imødekomme overfor en sådan anmodning fra forsvareren.

Rigsadvokaten tager kun i begrænset omfang initiativ til at anke en sag til Højesteret. I perioden fra 2001 til 2002 blev der sammenlagt domsforhandlet seks sager i Højesteret, som var anket på initiativ fra anklagemyndigheden. Som det fremgår af tabel 1, var sagerne fordelt med tre sager i 2001 og tre sager i 2002, hvilket svarer til en "ankeprocent" på 6,5 % for 2001 og 6,4 % for 2002. Rigsadvokaten fik medhold i fem af sagerne. Der var i alle sagerne tale om tredjeinstanssager.

En straffesag kan normalt kun behandles i to instanser i domstolssystemet. Dette indebærer, at en sag, der er startet i byretten som 1. instans, kun med særlig tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kan indbringes for Højesteret. Er sagen derimod startet i landsretten som første instans, er der fri ankeadgang til Højesteret. I den følgende beskrivelse sondres der mellem ankesager, der er startet i landsretten og tredjeinstanssager.

1.3. Ankesager (domme afsagt af landsretterne i første instans)

Efter reglerne i retsplejelovens § 940 kan en dom, der er afsagt af landsretten i første instans, påankes til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82. Anken kan efter § 943 støttes på, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt, den såkaldte formalitetsanke. Anken kan endvidere efter § 945, stk. 1, støttes på den retlige bedømmelse af sagen, herunder retsformandens retsbelæring, og fastsættelsen af retsfølgen (sanktionen) m.v. Det er den såkaldte realitetsanke. Højesteret er afskåret fra at bedømme spørgsmål, der er undergivet nævningernes enekompetence. Det vil blandt andet sige, at nævningernes afgørelse af spørgsmålet om utilregnelighed efter straffelovens § 16 og om tilstedeværelsen af fakultative strafforhøjelses-, strafnedsættelses- og strafbortfaldsgrunde anses for bindende for Højesteret. Anken kan ikke støttes på bevisbedømmelsen, jf. § 945, stk. 2.

Den overvejende del af ankesagerne har i lighed med tidligere drejet sig om sanktionsfastsættelsen i sager vedrørende narkotikaforbrydelser efter straffelovens § 191 og manddrab eller forsøg herpå efter straffelovens § 237. Der var endvidere tale om enkelte sager vedrørende andre former for personfarlig kriminalitet, herunder sager om vold med døden til følge m.v. Der var i enkelte af sagerne spørgsmål om ophævelse af landsrettens dom og hjemvisning til fornyet behandling ved nævningeting som følge af rettergangsfejl m.v. i forbindelse med nævningesagens behandling i landsretten.

Tabel 2. Domsforhandlinger i ankesager i 2001 (2. instanssager)

Lovbestemmelse

stadfæstet Afgørelse ændret sager i alt

Grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191	12	2	14
Manddrab efter straffelovens § 237	3	3	6
Drabsforsøg	1	4	5
Grov vold efter straffelovens § 245 og § 246	2	1	3
Røveri	2	0	2
Øvrige	3	3	6
Sager i alt	23	13	36

Tabel 3. Domsforhandlinger i ankesager i 2002 (2. instanssager)

Lovbestemmelse	stadfæstet	Afgørelse ændret	sager i alt
Grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191	9	4	13
Manddrab efter straffelovens § 237	9	0	9
Drabsforsøg	3	1	4
Grov vold efter straffelovens § 245 og § 246	2	0	2
Røveri	0	0	0
Sager i alt	23	5	28

Efter retsplejelovens § 967 kan domme i straffesager, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, som udgangspunkt påankes til Højesteret. En sådan sag blev domsforhandlet i beretningsåret 2001.

1.4. Narkotikasager

En betydelig del af ankesagerne vedrørte overtrædelse af straffelovens § 191.

Som det fremgår af tabel 2 og tabel 3, stadfæstede Højesteret i langt den overvejende del de af landsretten fastsatte straffe. Højesteret ændrede dog strafudmålingen i seks sager. I alle sagerne var der tale om *strafnedsættelse*.

I sagen **U 2001.1334 H** nedsatte Højesteret straffen for T 14, som ved byrettens dom af 23. juli 1999 for narkotikakriminalitet med hensyn til ca. 4 kg heroin var blevet straffet med fængsel i 4 år 6 måneder, og som nu var fundet skyldig i forsøg på i september 1998 at indføre et ukendt betydeligt kvantum heroin (1-5 kg) fra Tyrkiet, fra en tillægsstraf af fængsel i 5 år til en tillægsstraf af fængsel i 2 år 6 måneder. Anklagemyndigheden havde tilsluttet sig, at der burde ske en vis nedsættelse af straffen.

Sagen **U 2001.1709 H** vedrørte to norske statsborgere, der var fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191 ved den 8. marts 2000 i en norsk indregistreret personbil via grænseovergangen i Frøslev med henblik på videreoverdragelse at have indført 28,9 kg amfetamin og 2,84 kg kokain. Landsretten idømte begge fængsel i 9 år, og begge blev udvist for bestandig. Foruden den fundne narkotika konfiskeredes personbilen. For Højesteret påstod T1 og T2 formildelse, medens anklagemyndigheden påstod stadfæstelse. Det fremgik af sagen, at amfetaminindholdet i de 28,9 kg amfetamin var 1-2%. Højesteret fandt ikke for nogen af de tiltalte grundlag for at formilde den idømte straf.

I sagen **U 2002.416 H** blev T2 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191 ved i december 1999 i forening med andre med henblik på videreoverdragelse at have indført ca. 80 kg hash fra Holland til Danmark (forhold 2), i forsøg på overtrædelse af samme bestemmelse ved den 7. januar 2000 i forening med andre med henblik på videreoverdragelse at have forsøgt at udføre ca. 80 kg hash fra Danmark til Norge (forhold 3) samt ved den 11.-12. januar 2000 i forening med andre med henblik på videreoverdragelse at have udført ca. 80 kg hash fra Danmark til Norge (forhold 4). Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år. Der var ikke i landsrettens dom i forbindelse med strafudmålingen taget stilling til, hvorvidt forholdene 2-4 angik det samme parti hash på ca. 80 kg. Det kunne efter det foreliggende ikke udelukkes, at dette var tilfældet for alle eller nogle af forholdenes vedkommende. På denne baggrund fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 2 år 6 måneder

Sagerne **U 2002.1039H** og **U 2002.1267 H** vedrørte straffastsættelsen for forsøg på fremstilling af narkotika. Højesteret fastsatte i **U 2002.1039 H** straffen for T3 til fængsel i 7 år og lagde på den ene side vægt på, at forholdet blev begået under anvendelse af professionelt udstyr og efter nøje forudgående planlægning, men der måtte på den anden side også lægges vægt på usikkerheden med hensyn til, hvorvidt T3 faktisk var i stand til at fremstille amfetamin/metamfetamin i det i anklageskriftet angivne omfang. Landsretten havde fastsat straffen til fængsel i 8 år. I **U 2002.1267 H** lagde Højesteret vægt på, at T1 over en længere periode under anvendelse af professionelt udstyr og efter nøje planlægning med hensyn til indkøb af udstyr og kemikalier m.v. havde forsøgt at fremstille henholdsvis ca. 413 gram ren MDA, ca. 95,5 gram ren MDA og ca. 412,5 gram rent amfetaminsulfat. Forholdene fandtes herefter med rette henført under § 191, stk. 1, 2. pkt. Efter en samlet vurdering, hvori også indgik usikkerheden med hensyn til, hvad T1 faktisk var i stand til at fremstille, fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 5 år. Landsretten havde fastsat straffen til fængsel i 6 år med bemærkning om, at der af de nævnte mængder rent stof kunne fremstilles ca. 2 kg

ecstasy piller og 2-3 kg amfetaminsulfat af en styrke, som anvendes ved salg til brugere. Højesteret fandt, at der ikke kunne lægges afgørende vægt på, hvor stor en mængde ecstasy piller og amfetaminsulfat af en styrke, som anvendes ved salg til brugere, der kunne fremstilles.

I sagen **U 2002.1043/1 H**, som vedrørte besiddelse og salg af ca. 2,7 kg amfetamin, havde landsretten fastsat straffen til fængsel i 6 år. Med henvisning til mængden af amfetamin m.v. og sagens øvrige oplysninger, herunder om T's eget narkotikamisbrug, fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 5 år. (Dissens for stadfæstelse).

I sagen **U 2003.296/2 H** var T1 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have forsøgt at indføre 1.368,9 gram heroin til Danmark, hvilket mislykkedes, da han blev anholdt. Det fremgik af sagen, at T1 efter anholdelsen indvilgede i at fortsætte sin kurerrejse, hvilket medførte, at det danske politi kunne anholde T2. Efter en samlet vurdering af T1's rolle, mængden af heroin og hans bistand ved sagens opklaring fastsatte Højesteret straffen for hans vedkommende til fængsel i 5 år. Landsretten havde idømt begge tiltalte fængsel i 6 år.

Højesteret tog i sagen **U 2002.340 H** stilling til, hvorvidt udenlandsk politis *agentvirksomhed* havde betydning for strafudmålingen i en dansk narkosag. Anklagemyndigheden havde både i landsretten og i Højesteret tilkendegivet, at et af forholdene, der drejede sig om forsøg på indsmugling af 10 kg kokain, var fremprovokeret af en agent, der var anvendt af det østrigske politi, og at agentens adfærd bedømt efter danske regler klart var ulovlig. Agenten handlede alene på vegne af det østrigske politi uden medvirken af dansk politi. Et flertal på fire dommere udtalte om et af sagens forhold, at hvis agentens adfærd havde været udøvet på initiativ af dansk politi, ville den have været i strid med provokationsforbuddet i retsplejelovens § 754 a. Ved den strafferetlige vurdering af de tiltaltes handling kunne det ikke tillægges betydning, at provokationen er foretaget af en udenlandsk myndighed uden medvirken af dansk politi. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 754 a, at overskridelse af provokationsforbuddet ikke skal fritage gerningsmanden for ansvar, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, men at der eventuelt kan tages hensyn hertil ved strafudmålingen. Disse dommere fandt ikke, at der i sagen var særlige omstændigheder, som talte for, at forholdet skulle anses for straffrit. Forholdet indgik således i en række professionelt tilrettelagte indsmuglinger af narkotika. Under disse omstændigheder fandt flertallet, at en domfældelse i dette forhold heller ikke ville være i strid med artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og flertallet tiltrådte derfor, at de tiltalte var fundet skyldige i dette forhold, og fandt, at der heller ikke var grundlag for strafbortfald. Mængden af kokain i forholdet var væsentligt større end i de øvrige forhold, og det kunne derfor ikke udelukkes, at agentens overskridelse af provokationsforbuddet havde forøget lovovertrædelsens grovhed. Flertallet tiltrådte derfor, at agentvirksomheden var tillagt betydning ved strafudmålingen. Dissens for at frifinde de tiltalte i forholdet.

Dommen er ligeledes omtalt i RI 18/2001.

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

1.5. Drabssager

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.5. Drabssager

Der har for drabssagernes vedkommende i vidt omfang dannet sig en meget fast retspraksis for strafudmålingen, således at strafpositionen på fængsel i 12 år er udgangspunktet. Der kan herved henvises til Højesterets dom i **U 1995.592 H**.

Har nævningerne besvaret sørgsmål om anvendelsen af straffelovens § 85 bekræftende, dvs. fundet at der foreligger særlige forhold, som taler for en mildere straf end den, som ellers ville finde anvendelse, er udgangspunktet en straf på fængsel i 10 år.

Er der tale om drab i *samlivsforhold* m.v., er udgangspunktet fængsel i 10 år, hvilket fremgår af Højesterets dom i **U 1993.742 H**. Har nævningerne besvaret et sørgsmål om anvendelse af straffelovens § 85 bekræftende, er udgangspunktet fængsel i 8 år.

Der blev i beretningsårene 2001 og 2002 domsforhandlet i alt 14 drabssager i Højesteret. Højesteret stadfæstede landsrettens straffastsættelse i 11 af sagerne og ændrede strafudmålingen i tre sager. Straffen blev nedsat i U 2001.1980/2 H og U 2001.1264 H og forhøjet i U 2001.1740 H. Syv af drabssagerne, der blev domsforhandlet i beretningsårene, blev bedømt som drab begået i ægteskabs- eller samlivsforhold². Heraf skal særligt fremhæves U 2001.1980/2 H, der er beskrevet nedenfor.

Højesteret ændrede endvidere landsrettens straffastsættelse i U 2002.603 H om drabsforsøg i forbindelse med røveri og vold med døden til følge.

Et mindretal på én dommer dissenterede for stadfæstelse.

2) U 2001.1650 H, U 2001.1740 H, U 2001.1874, U 2001.1980, U 2002.248, U 2002.349 H og U 2002.2324.

Dobbeltdrab

Højesteret tog i beretningsåret 2001 stilling til strafudmålingen i to sager om dobbeltdrab. Sagen **U 2001.1740 H** vedrørte en kvinde, som blev fundet skyldig i drab på sin ægtefælle og for drab på en 82-årig mand, der tillige blev frarøvet ca. 700.000 kr. Drabene var begået med ca. 2 års mellemrum. Højesteret forhøjede straffen fra fængsel i 16 år til fængsel på livstid under henvisning til

forbrydelsernes karakter og grovheden navnlig af drabet på den 82-årige mand.

I sagen **U 2002.248 H** blev tiltalte fundet skyldig i at have dræbt sin hustru, som han var blevet gift med 6 uger tidligere, og for drab på hendes 2-årige datter. Tiltalte begravede ligene ved et sommerhus. Herudover blev tiltalte dømt for brandstiftelse i arresten. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at T havde begået to drab, og at de to drab blev begået i eller ved det sommerhus, som han havde lejet nogle dage forinden med henblik på at begå forbrydelsen, og idømte tiltalte en straf på livstid. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse.

Drab og usømmelig omgang med lig

Er der tale om drab i kombination med usømmelig omgang med lig, f.eks. ved lemlæstelse af liget ved afskæring af legemsdele, afbrænding og lignende, fastsættes der i reglen en skærpet sanktion, fordi handlinger af denne karakter indikerer en vis kynisme i den måde, hvorpå drabet er udført. Der har i beretningsårene foreligget to sådanne sager, hvor Højesteret dog ikke har fundet anledning til at skærpe sanktionen i forhold til det almindelige udgangspunkt for strafudmålingen i drabssager på 12 års fængsel.

I sagen **U 2001.1264/1 H** var den tiltalte fundet skyldig i at have dræbt sin kærestes tidligere ægtefælle og efterfølgende sat ild til den bil, hvori liget lå. I landsretten blev den tiltalte for disse forhold idømt fængsel i 14 år. Et flertal på fire dommere i Højesteret nedsatte straffen til fængsel i 12 år. Flertallet henviste til, at der ikke i landsrettens dom var givet nogen begrundelse for den valgte strafposition, og at der heller ikke i sagen i øvrigt var sikkert grundlag for at fravige det sædvanlige udgangspunkt for strafudmålingen i drabssager. Dissens af én dommer for stadfæstelse.

I sagen **U 2003.79 H** var den tiltalte var fundet skyldig at have dræbt en mandligbekendt med mange knivstik og i usømmelig behandling af liget ved efterfølgende at have skåret en finger af ofret. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 12 år.

Drab og frihedsberøvelse

Hvis ofret forinden drabet har været frihedsberøvet, synes der ligeledes at være en tendens til at skærpe straffen. Højesteret har således i beretningsårene 2001 -- 2002 fastsat skærpede straffe i to sager af denne type.

U 2001.1980/2 H drejede sig om drab på tidligere samlever efter forudgående frihedsberøvelse i ca. et døgn. Parterne havde lært hinanden at kende i 1995 og var i 1996 flyttet sammen i hendes lejlighed. T flyttede fra lejligheden i marts 1998. De havde seksuelt samkvem indtil sommeren 1999 og havde herefter fortsat jævnlig kontakt. Drabet fandt sted omkring midnat den 7. februar 2000. Højesterets flertal fandt på baggrund af det oplyste om parternes forhold, at udgangspunktet for strafudmålingen var fængsel i 10 år, og at straffen herefter under hensyn til den langvarige frihedsberøvelse, der gik forud for drabet, burde fastsættes til fængsel i 12 år. Mindretallet fandt ikke grundlag for i det foreliggende tilfælde at tage udgangspunkt i den sædvanlige straf for drab på ægtefælle eller samlever og stemte herefter for at stadfæste den af landsretten idømte straf på fængsel i 14 år.

I sagen **U 2002.1518 H** var to tiltalte fundet skyldige i drab ved en aften i november 2000 i et firma i forbindelse med tyveri af cigaretter at have tvunget en ung kvindelig rengøringsassistent ind i en ca. 155 x 62 x 85 cm stor termoboks i et kølerum, hvor hun blev frihedsberøvet, hvilket medførte, at hun i løbet af natten afgik ved døden som følge af kvælning. Landsretten fastsatte straffene til fængsel i 16 år og lagde herved især vægt på karakteren og grovheden af det begåede drab, herunder at det havde været forbundet med en længerevarende indespærring i køleboksen. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre straffene.

Drab i forbindelse med seksualforbrydelse

I sagen **U 2002.2598 H** blev den tiltalte af nævningetinget fundet skyldig i at have tiltvunget sig anden kønslig omgængelse end samleje med en 66-årig kvinde og i at have dræbt kvinden ved kvælning. Et flertal i Højesteret på fire dommere fandt ikke grundlag for at ændre landsrettens straffastsættelse på 14 års fængsel og stadfæstede derfor dommen. Et mindretal på én dommer fandt, at straffen burde forhøjes til fængsel i 16 år under hensyn til, at drabet var begået i forbindelse med en særdeles grov seksualforbrydelse, og uden at der var oplyst formildende omstændigheder.

Drabsforsøg i forbindelse med røveri og vold med døden til følge

Sagen **U 2002.603 H** vedrørte to tiltalte, der blev dømt for røveri af særlig farlig karakter, vold med døden til følge, forsøg på manddrab og brandstiftelse. De to tiltalte var trængt ind i en 75-årig mands hjem, hvor de afkrævede den ældre mand penge. Da de ikke fandt penge, begik de vold mod den ældre mand, der senere samme aften eller nat medførte hans død. Da de tiltalte havde tilegnet sig et jagtgevær og en pengekasse indeholdende ca. 20 kr., satte de ild til ejendommen. Højesteret forhøjede straffen fra 12 år til 14 år og begrundede strafforhøjelsen med, at forholdene ved strafudmålingen måtte sidestilles med drab begået i forbindelse med røveri, uagtet ofret var afgået ved døden som følge af den udøvede vold, og der derfor alene kunne dømmes for forsøg på drab.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

1.6. Drabsforsøg

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.6. Drabsforsøg

Som det fremgår ovenfor af tabel 2, ændrede Højesteret i 2001 straffen i fire af de fem sager vedrørende drabsforsøg. I 2002 ændrede Højesteret landsrettens strafudmåling i en enkelt sag.

Der synes også for de sager, der vedrører drabsforsøg, at have dannet sig en fast retspraksis for strafudmålingen, således at udgangspunktet er strafpositionen fængsel i 6 år. Er der tale om drabsforsøg i samlivsforhold m.v., synes udgangspunktet at være fængsel i 5 år. Højesteret har i beretningsårene i flere sager justeret straffastsættelsen i sager vedrørende drabsforsøg i *samlivsforhold* m.v. fra fængsel i 6 år til fængsel i 5 år.

Foreligger der skærpende omstændigheder i forbindelse med drabsforsøget, f.eks. når drabsforsøget har været nøje planlagt eller udført under udøvelse af en særlig kynisme, eller hvor ofret har pådraget sig en alvorlig skade eller varige mén, forhøjes straffen.

Drabsforsøg i samlivsforhold m.v.

Sagen **U 2001.1650 H** vedrørte en tiltalt, der havde forsøgt at dræbe sin eks-kæreste, som han havde kommet sammen med i ca. 1½ år, men aldrig havde boet sammen med. Højesteret nedsatte straffen fra 6 år til 5 års fængsel under henvisning til, at tiltalte og ofret havde haft et fast forhold i knap 2 år, og at forholdet var blevet afbrudt 1-2 måneder før gerningstidspunktet, og at forurettede havde indledt et forhold til en anden mand.

I sagen **U 2002.607/2 H** var tiltalte dømt for trusler, simpel vold samt drabsforsøg ved i jalousi at have stukket sin samlever med en kniv. Højesteret bemærkede, at tiltalte og ofret havde levet sammen i godt 2 år, og at drabsforsøget m.v. blev begået i jalousi på grund af omstændigheder, som tiltalte kort tid forinden havde opdaget. Højesteret fandt efter de foreliggende omstændigheder, at straffen skulle nedsættes fra 6 år til 5 år.

I sagen **U 2003.644/2 H** var en 21-årig mand af landsretten fundet skyldig i at have forsøgt at dræbe en kvinde med kvælertag og spark i ansigtet. Det fremgik af sagen, at T og forurettede var kommet fast sammen i en periode på ca. 4 måneder forud for gerningstidspunktet. Højesteret fandt, at straffen under de foreliggende omstændigheder burde nedsættes til fængsel i 5 år. Afgørelserne synes at være udtryk for, at strafudmålingen i sager om drabsforsøg i ægteskabs- og samlivsforhold som

udgangspunkt udmåles til 5 års fængsel, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, jf. nærmere nedenfor.

Drabsforsøg under særligt skærpende omstændigheder

Højesteret har ligeledes i beretningsårene 2001-2002 haft mulighed for at tage stilling til strafudmålingen i sager, hvor drabsforsøget er begået under særligt skærpende omstændigheder.

I sagen **U 2002.1054 H** udmålte Højesteret straffen til fængsel i 9 år for drabsforsøg og bombesprængning. Tiltalte havde anbragt en bombe under en personbil. Bomben blev bragt til sprængning, da en person ville benytte bilen.

I **U 2002.1847 H** blev en tiltalt idømt 9 års fængsel for frihedsberøvelse og forsøg på at dræbe sin ægtefælle ved at lade gas fra en gasflaske sive ud i et havehus og antænde gassen, hvorved havehuset eksploderede og brød i brand, således at ægtefællen kom i overhængende livsfare og pådrog sig svære varige fysiske mén. Tiltalte havde forinden holdt sin ægtefælle indespærret i havehuset i nogle timer.

I sagen **U 2002.1411 H** var en på gerningstidspunktet 58-årig tyrkisk statsborger T fundet skyldig i drabsforsøg ved en nat i en lejlighed at have forsøgt at dræbe en kvinde, der var skilt fra T's søn. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 8 år, og Højesteret fandt, at drabsforsøget var af en sådan grovhed, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at ændre landsrettens enstemmige afgørelse. fremgik af sagen, at kvinden, der jævnlige havde været udsat for vold fra T's søn, havde afslået at genoptage forholdet til sønnen, og handlingen måtte formentlig karakteriseres som forsøg på "æresdrab".

1.7. Sager vedrørende anden personfarlig kriminalitet

Sagerne vedrørende anden personfarlig kriminalitet omfattede særlig farlig og grov vold efter straffelovens § 245 og § 246. Som omtalt i årsberetningen 1998-1999 blev det ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af straffeloven m.v. (Skærpelse af straffen for særlig grov vold) bestemt, at straffen i de groveste voldstilfælde skulle forhøjes. Der tilsigtedes en forhøjelse med gennemgående 1 år i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (§§ 245 og 246), og hvor der før lovændringen blev idømt fængsel i over 1 år.

Højesteret har i beretningsperioden 2001-2002 i to sager taget stilling til spørgsmålet om anvendelse af denne lov, jf. **U 2002.349/2 H** og **U 2002.2629/1 H**.

Sagen **U 2002.349/2 H** vedrørte en tiltalt, der var fundet skyldig i vold med døden til følge ved med stump vold at have tilføjet en anden mand blandt andet hjernekvæstelser, hvorved han afgik ved døden. Landsretten udtalte, at straffen for et forhold som det foreliggende som udgangspunkt ville skulle fastsættes til fængsel i 6 år. Tiltalte havde imidlertid meldt sig selv til politiet på et tidspunkt, hvor politiet ikke havde fundet spor, der pegede mod tiltalte som gerningsmand til overfaldet. Under hensyn hertil og til sagens forløb, herunder at der som følge heraf havde været en langvarig varetægtsfængslingsperiode, var der i landsretten enighed om at fastsætte straffen til fængsel i 5 år. Et

flertal i Højesteret stadfæstede landsrettens strafudmåling under hensyn til, at den udøvede vold alene bestod i næveslag, og til de af landsretten anførte formildende omstændigheder. Flertallet bemærkede, at man herved tillige havde taget den skærpelse af straffniveauet i de groveste voldstilfælde, der er tilsigtet med lov nr. 350 af 23. maj 1997, i betragtning.

I sagen **U 2002.2629/1 H** blev en tiltalt fundet skyldig i vold med døden til følge ved i byen at have stukket en mand med en kniv, hvorved denne umiddelbart efter afgik ved døden. Straffen blev udmålt til fængsel i 6 år. Højesteret udtalte, at straffen skulle fastsættes under hensyn til den skærpelse af straffniveauet i de groveste tilfælde, der tilsigtes ved gennemførelsen af lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af straffeloven m.v.

I sagen **U 2002.244 H** blev den tiltalte idømt fængsel i 7 år for vold med døden til følge, idet han på offentlig gade sparkede og trampede m.v. på en person, som angiveligt havde truet tiltaltes ven. Voldsudøvelsen blev afsluttet ved, at tiltalte smed en 17 kg tung træpalle ned over forurettede. Højesteret stadfæstede landsrettens dom.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

1.8. Sager vedrørende røveri

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.8. Sager vedrørende røveri

Der har i perioden været domsforhandlet to sager.

U **2002.545 H** ("Nivaagaard-sagen") vedrørte tre tiltalte, som i forening og efter forudgående planlægning fra Nivaagaardsamlingen havde røvet et maleri af Rembrandt og et maleri af Bellini til en samlet værdi af mindst et tocifret millionbeløb. Et flertal på tre dommere i Højesteret stadfæstede landsrettens straffastsættelse på fængsel i henholdsvis 3 år, 5 år og 4 år, idet flertallet anså det for at være en væsentlig skærpende omstændighed, at de tiltalte havde misbrugt den offentlige adgang til særdeles værdifulde og uerstattelige kunstværker. Et mindretal på to dommere var enige i de skærpende omstændigheder, men fandt dog, at man burde lægge vægt på, at der i forbindelse med røveriet ikke blev anvendt våben, at den udøvede vold var beskeden, og at de tiltalte ikke selv var initiativtagere til røveriet, men begik dette som hjælpere for andre. Disse dommere stemte således for at nedsætte straffen til fængsel i henholdsvis 2 år, 4 år og 3 år.

Sagen U **2002.350 H** vedrørte to ustraffede brødre på henholdsvis 19 år og 18 år, som blev fundet skyldige i fem professionelt udførte bankrøverier med et samlet udbytte på ca. 880.000 kr. Højesteret stadfæstede straffen på henholdsvis fængsel i 6 år og fængsel i 5 år.

1.9. Foranstaltningssager

Der har i beretningsårene 2001 - 2002 været behandlet fem sager, hvor den tiltalte er idømt anden foranstaltning end straf. Nedenfor beskrives enkelte af disse Højesteretssager.

Anbringelse i Sikringsafdelingen

Sagen U **2001.2502 H** drejede sig om en 23-årig kvinde, der under indlæggelse på psykiatrisk hospital havde gjort sig skyldig i forsøg på manddrab, idet hun bagfra stak en køkkenkniv i højre skulder på en plejer. Et halvt år senere havde hun sat ild på sin madras og dyne. Kvinden, der led af kronisk skizofreni, blev i medfør af straffelovens § 16 frifundet for straf. Hun havde vedvarende drabsfantasier og drabsimpulser. Efter karakteren af den begåede kriminalitet sammenholdt med de foreliggende lægelige erklæringer om hendes sygdom og hendes deraf følgende alvorlige og vedvarende farlighed, tiltrådte Højesteret, at hun i overensstemmelse med de lægelige anbefalinger var dømt til anbringelse i Sikringsafdelingen ved Psykiatrihospitalet i Nykøbing Sjælland.

Anbringelsesdom samt længstetid efter straffelovens § 68 a, stk. 1

Ved lov nr. 438 af 31. maj 2000 blev der fastsat bestemmelser i straffeloven om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69. De nye regler i straffelovens § 68 a og § 69 a om længstetid for foranstaltninger trådte i kraft den 1. juli 2000.

Sagen **U 2001.965 H** drejede sig om spørgsmålet om anbringelse i hospital for sindslidende. Den på gerningstidspunktet 45-årige tiltalte var fundet skyldig i overtrædelse af våbenloven og straffelovens § 252 ved i april 1999 ud for en café med en skarpladt pistol at have affyret et skud i en retning, hvor der befandt sig adskillige personer. Tiltalte var endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han i maj 1999, efter at han som fører af en bil var blevet standset af politiet, begyndte at køre, således at en betjent fik sin hånd i klemme og måtte løbe nogle meter ved siden af bilen. Tiltalte blev på grund af sindssygdom frifundet for straf, jf. straffelovens § 16. Han var tidligere straffet for overtrædelse af de samme bestemmelser. En mentalerklæring anbefalede dom til psykiatrisk behandling, medens Retslægerådet anbefalede dom til anbringelse i hospital for sindslidende. Højesteret stadfæstede landsrettens dom om anbringelse i hospital for sindslidende med henvisning til, at de lægelige erklæringer, herunder om den seneste udvikling i behandlingsforløbet, fortsat talte herfor. En sådan foranstaltning stod ikke i misforhold til den begåede kriminalitet. Flertallet stadfæstede tillige landsrettens fastsættelse af længstetid for foranstaltningen på 5 år regnet fra landsrettens dom (dissens).

Sagen **U 2002.58 H** drejede sig blandt andet om spørgsmålet om, hvorvidt straffelovens § 68 a også finder anvendelse i tilfælde, hvor der i medfør af straffelovens § 73 træffes bestemmelse om foranstaltning efter § 68. Tiltalte T 2 blev af nævningetinget fundet skyldig i indsmugling af i alt ca. 9 kg heroin og kokain. Han var aktuelt fundet sindssyg, men nævningerne havde besvaret et spørgsmål om straffrihed i medfør af straffelovens § 16 benægtende. Landsretten idømte T2 fængsel i 9 år og bestemte i medfør af straffelovens § 73, at han skulle anbringes i hospital for sindslidende, indtil straffen kunne fuldbyrdes. Landsretten fastsatte i medfør af straffelovens § 68 a en længstetid for hospitalsanbringelsen på 5 år. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse og bemærkede, at det efter bestemmelseernes ordlyd og formålet med § 68 a måtte antages, at § 68 a også finder anvendelse i tilfælde, hvor der i medfør af § 73, stk. 1, træffes bestemmelse om foranstaltninger efter § 68.

Dommen er omtalt i RI 16/2001.

Forvaring

I beretningsåret 2002 har Højesteret taget stilling til spørgsmålet om idømmelse af forvaring for voldskriminalitet.

I sagen **U 2002.1261 H** blev den tiltalte fundet skyldig i at have mishandlet sin kæreste, truet hende med en økse og tvunget hende til anden kønslig omgængelse end samleje. Tiltalte var ved fire tidligere domme i 1998 fundet skyldig i fire tilfælde af vold og tre tilfælde af trusler begået over for kærester eller tidligere kærester. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse om forvaring. Afgørelsen var i overensstemmelse med Retslægerådets anbefaling.

1.10. Udvisning

Sager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold vil ikke blive selvstændigt behandlet i denne artikel. Der henvises til *afsnit 5*.

1.11. Sager om rettergangsfejl

Den tiltalte nedlægger i et ikke helt ubetydeligt antal sager påstand om ophævelse og hjemvisning af landsrettens dom på grund af rettergangsfejl. F.eks. gøres det gældende, at retsformandens retsbelæring er urigtig, at anklageskriftet eller spørgsmålene til nævningerne ikke er udformet i overensstemmelse med retsplejelovens regler, og at dokumentation af politirapporter eller vidneforklaringer er foretaget i strid med retsplejelovens § 877 og indebærer en tilsidesættelse af EMRK artikel 6. Højesteret har i den overvejende del af sagerne ikke taget en sådan påstand til følge.

Påstand om urigtig retsbelæring m.v.

Spørgsmål om urigtig retsbelæring var i beretningsåret 2002 fremme i to sager, jf. U 2002.1518 H og U 2002.2043 H.

Sagen **U 2002.1518 H** vedrørte et drab på en rengøringsassistent, der afgik ved døden som følge af kvælning efter at være tvunget ind i en termoboks i et kølerum. I forbindelse med sagen afviste Højesteret tiltaltes påstand om, at retsformandens retsbelæring vedrørende spørgsmålet om medvirken ved passivitet var urigtig. Sagen er refereret oven for.

I sagen **U 2002.2043 H** afviste Højesteret blandt andet, at retsbelæringen havde været behæftet med fejl i forbindelse med gennemgangen af forsætsformerne i en sag om indsmugling af større mængder kokain. Højesteret lagde vægt på, at retsformandens retsbelæring indeholdt både generelt og konkret en fyldestgørende gennemgang af forsætsformerne, herunder *dolus eventualis*.

Anklageskriftets udformning og spørgsmålene til nævningerne

Højesteret har i beretningsårene taget stilling til anklageskriftets og nævningespørgsmålenes udformning i tre sager, der vedrørte grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191.

Højesteret ophævede landsrettens dom i **U 2001.1525 H**, fordi der var tilsidesat en væsentlig rettergangsregel, der angik området for nævningernes enekompetence. Under en nævningesag var tre personer blandt andet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191, jf. til dels § 21. Efter at nævningerne havde svaret ja til et spørgsmål i overensstemmelse med tiltalen, gjorde forsvarerne under proceduren om strafudmålingen gældende, at den manglende henvisning til § 191, stk. 1, 2. pkt., indebar en bindende påtalebegrænsning, således at forholdet skulle henføres under stk. 1, 1. pkt., ligesom de henviste til retsplejelovens § 886 om nævningernes kompetence. Landsretten afviste disse anbringender, og de tiltalte blev for overtrædelse af § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., straffet med fængsel i henholdsvis 9 år, 8 år og 9 år. Højesteret tiltrådte, at der ikke forelå en sådan tilkendegivelse

fra anklagemyndigheden vedrørende påstanden, at denne kunne anses for begrænset til alene at angå § 191, stk. 1, 1. pkt. Efter retsplejelovens § 885 tilkommer det nævningerne at afgøre, om et forhold kan henføres under § 191, stk. 1, 2. pkt. Nævningerne var imidlertid ikke forud for besvarelsen af spørgsmålene blevet vejledt om indholdet af og anvendelsesområdet for denne bestemmelse, og de havde ikke med deres besvarelser afgjort, om forholdet skulle henføres under denne. Da der endvidere ikke kunne bortses fra muligheden af, at fejlen kunne have haft betydning for sagens udfald, jf. retsplejelovens § 946, blev dommen ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling ved landsretten. (dissens).

Der kan henvises til den efterfølgende dom i sagen, der er beskrevet oven for (U 2002.1039 H). I de sagerne U 2002.340 H og U 2002.774 H fandt Højesteret, at anklageskriftet og nævningspørgsmålene opfyldte kravene i retsplejelovens § 831 og § 888.

I sagen **U 2002.340 H**, var mængden af narkotika i fem forhold beskrevet som "*et ikke nærmere opgjort kvantum kokain, formentlig omkring 1 kg*". Med hensyn til tid, sted og udførelsesmåde var forholdene beskrevet med fornøden bestemthed, og den manglende eller usikre angivelse af kokainmængden havde ikke vanskeliggjort de tiltaltes tilrettelæggelse af deres forsvar og indebar derfor efter en samlet vurdering ikke en tilsidesættelse af præciseringskravet i retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 3, og § 888. Højesteret bemærkede dog, at der så vidt muligt bør tages stilling til mængden af narkotika i forbindelse med afgørelsen af skyldspørgsmålet. Anvendelse af ordet "formentlig" i forbindelse med mængdeangivelsen bør undgås, da dette kan rejse tvivl om, hvad der er anset for bevist.

Sagen er omtalt i RI 18/2001.

I sagen **U 2002.774 H** var udførelsesmåden i 11 forhold angivet som »at have indført« eller »at have forsøgt at indføre« uden beskrivelse af nærmere omstændigheder. Højesteret fandt, at dette måtte antages at have baggrund i, at tiltalen var rejst for forbrydelser, der var udført af de tiltalte i forening som led i en organiseret kriminalitet over en længere periode og omfattende et betydeligt antal forhold, hvor det hverken har været muligt at angive fordelingen af opgaverne mellem de tiltalte eller den enkeltes handlinger i forbindelse med det enkelte forhold. Der var ikke oplyst omstændigheder, der gav grundlag for at antage, at de tiltalte som følge af den manglende nærmere beskrivelse af udførelsesmåden ikke havde kunnet tilrettelægge deres forsvar, og Højesteret fandt, at der efter en samlet vurdering hverken i disse forhold eller i forhold 18 var grundlag for at fastslå, at kravene i retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 3, og § 888 ikke var opfyldt. For så vidt angik T3 var udførelsesmåden i seks forhold angivet som »at have overdraget« uden beskrivelse af nærmere omstændigheder, og tidspunkter for gerningerne var for de fleste af forholdene alene angivet som - til dels overlappende - perioder på fra ca. 2 uger til godt 7 måneder. Der var ikke oplyst omstændigheder, der gav grundlag for at antage, at T3 som følge af angivelsen af tidspunkter som til dels overlappende perioder og den manglende nærmere beskrivelse af udførelsesmåden ikke havde kunnet tilrettelægge sit forsvar. Højesteret fandt, at der efter en samlet vurdering ikke var grundlag for at fastslå, at kravene i retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 3, og § 888 ikke er opfyldt.

Dokumentation af politirapport, vidneforklaring m.v. og EMRK artikel 6

I sagen **U 2001.1334 H**, der drejede sig om omfattende narkotikakriminalitet, gjorde T1 og T14 til støtte for deres påstande om ophævelse af dommen gældende, at landsretten havde begået rettergangsfejl, der var afgørende for domfældelsen af dem. Landsretten havde hindret dokumentation af afhøringsrapporter vedrørende T14's bror, men tillod afhøring af en kriminalassistent om, hvad broderen under den seneste afhøring havde forklaret til kriminalassistenten. Da broderen ikke afgav forklaring som vidne under domsforhandlingen i sagen, var forsvarerne afskåret fra at kontraafhøre broderen. Vidneførelsen af kriminalassistenten var derfor i strid med retsplejelovens § 877, stk. 3, og indebar tillige en tilsidesættelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, navnlig dennes stk. 3, litra d. Højesteret bemærkede, at politirapporten vedrørende kriminalassistentens afhøring af broderen var optaget i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom, og kriminalassistentens forklaring kunne ikke anses for at have været det eneste eller afgørende bevis i sagen mod T1 og T14. Der var ikke grundlag for at antage, at dokumentation af de tidligere politirapporter vedrørende afhøringen af broderen ville have haft nogen betydning for bedømmelsen af sagen. Højesteret fandt herefter, at der ikke var begået rettergangsfejl eller sket krænkelse af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved, at det blev tilladt, at kriminalassistenten afgav vidneforklaring, eller ved, at dokumentation af de tidligere politirapporter vedrørende afhøring af broderen blev undladt. Der var således ikke grundlag for ophævelse af dommen og hjemvisning.

I **U 2002.15 H** havde landsretten under nævningsagen tilladt, at der i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 2 og 3, skete dokumentation af T's halvbror B's forklaring i hans egen sag i samme sagskompleks, selv om han ikke ønskede at afgive forklaring under nævningsagen. Højesteret udtalte, at dokumentationen ikke kunne anses for omfattet af de nævnte bestemmelser, og at retsbogstiltførslerne derfor kun kunne benyttes som bevismateriale efter retsplejelovens § 877, stk. 3. Det måtte lægges til grund, at B's forklaring ikke havde været det eneste eller afgørende bevis for domfældelsen, og efter sagens forløb i øvrigt fandt Højesteret, at dokumentationen kunne være tilladt i medfør af § 877, stk. 3, og derfor var i overensstemmelse med denne bestemmelse og ikke i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 6. T's påstand om ophævelse og hjemvisning på grund af rettergangsfejl blev derfor ikke taget til følge.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02**Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002****1.12. Tredjeinstanssager (domme afsagt af landsretten som ankeinstans)**

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.12. Tredjeinstanssager (domme afsagt af landsretten som ankeinstans)

Efter retsplejelovens § 966 kan landsrettens dom i en ankesag ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Anken til Højesteret som tredje instans kan efter § 966, stk. 4, støttes på, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt, at straffen står i åbenbart misforhold til brøden, og at retten har anvendt straffeloven urigtigt. Højesteret er også i disse sager afskåret fra at prøve bevisspørgsmål vedrørende den tiltaltes skyld.

Rigsadvokaten ansøgte Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i fire sager fra beretningsåret 2001 og to sager fra beretningsåret 2002. Nævnet meddelte i 2001 anketilladelse i tre sager (U 2001.2383 H, U 2001.1849 H og U 2002.1715 H). Der blev i 2002 meddelt anketilladelse i en sag (U 2003.249 H).

Den tiltalte ansøgte i 2001 Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i 118 sager, og nævnet gav i samme tidsrum anketilladelse i 11 sager. I 2002 faldt antallet af tiltaltes ansøgninger til 88, og nævnet meddelte anketilladelse i 14 sager. Om udviklingen i tredjeinstansbevillinger i straffesager henvises til tabel 4.

Tabel 4. Procesbevillingsnævnets tredjeinstansbevillinger i straffesager

Antal sager	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Procesbevilling til tiltalte (evt. erstatningssøgende)	3	7	7	20	7	11	14
Procesbevilling til anklagemyndigheden	2	2	2	2	2	3	1
I alt	5	9	9	22	9	14	15

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996- 2002.

Tabel 5. Domsforhandlinger i tredjeinstanssager i 2001

Lovbestemmelse	Afgørelse: stadfæstet	Afgørelse: ændret	Sager i alt
Udvisning	2	1	3
Straffeloven	0	0	0
Erstatning efter rpl. kap. 93 a	0	0	0
Særlovssager	4	3	7
Sager i alt	6	4	10

Tabel 6. Domsforhandlinger i tredjeinstanssager i 2002

Lovbestemmelse	Afgørelse: stadfæstet	Afgørelse: ændret	Sager i alt
Udvisning	1	2	3
Straffeloven	2	4	6
Erstatning efter rpl. kap. 93 a	0	3	3
Særlovssager	6	1	7
Sager i alt	9	10	19

Enkelte af sagerne behandles nærmere nedenfor.

1.13. Sager vedrørende retsplejeloven

Byretsdommer, der havde behandlet en forældremyndighedssag, var ikke inhabil i straffesag mod faderen for seksuelle overgreb mod barnet

I sagen **U 2001.1849 H** var tiltalte i byretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 210 og §

222, ved i perioden fra ultimo 1996 til ultimo 1997 at have begået seksuelle overgreb mod sin da ca. 14-årige datter. Under anken påstod tiltalte principalt byrettens dom ophævet med henvisning til, at byretsdommeren, som tidligere havde behandlet en sag om overførsel af forældremyndigheden over datteren fra tiltalte til dennes tidligere ægtefælle, havde været inhabil ved behandlingen af straffesagen. Under domsforhandlingen af forældremyndighedssagen, hvor det var kendt, at der var indgivet politianmeldelse mod tiltalte for seksuelle overgreb mod datteren, havde byretsdommeren haft en samtale med datteren. I forbindelse med anken af straffedommen afgav byretsdommeren en erklæring, hvori han blandt andet udtalte, at spørgsmålet om eventuelle seksuelle overgreb ikke var blevet drøftet under hans samtale med pigen. Landsretten fandt, at byretsdommeren havde været inhabil, og ophævede derfor dommen og hjemviste sagen til fornyet behandling ved byretten (dissens). Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet blev dommen anket af anklagemyndigheden til Højesteret, der i modsætning til landsretten fandt, at byretsdommeren *ikke* var inhabil ved behandlingen af straffesagen mod tiltalte. Højesteret fandt det i den forbindelse utvivlsomt, at byretsdommeren ikke i forbindelse med forældremyndighedssagen havde taget stilling til skyldsspørgsmålet i straffesagen. Højesteret fandt heller ikke, at der på grundlag af dommerens samtale med pigen under forældremyndighedssagen forelå omstændigheder, som ud fra en objektiv betragtning kunne begrunde den opfattelse, at dommeren ikke fremstod som upartisk ved behandlingen af straffesagen.

Spørgsmål om hjemvisning af en straffesag, der i byretten er behandlet som en bødesag efter retsplejelovens kap. 81 uden medvirken af domsmænd

Sagen **U 2002.104 H** angik fortolkningen af udtrykket "*bliver spørgsmålet om højere straf end bøde*" i retsplejelovens § 686, stk. 2, som kriterium for domsmænds deltagelse. Spørgsmålet opstod i en sag om arbejdspladstyveri. Byretten havde i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand behandlet sagen som en bødesag efter straffelovens § 287 og dermed uden deltagelse af domsmænd. Landsretten fandt, at tyveriet rettelig burde henføres under straffelovens § 285, stk. 1, og ophævede dommen og hjemviste sagen til fornyet behandling i byretten under medvirken af domsmænd. Højesteret fandt ikke, at byretten havde begået rettergangsfejl ved at behandle sagen uden domsmænd. Landsrettens hjemvisningsdom blev derfor ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling i landsretten. Under de foreliggende omstændigheder, hvor sagen i 1. instans var gennemført og afgjort uden domsmænd, og hvor anklagemyndigheden ikke havde anket til frihedsstraf, fandt et flertal i Højesteret, at anklagemyndigheden måtte anses at have fremsat en tilkendegivelse, der på samme måde som en påtalebegrænsning fastlagde rammerne for anken og afskar ankeinstansen fra at idømme frihedsstraf. Sagen blev derfor hjemvist til fornyet behandling i landsretten uden medvirken af domsmænd. Dissens af en dommer for at overlade spørgsmålet om, hvorvidt sagens fornyede behandling i landsretten burde ske under medvirken af domsmænd, til landsrettens afgørelse.

Erstatningssager

Højesteret har i sagerne U 2002.1175 H, U 2002.2665 H og U2002.2666 H truffet afgørelse vedrørende spørgsmålet om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Sagerne er nærmere omtalt i afsnit 4.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

1.14. Sager vedrørende straffeloven

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.14. Sager vedrørende straffeloven

Udmåling af tillægsstraf, når der er en mellemkommende udenlandsk dom

Sagen U 2002.810 H vedrørte spørgsmålet om udmåling af en tillægsstraf efter straffelovens § 89 til en udenlandsk dom. Tiltalte var blevet dømt for checkfalsk med hensyn til et beløb på ca. 750.000 kr. Efter at checkforholdene var begået, men før de blev pådømt, var tiltalte i Sverige blevet straffet med fængsel i 5 år og 6 måneder for handel med ca. 11 kg hash. Den svenske straf afsonedes i Danmark. Højesteret udtalte, at straffen for checkfalskforholdene skulle fastsættes som en tillægsstraf i medfør af grundsætningen i straffelovens § 89, og at denne tillægsstraf som udgangspunkt bør udmåles, som hvis der havde været tale om at udmåle den som tillæg til straffen for en narkotikaforbrydelse, som her i landet var fastsat til fængsel i 5 år og 6 måneder. Højesteret udtalte endvidere, at der dog efter omstændighederne må tages hensyn til strafværdigheden her i landet af de forhold, der er pådømt i udlandet. Under hensyn til checkfalskforholdenes omfang og professionelle karakter fandt Højesteret, at der i overensstemmelse med det nævnte udgangspunkt burde idømmes en tillægsstraf uanset længden af den straf, der var blevet fastsat ved den svenske dom. Højesteret fandt herefter, at fælles- og tillægsstraffen passende kunne fastsættes til fængsel i 6 måneder.

Straffen for forsikringsbedrageri

Ved dommene i **U 1996.420 H** og **U 1996.422 H** udtalte Højesteret, at anvendelsen af ubetinget straf i almindelighed er påkrævet for at modvirke forsikringsbedrageri, blandt andet fordi opklaringen ofte er forbundet med betydelige vanskeligheder. Siden disse højesteretsdomme er straffelovens bestemmelser om samfundstjeneste ændret ved lov nr. 274 af 15. april 1999 (Samfundstjeneste og en forstærket indsats mod seksualforbrydelser) og lov nr. 230 af 4. april 2000 (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholbehandling for spirituskørsel). Højesteret har på baggrund af disse lovændringer på ny taget stilling til spørgsmålet om straffen for forsikringsbedrageri.

Sagen **U 2002.1264 H** vedrørte falsk anmeldelse og forsøg på forsikringsbedrageri med hensyn til en bil af en værdi på 248.000 kr. Ejeren af bilen, der på gerningstidspunktet var 26 år, blev i byretten idømt betinget fængsel i 4 måneder på vilkår af, at han udførte samfundstjeneste i 80 timer. I landsretten blev byrettens dom ændret, således at straffen blev fastsat til ubetinget fængsel i 6 måneder. Højesteret udtalte, at straffen for forsikringsbedrageri i almindelighed bør fastsættes i

medfør af straffelovens § 64, således at der idømmes en ubetinget frihedsstraf i forbindelse med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. I den konkrete sag blev straffen dog i det hele gjort betinget, fordi der var forløbet mere end 4¹/₂ år, siden forholdet blev begået.

Dommen er omtalt i RI 5/2002.

Strafudmåling i sag om vold begået ved to forsætlige påkørsler af en parkeringskontrollør med en bil

Tiltalte var i sagen **U 2003.256 H** fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved med sin bil at have påkørt en kvindelig parkeringsvagt to gange på benene. Der skete ingen skade. Tiltalte var tilbage i 1992 dømt for vold begået med en bil. Den aktuelle § 119-overtrædelse var begået forud for, at tiltalte for berigelseskriminalitet var idømt 5 måneders betinget fængsel. Byretten fastsatte fællesstraffen efter straffelovens § 61, stk. 1, til fængsel i 6 måneder, der blev gjort betinget af samfundstjeneste. Landsretten skærpede fællesstraffen til fængsel i 11 måneder, hvoraf de 5 måneder blev gjort betinget. Højesteret nedsatte fællesstraffen til fængsel i 7 måneder. Højesteret fandt ikke grundlag for at gøre hele frihedsstraffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Derimod blev den del af fællesstraffen, der vedrørte berigelseskriminaliteten, fortsat gjort betinget. Højesterets dom indebar således, at straffen for § 119-forholdet isoleret set blev udmålt til 60 dages ubetinget fængsel.

Ubetinget fængselsstraf for trussel mod parkeringsvagt

En på gerningstidspunktet 23-årig mand, var i sagen **U 2003.412 H** fundet skyldig i at have truet en parkeringsvagt under udførelsen af tjenesten med vold, idet han henvendt til parkeringsvagten udtalte: "Hvis du skriver mig, får du en på skallen" eller lignende. Tiltalte var senest den 15. november 1999 anset med en fængselsstraf på 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 281, stk. 1, nr. 1. Byretten dømte tiltalte 10 dagbøder á 200 kr. med forvandlingsstraf på fængsel i 10 dage. Landsretten ændrede dommen, således at straffen blev fastsat til fængsel i 10 dage. Højesteret udtalte i dommen, at trussel om vold mod parkeringsvagt som udgangspunkt må straffes med ubetinget frihedsstraf. Højesteret fandt frihedsstraffen passende bestemt, og hverken begivenhedsforløbet eller tiltaltes personlige forhold gav grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

1.15. Sager vedrørende færdselsforhold

Hastighedsovertrædelser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjbestemte hastighedsgrænser

Ved bekendtgørelse nr. 294 af 24. april 2001 om forsøg med højere hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af færdselslovens § 43, stk. 2 og 3, blev hastighedsgrænsen for tunge køretøjer på motorveje pr. 1. maj 2001 ændret fra 70 km/t til 80 km/t. I beretningsåret 2002 tog Højesteret i to sager stilling til straffastsættelsen ved overtrædelser begået forud for bekendtgørelsens ikrafttræden. I den ene af de to sager (**U 2002.1709 H**) fandt landsretten, at en hastighedsovertrædelse skulle bedømmes efter lovgivningen på gerningstidspunktet, mens landsretten i den anden sag (**U 2002.1715/1 H**) fandt, at forholdet skulle bedømmes efter de regler, der gjaldt ved sagens endelige

pådommelse. I begge sager fandt et flertal på fire dommere i Højesteret, at overtrædelser begået før ikrafttrædelsen af den nævnte bekendtgørelse skulle bedømmes efter den straffelovgivning, som var gældende på gerningstidspunktet. Der henvises til RI 17/2001 og 20/2001 og 7/2002

Frakendelsestidens beregning for personer over 18 år, der ikke har erhvervet førerret

Højesteret har i beretningsåret 2001 afsagt en dom om anvendelse af færdselslovens § 131, stk. 1, over for en person, der på gerningstidspunktet var fyldt 18 år, men som ikke havde erhvervet førerret, jf. **U 2001.2042 H**. Pågældende var ved byretten dømt for forsøg på brugstyveri og for spirituskørsel uden at have erhvervet førerret samt frakendt retten til at erhverve førerret i 1 år regnet fra byrettens dom. Domfældte ankede sagen til landsretten med påstand om formildelse. Ved landsrettens afgørelse blev byrettens dom ændret blandt andet således, at førerretsfrakendelsen blev regnet fra endelig dom. Højesteret fandt, at en situation, hvor en person over 18 år ikke har erhvervet førerret, må sidestilles med de tilfælde, der er omhandlet i færdselslovens § 131, stk. 1, 1. pkt., således at anke af byrettens dom ikke har opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten. Heraf følger, at frakendelsen skal regnes fra byrettens dom, medmindre anken undtagelsesvis er tillagt opsættende virkning. Landsrettens dom blev ændret således, at frakendelsen skulle regnes fra byrettens dom.

Sagen er omtalt i RI 10/2001.

Betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sag om kørsel i frakendelsestiden

I sagen **U 2002.1786 H** var den tiltalte i by- og landsret idømt ubetinget fængsel i 60 dage for tre 5. gangs kørsler i frakendelsestiden. Højesteret fandt straffen på fængsel i 60 dage passende bestemt, men gjorde straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste i 80 timer og idømte tiltalte en tillægsbøde på 5.000 kr.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.16. Sager vedrørende særlovgivningen

Spørgsmål om anvendelse af betinget bøde i sag om selskabs overtrædelse af arbejdsmiljøloven

I sagen **U 2001.2383 H** var en ansat i et malerfirma A/S i forbindelse med udførelse af malerarbejde på en nybygning gået ud på en platform, som var opstillet i 1. sals højde i tilknytning til stilladset, idet han herfra ville besigtige arbejdet. Platformens traller vippede, og den ansatte styrtede ca. 2½ meter ned og kom til skade. Der blev i den forbindelse rejst tiltale mod hovedentreprenøren, der havde opstillet stilladset og platformen, og mod malerfirmaet for overtrædelse af arbejdsmiljøloven. I byretten blev hovedentreprenøren, der tidligere var straffet for overtrædelse af arbejdsmiljøloven, idømt en bøde på 35.000 kr. Malerfirmaet blev frifundet. Anklagemyndigheden ankede frifindelsen af malerfirmaet til landsretten. Landsretten fandt malerfirmaet skyldig i overtrædelse af arbejdsmiljøloven og idømte firmaet en bøde på 25.000 kr., der blev gjort betinget (dissens for ubetinget bøde). Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet ankede anklagemyndigheden sagen til Højesteret med påstand om, at bøden blev gjort ubetinget. Det tiltalte malerfirma påstod frifindelse, subsidiært strafbortfald, mere subsidiært stadfæstelse og mest subsidiært nedsættelse af bøden. For så vidt angår skyldspørgsmålet bemærkede Højesteret, at den ansatte benyttede platformen som led i udførelsen af malerarbejdet, og selv om den ansattes benyttelse af platformen ikke var nødvendig eller naturlig, var der ikke tale om en handling af så usædvanlig karakter, at forholdet faldt uden for malerfirmaets ansvar i medfør af arbejdsmiljølovens § 86, jf. straffelovens § 27, stk. 1. Den ansatte havde handlet uagtsomt ved at benytte platformen, selv om den ikke var forsynet med rækværk, og der påhvilede herefter i medfør af de nævnte bestemmelser malerfirmaet strafansvar for overtrædelse af arbejdsmiljøloven. For så vidt angår strafudmålingen tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat til en bøde på 25.000 kr. Højesteret fandt imidlertid ikke grundlag for at gøre bødestrafpen betinget.

Markedsføringsloven § 6, stk. 1, om ulovlig tilgift

Sagen **U 2001.777 H** drejede sig om, hvorvidt et moderselskab kunne pålægges strafansvar for overtrædelse af markedsføringsloven for markedsføring foretaget af datterselskab. Telia A/S var i Sø- og Handelsretten fundet skyldig i overtrædelse af markedsføringsloven ved i november-december 1998 at have overtrådt markedsføringslovens § 6, stk. 1, ved at have reklameret med ulovlig tilgift i julekalendere, der blev uddelt ved selskabets butikker. Det blev under domsforhandlingen oplyst, at markedsføringen ikke var foretaget af Telia A/S, men af datterselskabet Telia Telecom A/S. Sø- og Handelsretten fandt, at Telia A/S måtte have det overordnede ansvar, og selskabet blev idømt en bøde på 150.000 kr. Telia A/S ankede med påstand om frifindelse, da dette selskab ikke var rette ansvarssubjekt. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at identificere Telia A/S med Telia Telecom A/S eller for at pålægge Telia A/S et ansvar for medvirken. Der var herefter ikke grundlag

for at anse markedsføringen for begået inden for Telia A/S' virksomhed, jf. straffelovens § 27. Tiltalen omfattede ifølge anklageskriftet ikke spørgsmålet om Telia A/S' undladelse af at føre tilsyn med Telia Telecom A/S eller af at fastsætte retningslinier for dette selskabs markedsføring, og der kunne derfor ikke domfældes for dette forhold, jf. retsplejelovens § 908, stk. 3 og 4. Telia A/S blev herefter frifundet.

Ferskvandsdambrug

I to sager, der blev behandlet samlet i Højesteret (U 2001.1046 H og U 2001.1056 H), traf Højesteret afgørelse vedrørende straffastsættelse og konfiskation i sager om overtrædelse af bekendtgørelsen om ferskvandsdambrug. Højesteret tiltrådte, at bøden i sådanne sager som udgangspunkt udmåles til _ af den opnåede eller tilsigtede fortjeneste. I de to sager, som forelå for Højesteret, havde landsretten truffet bestemmelse om konfiskation af fortjenesten, som var beregnet på grundlag af standardtal for foderpriser, salgspriser for fisk m.v. Højesteret tiltrådte, at en sådan beregning i almindelighed kunne lægges til grund.

Fiskerisager

I 2002 blev to sager forelagt for Højesteret (**U 2002.2012 H** og **U 2002.2015 H**) vedrørende spørgsmålet om beregningen af konfiskation og bøde i fiskerisager. Begge sager vedrørte målartsbestemmelserne i Rådsforordning (EF) 850/1998 af 30. marts 1998 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer, hvorefter industrifiskeri efter tobis med redskaber med netstørrelser på under 16 mm skal opfylde målartsprocenten på 95. I begge sager indeholdt tiltaltes fangst ca. 10 % andre målarter end tobis. Byretten konfiskerede alene de ca. 5 % af fangsten, der ikke opfyldte målprocenten. Landsretten fulgte anklagemyndighedens påstand om konfiskation af hele fangsten og beregnede bøden på baggrund af hele fangsten. Højesteret stadfæstede i begge sager landsrettens afgørelser (dissens). Højesterets flertal fandt, at den pågældende bestemmelse i Rådsforordningen måtte forstås således, at fiskeri med en maskestørrelse på mindre end 16 mm kun var lovlig på betingelse af, at målartern tobis udgjorde mindst 95% af fangsten, og at der derfor var hjemmel til at konfiskere hele fangsten, hvis dette ikke var tilfældet. Det var af præventive grunde påkrævet, at der ved klare overtrædelser fastsattes følelige sanktioner, og i et tilfælde som det foreliggende, hvor andelen af anden fisk end målartern (tobis) var mere end dobbelt så stor som tilladt, fandtes der ved fastsættelse af bøde og konfiskation at måtte tages udgangspunkt i værdien af hele fangsten. De to dissenterende dommere fandt, at proportionalitetshensyn som udgangspunkt talte imod, at en overtrædelse af en målarternprocent i sig selv bør kunne føre til konfiskation af hele fangsten, da der ikke herved opnås en graduering af sanktionen svarende til overtrædelsens grovhed og ville stadfæste byrettens afgørelse for så vidt angår konfiskationskravet og for at udmåle bøden til et beløb fem gange det opgjorte ulovlige udbytte.

Højesteret tog endvidere i **U 2002.2015 H** tillige stilling til fastsættelsen af bøden for grov overtrædelse af reglerne om førelse af logbog. T havde tillige overtrådt reglerne om førelse af logbog ved i fartøjets logbog at have angivet fangsten, som bestod af ca. 13 tons sild og ca. 120 tons tobis, som 2 tons sild og 35 tons tobis. Bøden for dette forhold blev fastsat til 10.000 kr.

Miljøbeskyttelsesloven

I beretningsåret 2001 har der været behandlet en enkelt sag om overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven. Tiltalte blev i **U 2001.2045 H** ("PROMS-sagen") i byretten idømt en bøde på 8.000 kr. for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven, idet han blev frifundet for en række af de rejste forhold. I landsretten blev tiltalte dømt i det væsentligste i overensstemmelse med anklageskriftet og straffet med 40 dages betinget hæfte og en tillæggsbøde på 300.000 kr. Han havde som ejer og direktør for et ApS været ansvarlig for at have undladt at bortskaffe 1.275 tons kemikalieaffald, hvorved selskabet fik en anslået fortjeneste på 1,6 mio. Tiltalte fik tilladelse til at anke sagen til Højesteret, som stadfæstede landsrettens dom³.

3) Omtalt i Højesterets Årsberetning 2001.

Lang sagsbehandlingstid og spørgsmål om krænkelse af EMRK artikel 6, stk. 1

Højesteret har i sagen **U 2001.2345 H** taget stilling til, hvorvidt en sagsbehandlingstid på 10 3/4 år indebar en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 1, om "*rettergang inden en rimelig frist*".

Tiltalte i sagen, der var svensk statsborger og bosiddende i Sverige, blev ved byretten dømt for overtrædelse af momsloven i anledning af handel med knap 2 tons guld, som der ikke blev afregnet næsten 31 mio. kr. i moms for. Handlen fandt sted i en periode på ca. 8 måneder fra maj 1990 til januar 1991. Byretten fandt, at der under sagsforløbet havde foreligget "døde perioder" på sammenlagt 2 år og 8 måneder, og at dette indebar en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Straffen blev fastsat til 2 års fængsel og en tillæggsbøde på 30 mio. kr. Byretten fandt ikke, at der var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget og lagde herved vægt på sagens karakter og omfang og på, at tiltalte selv bar en væsentlig del af ansvaret for sagens langstrakte behandlingstid. Tiltalte ankede dommen til landsretten og ved landsrettens ankedom, som er gengivet i U 2000.1894 Ø, blev byrettens dom stadfæstet. Landsretten fandt dog ikke, at sagsbehandlingstiden indebar en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Ved straffens fastsættelse fandt landsretten ligesom byretten ikke, at der var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget. Landsretten lagde herved vægt på sagens karakter, den betydelige størrelse af det unddragne beløb, og at sagens lange sagsbehandlingstid i et ikke uvæsentligt omfang skyldtes tiltaltes egne forhold. Procesbevillingsnævnet gav tiltalte tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret. Højesteret fandt, at en sagsbehandlingstid på 10³/₄ år under de omstændigheder, der forelå i denne sag, ikke indebar en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Højesteret lagde herved vægt på, at der var tale om et kompliceret sagskompleks, som involverede en række personer og selskaber med forbindelse til udlandet, og hvor tiltalen fra start vedrørte fem tiltalte med bopæl i udlandet og med hver sin beskikkede forsvarer. Tiltaltes sag blev udskilt og herefter flere gange udsat på baggrund af tiltaltes anmodninger og sygefravær. For så vidt angår strafudmålingen stadfæstede Højesteret straffen på ubetinget fængsel i 2 år for overtrædelse af momsloven. Højesteret, der ligesom byretten og landsretten fandt strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt. anvendelig, lagde herved til grund, at der ved udmåling af straffen på fængsel i 2 år er taget hensyn til sagens langstrakte forløb, og fandt af de grunde, som landsretten havde anført, ikke grundlag for at nedsætte straffen yderligere

eller for at gøre straffen helt eller delvis betinget.

Dommen er omtalt nærmere i RI 15/2001.

Uberettiget opkrævning af ambi kunne ikke begrunde straffrihed for manglende indbetaling af indeholdt A-skat

I sagen **U 2002.1018 H** havde tiltalte i 18 måneder i perioden fra 1990-1992 undladt at indbetale indeholdt A-skat. I stort set samme periode havde han indbetalt ambi til staten. Efterfølgende fik han ambien tilbagebetalt med et beløb, der stort set svarede til den ikke indbetalte A-skat. Tiltalte gjorde gældende, at den manglende indbetaling af indeholdt A-skat ikke var retsstridig, fordi den ulovligt opkrævede ambi havde gjort det umuligt for ham at indbetale den indeholdte A-skat. Både by- og landsret fandt, at tiltalte havde pådraget sig strafansvar, og at den uberettigede opkrævning af ambi kun havde betydning for strafudmålingen og idømte tiltalte en bøde på 4.000 kr. Højesteret stadfæstede landsrettens dom (dissens af to dommere for frifindelse).

Fastsættelse af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2 i sag om skatte- og afgiftskriminalitet

Højesteret har i beretningsåret 2002 taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt ringe eller manglende betalingsevne på domstidspunktet kan føre til, at en tillægsbøde i en sag om grov overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen gøres betinget.

I sagen **U 2003.249 H** var tiltalte fundet skyldig i over en periode fra 1992-1998 at have afgivet urigtige oplysninger til de lokale told- og skattemyndigheder om sin virksomheds omsætning, hvorved han havde unddraget i alt ca. 990.000 kr. i skat, moms og arbejdsmarkedsbidrag. Sagen blev indbragt for byretten, hvor tiltalte erkendte sig skyldig og blev idømt fængsel i 9 måneder samt en tillægsbøde på 990.000 kr. Fængselsstraffen og tillægsbøden blev gjort betinget blandt andet med vilkår om udførelse af samfundstjeneste i 150 timer. Som begrundelse for at gøre tillægsbøden betinget anførte byretten, at tiltalte efter det oplyste om hans reducerede erhvervsevne og økonomiske forhold var afskåret fra at betale bøden. Anklagemyndigheden ankede dommen til landsretten med påstand om skærpelse, således at den idømte tillægsbøde blev gjort ubetinget. Der blev ikke anket til skærpelse for så vidt angik fængselsstraffen. Under ankesagen forklarede tiltalte supplerende om sine personlige forhold, at han led af "malersyndrom" og desuden havde hjerteproblemer. Hans førtidspension udgjorde netto ca. 5.200 kr. om måneden, hvoraf han betalte af på en skattegæld på i alt ca. 1 mio. kr. Han ejede i øvrigt ingen aktiver. Landsretten stadfæstede byretsdommen. Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet indbragte anklagemyndigheden sagen for Højesteret med påstand om skærpelse, således at tillægsbøden på 990.000 kr. blev gjort ubetinget. Højesteret udtalte blandt andet, at ud fra generalpræventive grunde kan ringe eller manglende betalingsevne på domstidspunktet som udgangspunkt ikke føre til, at en sådan tillægsbøde gøres betinget. Højesteret fandt, at oplysningerne om lovovertrædelserne og tiltaltes personlige og økonomiske forhold ikke gav grundlag for undtagelsesvis at gøre bøden betinget.

Dommen er omtalt i RI 19/2002.

Erhvervsmæssig virksomhed med bingo/bankospil ikke undtaget fra momspligt efter momslovens § 13,

stk. 1, nr. 12

Sagen **U 2003.609 H** drejede sig om, hvorvidt en erhvervsmæssig virksomhed med bingo/bankospil er undtaget fra momspligt efter momslovens § 13, stk. 1, nr. 12. Tiltalte var ved landsrettens dom fundet skyldig i overtrædelse af momsloven ved i en periode fra 1. januar 1996 til 30. september 1999 som personligt ejet virksomhed at have drevet spillevirksomhed og kantinedrift uden at afregne moms. Landsretten fandt, at bestemmelsen i momslovens § 13, stk. 1, nr. 12, om lotterier og lignende måtte forstås i sammenhæng med lovgivningen om lotterier, der begrænser afgangens til at afholde lotteri til enkeltstående bortlodning eller foreningers og organisationers bortlodning, og derfor ikke hjemlede afgiftsfritagelse for tiltaltes erhvervsmæssige virksomhed med bingospil. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder, heraf 1 år betinget samt tillægsgbøde på 1,6 mio. kr. Højesteret tiltrådte, at tiltalte var fundet skyldig i overtrædelse af momsloven, og fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at ændre straffastsættelsen.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02**Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002****1.17. Kæremål i Højesteret**

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.17. Kæremål i Højesteret

Reglerne om behandlingen af kæresager fremgår af retsplejelovens kapitel 85 om kære til højere ret. Adgangen til kære til Højesteret er som udgangspunkt begrænset til afgørelser i sager, hvor landsretten virker som første instans. Disse kæresager vedrører typisk landsrettens bestemmelser om varetægtsfængsling i nævningesager, herunder spørgsmålet om fængsling i isolation, afgørelser om forsvarersalær mv.

Efter retsplejelovens § 973 kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til kære af landsrettens afgørelse af en kæresag, hvis kære angår spørgsmål af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Det kræver endvidere Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære en kendelse, som landsretten har afsagt under behandlingen af en ankesag. Det fremgår af retsplejelovens § 968, stk. 3.

Rigsadvokaten har i beretningsåret oprettet henholdsvis 28 (2001) og 34 (2002) nye kæresager. Rigsadvokaten ansøgte i beretningsåret 2001 Procesbevillingsnævnet om kæretilladelse i fem sager, og Procesbevillingsnævnet gav samme år kæretilladelse i fire sager. I 2002 ansøgte Rigsadvokaten om kæretilladelse i fire sager og fik tilladelse af Procesbevillingsnævnet i tre sager, hvoraf alene to blev behandlet i Højesteret i 2002. Procesbevillingsnævnet modtog i beretningsåret 2001 80 ansøgninger fra tiltalte personer, og nævnet gav i samme tidsrum alene otte kæretilladelser. Antallet af ansøgninger om kæretilladelse fra tiltalte faldt i beretningsåret 2002 til 64 sager, og Procesbevillingsnævnet gav otte kæretilladelser, herunder to sager vedrørende varetægtsfængsling.

Tabel 6. Procesbevillingsnævnets bevillinger i kæresager, jf. retsplejelovens § 968, stk. 3, og § 973

Antal sager	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Procesbevilling til tiltalte	11	17	8	8	15	8	8
Procesbevilling til anklagemyndigheden	2	3	4	4	5	4	3

I alt	13	20	12	12	20	12	11
-------	----	----	----	----	----	----	----

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996-2002.

1.18. Udvalgte Højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2001

Spørgsmål om dokumentation af domme afsagt for henholdsvis 11 år og 23 år siden i forbindelse med en nævningesag

Sagen **U 2001.1523 H** vedrørte en person, der var tiltalt ved nævningeting for blandt andet drabsforsøg og vold af særlig rå og brutal karakter. Statsadvokaten havde til brug for nævningesagen udarbejdet en ekstrakt, der blandt andet indeholdt en ankedom fra 1990 og en byretsdom fra 1978, hvorved tiltalte for vold var idømt henholdsvis 40 dage og 5 måneders fængsel. Landsretten afviste en begæring fra tiltaltes forsvarer om, at forstraffene blev udeladt og lagde vægt på, at det ikke kunne afvises, at forstraffene kunne have betydning ved afgørelsen om eventuel straf, jf. straffelovens § 80. Højesteret udtalte, at der henset til, at de pågældende domme var afsagt for nu henholdsvis ca. 11 år og 23 år siden, og at tiltalte ved dommene blev idømt straf for voldskriminalitet af væsentlig ringere grovhed end det, han nu var tiltalt for, ikke burde ske dokumentation af de pågældende domme. Højesteret bestemte herefter, at de pågældende domme skulle udelades af ekstrakten.

Sagen er refereret i RI 7/2001.

Spørgsmål om underretning af mistænkt om rumaflytning i et fængselsbesøgslokale

I **U 2001.2526 H** havde politiet foretaget rumaflytning af et besøgslokale i et statsfængsel under to mistænkes ophold i lokalet. Den beskikkede advokat nedlagde påstand om, at der - foruden til statsfængslet - skulle gives underretning om aflytningen til de mistænkte. Advokaten gjorde til støtte herfor gældende, at de pågældende havde haft rådighed over lokalet, jf. retsplejelovens § 788, stk. 2, nr. 2. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse, hvorefter advokaten ikke fik medhold i sin påstand. Landsretten henviste herved til en kendelse afsagt i 1988 af Højesteret. Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet påkærede den beskikkede advokat kendelsen til Højesteret. Højesteret udtalte, at det af forarbejderne til retsplejelovens § 788, stk. 2, nr. 2, fremgår, at underretningsordningen er indført af hensyn til rådighedshaverne og ikke den eller de aflyttede eller mistænkte. Da det ved højesteretskendelsen fra 1988 var blevet fastslået, at en indsat, der benytter et besøgsværelse i et fængsel, ikke har en rådighed over lokalet som nævnt i bestemmelsen, stadfæstede Højesteret kendelsen.

Afspilning af videoafhøring af børn under domsforhandling i sag om seksuelt misbrug

Højesteret tillod ved kendelse af 13. december 2001 (**U 2002 551 H**), at der under domsforhandlingen i en sag om seksuelt misbrug kunne afspilles en videoafhøring af et barn, som tiltalte og dennes forsvarer havde overværet fra et monitorrum, og hvor der var lejlighed til at stille supplerende

spørgsmål. Højesteret anførte endvidere at barnets moders tilstedeværelse i afhøringslokalet ikke i sig selv burde afskære anvendelsen af afhøringen som bevis i sagen. Derimod tillod Højesteret ikke afspilning af en videoafhøring af de to børn, hvor alene forsvareren havde overværet afhøringen.

Sagen var indbragt for Højesteret af anklagemyndigheden.

Udlevering af en i Danmark bosiddende brasiliansk statsborger til strafforfølgning i Brasilien, hvor han var tiltalt for drab

U 2002.555 H drejede sig om en i Danmark bosiddende brasiliansk statsborger M, der i 2000 af brasilianske myndigheder blev begæret udleveret til strafforfølgning i Brasilien for et i 1987 begået drab på en kvinde, som i en periode havde været hans kæreste. Justitsministeriet besluttede i marts 2001, at M skulle udleveres. M indbragte sagen for byretten, der kendte afgørelsen om udlevering for lovlig. M kærede kendelsen til landsretten, der ophævede Justitsministeriets afgørelse. Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret bemærkede i sin kendelse af 13. december 2001, at det af det fremlagte materiale fremgik, at politiet og retsvæsenet i Brasilien ikke altid syntes at leve op til den standard, som fremgår af landets straffe- og retsplejelovgivning, og som kendetegner et retssamfund. Højesteret fandt imidlertid, at materialet ikke gav tilstrækkeligt grundlag for at antage, at M efter en udlevering ikke ville få en retfærdig retssag, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, eller at han risikerede at blive udsat for tortur i strid med forbuddet i artikel 3. Endelig fandt Højesteret ikke, at der forelå sådanne omstændigheder, at udlevering af M ville være uforenelig med humanitære hensyn, jf. udleveringslovens § 7, selvom tiltalte var gift og ventede barn med en dansk kvinde. Højesteret stadfæstede herefter byrettens kendelse.

Tvangsbøder over for vidne, der nægtede at opfylde vidnepligt

Højesteret stadfæstede i sagen **U 2002.2435/2 H** en landsretskendelse, hvorefter en speciallæge i psykiatri ikke blev fritaget for at afgive vidneforklaring i anledning af, at han var fremkommet med en oplysning om, at fem af hans patienter ved fem forskellige lejligheder var blevet udsat for vold begået af politifolk. Da speciallægen nægtede at afgive forklaring traf by- og landsretten bestemmelse om forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1. Højesteret tiltrådte, at der var grundlag for at anvende tvangsmidler overfor speciallægen. Under henvisning til at de forbrydelser, som oplysningerne angav at vedrøre, skulle have fundet sted mellem 1995-1998, og til at det ikke kunne udelukkes, at oplysningerne vedrørte nogle patienters dramatisering af visse - ubekræftede - rygter, fandt Højesteret dog ikke grundlag for at træffe bestemmelse om forvaring. Speciallægen blev derfor pålagt at betale en daglig bøde på 500 kr. for et tidsrum af indtil 3 måneder, eller indtil han havde afgivet forklaring i overensstemmelse med vidnepålægget.

Installation af "snifferprogram" i personlig computer (dataaflysning)

I sagen **U 2001.1276 H** anmodede politiet i forbindelse med efterforskning af narkotikakriminalitet i medfør af retsplejelovens § 791 a, stk. 3, om byrettens tilladelse til at installere et edb-program ("snifferprogram") i den mistænkte personlige computer med henblik på at gøre sig bekendt med, hvad der blev skrevet på computeren, der var installeret i en lejlighed. Byretten afviste begæringen

under henvisning til, at retsplejelovens § 791 a, stk. 3, efter sin ordlyd alene vedrører observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andet husrum, at politiets begæring ikke direkte vedrørte en sådan observation, og at indgrebet ikke var omfattet af bestemmelsens fuldstændige analogi. Landsretten ændrede kendelsen og tillod installationen, men Højesteret udtalte, at den ønskede foranstaltning mest nærliggende måtte sidestilles med gentagen hemmelig ransagning, og stadfæstede byrettens kendelse. Der var derfor ikke hjemmel til installation af »snifferprogram« i personlig computer. Kendelsen er omtalt i RI 7/2001. Der er ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 indsat en bestemmelse i retsplejeloven (§ 791 b), der giver hjemmel til dataaflæsning.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

1.19. Udvalgte højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2002

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

1.19. Udvalgte højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2002

Begyndelsestidspunktet for længstetid, prøvetid og tilsynsperiode ved dom til samfundstjeneste, hvor en iværksat anke ikke gennemføres

Højesteret har i **U 2002.1761/1 H** taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der er hjemmel til i forbindelse med ankeafkald at ændre vilkår i en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste for så vidt angår dommens bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt prøvetid, tilsynsperiode og fristen for udførelsen af samfundstjeneste (længstetiden) skal regnes. Tiltalte var i byretten idømt en betinget dom med vilkår om 40 timers samfundstjeneste. Der blev samtidig fastsat en prøvetid på 2 år, en tilsynsperiode på 1 år samt en længstetid på 1 år for udførelse af samfundstjenesten alt fra "denne doms dato" at regne. Tiltalte ankede dommen til landsretten, men frafaldt senere anken. Anklagemyndigheden, der havde anket til skærpeelse, betingede ankeafkald af, at der i landsretten blev truffet bestemmelse om, at prøvetiden m.v. skulle løbe fra sagens slutning i landsretten. Landsretten udtalte, at vilkårene i byretsdommen kun kunne ændres ved dom, hvorfor anklagemyndighedens betingede ankeafkald ikke ville kunne lægges til grund. Sagen skulle derfor berammes til domsforhandling, medmindre anklagemyndigheden frafaldt anken ubetinget. Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret fastslog, at landsretten ikke havde hjemmel til at ændre vilkårene i byretsdommen, hvis ankesagen ikke gennemføres, og stadfæstede derfor landsrettens afgørelse.

Sagen er omtalt i RI 12/2002.

Ankemeddelelse i straffesag skal ikke forkyndes for tiltalte personligt

Sagen **U 2003.129 H** vedrørte en 22-årig tiltalt, der i byretten blev idømt fængsel i 1 år for røveri. Tiltalte modtog dommen, men anklagemyndigheden ankede til skærpeelse. Ankemeddelelsen blev inden ankefristens udløb forkyndt på tiltaltes bopæl for tiltaltes mor, der også havde bopæl der, og som fik udleveret genpart af ankemeddelelsen. Landsretten afviste anklagemyndighedens anke under henvisning til, at ankemeddelelsen ikke var forkyndt for tiltalte personligt. Anklagemyndigheden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse kendelsen til Højesteret, som udtalte, at der efter ordlyden af retsplejelovens § 947, stk. 1, jf. § 963, stk. 3, ikke kan stilles krav om, at forkyndelse af ankemeddelelsen skal ske for tiltalte personligt. Da forkyndelsen var sket i overensstemmelse med

retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra a, tog Højesteret anklagemyndighedens påstand om ophævelse af landsrettens kendelse og hjemvisning af sagen til realitetsbehandling ved landsretten til følge.

Edition og journalisters kildebeskyttelse efter retsplejelovens § 172

Højesteret har i **U 2002.2503 H** taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt det efter reglerne om edition sammenholdt med bestemmelsen i retsplejelovens § 172 kan pålægges et filmselskab, der blandt andet ved en journalists optagelser med skjult kamera havde produceret en udsendelse, der blev sendt i TV2, at udlevere råbånd og notater vedrørende udsendelsen. Anklagemyndighedens anmodning om edition var fremsat under efterforskningen af en sag, hvor en person efter den nævnte tv-udsendelse var sigtet for seksuelle overgreb mod drenge under 15 år. Højesteret tillod anklagemyndigheden at få materialet udleveret, dog bortset fra interviews m.v. vedrørende tre personer, der i forbindelse med interviewet havde fået tilsagn om anonymitet.

Sagen er omtalt i RI 15/2002.

Elektronisk skygning af en mistænkt

I sagen **U 2003.137 H**, der vedrørte efterforskning af nogle indbrudstyverier, anmodede anklagemyndigheden om rettens kendelse for, at det ville være lovligt for politiet uden retskendelse at indhente oplysninger fra teleselskaberne om, hvilke telemaster to angivne mobiltelefonnumre, der begge var blevet benyttet af de mistænkte, var opdateret på, samt i hvilken retning og afstand fra masterne mobiltelefonerne befandt sig. Subsidiært anmodede anklagemyndigheden om rettens kendelse for, at det skulle være tilladt politiet at indhente de pågældende oplysninger fra teleselskaberne efter retsplejelovens § 791 a, stk. 2. Byretten fandt, at sådanne positionsoplysninger fra teleselskaberne var et straffeprocessuelt tvangsindgreb, der var omfattet af retsplejelovens § 791 a, stk. 3, og at betingelserne for at give tilladelse til iværksættelse heraf ikke var opfyldt. Byretten afviste herefter anmodningen. Landsretten tillod, at politiet uden retskendelse kunne indhente oplysninger fra teleselskaberne om, hvilke master de pågældende mobiltelefonnumre opdateres på, samt i hvilken retning og afstand fra masten, mobiltelefonen befandt sig (dissens). Højesteret fandt i overensstemmelse med anklagemyndighedens subsidiære påstand, at det pågældende kunne tillades i medfør af retsplejelovens § 791 a, stk. 2.

Sagen er omtalt i RI 20/2002.

Spørgsmål om journalists aktindsigt i retsmødebegæring

I **U 2003.142/1 H** var en person sigtet for dokumentfalsk, bedrageri og underslæb. Københavns Politi anmodede retten om afholdelse af et retsmøde i medfør af retsplejelovens § 747. En journalist havde anmodet om udlevering af retsmødebegæringen, hvilket var blevet afslået af byretten. Landsretten gav journalisten aktindsigt i retsmødebegæringen i medfør af retsplejelovens § 41 a, stk. 1, jf. stk. 6. Landsretten henviste til, at det af anklagemyndighedens skrivelse til byretten fremgik, at sagen eventuelt kunne afgøres som en tilståelsessag efter retsplejelovens § 922. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse.

Kendelsen er omtalt i RI 20/2002.

Dokumentation af revisionsrapporter og afhøring af medarbejder fra Told & Skat samt en revisor, jf. retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5

I en større sag om skattesvig og momsunddragelse m.v. mod otte tiltalte (**U 2003.292 H**) protesterede de tiltalte mod, at anklagemyndigheden under domsforhandlingen kunne dokumentere revisionsrapporter udfærdiget af Told & Skat i forbindelse med skattemyndighedernes undersøgelser i sagen og erklæringer udstedt af et revisionsfirma om disse rapporter. De tiltalte protesterede endvidere mod afhøring af en medarbejder fra Told & Skat og en revisor blandt andet om de nævnte rapporter. Byretten fandt, at revisionsrapporterne og -erklæringerne var omfattet af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5, og tillod anklagemyndigheden at dokumentere rapporter og erklæringer. Samtidig tillod man afhøring af medarbejderne fra Told & Skat og revisionsfirmaet. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse, idet man bemærkede, at man forstod byrettens kendelse således, at den tilladte dokumentation skete i forbindelse med afhøringerne af medarbejderne fra Told & Skat. Landsretten fandt herefter, at den omhandlede dokumentation kunne tillades med hjemmel i retsplejelovens § 877, stk. 3. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse med den ændring, at dokumentationen af det nævnte materiale blev tilladt i sin helhed i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5.

Sagen er omtalt i RI 20/2002.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 2

Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

Af *vicestatsadvokat Poul Gade*

2.1. Indledning

Siden 1992 har selskabstømmersagerne beslaglagt betydelige ressourcer hos told- og skattemyndighederne, praktiserende advokater, politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Sagskomplekserne omfatter både civile erstatningssager og straffesager.

Behandlingen af de store sagskomplekser er p.t., primo 2003, stort set afsluttet. Der verserer endnu tre sagskomplekser ved by- og landsret (og enkelte sager er sat i bero, fordi de tiltalte er syge eller af anden grund afskåret fra at blive bragt for retten). Mere end 25 straffesager er afsluttet ved endelig dom. Derfor er det nu muligt at gøre status over de foreløbige erfaringer, politi og anklagemyndighed har indhentet i forbindelse med behandlingen af straffesagerne.

Det er vanskeligt at redegøre for fænomenet "selskabstømning" og for behandlingen af straffesagerne mod købere og sælgere, uden at redegørelsen kan opfattes som et partsindlæg. Denne artikel er et forsøg på at gengive en række fakta, der skal forklare virkeligheden omkring selskabstømmersagerne set fra anklagemyndighedens synsvinkel. I den forbindelse er det nødvendigt at erindre om, at tiden omkring 1990 var en anden end tiden i dag, og at det er lettere at være klog på et så kompliceret juridisk puslespil, som disse sager byder på, når der foreligger en sikker retspraksis, end når de første bunker af papir bliver båret ind på skrivebordet.

Det er desuden hensigten med denne artikel at formulere en række erfaringer, der kan anvendes i anklagemyndighedens fremtidige arbejde.

Udtalelserne i denne artikel retter sig ikke mod de verserende straffesager. Opkøb af overskudsselskaber er ikke i sig selv en strafbar handling. Til domfældelse kræves en omhyggelig - og ofte vanskelig - vurdering af sagens beviser. De afgjorte sager byder på så mange variationsmuligheder, at det ikke er muligt at angive firkantede opfattelser af, hvordan sager af denne karakter skal afgøres.

I det følgende vil der kort blive redegjort for det historiske forløb (afsnit 2.2). Herefter falder artiklen i to hovedafsnit, behandlingen af straffesagerne mod køberne af de tømte selskaber (afsnit 2.3-2.5) og straffesagerne mod sælgerne af selskaberne (afsnit 2.6).

Afsnit 2.7 indeholder en redegørelse for ressourceforbruget i anklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen og gennemførelsen af sagerne og en opsamling af hovedresultaterne af denne artikel.

Artiklen tager sit afsæt i et internt seminar, der blev afholdt med henblik på indsamling af erfaringer fra behandlingen af selskabstømmersagerne, der blev afholdt i Faaborg i foråret 2002. I dette seminar deltog alle inden for den overordnede anklagemyndighed, der har haft et ansvar for sagernes gennemførelse og for området, samt en række af de anklagere og efterforskningsledere, der særligt har beskæftiget sig med straffesagerne om selskabstømning.

2.2. Det historiske forløb

2.2.1. Overskudsselskaber

Ved et "overskudsselskab" forstås et aktie- eller anpartsselskab, hvis aktiviteter er ophørt, og hvis eneste aktiv er en pengebeholdning eller lignende likvide midler. Desuden har selskabet en væsentlig skatteforpligtelse. Hvis midlerne fjernes fra selskabet uden berigtigelse af skatten, foreligger der et eksempel på selskabstømning (jf. Østre Landsret i UfR 1997.364 H).

Det fremgår af rapporten "Fakta om selskabstømning" fra 1996 ("Gomard-rapporten"), at de første annoncer om køb af overskudsselskaber dukkede op i dagspressen i 1987. Annonceringen fortsatte indtil starten af 1994, hvor interessen for køb af sådanne selskaber forsvandt, blandt andet på grund af ændret lovgivning.

"Gomard-rapporten" nævner en række grunde til, at der i den nævnte periode opstod et betydeligt antal overskudsselskaber. Ikke mindst de dagældende skatteregler om beskatning af aktieavancer og beskatning ved likvidation af selskaber (og forventninger om ændring af disse regler) førte til, at et stort antal selskabsejere kunne se en fordel i at flytte aktiviteterne i et aktie- eller anpartsselskab over i et nyt selskab - og at likvidere det "gamle" selskab ved en solvent likvidation. (I det følgende nævnes kun reglerne om aktieselskaber - der er i det væsentlige ikke nogen forskel på anpartsselskaber og aktieselskaber i denne relation).

Selskabsejeren eller -ejerne (sælgeren) havde en række helt legitime grunde til at "skabe" et overskudsselskab. Som nævnt kunne et overskudsselskab komme til verden som led i virksomhedens skatteplanlægning eller for at selskabsejeren kunne skaffe sig del i værditilvæksten i selskabet til en lav beskatning. Salget kunne også være et led i et generationsskifte eller en reorganisering af sælgerens virksomhed. I alle tilfælde var overskudsselskabet i position til at blive likvideret.

I perioden 1987 - 1994 skete det ofte, at sælgeren - inden likvidationen blev gennemført - blev kontaktet af en eller flere købere, der tilbød at købe selskabet. For selskabsejeren var et salg af selskabet en fordel, sammenlignet med at gennemføre likvidationen. Dels kunne der spares omkostninger til likvidationen, dels tilbød køberne som regel en pris for selskabet, der var højere end selskabets indre værdi. Denne favør - overkursen - blev efterhånden rutinemæssigt beregnet som en procentdel af selskabets skatteforpligtelse. Salget af aktiviteterne i selskabet blev således ofte fulgt af et salg af selve overskudsselskabet (aktierne eller anparterne i selskabet).

2.2.2. Købernes motiver for køb af overskudsselskaber til overkurs.

Køberen af et overskudsselskab kunne have i hvert fald fire legitime motiver til at tilbyde en overkurs for overskudsselskabet:

1. Køberen ville spare omkostningerne til selv at stifte et selskab.
2. Køberen havde en interesse i at råde over de likvide midler i selskabet, der var afsat til betaling af skat, i en periode frem til skatten skulle betales. Efter de dagældende regler var der på skattekrav lang kredittid. Den afsatte skat skulle efter de dagældende regler betales den 20. november i det skatteår, der fulgte efter indkomståret. De udskudte skatter forfaldt som regel til betaling i det næst følgende skatteår. Alene fordelene ved at kunne disponere over disse midler kunne forklare, at køberen med fornuft kunne betale en vis (beskeden) overkurs.
3. Efter de dagældende skatteregler var der forskellige muligheder for, at køberen - med den rette teknik og de nødvendige midler til rådighed - lovligt kunne udskyde tidspunktet for betalingen af selskabets skat flere år frem i tiden eller muligvis helt fjerne (eliminere) skatteforpligtelsen. Dette kunne begrunde en højere overkurs for skatteforpligtelsen.

I "Gomard-rapporten" gennemgår forfatterne en række transaktioner, hvor en selskabsejer kunne benytte de dagældende afskrivningsregler og reglerne om sambeskatning af selskaber til at opnå en fortjeneste ved køb af et overskudsselskab. F.eks. var det muligt at lade et overskudsselskab sambeskatte med et udenlandsk selskab, der ejede afskrivningsberettigede aktiver, og gennem afskrivninger i det udenlandske selskab nulstille skatten i overskudsselskabet - hvorefter sambeskatningen kunne afbrydes i det følgende år, sådan at skatteforpligtelsen i det opkøbte overskudsselskab herved var elimineret.

De transaktioner, der beskrives i "Gomard-rapporten" hviler på en række forudsætninger. F. eks. er det gennemgående, at transaktionerne kræver, at køberen af overskudsselskabet har en stor likviditet til rådighed. Andre sagkyndige har betvivlet, at "Gomard-rapportens" eksempler er realistiske, og i alle tilfælde vil der i en handel med et overskudsselskab være tale om spekulation imod skattereglernes formål. Retsreglerne om skattemæssige afskrivninger har blandt andet til formål at fremme erhvervslivets investeringer og at kompensere erhvervsvirksomheder for den værdiforringelse, aktiverne i virksomheden undergår ved brug. Det har aldrig været tanken at åbne et vindue for en situation, hvor selskaber og afskrivningsberettigede aktiver handles mellem personer, der ikke har nogen interesse i at skabe produktion og beskæftigelse - men kun en interesse i at berige sig via skattearbitrage.

4. Køberen kunne (indtil 31. maj 1992) lade overskudsselskabet indgå som datterselskab i en koncern. Efter købet kunne de frie reserver i overskudsselskabet udloddes til moderselskabet. Under de rette forudsætninger kunne denne udlodning (lovligt) udløse "skattegodtgørelse" til

moderselskabet efter de dagældende regler i ligningslovens § 33D og dermed en (lovlig) fortjeneste til køberen.

Endelig var der den mulighed, at køberen som motiv havde at tilegne sig overskudsselskabets midler uden vilje eller evne til at håndtere skattekravet korrekt. I afsnit 6 behandles spørgsmålet om den strafferetlige behandling af sagerne mod selskabssælgerne. Det er anklagemyndighedens opfattelse, at der ikke foreligger tilfælde, hvor det kunne bevises, at sælgerne har haft en sådan indsigt i købernes forhold, at de har måttet indse dette købermotiv. Ofte fremstod købers motiv som en forretningshemmelighed, eller køberen gav ufyldstgørende eller ukorrekte oplysninger til sælger om hensigten med opkøbet.

Der fandtes altså en række lovlige muligheder for drage fordel af et overskudsselskab. Disse muligheder var vel nok alle udtryk for skattearbitrage, men sælgerne kunne bestemt ikke uden videre gå ud fra, at der lå kriminelle motiver bag et tilbud om køb. Handel med inaktive selskaber var ikke noget nyt fænomen. Handel med "underskudsselskaber" var almindeligt forekommende i tiden omkring 1987. Annonceringen efter "overskudsselskaber" var derimod en nyskabelse.

Det har været nævnt i dagspressen, at to svenske statsborgere, som blev dømt i forbindelse med "Guldsagen" fra Frederikssund, skulle have dannet "forbillede" for den senere trafik. Denne antagelse kan imidlertid afvises, idet de danske medgerningsmænd i den pågældende sag havde påbegyndt deres opkøb af selskaber længe inden de kom i forbindelse med svenskerne.

I de overskudsselskaber, hvor motivet til købet var berigelseskriminalitet, blev overskudsselskabet ofte handlet mellem en række af købere, indtil selskabet typisk undlod at indsende regnskaber. I en sådan situation blev selskabet til sidst af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen begæret tvangsopløst i skifteretten. En væsentlig årsag til, at der gik lang tid inden myndighederne skred ind overfor handlerne, ligger i dette forløb. Fra "tømningen" af overskudsselskabet til tvangsopløsningen af selskabet (hvor tømningen første gang kunne konstateres) kunne der gå flere år, hvis selskabsejeren f.eks. omlagde regnskabsår, undlod at indsende selvangivelse, skiftede adresse, undlod at give møde i skifteretten m.v.

2.2.3. Myndighedernes kendskab til selskabstømningerne

Det kan konstateres, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ikke før ca. 1991-1992 tog særlige skridt i anledning af tvangsopløsningen af en lang række overskudsselskaber. Heller ikke skifteretterne reagerede på trafikken.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen var dengang ikke i position til at gå nærmere ind på, hvorfor et selskab ikke reagerede på styrelsens henvendelser eller tilsyneladende var blevet opgivet af ejerne. Skifteretterne havde også meget begrænsede muligheder for at efterforske forløbet frem til en tvangsopløsning, og medhjælpere i skifteretterne/kuratorer havde som regel ingen midler til at gennemføre en egentlig bobehandling af de tømte selskaber. Det betød, at overskudsselskaberne - indtil fænomenet selskabstømning blev kendt - ofte blev opløst, uden der skete en nærmere undersøgelse af, hvad der var blevet af skattevæsenets penge.

I henhold til "Gomard-rapporten" blev skattemyndighederne i 1990 (eller muligvis tidligere) opmærksomme på, at de dagældende regler om udbetaling af skattegodtgørelse i forbindelse med udbytteudlodning kunne udnyttes på en uheldig måde, der kunne medføre betydelige tab for statskassen. Myndighederne fandt ikke på dette tidspunkt, at forholdene var strafbare.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) oprettede i 1990 en undersøgelsessag, hvori der indgik handler med overskudsselskaber. Begrebet "selskabstømning" var ikke introduceret på dette tidspunkt, og der var ikke i sagen oplysninger til stede, der kunne vise, at de undersøgte forhold indgik i et mønster af handler. SØK henlagde den nævnte sag i 1991, blandt andet fordi køberen var afgået ved døden i mellemtiden.

Told- og Skattestyrelsen iværksatte i 1991 som en del af ligningsplan 1990 en nærmere overvågning af handelen med overskudsselskaber. Som resultat blev det i løbet af især 1992 klart, at der var tale om et betydeligt antal handler med overskudsselskaber, at disse handler medførte store tab for det offentlige, og at der over hele landet var et stort antal personer involveret i handlerne.

Skattemyndighederne satte i første omgang lid til en ændring af reglerne om skattegodtgørelse, der blev vedtaget af flere årsager i foråret 1991. Adgangen til at modtage skattegodtgørelse faldt bort pr. 31. maj 1991 (med en overgangsordning, der udløb den 31. maj 1992).

Mod forventning afbrød lovændringen ikke handlerne med overskudsselskaber. Samtidig blev der i 1991-1992 fra flere sider stillet spørgsmålstegn ved, om handlerne var udtryk for skatteudnyttelse eller noget, der var værre. F.eks. gjorde en række personer, der som medhjælpere i skifteretterne eller på anden måde var involveret i tvangsopløsningerne af overskudsselskaberne, nu opmærksom på, at der undertiden var ganske uregelmæssige forløb i afviklingen af disse selskaber. Samtidig fortsatte annonceringen efter overskudsselskaber med tilbud om stadigt stigende overkurser for skatten, der vanskeligt kunne forklares ud fra rent forretningsmæssige hensyn.

I foråret 1992 rettede Told- og Skattestyrelsen henvendelse til SØK. I henvendelsen nævnes det, at der var grund til mistanke om, at der foregik systematiske skyldnersvig overfor statskassen i forbindelse med selskabstømning. På baggrund af de oplysninger, der forelå på dette tidspunkt (marts 1992), vurderede statsadvokaturen, at der var behov for, at told- og skattemyndighederne iværksatte en nærmere skatteretlig vurdering af lovligheden af de metoder, der blev anvendt i selskabshandlerne. Dette blev aftalt med Told- og Skattestyrelsen.

Også i foråret 1992 modtog SØK en orientering fra Køge Politi om en verserende sag vedrørende tømning af et overskudsselskab med tab for statskassen til følge. Frederikssund Politi og Aalborg Politi modtog i denne periode anmeldelser i to sagskomplekser, der vedrørte handler med overskudsselskaber. Disse sager blev behandlet i de nævnte politikredse. I efteråret 1992 havde told- og skattemyndighederne et så klart billede af de faktiske og retlige forhold i en række sager, at Told- og Skattestyrelsen anmeldte en lang række købere af overskudsselskaber til politiet (Odense, Slagelse, Kolding og København).

Ved en række lovændringer pr. 19. maj 1993 blev der taget initiativ til helt at fjerne markedet for handel med overskudsselskaberne. Dette skete blandt andet ved en ændring af afskrivningsloven, der

skulle forhindre de mest gængse skattearrangementer. (En endelig stopper for trafikken blev etableret ved "selskabstømmer-pakken", lov nr. 442 af 27. maj 1994).

I dagspressen blev selvskabstømningerne beskrevet i en række artikler i vinteren 1992-1993. Ikke mindst i en serie artikler i "Børsen" i 1993 og ved artikler i fagtidsskrifter blev fænomenet alment kendt. I løbet af 1993 stod det således klart, at omfanget af selskabstømningerne var væsentligt større, end myndighederne hidtil havde regnet med, og at der derfor var behov for en mere central koordinering af indsatsen. I den anledning afholdt SØK flere møder med skattemyndighederne i 1993. Told- og Skattestyrelsen indkaldte sidst på året til et større møde, der blev afholdt i februar 1994. På dette møde, hvor repræsentanter for den overordnede anklagemyndighed og de berørte politikredse deltog, redegjorde Told- og Skattestyrelsen for problemstillingerne i disse sager.

I februar 1994 besluttede Rigsadvokaten, at SØK skulle koordinere behandlingen af sagerne hos politi og anklagemyndighed. Dette kom i praksis til at betyde, at der blev etableret en tæt kontakt mellem SØK og skattemyndighederne, og at alle anmeldelser herefter blev sendt til SØK, der foretog den første visitation af anmeldelsen. I de tilfælde, hvor anmeldelsen ikke skulle afvises, iværksatte SØK efterforskning eller fordelte sagen til de relevante politikredse efter aftale med dem. SØK opretholdt kontakt til politikredsene og indkaldte løbende til møder, hvori alle berørte statsadvokaturer deltog, og hvor der blev udvekslet erfaringer mellem sagsbehandlerne.

Særligt i relation til efterforskerne blev der oprettet en under-koordinationsgruppe for om muligt at fokusere efterforskningen mod de centrale områder i sagerne. Der blev centralt udarbejdet materiale til brug ved efterforskningen og ved den juridiske vurdering af sagen, og anklageskrifter i sagerne blev visiteret hos SØK for at sikre en nogenlunde ensartet tiltalepraksis.

Efterforskningen af sagerne var som nærmere omtalt nedenfor særdeles ressourcekrævende og tog lang tid, navnlig fordi der i de fleste sager skulle foretages revision og efterforskning i udlandet. I løbet af 1996 blev de første sagskomplekser færdige og domsforhandlinger kunne påbegyndes. Resultaterne heraf er nærmere omtalt i afsnit 2.5.

På en række møder mellem de centrale skatte- og politimyndigheder i 1994 blev det lagt fast, at optrævlingen af selskabstømningerne skulle deles i to adskilte dele. Politiets indsats skulle koncentreres om køberne af overskudsselskaberne. Statens tab skulle første og fremmest dækkes ind ved erstatningssager mod sælgerne af overskudsselskaberne. Disse erstatningssager blev rejst af told- og skattemyndighederne gennem kuratorerne i de tømte overskudsselskaber (i praksis af Kammeradvokaten). Derimod skulle sælgerne ikke omfattes af straffesagerne.

Baggrunden for denne opdeling var blandt andet, at anklagemyndigheden anså det for nødvendigt for at kunne gennemføre sagerne til dom, at der var tale om systematiske handler. Det var ikke tilfældet for sælgerens vedkommende. Desuden ville et kardinalpunkt i bevisførelsen være, om selskaberne (som nærmere omtalt nedenfor i afsnit 2.5) var købt for deres egne midler og om køberen havde en vandtæt plan for håndteringen af skatterne. I hvert fald det sidste forhold var som regel ikke kendeligt for sælgerne.

I løbet af 1997 blev dette standpunkt i stigende grad kritiseret i dagspressen, og der blev tillige

politisk uro om spørgsmålet. Især partiet Enhedslisten stillede spørgsmål om emnet i Folketinget. I december 1997 indgav partiet politianmeldelse mod et antal personer i samme anledning.

Rigsadvokat Henning Fode valgte i 1997 at erklære sig inhabil i selskabstømmersagerne, og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, Michael Clan, valgte i forbindelse med politianmeldelserne mod sælgerne at bede sig fritaget for at behandle dette sagskompleks. Statsadvokaten for Fyn m.v., Birgitte Vestberg, fik af Justitsministeriet overdraget Rigsadvokatens kompetence på området, og Justitsministeriet besluttede at oprette en særlig statsadvokatur til at fortsætte SØK's virke som landsdækkende koordinator på området. Den nye statsadvokatur, der blev benævnt Statsadvokaten for Selskabstømmerkriminalitet (SAS), skulle desuden forestå den undersøgelse af sælgernes forhold, som det samtidig blev besluttet at iværksætte, jf. nærmere nedenfor afsnit 2.6.

Den særlige statsadvokatur fungerede indtil november 1999, hvor den kunne lægges sammen med SØK som følge af et chefskifte, der medførte, at statsadvokat Flemming Kjær overtog det samlede embede.

Sideløbende med politiets og anklagemyndighedens indsats mod selskabstømmerne har told- og skattemyndighederne/kuratorerne i de tømte overskudsselskaber som nævnt gennemført erstatningssager mod sælgerne. Det fremgår af en artikel i Skatterevisoren nr. 2/2002 (chefkonsulent Søren Vilhelmsen), at der pr. 1. april 2002 via erstatningssager og frivillige ordninger var indbetalt ca. 1,9 mia. kr. i selskabsskatter, rente m.v. fra de tømte overskudsselskaber. Derved er næsten 90% af det offentlige tab ved selskabstømningerne hentet hjem.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.2. Det historiske forløb

2.2.4. Sammenfatning

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.2.4. Sammenfatning

- I tiden frem til maj 1994 fandtes en række legitime motiver for at købe et overskudsselskab.
  - En handel med et overskudsselskab kunne dengang gennemføres, uden der derved nødvendigvis var tale om lovovertrædelser, endsige kriminalitet.
  - Forskellige myndigheder havde i 1990-1991 hver for sig kendskab til oplysninger, der tilsammen viste trafikken med handler med overskudsselskaberne. Men først i løbet af 1992-1993 fik told- og skattemyndighederne og politiet samlet disse informationer og dermed et overblik over problemets omfang.
  - En væsentlig årsag til myndighedernes manglende overblik var, at der kunne gå lang tid - undertiden flere år - fra tømning af et overskudsselskab til tvangsopløsning af selskabet.
  - Indsatsen blev i 1994 koordineret således, at told- og skattemyndighederne forfulgte statens erstatningskrav mod først og fremmest sælgerne af overskudsselskaberne. Politiet koncentrerede indsatsen mod køberne, og først i 1997 blev der iværksat efterforskning af en række sælgeres forhold.
  - Mere end 90% af statskassens tab er p.t. dækket ind via erstatningssagerne.
-

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.3. Sagernes behandling før domsforhandlingen i 1. instans

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.3. Sagernes behandling før domsforhandlingen i 1. instans

2.3.1. Tilrettelæggelsen af efterforskningen

Arbejdet med sagerne om selskabstømning har - sammen med en række andre større økonomiske sager i 1990'erne - givet en række erfaringer af mere praktisk art. Disse erfaringer, der er søgt sammenfattet her i afsnit 2.3 og 2.4, bekræfter en række af de overvejelser og forslag, der er behandlet i det sidste større offentlige arbejde om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet - betænkning nr. 1066/1986. Samtidig har udviklingen i kriminalitetsmønstret og de mange langvarige domsforhandlinger vist en række problemer, der ikke er behandlet i betænkningen fra 1986.

Selskabstømmersagerne har været særlige derved, at der i flere sagskomplekser har været inddraget flere politimyndigheder, der på sin side skulle samarbejde med eksterne medspillere, f.eks. told- og skattemyndighederne.

Anklagemyndigheden har draget den erfaring, at en central styring af så store sagskomplekser er en nødvendighed. Det er desuden nødvendigt i en meget tidlig fase at give sagsbehandlerne de nødvendige instrumenter til at bringe sagerne fremad. Endelig er det i sager af denne karakter nødvendigt at give sagsbehandlerne den uddannelse, der er nødvendig for at håndtere sager med et ekstraordinært vanskeligt faktum.

Som nævnt ovenfor blev SØK i 1994 udpeget til at koordinere efterforskningen. SØK har i den forbindelse udsendt en detaljeret efterforskningsmodel til politikredsene med en lang række forslag til organiseringen af efterforskningen, nøgleområder for efterforskningen og fremgangsmåden i sager, der indeholdt "typiske" tømningforløb. SØK har desuden udarbejdet løbende oversigter over sagerne forløb, notater om de juridiske problemer i sagerne og om de faktiske forhold, efterforskningen i de forskellige sager har afdækket, m.v.

SØK har desuden afholdt kurser og møder for sagsbehandlerne og på anden måde søgt at skabe sammenhæng mellem de sagskomplekser, der indeholdt identiske problemstillinger.

2.3.2. Gennemførelsen af efterforskningen

Kriminalpolitiet har i selskabstømmersagerne generelt udført et meget stort og dygtigt arbejde, ofte

under vanskelige forhold og med problemstillinger, der har været nye i forhold til politiets erfaringer med økonomisk kriminalitet. Det gælder SØK, rigspolitiets rejseafdeling og kriminalpolitiet i de berørte politikredse.

Det har været af stor betydning, at der i de store politikredse findes efterforskere, der har stor erfaring med behandlingen af økonomiske sager. I den forbindelse kan det - set fra anklagemyndighedens synsvinkel - give anledning til bekymring, at de store politikredses bedrageriafdelinger for tiden tilsyneladende svækkes i kraft af generalist-princippet.

Der har været indsat betydelige ressourcer i efterforskningen af sagskomplekserne for at bringe sagerne hurtigt for domstolene. Kun i enkelte tilfælde er sagerne ikke fremmet inden for rimelig tid. I de øvrige sagskomplekser har der til stadighed været fremdrift i efterforskningen, og den relativt lange sagsbehandlingstid skyldes navnlig,

- et meget stort kostermateriale,
- komplicerede juridiske og skattetekniske problemstillinger,
- efterforskning i udlandet,
- sager med mange sigtede og de praktiske problemer, det medfører,
- at sagerne har været vævet ind i hinanden men anmeldt på forskellige tidspunkter.

Erfaringerne fra dette forløb viser, at der skal oprettes efterforskningshold for at bringe sagsbehandlingstiden ned og gennemføre en effektiv efterforskning af komplicerede sager om økonomisk kriminalitet.

Efterforskningsholdet skal i nødvendigt omfang frigøres fra andre opgaver. På dette hold skal der udnævnes en efterforskningsleder med den fornødne charge og erfaring. Holdet skal - navnlig i sagens indledende fase - tilføres de nødvendige ressourcer og medlemmer, der kan støtte efterforskningslederen med den særlige faglige indsigt, der er påkrævet i en atypisk sag med vanskelige civilretlige problemstillinger. Desuden skal der frigøres kontorpersonale, der skal indgå i efterforskningsgruppens arbejde.

Fra efterforskningens start skal der knyttes en anklager til efterforskningsholdet. Politikredsens ledelse har ansvaret for, at denne anklager får mulighed for at følge efterforskningen af sagen. Ledelsen har fortsat dette ansvar i de tilfælde, hvor sagen efterforskes af eller med bistand fra SØK (tidligere rigspolitiets rejseafdeling). Hvis en kreds ikke har mulighed for at afsætte en anklager til sagen, kan SØK eventuelt stille bistand til rådighed. Også den regionale statsadvokat kan i særlige tilfælde stille en anklager til rådighed eller udpege en anklager fra en anden kreds, hvor arbejdspresset gør dette muligt.

De ressourcer, der anvendes på juridisk bistand i efterforskningsfasen, vil alt andet lige blive hentet hjem i form af en hurtigere og bedre gennemførelse af domsforhandlingen.

Efterforskningen bør organiseres med udgangspunkt i en projektorganisation efter de retningslinier, der findes i "Efterforskningsmodel 2000". Det er således ledelsen i den pågældende politikreds, der under kontrol fra den regionale statsadvokat har ansvaret for, at der opstilles mål for efterforskningen og at der løbende sker evaluering af arbejdet.

I den forbindelse skal der til stadighed ske en vurdering af, om sagen kan skæres til. En meget lang efterforskning, der omfatter alle mulige forhold og personer, kan helt afgørende ødelægge den kommende straffesag mod de hovedansvarlige. Selv i tilfælde, hvor en række forhold kan holde bevismæssigt, kan sagen med fordel begrænses til de mest enkle og/eller sikre dele eller de dele af sagen, der har medført de største tab. Det siger sig selv, at bortskæring af forhold, der forventes at kunne føre til domfældelse, skal ske efter en nøje vurdering.

Der kan med fordel udarbejdes sagsbudget, der skal omfatte udgifter internt i myndigheden i forbindelse med efterforskning, byretsbehandling og ankesagen. Dette budget bør i en politikreds drøftes med statsadvokaten og eventuelt med Rigspolicehøveden i sagens indledende fase.

Hvor en lokal politimyndighed efterforsker sagen, bør den regionale statsadvokat føre tilsyn med efterforskningen, f.eks. i form af redegørelser for udviklingen i sagen med passende mellemrum. Der er i disse tilfælde behov for klare aftaler mellem politimesterembedet og statsadvokaten.

2.3.3. Forberedende retsmøder

Straffesagerne om selskabstømning har afsløret et stort behov for at koncentrere domsforhandlingen til de emner, der reelt er kontroversielle og som er genstand for tvist.

Anklageren kan med fordel anvende forberedende retsmøder, jf. retsplejelovens § 927 a og § 927 b, til at søge processen koncentreret, jf. også anbefalingerne i betænkning nr. 1066/1986. I den forbindelse bør de forberedende retsmøder anvendes til at begrænse bevisførelsen til de områder, hvor der reelt er tvist.

Det skal sikres, at forsvarerne bidrager til koncentrationen af processen ved at give til kende, hvad tiltalte vil gøre gældende under domsforhandlingen, og hvilke fakta der ikke bestrides. At der kan stilles dette krav til forsvareren, følger allerede af retsplejelovens gældende regler.

Erfaringerne fra selskabstømmersagerne viser, at forsvareren ofte vil være tilbageholdende med at forpligte sin klient i denne fase. Det er da også anklagerens ansvar, at forsvareren (og dommeren) har et sikkert grundlag for at tilkendegive sin stilling. Anklageren skal udarbejde konkrete temaer, som forsvareren og dommeren kan forholde sig til. Samtidig skal hovedresultaterne af efterforskningen være tilgængelige for alle parter, f.eks. i form af resuméer, skitser, oversigter eller lignende.

Det påhviler anklagemyndigheden at oplyse sagen således, at retten har en mulighed for at tage stilling til processuelle problemer under forberedelsen af sagen. Anklageren kan med fordel beskrive sagens faktiske og retlige problemer i en skriftlig forelæggelse (eller som minimum i stikordsform), og anklageren skal have gjort op med sig selv, hvordan domsforhandlingen skal tilrettelægges og

fremlægge en plan herfor.

Har anklagemyndigheden omvendt forsynet modparten og retten med et fyldestgørende grundlag for at vurdere sagens ramme, bør der være adgang til at pålægge forsvareren at tage stilling til hvilke emner, der er genstand for tvist, bevisførelsens omfang m.v. Det er af væsentlig betydning, at dommeren optræder håndfast under forberedelsen af sagen. Alle professionelle parter i straffesagen ved, at procesledelse med fornøden fasthed ikke er udtryk for, at dommeren dermed har taget parti eller på anden måde har givet sin mening om skyldsspørgsmålet til kende.

2.3.4. Fremdrift i sagen

Erfaringerne fra selskabstømmersagerne viser, at der er række muligheder for, at sagerne kan blive trukket unødigt i langdrag. Anklagemyndigheden må imidlertid ved ethvert forsøg på training sørge for at minimere skadevirkningerne. Anklagemyndigheden må således ikke lade indvendinger fra forsvarerne føre til, at nødvendige efterforskningsskridt m.v. udskydes. Skrivelser til forsvarerne bør angive tidsfrister for besvarelse og konsekvensen af manglende besvarelse.

Begæringer om irrelevante efterforskningsskridt skal afslås med henvisning til, at forsvareren kan indbringe spørgsmålet for retten.

Ved gentagne aflysninger af afhøringer må anklagemyndigheden forholde sig på samme måde, som hvis en sigtet slet ikke ønsker at udtale sig. Det samme gælder efter omstændighederne, hvis en forsvarer ikke inden for rimelig tid kan finde tid til at deltage i planlagte afhøringer. Alternativt kan det i disse tilfælde overvejes, om der er grundlag for at anmode retten om at tage beskikkelsen af forsvareren op til revision.

Ved forsvarernes iværksættelse af kæremål skal anklageren være opmærksom på, om kæremålet bør tillægges opsættende virkning. Ved tilfælde af direkte modvirkning af efterforskningsskridt bør sagen straks indbringes for retten. Det er anklagemyndighedens opgave at sørge for en så hurtig sagsbehandling, som det er muligt og forsvarligt, uanset hvad der måtte være bevæggrundene bag de nævnte tiltag.

Det er anklagemyndighedens erfaring, at dommeren under sagens forberedelse - med god grund - vil være tilbageholdne med at tilkendegive nogen opfattelse, der kan tolkes som en vurdering af den senere bevisførelse. Rettens aktive medvirken er imidlertid i denne fase af sagen nødvendig for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af sagen, f.eks. i form af beslutninger om omfanget af den nødvendige bevisførelse.

I selskabstømmersagerne har de mødende anklagere undertiden savnet klare beslutninger fra retterne i den forberedende fase af sagen, ligesom anklagemyndigheden undertiden har savnet dommerens indgriben overfor klart usaglige forsøg på at trække sagerne i langdrag, at gøre sagerne unødvendigt vidtløftige, forsvarernes forsyndelse mod aftalte eller fastsatte frister etc.

Det forekommer tilsyneladende af og til, at hensynet til den tiltaltes retssikkerhed strækkes så vidt, at dommeren i denne fase slet ikke vil pålægge forsvareren nogen form for aktiv medvirken i sagens

forberedelse og ikke vil afskære forsvaret fra nogen begæring. Selv ikke fra begæringer om f.eks. bevisførelse, der må betegnes som klart overflødig.

Der er som nævnt et meget stort behov for fast materiel procesledelse i denne fase af sagen. F.eks. kan bevisførelsen altid udvides, hvis det senere - under domsforhandlingen - måtte vise sig, at forsvarerens ønsker til supplerende efterforskning, fremskaffelse af dokumenter, vidneførsel m.v. kan have betydning for afgørelsen af sagen.

En række problemer kunne måske løses, hvis retten under forberedende retsmøder (i kollegiale domstole) blev beklædt af en erfaren dommer, der ikke nødvendigvis også skal fungere som retsformand under domsforhandlingen.

En mere uforfærdet optræden fra retternes side kunne kombineres med, at der i samarbejde med forsvarsadvokaterne fastsættes et sæt etiske spilleregler for forsvarerens (og anklagerens) optræden under sagens forberedelse og domsforhandling. Eventuelt kunne en mere sikker hjemmel i retsplejeloven til at afæske forsvareren en vejledende tilkendegivelse om påstande og anbringender give støtte til at tilrettelægge sagen på den mest hensigtsmæssige måde. (Hjemlen findes for så vidt i f. eks. retsplejelovens § 927 a og § 870, stk. 1). Det må være muligt for forsvareren, uden at svække klientens sag eller at afskære elementer af det kommende forsvar, at medvirke til at få fastlagt, hvad det egentlig er, parterne er uenige om.

Hvis en forsvarer ikke har tid til at deltage i forberedende retsmøder inden for en rimelig frist, bør retten pålægge forsvareren at give møde ved en kollega. Deltager mange forsvarere i sagen, bør forsvarerne kunne give møde for hinanden. I sager med mange tiltalte har der undertiden været behov for, at retten udpeger en reserve-forsvarer, der kan møde for de regulære forsvarere, der er forhindrede.

2.3.5. Efterforskning i udlandet og udenlandske vidner

Selskabstømmersagerne har været karakteriseret ved blandt andet en omfattende efterforskning i udlandet. Erfaringerne fra samarbejdet med de udenlandske myndigheder i navnlig EU og USA har været særdeles gode. Derimod findes der fortsat en række lande, der kun i begrænset omfang er villige til at yde retshjælp - og hurtig sådan. I flere sager er det dog lykkedes at opnå adgang til vigtige oplysninger i lande, der traditionelt opfattes som skattely.

Det er af stor betydning, at der søges international retshjælp så tidligt i forløbet som muligt. Allerede på det tidspunkt, hvor konturerne af en efterforskning i udlandet træder frem, skal de nødvendige skridt tages. Selv i "venligtsindede" lande kan gennemførelse af retshjælp tage lang tid, og sagerne bliver unødvendigt forsinkede, hvis al anden efterforskning skal ligge stille mens politiet venter på, at de fremmede myndigheder skal yde den ønskede hjælp.

Den internationale opinion overfor de lande, der nægter enhver bistand, er i løbet af de sidste år blevet skærpet. På den baggrund må det forventes, at der bliver stadig færre "skjulesteder" for økonomisk kriminelle.

Også i selskabstømmersagerne har det været erfaringen, at der skal udvises meget stor omhu med formuleringen af internationale retsanmodninger. SØK eller - i særlige tilfælde - Justitsministeriets Internationale Kontor bør tages med på råd om den rigtige fremgangsmåde, hvis der er den mindste tvivl herom. Det er anklagerens ansvar, at retshjælpen gennemføres på den rigtige måde.

Det kan undertiden fremme tempoet i efterforskningen, at anklagemyndigheden udnytter den eksisterende adgang til - som judiciel myndighed - at henvende sig direkte til den myndighed i udlandet, der skal give retshjælpen. Det bør imidlertid nøje overvejes, om rettens medvirken kan undværes (hvad den ofte ikke kan).

Personlig kontakt til sagsbehandlerne i udlandet så tidligt i forløbet som muligt, er af meget stor vigtighed. De foreløbige erfaringer med samarbejdet via Europol, Eurojust og OLAF er gode.

Udenlandske vidner er som regel indledningsvist blevet afhørt af politiet i deres hjemlande uden deltagelse af anklager og forsvarer, men med deltagelse af dansk politi. Disse politiafhøringer bør ikke ske indenretligt, medmindre dette er den korrekte fremgangsmåde i det pågældende land. Det er igen anklagerens ansvar, at politiafhøringer i udlandet gennemføres korrekt.

Egentlig bevisoptagelse i udlandet er i en række sager sket uformelt ved en afhøring på en dansk ambassade, hvor forsvareren og anklageren har haft adgang til at afhøre. I andre tilfælde er afhøringerne sket formelt under medvirken af det pågældende lands myndigheder.

Endelig har en række udenlandske vidner været villige til at møde i Danmark, og de pågældende er da blevet afhørt i retten på sædvanlig vis. Dette er langt den bedste løsning, da dommernes personlige indtryk af vidnet kan være helt afgørende for den vægt, forklaringen tillægges.

Anklagemyndigheden har i flere sager savnet en ordning, hvor udenlandske vidner kan tvinges til at møde op, eller som det mindre at lade sig afhøre ved en videokonference (sml. retsplejelovens § 190, hvor der nu er hjemmel til at gennemføre en videoafhøring af et vidne på begæring af en udenlandsk myndighed).

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.3. Sagerne behandling før domsforhandlingen i 1. instans

2.3.6. Berømmelse af domsforhandlingen

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.3.6. Berømmelse af domsforhandlingen

I langvarige sager, der kræver reservation af mange retsdage, kan forsvarernes kalender blokere for berømmelsen af domsforhandlingen inden for rimelig tid. Set fra anklagemyndighedens synsvinkel er det glædeligt, at der i selskabstømmersagerne (efterhånden) er opstillet skærpede krav til forsvarerne - at forsvarerne som betingelse for fortsat beskikkelse skal have mulighed for at møde til domsforhandling inden for rimelig tid.

For at afkorte sagsbehandlingstiden bør der ubetinget være adgang til, at straffesagen kan forhåndsberømmes, så snart der er truffet beslutning om, hvilke personer der skal tiltales, og så snart anklageren kan give et forsvarligt skøn over det forventede tidsforbrug.

Der er ikke regler i retsplejeloven der forhindrer, at en straffesag kan kalenderfæstes før anklageskriftet er fremsendt til retten. I selskabstømmersagerne har domstolene i flere tilfælde accepteret at reservere det ønskede antal retsdage på forhånd. I andre retskredse er anklagemyndighedens anmodning om forhåndsberømmelse af sagen imidlertid afslået. Dette har undertiden ført til en langvarig forsinkelse af sagen.

Der bør sikres en ensartet holdning til dette problem - og helst sådan, at adgangen til at forhåndsreservere dage er til stede i alle retskredse. De skærpede krav til hurtig sagsbehandling i blandt andet Menneskeretsdomstolens praksis taler med afgørende styrke for en sådan ordning.

Berømmelsen af domsforhandlingen bør ske på et forberedende retsmøde. Det kan ikke accepteres, at forsvareren ikke (inden for rimelig tid) kan finde tid til et sådant berømmelsesmøde, jf. også bemærkningerne ovenfor. Der findes eksempler i retspraksis, hvorefter sagen kan berømmes uden forsvarerens medvirken, hvis den pågældende forsvarer er ude af stand til at deltage i et forberedende retsmøde inden for tre måneder.

Ved berømmelsen bør der tages stilling til indretningen af det retslokale, der skal anvendes. Sager med mange tiltalte kræver megen plads, og det må være et krav, at sagens dokumenter ikke skal fjernes fra retslokalet mellem retsmøderne. Undertiden har anklagemyndigheden flere muligheder for at vælge værning, og der kan da være en tendens til at vælge en større byret, hvor der findes

retssale, der er egnede til formålet.

2.3.7. Anklageskriftet

Udformningen af anklageskrifterne i de store økonomiske sager er undergivet præcis de samme regler som udformningen af anklageskrifter i alle andre typer straffesager. Man møder undertiden den misforståelse, at anklageskriftet i en økonomisk sag skal indeholde længere redegørelser for sagsfaktum, som rettelig bør findes i en forelæggelse eller være en del af den egentlige bevisførelse.

Det bør tilstræbes, at sproget i et anklageskrift er så enkelt og ligetil som det er muligt indenfor lovgivningens rammer. Der kan eventuelt anvendes korte sætninger, ligesom længere opstillinger kan placeres særskilt i anklageskriftet.

Det er kun i begrænset omfang muligt at anvende standardiserede anklageskrifter i disse sager, men alle anklageskrifter bør igennem en formel eller uformel kvalitetskontrol, eventuelt - som det er sket i selskabstømmersagerne - med bistand fra den regionale statsadvokat eller SØK.

2.3.8. Sammenfatning

- Efterforskningen af større økonomiske straffesager kan med fordel gennemføres i en projektorganisation.
- Der er store fordele forbundet med at udpege en central, koordinerende myndighed ved efterforskningen af et antal ligeartede sager.
- De gældende regler om beskæring af straffesager bør anvendes relativt hårdhændet i straffesager om økonomisk kriminalitet.
- Anklageren skal arbejde aktivt for at koncentrere processen til de dele, der reelt er genstand for tvist.
- Rettens (og forsvarerens) medvirken er påkrævet for at undgå unødigt vidtløftige og langvarige processer.
- Der kunne være behov for en mere klar lovhjemmel til at koncentrere sagen allerede under forberedelsen af domsforhandlingen.
- Retshjælp i udlandet skal iværksættes så tidligt som muligt.
- Domsforhandlingen bør kunne forhåndsberammes før anklageskriftet foreligger.
- Der skal ske en løbende kvalitetskontrol af efterforskningen og af (udkast til) anklageskriftet.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.4. Gennemførelse af domsforhandlingen

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.4. Gennemførelse af domsforhandlingen

2.4.1. Forelæggelsen

I selskabstømmersagerne har anklageren som regel udarbejdet en skriftlig forelæggelse. Denne skriftlige forelæggelse betyder, at den mundtlige forelæggelse af sagen kan forkortes betydeligt, og forelæggelsen kan anvendes som middel til at koncentrere bevisførelsen.

Dette kræver selvsagt, at dommeren og - ikke mindst - domsmændene har haft mulighed for at læse forelæggelsen og at parterne og dommerne kan gå ud fra, at domsmændene har forstået den. Der findes her tilsyneladende en uensartet praksis i de forskellige retskredse og sågar i de forskellige afdelinger i landsretterne.

Det er anklagerens erfaring fra selskabstømmersagerne, at den følgende fremgangsmåde er den bedste:

- retten pålægger som led i forberedelsen af domsforhandlingen anklageren at indlevere en skriftlig forelæggelse, samtidig med at der fastsættes en frist til forsvarerens eventuelle skriftlige bemærkninger til denne forelæggelse,
- er afsættes tid og honorar således, at domsmændene har lejlighed til at læse de skriftlige indlæg og til at drøfte eventuelle tvivlsspørgsmål med retsformanden inden domsforhandlingens start,
- forelæggelsen i retten begrænses til en sammenfatning af den skriftlige forelæggelse, eventuelt under anvendelse af tavle eller andre grafiske hjælpemidler, og således at en række centrale bilag eventuelt kan dokumenteres i denne sammenhæng,
- de enkelte bevisdokumenter dokumenteres i forbindelse med afhøringerne af de tiltalte og vidnerne,
- anklageren kan henvise til afsnit i forelæggelsen, hvor centrale fakta, der formodes at være ukontroversielle, er anført, således at anklageren kan erklære, at disse fakta ikke vil blive gjort til genstand for yderligere bevisførelse. Forsvareren skal (naturligvis) have adgang til at udtale sig om disse passager.

Det gælder helt generelt, at den skriftlige forelæggelse bør anvendes som et hjælpemiddel under hele processen, og at forelæggelsen også kan indeholde en redegørelse for parternes anbringender.

Forsvareren bør være forpligtet til at deltage aktivt i denne del af sagen.

Den mundtlige forelæggelse i retssalen kan indeholde en redegørelse for de emner, der er behandlet i den skriftlige forelæggelse. Desuden kan der som led i præsentationen af sagen - for at give rettens medlemmer et overblik over sagen - ske dokumentation af revisionsberetningerne og andre bevisdokumenter. Det gælder dog kun i det omfang de fakta, der præsenteres, er ubestridte.

2.4.2. Dokumentation af bilag, mundtlighedsformalisme

Oplæsning af dokumenter, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af sagen, er tradition i danske straffesager. Ordningen sikrer naturligvis en grundig behandling af sagen, men i straffesager med flere tusinde dokumentsider vil en slavisk oplæsning af alle bevisdokumenter være helt uudholdelig for alle tilstedeværende og næppe fremme rettens forståelse af sagen.

Retsformanden og forsvareren bør acceptere og tilskynde til, at der ikke sker bevidstløs oplæsning af lange dokumenter, hvis indhold er ukontroversielt. I visse tilfælde vil det være muligt at undlade oplæsning og i stedet benytte en mundtlig redegørelse til retsbogen, en skitse eller et hjælpebilag. Er der fortsat uenighed om indholdet af dokumentet, må materialet dokumenteres i sin helhed.

Anvendelse af hjælpebilag, der sammenfatter dele af sagens faktum, er et velegnet middel til at koncentrere processen. Disse hjælpebilag bør anklageren på forhånd afstemme med forsvareren. Tilsvarende med oversigter over dokumenter, som parterne og retten er enige om at "forudsætte bekendt" eller "dokumenterede". Det må i disse tilfælde sikres, at domsmændene vitterligt er klar over dokumenternes (hoved-) indhold.

Der har kun i begrænset omfang været anvendt EDB til at præsentere sagens dokumenter i selskabstømmersagerne. Det er flere anklageres opfattelse, at anvendelse af EDB kan være en hjælp til at håndtere straffesager med mange dokumenter. Der kan med fordel iværksættes forsøg med EDB i kommende straffesager, da en sådan anvendelse vil blive mere og mere almindelig.

2.4.3. Revisionsberetninger

Revisionsberetninger er anvendt i de fleste selskabstømmersager. Beretningen er et bevis, og kan som sådan dokumenteres - uden det er nødvendigt at dokumentere de bilag, beretningen bygger på. I flere tilfælde er det også unødvendigt at dokumentere beretningen ord til andet, således at talopstillinger og mere tekniske afsnit kan forudsættes bekendte (jf. også betænkning nr. 1066/1986 s. 283f).

Anvendelse af revisionsberetninger har i næsten alle sager ført til tvister. Praksis i selskabstømmersagerne kan i overskrifter sammenfattes sådan,

- at forsvarerne har ret til at udtale sig om valget af revisionsfirma,
- at forsvarerne skal underrettes om revisionstemaet,
- at revisionsopgaverne ikke skal udbydes i offentlig licitation (dette spørgsmål er dog indbragt for EU-kommissionen),

- at forsvarerne kun i ganske særlige tilfælde kan forlange, at der skal udmeldes syn og skøn,
- at forsvarerne har ret til indsigt i korrespondance mellem politi og revisor,
- at forsvarerne skal have mulighed for at kommentere (et udkast til) revisionsberetningen og til at anmode om eventuelle supplerende undersøgelser,
- at forsvarerne i særlige tilfælde, navnlig hvor revisionsberetningen er anklagemyndighedens vigtigste bevis, skal have adgang til at rådføre sig om revisionsberetningen med en ekstern revisor, forsvareren vælger,
- at anklagemyndigheden skal føre en stram styring af omkostningerne til ekstern revision ved at udarbejde et revisionstema, ved at kontrollere at dette tema følges, og ved at forlange periodiske, begrundede afregninger,
- at tiltalte som led i sagsomkostningerne, hvis der sker domfældelse, skal betale rimelige udgifter til ekstern revision.

Politi og anklagemyndighed bør sikre, at forsvarerne har indsigt i og indflydelse på udarbejdelsen af revisionsberetningerne, sådan at den tiltalte oplever, at der er tale om et fair og åbent forløb. Omvendt er eksterne revisorers deltagelse i efterforskningen fortsat et helt nødvendigt hjælpemiddel i de fleste økonomiske sager.

2.4.4. Opdeling af domsforhandlingen

Det har i flere langvarige sager ført til en lettelse af processen, at domsforhandlingen har været opdelt i faser eller afdelinger, der hver for sig er afsluttet med en opsummering og en præsentation af parternes hovedsynspunkter, og hvor bevisførelsen indtil dette punkt er sammenfattet i notater i stikordsform, oversigter og lignende.

2.4.5. Diktat til retsbogen

Det er anklagernes erfaring, at diktat af de tiltaltes forklaringer i langvarige byretssager i retsmødet med fordel kan afløses af udkast til retsbogen, hvor parterne har mulighed for at korrigere og supplere retsformandens gengivelse af forklaringerne. Der findes ingen eksempler på, at dette har medført problemer. Ved at undlade diktat under retsmøderne kan der spares op til 1/3 af tiden i retssalen. Ulempen ved denne ordning, der anvendes i flere retskredse, er naturligvis at retsformanden må udarbejde retsbogen efter retsmødet.

Derimod bør vidneforklaringer fortsat dikteres til retsbogen, mens vidnet er til stede og hører på diktatet.

2.4.6. Forsvarernes og de tiltaltes ret og pligt til at være til stede

I en række sager med mange tiltalte har enkelte forsvarere krævet at være til stede - med fuldt salær - også på retsdage, hvor der ikke blev behandlet forhold af vigtighed for forsvarerens klient (der typisk ikke har ønsket at være til stede). Dette har dels givet forøgede omkostninger, dels ført til vanskeligheder med berømmelse af sagerne. Retsplejeloven fastsætter ikke, at forsvareren har ret til at være til stede disse dage, hvis det er tydeligt markeret i tidsplanen, hvad emnet for retsmødet er (og når det utvetydigt sikres, at tiltaltes retsstilling ikke forringes ved denne ordning).

Højesteret behandler i skrivende stund (primo 2003) spørgsmålet om fastsættelsen af forsvarernes salær i denne situation.

2.4.7. Proceduren

Udarbejdelse af skriftlig procedure eller i hvert fald en oversigt over påstande og anbringender har tilsyneladende været fast praksis i selskabstømmersagerne. I det tilfælde må det indgå i domstolens virksomhed, at det sikres, at domsmændene før eller efter den mundtlige procedure faktisk læser det skriftlige indlæg.

På samme måde som i civile sager bør parterne fremlægge det processtof, der vil blive påberåbt, for modparten, sådan at modparten har mulighed for at forberede sig. Er der fastsat frister for aflevering af skriftlige indlæg, materialesamlinger m.v., bør disse frister ikke overskrides, og retten bør påse, at parterne afleverer til tiden. Dette kan virke som selvfølgeligheder, men retningslinierne efterleves - efter anklagernes erfaring - ikke altid.

Et sæt etiske spilleregler kunne igen være en mulighed for at afskære illoyale forsøg på at "overrumple" modparten, at smugle bevisførelse ind i proceduren o.lign. Aftalte regler af denne karakter er udtryk for, at der også i straffesager er behov for et sæt processuelle spilleregler, der hindrer uklarheder og skaber de bedste forudsætninger for en rigtig og retfærdig afgørelse af sagen.

2.4.8. Særligt om ankesager

Den forkyndte ankemeddelelse sendes til landsrettens kontor med et realistisk skøn over sagens varighed. Samtidig vil statsadvokaten bede om berømmelse af ankesagen og eventuelt berømmelse af et forberedende retsmøde.

Det er muligt at sende sagen til landsretten før der er sket forkyndelse for alle tiltalte for derved at få sagen ind i berømmelsesrækkefølgen. Landsretterne har i flere tilfælde oprettet særlige afdelinger, sådan at selskabstømmersagerne kunne berømmes hurtigere. Der har dog også været ankesager, der er kommet "bag i køen".

Også ved forberedelsen af ankesagerne er der behov for en stram tilrettelæggelse af processen. Anklageren skal give retsformanden i ankesagen mulighed for at deltage i og kontrollere dette forløb. Forsvarerne bør provokeres til at præcisere, hvad der har begrundet anken og hvilke fakta, der i forhold til byrettens bevisvurdering bestrides.

Fuldstændig oplæsning af lange byretsdomme kan, afhængig af dommens opbygning, være uden formål. I flere landsretsafdelinger anvendes en praksis, hvorefter dommen forudsættes bekendt. Anklagemyndigheden kan lette læsningen af dommen ved at udarbejde oversigter over byrettens præmisser, dommens resultat og hovedindholdet af den bevisførelse, der skete i byretten.

I nogle tilfælde kan gennemgangen af byretsdommen knyttes sammen med forelæggelsen og den

indledende dokumentation. Retsbogen kan med fordel i fornødent omfang gennemgås løbende i forbindelse med bevisførelsen.

Vidneforklaringer i landsretten kan med fordel koncentreres til de helt centrale vidner, jf. også retsplejelovens § 965 c, stk. 4. Hvis forsvarerne ønsker at udvide antallet af vidner, set i forhold til byretssagen, bør dette kræve en meget god begrundelse.

Afhøringer af de tiltalte og vidner bør - også i landsretten - gå direkte til sagens kerne uden de store svinkeærinder. Såvel retsformanden som anklageren har ansvar for, at afhøringerne ikke får et unødvendigt omfang. Det er meget skiftende, om vidnerne i landsretten hører en oplæsning af deres tidligere forklaring, men en sådan oplæsning kan i bedste fald gøre den nye afhøring mere målrettet.

Ikke mindst i ankesagerne bør processkrifterne anvendes sådan, at den mundtlige fremstilling i vidt omfang indebærer henvisninger til det skriftlige materiale. Dokumentationen skal - også i ankesagerne - begrænses til det nødvendige.

Da fremgangsmåden i Vestre og Østre Landsret er forskellig på en række punkter, er der efter anklagerens opfattelse behov for en koordinering af behandlingen af store ankesager mellem de to landsretter. Eventuelt således at der i samarbejde med anklagemyndigheden og forsvarersiden kan findes en fremgangsmåde, der kan begrænse tidsforbruget i de store ankesager, uden dette går ud over de tiltaltes retssikkerhed.

Anklagemyndigheden anker sjældent domme, hvor tiltalte frifindes på grund af bevisspørgsmål. Hvis der er tale om en mere principiel sag eller hvis der er tale om tvivlsomme juridiske spørgsmål, vil anklagemyndigheden dog anke en frifindende dom. I selskabstømmersagerne var der i nogle tilfælde behov for, at anklagemyndigheden ankede frifindende byretsdomme, fordi der var tale om en ny sagstype, hvor det var påkrævet at få landsrettens vurdering af sagen. De fleste anker blev dog iværksat af de tiltalte.

Kontraanke skal anvendes i alle tilfælde, hvor anklagemyndigheden i realiteten ønsker en ændring af byretsdommen. Det kan dog være sagligt at kontraanke for at sikre, at landsretten stilles frit i sin bedømmelse af sagen.

Ved landsretternes salærfastsættelse kunne der måske i højere grad, end det sker i dag, skeles til, at parterne i kraft af sagens behandling i byretten har forberedt sagen én gang, at processkrifter, materialesamlinger m.v. er udarbejdet og at alle sagens problemstillinger har været vendt én gang tidligere.

2.4.9. Sammenfatning

- Anklageren skal udarbejde en skriftlige forelæggelse, der kan erstatte bevisførelse om fakta, der ikke bestrides.
- Anvendelse af hjælpebilag m.v. kan afløse oplæsning af dokumenter, der ikke har kontroversielt indhold.
- Revisionsberetninger, indhentet af politi og anklagemyndighed, er fortsat et nødvendigt

hjælpemiddel i efterforskningen og i bevisførelsen. Beretningerne er et bevis, og de kan dokumenteres, uden det er nødvendigt at dokumentere de underliggende bilag.

- Domsforhandlingen kan med fordel opdeles i dele, der har logisk sammenhæng.
- Diktat af tiltaltes forklaringer i retsmødet kan med fordel afløses af udkast til retsbøger, som parterne under senere retsmøder kan kommentere.
- Anklageren bør udarbejde en skriftlig procedure og begrænse den mundtlige procedure til et sammendrag heraf.
- Praksis i de enkelte retskredse og i de to landsretter er ikke ensartet, og med de gældende lovregler er der behov for at udfinde og beskrive "best practice" for større økonomiske sager, herunder "etiske" spilleregler om parternes optræden under processen.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.5. Hovedresultater af straffesagerne mod køberne

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.5. Hovedresultater af straffesagerne mod køberne

2.5.1. Tiltalepraksis

Juridisk kvalifikation af handlingerne i en selskabstømning

I 1994-1995 var efterforskningen af flere sagskomplekser så langt fremme, at det var muligt at udlede en række fællestræk ved tømningen af overskudsselskaber, jf. ovenfor afsnit 2.2. Lidt forenklet beskrevet sker der følgende i en selskabstømning:

En person X køber aktierne i et "overskudsselskab". Dette selskab har tidligere drevet virksomhed, men gør det ikke mere. Selskabet har altså ikke nogen aktivitet - men en stor pengebeholdning. Selskabet skylder penge til skattevæsenet, men ikke til andre. X betaler en købesum for aktierne, der er fastsat sådan, at X betaler et beløb, der svarer til selskabets indre værdi - med et tillæg. Dette tillæg er beregnet som en kurs for den skyldige skat i selskabet. X "betaler for skatten", og selskabet skal stadig betale skatten ved forfaldstid. Men X sørger ikke for, at skatten bliver betalt. Selskabet bliver senere opløst eller går konkurs, og skattevæsenet opdager, at der ikke længere er nogen midler i selskabet og dermed ikke nogen dækning for skattekravet. Selskabet er tømt, og det er X, der har fjernet midlerne.

I de sager, denne beretning omhandler, foregik selskabstømmingerne ved, at en køber af aktierne lod selskabets egne midler, herunder en del af de midler, der var afsat til betaling af skat, finansiere købesummen, jf. om "brutto-" og "netto-afregninger" nedenfor.

På en række møder mellem anklagerne i selskabstømmersagerne i 1995 og 1996 blev retningslinierne for tiltalen i straffesagerne lagt fast. De juridiske overvejelser bag tiltalepraksis findes blandt andet i et notat, udarbejdet af SØK november 1995.

Som udgangspunkt blev der rejst tiltale for *skyldnersvig* (straffelovens § 283) mod den eller de personer, der stod som den første køber af overskudsselskabet. Da det ikke helt kunne afvises, at handlingerne i forbindelse med købene rettelig skulle kvalificeres som mandatsvig, blev gerningsindholdet i § 280 bygget ind i skyldnersvigstiltalen. Dette var tilfældet i anklageskrifter, der blev udfærdiget frem til primo 1999.

I en række sager - men ikke alle - blev der desuden rejst tiltale,

- mod den første køber for skyldnersvig og for overtrædelse af selskabslovens forbud mod selvfinansierede køb (i det følgende citeres kun aktieselskabslovens § 115) og for ulovlig udlodning, der i kvalificerede tilfælde er omfattet af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3,
- for overtrædelse af straffelovens § 296, stk.1, nr. 2, eller § 302, hvor fremstillingen af urigtige regnskaber indgik som et væsentligt element i tømningforløbet,
- for overtrædelse af straffelovens §§ 155 og 157, hvor en revisor havde medvirket til at sløre de faktiske forhold omkring selskabshandlerne. I enkelte undtagelsestilfælde blev den deltagende revisor anset for at være medvirkende til hovedmandens handlinger.

De mere perifere straffebestemmelser er navnlig medtaget i anklageskriftet for at fremhæve momenter i gerningsindholdet, og for at vise det sæt af strafsanktionerede regler, de handlende har været nødt til at bryde, for at opnå deres mål.

I to sager, hvor udnyttelse af skattegodtgørelsesordningen indgik som en væsentlig del af gerningsindholdet, blev der rejst tiltale for *bedrageri* overfor skattemyndighederne (svigagtig fremkaldelse af udbetalinger af skattegodtgørelse i selskaber, hvor der tilsyneladende var udloddet udbytte). Handler med overskudsselskaber, hvor formålet med handlerne i første række var at udnytte skattegodtgørelsesordningen, der som nævnt ovenfor var gældende i tiden frem til den 31. maj 1992, har i øvrigt ikke ført til tiltale mod køberne, blandt andet fordi disse forhold blev skåret væk (de pågældende købere havde foretaget en række andre handlinger, der var senere i tid og som mere enkelt kunne gøres til genstand for straffesagen).

Den ansvarlige personkreds

Tiltale for skyldnersvig blev primært rejst mod den eller de personer, der faktisk havde gennemført opkøbene eller havde samarbejdet nært med hovedmanden om disse opkøb, dvs. mod den første køber af overskudsselskabet. Den *første køber* var typisk den part, der faktisk fjernede overskudsselskabets likvide midler og dermed gennemførte "tømningen".

Desuden blev der i flere sager rejst tiltale for skyldnersvig mod den 2. køber, hvor et overskudsselskab blev handlet i en kæde mellem flere gerningsmænd, og hvor den 2. køber havde modtaget en betydelig del af udbyttet ved tømningen. Overfor den 2. køber blev hæleribestemmelsen (dagældende § 284) undertiden indbygget i en subsidiær tiltale. I en række sager har der også været rejst tiltale mod 3. og 4. køber efter disse retningslinier.

En række personer har tjent gode penge på at optræde som *formidler* af kontakten mellem køber og sælger. Når disse formidlers rolle har været mere omfattende end den rene formidling af kontakt, og når der har været tale om mere systematisk deltagelse i handlerne, er formidlerne - afhængig af de subjektive forhold - tiltalt for (medvirken til) skyldnersvig.

I flere sager blev der af de øvrige handlende indsat en "*skraldemand*" i det sidste led af en kæde af overdragelser. Denne persons indsats var typisk af mindre kvalificeret art, og skraldemanden fik sjældent noget større udbytte af sine handlinger. I de fleste tilfælde valgte anklagemyndigheden ud

fra en vurdering af beviserne at lade denne person slippe for videre tiltale. Kun ved gentagne handler eller ved større økonomisk vinding blev skraldemanden tiltalt for (medvirken til) skyldnersvig eller hæleri.

Der blev som udgangspunkt ikke rejst tiltale mod personer, der udelukkende havde virket som *rådgivere* for køberne. Heller ikke mod ansatte i *pengeinstitutter* blev der, bortset fra et enkelt tilfælde, rejst tiltale. Forfølgelse af overtrædelser af særlovgivningen var i øvrigt i de fleste sager forhindret af forældelsesreglerne.

Som nærmere omtalt ovenfor i afsnit 2.2 blev der i tiden frem til 1999 ikke rejst tiltale mod *sælgere* af overskudsselskaber, se nærmere om sælgersagerne nedenfor afsnit 2.6.

Det skal understreges, at anklagemyndigheden efter et bevidst valg har gjort brug af retsplejelovens regler om beskæring af straffesager (§ 721) - på samme måde som disse regler anvendes i andre sager om kompliceret økonomisk kriminalitet.

Sagskomplekserne omkring selskabstømning omfatter et mylder af aktører, der hver med deres rolle og med forskellige grader af indsigt har været involveret i køb og salg af overskudsselskaber. I en enkelt handel medvirkede typisk:

- en eller flere personer som sælger,
- sælgerens revisor,
- sælgerens advokat,
- sælgerens bank,
- en eller flere personer som første køber,
- køberens revisor,
- køberens bank,
- en formidler mellem køber og sælger.

Desuden optrådte der i flere sager en række andre aktører, herunder

- en eller flere personer som 2. eller 3. køber, samt revisorer og bankforbindelser til disse,
- en skraldemand, der som den sidste stod som ejer af selskabet, når skifteretten indkaldte selskabets ledelse i forbindelse med tvangsopløsning.

Helt bortset fra at kun enkelte af disse aktører kan antages at have haft det fornødne forsæt til at overtræde straffeloven, kan en straffesag mod 10-15 personer - for en enkelt handel - ikke gennemføres i praksis. Dette gælder navnlig i selskabstømmersagerne, hvor flere af hovedmændene havde gennemført mere end 100 handler - med forskellige aktører. Det forhold, at en deltager i en selskabshandel ikke er blevet tiltalt, er ikke lig med at den pågældende ikke kan have pådraget sig et erstatningsansvar for sine handlinger.

Det har gennem retsopgøret stedse været anklagemyndighedens mål at bringe "hovedmændene" for domstolene - inden for rimelig tid. "Hovedmændene" er de personer, der har gennemført systematiske køb og tømning af mange selskaber, og som har opnået betydelig vinding på denne aktivitet. I de ca.

1650 selskabstømninger, der blev gennemført i tiden frem til 1994, kunne politiet identificere mellem 80 og 100 "hovedmænd". Disse personer er alle blevet tiltalt og - med få undtagelser - dømt. Frifindelserne skyldes navnlig, at der ikke var det fornødne bevis for de pågældende personers aktive deltagelse i de strafbare aktiviteter, jf. nærmere nedenfor pkt. 2.5.6.

Hvis anklagemyndigheden ikke havde valgt at beskære sagerne på denne måde, ville en række af sagskomplekserne være svulmet op, både hvad antallet af tiltalte og hvad antallet af forhold i de enkelte sager angår. I de tilfælde ville det have taget uacceptabel lang tid at bringe sagerne til afslutning.

2.5.2. Retspraksis

Retspraksis i selskabstømmersagerne blev dannet i perioden 1997-1999. Denne retspraksis viser, at der i straffesagerne - meget kort beskrevet - skal findes et svar på de følgende to spørgsmål:

1. Blev overskudsselskabet tømt ved opkøbet?
2. Hvis "ja": Havde køberen på dette tidspunkt en realistisk og forsvarlig plan for, hvordan opkøbet da kunne ske uden at bringe skattevæsenet i risiko?

Straffesagerne blev således afgjort efter navnlig tre regelsæt:

(1) aktie- og anpartsselskabslovens regler om ulovlige opkøb (selvfinansiering, jf. aktieselskabslovens § 115, jf. § 161),

(2) de selskabsretlige regler om ulovlig udlodning (aktieselskabslovens § 110 og 112, jf. straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3),

(3) straffelovens regel om skyldnersvig (§ 283, stk. 1, jf. § 286, stk. 2).

I de to sager, hvor der var rejst tiltale for bedrageri i forbindelse med udnyttelse af skattegodtgørelsesordningen, blev de tiltalte på dette punkt - efter en konkret bedømmelse af de involveredes forsæt - frifundet, se f.eks. Østre Landsrets dom af 31. oktober 2000.

2.5.3. Aktieselskabslovens § 115 - ulovlig selvfinansiering

Hvordan blev overskudsselskaberne opkøbt?

I alle straffesagerne opkøbte køberne konsekvent overskudsselskaberne på en sådan måde, at overskudsselskabets midler blev anvendt til at finansiere handlen, samtidig med at den tilbageværende likviditet blev overført til køberen. I skemaform blev der handlet efter en af de følgende - mere eller mindre standardiserede - metoder:

a. Bruttoafregning

b. Nettoafregning

c. Melleformer mellem brutto- og nettoafregning.

Ved en bruttoafregning blev overskudsselskabets midler overført til en bankkonto i selskabets navn i køberens bank samtidig med (og betinget af), at køberen betalte købesummen til sælgeren. Selskabets midler blev straks hævet og overført til køberen. En bruttoafregning indebar således mindst tre faktiske pengeoverførsler.

Ved en nettoafregning (der fortrinsvis blev anvendt i handler i perioden 1988 - 1991) overførte sælgeren forskellen på købesummen og selskabets midler til køberen eller til en bankkonto i selskabets navn i køberens bank. En nettoafregning indebar kun én faktisk pengeoverførsel.

Ved melleforms-afregninger optræder variationer i de ovennævnte standardiserede afregningsmetoder.

Fortolkningen af aktieselskabslovens § 115

I perioden 1997-1999 havde landsretterne og Højesteret i en række erstatningssager haft mulighed for at tage stilling til, hvordan reglerne i selskabslovene om forbud mod selvfinansierede køb skulle fortolkes. Retspraksis fastholdt det traditionelle udgangspunkt: Reglerne skal beskytte selskabsformuen og dermed kreditorerne - og sikre, at et selskab opkøbes med midler fra en "frisk kilde".

Den ledende dom er "Satair-sagen", **UfR 1997.364 H**. Denne dom, der isoleret betragtet kun tog stilling til spørgsmålet om sælgerens erstatningsansvar, blev omdrejningspunktet for vurderingen af straffesagerne.

I Satair-sagen var der foretaget en "klassisk" bruttoafregning:

1. Først overførte køberen købesummen til sælgeren.
2. Derefter (få minutter senere) lod sælgeren overskudsselskabets midler overføre til en ny konto i overskudsselskabets navn, oprettet i køberens bank. Der var tale om gensidigt betingede overførsler via Nationalbanken.
3. Samme dag lod køberen selskabets midler overføre fra selskabets konto til den konto, købesummen var betalt fra - og nogle dage senere blev "overskuddet" overført til køberens "hovedkonto" i en anden bank. Om denne transaktion udtalte Højesteret:

"Køberen af overskudsselskabet tilrettelagde og gennemførte pengeoverførslerne (...) på en sådan måde, at restkøbesummen kunne blive og blev betalt med overskudsselskabets midler. Betalingen - der var i strid med selvfinansieringsforbudet i (...) § 84, stk. 2 - skete i henhold til instruks fra selskabets nye ledelse. Tilbagebetalingspligten efter § 84, stk. 4, påhviler køberen som modtager af den ulovlige udbetaling (...). Da den ulovlige disposition ikke blev "truffet eller opretholdt" af [sælgeren], kan der heller ikke i henhold til § 84, stk. 5, rejses krav mod [sælgeren]."

Herefter vurderede Højesteret, om sælgeren på andet grundlag var ansvarlig for selskabstømningen. Sælgeren blev dømt til at betale skatten tilbage - 13 mio. kr. - efter dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar. I to andre afgørelser om bruttoafregning blev det også slået fast, at køberen ved denne afregningsmetode forbrød sig mod selvfinansieringsforbudet, men i disse afgørelser blev sælgerne frifundet, da de konkret ikke havde handlet culpøst i forbindelse med salget, jfr. **UfR 1998.1118 H** og **TfS 1999.200 V**. Den tilsvarende vurdering af "bruttoafregninger" findes i **TfS 1998.780 Ø** og **TfS 1998.798 Ø** (hvor sælgerne ifaldt erstatningsansvar).

Der er efter retspraksis ikke tvivl om, at de øvrige afregningsmetoder (dvs. nettoafregninger og mellemformsafregninger) er "værre" end bruttoafregningerne, jfr. **TfS 1998.519 Ø** og **TfS 1997.725** om nettoafregninger, og at det også i disse situationer er køberen, der teknisk overtræder bestemmelsen, jf. **UfR 2000.1926 H** og **UfR 2000.2023 H**.

Artiklen i TfS 2001.266 indeholder en gennemgang af status i erstatningssagerne primo 2001. De afgørelser, der er nævnt i artiklen, viser grundlaget for de strafferetlige afgørelser om overtrædelse af selvfinansieringsforbudet.

Selv om erstatningssagerne mod *sælgerne* ikke indeholder en vurdering af *købernes* forhold, har disse domme alligevel haft afgørende betydning for straffesagerne. I erstatningssagerne drøftes spørgsmålet, om sælgeren er ansvarlig til erstatning i forhold til et betalingsarrangement, som køberen har strikket sammen. For at vurdere dette er domstolene nødt til præjudicielt at afgøre, om køberens forhold er udtryk for en lovovertrædelse. Når Højesteret i UfR 1997.346 H slog fast, at det i en bruttoafregning er køberen, der foretager den "ulovlige handling", er dette et direkte præjudikat for, at køberen - objektivt set - har overtrådt loven. Det afhænger herefter af en vurdering af køberens subjektive forhold, om køberen kan straffes for transaktionen.

På baggrund af de erstatningsretlige domme kunne domstolene i straffesagerne konkludere: Der er en formodning for, at aktieselskabslovens § 115, stk. 2, er overtrådt, hvis de to pengeoverførsler, der indgår i afregningen af handlen (købesummen, resp. selskabets midler) er gensidigtbetingede overførsler via Nationalbanken, sådan at køberens bank ikke yder nogen kredit. Der er desuden en (uafkræftelig) formodning for, at § 115, stk. 2, er overtrådt, hvis køberen overfører overskudsselskabets midler til den konto, købesummen er betalt fra, samme dag eller i øvrigt kort tid efter købesummens betaling.

I Østre Landsrets dom af 24. august 1998 er det anført (s. 9):

"Bortset fra køb af et enkelt overskudsselskab (...) blev købene af de overskudsselskaber, der er omfattet af denne del af tiltalen, tilrettelagt og gennemført således, at der senest samme dag, som betalingen fandt sted, fra overskudsselskaberne blev indsat midler, som oversteg købesummerne, på bankkonti tilhørende (køberen). Idet landsretten ikke finder det afgørende, om der var tale om samtidig overførsel af midler eller et kortvarigt lån til betaling af købesummerne, tiltrædes det, at de tiltalte er fundet skyldig i overtrædelse af asl. § 161..."

Jf. **Østre Landsrets dom af 25. februar 2000** (Retten i Lyngby, dom af 5. maj 1999, byretsdommen

s. 98):

"I forbindelse med de enkelte opkøb skete udvekslingen af købesummerne og de kontantbeholdninger, der skulle overføres til de købende selskaber, enten gensidigt betingede samme dag eller - hvor overskudsselskabernes kontantbeholdninger overførtes senere - under sådanne omstændigheder, at det pengeinstitut, der stillede den fornødne likviditet til rådighed for det købende selskab, ikke løb nogen risiko, idet det havde sikkerhed for, at overskudsselskabets kontantbeholdning efterfølgende ville blive overført, og at det købende selskab først kunne disponere over den fra overskudsselskabet overførte beholdning, når pengeinstituttet var fyldestgjort. Der har ikke været tale om ekstern finansiering eller finansiering fra det købende selskab (...). Det findes herved godtgjort, at erhvervelsen af overskudsselskaberne i realiteten skete ved selvfinansiering, idet [køberselskaberne ikke] havde kunnet erhverve overskudsselskaberne, såfremt de ved egen eller ekstern finansiering havde skullet skaffe købesummerne".

Se også **Østre Landsrets dom af 25. november 2000** (Københavns Byret, dom af 9. marts 1999, byretsdommen s. 73-74):

"Efter bevisførelsen (...) lægges det til grund, at T2 hverken personligt eller i de selskaber, han kontrollerede, ved købet af de enkelte overskudsselskaber havde penge til at købe det enkelte selskab for, men at han købte hvert enkelt selskab ved at anvende dets egne likvider dertil (...). Det fremgår endvidere af den fremlagte dokumentation under sagen, at købene af overskudsselskaberne blev tilrettelagt og gennemført således, at der senest 3 dage efter at betalingen til sælger fandt sted, fra overskudsselskaberne blev modtaget midler, der mindst svarede til købesummen, og som blev indsat på bankkonti (ofte kaldet lånekonti) tilhørende køberselskabet. Dog bemærkes, at der i forhold 26 gik 4 dage og i forhold 21 18 dage, før en sådan overførsel fandt sted. På den anførte baggrund finder retten, at tiltalte har gjort sig skyldig i overtrædelse af aktieselskabslovens § 115, stk. 2, ...".

Retspraksis i tiden efter disse domme har uden undtagelse fulgt denne linie. De tiltalte købere har således ikke haft held med at påberåbe sig, at de medvirkende banker har ydet kredit ved opkøbene. Hvis en medvirkende banks indsats skal have nogen betydning, skal der være ydet *et fritstående lån af længere varighed, som ikke indfries i sammenhæng* med afregningen af selskabshandlerne.

"Sammenhængen" er til stede, hvis der er en aftale om, at banken dækkes ind ved overførsel af selskabets midler til den konto, købesummen er betalt fra. En nær tidsmæssig sammenhæng mellem pengeoverførslerne er bevis for en sådan aftale eller forståelse. Realiteten er således, at de medvirkende "eksterne långivere" i selskabstømmersagerne ikke i noget tilfælde har ydet kredit. Bankernes rolle har været begrænset til *betalingsformidling* - dvs. praktiske betalingsoverførsler, der ikke indebærer noget element af kreditgivning.

Det har heller ikke ført til frifindelse, at køberen havde mulighed for at anvende egne midler ved opkøbet - når dette faktisk ikke er sket.

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.5. Hovedresultater af straffesagerne mod køberne

2.5.4. Straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3: Ulovlig udlodning

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.5.4. Straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3: Ulovlig udlodning

Retspraksis har herefter fastlagt, at ulovlige opkøb af overskudsselskaber ikke alene indebærer en overtrædelse af aktieselskabslovens § 115. Det udtræk af midler, der sker i selve opkøbsforløbet, skal juridisk bedømmes som en (ulovlig) udlodning af overskudsselskabets midler. Reelt "udloddet" midlerne allerede i opkøbsfasen, fordi midlerne her én gang for alle overføres til de handlendes formuesfære. De "gældende bestemmelser", der dermed er overtrådt, er aktieselskabslovens § 110 og § 112, der sammen med navnlig §§ 69 og 109 regulerer, hvad der må udloddes og hvordan dette skal ske.

Igen var retspraksis i civile retlige sager retningsgivende for domstolenes afgørelser i straffesagerne.

I løbet af 1997-1999 blev det fastlagt i retspraksis i de civile erstatningsager, at en bruttoafregning indebærer, at køberen - ulovligt - lader overskudsselskabets midler udlodde til sig selv. Det samme gør sig gældende ved andre afregningsformer, idet overførslen af selskabets midler til sælgeren må bedømmes som betalingen af købesummen, som køberen har tilegnet sig ulovligt, jf. **TfS 1997.538 V**, **TfS 1999.185 Ø**, **UfR 2000.2003 H** og **UfR 2001.573 H** (der underkendte den hidtil fulgte praksis, hvorefter sælgeren i en netto-handel blev anset for modtager af en ulovlig udlodning af selskabets midler).

De tiltalte i straffesagerne argumenterede typisk for, at det udtræk af midler, der skete i selve opkøbsfasen, skulle kvalificeres som et "lån", og sådan *bogførte* køberen typisk også pengeoverførslen. Men et "lån", der anvendes til udligning af en kort mellemfinansiering, optaget til betaling af *købesummen* for det långivende selskab, er juridisk set ikke et "lån" i relation til § 115 a. Dette "*lån*" *udbetales i realiteten til sælgeren* - og så er pengene "anvendt" til dette formål. Hvis pengene er væk, så er de væk.

Desuden er det i straffesagerne slået fast, at der ikke er tale om udlån af midler, fordi det ikke har været de tiltaltes *hensigt*, at midlerne skulle betales tilbage til overskudsselskaberne. Dette kan ses af den simple kendsgerning, at der faktisk ikke i noget tilfælde betales noget tilbage. Fra retspraksis kan nævnes:

Østre Landsrets dom af 24. august 1998 (s. 4): Udlodning af udbytte skete: "*allerede i forbindelse med overtagelsen af selskaberne og ikke først på det senere tidspunkt, da udlodningerne formelt blev besluttet*". T blev herefter straffet også for overtrædelse af straffelovens § 296, "*da det ikke kan antages, at skyldnersvigsbestemmelsen omfatter alle de strafferetligt relevante egenskaber ved den ulovlige handling, som er tilsigtet gjort strafbare i medfør af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3...*" (dommen s. 9).

Østre Landsrets dom af 25. februar 2000 (Retten i Lyngby, dommen s. 104): "*Ved i forbindelse med handlernes afvikling af have ladet de afsatte skatter udtage af overskudsselskaberne og overføre til køberselskaberne findes de tiltalte (...) skyldige i overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3...*".

I Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999 udtalte landsretten, at overskudsselskabernes midler ved netto- og bruttoafregning "*reelt blev udloddet til [køberen]*".

I alle de sager, hvor anklagemyndigheden havde valgt at rejse tiltale for overtrædelse af aktieselskabslovene og for ulovlig udlodning, er der sket domfældelse. Hvis de tiltalte havde kendskab til, at de likvide midler blev udtaget af overskudsselskaberne allerede ved afregningen af handlen, og at der ikke senere ville ske *effektiv* tilbagebetaling til overskudsselskaberne, havde de forsæt til overtrædelse af § 296, stk. 1, nr. 3, jfr. aktieselskabslovens §§ 110 og 112.

2.5.5. Skyldnersvig

Opkøb ved selvfinansiering skaber risiko for skattevæsenets krav

De to regelsæt, der er nævnt ovenfor, har ikke i sig selv den store betydning ved fastsættelsen af straffen for en ulovlig selskabstømning. Det afgørende er, om der foreligger skyldnersvig, men ved bedømmelsen af det spørgsmål har domstolene været nødt til først at efterprøve, om der ved opkøbene skete ulovlig selvfinansiering, og om overskudsselskabets midler derved blev udloddet til køberen. I disse tilfælde har opkøbene nemlig skabt en risiko for skattevæsenets krav på betaling af selskabsskat.

Formålet med straffebestemmelsen om skyldnersvig (straffelovens § 283) er blandt andet at forhindre, at en person eller et selskab, der skylder penge væk, kan fjerne værdierne ved "usædvanlige" dispositioner, sådan at kreditor ikke kan få sine penge. Det er naturligvis ikke strafbart at drive forretning sådan, at långivere eller andre kreditorer "kommer til" at lide et tab. Det gælder helt generelt for berigelsesforbrydelserne, at det er den *retsstridige adfærd*, der kan straffes - det vil sige handlinger, der afviger fra "normal" forretningsmæssig aktivitet og som er båret af hensigten til at opnå *uberettiget vinding*.

Den strafbare handling i § 283, stk. 1, nr. 3, er den "usædvanlige" eller "uforsvarlige" disposition, der udløser et tab for en kreditor. Dette er i lovteksten illustreret med eksempler: Ejeren af et selskab, må ikke "*ved (...) forstikkelse, proformaretshandler (...) eller på anden lignende måde*" unddrage værdier fra kreditorernes adgang til fyldestgørelse. Det betyder, at den handlende ikke må fjerne værdier i strid med kreditors interesser, når det sker *i strid med lovgivningen - eller illoyalt*, i strid med redelig

handlemåde.

Lovtekstens eksempler på dette ("forstikkelse" m.v.) viser, at den afgørende sondring er, om dispositionen var forretningsmæssig "sædvanlig" eller "usædvanlig". Det er ikke afgørende, om transaktionen er skjult eller om den - efterfølgende - kan spores. Det er for så vidt lige meget, om den handlende forstikker midlerne til fordel for sig selv *eller til fordel for andre*.

Ved selskabstømning "forstikker" køberen midlerne i selskabet ved at opkøbe selskabet på den måde, at selskabets midler anvendes til at betale købesummen til sælgeren (ved ulovlig selvfinansiering), mens resten - nettolikviditeten - overføres til køberen selv. Højesteret statuerede allerede i Satair-sagen (**UfR 1997.364 H**), at en handel med et overskudsselskab, der alene har til formål at forhindre, at den skyldige skat skal betales, ikke har "*karakter af en normal forretningsmæssig disposition*", jf. også en lang række senere domme i erstatningssagerne, der direkte gentager denne præmis.

Når en sådan handel gennemføres med selskabets egne midler, er der tale om en usædvanlig og uforsvarlig disposition, der i høj grad er egnet til at skabe risiko for kreditor - skattevæsenet. Dette er antaget i de følgende straffesager:

Jf. Østre Landsrets dom af 24. august 1998 "*Da opkøbene af selskaberne startede i 1990, var der ikke iværksat eller forberedt dispositioner til eliminering af skatterne. Der var således tale om usædvanlige dispositioner, uden forretningsmæssig begrundelse, der i høj grad var egnede til at skabe risiko for tab for skattevæsenet*".

Jf. også Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999: "*Uanset at der påhvilede overskudsselskaberne, der var ophørt med aktiv drift, betydelige forpligtelser i form af skyldige skatter [...] foranledigede [tiltalte], at aktiverne blev fjernet fra selskaberne. Disse dispositioner indebar et uforholdsmæssigt forbrug af selskabernes midler, og må betegnes som i sig selv usædvanlige og uforsvarlige. Ingen omstændigheder i sagen tyder på, at der på noget tidspunkt forelå nogen vilje til fra anden side, herunder fra andre dele af [tiltaltes] koncern, at indfri selskabernes skatteforpligtelser eller at tilføre dem de nødvendige midler hertil. Spørgsmålet er herefter alene, om der i gerningstidsrummet [...] for [tiltalte] var nogen udsigt til, at forpligtelserne ville blive reduceret eller eventuelt helt bortfalde*".

Som det fremgår af citatet, lige ovenfor, er det afgørende for strafansvaret herefter, om køberen på opkøbstidspunktet havde evne og vilje til at håndtere skatterne i overskudsselskabet lovligt - dvs. enten vilje og evne til at betale skatten ved forfaldstid eller vilje og evne til at eliminere skatteforpligtelsen ved et tiltag, der med en meget høj grad af sikkerhed ville nulstille skatteforpligtelsen i overskudsselskabet.

Jf. Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999, s. 9: "*Det er hverken en nødvendig eller tilstrækkelig betingelse for at bedømme et forhold som skyldnersvig, at selvfinansieringsforbudet i selskabslovgivningen er overtrådt i forbindelse med erhvervelsen af selskaberne. Landsretten finder imidlertid, at dette moment må indgå i vurderingen med betydelig vægt. Evnen og viljen til enten at betale skatten (...) eller at eliminere skatten må dog også tillægges central betydning*".

Køberen skal have evne og vilje til at berigtige skatteforpligtelsen

I samtlige købersager, der er afgjort af domstolene, er der sket domfældelse af køberne, fordi køberen *ikke* havde vilje og/eller evne til at håndtere skatteforpligtelsen.

En række sager er afgjort på køberens manglende *vilje*. Det gælder tilfælde, hvor køberen har udført "simpel tømning", dvs. taget pengene og forsøgt at skjule sine spor. Disse sager, f.eks. sagen fra Køge i 1992, har været relativt ukomplicerede.

I denne kategori af sager falder også de såkaldte "kædeoverdragelser", dvs. opkøb og videresalg af et overskudsselskab i en række handler til stadig stigende kurser for skatten. Realiteten i disse kædeoverdragelser har været, at en række gerningsmænd har delt de beløb, der var afsat til betaling af skat, imellem sig, og hver for sig henvist til næste led i kæden som den, der skulle sørge for at skatten blev betalt eller elimineret lovligt.

Jf. bl.a. **Østre Landsrets domme af 31. oktober 2000 og 31. maj 2000** (forhold 2), og **Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999**.

De straffesager, der har budt på den vanskeligste bevisførelse, er de tilfælde, hvor køberen har iværksat et "skattearrangement" der tilsyneladende var lovligt og tilstrækkeligt. Det har imidlertid vist sig, at disse skattearrangementer har lidt af en række fundamentale svagheder. Køberens forklaring om, at han troede, at skatterne kunne håndteres lovligt, fritager ikke for straf, når det ikke var tilnærmelsesvist sikkert, at dette resultat kunne opnås.

Retspraksis har således været meget kontant: Når anklagemyndigheden har ført bevis for ulovlig selvfinansiering, har domstolene i et vist omfang lagt bevisbyrden for, at planen var "tilstrækkelig", på de tiltalte. Det har således været de tiltalte, der skulle sandsynliggøre, at de havde haft god grund til at regne med, at opkøbene ikke skabte risiko for skattevæsenet.

Fra retspraksis kan nævnes:

Østre Landsrets dom af 24. august 1998: T1 og T2 købte selskaberne ved ulovlig selvfinansiering. Derved modtog de ca. 15,9 mio. kr. i kontanter, men koncernen skulle nu betale ca. 27,5 mio. kr. i skat. Hvis skatten skulle betales, ville der altså være et tab på ca. 11,5 mio. kr. Dermed stod det klart, at formålet med at købe selskaberne ikke kunne være, at skatten skulle betales. Østre Landsret fastslog herefter, at de tiltalte brugte de penge, de modtog ved nettoafregningerne, til "andre formål" - i hvert fald blev der ikke *reserveret* midler til at eliminere skatterne. De tiltalte, der senere blev taget til at håndtere skatterne, var i øvrigt i alle tilfælde dårlige forsøg, der med sikkerhed ikke kunne godkendes af skattemyndighederne. Landsretten konkluderede herefter: *"Efter en samlet vurdering af de ovennævnte omstændigheder finder landsretten det herefter godtgjort, at tiltalte (...) allerede fra starten af opkøbene af overskudsselskaberne anså det for overvejende sandsynligt, at der ved de foretagne køb af overskudsselskaberne og de efterfølgende dispositioner over selskabernes likvide midler skabtes en væsentlig risiko for, at skattevæsenet ville lide tab svarende til de afsatte selskabsskatter. Landsretten finder det endvidere godtgjort, at det efterhånden stod de tiltalte klart, at skattevæsenet ville lide tab ved de fortsatte køb af overskudsselskaber (...)"*.

Som det fremgår af citatet, kan der ske domfældelse, hvis de tiltalte havde indsigt i den måde, de likvide midler fra overskudsselskaberne disponeres på. Selv om der måske havde været en "plan" for håndteringen af skatterne, der skulle iværksættes senere, skete der domfældelse for alle handler - også de første - fordi de tiltalte lige fra starten måtte indse, at der var en høj grad af usikkerhed forbundet med den "plan", de ville iværksætte.

Østre Landsrets dom af 25. februar 2000: *"Ved en samlet vurdering af de beskrevne omstændigheder findes der at have været tale om usædvanlige dispositioner uden forretningsmæssig begrundelse, der var egnede til at skabe den risiko for tab for skattevæsenet, som blev realiseret. Under disse omstændigheder flyttes noget af den bevisbyrde, der som udgangspunkt påhviler anklagemyndigheden, over til de tiltalte. Anklagemyndigheden kan ikke bevise og retten ikke vurdere, hvilke indre overvejelser de tiltalte gjorde sig, da de fra begyndelsen af 1992 begyndte opkøbet af selskaber. Det er i denne forbindelse ikke tilstrækkeligt, at de tiltalte forklarer, at de havde nogle drøftelser med bl.a. revisorer eller, at de overlod disse problemer til revisorer og andre kyndige. De tiltalte må sandsynliggøre, at der ved deres foranstaltninger blev iværksat seriøse planer, hvorved de i overskudsselskaberne afsatte skatter kunne elimineres, således at den risiko, som statskassens krav på betaling af skatterne, ved tømningen blev udsat for, blev imødegået".*

Østre Landsrets dom af 27. september 2000: Først fandt retten det bevist, at der hverken i Ts egen koncern eller som følge af tredjemands handlinger faktisk blev truffet beslutning om eller afholdt udgifter til eliminering eller udskydelse af skatterne. Desuden var det bevist, at tiltalte ikke havde midler til at dække de købte selskabers skattetilsvær. *"På den samlede ovenfor nævnte baggrund finder retten det godtgjort, at det lige fra det første køb af selskab i forhold 1 stod klart for tiltalte, at der ved de foretagne køb af selskaber og de dertil knyttede efterfølgende dispositioner over selskabernes likvide beholdninger blev skabt en til vished grænsende sandsynlighed for, at selskaberne herefter blev sat ude af stand til at betale de afsatte selskabsskatter.....".*

Forsøg på skatteplanlægning i selskabstømmersagerne

Det, der navnlig har været "galt" med købernes skatteplanlægning, har været:

1. Købernes plan anviste ikke, hvordan skatterne kunne elimineres, højst udskydes.
2. Køberens plan var at lade overskudsselskabet foretage en investering i et skattearbitrageprojekt, der efter sin karakter ikke gav adgang til at foretage skattemæssige afskrivninger.
3. Køberens plan byggede på proforma aftaler eller var helt urealistiske.

Ad 1: Udskydelse af skatten

Retspraksis viser, at en plan, der ikke anviser, hvordan skatten i overskudsselskabet kan elimineres, ikke er "tilstrækkelig". En skatteudskydelse giver en likviditetsfordel, men der sker ikke noget med størrelsen af den skyldige skat. Derfor skal der efterfølgende ske "noget andet". Arrangementet er samtidig underlagt den væsentlige risiko, at reglerne for skatteudskydelse og eliminering kan ændres. Faktisk blev skattereglerne ændret flere gange i den relevante periode, f.eks. pr. 1. april 1991 (ligningslovens § 33D) og 19. maj 1993 (afskrivningsloven).

Ad 2: Tilsidesættelse af skattearrangementer

I tiden mellem 1989 og 1995 blev der overfor offentligheden udbudt et stort antal skatteprojekter. Projekterne gik groft sagt ud på, at en række danske investorer for en beskeden egenbetaling kunne opnå ejendomsret til - og dermed afskrivningsret til - aktiver, der var placeret i udlandet. Disse projekter henvendte sig navnlig til "almindelige" skatteydere, men erfaringerne fra selskabstømmersagerne har vist, at udbydere også har solgt anparter til de personer, der købte overskudsselskaber.

Hovedparten af disse skatteprojekter havde som effekt, at overskudsselskaberne - tilsyneladende - havde udskudt pligten til at betale skat i en årrække. Som nævnt ovenfor er en udskydelse af skatteforpligtelsen imidlertid ikke en "tilstrækkelig" håndtering af skatterne i et tomt overskudsselskab. Hertil kommer, at de nævnte skatteprojekter efterfølgende er tilsidesat af ligningsmyndighederne. De første afgørelser fra landsskatteretten, der nægter investorer i disse projekter afskrivningsret, findes i 1996. I tiden herefter er alle disse skatteprojekter, der er sammensat af en række fælles byggesten, underkendt af domstolene.

Sideløbende med efterforskningen af selskabstømmingerne har politiet efterforsket en række af disse skatteprojekter. I flere af projekterne har det vist sig, at der ikke har været nogen realitet i de aftaler, der skulle skaffe investorerne skattemæssige fordele. Dette har ført til tiltale mod og domfældelse af flere af disse udbydere (for bedrageri og skattesvig).

En situation, hvor et overskudsselskab for en beskeden udbetaling søgte at erhverve et meget stort afskrivningsgrundlag, er ikke udtryk for en "tilstrækkelig" skatteplanlægning, hvis de underliggende aftaler i skatteprojektet ikke bygger på realiteter.

Der er ikke nogen *forretningsmæssig begrundelse* for at købe disse anparter i togvogne, flyvemaskiner, containere eller andet - bortset fra ønsket om adgang til skattemæssige afskrivninger. Disse arrangementer havde typisk ikke nogen udsigt til at give overskud, skattefordelen fraregnet. Der er i øvrigt heller ingen forretningsmæssig begrundelse for at påbegynde denne aktivitet i et overskudsselskab. Det er ikke forretningsmæssigt normalt at indlede en erhvervsmæssig karriere med at søge efter et tomt selskab, hvor man kan få lov til at betale en masse penge for at komme til at hænge på en skattegæld.

Fra retspraksis kan nævnes de følgende afgørelser, hvor den manglende realitet i skatteplanlægningen har været afgørende for domfældelsen af køberen:

Københavns Byrets dom af 11. juni 1999(tilbage salg af anparterne var aftalt på forhånd - dommen er anket), **Københavns Byrets dom af 28. maj 2001**(tilbage salg af anparterne var aftalt på forhånd), **Københavns Byrets dom af 2. marts 2001** og **Østre Landsrets dom af 31. maj 2000**, hvor det blandt andet er anført s. 22: "*Der er herefter kun anledning til at tage stilling til, dels om de tiltalte kunne påregne, at skattemyndighederne ville acceptere en udskydelse af skattebetalingen, dels om de kunne påregne, at der ville være midler at betale skatten med, når den ikke længere kunne udskydes. (...)*". Efter en gennemgang af projektet konkluderede landsretten: "*Det kan på dette grundlag utvivlsomt konkluderes, at statskassen, hvis krav på selskabsskatter forinden transaktionerne havde*

100% sikkerhed i de afsatte likvide midler, ved investering af selskabernes formuer i møllearrangementer blev udsat for en væsentlig risiko for tab svarende til de afsatte skatter (...). Det må antages, at skattemyndighederne med dette indgående kendskab til investeringens karakter ville have nægtet at godkende afskrivning".

Jf. også Østre Landsrets dom af 19. december 2001, hvor det bl.a. er anført (om en af de tiltalte, s. 54): *"Med sin viden og baggrund og uden på nogen måde at have gjort sig klart, hvorledes [hovedmanden] havde tænkt sig at betale eller eliminere skattetilsvaret i selskaberne, fortsatte tiltalte på tilsvarende vis sin deltagelse i køb af yderligere overskudsselskaber, hvor såvel egenkapitalen som en betydelig del af de i selskaberne afsatte midler til betaling af skatter var forblevet hos sælgerne. Som følge heraf anser landsretten det for bevist, at tiltalte har indset, at der ved hans deltagelse i disse nærmest identiske erhvervelser opstod en væsentlig risiko for, at de erhvervede overskudsselskabers kreditorer (...) ville lide tab. Landsretten finder ikke, at de efterfølgende omstændigheder, så som overskudsselskabernes køb af campingvogne og edb-udstyr uden konstaterede likvide bevægelser, bortset fra udbetaling af investeringsfondsmidler, og ofte videresalg efter kortere tids ejerskab til andre erhvervede overskudsselskaber, investeringer gennem Napier Bank uden konstaterede likvide bevægelser m.v., kan have givet tiltalte nogen berettiget forventning om, at skattetilsvaret kunne elimineres helt eller delvis".*

De tiltalte har i disse sager forsvaret sig med, at der har været tale om en helt overraskende og uforudset udvikling i retspraksis. Skattemyndighederne har efterfølgende underkendt en række skattearrangementer, som "alle og enhver" dengang opfattede som gangbare. En fejllopfattelse af komplicerede skatteregler burde ikke føre til strafansvar?

Disse indsigelser har været et vigtigt element i en række af straffesagerne, og indsigelserne er typisk afvist af domstolene. For at domfælde for skyldnersvig kræves der - afhængig af omstændighederne - bevis for, at køberen reelt ikke havde en plan for håndteringen af skatterne, eller at køberens plan var så spekulativ, usikker eller svævende, at køberen måtte indse som givet (eller som overvejende sandsynligt), at planen ikke kunne føre til det ønskede resultat. Og at dette moment medførte, at skattevæsenet blev bragt i en uacceptabel risiko ved opkøbet. Hvis køberen på opkøbstidspunktet havde både vilje og evne til at eliminere skatteforpligtelsen gennem en plan, som køberen mente havde en høj grad af sikkerhed, foreligger der næppe bevis for forsæt til skyldnersvig. Men i de sager, der er afgjort indtil nu, har investeringer i usikre skattearrangementer ikke ført til frifindelser.

Ad 3: Rene proforma arrangementer

I en række af selskabstømmersagerne har politiets efterforskning vist, at køberens plan for håndteringen af skatterne i de købte selskaber byggede på rene proforma aftaler eller en avanceret camouflage, der skulle sløre tømningen af selskabet. Fra retspraksis kan nævnes blandt andet:

Østre Landsrets dom af 24. august 1998 om et af tiltaltes skatteprojekter: *"Med hensyn til de aftaler, der blev indgået den 30. december 1991 om bygning af kornsiloeer og svinestalde og oprettelse af 10 kommanditselskaber, bemærkes, at tiltalte ud fra sit kendskab til økonomien i koncernen, indholdet af kontrakterne og indtrykket af medkontrahenten måtte indse, at kontrakter til 175 mio. kr. var aldeles urealistiske, og at kontrakterne alene blev indgået med det formål at skabe*

grundlag for forskudsafskrivninger".

Københavns Byrets dom af 11. juni 1999(forhold 1): *"Retten anser det for så åbenbart, at containertransaktionen var proforma, at det ikke kan have bragt tiltalte i god tro, at advokat X i sin rådgivning af tiltalte ikke tog afstand fra konstruktionen"*

Sammenfattende for alle tilfælde, hvor køberen har iværksat en "plan" for håndteringen af skatterne, kan det konstateres, at der ikke i nogen af de straffesager, der p.t. (januar 2003) er afgjort, har været tale om planer, der var så gennemtænkte og seriøse, at skatteplanlægningen gjorde det berettiget at tilegne sig selskabernes midler "på forhånd", nemlig i opkøbsfasen.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.5. Hovedresultater af straffesagerne mod køberne

2.5.6. Oversigt over straffesagerne - strafudmålingen

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.5.6. Oversigt over straffesagerne - strafudmålingen

Samtlige hovedpersoner på køber-siden i selskabstømmersagerne er dømt for skyldnersvig. I de få tilfælde, hvor der er sket frifindelse, er denne frifindelse begrundet i manglende bevis for forsæt hos den konkrete tiltalte (på grund af manglende indsigt i den måde, de købte selskaber blev behandlet på).

Selv om der er forskelle på de begrundelser, der findes i de frifindende domme, er det gennemgående i straffesagerne, at det hændelsesforløb, der er beskrevet i dette afsnit, er udtryk for kriminel adfærd. Spørgsmålet er herefter, hvilke personer, der kan dømmes. Som illustration kan nævnes:

Københavns Byrets dom af 2. marts 2001, hvor der var seks tiltalte, men hvor 3 af de tiltalte blev frifundet. I sagens forhold A8 blev direktøren for opkøberselskabet G, der havde erhvervet et overskudsselskab og tømt det, dømt for skyldnersvig. I dette forhold var også en advokat tiltalt. De pengebevægelser, der foregik i forbindelse med tømningen af selskabet, var sket via advokatens klientkonti. Advokaten havde på en række andre punkter deltaget i opkøbet, og han havde modtaget et stort salær for sin indsats. Advokaten havde således indsigt i den måde, opkøbet skete på, og at der herved skete - i hvert fald - ulovlig selvfinansiering. Advokaten blev imidlertid frifundet i dette forhold, da det ikke var godtgjort at han (i modsætning til hovedmanden) beherskede opkøberselskabet. Det var heller ikke bevist, at advokaten kunne disponere over midlerne i overskudsselskabet. Det var alene bevist, at advokaten efter ordre fra hovedmanden sørgede for udvekslingen af henholdsvis købesummen og selskabets midler, og at han udbetalte udbyttet til hovedmanden. Det var endelig ikke godtgjort, at advokaten havde kendskab til overskudsselskabets økonomiske forhold i øvrigt. Under disse omstændigheder var der ikke grundlag for at fastslå, at advokaten havde forsæt til (medvirken til) skyldnersvig.

Ved strafudmålingen har domstolene navnlig lagt vægt på,

- om forholdene er begået systematisk,
- om forholdene er begået over en længere periode,
- om tømningen er begået af flere i forening,
- størrelsen af skattevæsenets tab,
- om kriminaliteten er af professionel karakter, eventuelt under anvendelse af en vanskeligt gennemskuelig fremgangsmåde og med anvendelse af udenlandske selskaber,

- om de tiltalte skal regnes som sagkyndige i selskabsret og skatteret,
- størrelsen af de beløb, de tiltalte modtog og disponerede over, og
- de tiltaltes udbytte ved handlerne.

Den første landsretsdømme i de egentlige selskabstømmersager (**Østre Landsrets dom af 8. oktober 1992**) udløste en straf på 3 år 6 måneders fængsel ved tømning af ét selskab, hvor den skyldige skat var 10 mio. kr. og udbyttet ca. 5 mio. kr.

Denne linie blev fulgt (eller måske strammet) ved den første dom i det "egentlige" retsopgør med selskabstømning, **Retten i Taastrups dom af 27. august 1997**, hvor hovedmanden blev straffet med 6 års fængsel for tømning af 26 selskaber med en samlet skattegæld på ca. 27 mio. kr. og et udbytte på ca. 9,5 mio. kr.

I de efterfølgende sager er der udmålt straffe i intervallet mellem betingede domme på få måneders fængsel (ved enkeltstående handler, overfor bipersoner, eller når der har været særlige omstændigheder) og op til 7 års fængsel i de mest omfattende sager, hvor statskassens tab har været i ca. 350 mio. kr. og gerningsmændenes udbytte tocifrede millionbeløb. Der er ingen eksempler på, at landsretten har anlagt en mildere vurdering end byretten. Tværtimod er der gennemgående sket en skærpelse af frihedsstraffen i anken.

De domfældte er desuden i de fleste tilfælde frakendt retten til at drive virksomhed i selskabsform. Offentlige erstatningskrav har i en række sager - men ikke i alle - været medtaget som en del af straffesagen. Disse krav er ikke i alle tilfælde taget til følge, men da udskudt til civile retssager. I de tilfælde, hvor en domfældt køber også har været sagsøgt i en civil erstatningssag, er køberen blevet dømt til at betale erstatning. I en række tilfælde er der efter påstand fra anklagemyndigheden i stedet sket konfiskation af udbyttet ved de strafbare handlinger.

Der verserer p.t. (februar 2003) to straffesager i Københavns Byret og tre ankesager i Østre Landsret med tilknytning til selskabstømmer-komplekset.

2.5.7. Sammenfatning

- Straffesagerne om selskabstømning omfatter tilfælde, hvor overskudsselskaber er blevet opkøbt ved ulovlig selvfinansiering, således at overskudsselskabet derved er blevet tømt.
- Opkøb af overskudsselskabet for selskabets egne midler indebærer, at køberen i hvert fald overtræder selskabslovens regler om selvfinansiering og - efter omstændighederne - straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3, om ulovlig udlodning.
- Når selskabet allerede på opkøbstidspunktet er tømt qua den ulovlige udlodning, skal køberen sandsynliggøre, at der på dette tidspunkt forelå vilje og evne til at betale skattekravet eller at håndtere dette krav inden for lovens rammer. I modsat fald foreligger der - afhængig af køberens subjektive forhold i øvrigt - et tilfælde af skyldnersvig.
- Det kan ikke føre til frifindelse, at køberen lod overskudsselskabet indgå i et "skattearrangement" for derved at udskyde eller eliminere skatten, når det pågældende skattearrangement i udpræget grad var usikkert, spekulativt eller sammensat af proforma aftaler.

- Som udgangspunkt er der kun rejst tiltale mod de personer, der har handlet aktivt, haft fuldt indblik i transaktionerne og som har modtaget et betydeligt udbytte. Disse tiltalte er alt overvejende dømt efter anklageskriftet - helt eller delvist - i de afgjorte sager.
  - Frifindelserne i straffesagerne mod købere af overskudsselskaber vedrører i de fleste tilfælde tiltalte, der efter bevisførelsen ikke har haft den fornødne indsigt i hovedmandens dispositioner.
  - Strafniveauet i selskabstømmersagerne har i de groveste sager ligget noget over det niveau, der normalt kendetegner alvorlig økonomisk kriminalitet.
-

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.6. Indsatsen mod sælgerne

2.6.1. Oprettelsen af statsadvokaturen for selskabstømmerkriminalitet.

Der har siden 1993 været en betydelig offentlig - herunder politisk - interesse for selskabstømningerne, og der har blandt jurister, revisorer og andre fagfolk været delte opfattelser af, hvordan disse sager skulle bedømmes.

Som nævnt ovenfor i indledningen var det anklagemyndighedens oprindelige opfattelse, at der alene kunne rejses straffesager mod *køberne* af overskudsselskaberne og købernes rådgivere (i det omfang der kunne føres bevis for et kriminelt forsæt).

Denne holdning kom i løbet af 1997 under stadig stigende pres i offentligheden. Blandt andet skrev fhv. skatteminister, dengang erhvervsminister Ole Stavad et indlæg i Berlingske Tidende den 23. februar 1997, hvor han gav udtryk for, at i alt fald revisorer, der havde solgt deres egne selskaber til selskabstømmerne, burde kunne straffes.

I løbet af efteråret tog kritikken af anklagemyndighedens rolle i sagerne yderligere fart, blandt andet da det kom frem, at en person, der tidligere havde ydet revisionsmæssig bistand til SØK, i 1992 havde solgt et selskab med en tilsyneladende skattegæld til en selskabstømmer i Slagelse (se herom senere nedenfor). Sagen fik omfattende omtale i Berlingske Tidende den 28. september 1997, hvor avisen tillige stillede spørgsmålstegn ved daværende statsadvokat Michael Clans habilitet i forhold til den pågældende revisor, som han tidligere havde haft et samarbejde med.

I november 1997 fremkom der i pressen oplysninger om, at Advokatrådets daværende revisionsfirma havde medvirket ved salg af et betydeligt antal selskaber til den førnævnte selskabstømmer. Partiet Enhedslisten indgav i slutningen af november anmeldelse mod fem advokater og disses revisorer. Anmeldelsen kom på baggrund af et responsum fra en advokat, der var af den opfattelse, at der i en række sager måtte kunne føres bevis for i hvert fald den særlige forsætsform, der kaldes *dolus eventualis* (eventualitetsforsæt eller hypotetisk forsæt).

Samtidig udsendte Told- og Skattestyrelsen et temanummer af bladet Tidsskrift for Skatteret (TfS) om selskabstømning. Det kunne udledes af artiklerne i tidsskriftet, at Told- og Skattestyrelsen var begyndt at gennemgå et antal sager på ny for at vurdere, om der kunne gøres strafansvar gældende over for især advokater og revisorer, der havde solgt egne selskaber. Der blev endvidere lagt op til, at en sælger i tilfælde af nettoafregning skulle kunne straffes efter straffelovens § 296 om ulovlig

udlodning.

Derfor blev der den 12. januar 1998 afholdt et møde mellem de berørte statsadvokater og repræsentanter for Told- og Skattestyrelsen. På mødet kom det blandt andet frem, at styrelsen havde fundet ca. 400 sager, som man mente kunne føre til anmeldelser. Det blev aftalt, at såfremt der skulle indgives anmeldelser, skulle der forinden være afholdt et møde mellem SØK og styrelsen. Denne aftale blev imidlertid overhalet af andre begivenheder.

I begyndelsen af 1998 anmodede Justitsministeren den fungerende rigsadvokat for selskabstømmersager om at foretage en undersøgelse af daværende statsadvokat Michael Clans habilitet i forhold til selskabstømmersagerne generelt. Inden denne undersøgelse var afsluttet anmodede statsadvokaten selv den 10. februar 1998 om at blive fritaget for arbejdet med selskabstømmersagerne, og derfor besluttede Justitsministeren, at sagsområdet skulle lægges under en nyoprettet statsadvokatur. Undersøgelsen af Michael Clans habilitet konkluderede i øvrigt, at han ikke var inhabil.

Den nye statsadvokats opgaver blev i en pressemeddelelse af 24. marts 1998 fra Justitsministeriet betegnet således: *"Den ny statsadvokat skal blandt andet stå for den videre behandling af de selskabstømmerkomplekser, der hidtil har været behandlet af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet. Det vil blive en central opgave at sikre en grundig vurdering af mulighederne for at gøre strafansvar gældende mod sælgere og rådgivere på sælgersiden"*.

Det fremgår yderligere, at statsadvokaten tillige fik ansvaret for koordination og behandling af selskabstømmersagerne foreløbig for en periode på 3 år.

2.6.2. Statsadvokaturens personale- og lokaleforhold

Ud over statsadvokaten kom det juridiske personale i den nye statsadvokatur til at bestå af to åremålsansatte vicesstatsadvokater og en statsadvokatassessor, som alle i forvejen var beskæftigede med selskabstømmersager i SØK. Senere blev der yderligere ansat en statsadvokatfuldmægtig.

Fra Rigspolitechefens afdeling A, afdelingen for særlig økonomisk kriminalitet, blev ni efterforskere tilført afdelingen, og der blev udlånt yderligere fire mand fra Rigspolitiets rejseafdeling. De sidstnævnte blev senere erstattet af fire efterforskere fra de større politikredse. Endelig blev to kontorfunktionærer fra SØK tilknyttet.

Statsadvokaturen blev således tildelt de fornødne resurser og havde, jf. Justitsministeriets pressemeddelelse af 28. marts 1998, en klart defineret opgave med hensyn til behandlingen af sagerne mod sælgerne af selskaber.

Det var en klar fordel, at der som udgangspunkt kun var en ansvarlig myndighed til at fastlægge rammerne for behandlingen af sagerne, uanset hvor i landet de havde hjemsted. Dette skabte en betydelig grad af ensartethed i efterforskningen og den videre sagsbehandling. Det kan kun anbefales, at myndighederne i en tilsvarende situation tidligt får udnævnt en ansvarlig myndighed til at varetage sagsbehandlingen - og tilføre denne myndighed de nødvendige midler. Dette behøver naturligvis ikke

være en nyoprettet myndighed. Efterhånden som sagsbehandlingen skrider frem, kan de eksternt tilførte ressourcer herefter tilbageføres, sådan som det skete i den særlige statsadvokatur.

2.6.3. Anmeldelser

I henhold til journaloplysninger blev der i perioden fra ultimo marts 1998 til den 18. januar 1999 registreret i alt 221 ny anmeldelser vedrørende sælgere af selskaber. Disse anmeldelser omfattede ca. 770 enkeltpersoner.

Told- og Skattemyndighederne havde i deres undersøgelser fokuseret på handler, hvor en række aftalte kriterier var opfyldt. Blandt andet afregningsmetoden, størrelsen af den aftalte overkurs, tidspunktet for handlen, sælgerens profession, antallet af salg og baggrunden for etableringen af overskudsselskabet.

Anmeldelserne blev indledningsvist gennemgået af en politimand og en jurist med henblik på at afgøre, om sagen skulle efterforskes eller om den straks kunne afvises som grundløs eller forældet. Af Justitsministeriets besvarelse den 8. marts 2001 af et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg (nr. 110, 2. februar 2001) fremgår det, at i alt 41 anmeldelser blev afvist på grund af forældelse, og heraf var forældelsen indtrådt inden anmeldelsestidspunktet i de 35.

Det fremgår af en artikel i Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-99, at ca. 65 anmeldelser inklusive de forældede forhold blev afvist umiddelbart i forbindelse med den indledende visitation. Det drejede sig typisk om selskabshandler, der havde fundet sted tidligt i perioden, dvs. frem til udgangen af 1991, og hvor der var tale om relativt lave overkurser på selskabsskatterne.

Ud af de ca. 180 sager, som blev efterforsket, blev der rejst tiltale i fire egentlige sælgersager, som er nærmere omtalt nedenfor, samt i en sag, der vedrørte medvirken på købersiden, hvilken sag ikke bliver omtalt yderligere. Den strafferetlige forfølgning i de øvrige ca. 176 sager blev indstillet efter grundig efterforskning af alle de impliceredes forhold. I en del af sagerne var der ikke grundlag for at rejse sigtelser, jfr. retsplejelovens § 749, stk. 2, jfr. § 742, stk. 2. En anden del blev afsluttet efter udfaldet af de straffesager, der blev rejst, var kendt og analyseret.

2.6.4. De rejste tiltaler og resultatet af straffesagerne

Et moment i tre af de rejste sager var, at de pågældende selskaber var stiftet til brug for skattearrangementer, hvorved selskabsejeren - ved at anskaffe afskrivningsberettigede aktiver i et sambeskattet datterselskab og ved foretagelse af skattemæssige afskrivninger - kunne regulere moderselskabets skattebetalinger. Som følge af de foretagne afskrivninger var datterselskaberne reelt insolvente, idet de i tilfælde af ophør ikke ville være i stand til at udrede de latente skatter.

Det var i disse tilfælde muligt at finde en køber, som ville betale overkurs for skatterne, selv om selskabet var insolvent. Dette var efter statsadvokaturens opfattelse så usædvanligt, at sælgerne burde have indset, at købers hensigter ikke var reelle.

Imidlertid skete der i alle tre sager frifindelse. Domstolenes begrundelse var i det væsentlige, at sælger ikke kunne vide, at erhvervsen skete ved brug af selskabernes egne midler, og at køber havde indestået for, at selskaberne blev erhvervet med fortsat drift for øje. Der var således ikke bevis for, at sælgeren havde forsæt til (medvirken til) skyldnersvig.

Ved **Østre Landsrets dom af 22. februar 2000** skete der således frifindelse af en sælger, der d. 17. maj 1993 havde solgt et overskudsselskab med en overkurs på 80% for skatteforpligtelsen. Landsretten slog fast, at dette salg ikke kunne karakteriseres som en "normal forretningsmæssig disposition". Køberen havde imidlertid forevist en udtalelse fra en revisor i et stort revisionsfirma, der beskrev den skatteplanlægning, køberen angiveligt havde foretaget. Sælgerens egne rådgivere mente, at den beskrevne model var lovlig. Sælgeren havde også forlangt, at køberen skulle dokumentere bl. a., at han faktisk gennemførte de planlagte investeringer til at nulstille skatten i overskudsselskabet. På denne baggrund fandt flertallet blandt dommerne i landsretten, at det ikke var godtgjort, *"at tiltalte indså, at selskabets likvide midler ville blive unddraget fra at tjene selskabets kreditorer til fyldestgørelse, eller at han anså dette for overvejende sandsynligt"*.

I den fjerde sag forelå der et ret sent tilfælde af nettofinansiering hvilket, sammenholdt med en høj kurs på skatten, førte til tiltalerejsningen. Sagen blev aldrig gennemført til dom, idet statsadvokaturen i lyset af de tre førnævnte afgørelser valgte at frafalde tiltalen.

Det bemærkes, at anklagemyndigheden allerede i 1998-1999 havde haft mulighed for at forelægge problemstillingen om sælgernes strafansvar for domstolene. I en sag mod tre købere af overskudsselskaber var der tillige rejst tiltale for de tre personers salg af det anpartsselskab, de havde anvendt til at opsamle indtægterne ved selskabshandlerne. Der var således tale om en ganske speciel situation, hvor sælgeren - inden salget af overskudsselskabet - selv havde været involveret i mere end 100 handler med andre overskudsselskaber, og hvor sælgeren på tidspunktet for salget havde betydeligt kendskab til, at der i andre handler var sket en regelret tømning af de handlede selskaber (i flere tilfælde var tømningen udført af de tiltalte selv).

I **Vestre Landsrets dom af 19. juni 1999** udtalte landsretten om de tiltaltes ansvar som sælgere af deres eget overskudsselskab,

- at salget skete i oktober 1993,
- at de tiltalte havde et meget betydeligt kendskab til markedet for handel med overskudsselskaber,
- at de var bekendt med de forskellige afregningsmetoder,
- at de tiltalte vidste, at der for en del af de allerede solgte selskaber ikke var sket en lovlig håndtering af skatten,
- at lovgivningsmagten på dette tidspunkt havde forsøgt at bremse salgene af overskudsselskaber, og at fænomenet var offentligt omtalt,
- at de tiltalte herefter, ved ikke at sikre sig at køberne kunne håndtere skatteforpligtelsen lovligt, burde have indset, at der ved salget ville opstå en betydelig risiko for skattevæsenets krav, fordi (1) køberen betalte en meget høj overkurs for skatten, kurs 75, (2) at de fleste metoder til at eliminere skatten var forsvundet ved lovændringer, (3) at det var usikkert, om selskabet kunne omlægge regnskabsår, hvilket var en forudsætning for transaktionen, og (4) at

sælgerne deltog i at tilrettelægge et opkøb, hvor selskabet blev købt for egne midler.

Som det ses opstiller landsretten en række kumulative betingelser for, at strafansvar for sælgeren kan komme på tale. Havde landsretten ment, at et salg til kurs 75 i oktober 1993 var nok til at udløse strafansvar, var der ingen grund til at nævne de øvrige, særlige omstændigheder. Selv om afgørelsen er konkret begrundet, er der grundlæggende overensstemmelse mellem Vestre Landsrets vurdering og den vurdering, der blev anlagt i de egentlige sælger-sager.

Straffesagerne mod sælgerne blev efterforsket grundigt, og de grundlæggende retssikkerhedsgarantier blev overholdt. Ikke mindst princippet om, at ingen må tiltales, hvis der ikke på det foreliggende grundlag er rimelig grund til at tro, at den pågældende vil blive dømt.

2.6.5. Sammenfatning

- I 1997 blev det besluttet at tage den strafferetlige vurdering af sælgere af overskudsselskaber op til revision.
- Der blev oprettet en særlig statsadvokatur til at efterforske og afgøre den mulige ansvarsplacering i en række sager, der var udvalgt efter en række kriterier i samarbejde med told- og skattemyndighederne.
- De sager, der blev fundet efter de nævnte kriterier, og som ikke umiddelbart kunne afvises som forældede eller grundløse, blev grundigt efterforsket.
- Der blev rejst tiltalte mod sælgere i fire sagskomplekser, der var egnede som prøvesager.
- Efter udfaldet af disse prøvesager, hvor de tiltalte blev frifundet, blev de resterende sager afsluttet.

2.7. Afslutning

2.7.1. Ressourceforbruget

Som tidligere omtalt krævede efterforskningen af selskabstømmersagerne betydelige ressourcer hos politi og anklagemyndighed.

Der findes ikke nogen opgørelser over, hvor mange årsværk politipersonalet har anvendt på sagerne, men i perioder har der været tale om en meget betydelig indsats. Der findes derimod opgørelser over anklagemyndighedens ressourceforbrug fra 2000 og fremefter.

Det skal i denne sammenhæng oplyses, at det i 1995 blev besluttet i første omgang at oprette tre stillinger som politiassessor på åremål for at styrke indsatsen på området. Dette viste sig hurtigt at være utilstrækkeligt, hvorfor der i begyndelsen af 1996 blev oprettet otte åremålsstillinger som vicesstatsadvokat særligt med henblik på gennemførelsen af selskabstømmersagerne. Stillingerne blev placeret med to stillinger hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, to stillinger hos Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby, to stillinger hos Statsadvokaten for Sjælland, en stilling hos Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm og en stilling hos Statsadvokaten i Viborg.

I henhold til et notat, udarbejdet af SØK i februar 2001, var der i år 2000 i alt 15 anklagere, heraf otte vicesstatsadvokater, en vicepolitimester og seks assessorer, helt eller delvist beskæftiget med selskabstømmersager. Dette antal var også gældende for årene 1998 og 1999, hvor indsatsen var på sit højeste, medens der var lidt færre i de foregående år.

I henhold til det nævnte notat faldt antallet af anvendte årsværk i 2001 med fire og i 2002 med yderligere tre. Det forventes, at antallet af årsværk vil falde planmæssigt frem til afslutningen af den sidste domsforhandling. Indsatsen vil være helt afsluttet i 2005, bortset fra én sag, der på grund af særlige omstændigheder afventer ankebehandling.

Som gennemsnit for perioden ultimo 1995, hvor de sidste anmeldelser i købersagerne var modtaget i anklagemyndigheden, og frem til 2003 kan det herefter groft skønnes, at anklagemyndigheden hvert år har måttet afsætte ca. 10 årsværk. Hertil kommer de ressourcer, kriminalpolitiet har indsat. Dette omfatter et betydeligt antal efterforskere og kontorpersonale, navnlig i perioden mellem 1995 og 1999.

Det er ikke muligt at foretage en samlet opgørelse over de udgifter, retsopgøret mod selskabstømmerne har påført statskassen. Ud over politiets og anklagemyndighedens indsats, der er beskrevet i dette afsnit, har straffesagerne optaget tid og plads i domstolssystemet. Der har været meget store udgifter til forsvarersalærer, ekstern revision, rejseomkostninger m.v. Retshåndhævelse koster imidlertid (mange) penge, og ikke mindst i komplicerede økonomiske sager er det nødvendigt at sætte betydelige resurser ind, hvis sagerne skal føres igennem til dom. En halvhjertet indsats vil ikke give et godt resultat.

Om retsopgøret mere overordnet set trods alt har været en "god forretning" for samfundet, fordi sagerne både i den seriøse og den mindre seriøse del af erhvervslivet har medført en anden opfattelse af grænsen mellem det "smarte" og det kriminelle, må være op til eftertiden at vurdere. Det må også fremhæves, at det samlede retsopgør vel har været omkostningskrævende, men at resultatet - i kraft af told- og skattemyndighedernes indsats i erstatningssagerne - har været, at det meste af statskassens tab er blevet dækket.

Retsplejeloven er ikke oprindeligt udarbejdet med hovedsigte på straffesager om økonomiske forbrydelser, der ofte har et meget stort faktum og vanskelige civile retlige problemstillinger - og tiltalte, der kan have en interesse i at trække alting i langdrag og at gøre en sag så uoverskuelig som muligt. Heller ikke politi og anklagemyndighed er organiseret således, at der altid kan reageres prompte overfor en så stor udfordring, som selskabstømningerne var.

Hvis der inden for de nugældende regler i retsplejeloven skal gennemføres en hurtigere (og dermed billigere) sagsbehandling, kræver dette en optimal tilrettelæggelse af arbejdet ved (og i perioder større tilførsel af ressourcer til) politi og anklagemyndighed. Desuden er der behov for en mere aktiv indsats fra domstolens side, sådan at processen ikke trækkes unødigt i langdrag, jf. afsnit 2.3 og 2.4, ovenfor.

I andre lande gennemføres komplicerede, økonomiske straffesager ofte på væsentlig kortere tid end i Danmark. Der er behov for løbende at vurdere, om der kan hentes erfaringer (fra sagsbehandling og

fra lovgivning) fra udlandet, sådan at processen kan blive mere effektiv, hurtigere og billigere - uden det går ud over den tiltaltes retssikkerhed. Mere smidige procesregler ville utvivlsomt kunne give hurtigere retsforfølgning og mere overskuelige domsforhandlinger. Anklagemyndigheden og domstolene har en væsentlig interesse i en sådan reform. De tiltalte vil alt andet lige også have det

---

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

2.7.2. Muligheder for en forebyggende indsats

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

2.7.2. Muligheder for en forebyggende indsats

Forløbet af selskabstømmersagerne har naturligvis (igen) givet anledning til overvejelser om, hvorvidt myndighederne ved en forebyggende indsats kan hindre tilsvarende situationer i at opstå. Straffesagerne om selskabstømning har ført til et mere snævert samarbejde mellem de centrale myndigheder, f.eks. ved oprettelsen af kontaktudvalget, hvor blandt andet SØK, Told- og Skattestyrelsen og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen løbende vurderer det billede, der aftegnes af den økonomiske kriminalitet i Danmark.

Det intensiverede samarbejde foregår inden for de rammer, den nugældende lovgivning fastsætter. Efter retsplejeloven kan politiet først anvende egentlige tvangsmidler (ransagning, edition og lignende), når der foreligger en konkret mistanke mod en eller flere personer. Skattemyndighederne kan i almindelighed først gå ind i en sag, når der er indgivet selvangivelse, eller en sådan efter udløbet af gældende frister ikke foreligger. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver er blevet udvidet som følge af erfaringerne med selskabstømmerne, men denne myndighed har kun få muligheder for at lave kontrolforanstaltninger og skal primært påse, at regnskaber i behørigt revideret stand indgives inden for selskabslovgivningens frister. Svigter revisor sin opgave, har styrelsen kun i særlige tilfælde mulighed for at skride ind.

Inden for disse rammer er det imidlertid muligt at opfange tendenser, som det før selskabstømmersagerne var meget vanskeligt at beskrive og at gøre noget ved. Allerede i dag har det i flere tilfælde været muligt at opdage usædvanlige forretningsforhold ved at kombinere de oplysninger, der foreligger forskellige steder i administrationen. Der er nu mere fokus på at opfange mislige forhold i selskaber, der tvangsopløses eller går konkurs uden midler til at gennemføre en egentlig bobehandling. Advokater, revisorer, banker og andre fra den private sektor er desuden blevet aktive medspillere i indsatsen for at forhindre økonomisk kriminalitet. Samfundet er hermed bedre rustet til at modstå en lignende udfordring i fremtiden.

Retsopgøret efter selskabstømningerne har været den største samlede opgave, anklagemyndigheden har haft siden retsopgøret efter besættelsen. Med afslutningen af de sidste straffesager vil opgaven inden for en nær fremtid være løst. Meget blev lært, og nogle regler og samarbejdsrelationer bør justeres. Men det forekommer alligevel berettiget at drage den overordnede konklusion, at retsplejelovens regler trods alt er egnede til at sikre de tiltaltes retssikkerhed og til at sikre en effektiv retshåndhævelse - også i sagskomplekser af denne karakter.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02*Afsnit 2 Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning**Bilag*

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Bilag**Oversigt over sagskomplekset, januar 2003**

	Påtale- myndighed	Sagskompleks, endelig dom afsagt af: ØL=Østre Landsret, VL=Vestre Landsret (Ankesagen omfatter ikke i alle tilfælde alle tiltalte)	Antal tiltalte
1	Køge	F-sagen, ØL	1
2	Frederikssund	Guld-sag I, Retten i Frederikssund	2
3	SØK	H-sagen, ØL	3
4	Århus	Erhvervsinstitut-sagen, VL	3
5	Århus	M&B-sagen, Retten i Århus	2
6	SØK	Globus Gruppen, ØL	2
7	København	Centra Finans, ØL	2
8	Slagelse	M-consult, ØL	1
9	København	Århus Nord-sagen, Kbh. Byret	3
10	SØK	Virksomhedsformidlerne, ØL	3

11	SØK	Tronsøe-sagen, ØL	3
12	Odense	Barkhill Invest-sagen, ØL	4
13	Frederikssund	Guld-sag II, ØL	8
14	Kolding	Triton International-sagen, VL	3
15	SAS	KBUS-sagen, sælgersag, ØL	1
16	København	R-sagen, ØL	1
17	SAS	HOP nr. 7, sælgersag, Kbh. Byret	2
18	SAS	Sælgersag, Kbh. Byret	1
19	SØK	Impala-sagen, Kbh. Byret	3
20	Odense	Bruun-Invest sagen, ØL	1
21	Frederikssund	Lacewood-sagen, ØL	5
22	København	H-sagen, under anke til ØL	8
23	SØK	Scanbox-sagen, Kbh. Byret	2
24	København	AKS-sagen, ØL	1
25	SØK	Agio/Pallas-sagen, ØL, T1 tilladelse til anke til Højesteret	5
26	Slagelse	F-sagen, under anke til ØL	7
27	København	S-sagen, formidler, under anke til ØL	1
28	SØK	UDP-sagen, under domsforhandling i Kbh. Byret	2

29	SØK	Kruma-sagen, under domsforhandling i Kbh. Byret	2
		Ventende sager	2
	I alt		84

I byretten er der faldet dom over 78 personer pr. februar 2003. Verserende sager er markeret med grå farve.

14 tiltalte er frifundet. Anklagemyndigheden har anket overfor seks af disse. Fem frifindelser er ændret i anken.

64 tiltalte er dømt helt eller delvis efter anklageskriftet. Heraf har 42 anket. Tre domfældte er p.t. frifundet i anken.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Afsnit 3

Den strafferetlige behandling af konkurrencelovs-overtrædelser

Af statsadvokat Henning Thiesen, vicesstatsadvokat Sonja Ponikowski og statsadvokatfuldmægtig Hans Jakob P. Folker

3.1. Indledning

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet har i 2001-2002 gennemført de første straffesager ved domstolene om overtrædelse af den nye konkurrencelov, herunder i det væsentligste tilendebragt det strafferetlige opgør med det såkaldte el-kartel. Sideløbende med behandlingen af de konkrete sager, der udover de ca. 360 el-kartelsager tillige pr. 31. december 2002 omfatter 16 andre sager eller sagskomplekser, har der været arbejdet på at omsætte anvisningerne i konkurrencelovens forarbejder med hensyn til bøder til praktisk strafferet.

I det følgende beskrives hovedpunkter i det strafferetlige arbejde med sagerne m.v.

3.2. Den nye konkurrencelov

Ved lov nr. 384 af 10. juni 1997, der trådte i kraft den 1. januar 1998, blev den danske konkurrencelov tilpasset til EU-konkurrenceretten.

Af bemærkningerne til konkurrenceloven fremgår blandt andet, at hensigten med tilpasningen til EU-konkurrencereglerne er at skabe optimale muligheder for et godt samspil mellem de danske og de EU-retlige konkurrenceregler samt at sikre, at de konkurrenceretlige vilkår her i landet ikke adskiller sig markant fra det, der gælder efter EU-reglerne.

Tilpasningen til EU-konkurrenceretten er i korte træk gennemført ved, at det i konkurrencelovgivningen hidtidigt anvendte gennemsigtigheds- og kontrolprincip er blevet udskiftet med et forbud mod henholdsvis konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling svarende til EF-Traktatens artikel 81 og 82.

Konkurrenceloven finder efter lovens § 2, stk. 1, anvendelse på alle former for erhvervsvirksomhed.

Hidtil har de sager der er blevet behandlet af statsadvokaturen drejet sig om forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler. Forbudet findes i konkurrencelovens § 6, stk. 1, og lyder således:

"Det er forbudt for virksomheder m.v. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen¹">

Forbudet mod misbrug af dominerende stilling findes i konkurrencelovens § 11, stk. 1, der lyder således:

"Det er forbudt for en eller flere virksomheder m.v. at misbruge en dominerende stilling".

Som nævnt svarer konkurrencelovens forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling i indhold og opbygning til de tilsvarende forbud i EF-Traktatens artikel 81 og 82. I bemærkningerne til konkurrenceloven er følgelig også angivet, at praksis fra EU-konkurrenceretten, vil være vejledende for fortolkningen af § 6 og § 11 i det omfang, det faktiske grundlag vurderet efter danske markedsforhold må antages at være det samme.

Det nærmere samspil mellem EU-konkurrenceretten og den danske konkurrencelov er reguleret i konkurrencelovens § 4. Efter denne bestemmelse finder den danske konkurrencelovs bestemmelser om konkurrencebegrænsende aftaler ikke anvendelse hvis en aftale er fritaget efter EU-konkurrencereglerne (one-stop-shop-princippet).

Konkurrencelovens strafbestemmelse findes i lovens § 23. Efter bestemmelsens stk. 1 straffes forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelser af forbudene i konkurrencelovens § 6 og § 11² med bøde.

Siden vedtagelsen af 1997-loven er konkurrenceloven blevet ændret to gange. Dette er sket ved lov nr. 416 af 31. maj 2000 og senest ved lov nr. 426 af 6. juni 2002, der trådte i kraft den 1. august 2002.

Det samlede lovgrundlag findes i dag optrykt i lovbekendtgørelse nr. 539 af 28. juli 2002 af konkurrenceloven.

1) Forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, skal ses i sammenhæng med bagatelreglen i konkurrencelovens § 7 og de gruppefritagelsesregler, der er udstedt i medfør af konkurrencelovens § 10. Endvidere skal forbudet ses i sammenhæng med konkurrencelovens § 8, hvorefter Konkurrencerådet har mulighed for på visse betingelser at fritage konkurrencebegrænsende aftaler individuelt fra forbudet i konkurrencelovens § 6.

2) Førstegangsmisbrug af dominerende stilling er gjort strafbart for misbrug begået efter den 1. juli 2002

3.3. Bødediskussionen

I samtlige konkurrencelove, herunder også ved den seneste lovændring fra 2002, er der i forarbejderne givet anvisninger med hensyn til bødeudmålingen.

Bødediskussionen har navnlig drejet sig om, hvorvidt bødeniveauet for overtrædelse af den danske konkurrencelov skulle svare til bødeniveauet i EU, hvor bøder i medfør af artikel 15 i Rfo. 17/62 kan udmåles på op til 10 % af den involverede virksomheds omsætning³.

I bemærkningerne til 1997-loven lagdes op til en betydelig skærpelse af bødeniveauet i forhold til den tidligere konkurrencelov. Endvidere lagdes der op til, at der ved bødeudmålingen skulle lægges betydelig vægt på de enkelte virksomheders størrelse. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt det skærpede bødeniveau skulle svare til niveauet for overtrædelse af EU-konkurrencereglerne fandtes dette ikke at være i overensstemmelse med danske strafferetlige traditioner.

Den 30. marts 2000 fremsatte erhvervsministeren med L 242 forslag om ændring af konkurrenceloven. I bemærkningerne til det fremsatte lovforslag var der i forhold til 1997-loven lagt op til, at bøderne for overtrædelse af loven nu skulle op på EU-niveau.

Ved Folketingets behandling af lovforslaget anførte Erhvervsudvalget imidlertid i sin betænkning af 18. maj 2000, at bødeniveauet ved overtrædelser af konkurrenceloven generelt burde følge danske retstraditioner for overtrædelser af erhvervslovgivning i øvrigt, idet udvalget samtidig understregede, at der ikke fandtes ét bødeniveau for overtrædelse af dansk erhvervslovgivning, men at bødeniveauet varierer fra lov til lov, og at bøden i den konkrete sag afhænger af en række forhold, herunder af overtrædelsens grovhed, varighed og af, om virksomheden tidligere har overtrådt de pågældende regler.

Forarbejderne til 2000-loven dannede herefter baggrund for, at der i anklagemyndigheden blev udarbejdet et baggrundsnotat af 18. januar 2001 om den strafferetlige behandling af konkurrencelovsovertrædelser.

Efter de i baggrundsnotatet angivne retningslinjer lægges der ved bødeudmåling vægt på overtrædelsens grovhed, varighed, fortjeneste, skærpene og formildende omstændigheder og betalingsevnen.

Ved vurderingen af overtrædelsens grovhed sondres mellem *mindre alvorlig*, *alvorlig* eller *meget alvorlig* overtrædelser, således, at der for de alvorligste overtrædelser tages udgangspunkt i et bødebeløb på over 500.000 kr⁴. For de mindre alvorlige og alvorlige overtrædelser tages udgangspunkt i bøder på henholdsvis op til 100.000 kr. og mellem 100.000-500.000 kr.

Hertil kommer så de øvrige angivne momenter i bødeudmålingen.

De i baggrundsnotatet anvendte bødeprincipper svarer til de principper der anvendes i EU-konkurrenceretten.

Senest er der i forarbejderne til 2002-loven lagt op til, at det på baggrund af Erhvervsudvalgets betænkning af 18. maj 2000 anlagte bødeniveau skal hæves betydeligt. Dette omtales nærmere nedenfor.

Som led i bødediskussionen har også spørgsmålet om fængsel til karteldeltagere været overvejet. Fængsel kendes fra andre landes konkurrencelovgivninger⁵.

3) Kommissionen har i retningslinjer af 14. januar 1998 for beregning af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2 i Rfo. nr. 17/62 og artikel 65 i EKSF-traktaten mere vejledende angivet, at de påregnelige bøder for de alvorligste overtrædelser af EU-konkurrencereglerne vil tage udgangspunkt i bøder på 20 mio. Euro eller derover.

4) Som et eksempel på meget alvorlige overtrædelser kan nævnes pris- eller markedsdelingsaftaler mellem virksomheder på samme omsætningsniveau også benævnt horisontale konkurrencebegrænsninger.

5) I OECD-rapporten Fighting Hard-Core Cartels fra 2002 er foretaget en gennemgang af lande med fængsel i strafferammen for kartelkriminalitet. Det fremgår at strafferammerne varierer fra 2-6 år. I England er der for nylig indført fængsel i strafferammen for grovere konkurrencelovsovertrædelser.

3.4. El-kartellet

Sagerne om tilbudskoordinerings i el-installationsbranchen blev de første straffesager efter den nye konkurrencelov.

Foranlediget af en række afsløringer i Børsens Nyhedsmagasin påbegyndte Konkurrencestyrelsen ultimo 1998 optrevlingen af sagerne.

Opklaringsarbejdet lettedes af, at en række af branchens virksomheder fra starten valgte at samarbejde om sagernes opklaring.

Frem til sommeren 2001 indgav Konkurrencestyrelsen anmeldelser til statsadvokaturen mod ca. 360 el-installationsvirksomheder for tilbudskoordinerings af over 700 licitationer og/eller underhåndsbud.

Anmeldelserne omfattede udelukkende licitationer udført i 1998.

De anmeldte virksomheder var anmeldt i meget forskelligt omfang. Nogle virksomheder var anmeldt for deltagelse i tilbudskoordinerings af over 200 licitationer. Andre af virksomhederne var anmeldt for at have deltaget i koordinering af én enkelt licitation. Geografisk var både virksomheder og koordinerede licitationer spredt over hele landet.

For at sikre en koordineret efterforskning etableredes derfor i statsadvokaturen en særlig efterforskningsgruppe bestående af 12 polititjenestemænd. Efterforskningsgruppen har siden foretaget et meget betydeligt antal afhøringer med henblik på at klarlægge de anmeldte virksomheders deltagelse i koordineringen.

Med henblik på at få fastlagt bødeniveauet for overtrædelser af loven gennemførtes fire prøvesager i 2. halvår 2001.

Anklageskrifterne i prøvesagerne blev med få variationer formuleret således:

"overtrædelser af konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 6, stk. 1 ved [i en nærmere

angiven periode] at have indgået aftaler, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet [den tiltalte virksomhed] i forbindelse med at [nærmere angivne licitationer] til en samlet værdi af [antal kr. ekskl. moms] var udbudt i licitation eller som underhåndsbud, på ikke nærmere fastlagte tidspunkter forud for hver enkelt budafgivelse telefonisk og/eller ved møder med en eller flere af de andre bydende, heriblandt [andre virksomheder], hvis sager behandles særskilt, deltog i en koordinering af tilbudsgivningen bl.a. ved at aftale eller ved at være med til at aftale hvem af de bydende, der skulle afgive det vindende bud overfor [nærmere angivne bygherrer], hvoraf [den tiltalte virksomhed] vandt [nærmere angivne licitationer]."

Til brug for prøvesagerne havde statsadvokaturen udarbejdet et notat af 30. maj 2001 om bødepåstanden i sagerne om tilbudskoordinering i el-installationsbranchen indeholdende en bødeberegningsmodel, hvorefter bøderne til de involverede virksomheder blandt andet var sat i forhold til antallet og værdierne af de licitationer den enkelte virksomhed havde været med til at koordinere.

Endvidere indgik det i beregningsmodellen, at statsadvokaturen ikke ville udtale sig imod, at virksomheder der havde samarbejdet under sagernes opklaring fik et bødenedslag på 10, 15 eller 20 %.

Såfremt domstolene godkendte bødeberegningsmodellen ville det indebære, at de mest aktive virksomheder ville få bøder på omkring 3.000.000 kr., mens de mindste bøder omvendt ville komme til at ligge i størrelsesordenen 20.000 kr.

Den første sag blev behandlet ved Retten i Nyborg den 24. september 2001, de to næste sager blev behandlet i Københavns Byret den 19. november 2001, og den fjerde sag blev gennemført ved Retten på Frederiksberg den 13. december 2001.

Samtlige byretter tog udtrykkeligt stilling til bødeberegningsmodellen, og godkendte denne. I præmisserne for Retten i Nyborgs afgørelse hedder det således blandt andet:

"Retten har nøje overvejet den beregningsmåde for bøderne, der fremgår af Statsadvokatens notat af 30. maj 2001. Det er rettens opfattelse, at de elementer, der indgår i bødeudmålingen kan tiltrædes, således at forseelsens grovhed og varighed er afgørende for bødeudmålingen. Retten finder det endvidere rigtigt, at tiltaltes eventuelle fortjeneste ikke får indflydelse på bødestørrelsen, idet fortjenesten ikke lader sig fastlægge præcist og derfor åbner muligheder for skønsmæssige afgørelser. Retten kan endvidere tiltræde notatets skærpende og formildende omstændigheder, idet retten finder det rigtigt at foretage en betydelig differentiering i mellem de virksomheder, der ved kartelaftalen har fået mange licitationer, og de virksomheder, der kun har fået ganske få. Det bør endvidere have betydning, hvor mange licitationer man har deltaget i, hvor der er sket tilbudskoordinering og retten kan derfor tiltræde den i notatet angivne fremgangsmåde. Endelig finder retten, at det i overensstemmelse med tankerne i straffelovens § 84, stk. 1, nr. 9, er rimeligt, at give et nedslag i bøden, såfremt virksomheden samarbejder med Konkurrencestyrelsen i forbindelse med opklaringen af sagskomplekser af den her omhandlede art. På grundlag af bemærkningerne til konkurrenceloven finder retten, at notatets bundgrænse for bødeberegningen på 20.000 kr. er i overensstemmelse med lovens intentioner, ligesom den i notatet skitserede forholdsmæssige

skærpelse af bøden for de mest aktive virksomheder i tilbudskoordineringen findes rimelig..."

De i sagerne involverede virksomheder vedtog på baggrund af retternes tilkendegivelser indenretlige bøder på henholdsvis 90.450 kr., 260.000 kr., 300.000 kr. og 1.182.800 kr.

Efter tilendebringelse af de fire prøvesager påbegyndtes den anklagemæssige behandling af de øvrige el-sager.

Som de første sager behandlede de virksomheder der fra starten havde samarbejdet med både Konkurrencestyrelsen og politi- og anklagemyndigheden.

I løbet af de første måneder af 2002 udsendtes således bødeforelæg til branchens største virksomheder. Bøderne til disse virksomheder har samlet udgjort ca. 14 mio. kr.

Siden hen er sagerne blevet behandlet etapevis. De sidste bødeforelæg blev udsendt i november måned 2002.

Statsadvokatens behandling af sagerne har pr. 31. december 2002 resulteret i udsendelsen af 260 bødeforelæg (inkl. de ovenfor omtalte fire prøvesager) og meddelelse af 103 påtaleopgivelser.

De samlede bødekrav på de vedtagne bødeforelæg beløber sig til ca. 24.5 mio. kr. fordelt på ca. 200 bødevedtagelser.

Ud af de ca. 360 anmeldte el-sager pågår der forsat en behandling af ca. 59 sager, hvor en virksomhed har gjort indsigelser eller hvor bødeforelægget ikke er blevet betalt. De pågældende sager forventes at blive tilendebragt i løbet af 2003, og vil formentlig munde ud i nogle domsforhandlinger.

I oversigtsform ser statsadvokatens arbejde med el-kartellet målt på hele sager således ud⁶:

Anmeldte forhold	Antal sager	Påtaleopgivelser	Bødevedtagelser	Uafklaret
301-400	1	0	1	0
201-300	2	0	2	0
101-200	2	0	2	0
51-100	0	0	0	0
26-50	15	0	13	1

11-25	52	7	33	12
6-10	65	12	41	12
1-5	236	84	109	34

6) Oversigten bygger på taloplysninger om hele sager. Der er således ikke taget højde for, at virksomhederne typisk er blevet anmeldt for flere forhold end de har vedtaget bøder for. Endvidere er tallet for antal sager større end det sammenlagte tal for påtaleoplysninger, bødevedtagelser og uafklarede sager. Årsagen hertil er, at nogle af sagerne som følge af virksomhedernes selskabsretlige forhold er behandlet under ét.

Bødekravet i de ca. 59 uafklarede sager ligger i størrelsesordenen 3.5 mio. kr., og vedrører som det fremgår af oversigten fortrinsvis et begrænset antal forhold.

Som et sidste led i behandlingen af el-kartelsagerne har det været overvejet i hvilket omfang forurettede bygherrer havde adgang til aktindsigt i de udenretligt afgjorte sager, herunder om offentlighedsloven gav mulighed for en generel offentliggørelse af identiteten på de i sagskomplekset involverede virksomheder.

Til brug for justitsministerens besvarelse af et folketingsspørgsmål herom udarbejdede statsadvokaturen den 6. september 2002 en nærmere redegørelse for disse problemstillinger.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokaturens opfattelse, hvorefter der ikke burde ske en generel offentliggørelse af navnene på de involverede, men at der i stedet i medfør af offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt., om meroffentlighed etableredes en ordning, hvorefter bygherrerne efter begæring fik oplysninger om udenretligt afgjorte sager med henblik på deres eventuelle overvejelser om, hvorvidt der er grundlag for at rejse erstatningskrav over for nogen af de pågældende el-installationsvirksomheder.

Statsadvokaturen har siden da modtaget og behandlet et større antal anmodninger fra private og offentlige bygherrer om aktindsigt.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02*Afsnit 3 Den strafferetlige behandling af konkurrencelovs-overtrædelser**3.5. Øvrigt behandlede konkurrencestraffesager*

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

3.5. Øvrigt behandlede konkurrencestraffesager

Sideløbende med anmeldelserne i el-kartelsagerne har Konkurrencestyrelsen pr. 31. december 2002 indgivet anmeldelse i 16 andre sager eller sagskomplekser.

I oversigtsform ser sagerne sådan ud:

Sagstype	Branche	Virksomheder	Status
Bindende videresalgspriser	Fiskegrej	1	Tiltalefrafald
Eksklusivbestemmelser	Spiludbud	1	Domfældt
Tilbudskoordinering m.v.	Håndsko	17	Påtaleopgivet
Tilbudskoordinering m.v.	Tagdækning	2	Påtaleopgivet
Eksklusivbestemmelser	Færgetrafik	1	Overvejes ⁷
Horisontal prisfastsættelse	Babyudstyr	1	Påtaleopgivet
Bindende videresalgspriser	Mærketøj	1	Ankebehandling
Bindende videresalgspriser	Sportstøj	1	Bødevedtagelse
Horisontal prisfastsættelse	Kørekort	1	Frifundet
Eksklusivbestemmelser	Ejendomsannoncer	1	Bødevedtagelse

Bindende videresalgspriser	Forbrugerelektronik	4	Efterforskning
Bindende videresalgspriser	Optikerbranchen	1	Bødevedtagelse
Markedsdeling	Færgetrafik	2	Efterforskning
Bindende videresalgspriser	Mobiltelefoner	1	Overvejes
Bindende videresalgspriser	Mobiltelefoner	1	Overvejes
Horisontal prisfastsættelse	Glarmestervirksomhed	1	Efterforskning

Seks af de anmeldte sager eller sagskomplekser er forsat under efterforskning eller afventer beslutning om *tiltalerejsning*.

To sager er endelig afgjort ved dom. Det drejer sig om:

Retten i Aalborgs dom af 17. december 2002:

Ved anklageskrift af 7. september 2001 rejstes tiltale ved Retten i Aalborg mod en lokal kørelærerforening for at have undladt at efterkomme et af Konkurrencerådet udstedt påbud om ophævelse af de i foreningsregi fastsatte "vejledende" priser således, at medlemmerne med øjeblikkelig virkning blev frit stillet med hensyn til deres prisfastsættelse, idet foreningen på et senere kvartalsmøde udarbejdede og udsendte eller på anden måde mangfoldiggjorde en revideret prisliste til sine medlemmer indeholdende de i foreningsregi vedtagne "vejledende priser gældende fra 1. juli 1999" om blandt andet priserne på køretimer.

Den pågældende forening havde angiveligt ganske få midler. Fra statsadvokatens side procederedes derfor blandt andet på, at bødekraften på 125.000 kr. skulle sættes i forhold til de enkelte foreningsmedlemmers økonomiske forhold.

Den 17. december 2001 frifandt Retten i Aalborg kørelærerforeningen med den begrundelse, at påbudet ikke havde været tilstrækkeligt klart.

7) Sagen er den 2. juli 2003 afgjort med en udenretlig bødevedtagelse på 1,7 mio.kr.

Østre Landsret dom af 12. november 2002 (U 2003.483 Ø):

Ved anklageskrift af 7. marts 2002 rejstes tiltale ved Retten i Brøndbyerne mod virksomheden T for overtrædelse af konkurrenceloven, ved i perioden fra den 1. januar 1998 til den 4. november 1998 at have indgået aftaler, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet T, der havde en markedsandel på det danske marked for skrabelotterispil på over 30 %, i punkt

11 i sin leverings- og fremstillingsaftale med den franske lotteriproducent O uberettiget stillede krav om at kunne ophæve aftalen i tilfælde af, at O indgik aftaler om lotteriprodukter med konkurrenter til T, hvorved T direkte eller indirekte foranledigede O til i Danmark udelukkende at fremstille og levere disse produkter til T samt til at afslå at indgå aftale med M om levering og fremstilling af skrabelodder.

Under sagen, der drejede sig om tilladeligheden af en eksklusiv leveringsforpligtelse⁸, nedlagdes påstand om en bøde på ikke under 300.000 kr.

Retten i Brøndbyerne frifandt ved dom af 21. juni 2002 T med den begrundelse, at T ikke havde handlet forsætligt eller groft uagtsomt.

Efter at have fået tilladelse til at anke sagen fra Procesbevillingsnævnet ankede statsadvokaturen sagen til Østre Landsret.

Østre Landsret domfældte T. Bøden fastsattes dog under hensyn til de konkrete forhold i sagen til 50.000 kr.

En sag er under anke. Det drejer sig om:

Københavns Byrets dom af 18. juli 2002:

Sagen angår fastsættelse af bindende videresalgspriser i mærketøjsbranchen. Ved byrettens dom skete der en delvis domfældelse. Dommen er anket til Østre Landsret med påstand om domfældelse efter anklageskriftet og skærpeelse. Tiltalte har anket til frifindelse.

Tre sager er afgjort med udenretlige bøvedtagelser. Det drejer sig om:

En sag om eksklusivbestemmelser i forbindelse med ejendomsannoncer, og to sager om bindende videresalgspriser i henholdsvis sportstøj- og optikerbranchen. De vedtagne bøder andrager henholdsvis 360.000 kr., 500.000 kr. og 670.000 kr.

I sidstnævnte sag vedtog den pågældende virksomhed bødeforelægget for i perioden fra omkring den 1. januar 1998 til omkring den 18. april 2001 at have indgået aftaler, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet virksomheden som producent og leverandør af brillestel over for sine danske forhandlere direkte eller indirekte stillede krav om, at de af virksomheden fastsatte videresalgspriser blev overholdt som bindende mindstepriser blandt andet derved, at virksomheden i de af virksomheden udarbejdede salgs- og leveringsbetingelser, der var almindeligt gældende mellem virksomheden og den enkelte forhandler, forbød forhandlerne at anvende videresalgspriser under de af virksomheden fastsatte priser m.v. samt truede en af forhandlerne med at blive ekskluderet fra forhandlernettet i tilfælde af at virksomhedens priser ikke blev fulgt.

For så vidt angår de resterende sager eller sagskomplekser er der meddelt et tiltalefrafald og tre påtaleopgivelser.

8) Eksklusive leveringsforpligtelser er i medfør af bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2000 om gruppefritagelse for kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis, jf. Kommissionens forordning nr. 2790/99 af 22. december 1999 undtaget fra anvendelsesområdet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, såfremt den efter kontrakten berettigede køber har en markedsandel på under 30 % af det marked, hvorpå denne køber aftalevaren eller tjenesteydelsen.

3.6. Afsluttende

Som nævnt er konkurrenceloven senest blevet ændret i medfør af lov nr. 426 af 6. juni 2002, der trådte i kraft den 1. august 2002.

I loven ændredes blandt andet konkurrencelovens § 23, stk. 3, idet der i bestemmelsen indsattes et nyt 2. pkt., hvorefter bestemmelsen kom til at lyde således:

"Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5. Ved udmålingen af straf efter stk. 1 og 2 skal der ved fastsættelsen af bødens størrelse ud over de almindelige regler i straffelovens kapitel 10 tages hensyn til den juridiske persons omsætning det seneste år forud for domsafsigelsen eller udstedelsen af et bødeforelæg."

I forhold til hidtidig bødepraksis er omsætningskriteriet nyt. Hvad der nærmere ligger i, at der skal tages hensyn til den enkelte virksomheds omsætning er endnu ikke prøvet af domstolene.

Af bemærkningerne til 2002-loven følger herudover, at der med forslaget også er tilsigtet en betydelig skærpelse af det hidtidige bødeniveau.

Den tilsigtede skærpelse af bødeniveauet er i bemærkningerne beskrevet på følgende måde:

"...En overtrædelse af konkurrenceloven vil som udgangspunkt omfatte det danske marked eller en del heraf. Af hensyn hertil bør grundbeløbet for en overtrædelse af konkurrenceloven ligge på et lavere niveau end for en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne. En vis tilnærmelse til EU-konkurrencereglerne forudsætter, at grundbeløbet for en mindre alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven bør ligge i størrelsesordenen fra 10.000 kr. til 400.000 kr. Er der tale om en alvorlig overtrædelse, kan grundbeløbet udgøre fra 400.000 kr. til 15 mio. kr. og for en meget alvorlig overtrædelse fra 15 mio. kr. og derover..."

Forskellen til det hidtidigt anlagte bødeniveau kan illustreres med følgende oversigt:

Grovhed	Mindre alvorlige overtrædelser	Alvorlige overtrædelser	Meget alvorlige overtrædelser
2000-loven	>100.000 kr.	100.000-500.000 kr.	< 500.000 kr.

2002-loven 10.000-400.000 kr. 400.000-15.000.000 < 15.000.000 kr.
kr.

Det skærpede bødeniveau er endnu ikke anvendt i praksis.

I bemærkningerne til 2002-loven er der dernæst med henblik på at styrke bekæmpelsen af blandt andet kartelkriminalitet lagt op til, at der i lighed med hvad der kendes fra konkurrencelovgivningerne i USA, Canada, England og EU etableres en form for "leniency-ordning", dvs. en ordning hvor personer eller virksomheder mod afgivelse af oplysninger om, at de eller deres virksomheder er deltagere i et kartel, kan opnå helt eller delvis reduceret straf.

Endelig kan nævnes, at der i EU-regi er vedtaget en reform af procedurereglerne for anvendelse af EU-konkurrencereglerne.

Formålet med reformen er at decentralisere anvendelsen af EU-konkurrencereglerne, herunder, at sikre, at EF-Traktatens konkurrenceregler også anvendes i national ret. De nye procedureregler træder i kraft den 1. maj 2004, og vil formentlig betyde, at den danske anklagemyndighed også vil komme til at behandle sager om overtrædelse af EF-Traktatens konkurrenceregler.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Afsnit 4 Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 4

Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

4.1. Indledning

I Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, findes en artikel om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Sagerne afgøres af statsadvokaterne og Rigsadvokaten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a med mulighed for, at den erstatningssøgende efterfølgende kan indbringe erstatningsspørgsmålet for retten. Artiklen er fulgt op i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, hvori der nævnes en række konkrete erstatningssager af mere generel interesse fra beretningsåret samt enkelte sager fra 2001.

Statsadvokaterne behandlede i 2001 i alt 1732 sager vedrørende krav om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Rigsadvokaten behandlede samme år 424 sager. En væsentlig del af rigsadvokaturens sager vedrørte klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne.

Det samlede erstatningsbeløb, der i de senere år udbetalt efter retsplejelovens § 1018 a-d, fremgår af oversigten neden for.

1997 13,4 mio. kr.

1998 12,9 mio. kr.

1999 12,6 mio. kr.

2000 17,5 mio. kr.

2001 13,5 mio. kr.

2002 10,5 mio. kr.

I tallene indgår ikke erstatninger udbetalt efter retsplejelovens § 1018 h, idet disse erstatninger konteres sammen med andre erstatninger, der udbetales over politiets driftsregnskab. Antallet af sager, hvor der i medfør af § 1018 h udbetales erstatning i anledning af fejl eller forsømmelser, er imidlertid begrænset og vedrører blandt andet mindre sager om bortkomst af beslaglagte genstande o. l., og et mindre antal sager om for lang sagsbehandlingstid.

4.2. Konkrete sager

Der vil i det følgende blive nævnt en række konkrete erstatningssager fra 2001 og 2002, som ikke er omtalt i de forrige årsberetninger. Der er tale om sager af mere generel interesse. Det skal bemærkes, at gennemgangen af trykt praksis ikke er udtømmende.

U 2001.1129 V. Erstatningssøgendes advokat (A) fremsatte et foreløbigt krav om erstatning som følge af en uberettiget frihedsberøvelse, hvilket statsadvokaten imødekom efter taksterne. Advokaten påklagede afgørelsen og bemærkede, at sagen ville overgå til en anden advokat, og at klagen blev fremsendt for at overholde klagefristen. 3_ måned efter klagefristens udløb fremsatte erstatningssøgendes nye advokat (B) krav om yderligere torterstatning for presseomtale. Rigsadvokaten afviste at tage stilling til dette yderligere krav under henvisning til, at kravet var fremsat for sent, *jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1*. Landsretten fandt, at E dels havde overholdt fristen for fremsættelsen af erstatningskravet, dels havde overholdt den klagefrist, der var anført i statsadvokatens afgørelse og pålagde anklagemyndigheden at realitetsbehandle det yderligere krav om torterstatning.

U 2002.623 V. Erstatningssøgende (E), der var blevet dømt for spirituskørsel og frataget førerretten betinget, fremsatte krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og tort i anledning af, at hans kørekort administrativt havde været inddraget i en periode på ca. 8 mdr. Navnlige efter sagens tidsmæssige forløb fandt landsretten, at der forelå særlige grunde, der gjorde det rimeligt at tilkende E erstatning efter *retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 2*. Da E i første omgang havde affundet sig med inddragelsen af førerretten, og da der hos E, der tidligere var dømt for spirituskørsel, var konstateret en promille på 1,47, fandt landsretten imidlertid, at erstatningskravet måtte nedsættes, *jf. retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 3*. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste blev herefter fastsat skønsmæssigt, mens der ikke fandtes grundlag for at yde erstatning for tort, da E var dømt for spirituskørsel.

Endelig kan der med hensyn til sager, der først er endelig afgjort i 2002, nævnes følgende domme:

ØLD af 7. februar 2002 (12. afd. S-2148-01). Politiet foretog den 3. oktober 1998 ransagning på et hotel, hvor man havde en formodning for, at der blev afviklet "pyramidespil". I forbindelse med ransagningen blev nogle døre beskadiget. Ejerne af hotellet fremsatte krav om erstatning herfor samt for indtægtstab, tabt arbejdsfortjeneste og tort. Landsretten tiltrådte, at der ikke var grundlag for at yde erstatning efter *retsplejelovens § 1018 b*, da ransagningen ikke var rettet mod hotellet, men

derimod mod den organisation, som arrangerede pyramidespillet, og som havde rådighed over lokaliteterne. Under henvisning til, at der på tidspunktet for gennemførelsen af ransagningen forelå en byretsdom, hvor arrangører af pyramidespil var fundet skyldige i overtrædelse af lov om offentlige indsamlinger, at en af hotellets ejere forud for ransagningen var blevet gjort bekendt med, at gennemførelse af pyramidespil efter politiets opfattelse var strafbar, at han undlod at træffe foranstaltninger til at afbryde spillet den 3. oktober 1998, og at politiets adgang til hotellet blev hindret ved, at adgangs dørene blev aflåst, fandt landsretten endvidere ikke, at politiet i forbindelse med ransagningen havde udvist ansvarspådragende adfærd, *jf. retsplejelovens § 1018 h.*

U 2002.1175 H. Erstatningssøgende (E) var i ca. 21/2 mdr. varetægtsfængslet i isolation som sigtet for drabsforsøg, hvorefter sigtelsen blev udvidet til også at omfatte en overtrædelse af straffelovens § 191. Sigtelsen for drabsforsøg blev opgivet, mens E blev idømt 41/2 års fængsel for overtrædelsen af straffelovens § 191. Hele varetægtsfængselsperioden blev afkortet i den idømte straf, dog således at der i overensstemmelse med de dagældende regler i straffelovens § 86 ikke blev givet forhøjet fradrag for varetægtsfængsling i isolation. Højesteret fandt ikke, at varetægtsfængslingen i isolation for drabsforsøg fuldt ud kunne anses for kompenseret ved den skete afkortning, og at der derfor forelå særlige grunde, som talte for at tilkende erstatning, *jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, 2. led.* Et flertal på tre dommere fandt ikke, at erstatningen i den foreliggende situation skulle udmåles med udgangspunkt i administrativ praksis, hvorefter der ydes et tillæg på 100 % til personer, som uforskyldt har været frihedsberøvet som sigtet for drab eller drabsforsøg. Erstatningen blev derfor fastsat skønsmæssigt (25.000 kr.).

VLD af 11. april 2002 (1. afd. nr. S-0220-02). Politiet tog nogle havemøbler i bevaring hos en person (A). A erkendte med det samme hæleri med hensyn til møblerne, men ville ikke oplyse, af hvem han havde købt møblerne. Da det blev konstateret, at møblerne kunne stamme fra et indbrud hos møbelforretningen M begået kort forinden, blev møblerne udleveret til M. Ca. 4 måneder senere ændrede A forklaring, idet han nu forklarede, at han havde opbevaret møblerne for B, som havde købt dem i møbelforretningen. A og B blev under en straffesag frifundet for hæleri med hensyn til tyveri, og B krævede nu møblerne udleveret eller erstatning efter *retsplejelovens § 1018 h.* Landsretten fandt ikke, at politimesteren havde handlet ansvarspådragende ved at udlevere de beslaglagte møbler til M og henviste til, at A havde erkendt sig skyldig i hæleri med hensyn til tyveri og oplyst, at han havde købt møblerne.

ØLD af 4. juli 2002 (20. afd. S-642-02). Fem personer med tilknytning til det autonome miljø blev i København anholdt og deres bil (en udlejningsbil) ransaget, da politiet havde en mistanke om, at bilen kunne indeholde våben, som skulle bruges i forbindelse med en forestående nazidemonstration i Roskilde. I bilen fandt politiet en dunk benzin, to nødblus, en hammer, en taske indeholdende 10 brosten og flere stofhandsker. Påtalen blev efterfølgende opgivet, og de pågældende fremsatte krav om forhøjet erstatning for den ca. 10 timer lange anholdelse, blandt andet under henvisning til at anholdelsen savnede hjemmel. Landsrettens flertal fandt, at de erstatningssøgende med rimelig grund var mistænkt for besiddelse af effekter, som kunne anvendes til våben, og at anholdelserne var berettiget, idet politiet måtte befrygte, at de i bilen fundne effekter skulle bruges ulovligt i forbindelse med den lovligt anmeldte moddemonstration i Roskilde. Landsretten fandt endvidere, at de erstatningssøgende ved under de givne omstændigheder at befinde sig på det pågældende sted (foran den tyske ambassade) i en udlejningsbil indeholdende brosten, hammer, nødblus, benzindunk og stofhandsker og uden at give politiet en fyldestgørende forklaring herpå, selv havde givet anledning

til anholdelserne, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.*

U 2002.2665 H. En kvinde (E) blev sigtet for drabsforsøg ved at have tildelt sin samlever (S) to knivstik i ryggen og var herfor varetægtsfængslet i 37 dage. E blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, men blev i medfør af straffelovens § 13, stk. 2, frifundet. Det blev under sagen lagt til grund, at S, inden E tildelte ham de to knivstik i ryggen, i forbindelse med parternes skænderi og slagsmål havde tildelt E adskillige knytnæveslag og slag med en cykelkædelås af jern omviklet med plastik i hovedet og på kroppen og endvidere, at han to gange anbragte eller forsøgte at anbringe cykelkædelåsen rundt om halsen på E og udtalte, at hun skulle dø. Anklagemyndigheden afslog at yde E erstatning for varetægtsfængslingen, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.* Byretten ydede halv erstatning, mens landsretten helt nægtede erstatning. Højesteret tilkendte E fuld erstatning (48.000 kr.) og bemærkede følgende: *"Den alvorlige karakter af de stiklæsioner, [E] tilføjede [S], kan ikke i sig selv føre til en fravigelse af udgangspunktet om fuld erstatning. Efter oplysningerne om de omstændigheder, hvorunder knivstikkene fandt sted, finder Højesteret, at hun ikke selv har givet anledning til frihedsberøvelsen på en sådan måde, at erstatningskravet skal nedsættes eller bortfalde. Denne vurdering ændres ikke af, at [E] efterfølgende undlod at tilkalde hjælp og undlod at kontakte politiet, idet det må antages, at disse forhold ikke har haft betydning for frihedsberøvelsen."*

U 2002.2666 H. En kvinde (E) blev sigtet for drab ved at have tildelt sin ven (V) et knivstik i brystet, hvorved han afgik ved døden, og var herfor varetægtsfængslet i 177 døgn. E blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, men blev i medfør af straffelovens § 13, stk. 2, frifundet. Det blev under sagen lagt til grund, at der havde været et skænderi mellem parterne, hvorunder V havde slået E's hoved ind i en rude to gange, så den knustes, at V, da E forsøgte at flygte ud af lejligheden, holdt hende tilbage og skubbede hende ud i køkkenet, og at E her greb kniven og under det fortsatte skænderi stak ud efter V, der blev ramt i hjertet. Anklagemyndigheden afslog at yde E erstatning for varetægtsfængslingen, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.* Byretten ydede delvis erstatning, mens landsretten helt nægtede erstatning. Højesteret tilkendte E halv erstatning (83.125 kr.) og bemærkede følgende: *"Den alvorlige karakter af den stiklæsion, [E] tilføjede [V], kan ikke i sig selv føre til en fravigelse af udgangspunktet om fuld erstatning. Efter oplysningerne om de omstændigheder, hvorunder knivstikket fandt sted, finder Højesteret imidlertid, at hun herved selv har givet anledning til frihedsberøvelsen i et sådant omfang, at erstatningen bør nedsættes til halvdelen."*

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 5

Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

Af statsadvokat Lars Stevnsborg

5.1. Indledning

Udvisningssagerne var genstand for en nærmere undersøgelse i Anklagemyndighedens Årsberetning for 1998-1999, bind 3. Der blev i denne beretning foretaget en gennemgang af nyere højesteretspraksis vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold og forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Artiklen gennemgik højesteretspraksis frem til og med 14. august 2000 og afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol frem til den da senest tilgængelige afgørelse fra 21. marts 2000. Artiklen blev fulgt op i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000.

Der er i denne beretning foretaget en ajourføring med de seneste afgørelser fra Højesteret, og der redegøres i det følgende for de afgørelser om udvisning af udenlandske statsborgere på grund af strafbart forhold, der er truffet i årene 2001 og 2002. Spørgsmål om udvisning af hensyn til statens sikkerhed, på grund af ulovligt ophold og af ordensmæssige hensyn m.v. er - som i de foregående artikler - ikke gjort til genstand for behandling. Beskrivelsen af højesteretsafgørelserne er ajourført frem til 15. august 2003.

De nu foreliggende afgørelser følger den linie, som Højesteret lagde i 1999-2000. Højesteret har i beretningsperioden endvidere haft lejlighed til at tage stilling til sager vedrørende udlændinge med meget stærk tilknytning til Danmark, herunder "andengenerationsindvandrere" og udlændinge med meget langvarige ophold her i landet.

Praksis fra Den Europæiske Menneskeretsdomstol vedrørende konventionens artikel 8 om retten til

respekt for privatlivet og familielivet er - som det fremgik af de tidligere beretninger - forholdsvis omfattende. Siden udgivelsen af den seneste oversigt i beretningen for 2000, er der afsagt et ikke ubetydeligt antal domme og admitteringsafgørelser vedrørende spørgsmålet. Disse omtales ligeledes neden for.

Menneskerettighedsdomstolen har i nogle nyere afgørelser fastlagt vejledende principper for proportionalitetsafvejningen.

Der er fra brugere af årsberetningen udtrykt ønske om en ajourføring af de tidligere udsendte "lynoversigter" over Højesterets domme og domme og afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen. Disse oversigter indgår som bilag 1 og bilag 2 til denne artikel.

5.2. Ny lovgivning

5.2.1. Ændringer af udlændingeloven

Udlændingeloven er blevet ændret flere gange i den periode, beretningen dækker. Den seneste ændring, der vedrører spørgsmålet om udvisning på grund af strafbart forhold, blev foretaget ved lov nr. 365 af 6. juni 2002. Ved denne lovændring fik bestemmelsen i § 26 om de humanitære hensyn, der skal tillægges betydning ved vurderingen af, om en udvisning af en udlænding kan antages at være særligt belastende for den pågældende, en ny affattelse¹.

1) Lovforslag L 152 af 28. februar 2002, nr. 29 og 30.

Bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 1, blev herefter affattet således: "*1) udlændingens tilknytning til det danske samfund*". Bestemmelsen var hidtil formuleret således, at der skulle henses til, "*... om udlændingen er kommet her til landet som barn eller ganske ung*". Bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 2, om "*varigheden af udlændingens ophold her i landet*", blev samtidig ophævet.

Ændringerne skal ses i sammenhæng med en ændring af bestemmelsen i udlændingelovens § 11, stk. 3, hvorefter der nu tidligst kan meddeles tidsubegrænset opholdstilladelse efter syv års lovligt ophold her i landet. Den nye formulering af § 11, stk. 3, indebærer, at der fremover vil være mulighed for at *inddrage* opholdstilladelser i mindst syv år (mod tidligere tre år), efter at en udlænding er meddelt opholdstilladelse her i landet, hvis grundlaget for opholdstilladelsen ikke længere er til stede. Forlængelsen af den tidsmæssige betingelse indebærer, at det forhold, at en udlænding har opholdt sig her i landet i en årrække på op til syv år, ikke i sig selv skal føre til, at inddragelse af den pågældendes opholdstilladelse undlades. Det skal i stedet være af betydning, om udlændingen har opnået en sådan tilknytning til det danske samfund, at inddragelse bør undlades.

Det er i lovforslag L 152 af 28. februar 2002, bemærkningerne til lovforslagets nr. 29 og 30, uddybet, hvilke kriterier der indgår i denne tilknytningsvurdering, der også forudsættes at finde anvendelse i udvisningssager. Der er i lovforslaget side 81f. blandt andet anført følgende om den ændrede affattelse af § 26, stk. 1, nr. 1:

"...Den foreslåede bestemmelse, der skal ses i sammenhæng med den foreslåede ophævelse af udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2, jf. nedenfor indebærer, at det forhold, at udlændingen er kommet her til landet som barn eller ganske ung, ikke længere udtrykkeligt er blandt de hensyn, der nævnes i udlændingelovens § 26, stk. 1.

Med den foreslåede affattelse præciseres det endvidere, at der ved en afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse af en opholdstilladelse skal tages hensyn til, om udlændingen er velintegreret i Danmark og dermed har opnået tilknytning til det danske samfund.

Det vil afhænge af en samlet vurdering af udlændingens forhold, om den pågældende har opnået en sådan tilknytning til det danske samfund, at den pågældendes tidsbegrænsede opholdstilladelse skal undlades inddraget eller nægtes forlænget.

I denne vurdering kan f.eks. indgå, om den pågældende har tilknytning til arbejdsmarkedet, om den pågældende er engageret i foreningslivet, om den pågældende har tilegnet sig grundlæggende dansk kundskaber, og om den pågældende har gennemført et længerevarende uddannelsesforløb.

Endvidere kan varigheden af udlændingens ophold i Danmark indgå som et kriterium i den samlede vurdering af udlændingens tilknytning til det danske samfund. Dog skal selve det forhold, at en udlænding har opholdt sig her i landet i en årrække på op til syv år, ikke i sig selv føre til, at inddragelse af den pågældendes opholdstilladelse undlades, jf. ovenfor.

...

Det vil tillige kunne indgå i vurderingen, om den pågældende har gennemført et længerevarende uddannelsesforløb i Danmark og derigennem har opnået en tilknytning til det danske samfund.

Det vil ikke i sig selv have betydning, om udlændingen har gennemført et introduktionsprogram efter integrationslovens bestemmelser herom.

De ovenfor anførte kriterier forudsættes at finde tilsvarende anvendelse i udvisningssager."

Det er i lovforslaget side 81f. blandt andet anført om den ændrede affattelse af § 26, stk. 1, nr. 2:

"...

Det foreslås samtidig, at udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2, ophæves. Ophævelsen indebærer, at varigheden af en udlændings ophold her i landet ikke fremover nævnes som et af de hensyn, der selvstændigt indgår i vurderingen. Varigheden af opholdet her i landet bør således ikke tillægges selvstændig betydning ved vurderingen af, om der skal ske udvisning, inddragelse eller nægtelse af forlængelse af opholdstilladelser.

Der bør derimod lægges vægt på udlændingens tilknytning til Danmark, jf. den foreslåede bestemmelse i § 26, stk. 1, nr. 1. Varigheden af en udlændings ophold her i landet vil herved som anført ovenfor fortsat have betydning, idet en udlænding, der har opholdt sig her i landet gennem en

årrække, normalt alt andet lige vil have opnået en stærkere tilknytning her til landet end en udlænding, som kun har opholdt sig her i landet i kortere tid.

Det forudsættes i øvrigt ved de foreslåede ændringer, at det også fremover undlades at træffe afgørelser om udvisning eller om inddragelse eller nægtelse af forlængelse af opholdstilladelser, i det omfang dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention."

Ved lov nr. 362 af 6. juni 2002 om ændring af udlændingeloven (Initiativer mod terrorisme mv. - opfølgning af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 af 28. september 2001 om bekæmpelse af terrorisme) blev der blandt andet foretaget en ændring af anvendelsesområdet for udlændingelovens § 22, nr. 6, der blev udvidet til også at omfatte overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 12 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv. Bestemmelsen blev endvidere udvidet til også at omfatte en række bestemmelser i kapitel 20 om almenfarlige forbrydelser, herunder § 183, stk. 1 og 2, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, og § 192 a.

Ved denne lovændring fik også udlændingelovens § 31 en ændret affattelse. § 31 blev herefter affattet således:

"§ 31. En udlænding må ikke udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land.

Stk. 2. En udlænding, der er omfattet af § 7, stk. 1, må ikke udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer forfølgelse af de i flygtningekonventionen af 28. juli 1951, artikel 1 A, nævnte grunde, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land. Dette gælder ikke, hvis udlændingen med rimelig grund må anses for en fare for statens sikkerhed, eller hvis udlændingen efter endelig dom for en særlig farlig forbrydelse må betragtes som en fare for samfundet, jf. dog stk. 1."

Det er i bemærkningerne til lovforslaget (til nr. 9) blandt andet anført, at

"Danmark har tiltrådt en række internationale konventioner på menneskeretsområdet, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, at ingen person må underkastes tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Det antages i praksis, at bestemmelsen i artikel 3 er absolut, og at den indebærer, at en udlænding ikke kan udsendes til tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf i et andet land.

Af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions 6. tillægsprotokol fremgår, at dødsstraffen skal afskaffes, ligesom ingen må idømmes denne straf eller henrettes. Det antages i praksis, at det vil være i strid med bestemmelsen, hvis en person udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer at blive

idømt og få fuldbyrdet dødsstraf.

Det foreslås på den baggrund i § 31, stk. 1, at en udlænding ikke må udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land.

Bestemmelsen er gældende for enhver udlænding.

Ved anvendelsen af bestemmelsen skal Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis på området efterleves."

Ændringen af stk. 2, havde til formål at begrænse refoulementforbudet, jf. flygtningekonventionens artikel 33 for i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373/2001 at sikre, at flygtningestatus ikke misbruges af personer, der har begået, organiseret eller fremmet terrorhandlinger.

Der kan dog aldrig ske udsendelse af landet, hvis en sådan udsendelse vil være i strid med § 31, stk. 1.

5.2.2. Indfødsretsloven

Indfødsretsloven blev ved lov nr. 193 af 5. april 2002 ændret, således at der kan ske frakendelse af dansk indfødsret erhvervet ved svig. Det følger af lovens § 3, stk. 2, at loven finder anvendelse, selvom dansk indfødsret er erhvervet før lovens ikrafttræden. Loven trådte i kraft den 7. april 2002.

Det følger endvidere af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, punkt 3.1.6., at bestemmelsen i indfødsretslovens § 8 A giver mulighed for, at domstolene kan vurdere alle omstændigheder i den enkelte sag og i forbindelse hermed kan foretage en proportionalitetsvurdering, som kan føre til, at der ikke sker frakendelse. I den samlede vurdering vil der således kunne indgå en række forskellige momenter. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at der navnlig bør lægges vægt på en afvejning af forholdets grovhed overfor en eventuel frakendelses indgribende betydning for den pågældende.

Vestre Landsret har ved dom af 10. april 2003 truffet afgørelse om frakendelse af dansk indfødsret efter indfødsretslovens § 8A, stk. 1. Den pågældende indgav ansøgning om 3. instanstilladelse til Procesbevillingsnævnet, der den 18. august 2003 afslog at imødekomme ansøgningen¹.

¹ Venstre Landsret, 12. afdeling, ankesag S-0071-03

5.3. Oversigt over trykt retspraksis om udvisning på grund af strafbart forhold i årene 2001 til 2002

Højesteret har i 2001 og 2002 fået forelagt sager mod 30 tiltalte, hvor der var spørgsmål om udvisning. Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen i hovedparten af andeninstanssagerne,

idet Højesteret dog frifandt tre tiltalte for udvisningspåstanden.

Procesbevillingsnævnet meddelte i 2001 én tredjeinstansstilladelse og i 2002 to tredjeinstansstilladelser. Anklagemyndigheden har ikke ansøgt om tredjeinstansstilladelse i udvisningssager i 2001 og 2002.

Der skete frifindelse for udvisningspåstanden i tre tredjeinstanssager, mens Højesteret stadfæstede bestemmelsen om udvisning i to tredjeinstanssager.

Tabel 1. Domsforhandlinger i udvisningssager i årene 2001 og 2002

Lovbestemmelse	Afgørelse: udvisning stadfæstet	Afgørelse: frifundet for udvisning	Tiltalte i alt
Andeninstanssager - antal tiltalte	22	3	25 ¹
Tredjeinstanssager - antal tiltalte	2	3	5 ²
I alt	24	6	30

1) 2. instanssagerne i 2001: U 2001.867 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 7 1/2 år - udvisning), U 2001.1085 H, drabsforsøg (anbringelse - udvisning), U 2001.1334 H, narkotikakriminalitet (T1 fængsel i 8 år, T 3 fængsel i 4 år, T 6 fængsel i 7 år og T7 fængsel i 9 år - alle udvist), U 2001.1483 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 7 år - udvisning), U 2001.1645 H, drab (anbringelse - udvisning), U 2001.1874 H, drab (fængsel i 10 år - udvisning), U 2001.2478 H, drabsforsøg (fængsel i 6 år - udvisning), U 2002.56 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 4 år - udvisning), U 2002.350 H, røveri (T1 fængsel i 6 år og T2 fængsel i 5 år - udvisning) og U 2002.559 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 5 år - udvisning). 2. instanssager i 2002: U 2002.736 H, narkotikakriminalitet (T1 fængsel i 7 år, T2 og T2 hver fængsel i 8 år - T1 og T 2 frifundet for udvisning, T3 udvist), U 2002.816 H, drab (anbringelse - udvisning), U 2002.1051 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 7 år - udvisning), U 2002.1411 H, drabsforsøg (fængsel i 8 år - ikke udvist), U 2002.2023 H, drab (fængsel i 10 år - udvisning), U 2002.2434 H, drab (fængsel i 10 år - udvisning), U 2003.149 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 6 1/2 år - udvisning), U 2003.296 H, narkotikakriminalitet (T2 fængsel i 6 år - udvisning) og U 2003.644/1 H, narkotikakriminalitet (tillægsstraf af fængsel i 6 år - udvisning).

2) 3. instanssagerne i 2001: U 2001.856 H, røveri (fængsel i 5 år - udvisning), U 2001.1082 H, strfl. § 119 (betinget hæfte - ikke udvisning). 3. instanssagerne i 2002: U 2002.773 H, vold (fængsel i 30 dage - ikke udvisning), U 2003.56 H, vold efter strfl. § 245, stk. 1, (fængsel i 4 mdr. - udvisning) samt U 2003.622 H, menneskesmugling (fængsel i 1 år - ikke udvisning).

Tabel 2. Domsforhandlinger i udvisningssager i årene 2001 og 2002

Lovbestemmelse	Afgørelse: udvisning stadfæstet	Afgørelse: frifundet for udvisning	Tiltalte i alt
Narkotikakriminalitet	13	2	15
Drab	5	0	5
Drabsforsøg	2	1	3
Røveri	3	0	3
Vold og § 119	1	2	3
Menneskesmugling	0	1	1
Sager i alt	24	6	30

Landsretterne har i 2001 og 2002 truffet afgørelser om udvisningsspørgsmålet i en lang række sager. Flere af disse afgørelser er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen og Tidsskrift for Kriminalret. Der henvises herom til bilag 3.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

5.4. Gennemgang af højesteretssager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

5.4. Gennemgang af højesteretssager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold

I det følgende gennemgås de højesteretsdomme vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold, der er afsagt i perioden efter 16. november 2001 og frem til den 15. august 2003. De øvrige afgørelser, der blev truffet i 2001 er beskrevet i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000. Dommene er søgt indarbejdet i den systematik, der blev anvendt i årsberetningen for 1998-1999, bind 3.

Sagerne er indarbejdet i de tidligere anvendte hovedkategorier idet der dog ikke i systematikken er sondret mellem sager mod udlændinge, der på grund af opholdets varighed eller karakter er omfattet af udlændingelovens § 22, og sager vedrørende udlændinge, der har opholdt sig i en kortere periode i Danmark³. Da der i den proportionalitetsafvejning, der skal foretages efter EMRK art. 8, indgår samtlige foreliggende oplysninger om udlændingens tilknytning til Danmark og oprindelseslandet samt alvoren og karakteren af den begåede kriminalitet, er placeringen af sagerne i de angivne kategorier alene vejledende:

1. Udlændinge, der er født i Danmark eller er indrejst i barnealder.
2. Udlændinge, der er indrejst som unge.
3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle og børn.
4. Udlændinge, der er gift eller samlevende med herboende, og som ikke har herboende børn
5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn.

Kategori 1. Udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder

Denne kategori af sager omhandler udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder, og derved har haft hele deres opvækst og skolegang her i landet. Selvom disse udlændinge ("andengenerationsindvandrere") ofte er karakteriseret ved, at de kun til en vis grad eller slet ikke behersker oprindelseslandets sprog, og deres kendskab til oprindelseslandets kultur stammer fra traditionerne i hjemmet og fra feriebesøg hos bedsteforældre og andre slægtinge i oprindelseslandet, ses det i praksis også, at disse udlændinge har opbygget en selvstændig tilknytning til oprindelseslandet, jf. herved neden for. Opholdet i Danmark har typisk været meget langvarigt på afgørelsestidspunktet.

Højesteret har i beretningsårene truffet afgørelse i fire tilfælde. Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen i tre sager, hvor udlændingen var indrejst i Danmark som henholdsvis 3-årig, 7-årig og 1-årig, og hvor de pågældende beherskede oprindelseslandets sprog og - gennem rejser til oprindelseslandet - havde opbygget en selvstændig tilknytning til dette land. Højesteret frifandt en udlænding, der var indrejst som 4-årig og ingen væsentlig tilknytning havde til oprindelseslandet for udvisningsbestemmelsen.

Sag nr. 1 - U 2001.856 H - udvisning efter dom af fængsel i 5 år

Sagen drejede sig om udvisning af en 27-årig tyrkisk statsborger T, der var indrejst som 3-årig og opvokset i Danmark. Han blev udvist efter en dom af fængsel i 5 år for røveri. *Sagen er refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, side 86 f.*

Sag nr. 2 - U 2001.1334 H - udvisning efter dom af fængsel i hhv. 8 år og 9 år

Sagen drejede sig blandt andet om udvisning af to tyrkiske statsborgere, der var indrejst i Danmark som børn i en alder af henholdsvis 7 år (T1) og 1 år (T7). Begge blev udvist efter at være idømt fængsel i henholdsvis 8 år og 9 år for narkotikakriminalitet. *Sagen er refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, side 87 f.*

Sag nr. 3 - U 2003.1040 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 6 år

Sagen drejede sig blandt andet om den på gerningstidspunktet 27-årige T6, der var fundet skyldig i narkotikakriminalitet ved ad flere gange i København at have solgt eller forsøgt at sælge i alt ca. 2,8 kg heroin eller kokain. Med bemærkning om, at T6 havde haft en betydelig rolle som formidler, fastsatte landsretten straffen til fængsel i 6 år og traf beslutning om udvisning. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre den idømte straf. T6, som var tyrkisk statsborger, var kommet til Danmark i 1977 som 4-årig. Han havde således haft hele sin opvækst og skolegang i Danmark, hvor hans forældre og søskende boede. Han havde ingen væsentlig tilknytning til Tyrkiet. I modsætning til landsretten fandt Højesteret herefter, at der for T's vedkommende forelå så afgørende hensyn, som talte mod udvisning, at udvisning måtte undlades trods karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet.

Kategori 2. Udlændinge, der er indrejst som unge og derved har haft en del af deres opvækst i oprindelseslandet

Denne kategori af sager omhandler udlændinge, der har haft en del af deres opvækst og skolegang i oprindelseslandet og derfor behersker dette lands sprog og har en kulturel og social tilknytning til oprindelseslandet.

Sag nr. 1 - U 2002.350 H - udvisning efter domme af fængsel i 5 år og 5 1/2 år

Sagen drejede sig om udvisning af to libanesiske brødre på 18 og 19 år, der var indrejst i en alder af henholdsvis 14 og 15 år. De blev udvist efter at være idømt fængsel i 5 år og 5 år 6 måneder for røveri. *Sagen er refereret i AÅ 2000, side 88f.*

Se endvidere U 2002.736 H og U 2001.1085/1 H neden for.

Kategori 3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever og børn

Denne sagskategori omfatter udlændinge, der har herboende ægtefælle og (mindreårige) børn og har et familieliv sammen med børnene og ægtefællen eller samleveren. Er familieforholdet opløst som følge af parternes ophævelse af samlivet, er det centrale spørgsmål her, om udlændingen fortsat har regelmæssig forbindelse til børnene.

Hensynet til navnlig børnene vejer meget tungt i den proportionalitetsafvejning, der skal foretages i forbindelse med afgørelsen af udvisningsspørgsmålet. Det må i særdeleshed antages at gælde, hvis børnene har nået en vis alder og er velintegrerede i det danske samfund. Modsat, hvis børnene er små og dermed har lettere ved at tilpasse sig nye forhold ("adaptable"). Tilsvarende gælder voksne børn. Se dog den nedenfor refererede afgørelse i U 2002.736 H, hvor børnene var voksne og til dels flyttet hjemmefra, men hvor hele familien var velintegreret i det danske samfund, og U 2002.1411 H, hvor domfældte havde både ægtefælle, børn og børnebørn her i landet.

Der kan for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt udlændingens ægtefælle/børn vil have reelle og faktiske vanskeligheder ved at følge med udlændingen til oprindelseslandet, blandt andet henvises til de neden for omtalte domme fra Menneskerettighedsdomstolen, EMD Boulitif og EMD Amrollahi. Tilsvarende for så vidt angår betydningen af ægtefællens eller samleverens nationalitet.

Der er i en række domme truffet afgørelse om udvisning, selvom der var tale om velintegrerede mindreårige børn, jf. f.eks. U 1999.1216 H (fængsel i 8 år), hvor familiens fire børn var i alderen fra 9-15 år.

For så vidt angår udlændinge med mere kortvarige ophold, har Udlændingeudvalget i Betænkning 1326/1997, side 839 ff. (udlændingelovens § 24), blandt andet anført, at *"Udvalget lægger imidlertid i denne forbindelse afgørende vægt på, at der i flere sager end hidtil ved anvendelsen af udlændingelovens § 26 skal foretages en konkret vurdering af, om udlændingens tilknytning her til landet findes at burde medføre, at beslutning om udvisning undlades. En person, der har haft opholdstilladelse her i landet af en vis varighed, men under 3 år, vil således konkret nyde en højere grad af beskyttelse end en udlænding med kortvarigt eller midlertidigt ophold her i landet. Der vil herunder særligt skulle lægges vægt på, om den pågældende har stiftet familie her i landet, og om den pågældende har en nærmere tilknytning til det danske samfund, herunder gennem deltagelse i arbejdsmarkedet, uddannelse m.v."*

Højesteret har i beretningsperioden truffet afgørelser i flere sager mod udlændinge, der har herboende ægtefælle og børn.

Sag nr. 1 - U 2002.736 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 7 og 8 år

T1 og **T2**, der blev straffet med 7 og 8 års fængsel for narkokriminalitet, blev ikke udvist. Den på gerningstidspunktet 49-årige T1, den da 47-årige T2 og den da 29-årige T3 var fundet skyldige i

overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved den 2. marts 2000 i T1's gartneri ved Smørum i forening med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af ca. 5,4 kg heroin. T2 og T3 var endvidere fundet skyldige i overtrædelse af § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i perioden fra omkring primo februar 2000 til den 2. marts 2000, at have været i besiddelse af og i Københavnsområdet overdraget heroin til en salgspris af ca. 330.000 kr. (svarende til ca. 1/2 kg heroin). Landsretten idømte T1 fængsel i 7 år, T2 fængsel i 8 år og T3 fængsel i 8 år. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre straffene. De tiltalte var alle makedonske statsborgere. T1 var kommet til Danmark i 1968 som 17-årig og havde på gerningstidspunktet boet i Danmark i knap 32 år, medens T2 var kommet til Danmark i 1973 som 21-årig og havde boet i Danmark i 26 år. Højesteret tiltrådte med yderligere henvisning til, at de begge havde ægtefælle og voksne børn i Danmark, at de måtte anses for integrerede i det danske samfund, idet de til stadighed havde haft arbejde og beherskede det danske sprog, og at deres aktuelle tilknytning til hjemlandet var beskeden, at der for disse tiltaltes vedkommende forelå så afgørende hensyn, som talte mod udvisning, at udvisning burde undlades trods karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet.

To dommere udtalte i en dissens følgende:

"De tiltalte T1 og T2 har begge af de af flertallet nævnte grunde en meget stærk tilknytning til Danmark. Der må derfor stilles meget strenge krav - afhængig af tilknytningen til det oprindelige hjemland - til den kriminalitet, som kan føre til udvisning.

T1 straffes med fængsel i 7 år for besiddelse med henblik på videreoverdragelse af 5,472 kg heroin. T2 straffes med fængsel i 8 år, idet han yderligere med henblik på videreoverdragelse har været i besiddelse af en mængde heroin svarende til en salgspris på 336.650 kr., hvilket ifølge anklagemyndigheden og forsvareren er lig med en mængde på ca. et halvt kilo. Besiddelse af heroin i sådanne mængder, som der her er tale om, forudsætter direkte eller indirekte deltagelse i internationale netværk og er samtidig en forbrydelse, som skaber grobund for heroinmisbrugeres berigelseskriminalitet og selvdestruktion. Den kriminalitet, de tiltalte har begået, er derfor af en sådan karakter og grovhed, som i overensstemmelse med den gældende udlændingelov udløser et særligt samfundsmæssigt behov for af præventive grunde at kunne reagere med udvisning. Den begåede kriminalitet taler således i sig selv - i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskeretsdomstols forståelse af proportionalitetskravet i konventionens artikel 8 - med styrke for en udvisning af begge de tiltalte uanset deres stærke tilknytning til Danmark.

T1 har efter vores opfattelse bevaret en ikke ubetydelig tilknytning til Makedonien, hvor han er født og vokset op i Tetovo-området, hvor han løbende har været på ferie, hvor han i 1972 blev gift med en lokal kvinde, hvor han gjorde militærtjeneste i 1975-76, hvor hans ægtefælle og deres 4 fællesbørn, der alle har bevaret deres fremmede statsborgerskab, boede indtil 1991, og hvor hans ægtefælle stadig har familie. Også T2 har efter vores opfattelse bevaret en ikke ubetydelig tilknytning til Makedonien, hvor han er født og opvokset i Tetovo-området, hvor han løbende har været på ferie, hvor hans forældre og flere af hans søskende fortsat bor, og hvortil de sproglige og kulturelle bånd i øvrigt er opretholdt derved, at han har tilbragt det meste af sin fritid her i landet i en albansk fritidsklub.

På denne baggrund er der ikke grundlag for at anse udvisning af hverken T1 eller T2 for at være i

strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, jf. herved bl.a. Den Europæiske Menneskeretsdomstols afgørelse af 7. december 2000 i sag »Application no. 62444/03 by Ahmed Duran Cagler against Germany«. Udvisning af såvel T1 som T2 er endvidere efter vores opfattelse bedst i overensstemmelse med Højesterets hidtidige praksis.

Vi stemmer herefter for at udvise også T1 og T2 med indrejseforbud for bestandig."

T3 var kommet til Danmark i 1991 som 21-årig. Han var gift og havde tre mindreårige børn. Selv om hensynet til ægtefællen og børnene talte mod udvisning, tiltrådte Højesteret efter karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet, at T3 var udvist.

Sag nr. 2 - U 2002.1411 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 8 år

Den på gerningstidspunktet 58-årige tyrkiske statsborger T var fundet skyldig i drabsforsøg ved en nat i maj 2001 i en lejlighed at have forsøgt at dræbe en kvinde, der var skilt fra T's søn. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 8 år. Højesteret fandt, at drabsforsøget var af en sådan grovhed, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at ændre landsrettens enstemmige afgørelse. T var kommet til Danmark i 1970 som 27-årig. Han havde ægtefælle, børn og børnebørn i Danmark. Han blev ikke udvist, da navnlig varigheden af hans ophold her i landet og hans tilknytning til herboende familiemedlemmer talte afgørende derimod. Der var i nævningetinget afgivet 23 stemmer mod 1 for ikke at tage påstanden om udvisning til følge.

Sag nr. 3 - U 2003.622 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 1 år

Sagen vedrørte en irakisk statsborger T, der tidligere var straffet med fængsel i 2 måneder for overtrædelse af udlændingeloven, og nu for dokumentfalsk og menneskesmugling m.v. blev idømt fængsel i 1 år. Ved byrettens og landsrettens domme blev T desuden udvist for 5 år. T var opvokset i Irak, hvorfra han efter militærtjeneste i 1979/80 deserterede til Kuwait, hvor han boede i 11 år. Efter Golfkrigen i 1990 forlod han Kuwait sammen med sin hustru og børn, og efter at han i 1991 havde fået asyl i Danmark, lykkedes det ham - efter at have været tilbageholdt i Syrien i et år - at hente hustruen og børnene til Danmark i 1993. Højesteret fandt, at udvisning burde undlades trods kriminalitetens art og det hurtige recidiv, da T havde boet i Danmark i 11 år og her i landet havde ægtefælle og fire børn, der i hovedsagen var opvokset her og måttet anses for integreret i det danske samfund, og ikke havde væsentlig tilknytning til noget andet land.

Sag nr. 4 - UfR NyhedsService 2003/26.74 - udvisning efter dom til anbringelse i hospital for sindslidende

Sagen drejede sig om udvisning af en statsløs palæstinenser T, der som 25-årig var kommet til Danmark i 1986 fra Libanon. T's hustru og fire børn var alle herboende danske statsborgere. T blev nu fundet skyldig i voldtægt m.v. begået i perioden fra 1989-2001 overfor sin datter, der var født i 1983. T, der i 1998 var blevet dømt til psykiatrisk behandling på hospital for sindslidende i anledning af vold og trusler, blev dømt til anbringelse i hospital for sindslidende og udvist for bestandig.

Kategori 4. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever, og som ikke har herboende

børn

Denne kategori omfatter udlændinge, der samlever med en herboende ægtefælle eller samlever. Det vil i disse sager, hvor udlændingen ikke har børn, navnlig indgå i vurderingen, om ægtefællen vil have reelle og faktiske vanskeligheder ved at følge med udlændingen til oprindelseslandet. Her kan ægtefællens eller samleverens nationalitet spille en rolle. Der kan endvidere herom henvises til de neden for omtalte domme fra Menneskerettighedsdomstolen, EMD Boultif og EMD Amrollahi.

Sag nr. 1 - U 2001.1082 H - ikke udvisning efter dom af hæfte i 14 dage betinget

Sagen drejede sig om en på gerningstidspunktet 37-årig tyrkisk statsborger T, der for trusler efter straffelovens § 119, stk. 1, over for en ansat på et rådhus blev straffet med hæfte i 14 dage betinget. Højesteret frifandt den pågældende for udvisningspåstanden blandt andet under hensyn til T's ægteskab med en dansk kvinde. *Sagen er refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, side 93 f.*

Sag nr. 2 - U 2002.773 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 30 dage

Sagen drejede sig om en på gerningstidspunktet 21-årige tyrkisk statsborger T, der ved byrettens og landsrettens dom var straffet med fængsel i 30 dage for vold efter straffelovens § 244 ved en nat i august 2000 på et diskotek at have tildelt en anden person et knytnæveslag i ansigtet. T var kommet til Danmark i december 1998 og havde opholdstilladelse på grundlag af ægteskab med en kusine, der var dansk statsborger. Han havde desuden en bror i Danmark. Han havde forældre, søskende og to børn fra et tidligere ægteskab i Tyrkiet. Byretten og landsretten udviste T med indrejseforbud i 3 år. For Højesteret tilsluttede anklagemyndigheden sig T's påstand om frifindelse for påstanden om udvisning, og Højesteret tog de samstemmende påstande til følge.

Kategori 5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn

Denne kategori omfatter udlændinge, der ingen familie har her i landet, og hvor det er spørgsmålet om udlændingens tilknytning til det danske samfund, der navnlig vil indgå i vurderingen.

Sag nr. 1 - U 2003.56 H - udvisning efter dom af fængsel i 4 måneder

Sagen vedrørte den srilankanske statsborger T, der ved en byretsdom blev idømt fængsel i 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved på en restaurant med en delvist knust flaske at have slået en anden gæst - F - i hovedet, hvilket medførte pulsåreblødning, en lang dyb flænge ved venstre øre og en lang flænge ind til knoglen over venstre øre. T, der havde haft ophold i Danmark i knap 7 år, blev endvidere udvist i 5 år. Landsretten stadfæstede dommen, der af T blev indbragt for Højesteret med påstand om frifindelse for bestemmelsen om udvisning. Højesteret stadfæstede dommen og lagde herved vægt på, at T kun havde opnået ringe tilknytning til det danske samfund, at han ingen familie havde her i landet, og at han havde familie i Sri Lanka, hvor han havde boet, indtil han kom hertil som 41-årig. Under disse omstændigheder tiltrådte Højesteret, at ingen af de forhold, der er anført i udlændingelovens § 26, stk. 1, sammenholdt med EMRK, artikel 8, talte afgørende imod udvisning som følge af den relativt grove vold, han var fundet skyldig i.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

5.5. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2 (helbredstilstand)

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

5.5. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2 (helbredstilstand)

Der har også i beretningsårene været forelagt Højesteret spørgsmål om, hvorvidt udvisning af en udlænding må antages at virke særlig belastende på grund af alvorlig sygdom, som ikke ville kunne behandles i hjemlandet, eller som ville blive forværret betydeligt under hjemlandets klimatiske forhold.

Højesteret har tidligere truffet afgørelse om udvisning af sindssyge, jf. blandt andet U 1999.1840 H, hvor Højesteret bemærkede: "*Som tidligere fastslået af Højesteret udelukker det ikke i sig selv udvisning i henhold til den dagældende udlændingelovs § 22, nr. 3, at en tiltalt er frifundet for straf i medfør af straffelovens § 16, jf. U 1985.940, U 1993.827, U 1993.916 og senest U 1999.63.*" Problemstillingen har i beretningsårene været fremme i flere sager. I UfR NyhedsService 2003/26.74, der er omtalt ovenfor, blev spørgsmålet ikke procederet⁴.

4) I sagerne refereret i U 2001.1334 H (T7) og U 2001.2478 H var der tale om anbringelse i hospital for sindslidende på grund af efterfølgende tilstand.

Sag nr. 1 - U 2001.1085/1 H - udvisning

Sagen drejede sig om en på gerningstidspunktet 35-årig pakistansk statsborger T, der var fundet skyldig i drabsforsøg ved i en bank at have forsøgt at dræbe bankbestyrer A, som han blandt andet tildelte adskillige stik i hovedet og på kroppen med en fiskekniv. T blev på grund af sindssygdom frifundet for straf, men dømt til anbringelse i hospital for sindslidende. Ved landsrettens dom blev han endvidere udvist for bestandig, og for Højesteret angik sagen alene dette spørgsmål. T var kommet til Danmark i 1982 som 17-årig. Hans forældre og tre søskende boede i Danmark. Han havde en søster og anden familie i Pakistan og havde besøgt Pakistan i længere perioder i 1994, 1997 og 1998. Højesteret stadfæstede afgørelsen om udvisning, ved hvilken der var taget hensyn til, at udsendelse ikke ville ske før endelig ophævelse af den idømte foranstaltning, og at T i den forbindelse kunne påberåbe sig udlændingelovens § 50 og § 50 a.

Der forelå efter anklagemyndighedens opfattelse ikke oplysninger, der pegede på, at det var sandsynligt, at T ville få uoverstigelige vanskeligheder ved at klare sig i Pakistan som følge af sin

psykiske sygdom. Det måtte således som udgangspunkt antages, at en tilbagevenden til Pakistan ville kunne tilrettelægges således, at behandling og medicinering kunne fortsættes. At en tilbagevenden ville afskære T fra nogle af de tilbud, der findes i Danmark, var ikke afgørende, så længe T ikke ved en tilbagevenden til Pakistan blev stillet urimeligt ringe. Det fremgik blandt andet, at T trods sin sygdom havde været i stand til inden for de seneste år at opholde sig ca. 9 måneder i Pakistan, at han også tidligere under sin sygdom havde været i Pakistan. Endvidere tydede de seneste oplysninger fra vedkommende psykiatriske sygehus på, at T med en adækvat medicinering ville kunne leve således, at de åbenbare symptomer på sindssygdom minimeredes.

Sag nr. 2 - U 2002.816/1 H - udvisning

Sagen drejede sig om udvisning af den på gerningstidspunktet 27-årige irakiske statsborger T, der var fundet skyldig i drab ved i juni 2000 i en lejlighed med mindst syv knivstik at have dræbt en kvinde. Han blev som følge af sindssygdom frifundet for straf, jf. straffelovens § 16, men i medfør af straffelovens § 68 og § 68 a, stk. 2, dømt til anbringelse i hospital for sindslidende. T var kommet til Danmark i 1997 som flygtning. Højesteret stadfæstede landsrettens bestemmelse om udvisning af T med indrejseforbud for bestandig. Den omstændighed, at T led af sindssygdom, kunne ikke føre til et andet resultat.

Der var under ankebehandlingen gennem Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger fra Verdenssundhedsorganisationen WHO om behandlingsmulighederne i Irak. Det fremgik af materialet, at det ikke var umuligt at blive behandlet for sindslidelser i Irak, hvor der både var mulighed for ambulans behandling og behandling under indlæggelse, ligesom der var uddannelsesprogrammer og et nationalt behandlingsprogram.

I materialesamlingen i højesteretssagen indgik blandt andet **EMD Bensaid mod Storbritannien**², der vedrørte en skizofren algerisk statsborger. Domstolen udtalte i denne sag blandt andet, at der ikke var tilstrækkelig reel risiko for, at klagers udvisning ville være i strid med artikel 3, da der var behandlingsmuligheder i Algeriet. Det forhold, at klagers forhold ville være mindre gunstige end i Storbritannien, var ikke afgørende. EMD understregede, at der stilles strenge krav til anvendelsen af artikel 3, og betingelserne herfor var ikke opfyldt i sagen.

2) Dom af 6. februar 2001 (klage nr. 44599/98). EU-ret & Menneskeret 5/2001, side 231.

5.6. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, om overlastrisiko

En problemstilling, der lejlighedsvis har været forelagt Højesteret, er spørgsmålet om, hvorvidt udvisning af en udlænding må antages at virke særlig belastende på grund af risikoen for, at udlændingen - udenfor de asylretlige tilfælde - vil lide overlast i hjemlandet eller andre lande, hvor udlændingen kan ventes at tage ophold, jf. herved UL § 26, stk. 1, nr. 6, (tidligere § 26, stk. 1, nr. 7).

Udvisningsudvalget har i betænkning 1326/1997, der ligger til grund for udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, på side 816, blandt andet anført følgende:

"Med henblik på at etablere en ordening, der adskiller domstolenes afgørelse af udvisningsspørgsmålet fra asylretligt baserede vurderinger, foreslår udvalget, at vurderingen af, om udlændingen kan anses at risikere forfølgelse i hjemlandet, adskilles fra domstolenes afgørelse af spørgsmålet om udvisning og henlægges til udlændingemyndighederne, der efter udlændingelovens regler træffer afgørelse om asylretlige spørgsmål."

Spørgsmål om overlastrisiko beror derfor i en lang række sager på en asylretlig vurdering, der ikke kan indgå i straffesagen eller en eventuel sag om ophævelse af udvisningen i medfør af UL § 50.

Overlastrisikoen har i praksis drejet sig om spørgsmålet om, hvorvidt der er en reel risiko for, at udlændingen vil blive udsat for særligt byrdefulde foranstaltninger ved en tilbagevenden til hjemlandet, eller han dér vil blive strafforfulgt for samme lovovertrædelse, som han er dømt for i Danmark.

Højesteret har endvidere i blandt andet sagerne U 2001.1645 H og U 2002.2023 H ved afgørelsen af spørgsmålet om udvisning foretaget en vurdering af, om der var en reel risiko for, at den tiltalte ville blive strafforfulgt og *idømt dødsstraf* i Iran for de samme forhold, som var pådømt under straffesagen i Danmark. Højesteret udtalte i en dom af 15. august 2003 blandt andet, at spørgsmålet om, hvorvidt udlændingen ved en tilbagevenden til oprindelseslandet for de i Danmark pådømte forhold risikerede dødsstraf *ikke* skulle indgå i vurderingen af, om der skal træffes bestemmelse om udvisning. Se herom nærmere sag nr. 4.

Højesteret har endvidere i 2003 fået forelagt problemstillingen om, hvorvidt myndighederne i oprindelseslandet ikke er i stand til at beskytte udlændingen mod overgreb fra ikke-statslige aktører, f. eks. medgerningsmænd til den kriminalitet, som den pågældende er dømt for, er omfattet af bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 6. *Se sag nr. 6.*

Sag nr. 1 - U 2001.1645 H - anbringelse og udvisning

Den på gerningstidspunktet 35-årige T var fundet skyldig i manddrab ved i september 1999 i en kiosk med gentagne slag mod hovedet med et tungt træredskab at have dræbt sin *ægtefælle* og for overtrædelse af § 139 ved at have behandlet liget usømmeligt. Han blev som følge af sindssygdom frifundet for straf, jf. straffelovens § 16, men i medfør af § 68 dømt til anbringelse i hospital for sindslidende. T, der var iransk statsborger, var kommet til Danmark i 1989 som flygtning. Han havde med ægtefællen tre mindreårige børn, som nu var anbragt i familiepleje. Han havde desuden tre søskende i Danmark. Han havde ingen familie i Iran. Hverken T's sygdom eller den omstændighed, at hans tre mindreårige børn opholdt sig her i landet, kunne - set i lyset af forbrydelsens grovhed - føre til undladelse af udvisning. De foreliggende oplysninger om sagens faktiske omstændigheder og om indholdet og anvendelsen af iransk straffelovgivning gav ikke grundlag for at antage, at der bestod en *reel risiko* for, at T ville blive strafforfulgt og idømt dødsstraf i Iran for de pådømte forhold, jf. herved udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 7. T ville endvidere kunne påberåbe sig lovens § 31 og § 50, når udsendelse blev aktuel. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens bestemmelse om udvisning af T for bestandig (dissens). De dissentierende dommere ville undlade udvisning med henvisning til risiko som nævnt i § 26, stk. 1, nr. 7, og bemærkede: *"Det fremgår af udtalelsen fra ambassaden i Teheran, at personer, der begår forsætligt manddrab, risikerer dødsstraf efter den*

iranske straffelov, og at straffeloven giver hjemmel til at strafforfølge iranere, der har udført strafbare handlinger i udlandet, uanset om vedkommende er dømt og har afsonet en straf herfor. Det fremgår endvidere, at iranske domstole normalt ikke anerkender udenlandske domme i straffesager. Risikoen for dobbeltstraf bekræftes af de oplysninger, der er meddelt af UNHCR. Forurettede var iransk statsborger. Hendes familie, der bor i Iran og er bekendt med den foreliggende sag, må antages af have mulighed for og anledning til at anmelde den af tiltalte begåede forbrydelse til de iranske myndigheder. På dette grundlag finder vi, at der består en reel risiko for, at tiltalte efter udvisning til Iran vil lide overlast, og at dette forhold taler afgørende imod udvisning."

Sag nr. 2 - U 2002.816/1 H - anbringelse og udvisning

Sagen, der er refereret i afsnit 5.5., drejede sig om udvisning af en sindssyg irakisk drabsmand. Højesteret stadfæstede landsrettens bestemmelse om udvisning af T med indrejseforbud for bestandig og henviste blandt andet til, at de foreliggende oplysninger om indholdet og anvendelsen af irakisk straffelovgivning *ikke* gav grundlag for at antage, at der bestod en *reel risiko* for, at T ville blive strafforfulgt i Irak for de pådømte forhold, og at T ville kunne påberåbe sig udlændingelovens § 31, § 50 og § 50 a, når udsendelse blev aktuel.

Sag nr. 3 - U 2002.2023 H - 10 års fængsel og udvisning for manddrab

Den på gerningstidspunktet 20-årige T, der var iransk statsborger og opholdt sig i et flygtningecenter her i landet som asylansøger, blev fundet skyldig i manddrab begået ved knivstik i brystkassen på en iransk mand, der boede i samme asylcenter som T. Nævningetinget fastsatte straffen til 10 års fængsel og bestemte tillige udvisning for bestandig.

T gjorde gældende, at udvisning til Iran ville indebære risiko for, at han for samme forseelse, som han straffedes for under nærværende sag, ville blive straffet med dødsstraf i Iran og henviste herved til oplysningerne om indholdet og anvendelsen af iransk straffelovgivning gengivet i U 2001. 1645 H. Han forventede, at de iranske myndigheder på begæring af forurettedes familie, som gennem en i Iran praktiserende advokat havde rejst erstatningskrav her i landet, ville idømme ham en straf - formentlig dødsstraf - i anledning af forholdet i nærværende sag. Højesteret bemærkede, at det med hensyn til spørgsmålet om udvisning i overensstemmelse med den i U 2001.1645 H gengivne udtalelse af 19. april 2001 fra Udenrigsministeriets Flygtningekontor lægges til grund, at der ikke kunne siges noget kvalificeret om, hvorvidt der består en risiko for, at tiltalte ved udvisning til Iran vil blive yderligere straffet for drabet med en dødsstraf, som vil blive eksekveret. Der var herefter ikke grundlag for at antage, at der i så henseende foreligger en reel risiko, der kan føre til undladelse af nu at træffe bestemmelse om udvisning, jf. udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 7. Højesteret bemærkede endvidere, at T på udsendelsestidspunktet efter endt afsoning af straffen på 10 års fængsel kan påberåbe sig udlændingelovens § 50.

Sag nr. 4 - U 2003.644/1 H - samlet straf af fængsel i 8 år 3 måneder og udvisning⁴

Den på gerningstidspunktet 31-årige T, der var burundisk statsborger, var ved dom af 4. april 2000 straffet med fængsel i 2 år og 3 måneder for narkotikakriminalitet. Han blev nu idømt en tillægsstraf af fængsel i 6 år ved i perioden fra august til oktober 1998 ved hjælp af forskellige kurerer, at have

indført eller forsøgt at indføre i alt 2.250 gram heroin. Han var kommet til Danmark i 1994 og havde fået asyl. Han var gift med en kvinde fra Tanzania med hvem han havde et barn født i 1996. Han havde endvidere et særbarn født i 1989, der var kommet til Danmark i 1999. Efter de tilvejebragte oplysninger fandt Højesteret *ikke* grundlag for at antage, at der bestod en *reel risiko* for at T ville blive strafforfulgt i Burundi for de pådømte forhold. T havde endvidere mulighed for senere at påberåbe sig udlændingelovens § 31 og § 50. Herefter og under hensyn til karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet, tiltrådte Højesteret, at der ikke forelå forhold, som afgørende talte imod udvisning, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2.

Der blev under ankebehandlingen gennem Udlændingestyrelsen indhentet supplerende oplysninger om risikoen for dobbeltstraf i Burundi. Det fremgik blandt andet af oplysningerne, at "*... dobbeltstraf i Burundi alene [er] sandsynlig[t] i tilfælde, hvor der er begået kriminalitet mod mennesker eller ejendele på burundisk jord, og for hvilken den pågældende er straffet i et andet land. Derudover antager lovgivningen at kriminalitet vil blive pådømt i det land, hvor den er begået - efter dette lands lovgivning.*"

4) Spørgsmålet var ikke fremme i U 2001.1874 H, der vedrørte spørgsmålet om udvisning af en burundier, der var fundet skyldig i at have dræbt sin ugandiske hustru.

Sag nr. 5. Højesterets dom af 15. august 2003 (UfR NyhedsService 2003/35 side 85

Sagen drejede sig om en nu 54-årig algiersk statsborger T, der af nævningetinget var fundet skyldig i røveri af særlig farlig karakter over for en bank med skarpladt pistol og efterfølgende forsøg på at dræbe en politibetjent. T blev herfor straffet med fængsel i 10 år og udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig. T ankede dommens udvisningsbestemmelse og gjorde gældende, at han ved en tilbagevenden til Algeriet, hvor han i forvejen var idømt dødsstraf, risikerede yderligere forfølgelse i form af dødsstraf. T henviste herunder til de oplysninger om formålet med røveriet, som var fremkommet under nævningesagens behandling. Højesteret udtalte, at spørgsmålet om, hvorvidt T ved en tilbagevenden til Algeriet for de i denne sag pådømte eller andre forhold risikerede dødsstraf eller anden forfølgelse, som kunne begrunde asyl, ikke skulle indgå i vurderingen af, om der skal træffes bestemmelse om udvisning, jf. UL § 26, stk. 1, nr. 7 (nu § 26, stk. 1, nr. 6). Højesteret bemærkede herved, at T havde ansøgt om asyl, og at han, hvis denne ansøgning ikke imødekommes, vil kunne påberåbe sig beskyttelsen efter udlændingelovens § 31, før udsendelse til Algeriet. Herefter og da der ikke i øvrigt var oplyst forhold, som talte mod udvisning af T, stadfæstede Højesteret dommens bestemmelse herom, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2.

Sag nr. 6 - Kære af Østre Landsrets 17. afd.s kendelse af 6. februar 2003 - Højesterets sag nr. 211/03

Sagen er en udløber af det under sag nr. 4 beskrevne sagskompleks. Sagen drejede sig om en tanzaniansk kvinde K, der ved kriminalrettens dom af 16. februar 2001 for narkotikakriminalitet blev straffet med fængsel i 3 1/2 år og udvist af Danmark med indrejseforbud gældende for bestandig. Kvinden var indrejst som voksen i 1994 og blev gift med en burundisk mand, der ligeledes blev dømt i sagskomplekset, men ikke blev udvist. Parret havde sammen to mindreårige børn. Kriminalretten besluttede ved kendelse af 6. december 2002, at der forelå væsentlige ændringer i domfældtes

forhold, at udvisningsbestemmelsen burde ophæves i medfør af udlændingelovens § 50. Kriminalretten bemærkede i denne forbindelse, at *"Da domfældte i høj grad har hjulpet med til sagens oplysning, og da de øvrige domfældte ikke kan undgå at være bekendt med, hvorfra politiets oplysninger stammer, og da hun har modtaget konkrete trusler sammenholdt med, at hovedparten af de personer, hun har afgivet forklaring om, også skal udvises til Tanzania, finder retten, at en udsendelse til Tanzania vil være særlig belastende for domfældte."* Landsretten fandt, at der hverken ved de omstændigheder, kriminalretten havde tillagt betydning eller ved det, der var oplyst for landsretten - navnlig om personlig fare på grund af de af hende afgivne forklaringer - var indtrådt sådanne nye og væsentlige ændringer i hendes forhold, at der var grundlag for i medfør af udlændingelovens § 50, stk. 1, jf. § 26, at ophæve udvisningen.

Det fremgik af en udtalelse af 7. februar 2003 fra Udlændingestyrelsen vedrørende udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, at den danske ambassade i Dar es Salaam havde oplyst, at man ikke havde mulighed for at vurdere sikkerheden i den konkrete sag. Repræsentationen havde endvidere oplyst, at mulighederne for at opnå personlig beskyttelse af politiet i Tanzania generelt er meget små, hvis ikke ikke-eksisterende, og at det derfor må antages, at mulighederne for at opnå personlig (politi) beskyttelse i Tanzania er mindre end mulighederne herfor i Danmark. Styrelsen kunne ikke foretage en vurdering af de nævnte trusler og bemærkede, at det ikke var dokumenteret, at K ikke kunne tage ophold andre steder end hos moderen i Dar es Salaam, hvor de, der angiveligt har truet hende, efter det oplyste har familie.

Domfældte indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse for Højesteret med påstand om ophævelse af bestemmelsen om udvisning. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse med henvisning til, at der ikke var indtrådt sådanne nye og væsentlige ændringer i domfældtes forhold, at der var grundlag for i medfør af udlændingelovens § 50, stk. 1, jf. § 26, at ophæve udvisningen. Anklagemyndigheden anførte endvidere, at den risiko for overlast, som K gjorde gældende, måtte anses for at vedrøre forhold af asylretlig karakter og derfor ikke kunne prøves eller tillægges betydning under en sag efter UL § 50, jf. § 26.

Højesteret stadfæstede den 12. september 2003 landsrettens kendelse og bemærkede, at en stillingtagen til en risiko for overlast af den karakter, som kærende har påberåbt sig, beror på en asylretlig vurdering og kan derfor ikke indgå i vurderingen af, om udvisning bør ophæves i medfør af udlændingelovens § 50, jf. § 26, stk. 1, nr. 6 (tidligere nr. 7).

Herefter og af de grunde, der i øvrigt var anført af landsretten, stadfæstede Højesteret kendelsen.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

5.7. Gennemgang af afgjorte sager mod udlændinge, der er udvist

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

5.7. Gennemgang af afgjorte sager mod udlændinge, der er udvist

Der blev i Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 3, afsnit 9.2., redegjort for den gennemgang af afsluttede udvisningssager, som Rigsadvokaten iværksatte efter afgørelsen af en række sager i Højesteret i foråret 1999. Rigsadvokaten orienterede således ved skrivelse af 21. januar 2000 de beskikkede forsvarere i 15 af de gennemgåede sager om, at disse muligt kunne have fået et andet udfald, hvis den senere højesteretspraksis havde foreligget på domstidspunktet.

Underretningen til forsvarerne skete med henblik på, at det kunne overvejes, om man ønskede at indgive en ansøgning til Den Særlige Klageret om genoptagelse af sagerne eller foranledige en fornyet behandling af sagerne ved anke til landsretten eller ved ansøgning til Procesbevillingsnævnet. Der henvises herom nærmere til årsberetningen 1998-1999, bind 3, side 108 ff. og årsberetningen 2000, side 106.

Det kan oplyses, at status nu er, at ni af de 15 er frifundet for udvisning. Af disse har tre ansøgt om erstatning i anledning af udvisningen. De pågældende er af Rigsadvokaten hver blevet tillagt et skønsmæssigt fastsat beløb af 50.000 kr. i anledning af den effektuerede udvisning. Der verserer fortsat en sag ved byretten. For så vidt angår de resterende fem sager er situationen den, at en enkelt trak sin ansøgning til Den Særlige Klageret om genoptagelse tilbage, mens fire udviste ikke reagerede på Rigsadvokatens henvendelse.

5.8. Afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg vedrørende fortolkningen af EMRK artikel 8

5.8.1. Indledning

I Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 3, afsnit 9.2., blev der redegjort for fortolkningen af Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 8 og Menneskerettighedsdomstolens praksis i perioden frem til begyndelsen af 2000. Gennemgangen af retspraksis blev fulgt op i årsberetningen for 2000, der omfattede domme og afgørelser frem til medio 2001.

Proportionalitetsafvejningen efter EMRK art. 8 er nærmere beskrevet i beretningen for 1998/1999. Det skal her blot gentages, at Menneskerettighedsdomstolen (i det følgende Domstolen) anerkender medlemsstaternes ret til at kontrollere indrejse, at opretholde ro og orden og at træffe bestemmelse om udvisning, alt med respekt af de internationale forpligtelser. Er det fastlagt, at der foreligger et familie- eller privatliv, er det afgørende spørgsmål ved afgørelsen af om art. 8 kan anses for krænkede, hvorvidt en udvisning er nødvendig i et demokratisk samfund. Der foretages herefter en afvejning af på den ene side retten til respekt for familie- og privatliv, og statens legitime ret til at forhindre uorden og kriminalitet på den anden side. De oplysninger, der indgår i proportionalitetsafvejningen efter artikel 8 omfatter således blandt andet:

Udvisningsstatens behov for at udvise den pågældende ("*a pressing social need*") og om udvisningen (indgrebet) er proportionalt, dvs. er udtryk for en rimelig afvejning. Domstolen påser herved, om begrundelsen for udvisning er relevant og tilstrækkelig.

Dernæst vurderes karakteren og omfanget af tilknytningsmomenterne til udvisningsstaten, herunder varigheden af udlændingens ophold, alderen på indrejsetidspunktet, skole-, uddannelses- og arbejdsforhold, familieforhold, herunder om udlændingen har ægtefælle, eller samlever, og børn. Det indgår også i Domstolens vurdering, om udlændingen har undladt at søge statsborgerskab.

Det vurderes, om udlændingen har bevaret en tilknytning til oprindelseslandet, herunder om udlændingen har familie dér og taler sproget, om der er en social eller uddannelsesmæssig tilknytning og om udlændingen har haft ophold i oprindelseslandet. Dvs. om tilknytningen er mere end blot et formelt statsborgerskab.

Endelig indgår kriminalitetens karakter og den konkrete strafs længde samt tidligere straffe i vurderingen. Narkotikakriminalitet er af Domstolen udpeget som en samfundssvøbe ("*the scourge of society*").

Vurderingen foretages på baggrund af de forhold, der forelå på det tidspunkt, hvor beslutningen om udvisning er endelig. Omstændigheder, der er indtrådt efter dette tidspunkt, er som udgangspunkt ikke relevante.

Domstolen har endvidere i sagen **Nwosu mod Danmark (10.7.2001)** fastlagt de vejledende principper, der gælder for proportionalitetsafvejningen efter EMRK artikel 8 i sager, hvor hovedspørgsmålet drejer sig om ægtefællersvanskeligheder ved at fortsætte deres samliv og i særdeleshed ægtefællens og/eller børnenes vanskeligheder ved at leve i den udvistes oprindelsesland. Domstolen fastslog, at man i forbindelse med vurderingen af de relevante kriterier i sager af denne type vil tage følgende faktorer i betragtning AÅ 2000, side 104 ff. Se endvidere EMD Boulitif, EMD Amrollahi:

- karakteren og grovheden af den begåede forbrydelse
- varigheden af udlændingens ophold i opholdsstaten
- tidsrummet, der er forløbet siden forbrydelsen blev begået og udlændingens adfærd i denne periode

- de involverede personers nationaliteter
- den familiemæssige situation, herunder ægteskabets længde
- andre faktorer, der udtrykker effektiviteten af parrets familieliv
- om ægtefællen kendte til forbrydelsen på det tidspunkt, hvor vedkommende indgik i et familiemæssigt forhold
- om der er børn i ægteskabet og i givet fald deres alder
- alvoren af de vanskeligheder, som ægtefællen sandsynligvis vil møde i oprindelseslandet (selvom det faktisk, at en person vil møde visse vanskeligheder ved at følge en ægtefælle, ikke i sig selv forhindrer en udvisning).

Domstolen vurderer endvidere - som nævnt ovenfor - tilknytningsmomenterne til henholdsvis oprindelseslandet og opholdsstaten.

For en mere fyldig gennemgang af fortolkningen af EMRK art. 8, kan der henvises til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer (art. 1-10), 2. udgave (2003) og den øvrige tilgængelige litteratur.

I det følgende gennemgås den retspraksis, der er blevet tilgængelig efter udgivelsen af Anklagemyndighedens Årsberetning 2000. Materialet omfatter fire domme og seks admitteringsafgørelser. Afgørelserne, der foreligger på engelsk og fransk, gennemgås i form af korte resumeer. Der henvises til de mere fyldige resumeer i tidsskriftet EU-Ret og Menneskeret. Afgørelserne er tilgængelige i Domstolens Hudoc-database via internetadressen <http://hudoc.echr.coe.int>. Den seneste publicerede udgave af Reports of Judgments and Decisions (2001-V) omfatter domme og afgørelser frem til april 2001.

Der tages forbehold for materialets fuldstændighed.

5.8.2. Afgørelser, hvor Domstolen har statueret krænkelse af EMRK artikel 8

Domstolen har i fire sager statueret krænkelse af EMRK artikel 8.

Sag nr. 1

**Boultif mod Schweiz. Dom af 2. august 2001. Klage nr. 54273/00
EU-ret & Menneskeret 6/2001 side 261**

*Udvisning af en udlænding, som var indrejst som voksen, og var gift med statsborger i værtslandet.
Krænkelse.*

Sagen vedrørte en algersk statsborger K (f. 1967), som i 1992 indrejste i Schweiz på et turistvisum og året efter blev gift med en schweizisk statsborger. Før han flyttede til Schweiz, havde han boet 7 år i Italien. Han havde familie i Algeriet. K blev i 1994 dømt for ulovlig besiddelse af våben, og i 1995 blev han idømt 11/2 års betinget fængsel for røveri og hærværk. Appelleret forhøjede i 1997

straffen til 2 års ubetinget fængsel med henvisning til, at K havde udvist særlig brutalitet og koldblodighed.

Afsoning blev påbegyndt i 1998 og samme år afviste myndighederne at forny K's opholdstilladelse. Den 2. august 1999 blev K løsladt før tid, og den 1. december 1999 udstedte immigrationsmyndighederne indrejseforbud på ubestemt tid mod K, der i 2000 herefter forlod Schweiz og tog ophold i Italien.

Domstolen konstaterede, at den kun i begrænset omfang havde afgjort sager, hvor hovedforhindringen for udvisning var ægtefællernes vanskeligheder ved at forblive sammen og i særdeleshed ægtefællens og/eller børnenes vanskeligheder ved at leve i den udvistes oprindelsesland. Det var derfor nødvendigt at opstille nogle vejledende principper for vurderingen af, om foranstaltningen var nødvendig i et demokratisk samfund. Domstolen ville i vurderingen af de relevante faktorer i en sag af denne karakter tage følgende faktorer i betragtning: karakteren og grovheden af den begåede forbrydelse, varigheden af udlændingens ophold i udvisningslandet, tidsrummet, der er forløbet siden forbrydelsen blev begået og udlændingens adfærd i denne periode, de involverede personers nationaliteter, den familiemæssige situation, herunder ægteskabets længde, andre faktorer, der udtrykker effektiviteten af parrets familieliv, om ægtefælden kendte til forbrydelsen på det tidspunkt, hvor vedkommende indgik i et familiemæssigt forhold, om der er børn i ægteskabet og i givet fald deres alder, alvoren af de vanskeligheder, som ægtefællen sandsynligvis vil møde i oprindelseslandet (selvom det faktum, at en person vil møde visse vanskeligheder ved at følge en ægtefælle, ikke i sig selv forhindrer en udvisning).

Domstolen konstaterede, at K's forbrydelse var alvorlig. Domstolen bemærkede imidlertid, at retten i første instans blot havde idømt K en betinget dom. I de 6 år der forløb, fra K begik forbrydelsen i 1994 til hans udrejse i 2000, begik K ingen yderligere strafbare forhold. Inden afsoning fik K en professionel uddannelse som tjener, og han arbejdede som maler. Under afsoningen var hans opførsel eksemplarisk, hvorfor han også blev løsladt før tid. Fra maj 1998 til udrejsen fra Schweiz i 2000 arbejdede K som gartner og elektriker med mulighed for fortsat ansættelse. Selvom K's forbrydelse med føje kunne give anledning til frygt for forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed, fandt Domstolen imidlertid, at denne frygt blev begrænset af de særlige formildende omstændigheder i sagen.

Domstolen bemærkede herefter, at K's ægtefælle ingen bånd havde til Algeriet, og at hun ikke talte arabisk. Under sådanne forhold fandt Domstolen, at man ikke kunne forvente, at hun fulgte med klager til Algeriet. Det var endvidere ikke godtgjort, at K og hustruen kunne få opholdstilladelse i Italien. Domstolen fandt, at K var udsat for en alvorlig forhindring for at etablere et familieliv, da det ville være næsten umuligt for K at have et familieliv udenfor Schweiz. K havde endvidere udgjort en meget begrænset fare for den offentlige orden og sikkerhed, da myndighederne havde besluttet at afslå at forny hans opholdstilladelse.

Under disse omstændigheder fandt Domstolen enstemmigt, at indgrebet ikke var proportionalt med de legitime mål, der var at forebygge uro og kriminalitet. Dermed var konventionens art. 8 krænket.

Sag nr. 2

**Amrollahi mod Danmark. Dom af 11. juli 2002. Klage nr. 56811/00
EU-ret & Menneskeret 5/2002 side 232**

Udvisning af en udlænding, som var indrejst som voksen, og som havde dansk ægtefælle og tre børn. Krænkelser.

Denne sag vedrørte en iransk statsborger K (f. 1966), som i 1987 deserterede fra den iranske hær. Han flygtede til Tyrkiet, hvorfra han rejste til Grækenland, og han ankom i 1989 til Danmark, hvor han ansøgte om asyl. I henhold til de dagældende asylregler blev alle desertører fra Iran fra den pågældende periode tilkendt opholds- og arbejdstilladelse. Han fik derfor opholdstilladelse i 1990, og i 1994 blev den permanent. K mødte en dansk kvinde i 1992, og parret blev gift i 1997. Parret fik to børn, født i 1996 og 2001. Hustruen havde yderligere et særbarn født i 1989. Alle tre børn boede med K og hans hustru og blev opdraget efter danske traditioner. K forsørgede sig indtil slutningen af 1996 som pizzariaejer.

I 1996 blev K anholdt for smugling af narkotika, og han blev i 1997 af retten i Hobro idømt 3 års fængsel og udvist for bestandig. Han ankede dommen til landsretten, men frafaldt senere anken. Udvisningsafgørelsen blev i medfør af udlændingelovens § 50, prøvet i byretten i 1998, hvor K gjorde gældende, at hans forhold havde ændret sig væsentligt, siden beslutningen om udvisning blev truffet. Udvisningsafgørelsen blev fastholdt af byretten og af Vestre Landsret den 9. oktober 1998.

Den 17. december 1998 havde K afsonet 2/3-tid og var berettiget til prøveløsladelse. Da han ikke frivilligt ville rejse tilbage til Iran, blev han herefter frihedsberøvet efter reglerne i udlændingeloven. K klagede til Udlændingestyrelsen, der fandt, at han ikke risikerede forfølgning i Iran af en sådan karakter, at han kunne forblive i Danmark. Afgørelsen blev stadfæstet af Flygtningenævnet.

K begærede på ny udvisningsspørgsmålet prøvet i byretten efter udlændingelovens § 50. Byretten omgjorde ved kendelse af 14. februar 2000 beslutningen om udvisning. Vestre Landsret omgjorde denne afgørelse den 3. marts 2000 under henvisning til, at dette spørgsmål kun kan prøves én gang. Sagen blev med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret, der stadfæstede landsrettens kendelse den 7. september 2001.

Domstolen konstaterede indledningsvis, at K var gift med en dansk kvinde, som han havde et barn med på det tidspunkt, hvor udvisningsafgørelsen blev endelig, og som også var dansk statsborger. Udvisningsafgørelsen udgjorde derfor et indgreb i K's ret til respekt for sit familieliv, jf. EMRK art. 8, stk. 1. I denne situation skal et indgreb være nødvendigt i et demokratisk samfund, dvs. være retfærdiggjort af et presserende samfundsmæssigt behov og stå i et rimeligt forhold til det forfulgte lovlige formål.

I sager, hvor hovedhindringen for udvisning er ægtefællernes vanskeligheder ved at forblive sammen og i særdeleshed ægtefællens og/eller børnenes vanskeligheder ved at bo i den udvistes oprindelsesland, benyttede Domstolen principperne fra sagen *Boultif mod Schweiz*(s.d.).

Da K var fundet skyldig i at have handlet med mindst 450 gram heroin, fandt Domstolen, at udvisningsbeslutningen var baseret på en alvorlig lovovertrædelse. Domstolen udviste forståelse for,

at staterne viser stor fasthed over for personer, som aktivt deltager i udspreddingen af denne plage. Der kunne ikke ses bort fra alvoren af en sådan forbrydelse, heller ikke selvom K ikke tidligere var blevet straffet.

Det blev herefter fastslået, at K havde forladt Iran som 21-årig. Hans modersmål var farsi, og al hans skolegang foregik i Iran. Han havde derfor utvivlsomt tilknytning til Iran. Der var dog ikke i de foreliggende oplysninger noget der tydede på, at K havde bevaret en stærk tilknytning til Iran, navnlig fordi han havde mistet forbindelsen til sin familie dør i 1987. K's forbindelse til Danmark var hovedsagelig knyttet til hustruen, børnene og steddatteren, der alle er danske statsborgere. Parret blev gift en uge før K's dom i 1997, men da de havde indledt deres forhold i 1992 og havde fået deres første barn i 1996, var Domstolen ikke i tvivl om forholdets effektivitet. K havde derfor stærke bånd til Danmark.

K's hustru var dansk statsborger. Hun havde aldrig været i Iran, talte ikke farsi, og hun var ikke muslim og havde - bortset fra K - ingen forbindelse til Iran. Under disse omstændigheder accepterede Domstolen, at selv hvis det ikke ville være umuligt for hustruen og K's børn at flytte til Iran, så ville det ikke desto mindre kunne skabe åbenbare og alvorlige vanskeligheder. Hertil kom, at K's steddatter nægtede at flytte til Iran. Under disse omstændigheder fandt Domstolen, at hustruen ikke kunne forventes at følge med K til Iran. Der forelå ingen oplysninger om, at parret kunne få opholdstilladelse i Tyrkiet eller Grækenland eller i noget andet land end Iran. Familien ville derfor blive adskilt som følge af K's udvisning for bestandig, da det de facto ville være umuligt for familien at fortsætte sit familieliv uden for Danmark. Domstolen fandt herefter enstemmigt, at en udvisning af K ville stå i misforhold til de søgte mål, og at gennemførelsen af udvisningen derfor ville være i strid med EMRK art. 8.

Rigsadvokaten udsendte dommen til politiet og anklagemyndigheden ved Rigsadvokaten Informerer nr. 13/2002 af 26. juli 2002. Rigsadvokaten anmodede endvidere Statsadvokaten i Aalborg om at søge retten i Hobros dom af 1. oktober 1997 indbragt for Vestre Landsret med påstand om frifindelse for den idømte udvisning. Udvisningen blev ophævet ved Vestre Landsrets dom af 13. september 2002. Sagen gav ikke i øvrigt Rigsadvokaten anledning til at udstede retningslinjer for behandling af sager, hvor der er spørgsmål om udvisning på grund af strafbart forhold. Rigsadvokaten fandt, at den foreliggende højesteretspraksis fortsat er vejledende på udvisningsområdet.

Sag nr. 3

Yildiz mod Østrig. Dom af 31. oktober 2002. Klage nr. 37295/97 EU-ret & Menneskeret 1/2003 side 47

Tyrkisk statsborger indrejst som 14-årig, havde hustru og barn og var idømt betingede domme for berigelseskriminalitet. Krænkelser.

Denne sag vedrørte en tyrkisk statsborger K (f. 1975), der som 14-årig i 1989 var indrejst i Østrig for at bo hos sine forældre og søskende. Han giftede sig i 1994 efter muslimsk lov med den tyrkiske statsborger H, der var født og opvokset i Østrig. Parret, der i 1995 fik et barn B, blev i 1997 gift efter østrigsk lov.

K blev i 1993 som mindreårig to gange dømt for strafbare forhold, henholdsvis butikstyveri med tre dages betinget fængsel og tyveri med en betinget dom med udsat straffastsættelse. Han blev i perioden 1992-1994 straffet i alt syv gange for færdselslovsovertrædelser, heraf fire gange for at have ført bil uden førerret. Bøderne androg samlet 2.035 Euro.

Efter K's anden dom i 1994 udstedte de lokale myndigheder et opholdsforbud med en varighed på 5 år. K's klage over afgørelsen blev afvist, da det fulgte af lovgivningen, at udlændinge skulle pålægges opholdsforbud, når de blev dømt mere end én gang for samme eller lignende forbrydelse. Trods K's høje grad af integration vurderede myndighederne, at den offentlige interesse i at pålægge ham et opholdsforbud, opvejede hans interesse i at kunne forblive i landet. Forvaltningsdomstolen afviste den 4. december 1996 K's klage med henvisning til, at afgørelsen var i overensstemmelse med art. 8, stk. 2. K forlod landet den 1. juli 1997 og tog ophold i Tyrkiet. K og H blev skilt i marts 2001.

Domstolen bemærkede, at det var forholdene på det tidspunkt, hvor udvisningen blev endelig, som var relevante for bedømmelsen, dvs. forholdene frem til Forvaltningsdomstolens afgørelse den 4. december 1996. Afgørelsen om opholdsforbud og tvungen udrejse, som bevirkede, at K blev adskilt fra sin livsledsagerske og deres barn, udgjorde et indgreb i deres ret til familieliv, og ville derfor være i strid med EMRK, hvis det ikke opfyldte betingelserne i art. 8, stk. 2.

Domstolen bemærkede, at K ikke var andengenerationsindvandrer, dvs. en person, der er født i eller har levet størstedelen af sit liv i det land, hvorfra han skulle udvises. K kom først til Østrig i 1989 i en alder af 14 år, hvorfor han stadig måtte have forbindelse til sit hjemland og også ville være i stand til at tale tyrkisk. På den anden side var han stadig teenager, da han kom til Østrig, hvor hans nærmeste familie boede og stadigvæk bor. Den 16. december 1996 havde han boet i Østrig i i alt syv år. Han havde i knap tre år arbejdet her og boet sammen med H, som var tyrkisk statsborger, men var født i Østrig og havde boet hele sit liv der.

De østrigske myndigheder havde anerkendt, at K havde opnået en høj grad af integration. Domstolen fandt, at myndigheder og domstole havde undladt at undersøge, om H ville følge med til Tyrkiet, herunder især om hun kunne tale tyrkisk, og om hun havde bevaret nogen form for forbindelse til Tyrkiet udover sin nationalitet.

K's familiemæssige situation havde ændret sig undervejs. K og H var blevet skilt i 2001. H boede fortsat i Østrig, mens K nu boede i Tyrkiet. B boede hos familiemedlemmer i Tyrkiet. Domstolen fandt, at afgørelsen skulle træffes i lyset af situationen på det tidspunkt, hvor udvisningen blev endelig, og der kunne ikke tages hensyn til omstændigheder, som indtraf efter at myndighedernes afgørelse, herunder klagerens anbringender om, at der var en nær forbindelse mellem udvisningsbeslutningen og de efterfølgende begivenheder, især skilsmissen.

Domstolen bemærkede, at de nationale domstole, som udtrykt ved de beskudne straffe, opfattede lovovertrædelserne som værende mindre betydningsfulde. Herudover havde K ikke begået yderligere lovovertrædelser i perioden mellem april 1994 og december 1996. Efter Domstolens opfattelse var de nationale myndigheders frygt for, at K var til fare for den offentlige orden og sikkerhed som følge af, at han ville begå yderligere forbrydelser, derfor ikke berettiget ved sagens særlige omstændigheder. Indgrebet var derfor ikke proportionalt og udgjorde en krænkelse af artikel 8 i konventionen.

Sag nr. 4

Jakupovic mod Østrig. Dom af 6. februar 2003. Klage nr. 36757/97 EU-ret & Menneskeret 3/2003 side 261

Udvisning af udlænding, som var indrejst som 11-årig og havde en forlovet og et barn i værtslandet. Krænkelser (dissens 4-3).

Denne sag vedrørte en bosnisk statsborger K (f. 1979), der sammen med en yngre broder ankom til Østrig i starten af 1991, hvor de tilsluttede sig deres moder, som allerede boede og arbejdede der. Herefter giftede K's moder sig igen, og moderen fik i 1993 og 1995 to børn.

K blev i 1994 anmeldt for indbrudstyveri og modtog tiltalefrafald på betingelse af, at han betalte erstatning til forurettede. Den 11. maj 1995 blev K meddelt forbud mod besiddelse af våben, da han i april samme år havde angrebet flere personer med elektrisk stød fra et selvforsvarsvåben. K blev den 31. maj 1995 varetægtsfængslet som mistænkt for ca. 50 indbrudstyverier, og den 28. august 1995 blev han idømt 5 måneders betinget fængsel med en prøvetid på 3 år. Den 28. september 1995, da K var 16 år, meddelte de lokale myndigheder K et 10-årigt forbud mod at opholde sig i landet med henvisning til, at hans fortsatte ophold i Østrig udgjorde en trussel mod den offentlige orden. Den 18. december 1995 blev K atter anholdt for indbrudstyveri, og han blev den 10. februar 1996 idømt yderligere 10 ugers betinget fængsel. K's klage over opholdsforbudet blev afvist af klageinstansen og siden af Forfatningsdomstolen. Den 9. april 1997 blev K udsendt til Sarajevo.

Domstolen bemærkede, at K ikke havde opholdt sig i Østrig i lang tid - kun 4 år. Hans situation kunne derfor ikke sammenlignes med en andengenerationsindvandrer, idet han var kommet til Østrig som 11-årig, havde gået i skole i sit hjemland og derfor måtte være bekendt med hjemlandets sprog og kultur. Opholdsforbudet forstyrrede dog hans familieliv væsentligt, da han var kommet til Østrig for at slutte sig til moderen og den nye familie, hun havde etableret og øjensynlig ingen nære slægtninge havde i Bosnien. K's fader opholdt sig stadig i Bosnien, men faderen var fortsat meldt savnet, hvilket han havde været lige siden krigshandlingernes ophør.

Domstolen fandt, at man måtte have særligt vægtige grunde for at kunne retfærdiggøre udvisningen af en ung person (16 år) til et land, som for nylig havde gennemgået en periode med væbnet konflikt, som havde medført forringet levestandard og uden bevis på, at nære familiemedlemmer fortsat boede der. Endvidere kunne de to domfældelser ikke anses for særligt alvorlige, da de begåede forhold ikke havde haft en voldelig karakter. Det eneste forhold, der pegede på en tendens til voldelig adfærd, var det i 1995 udstedte forbud mod at bære våben. Selvom alvoren af et sådant skridt ikke kunne undervurderes, kunne det ikke sammenlignes med en domfældelse for en voldelig handling.

Domstolen ville imidlertid ikke tillægge det vægt, at K havde en østrigsk forlovet, og at parret havde en søn sammen. Forholdet til den forlovede havde K formentlig ikke indledt før september 1995, da udvisningsbeslutningen blev truffet. K måtte derfor på tidspunktet for forholdets indgåelse have været klar over, at hans fortsatte ophold i landet var ulovligt.

Domstolen fandt herefter, at de østrigske myndigheder havde tilsidesat deres skønsmargen efter EMRK artikel 8, da begrundelsen for nødvendigheden af at udstede et opholdsforbud ikke var tilstrækkeligt vægtige. Indgrebet var derfor ikke proportionalt med de søgte mål, og der var derfor sket en krænkelse af artikel 8 (dissens).

De dissenterende dommere fandt, at det var afgørende for vurderingen, at K - kort efter den anden domfældelse og efter opholdsforbudet blev udstedt - begik ny kriminalitet. Dette viste en særlig grad af respektløshed for værtslandets love og myndigheder. Disse dommere fandt derfor ikke, at der var sket en krænkelse af artikel 8.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

5.7. Gennemgang af afgjorte sager mod udlændinge, der er udvist

5.8.3. Afgørelser, hvor Domstolen har fundet en udvisning proportional

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

5.8.3. Afgørelser, hvor Domstolen har fundet en udvisning proportional

Materialet omfatter i alt seks² admitteringsafgørelser, hvor Domstolen fandt udvisningen proportional, og ansøgningerne er afvist som ubegrundede.

2) Se endvidere Selmani mod Schweiz, beslutning af 28. juni 2001. EU-ret & Menneskeret nr. 6/2002 side 261.

Sag nr. 1

Adam mod Tyskland. Beslutning 4. oktober 2001. Klage nr. 43359/98

Udvisning af en tyrkisk statsborger, der var indrejst som 5-årig. Ikke uproportional.

Denne sag vedrørte en i 1973 født tyrkisk statsborger K, der i en alder af 5 år var indrejst i Tyskland med sin moder og søskende for at blive familiesammenført med faderen og siden havde boet der. Han gennemførte folkeskolen og havde påbegyndt en lærlingeuddannelse, men blev i 1988 anbragt på ungdomshjem efter at have begået flere kriminelle forhold som mindreårig.

Udlændingemyndighederne meddelte ham i 1989 en skriftlig advarsel om, at han risikerede at blive udvist på grund af sin kriminelle adfærd.

K blev 1989-1997 straffet gentagne gange nærmere således: 1989 betinget dom af ungdomsfængsel i 18 måneder for tyveri, 1990 en fællesstraf af fængsel i 2 år betinget for tyveri, 1991 fængsel i 4 uger for afpresning, 1993 ungdomsfængsel i 2 1/2 år for berigelseskriminalitet. Han blev herunder på ny advaret om, at han i gentagelsestilfælde ville risikere udvisning. K blev i 1996 idømt fængsel i 1 år for tyveri, og dommen blev stadfæstet af landsretten i 1997.

Den 15. juli 1997 blev der indledt udvisningsprocedurer mod K, og myndighederne traf den 6. februar 1998 beslutning om udvisning med henvisning til, at K i løbet af fem år var idømt en samlet straf af fængsel 3 1/2 år. Afgørelsen blev stadfæstet af forvaltningsdomstolen og appelinstanten. Forfatningsdomstolen afviste en appel og den 20. august 1998 blev K udvist til Tyrkiet.

K blev den 2. september 1998 gift i Tyrkiet med en i Tyskland bosiddende tysk kvinde og vendte i marts 2000 illegalt tilbage til Tyskland for at forenes med sin hustru. Han blev den 27. november 2000 straffet med fængsel i 6 måneder for ulovlig indrejse i Tyskland, og afgørelsen blev stadfæstet af appelretten den 15. januar 2001. Han havde på tidspunktet for klagen tålt ophold.

Domstolen fandt, at K's familiemæssige og sociale bånd var knyttet til Tyskland, hvor han var ankommet som 5-årig og havde boet siden, og hvor han havde sin nære familie.

Efter Domstolens opfattelse var det afgørende element i proportionalitetsafvejningen, alvoren af de lovovertrædelser, som K havde begået i en sammenhængende periode fra 1989 til 1996 trods talrige advarsler fra udlændingemyndighederne om ophævelse af opholdstilladelsen, og kriminalitetens grovheden var blevet påvist gennem den samlede straf af fængsel i 3 1/2 år, som K var blevet idømt. Det var dog korrekt, at et antal forhold var begået, mens han var mindreårig. For så vidt angik hans personlige forhold konstaterede Domstolen, at K ikke havde boet sammen med sin familie, siden han blev anbragt på et ungdomshjem i en alder af 16 år, og at han ikke havde et samliv eller børn før han blev udvist til Tyrkiet. De familiemæssige relationer til oprindelseslandet forekom uklare, men det var sandsynligt, at han beherskede tyrkisk efter at have boet sammen med sin familie til han var 15 år. K var i øvrigt 25 år, da han blev udvist, og hans chancer for at integrere sig i det tyrkiske samfund syntes ikke at være mindre gode end mulighederne for integration i Tyskland. K's ægteskab med den tyske kvinde var først indgået efter udvisningsbeslutningen.

Domstolen fandt herefter, at udvisningsbeslutningen ikke kunne anses for uproportional med de forfulgte legitime mål og afviste klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 2

Lakatos mod Tjekkiet. Beslutning 23.10.2001. Klage nr. 42052/98

Slovakisk statsborger udvist af Tjekkiet efter dom for vold. Ikke uproportional.

Denne sag vedrørte en slovakisk statsborger K, der var født i 1966 i det nuværende Slovakiet. K havde siden 1984 boet i den tjekkiske del af Tjekkoslaviet, hvor hans far, onkel og tante, der var tjekkiske statsborgere, også boede. Moderen boede i Slovakiet. K var i februar og august 1987 i Slovakiet straffet for henholdsvis tyveri og røveri og i 1990 for seksuelt misbrug. Han blev i 1996 efter butikstyveri af fremmedpolitiet meddelt opholdsforbud i Tjekkiet i 3 år. K blev ved dom af 12. november 1996 idømt 2 års ubetinget fængsel for offentlig uorden og forsøg på legemsbeskadigelse og udvist af Tjekkiet. Dommen blev stadfæstet af appelretten i maj 1997. Det blev fremhævet i dommen, at K havde forhindret forbipasserende i at tilkalde en ambulance til forurettede, der herved pådrog sig forfrysninger. Efter dommen nægtede K at afsone sin fængselsdom og blev anholdt, og han blev senere sammen år straffet med fængsel i 5 måneder for at modvirke en offentlig afgørelse. Det administrative opholdsforbud var i mellemtiden blevet forlænget til 10 år. Forfatningsdomstolen afviste i november 1997 K's klage.

K's klage omfattede tillige klager efter art. 6 (rettergangsfejl) og art. 14 (diskrimination). Domstolen

lagde for så vidt angik spørgsmålet om klagen efter art. 8 til grund, at K som slovakisk statsborger hovedsagelig havde boet i Tjekkiet siden 1984. Efter opløsningen af Tjekkoslovakiet i 1992 havde K alene haft lovligt ophold der i perioden fra 4. november 1994 til 30. september 1995 selvom hans midlertidige opholdstilladelse efter eget ønske blev annulleret den 20. juli 1995. Den idømte straf af fængsel i 2 år for offentlig uorden og forsøg på legemsbeskadigelse statuerede et indiskutabelt brud på den offentlige orden og underminerede andres sundhed. Endvidere ledte de tidligere domfældelser i Slovakiet hen til den konklusion, at den offentlige orden nødvendiggjorde, at K blev udvist af Tjekkiet. Selvom udvisningen betydeligt ville påvirke hans personlige situation, fandt Domstolen, at udvisningen ikke var uproportional med de tilsigtede legitime mål, og at der derfor ikke forelå en krænkelse af art. 8. Domstolen afviste herefter klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 3

Kaya mod Holland. Beslutning 6.11.2001. Klage nr. 44947/98

Udvisning af tyrkisk statsborger, der var indrejst som 11-årig.

Denne sag vedrørte en tyrkisk statsborger K (f. 1962), som sammen med sin moder og broder flyttede fra Tyrkiet til Holland i 1973, hvor de sluttede sig til faderen, som havde boet der siden 1970. Faderen døde i 1978. K's broder døde i 1981, og efter tyrkisk tradition giftede K sig samme år med broderens enke. Parret blev dog skilt, da hustruen blev udvist i 1982. K havde i samme periode indledt et forhold til en hollandsk statsborger, og parret fik to børn i 1981 og 1984. Den 17. februar 1984 fik K permanent opholdstilladelse.

K var den 2. februar 1985 fører af en flugtbil i forbindelse med et væbnet røveri. En af passagerne i bilen skød og dræbte en politibetjent under den efterfølgende biljagt. K blev herefter den 9. juli 1985 idømt 6 års ubetinget fængsel for deltagelse i røveriet og medvirken til drabet. På samme tid mistede K's samlever, der var heroinmisbruger, forældremyndigheden over deres børn, og det ældste barn blev anbragt hos K's mor, mens det yngste kom i plejefamilie. K opretholdt fra fængslet kontakten med børnene i videst mulige omfang.

Den 16. juni 1986 blev K's opholdstilladelse inddraget, og han blev erklæret uønsket udlænding. En appel blev afvist, og den 10. marts 1989 blev K udvist til Tyrkiet. Han indrejste på ny den 4. maj 1989, angivelig fordi hans mor og børn havde svært ved at leve alene. Yderligere appeller mod udvisningsafgørelsen blev afvist, og K blev den 7. marts 1990 dømt for ulovligt ophold i Holland som en uønsket udlænding og idømt 4 måneders fængsel. Den 12. april 1990 blev K udvist til Tyrkiet, men han indrejste på ny og blev atter udvist den 29. oktober 1990. Den 5. december 1990 blev K på ny dømt for ulovligt ophold som uønsket udlænding og idømt 6 måneders fængsel. K vendte igen tilbage til Holland og blev udvist den 12. november 1992. Han vendte atter tilbage og blev udvist den 21. april 1995.

Den 31. august 1995 giftede K sig i Tyrkiet med en hollandsk statsborger. Han opnåede ved en fejl opholdstilladelse, som blev tilbagekaldt den 10. december 1996. Den 21. november 1997 blev K's appel afvist, da han bevidst havde forsøgt at vildlede myndighederne. På et ukendt tidspunkt rejste han eller blev udvist til Tyrkiet.

K anførte i sin klage, at udstedelsen af opholdstilladelsen i forbindelse med hans seneste ægteskab havde givet ham en berettiget forventning om, at han kunne få lov at starte på en frisk, og beslutningen om, at han var uønsket udlænding og tilbagekaldelsen af opholdstilladelsen var en krænkelse af art. 8.

Domstolen bemærkede, at K allerede var udvist for en periode af 10 år, da han indgik forbindelse med sin nuværende hustru. Det måtte derfor have stået ham klart, at han ikke var berettiget til opholdstilladelse. Dette blev understreget af, at han bevidst havde misinformeret myndighederne. Det forhold, at K under sit ulovlige ophold havde etableret ny familie, kunne ikke begrunde, at udvisningsbestemmelsen skulle ophæves, og at han derfor skulle meddeles opholdstilladelse. Domstolen fandt endvidere ikke, at selvom K's hustru måtte lide visse sociale afsavn ved at flytte med K til Tyrkiet, var der ingen tegn på, at disse ville være uoverstigelige eller medføre betydelige hindringer. Domstolen besluttede herefter enstemmigt at afvise klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 4

Bairouk mod Frankrig. Beslutning 26.2.2002. Klage nr. 51115/00

En på udvisningstidspunktet ugift 2. generationsindvandrer udvist efter gentagen kriminalitet.

Denne sag vedrørte en i 1968 født marokkansk statsborger K, der i 1970 i en alder af 2 år var indrejst i Frankrig og siden havde boet der med sin moder og to søskende, der var franske statsborgere. K var ugift og havde ikke børn.

K blev i årene 1990-1999 straffet gentagne gange: 1990 idømt en betinget dom af fængsel i 4 måneder for tyveri, 1991 af fængsel i 31/2 år for narkotikahandel, og udvisning for bestandig. Fængselsstraffen blev stadfæstet af appelretten, der dog ikke fandt, at der var grundlag for udvisning. I 1994 fængsel i 8 måneder for tyveri, 1995 fængsel i 8 måneder for bedrageri, senere samme år fængsel i 1 år for tyveri. Udvisningskommissionen afslog samme år en anmodning fra myndighederne om udvisning af K med henvisning til EMRK art. 8. K blev videre i 1996 straffet med fængsel i 6 måneder for tyveri og vold. Samme år traf indenrigsministeren beslutning om udvisning med henvisning til de i perioden 1990-1995 idømte straffe. Denne udvisningsbeslutning blev ophævet af den administrative domstol den 3. oktober 1997, men godkendt af appelretten den 29. oktober 1998. K blev 1997 straffet med bøde for spirituskørsel og blev 19. marts 1998 straffet med fængsel i 8 måneder for import af narkotika og indrejseforbud i 3 år. Ved dom af 4. november 1998 blev K straffet med fængsel i 11/2 år for tyveri, hvoraf 6 måneder blev gjort betinget. Straffen blev nedsat af appelretten til fængsel i 1 år, hvoraf 6 måneder år blev gjort betinget.

Domstolen fandt, at K ikke havde vist at have særlige relationer til sin mor og søskende. Relationerne var på den anden side påvirket af de forskellige perioder, hvor K var fængslet. K havde ikke boet i Marokko bortset fra sine to første år og hævdede ikke at have kendskab til det arabiske sprog. Hans familiemæssige og sociale bånd var knyttet til Frankrig, hvor han var ankommet i 1970 med sin nære familie og hvor han havde haft sin skolegang. Der syntes ikke at være tegn på, at han havde andre bånd til sit fødeland bortset fra statsborgerskabet.

Efter Domstolens opfattelse var det afgørende element i proportionalitetsafvejningen karakteren, alvoren og antallet af lovovertrædelser, som udvisningsafgørelsen var begrundet i. Domstolen konstaterede, at på det tidspunkt, hvor bestemmelsen blev truffet, var K dømt seks gange i træk i perioden mellem 1989 og 1996 og idømt straffe mellem fængsel i 4 måneder og 31/2 år, der samlet udgjorde i alt 6 år og 8 måneder. Selvom nogle af domfældelserne ikke var så alvorlige, havde K recidiveret på trods af udvisningsafgørelsen i 1991 - der dog var blevet ændret af appelretten i 1992. De to afgørelser vedrørende narkotikahandel var truffet af to instanser. Domstolen gentog sin forståelse for myndighedernes faste reaktion over for de, der udspreder narkotika. De gentagne forbrydelser udgjorde på denne baggrund en fare for den offentlige orden og sikkerhed. Domstolen fandt herefter, at udvisningsbeslutningen måtte anses for nødvendig i et demokratisk samfund og afviste klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 5

Antate mod Frankrig. Beslutning 11.6.2002. Klage nr. 48211/99

Udvisning af en udlænding, der på udvisningstidspunktet havde børn.

Denne sag vedrørte en i 1964 født marokkansk statsborger K, der i 1975 var indrejst i Frankrig sammen med sin moder og fire søskende for at blive familiesammenført med faderen. K fik tre børn med en fransk kvinde med hvem han samlevede indtil omkring 1993. Han anerkendte faderskabet til to af børnene, der var født i 1985 og 1988.

K blev i årene 1986-1998 straffet gentagne gange: 1986 fængsel i 6 måneder for vold og tyveri, 1987 fængsel i 10 dage for en mindre overtrædelse, i 1990 fængsel i 4 mdr. for spirituskørsel og uagtsom legemsbeskadigelse, 1991 fængsel i 2 år for voldelig blufærdighedskrænkelser og tyveri i forbindelse med en straffeekspedition. Indenrigsministeren traf den 3. februar 1993 beslutning om udvisning med henvisning til de idømte straffe. K's advokat appellerede - efter at K var udsendt til Marokko - den 11. marts 1993 afgørelsen, der blev stadfæstet af forvaltningsdomstolen i 1995.

Domstolen udtalte, at der efter Domstolens praksis sondres mellem to situationer, dels 2. generationsindvandrere eller udlændinge, der er ankommet i deres tidlige ungdom, dels udlændinge, der er indrejst som voksne. For så vidt angik den sidste kategori henviste Domstolen til præmis 48 i Boultif dommen, hvorefter den væsentligste hindring for udvisning er vanskelighederne for ægtefællerne at forblive sammen og i særdeleshed for ægtefællen og/eller børnene at leve i den anden ægtefælles oprindelsesland. Domstolen henviste i den forbindelse til de principper for afvejningen, der er gengivet i EMD Boultif, jf. indledningen ovenfor. Domstolen udtalte herefter, at de samme principper gælder for 2. generationsindvandrere eller udlændinge, der er indrejst i deres tidlige ungdom, når de har skabt en familie i deres værtsland. Er dette ikke situationen, finder alene de tre første kriterier anvendelse.

Domstolen konstaterede, at de særlige bånd til værtslandet - om end i mindre grad - også eksisterede for K, der var indrejst i en alder af 11 år. Selvom han havde forholdsvis betydelige bånd til sit fødeland, hvor han havde tilbragt sin barndom og gennemført en del af sin skolegang, havde han talrige navnlig sociale bånd til Frankrig, hvor han havde tilbragt sin ungdom, havde afsluttet sin

skolegang og været i arbejdet. Domstolen konstaterede i øvrigt, at K's centrale familiemæssige bånd var knyttet til Frankrig, hvor han havde sine forældre og fire søskende, og hvor han havde skabt en familie. Selvom han ikke havde forbindelse til sin samlever, syntes han før udrejsen at have haft kontakt med sine børn, selvom der var en geografisk afstand mellem forældrene. Domstolen var opmærksom på, at det var vanskeligt, for ikke at sige umuligt, for K at opretholde forbindelsen til sine børn.

Domstolen lagde vægt på karakteren af den pådømte kriminalitet. Selvom straffen i dommen i 1991 ikke var særlig alvorlig, var karakteren af forbrydelsen som fremhævet af retten alvorlig.

Myndighederne havde derfor grund til at overveje udvisning af K, som også tidligere var straffet tre gange, herunder med en fængselsdom på 6 måneder for vold og tyveri. Domstolen fandt herefter, at udvisningsbeslutningen ikke var uproportional med de forfulgte mål og afviste klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 6

Musa mod Tyskland. Beslutning 5.9.2002. Klage nr. Klage nr. 22813/02

Udvisning af en marokkansk statsborger, der var indrejst som voksen og gift med en kvinde fra værtslandet. Ikke i strid med EMRK artikel 8.

Denne sag vedrørte en i 1972 født tysk-jordansk kvinde K, der boede i Tyskland, som i 1999 indgik ægteskab med en marokkansk statsborger M (f. 1972). M var i 1995 indrejst illegalt og blev herfor straffet med bøde.

M indrejste på ny den 28. januar 1997 og blev den 3. februar anholdt for tyveri. Han blev herfor straffet med fængsel i 8 måneder, der blev gjort delvis betinget. Den 2. maj 1997 meddelte asylmyndighederne afslag på hans asylansøgning. M og K flyttede sammen den 16. juni 1997 og blev forlovet. M blev i 1999 straffet med fængsel i 2 år for groft tyveri og bedrageri, der var begået mellem 1998 og 1999. M og K blev gift i fængslet den 29. november 1999. Ved dom af 16. februar 2000 blev M straffet med en fællesstraf af dels fængsel i 10 mdr. og fængsel i 3 år og 2 måneder for trusler, tyveri og vold af farlig karakter. Forholdene var begået i 1996 og 1997. Den 7. juni 2000 traf myndighederne beslutning om udvisning af M under henvisning til hans "kriminelle energi", alvoren og antallet af forhold, herunder særligt den farlige vold samt recidivrisikoen. Man lagde endvidere vægt på, at tyverierne var professionelt udført sammen med en medgerningsmand. Afgørelsen blev stadfæstet af forvaltningsdomstolen. M blev udvist til Marokko den 15. juli 2002.

Domstolen mindede om, at den skulle tage stilling til, om en udvisning af M ville respektere en rimelig balance mellem K's respekt for sit familieliv og opretholdelse af den offentlige orden og de kriminalpræventive hensyn. Domstolen henviste i den forbindelse til de elementer, der indgår i denne afvejning, jf. herved EMD Boultif m.fl.

Domstolens bemærkede herefter, at M var idømt en straf af fængsel i 4 år, og at myndighederne havde motiveret udvisningen med lovovertrædelsernes alvor og den professionelle måde tyverierne var udført på samt recidivrisikoen.

Domstolen bemærkede, at M kun havde opholdt sig to år i Tyskland før anholdelsen i januar 1999, og at han aldrig havde fået opholdstilladelse i Tyskland. Domstolen fandt, at K ikke kunne se bort fra den usikre situation, som, M havde befundet sig i med hensyn til lovligheden af M's ophold. Selvom udvisningsbeslutningen var truffet efter ægteskabets indgåelse, havde M på det tidspunkt været frihedsberøvet i flere måneder, mens han havde en verserende straffesag, som medførte den seneste dom. Under henvisning hertil og til staternes skønsmargin fandt Domstolen, at indgrebet rimeligvis kunne betragtes som nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til opretholdelse af den offentlige orden og kriminalitetsforebyggelsen. Domstolen afviste herefter klagen som åbenbart grundløs.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 5 Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

Bilag 1

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Bilag 1**Ajourført oversigt over Højesterets praksis i sager om udvisning på grund af strafbart forhold**

Oversigten omfatter samtlige afgørelser, hvor Højesteret har taget stilling til spørgsmålet om udvisning i perioden 1. januar 1997 til 15. august 2003. Oversigten omfatter 75 tiltalte i 66 sager.

OVERSIGTEN ER OPSTILLET EFTER SANKTIONENS ALVOR

Sager, hvor den tiltalte er frifundet for udvisningspåstanden, er markeret ved mørkere blå baggrundsfarve.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
UfR Dato for afgørelse. udvisningshjemmel.	Sanktion. Aktuel kriminalitet og relevante forstraffe.	Statsborgerland. Alder ved indrejse. Opholdets varighed.	Familiemæssig tilknytning til Danmark, herunder hustru og børn.	Tilknytning til statsborgerlandet.
U 1999.271 H 24.11.1998 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 14 dage. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191.	Tyrkiet. Indrejst som 4-5-årig i 1979. Ophold i ca. 18 år.	Boede hos forældre og søskende. Havde det meste af sin familie i Danmark	Slægtninge og forlovet i Tyrkiet. Talte tyrkisk. Ferieophold.
U 2000.293/2 H 2.11.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 14 dage (fællesstraf). Narkotikakriminalitet. 1. gangs sag.	Libanon. Indrejst som 23-årig i 1985. Ophold i ca. 14 år.	Gift med dansk kvinde med 3 sørbørn.	Kontakt til familie i Libanon.
U 2001.1082 H 16.2.2001 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 2.	Hæfte i 14 dage betinget. Vold mod tjenestemand. 1. gangs sag.	Tyrkiet. Indrejst som 36-årig i 1998. Ophold i ca. 2 år.	Gift med dansk statsborger i 1999. Ingen børn.	Fraskilt hustru, 3 mindreårige børn. Forældre og familie. To hjemrejser i 2000.

U 2000.545/1 H 13.12.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 20 dage. Narkotikakriminalitet. 1. gangs sag.	Iran. Indrejst som 17-årig i 1984. Ophold i ca. 14 år.	Ugift. Ingen familie eller børn.	Kontakt til forældre og søskende i Iran.
U 2002.773 H 21.1.2002 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 2.	Fængsel i 30 dage. Straffelovens § 244.	Tyrkiet. Indrejst i 1998 som ca. 18- årig. Ophold i ca. 3 år.	Gift med herboende tyrkisk kusine, der er dansk statsborger.	Forældre, søskende og 2 børn fra tidligere ægteskab.
U 2000.1685 H 4.5.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 40 dage. Straffelovens § 119, stk. 1, og § 260, nr. 1.	Somalia. Indrejst i 1996 som 18-årig. Ophold i ca. 4 år.	Flygtning. Søster.	Manglede kontakt med søskende i Somalia og mor i Kenya
U 1999.1390 H 19.5.1999 <i>ikke udvisning</i> § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 60 dage. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Jugoslavien (Kroatien). Indrejst i 1989 som 33-årig. Ophold i ca. 10 år.	Nær kontakt med to voksne børn i Danmark.	Ingen slægtninge.
U 2000.822 H 17.1.2000 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 6.	Fængsel i 60 dage. Vold efter strfl. § 245, stk. 1.	Somalia. Indrejst i 1992 som 24-årig. Ophold i ca. 7 år.	Skilt. Bror. Plejetilladelse til dennes to børn. I arbejde.	Søster i Somalia.
U 2000.2208 H 14.8.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 60 dage. Lov om euforise- rende stoffer. 2. gangs sag.	Liberia. Indrejst i 1992 som 26-årig. Ophold i ca. 7 år	Gift med dansk kvinde. Et barn. To børn af tidl. ægteskab.	Ingen forbindelse til familie i Liberia.
U 2001.336 H 10.11.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 mdr. betinget for ovtr. af lov om euf. stoffer. Ikke straffet af betydning for sagen.	Peru. Indrejst i 1992 som 23-årig. Ophold ca. 5 1/2 år.	Gift med dansk statsborger i 1998. Farmor.	Familie. Flere ophold.
U 1999.1503 H 9.6.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 mdr. Narkotikakriminalitet. 1. gangs sag.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1985 som 38-årig. Ophold i ca. 14 år.	Nær kontakt med frasepareret marokkansk hustru og to børn på 6 og 7 år.	Søskende i Libanon.
U 1999.1394 H 19.5.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 mdr. Narkotikakriminalitet. 3. gangs sag.	Pakistan. Indrejst i 1974 som 10-årig. Ophold i ca. 23 år.	Gift med pakistansk kvinde. Forældre og søskende i Danmark.	Ingen væsentlig tilknytning til Pakistan.

U 2003.56 H 14.10.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud i 5 år § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 mdr. for ovtr. af strfl. § 245, stk. 1.	Sri Lanka. Indrejst i 1995 som 41-årig. Ophold i knap 7 år.	I arbejde. Ringe tilknytning. Ingen familie.	Fraskilt hustru og barn. Familie.
U 2000.546 H 13.12.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud i 5 år (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 mdr. Narkotikakriminalitet. Siden 1986 samlet idømt fængsel i 6 år.	Chile. Indrejst i 1978 som 14-årig. Ophold i ca. 21 år.	Fraskilt. Boede hos sin mor. To halv søskende i Danmark	Kontakt til slægtninge i Chile. Talte og skrev spansk.
U 2000.545/2 H 13.12.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 mdr. Tyveri og handel med 0,25 gr. heroin. 2. gangs sag.	Tunis. Indrejst i 1987 som 19-årig. Ophold i ca. 11 år.	Frasepareret dansk kvinde. Samvær med datter på 10 år.	Kontakt med forældre og søskende. Besøg.
U 2000.2411 H 8.9.2000 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 6 mdr. Anden kønslig omgængelse med to stedbørn.	Nigeria. Indrejst i 1996 som 27-årig. Ophold i ca. 3 år.	Gift i 1997 med dansk statsborger. To stedbørn.	Sporadisk kontakt til to døtre på 7 og 9 år. Familie.
U 1999.1500 H 9.6.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud i 10 år § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 mdr. Narkotikakriminalitet. Prøveløsladt 1995 efter afsoning af dom på fængsel i 7 år.	Tyrkiet. Indrejst i 1972 som 15-årig. Ophold i ca. 27 år.	Gift med tyrkisk kvinde. Søn på 17 år. Søskende.	Tilknytning til hustruens familie i Tyrkiet. Søster.
U 1999.1507 H 9.6.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 mdr. Narkotikakriminalitet. 2. gangs sag, tidl. dom af fængsel i 6 mdr.	Tyrkiet. Indrejst i 1970 som 23-årig. Ophold i ca. 28 år.	Nær kontakt til frasepareret tyrkisk ægtefælle (nu dansk statsborger) og tre børn fra 13-24 år.	Tilknytning til forældre og søskende i Tyrkiet.
U 1999.275 H 24.11.1998 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 1 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191.	Irak. Indrejst i 1984 som ca. 30-årig. Ophold i ca. 15 år.	Boede med 17-årig søn i Danmark.	Risiko for overgreb i hjemlandet Irak. Hustru opholdt sig i Tyrkiet.
U 2003. 622 H 17.12.2002 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 5.	Fængsel i 1 år. Menneskesmugling efter strfl. § 125 a. 2. gangs sag.	Irak. Indrejst i 1989 som ca. 31-årig. Ophold i ca. 13 år.	Asyl. Syrisk hustru og børn indrejst i 1993. 4 børn anset for integrerede.	Deserteret i 1979/80, ophold i Kuwait og Syrien.

U 2000.820 H 17.1.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 2 1/2 år. Røveri fra pengetransport. Ustraffet.	Pakistan. Indrejst i 1976 som 4-årig. Ophold i ca. 22 år.	Nærmeste familie. Talte dansk med søskende, der var født i Danmark.	Farmor og moster i Pakistan. Kunne hverken læse eller skrive punjabi. 2 kortere besøg.
U 2000.1600 H 27.4.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 3 år. 7 røverier efter strfl. § 288, stk. 2. Tidligere straffet gentagne gange.	Tyrkiet. Født i Danmark. Ophold i 24 år.	Opvokset i Danmark. Gift med tyrkisk kvinde, 1 barn. Forældre og søskende. Læste og skrev dansk.	Fjernere slægtninge i Tyrkiet. Kortere ferieophold. Vanskeligt læse og skrive tyrkisk.
U 2000.1499 H 4.4.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 1/2 år. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1971 som 13-årig. Ophold i ca. 27 år.	Separeret. 3 børn i alderen 17-22 år.	Ingen familie.
U 2000.1499 H 4.4.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 år 9 mdr. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1988 som 16-årig. Ophold i ca. 12 år.	Samlevede med dansk kvinde og parrets to børn på 1 og 2 år. Jævnlig kontrakt med barn, som han havde med anden kvinde.	Ingen familie.
U 2000.1687 H 4.5.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 år (fællesstraf). To bankrøverier. Betinget dom for røveri i 1998.	Israel. Født i Danmark. Ophold i 19 år.	Opvokset i Danmark. Forældre og søskende.	Slægtninge. 1 års ophold i 1995/96.
U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig. § 22, nr. 1, 2 og 4.	Fængsel i 4 år. Narkotikakriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1991 som 21-årig. Ophold i ca. 10 år. Mindreårigt barn med dansk statsborger.	Gift med den pgl. under sagen.	Forældre og søskende.
U 2002.58 H (T5) 15.10.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 år. Narkotikakriminalitet.	Bosnien. Indrejst i 1996 som 20-årig. Ophold i ca. 5 år. Gift, men ikke samlevende med dansk kvinde.	Forbindelsen genoptaget under ankesagen.	Ingen familie.

U 1999.1842 H 27.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr., 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 1/2 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet i Norge med fængsel i 3 år 7 mdr. for narkotikakriminalitet.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1992 som 22-årig. Ophold i ca. 7 år.	Makedonsk hustru og 3-årigt barn. Søskende.	Mor og broder i Makedonien.
U 1999.1818 H 23.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år. Narkotikakriminalitet, 13 forhold. Ikke relevant straffet.	Iran. Indrejst i 1984 som 22-årig. Ophold i ca. 15 år.	Enlig.	Kontakt til far og søskende. Flere besøg.
U 1999.2032 H 15.9.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Nigeria. Indrejst i 1991 som 34-årig. Ophold i ca. 8 år.	Skilt fra dansk kvinde. Sporadisk kontakt med barn med anden dansk kvinde. Forlovet.	Kontakt til mor i Nigeria. Flere længerevarende besøg.
U 2001.856 H 26.1.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig (dissens) § 22, nr. 2	Fængsel i 5 år (fællesstraf med reststraf på 566 dage). To røverier med et samlet udbytte på 1,9 mio. kr. Vedholdende grov kriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1976 som 3-årig. Ophold i ca. 24 år.	Nærmeste familie. Separeret fra tyrkisk hustru. Kontakt med 2 børn.	Forbindelse til familie. Mor havde ejendomme. Besøg. Udført en væsentlig del af røveriudbyttet til Tyrkiet.
U 2002.350 H 16.11.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år. Fem røverier med et samlet udbytte på 800.000 kr. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1995 som 14-årig. Ophold i ca. 6 år.	Nærmeste familie. Bopæl hos familien.	Farfar og farmor.
U 2002.559 H 14.12.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år for narkotikakriminalitet. Tidligere straffet.	Libanon. Indrejst i 1986 som 19-årig. Ophold ca. 15 år.	Asyl. Ugift. Forældre og 3 søskende.	Ingen familie i Libanon.

U 2003.1040 H (T1) 13.2.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år for narkotikakriminalitet. Tidligere straffet.	Libanon. Statsløs palæstinenser. Indrejst i 1987 som 27-årig. Ophold ca. 13 år på gerningstidspunktet.	Asyl. Islamisk gift. 2 børn. 3 søskende og familie.	Far og øvrige søskende i Libanon. Mor i Syrien. Ikke været i Mellemøsten siden 1982.
U 2002.350 H 16.11.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år 6 mdr. Fem røverier med et samlet udbytte på 800.000 kr. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1995 som 15-årig. Ophold i ca. 6 år.	Nærmeste familie.	Bedsteforældre.
U 1998.45/1 H 17.11.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 2.	Fængsel i 5 1/2 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet i Norge med fængsel i 4 1/2 år for narkotikakriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1980 som 19-årig. Ophold i 17 år.	Skilt fra dansk kvinde. Kontakt med 2 børn. Samlevede med tysk kvinde.	Uoplyst.
U 1999.416 H 16.12.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 3.	Fængsel i 6 år. Drabsforsøg.	Pakistan. Indrejst i 1991 som 23-årig. Ophold i ca. 7 år.	Skilt.	Forældre og søskende i Pakistan.
U 2001.2478 H 7.9.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1 og nr. 6.	Fængsel i 6 år. for drabsforsøg. Anbragt i hospital indtil fængselsstraffen måtte kunne fuldbyrdes, jf. strfl. § 73.	Tyrkiet. Indrejst i 1997 som 27-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl. Ugift. Ingen børn. Psykisk syg søster med 4 børn.	Mor og søskende.
U 2003.296/1 H (T2) 8.11.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år for narkotikakriminalitet. Straffet i Ungarn 1997.	Irak. Indrejst i 1984 som 24-årig. Ophold i ca. 18 år.	Gift under sagen med litauisk kvinde. Ingen børn. Mor og søster.	Uoplyst.
U 2003.1040 H (T3) 13.2.2003 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år for narkotikakriminalitet. Tidligere straffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1977 som 4-årig. Ophold ca. 25 år.	Forældre og søskende. Gift. Ingen børn.	Fjernere familie. Taler kurdisk, men ikke tyrkisk. 4 besøg i Tyrkiet.

U 2003.149 H 28.10.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 1/2 år. Narkotikakriminalitet.	Irak. Indrejst i 1991 som 26-årig. Ophold i ca. 10 år.	Separeret fra sin irakiskfødte hustru (kusine). 6 mindreårige børn. Børn og fraseparerede hustru har dansk statsborgerskab. Forældre og søskende.	Stort set ingen familiemæssige relationer.
U 1998.107/1 H 28.11.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Rwanda (tutsi). Indrejst i 1992 som 20-årig. Ophold i ca. 5 år.	Asyl. Gift med burundisk kvinde (hutu). 1-årigt barn.	Mor i Rwanda.
U 1999.1210 H 23.4.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3 og 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet. Ikke straffet af betydning for sagen.	Iran. Indrejst i 1992 som 23-årig. Ophold i ca. 7 år. .	Havde et 2-årigt barn med dansk kvinde.	Søskende i Iran
U 2001.867 H 29.1.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 1/2 år (fællesstraf med en reststraf på 203 dage). Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191, senest ved U 1999.275 H.	Irak. Indrejst i 1984 som 31-årig. Ophold i ca. 16 år.	Ikke regelmæssig kontakt med 20-årig søn i Danmark.	Søster. Ingen kontakt.
U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr., 1, jf. § 22, nr. 1, 2 og 4 samt § 23, nr. 2 og 3	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1996 som 24-årig. Ophold i ca. 5 år.	To mindreårige børn med dansk statsborger. Gift med den pgl. under sagen.	Forældre og søskende.
U 2001.1483 H 10.4.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 6.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Makedonien. Indrejst i 1987 som 32-årig. Ophold i ca. 13 år.	Samlevet med dansk kvinde med hvem han havde 2 små børn. Gift med kvinden under anken.	Tidl. hustru og 2 børn. Familie. Årlige ferier.

U 2002.1051 H 21.2.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Afghanistan. Indrejst som 25- årig i 1990. Ophold i ca. 11 år.	Asyl. Syrisk ægtefælle og 3 mindreårige børn. Under sagen søgte K om skilsmisse.	Ingen familie.
U 2002.736 H (T1) 10.1.2002 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet. Ikke straffet af betydning for sagen.	Makedonien. Indrejst som 17- årig i 1968. Ophold i knap 34 år.	Makedonsk ægtefælle og 4 voksne børn. 2 børn med dansk kvinde. Integreret. Til stadighed i arbejde. Beherskede dansk.	Aftjent værnepligt i 1975/76. Hustrus familie.
U 1997.1678 H 17.10. 1997 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 3.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. To tidl. domme for ovtr. af strfl. § 191.	Jugoslavien (etnisk albaner). Indrejst i 1984 som 25-årig. Ophold i ca. 13 år.	Ægtefælle etnisk albaner fra Kosovo, 3 børn. Fuldt integrerede.	Forældre i Jugoslavien.
U 1998.623/2 H 13.2.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. 22, nr. 3.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet.	Nigeria. Indrejst i 1991 som 20-årig. Ophold i ca. 7 år.	Gift med dansk kvinde, der nu var gravid.	Uoplyst.
U 1999.1216 H 26.4.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3 og 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1980 som 24-årig. Ophold i ca. 19 år.	Jugoslavisk hustru og 4 børn på 9-15 år, velintegrerede. Slægtninge.	Forældre. Ferierejser.
U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2 og 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. Forsøg på indsmugling af 6-10 kg heroin fra Tyrkiet.	Tyrkiet. Indrejst i 1977 som 7-årig. Ophold i ca. 23 år. .	Forældre, søskende og mindreårige børn.	Behersker det tyrkiske sprog. Mange rejser til Tyrkiet

U 2002.736 H (T2) 10.1.2002 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Makedonien. Indrejst som 21- årig i 1973. Ophold i ca. 28 år.	Dansk gift og 2 voksne børn. Integreret. Beherskede dansk.	Forældre og søskende. Besøg.
U 2002.736 H (T3) 10.1.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. Straffet.	Makedonien. Indrejst som 21- årig i 1991. Ophold i ca. 10 år.	Jugoslavisk ægtefælle og 3 mindreårige børn.	Forældre
U 2002.1411 H 5.4.2002 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4,	Fængsel i 8 år. Drabsforsøg (kvinde, der var skilt fra T's søn). Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst som 27-årig i 1970. Ophold i ca. 31 år.	Ægtefælle, 5 voksne børn og 10 børnebørn.	Jævnlig ferieophold.
U 2003.644/1 H 19.12.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Straf af fængsel i 6 år, tillæg til straf af fængsel i 2 år 3 mdr. Narkotikakriminalitet. ”Ikke reel risiko for strafforfølgning i Burundi”.	Burundi. Indrejst i 1994 som 26-årig.	Asyl. Gift med tanzaniansk kvinde. Et barn.	Familie.
U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 6.	Fængsel i 9 år. I medfør af strfl. § 73 anbragt på institution for sindslidende indtil fuldbyrdelse kan finde sted. Narkotikakriminalitet. Indsmugling af heroin fra Tyrkiet.	Tyrkiet. Indrejst i 1976 som 1-årig. Ophold i ca. 5 år.	Forældre og søskende. Ugift. Ingen børn.	Skolegang i Tyrkiet i årene 1981-83 og 1987-91. Hyppige rejser.
U 1997.1686/3 H 22.10.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 10 år. Hustrudrab.	Irak. Indrejst i 1985 som 33-årig. Ophold i ca. 12 år.	Asyl. Afdøde hustru.	Søskende i Irak.

U 2000.1196 H 22.2.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1 og nr. 6.	Fængsel i 10 år. Hustrudrab.	Sierra Leone. Indrejst i 1991 som 31-årig. Ophold i ca. 8 år.	To mindreårige børn på 11 og 13 år på børnehjem.	Mor og søskende. Besøg.
U 2001.1874 H 31.5.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Anbringelse i hospital for sindslidende, indtil straffen måtte kunne fuldbyrdes. Hustrudrab.	Burundi. Indrejst i 1990 som 26-årig. Ophold i ca. 10 år.	Opholdstilladelse efter UL § 7. Gift med dræbte, med hvem han havde en datter . Søster.	Ingen familie.
U 2002.2023 H 21.6.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Manddrab. Ikke reel risiko for idømmelse af dødsstraf for samme forbrydelse i Iran.	Iran. Indrejst i 2000 som 20-årig.	Asylansøger.	Familie i kurdisk del af Iran.
U 2002.2434 H 12.8.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Manddrab af ægtefælle.	Thailand. Indrejst i 1997. Opholdstilladelse pga. ægteskab.	Gift med dræbte, der var thailandsk stb. 1 fællesbarn og 2 sørbørn.	Forældre og søskende.
U 2003.1040 H (T2) 13.2.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 10 år for narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1986 som 18-årig. Ophold ca. 13 år på gerningstidspunktet.	Gift med tyrkisk kvinde, der ligesom T's 3 børn har fået dansk statsborgerskab under sagen.	Forældre og 6 søskende. Søster og ægtefællers familie. Jævnlig besøg i ferier.
UfR Nyhedsservice 2003/35, side 85 15.8.2003 Udvisning med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, jf. § 24, nr. 2.	Fængsel i 10 år. Røveri og drabsforsøg.	Algeriet. Turist.	Ingen	

U 1998.1503 H 10.8.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 12 år. Manddrab.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1989 som 15-årig. Ophold i ca. 7 år.	Ugift. Moder, søskende og andre slægtninge.	Søskende.
U 1999.881 H 23.2.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 4.	Fængsel i 12 år. Hustrudrab. Tidl. straffet .	Palæstinenser (Gaza). Indrejst i 1992 som 30-årig. Ophold i ca. 6 1/2 år.	4 børn, forældre- myndighed hos dræbte (separeret).	Mor i Ægypten.
U 1999.63 H 14.10.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 3.	Anbringelse i hospital for sindslidende. Hustrudrab.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1991 som ca. 32-årig. Ophold i ca. 6 år.	Forældremyndighed over 4 børn tillagt advokat.	Søster i Makedonien.
U 1999.1840 H 27.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Anbringelse i lukket afdeling. Manddrab.	Irak. Indrejst i 1995 som 21-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl. Ingen familie.	Forældre i Irak.
U 2001.1085 H 16.2.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Anbringelse. Forsøg på manddrab.	Pakistan. Indrejst i 1982 som 17-årig. Ophold i ca. 20 år.	Forældre og 3 brødre. .	Familiemedlemmer. Flere hjemrejser
U 2001.1645 H 1.5.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig (dissens) § 22, nr. 6.	Tidsubestemt anbringelse. Manddrab af separeret hustru. Ikke reel risiko for idømmelse af dødsstraf for samme forbrydelse i Iran.	Iraner. Indrejst i 1989 som 25-årig. Ophold i ca. 11 år.	Asyl. 3 børn med dræbte. 3 søskende.	Flere hjemrejser.
U 2002.816 H 28.1.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Anbringelse. Manddrab af samlever. Ikke reel risiko for strafforfølgning i Irak.	Irak. Indrejst i 1997 som 24-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl.	Familie og slægtninge.

UfR NyhedsService 2003/26.13 H 13.6.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1-3 og 6.	Anbringelse. Straffelovens § 210, stk. 1 og § 216, stk. 2 m.v.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1986 som 25-årig.	Ophold i ca. 16 år. Asyl. Libanesisk ægtefælle og 4 børn, herunder forurettede (alle danske statsborger). Forældre og søskende.	Søskende.
U 2000.1376 H 24.3.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Forvaring. Vold efter strfl. § 245. 12 domme. I alt fængsel i 8 år.	Tyrkiet. Indrejst i 1979 som 13-årig. Ophold i ca. 20 år.	Fraskilt tyrkisk ægtefælle. 5-årigt barn. Mor og søskende.	Kontakt til egen og fraskilte hustrus familie i Tyrkiet. Behersker tyrkisk. Besøg.

Bilag 2

Oversigt over Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis i sager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold

Oversigten omfatter 33 domme og admitteringsafgørelser afsagt i perioden fra 1991 til primo 2003. Oversigten over afgørelserne er opstillet med udgangspunkt i udlændingens alder ved indreisen til opholdsstaten.

Dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
Afgørelse og dato:	Idømt sanktion og evt. forstraffe:	Alder ved indrejse. Statsborgerskab:	Familiemæssig tilknytning til:	Tilknytning til Oprindelsesland:
EMD Beldjoudi mod Frankrig 26.3.1992. Krænkelser.	I perioden 1969-1986 sammenlagt idømt fængsel i 10 år. Vold og røverier.	Født i Frankrig i 1950. Algiersk statsborger.	Gift med fransk kvinde i 20 år. Forældre og søskende boede i Frankrig.	Ingen tilknytning. Talte ikke sproget.
EMD Mehemi mod Frankrig 26.9.1997. Krænkelser.	Fængsel i 6 år. Narkotikakriminalitet.	Født i Frankrig i 1962. Algiersk statsborger.	Gift med italiensk kvinde. 3 børn var franske statsborgere. Forældre og søskende.	Ingen tilknytning.

Coretti mod Tyskland Beslutning 3.5.2001. Proportional.	Vedvarende kriminalitet fra 1986, herunder særligt dom af 1997 af fængsel i 3 år 9 mdr. for narkotikakriminalitet .	Født i Tyskland i 1968. Italiensk statsborger.	Nærmeste familie. Samlever og 1 barn.	Uoplyst
Djaïd mod Frankrig Beslutning 9.3.1999. Legitim.	Fængsel i 4 år. Narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Indrejst som spæd i 1971. Algiersk statsborger.	Forældre og søskende. Anerkendt faderskab til to børn efter udvisningen.	Bibeholdt statsborgerskab. Sandsynligvis tilknytning.
EMD Moustaquim mod Belgien 18.2.1991. Krænkelser.	Fængsel i 2 år. Vold og berigelse mv. begået som mindreårig.	Indrejst som 1-årig i 1965. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende i Belgien. Talte fransk.	To ferier.
EMD Bouchelkia mod Frankrig 29.1.1997. Ikke krænkelser.	Fængsel i 5 år. Voldtægt begået som mindreårig.	Indrejst som 2-årig i 1972. Algiersk statsborger.	Mor og søskende. Gift og fået barn efter udvisningen	Onkel, som han tidligere havde boet hos.
EMD Baghli mod Frankrig 30.11.1999. Ikke uproportional.	Fængsel i 3 år, heraf 2 år betinget for handel med en halv snes gram heroin.	Indrejst som 2-årig i 1967. Algiersk statsborger.	Forældre og søskende. Forhold til kvinde efter udvisningen.	Aftjent værnepligt. Afholdt ferier. Ikke hævdet, at han ikke kendte sproget. Fastholdt sit statsborgerskab.
Bairouk mod Frankrig Beslutning 26.2.2002. Nødvendig.	Seks domme bl.a. for narkotikakriminalitet og tyveri. Samlet straf 6 år 8 mdr.	Født i 1968. Indrejst som 2-årig i 1970. Marokkansk statsborger.	Moder og søskende.	Statsborgerskab.
EMD Nasri mod Frankrig 13.7.1995. Krænkelser.	1981-1992 dømt for voldtægt og tre gange for vold og tyveri. Afsønet i alt 8 1/2 års fængsel.	Indrejst som 4-årig i 1960. Algiersk statsborger.	Døvstum analfabet. Forældre og søskende boede i Frankrig.	Ingen tilknytning. Talte ikke sproget.
EMD Boujlifa mod Frankrig 21.10.1997. Ikke krænkelser.	Fængsel i 6 år for væbnet røveri og fængsel i 18 mdr. for røveri.	Indrejst som 5-årig i 1962. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende. Boede efter dom sammen med en fransk kvinde.	Fastholdt sit statsborgerskab.

Adam mod Tyskland Beslutning 4.10.2001. Ikke uproportional.	Flere domme for bl.a. røveri, samlet straf fængsel i 3 1/2 år.	Født 1973. Indrejst som 5-årig. Tyrkisk statsborger.	Forældre, bedsteforældre og søskende. Efterfølgende gift med tysk kvinde.	Uoplyst.
EMD Ezzouhdi mod Frankrig 13.2.2001. Krænkelser.	Fængsel i 2 år for besiddelse af narkotika til eget forbrug. Recidiv.	Indrejst som 5-årig f. 1970. Marokkansk statsborger.	Nærmeste familie. Ugift. Ingen børn.	Ingen forbindelse til Marroko. Talte ikke arabisk.
EMD El Boujaïdi mod Frankrig 26.9.1997. Ikke krænkelser.	Fængsel i 6 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet med fængsel i 30 mdr. for narkotikakriminalitet.	Indrejst som 7-årig i 1974. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende. Fået barn efter udvisningen. Tilknyttet arbejdsmarkedet.	Ikke hævdet, at han ikke kendte sproget og ikke havde besøgt hjemlandet. Fastholdt statsborgerskab.
Benrachid mod Frankrig 8.12.1998. Ikke uproportional.	Fængsel i 7 år. Væbnet røveri og frihedsberøvelse.	Indrejst som 7-årig i 1970. Algiersk statsborger.	Forældre og søskende.	Aftjent værnepligt. Beherskede sproget.
EMD Boughanemi mod Frankrig 24.4.1996. Ikke uproportional.	1981-1987 sammenlagt fængsel i 4 år, heraf 3 år for groft rufferi.	Indrejst som 8-årig i 1968. Ophold i ca. 20 år. Tunesisk statsborger.	Forældre og søskende. Fået barn efter udvisningen.	Barndom. Ikke hævdet, at han ikke talte sproget eller ikke havde besøgt hjemlandet. Opretholdt statsborgerskabet.
EMD C mod Belgien 7.8.1996. Ikke krænkelser.	Fængsel i 5 år. Narkotikakriminalitet.	Indrejst som 11-årig i 1966. Marokkansk statsborger.	Fraskilt. Forældremyndighed over barn. Mor og nogle søskende. Arbejdsmarkedet.	Barndom. Talte sproget. Indgået ægteskab dér.
Kaya mod Holland Beslutning 6.11.2001. Art. 8 respekteret.	Fængsel i 6 år for medvirken til væbnet røveri og drab.	Født 1962. Indrejst i 1973. Tyrkisk statsborger.	2 børn i pleje. Mor. Efterfølgende gift med hollandsk kvinde.	Uoplyst.

Antate mod Frankrig Beslutning 11.6.2002. Ikke uproportional.	Straffet gentagne gange, herunder med fængsel i 2 år for voldelig blufærdighedskrænkelse m.v.	Født 1964. Indrejst i 1975 som 11-årig. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende. Samlevede i periode med fransk kvinde. 3 børn.	Uoplyst.
Özturk mod Norge Beslutning 21.3.2000. Proportional.	Fængsel i 10 år. Narkotikakriminalitet.	Indrejst som 12-årig i 1976. Tyrkisk statsborger.	Hustru og 4 børn. Søster var norsk statsborger.	Forældre og bror.
Aftab mod Norge Beslutning 4.5.2000. Udvisning proportional.	Fængsel i 5 1/2 år for narkotikakriminalitet. Udvist.	Indrejst i 1976 som 12-årig. Pakistansk statsborger.	Gift med pakistansk kvinde. 5 børn, alle norske statsborgere.	Flere hjemrejser. Talte sproget.
EMD Jakupovic mod Østrig Dom 6.2.2003. Krænkelse.	Betinget fængsel i henholdsvis 5 måneder og 10 uger for indbrud. 16 år på udvisningstidspunktet.	Indrejst som 11-årig i 1991. Bosnisk statsborger.	Moder og søskende. Forlovet samt barn. Alle i Østrig.	Talte sproget, skolegang. Far (forsvundet).
EMD Yildiz mod Østrig Dom 31.10.2002. Krænkelse.	Som mindreårig idømt betinget dom af 3 dages fængsel for butikstyveri og betinget dom for tyveri. Bøder for overtrædelse af færdselsloven.	Indrejst som 14-årig i 1989. Tyrkisk statsborger.	Gift med tyrkisk kvinde, der var født og opvokset i Østrig. Barn født 1995.	Beherskede sproget. Herudover uoplyst.
Hussain og C mod Norge Beslutning 4.5.2000. Udvisning proportional.	Fængsel i 10 år for narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Indrejst i Norge i 1976 som 16-årig. Pakistansk statsborger.	Gift og fået børn efter dom og udvisningsbeslutning.	Opretholdt forbindelsen ved hjemrejser m. v. Talte sproget.
EMD Dahlia mod Frankrig 19.2.1998. Ikke krænkelse.	Fængsel i 1 år. Narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Indrejst som 17-18-årig i 1976/1977. Algiersk statsborger.	Moder og søskende. Fik efter udvisningsdom et barn i Frankrig.	Skolegang. Sproglig og social tilknytning. Boede dér 2 år uden sine forældre.

Lakatos mod Tjekket Beslutning 23.10.2001. Ikke uproportional.	Fængsel i 2 år. Vold m.v. Opholdsforbud i 3 år.	Født 1966. Ophold fra 1984. Slovakisk statsborger.	Fader og slægtninge. Ugift.	Moder.
Farah mod Sverige Beslutning 24.8.1999. Proportional.	Fængsel i 6 år. Narkotikakriminalitet. Udvist for 10 år.	Indrejst som 21-22-årig med hustru og barn i 1988. Tunesisk statsborger.	Hustru og tre børn.	Uoplyst.
Musa mod Tyskland Beslutning 5.9.2002. Nødvendig.	Flere domme med en samlet straf af fængsel i 4 år for berigelseskriminalitet og vold m.v.	Født 1972. Indrejst illegalt i 1995. Marokkansk statsborger.	Gift med tysk kvinde.	Uoplyst.
EMD Boultif mod Schweiz Dom 2.8.2001. Krænkelser.	Fængsel i 2 år for røveri, ulovlig våbenbesiddelse, hærværk.	Født i Algeriet 1967. Indrejst i 1992. Algiersk statsborger	Gift med en schweizisk kvinde.	Slægtninge.
EMD Amrollahi mod Danmark Dom 11.7.2002. Krænkelser.	Fængsel i 3 år for narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Iransk statsborger født i Iran i 1966. Indrejst i Danmark 1989.	Gift med dansk kvinde. 2 børn.	Ingen kontakt siden 1987.
Butovac mod Sverige Beslutning 4.7. 2000. Udvisning proportional.	Flere sager vedr. bl.a. trusler og overtrædelse af besøgsforbud. Udvist med indrejseforbud i 5 år.	Født i 1969. Indrejst som asylansøger i 1992 sammen med hustru og barn. Jugoslavisk statsborger.	Skilt fra jugoslavisk hustru. 2 børn.	Uoplyst.
Katanic mod Schweiz Beslutning 5.10.2000. Ikke krænkelser.	Fængsel i 33 måneder for forsikringssvig og våbensmugling. Bøde for narkotikaforbrydelse.	Født i 1962. Indrejst i 1987. Bosnisk statsborger.	Gift med bosnisk kvinde. Barn.	Flere hjemrejser. Talte sprog.

Caglar mod Tyskland Beslutning 7.12.2000. Ikke uproportional.	Fængsel i 7 år for narkotikakriminalitet.	Født i 1946. Indrejst i 1971. Tyrkisk statsborger.	Tyrkisk hustru og børn familiesammenført i 1972. Ca. 30 års ophold.	Uoplyst.
Nwosu mod Danmark Beslutning 10.7.2001. Ikke krænkelse.	Fængsel i 3 1/2 år for narkotikakriminalitet.	Indrejst i 1992 som 33-årig. Nigeriansk statsborger.	Gift med dansk kvinde.	Forældre og søskende. Flere hjemrejser. Talte sproget.

Bilag 3

Landsretsafgørelser om *udvisning* på grund af strafbart forhold

Landsretsafgørelser om *udvisning* på grund af strafbart forhold i årene 2001 og 2002. Afgørelser vedrørende prøvelse efter udlændingelovens § 50 og processuelle spørgsmål er ikke medtaget. Oversigten er ajourført frem til ultimo juni 2003. (UfR nr. 19/2003, TfK nr. 2/2003).

Ugeskrift for Retsvæsen:

- U 2001.1150 V (fængsel i 2 1/2 år for vold - *ikke udvisning*) tidligere omtalt i beretningen for 2000,
- U 2001.1623 Ø (fængsel i 2 år for menneskesmugling - *udvisning*),
- U 2002.1080 V (T1 fængsel i 4 mdr., T2 fængsel i 30 dage for overtrædelse af fyrværkerilovgivningen - *ikke udvisning*),
- U 2002.1160 Ø (fængsel i 2 år for menneskesmugling - *udvisning*),
- U 2002.1377 Ø fængsel i 2 1/2 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
- U 2002.1393 Ø (fængsel i 4 år for indbrud og hæleri - *udvisning*),
- U 2002.2365 Ø (fængsel i 60 dage for afgivelse af falsk erklæring - *udvisning*),
- U 2002.238 Ø (ikke hjemmel til at udvise tiltalt straffet efter straffelovens § 215),
- U 2003.490 Ø (fængsel i 8 måneder - *ikke udvisning*).

Tidsskrift for Kriminalret:

- 2001.480 Ø (fængsel i 4 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
- 2001.508 Ø (behandlingsdom for brandstiftelse - *udvisning*),
- 2001.541 Ø (fællesstraf af fængsel i 2 år for røveri - *ikke udvisning*),
- 2001.546 Ø (fængsel i 1 år for vold - *ikke udvisning*),
- 2001.552 V (fællesstraf af fængsel i 2 1/2 år for røverier - *udvisning*),
- 2001.683 V (fængsel i 30 dage for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
- 2002.8V (fængsel i 2 år for ildspåsættelse - *udvisning*),
- 2002.46 V (fængsel i 1 1/2 år - *udvisning*),
- 2002.136 Ø (fængsel i 2 1/2 år for overtrædelse af straffelovens § 222 - *ikke udvisning*),
- 2002.166 Ø (fængsel i 14 dage for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 - *ikke udvisning*),
- 2002.247 V (fængsel i 3 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),

2002.251 V (fængsel i 30 dage for vold - *ikke udvisning*),
2002.261 Ø (behandlingsdom for røveri - *ikke udvisning*),
2002.305 V (betinget dom for tyveri - *ikke udvisning*),
2002.336 Ø (fængsel i 1 år for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3 - *udvisning*),
2002.414 Ø (fængsel i 1 år 3 måneder for vold - *udvisning*),
2002.463 V (fængsel i 3 måneder for vold - *udvisning*),
2002.475 Ø (fængsel i 2 år for vold - *udvisning*),
2002.484 Ø (fængsel i 8 måneder for hæleri - *udvisning*),
2002.525 V (fængsel i 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 222 - *udvisning*),
2002.560 Ø (fængsel i 1 1/2 år for narkotikakriminalitet - *ikke udvisning*),
2002.589 Ø (fængsel i 1 år for menneskesmugling - *udvisning*),
2002.598 Ø (fængsel i 1 år for menneskesmugling - *udvisning*),
2002.624 V (fængsel i 60 dage for tyveri m.v. - *udvisning*),
2002.628 V (fængsel i 30 dage for menneskesmugling - *udvisning*),
2002.681 Ø (fængsel i 1 år for voldtægt - *udvisning*),
2002.689 Ø (fængsel i 2 1/2 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
2003.34 V (fængsel i 3 år for røveri - *udvisning*),
2003.47 Ø (fængsel i 1 1/2 år for forsøg på vold - *udvisning*),
2003.53 V (fængsel i 60 dage for menneskesmugling - *ikke udvisning*),
2003.112 V (fællesstraf af fængsel i 1 1/2 år for vold - *ikke udvisning*).

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Afsnit 6

Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde

*Af vicesstatsadvokat Jesper Hjortenberg,
Det Internationale Sekretariat, Rigsadvokaten*

6.1. Indledning

For ikke særlig mange år siden var det internationale samarbejde, der vedrørte strafferet og straffeprocess af begrænset omfang. I Vesteuropa regulerede nogle få ikke helt nye konventioner navnlig grundlæggende spørgsmål om retshjælp og udlevering, ligesom samarbejdet primært tog sigte på behandlingen af konkrete straffesager, der involverede flere stater, og ikke på indbyrdes tilnærmelse af strafferetlige og straffeprocessuelle regler. Antallet af konkrete sager, der nødvendiggjorde bistand fra fremmede stater, var heller ikke bemærkelsesværdigt stort, i hvert fald set fra et dansk udgangspunkt. Antallet af personer, varer og tjenesteydelser, der krydsede grænser mellem forskellige stater var nok stigende, men Europa var fortsat delt med Berlinmuren som et meget synligt eksempel på dette forhold.

Emnet "Politiets og anklagemyndighedens samarbejde med udenlandske myndigheder" er tidligere behandlet i Anklagemyndighedens Årsberetning (AÅ) 1976 s. 25 ff. og AÅ 1986 s. 43 ff. Meget er sket siden da, hvilket blandt andet gav anledning til artiklen i AÅ 1996 s. 81 ff. "Internationalt straffesagssamarbejde - i dag og på vej mod år 2000". Selvom de cirka seks år, der er forløbet siden fremkomsten af den seneste artikel, kan synes kort tid, er den generelle regelproduktion vedrørende retligt og politimæssigt samarbejde, navnlig inden for EU, øget dramatisk. Til illustration kan nævnes, at Justits- og Indenrigsministrene forsamlet i Rådet for Den Europæiske Union i 2000 vedtog 75 tekster/retlige instrumenter, 99 i 2001 og 136 i 2002¹. Selvom en del vedtagelser vedrører immigrationsspørgsmål og civilret er tallene udtryk for en klar tendens også på det strafferetlige og straffeprocessuelle område.

1) Dok. 6391/03 JAI fra Generalsekretariatet for Rådet.

Det er sikkert for de fleste svært at følge med i denne udvikling. Det gælder navnlig for de, der som

ansatte i politiet, anklagere, dommere eller forsvarere kun engang imellem kommer til at støde på nogle af de konkrete resultater af det øgede internationale samarbejde i forbindelse med behandlingen af en straffesag. Det sker da typisk i form af, at der skal anvendes regler i et nyere eller ældre retligt instrument for at få bistand fra en anden stat til sagens gennemførelse eller for at bistå en fremmed stat med gennemførelse af f.eks. efterforskningskridt i Danmark.

Hermed er så også sondringen mellem indgående og udgående anmodninger fremhævet. Sondringen viser hen til en grundlæggende præmis for internationalt samarbejde - også på anklagemyndighedens område - nemlig at man naturligvis har interesser at varetage i egne sager og vedrørende egne forhold, men at man samtidig ud fra gensidighedssynspunkter og ud fra en fælles interesse i at bekæmpe kriminalitet også må være indstillet på at forpligte sig til at hjælpe andre i konkrete sager og med fælles løsninger på generelle spørgsmål. Dette gælder navnlig på grund af den stærkt øgede internationalisering af de enkelte samfund.

Der kan også være grund til at understrege, at international ret anses for en relevant retskilde i dansk ret. De internationale retlige instrumenter og tekster, der helt eller delvis danner baggrund for en dansk retlig regulering, kan derfor have interesse også i konkrete sager. Der kan blandt andet henvises til betænkning nr. 1407/2001 om inkorporering af menneskerettighedskonventioner i dansk ret, kap. 2, om gennemførelse og anvendelse af internationale konventioner m.m.

Hensigten med denne artikel er ikke at foretage en fuldstændig gennemgang af samtlige eksisterende eller blot nyere internationale retlige instrumenter/tekster af betydning for anklagemyndighedens og politiets arbejde. Det er heller ikke hensigten at give specifikke praktiske råd og vink om løsningen af spørgsmål i konkrete sager. Tanken er derimod at forsøge på det relevante område at give et overblik over udviklingen navnlig i Europa inden for de seneste år og herunder særlig rette fokus mod EU-samarbejdet. Formålet er således at gøre det lettere at orientere sig i de forskellige regler og at øge forståelsen af baggrunden for tilblivelsen af de tekster og retsakter, der konkret skal anvendes samt endelig at tilvejebringe nogle grundlæggende oplysninger om de institutioner og samarbejdsfora, der er skabt.

Det kan allerede her konstateres, at meget har ændret sig på anklagemyndighedens område siden begyndelsen af 1990'erne, hvor rigsadvokatens rolle i internationale aktiviteter primært bestod i deltagelse i de årlige nordiske rigsadvokatemøder. I dag optager både mødeaktivitet i EU og forskellige former for projektsamarbejde med nære og fjerne lande i stigende grad rigsadvokaturen.

Der blev med virkning fra 15. januar 2002 som et naturligt led i denne udvikling etableret et internationalt sekretariat i rigsadvokaturen. Sekretariatet har til opgave at koordinere og forstærke anklagemyndighedens deltagelse i internationalt samarbejde og at varetage behandlingen af rigsadvokatens generelle og konkrete sager, som har forbindelse med dette samarbejde. Ligeledes beskæftigede sekretariatet sig med afviklingen af det danske EU-formandskab i 2. halvår af 2002. Sekretariatet arrangerede således et 2-dages strafferetsseminar i Nyborg om konfiskation og et møde i Århus i Det Europæiske Retlige Netværk, i begge tilfælde med deltagelse af et stort antal repræsentanter fra EU-medlemsstaterne, EU-institutioner, kandidatlande og tredjelande.

Generelle menneskerettighedsspørgsmål behandles også af sekretariatet. Sikringen af

menneskerettigheder er i øvrigt et tilbagevendende emne i det internationale samarbejde, der vedrører anklagemyndigheden.

Gennemgangen i det følgende vil i det væsentlige fokusere på den del af det internationale samarbejde, der vedrører anklagemyndigheden og den anklagemæssige behandling af straffesagerne, hvad enten dette sker i politikredsene eller i den overordnede anklagemyndighed. Om det politimæssige samarbejde kan blandt andet henvises til Ib Henricson: Politiret².

Det skal i øvrigt bemærkes, at sondringen politimæssigt samarbejde modsat retligt samarbejde er en accepteret og relevant sondring internationalt set. Med et dansk udgangspunkt er sondringen til tider vanskelig på grund af den integration af politi- og anklagemyndighed i første instans, som følger af den danske retsplejelov.

2) 2. udgave, DJØFs forlag 1999, Kapitel VII: "Politiet og Internationaliseringen".

6.2. Udviklingslinier frem til ca. 1990

Internationalt samarbejde vedrørende straffesager har ikke været ukendt heller ikke ganske langt tilbage i tiden. Mod 1800-tallets slutning indgik Danmark således blandt andet aftaler med Belgien og Storbritannien om udlevering af lovovertrædere, et af de første områder, der nødvendiggjorde et mere formaliseret internationalt samarbejde.

Mobiliteten på tværs af grænser og som følge heraf behovet for internationalt samarbejde var dog i mange år og langt op i 1900- tallet af beskedent omfang, hvis man sammenligner med situationen i dag. Samarbejde med henblik på straffesagers behandling foregik i det væsentlige bilateralt, selvom enkelte konventioner blev vedtaget på udvalgte områder, således i 1929 en konvention til bekæmpelse af falskmøntneri. Det har formentlig dengang ligget de fleste fjernt, at der skulle kunne opnås enighed om harmonisering af den nationale strafferet og straffeprocessen.

Efter afslutningen af 2. verdenskrig og etableringen af Europarådet skete der imidlertid en nyorientering i samarbejdet i Europa, idet et antal konventioner blev vedtaget i Europarådsregi, heraf flere meget centrale konventioner inden for en relativ kort årrække. Følgende konventioner kan særlig fremhæves som resultat af Europarådets banebrydende indsats på området:

- Den Europæiske Konvention af 13. december 1957 om udlevering af lovovertrædere med tillægsprotokoller af 15. oktober 1975 og 17. marts 1978.
- Den Europæiske Konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager med tillægsprotokoller af 17. marts 1978 og 8. november 2001.
- Den Europæiske Konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger.
- Den Europæiske Konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager.
- Den Europæiske Konvention af 21. marts 1983 om overførsel af domfældte med tillægsprotokol af 18. december 1997.
- Den Europæiske Konvention af 8. november 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra strafbart forhold.

Disse konventioner udgør stadig i betydeligt omfang grundlaget for den videreudvikling af det europæiske samarbejde, der har fundet sted både inden for Europarådet, men også når samarbejdet sker inden for EU. Konventionerne - og deres tillægsprotokoller - er stadig af væsentlig betydning for det praktiske samarbejde.

Den europæiske vej har altså i tiden siden 1945 primært været at samarbejde multilateralt og søge bred tilslutning til et begrænset antal konventioner om centrale emner, konventioner som så i øvrigt har vist sig ganske levedygtige. Uden for Europa synes stater ikke sjældent at have en præference for bilateralt samarbejde og søger derfor ofte primært at opnå gensidigt forpligtende aftaler med enkeltstater om f.eks. udlevering og retshjælp. Det har blandt andet været tilfældet med f.eks. USA og Canada.

Den multilaterale vej er naturligvis også blevet fulgt af FN, hvor det imidlertid er betydeligt vanskeligere at opnå enighed om retligt bindende tekster, der kan bringe samarbejdet på det strafferetlige og straffeprocessuelle område videre. Blandt de opnåede resultater bør dog nævnes FN-konventionen af 20. december 1988 imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer og FN-konventionen af 12. december 2000 imod international organiseret kriminalitet. Disse to konventioner vil navnlig kunne have betydning for behandlingen af sager, der involverer lande uden for Europarådskredsen.

Det nordiske samarbejde bør heller ikke glemmes. Blandt andet de mange lighedstræk mellem de nordiske landes retssystemer og den høje grad af tillid til hinandens retssystemer har på et tidligt tidspunkt ført til fælles lovgivning om udlevering (i Danmark lov nr. 27 af 3. februar 1960) og i 1974 til en nordisk overenskomst om gensidig retshjælp i straffesager. Overenskomsten indebar, at der - før det kom på tale i resten af Europa - blev mulighed for direkte fremsendelse af anmodninger mellem de retshåndhævende myndigheder, modsat fremsendelse gennem de berørte landes Justitsministerier, hvilket dengang var den absolutte hovedregel. I andre regioner i Europa er der tilsvarende etableret et særligt samarbejde mellem en mindre gruppe stater. Det gælder f.eks. mellem Beneluxlandene.

6.3. Tiden efter 1990

Med Berlinmurens fald i 1989 åbnedes der nye muligheder for samarbejde i Europa. I løbet af få år udvidedes antallet af medlemsstater i Europarådet til over 40, således at de nævnte grundlæggende konventioner om retshjælp og udlevering m.v., nu som udgangspunkt dækker næsten alle stater i Central- og Østeuropa, Rusland og en række stater i Kaukasusområdet. Tyrkiet er ligeledes et mangeårigt medlem af Europarådet.

I den samme periode accelererede udviklingen i EU på det strafferetlige og straffeprocessuelle område. Dette har medført, at arbejdet i andre europæiske fora, herunder navnlig Europarådet, har fået en noget mere tilbagetrukket rolle, idet samarbejdet i Den Europæiske Union i stigende grad sætter dagsordenen. Samarbejdet har også fået den politiske verdens bevågenhed. Det er et forhold, der også gør sig gældende i de enkelte medlemsstater, hvor strafferet og straffeprocess er et højprioriteret indsatsområde for de fleste regeringer.

Udviklingen i EU vil i det følgende blive gennemgået i oversigtsform. Herefter vil samarbejdet i Europarådet og en række andre organisationer og samarbejdsfora blive berørt.

6.4. Den Europæiske Union

6.4.1. Udviklingen frem til 1990

Allerede før 1989 og de store politiske ændringer i Europa, foregik der et vist samarbejde mellem medlemsstaterne inden for de Europæiske Fællesskaber om strafferet og strafferetligt samarbejde. Samarbejdet var ikke traktatfæstet og foregik i øvrigt på sædvanligt mellemstatsligt grundlag. Som et eksempel kan nævnes Agreement of 26 May 1989 between the Member States of the European Communities on the simplification and modernization of methods of transmitting extradition requests.

6.4.2. Schengensamarbejdet

De praktiske resultater af det strafferetlige samarbejde m.v. var dog forholdsvis beskedne, og en række medlemsstater (Frankrig, Tyskland, Holland, Luxembourg og Belgien) havde allerede skilt sig ud og indgået Schengenaftalen af 14. juni 1985 om gradvis ophævelse af kontrollen ved de fælles grænser. Målsætningen med aftalen var gradvist at etablere fri bevægelighed over medlemsstaternes fælles grænser (de indre grænser). Udover en række mere konkrete forpligtelser til at lempe kontrolforanstaltninger for personer og varer indeholdt aftalen en række generelle bestemmelser, hvorefter samarbejdet om bekæmpelse af international kriminalitet og illegal indvandring skulle styrkes.

De nævnte lande underskrev den 19. juni 1990 en konvention om gennemførelse af Schengen-aftalen (Schengenkonventionen).

De to overordnede formål med Schengensamarbejdet er beskrevet således i bemærkninger til forslag til Lov om Danmarks tiltrædelse af Schengenkonventionen (Lov nr. 418 af 10. juni 1997) :

"Det ene formål er at etablere fri personbevægelighed over de indre grænser. Reglerne om det indre marked, der blev vedtaget i 1986 af medlemmerne af De Europæiske Fællesskaber (nu Den Europæiske Union), har bl.a. samme formål. Det har imidlertid efterfølgende vist sig, at der ikke blandt alle EU-lande har kunnet opnås enighed om den nærmere gennemførelse heraf. Der er heller ikke udsigt til, at en sådan enighed umiddelbart vil kunne opnås.

Schengen-samarbejdet er derfor et alternativ i bestræbelserne på at gennemføre den frie personbevægelighed i Europa.

Schengen-samarbejdets andet overordnede formål er en styrkelse af indsatsen mod international kriminalitet og illegal indvandring. Denne indsats skal bl.a. udgøre en modvægt til den frie personbevægelighed, således at bortfaldet af personkontrol ved de indre grænser ikke kan misbruges af personer, som f.eks. måtte være eftersøgt eller udvist i anledning af begået kriminalitet.

Det udvidede samarbejde om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet skal også ses i lyset af de senere års generelle udvikling i det internationale samfund, bl.a. i de central- og østeuropæiske lande. Med denne udvikling er verden, og ikke mindst Europa, blevet mindre, også for de kriminelle. Der er derfor behov for et tæt internationalt samarbejde om bl.a. udveksling af oplysninger og erfaringer til brug for de enkelte landes bekæmpelse af kriminaliteten."

De generelle udviklingstendenser, der har dannet baggrund for den senere udvikling i det europæiske samarbejde, var således allerede fremme ved Schengenkonventionens underskrivelse. Konventionen er senere blevet tiltrådt af de øvrige medlemsstater i EU (dog med undtagelse af UK og Irland) og af Norge og Island. Schengensamarbejdet er med Amsterdamtraktaten blevet integreret i samarbejdet i Den Europæiske Union.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 6 Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde

6.4. Den Europæiske Union

6.4.3. Maastrichttraktaten

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

6.4.3. Maastrichttraktaten

Central- og Østeuropa har været beskrevet som en integrationsmotor for det retlige samarbejde i EF og EU³.

3) Lykke Friis & Kenneth S. Hansen "Et udvidet EU - Slaraffenland eller minefelt for de kriminelle" - DUPI 2002.

I forbindelse med forhandlingerne der førte frem til underskrivelsen af Maastricht-traktaten, kom der således, under indtryk af opbruddet i Central- og Østeuropa og den virkning opbruddet kunne have på kriminalitetsudviklingen i hele Europa blandt andet på initiativ af den tyske forbundskansler Kohl, fokus på det politikområde, der i dag betegnes som "Retlige og indre anliggender", d.v.s. det politimæssige og strafferetlige samarbejde, det civilretlige samarbejde og samarbejdet på immigrations og asylområdet. Et af synspunkterne der herefter ofte er blevet fremført er, at den organiserede kriminalitet har høstet betydelige fordele ved den øgede bevægelighed af personer, varer m.v. over grænserne, men at de myndigheder der skal bremse kriminaliteten i betydeligt omfang har anvendt forældede metoder og samarbejdsformer og generelt ofte er "bagud" i forhold til de kriminelle. Dette har formentlig været en i hvert fald delvis dækkende beskrivelse af virkeligheden.

I Maastrichttraktaten blev et afsnit om retlige og indre anliggender herefter medtaget og samarbejdet om strafferetligt samarbejde m.v. dermed traktatfæstet. Der var tale om Den Europæiske Unions tredje søjle. På samme måde som tilfældet var med hensyn til anden søjle om udenrigs- og sikkerhedspolitik var samarbejdet af mellemstatslig karakter. Det overstatslige princip fandt ikke anvendelse, og beslutninger skulle træffes af Rådet ved enstemmighed.

Formålet med samarbejdet om retlige og indre anliggender var, at forøge samarbejdet mellem medlemslandene om blandt andet asyl- og indvandringspolitik og med hensyn til bekæmpelse af narkotikamisbrug, bekæmpelse af svig på internationalt plan, civilretligt samarbejde, strafferetligt samarbejde, toldsamarbejde og politisamarbejde i forbindelse med tilrettelæggelse på unionsplan af et system for udveksling af oplysninger inden for en europæisk politienhed (Europol).

De danske forbehold fastlagt i Edinburghaftalen havde ingen praktisk betydning for samarbejdet,

fordi hele samarbejdet foregik på mellemstatligt grundlag. Muligheden for at overføre visse emner til den del af traktaten, der var baseret på det overstatslige princip, blev ikke udnyttet.

6.4.4. Amsterdamtraktaten

Bestemmelserne om politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager findes i dag i afsnit VI i Traktaten om Den Europæiske Union og er et resultat af de ændringer, der fulgte af Amsterdamtraktaten. Samarbejdet er fortsat mellemstatsligt, og det indebærer, at det danske forbehold ikke finder anvendelse. Asyl- og indvandringspolitikken og det civile retlige samarbejde finder sted under søjle 1 og er derfor omfattet af et dansk forbehold.

Det fremgår af afsnit VI, at Unionen har som mål at give borgerne et højt tryghedsniveau i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed gennem udformning af fælles handling mellem medlemsstaterne inden for politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager og gennem forebyggelse og bekæmpelse af racisme og fremmedhad.

Dette mål skal nås både ved at forebygge og bekæmpe organiseret og anden kriminalitet, især terrorisme, menneskehandel og overgreb mod børn, ulovlig narkotikahandel og ulovlig våbenhandel, korruption og svig, gennem:

- tættere samarbejde mellem medlemsstaternes politi, toldmyndigheder og andre kompetente myndigheder, både direkte og gennem Den Europæiske Politienhed (Europol)
- tættere samarbejde mellem medlemsstaternes retlige og andre kompetente myndigheder
- om nødvendig indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes strafferetlige regler.

De retlige instrumenter i samarbejdet er fastlagt i medfør af artikel 34 og indebærer, at Ministerrådet kan vedtage fælles holdninger, vedtage rammeafgørelser og andre afgørelser og lade udarbejde og anbefale vedtagelse af konventioner. Rådet træffer foranstaltninger og fremmer samarbejde på initiativ af en medlemsstat eller Kommissionen med enstemmighed. Kommissionens initiativret har i øvrigt haft stigende betydning for samarbejdet og er blevet udnyttet i en række tilfælde.

I de fælles *holdninger* fastlægges Unionens tilgang til et bestemt spørgsmål.

Vedtagelse af *rammeafgørelser* indebærer indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser. Rammeafgørelser er bindende for medlemsstaterne med hensyn til det tilsigtede mål, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen og indebærer således ikke mulighed for umiddelbar anvendelighed i medlemsstaterne.

Almindelige afgørelser er bindende, men indebærer ikke en indbyrdes tilnærmelse af lovgivning m.v. og er heller ikke umiddelbart anvendelige i medlemsstaterne.

Ministerrådet kan endelig udarbejde konventioner (det har været tilfældet om f.eks. udlevering og retshjælp), som Rådet så anbefaler, at medlemsstaterne vedtager i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

Koordineringen af samarbejdet sker i det såkaldte artikel 36-udvalg, der består af højtstående embedsmænd fra EU-landenes Justits- og Indenrigsministerier, hvorefter sagerne går gennem COREPER, der består af medlemsstaternes faste repræsentanter ved EU med henblik på vedtagelse i Ministerrådet.

Under artikel 36-udvalget sker arbejdet med de konkrete tekster til rammeafgørelser, konventioner m. v. i et antal arbejdsgrupper. Rigsadvokaturen er som udgangspunkt repræsenteret ved møder i følgende arbejdsgrupper, som er af særlig relevans for anklagemyndighedens arbejde:

1. *Strafferetsgruppen.*
2. *Arbejdsgruppen vedrørende strafferetligt samarbejde.*
3. *Den Tværfaglige Gruppe vedrørende organiseret kriminalitet.*

6.4.5. Nicetraktaten

Nicetraktaten har af betydning for emnet for denne artikel kun medført få ændringer af afsnit VI om politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager. Eurojust - det ny samarbejdsorgan for anklagemyndighederne i EU - nævnes nu i artikel 29 og 31 og herunder har artikel 31 fået tilføjet et stk. 2 med følgende ordlyd:

"Rådet skal fremme samarbejdet via Eurojust ved

a. at sætte Eurojust i stand til at bidrage til en passende koordinering mellem medlemsstaternes nationale retsforfølgende myndigheder,

b. at fremme Eurojusts støtte i efterforskningen i kriminalsager vedrørende grov grænseoverskridende kriminalitet, især i forbindelse med organiseret kriminalitet, navnlig under hensyntagen til Europols analyser,

c. at lette et tæt samarbejde mellem Eurojust og det Europæiske Retlige Netværk, specielt med henblik på at lette efterkommelse af retsanmodninger og udleveringsbegæringer".

Hermed er Eurojusts hovedarbejdsområder introduceret. Eurojust er nærmere omtalt under afsnit 4.7.4.

6.4.6. Rammen for samarbejdet på det politimæssige og strafferetlige område

Det er ikke kun traktatændringerne, som indebærer nyskabelser og nyorientering af EU-samarbejdet på politimæssige og strafferetlige områder. Rammen for det politimæssige og strafferetlige samarbejde er udover Amsterdamtraktaten med de ændringer, der følger af Nicetraktaten, en række tekster - handlingsplaner og konklusioner vedtaget af Det Europæiske Råd eller Ministerrådet - i de

senere år. Særligt kan følgende fremhæves:

- Wienhandlingsplanen for gennemførelsen af Amsterdamtraktatens bestemmelser om indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed af 12. december 1998
- Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15. - 16. oktober 1999
- Rådets (retlige og indre anliggender) konklusioner af 20. september 2001 (terrorbekæmpelse)
- Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Laeken den 13. - 14. december 2001

I Tamperekonklusionerne vedrører et helt afsnit gensidig anerkendelse af retsafgørelser - et princip som efter alt at dømme vil stå centralt i samarbejdet i de kommende år. Følgende fremgår blandt andet af dette afsnit :

"En øget gensidig anerkendelse af retsafgørelser og domme vil sammen med den nødvendige indbyrdes tilnærmelse af lovgivningen kunne lette samarbejdet mellem myndighederne og fremme den retlige beskyttelse af den enkeltes rettigheder. Det Europæiske Råd støtter derfor princippet om gensidig anerkendelse, der efter dets mening bør være hjørnesteinen i det retlige samarbejde inden for EU på både det civil- og det strafferetlige område. Princippet bør gælde for såvel domme som andre afgørelser truffet af retlige myndigheder."...

"På det strafferetlige område opfordrer Det Europæiske Råd medlemsstaterne til snarest at ratificere EU-udleveringskonventionerne fra 1995 og 1996. Det mener, at den formelle udleveringsprocedure bør afskaffes medlemsstaterne imellem for så vidt angår personer, der unddrager sig retsforfølgning efter at være blevet endeligt domfældt, og at der i stedet blot bør ske en overførelse af de pågældende i overensstemmelse med artikel 6 i TEU. Der bør ligeledes overvejes procedurer for fremskyndet udlevering, uden at dette berører princippet om retfærdig rettergang. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til at fremsætte forslag herom på baggrund af konventionen om gennemførelse af Schengen-aftalen.

Princippet om gensidig anerkendelse bør også gælde kendelser, der afsiges forud for retssagen, især når de giver de kompetente myndigheder mulighed for hurtigt at sikre bevismateriale og beslaglægge aktiver i form af løsøre, bevismateriale, der på lovlig vis er indsamlet af myndighederne i en medlemsstat, bør kunne fremlægges for domstolene i de øvrige medlemsstater under hensyn til de dér gældende normer."

Et program for gensidig anerkendelse af strafferetlige afgørelser, d.v.s. både endelige domme m.v. og processuelle afgørelser blev herefter vedtaget i december 2000.

Implementeringen af programmet er undervejs, se nedenfor under pkt. 4.7.2. om blandt andet Den Europæiske Arrestordre.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 6 Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde

6.4. Den Europæiske Union

6.4.7. De praktiske resultater af det retlige samarbejde i kriminalsager

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

6.4.7. De praktiske resultater af det retlige samarbejde i kriminalsager

Resultaterne kan - noget forenklet - opdeles i de resultater, der vedrører indbyrdes tilnærmelse af den materielle strafferet navnlig gennem vedtagelse af rammeafgørelser (afsnit 4.7.1.), udvidet samarbejde med hensyn til konkrete straffesager, f.eks. vedrørende retshjælp og udlevering (afsnit 4.7.2.) og etableringen af samarbejdsfora for politi, anklagemyndighed og andre med tilknytning til retsvæsenet (afsnit 4.7.3. og 4.7.4.).

6.4.7.1. Materiel strafferet

På den materielle strafferets område er der i de senere år foregået betydelige bestræbelser på at harmonisere medlemsstaternes lovgivning.

Vagn Greve anførte i forordet til sin bog "Træk af den danske strafferet i EF-perspektiv 1" fra 1993 følgende:

"Det er en udbredt opfattelse, at den danske strafferet er næsten helt upåvirket af EF-retten. Strafferetsteoretikerne har kun strejft de EF-retlige spørgsmål, og tilsyneladende er det også kun de færreste praktikere, der har været særligt opmærksomme på disse spørgsmål. I den følgende fremstilling af den danske strafferet i EF-perspektiv har jeg søgt at gøre status over en række af de klassiske, centrale problemstillinger for at konstatere, om den nævnte opfattelse er rigtig. Det viste sig hurtigt, at strafferetten i betydeligt omfang og på mangfoldige områder allerede er blevet påvirket af EF-retten. Det er dog også åbenbart, at dette kun er en forholdsvis spæd begyndelse. Med Lord Dennings ord: "Community law flows like a tide up the rivers and into the estuaries." I fremtiden vil vi utvivlsomt se enkeltreguleringer, der ud fra en dansk synsvinkel kan forekomme systemstridige. Vi må også forvente, at centrale strafferetlige spørgsmål inden længe vil blive søgt harmoniseret".

Udviklingen siden 1993 må i det store og hele siges at have været som forudset af Vagn Greve. Rammen for denne artikel tillader ikke at gå i detaljer med de enkelte retlige instrumenter som i de senere år er vedtaget af Rådet. Der er typisk tale om rammeafgørelser, der tilsigter harmonisering af gerningsindhold i straffebestemmelser på straffelovens område, fastlæggelse af krav til niveauer for strafferammer og regulering af visse spørgsmål fra strafferettens almindelige del, f.eks. vedrørende

juridiske personers strafansvar. En ikke ubetydelig del af de senere års ændringer af den danske straffelov vedrører således implementering af vedtagelser inden for EU-samarbejdet.

Der er således i 2000-2002 vedtaget rammeafgørelser om falskmøntneri (i forbindelse med introduktionen af Euroen), om svig og forfalskning med andre betalingsmidler end kontanter, om menneskehandel og om menneskesmugling. Herudover blev der eksempelvis i 2. halvår af 2002 under dansk formandskab i Rådet opnået politisk enighed om et udkast til rammeafgørelse om børnepornografi og seksuel udnyttelse af børn, om udkast til rammeafgørelse om bestikkelse i den private sektor, om et udkast til en rammeafgørelse om udvidet konfiskation, og om udkast til rammeafgørelse om miljøkriminalitet. De sidstnævnte tre rammeafgørelser udspringer alle af danske initiativer. Under forhandling er fortsat blandt andet forslag til rammeafgørelser om narkotikakriminalitet og om bekæmpelse af racisme og fremmedhad. Som det fremgår, kommer man vidt omkring på det strafferetlige område.

6.4.7.2. Strafferetligt samarbejde. Gensidig anerkendelse

På området for strafferetligt samarbejde, dvs. typisk spørgsmål af processuel karakter, navnlig om styrkelse af mulighederne for gensidig retshjælp, udlevering o.l., drejede forhandlingerne sig i en årrække om udkastet til EU-retshjælpskonventionen, som blev undertegnet i maj 2000, og derfor ofte kaldes 2000-konventionen.

Konventionen supplerer på en række udvalgte områder Europarådets 1959-konvention om gensidig retshjælp i straffesager. F.eks. sendes retsanmodninger efter konventionen ikke via de centrale myndigheder (staternes justitsministerier), men som udgangspunkt direkte mellem de judicielle myndigheder, hvilket i øvrigt også er tilfældet efter Schengen-konventionen. Ligeledes indeholder konventionen bestemmelser om afhøring ved hjælp af videokonferencer, kontrollerede leverancer, aflytning af telekommunikation, fælles efterforskningshold og en række andre emner. Da konventionen bygger videre på Europarådskonventionen fra 1959 skal man i et vist omfang arbejde med begge tekster på samme tid, hvilket er uundgåeligt, men ikke særlig brugervenligt. Konventionen er p.t. kun ratificeret af et begrænset antal stater, herunder Danmark. Om implementeringen af EU-konventionen og af 2. tillægsprotokol til Europarådets 1959-konvention, der i væsentlig omfang indeholder bestemmelser, der svarer til EU-konventionen, kan henvises til lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven m.v.

Allerede i oktober 2001 er der undertegnet en tillægsprotokol til 2000-konventionen navnlig om samarbejde om tilvejebringelse af bankoplysninger.

Om gensidig retshjælp i straffesager kan i øvrigt henvises til Justitsministeriets vejledning af 5. december 2001 om behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager og overførsel af retsforfølgning. Hvad enten en konkret sag vedrører spørgsmål om ind- eller udgående retsanmodninger indeholder vejledningen en indgående beskrivelse af de spørgsmål, der hyppigst forekommer. Tilsvarende har Justitsministeriet udsendt retningslinier af 31. juli 2002 for grænseoverskridende, kontrollerede leverancer.

Konventioner og protokoller kan næppe forventes at blive anvendt som grundlag for den fremtidige

udbygning i EU af det strafferetlige samarbejde i noget betydeligt omfang. Proceduren med vedtagelse og efterfølgende ratifikation af disse retlige instrumenter har vist sig at være en forsinkende faktor. En rammeafgørelse med en relativt kort implementeringsfrist er et langt mere effektivt instrument. Bestemmelserne om fælles efterforskningshold i 2000-konventionen blev da også hurtigt suppleret med en rammeafgørelse om samme emne for at fremskynde en ikrafttræden af netop disse bestemmelser. Forbedrede muligheder for anvendelse af fælles efterforskningshold har således høj prioritet inden for EU-samarbejdet. Sådanne hold kendes dog i realiteten fra det eksisterende samarbejde, når politifolk og anklagere fra flere lande arbejder sammen om en sag, men de nu vedtagne regler giver et klarere retligt grundlag på området. Rammeafgørelsen om fælles efterforskningshold er ligesom de to retshjælpskonventioner implementeret i dansk ret ved lov nr. 258 af 8. maj 2002.

Til implementeringen af programmet om gensidig anerkendelse af afgørelser som nævnt ovenfor under afsnit 4.6. anvendes også rammeafgørelser, således blandt andet rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Mellem EU-landene erstatter arrestordren for fremtiden som udgangspunkt de tidligere gældende konventioner om udlevering til strafforfølgning og straffuldbyrdelse. Et lovforslag er i begyndelsen af 2003 fremsat til implementering af arrestordren i dansk ret. Lovforslaget er vedtaget af Folketinget den 4. juni 2003 med ikrafttræden den 1. januar 2004. Det har i den forbindelse særlig tiltrukket sig opmærksomhed, at rammeafgørelsen om arrestorden forpligter Danmark til i ganske vidt omfang at udlevere egne statsborgere. I øvrigt er det tanken bag arrestorden at smidiggøre udleveringsprocedurerne mellem medlemsstaterne, hvilket også har været sigtet med de to udleveringskonventioner, som Rådet tidligere har vedtaget, men hvor det har vist sig vanskeligt at få ratificeret konventionerne i medlemsstaterne. Begivenhederne den 11. september 2001 medførte, at arbejdet med arrestorden blev igangsat og afsluttet inden for et forholdsvis kort tidsrum.

På vej mod endelig vedtagelse er en rammeafgørelse om anerkendelse af afgørelser om opsporing og indefrysning af formuegoder, om gensidig anerkendelse af retsafgørelser, om konfiskation samt fordeling af konfiskerede midler samt om gensidig anerkendelse af bødestraffe. Programmet om gensidig anerkendelse indeholder dog langt flere punkter, så arbejdet med rammeafgørelser om gensidig anerkendelse forventes at fortsætte i de kommende år.

6.4.7.3. Det Europæiske Retlige Netværk

EU-samarbejdet har imidlertid også medført skabelsen af nye institutioner og samarbejdsfora ud fra en erkendelse af, at harmonisering af strafferetten og forbedrede retlige instrumenter om blandt andet retshjælp og udlevering ikke alene styrker det nødvendige samarbejde rettet mod den grænseoverskridende kriminalitet. På politisamarbejdets område er der tale om blandt andet Europol og på anklagemyndighedens område navnlig om Eurojust og Det Europæiske Retlige Netværk. Fokus er her på den konkrete sagsbehandling.

Den 29. juni 1998 vedtog Rådet for Den Europæiske Union en fælles aktion om oprettelse af et Europæisk Retligt Netværk⁴. Netværket består af kontaktpersoner, der er udpeget af medlemslandene.

Kontaktpersonerne kommer fra de centrale myndigheder, anklagemyndigheden og domstolene i medlemslandene. Kontaktpersonerne skal blandt andet medvirke til at smidiggøre samarbejdet

navnlig i forbindelse med bekæmpelse af alvorlig kriminalitet og ved at forbedre samarbejdet i konkrete sager. Dette skal de blandt andet gøre ved at fungere som aktivt forbindelsesled mellem de retlige myndigheder i henholdsvis deres eget land og andre medlemslande. Netværket kan således også bruges i sager om mindre alvorlig kriminalitet.

Danmark har i henhold til den fælles aktion udpeget kontaktpersoner hos Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet samt Politidirektøren i København. Endvidere er Rigspolitichefen, Afdeling A, Nationalt Efterforskningsstøttecenter, udpeget som kontaktpunkt.

Kontaktpersonerne, der også indkaldes til tre årlige møder og dermed ofte vil have et mere personligt kendskab til hinanden, vil kunne yde bistand i konkrete straffesager ved gennem netværket at formidle kontakt mellem danske myndigheder og de relevante udenlandske myndigheder og ved at yde relevant bistand, når der opstår konkrete problemer. Eurojusts rolle er derimod navnlig at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering i større sager, der berører mere end to medlemsstater.

Det Europæiske Retlige Netværk har udarbejdet en standardformular, der anvendes ved fremsendelse af retsanmodninger, således at det anmodede land hurtigt kan få et overblik over, hvad anmodningen omfatter. Det er endvidere hensigten, at det anmodede land efter modtagelsen skal tilbagesende formularen til det anmodende land med underretning om, hvilken myndighed der behandler sagen tillige med oplysninger om navn og telefonnummer på en kontaktperson hos den pågældende myndighed. Standardformularen findes på Rådssekretariatets hjemmeside: <http://ue.eu.int/ejn/rogatory>.

Eksempler på en lang række retsanmodninger indgår endvidere i Anklagemyndighedens Dokumentsamling, der er udarbejdet af Rigsadvokatens Redaktionsudvalg. Dokumenterne findes i POLSAS. Netværket har endvidere udviklet et Europæisk Retligt Atlas (European Judicial Atlas). Det retlige atlas skal sætte de judicielle myndigheder i EU-landene i stand til straks - ved at konsultere det retlige atlas - at finde frem til den rette judicielle myndighed i et andet EU-land. Vejledning om brugen af Det Europæiske Retlige Atlas findes på Rigsadvokatens hjemmeside.

6.4.7.4. Eurojust

Det Europæiske Råd godkendte i 1998 en handlingsplan på det politimæssige og strafferetlige område, hvorefter der skal ske en intensiveret indsats for blandt andet at forebygge og bekæmpe organiseret kriminalitet, navnlig terrorisme, menneskehandel, overgreb mod børn, ulovlig våbenhandel, korruption og svig.

Rådet for Den Europæiske Union besluttede herefter i Tampere i oktober 1999 at oprette en enhed (Eurojust) bestående af offentlige anklagere, retsbedsmænd eller polititjenestemænd med tilsvarende kompetence for at lette koordineringen mellem retsforfølgende myndigheder og støtte efterforskningen vedrørende organiseret kriminalitet.

Den 14. december 2000 blev der af Rådet truffet beslutning om oprettelse af en midlertidig samarbejdsenhed for de nationale anklagemyndigheder, en midlertidig Eurojustenhed (Pro-Eurojust).

Pro-Eurojust skulle således supplere det arbejde, der udførtes i Det Europæiske Retlige Netværk, idet man i øvrigt samtidig havde påbegyndt forhandlingerne om udkastet til rådsafgørelse om den permanente institution, Eurojust.

Hvert medlemsland udpegede en national repræsentant i Pro-Eurojust. Enheden blev etableret i Bruxelles. Repræsentanten for hvert land skal i overensstemmelse med den nationale lovgivning bidrage til koordinering af efterforskning og retsforfølgning i sager vedrørende grov kriminalitet, der involverer to eller flere lande.

Pro-Eurojust påbegyndte sine aktiviteter den 1. marts 2001. Det danske medlem var tilknyttet rigsadvokaturen.

Ved Rådets afgørelse af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet blev institutionen gjort permanent. Eurojust har sæde i Haag i Holland og består af en repræsentant udstationeret fra hver medlemsstat. Den danske repræsentant - det såkaldte nationale medlem - er for tiden tilknyttet rigsadvokaturen.

Hovedformålet med Eurojust er navnlig at fremme og forbedre koordineringen af efterforskningen og retsforfølgningen i sager om grove lovovertrædelser, der berører to eller flere medlemsstater. Det Europæiske Retlige Netværk skal således fortsat bestå og lette den gensidige bistand i almindelige bilaterale sager. Grænsefladerne mellem de to samarbejdsfora lader sig dog ikke fastlægge med fuldstændig klarhed.

En nærmere redegørelse for Eurojusts virksomhed ville sprænge rammerne for denne artikel. Yderligere oplysninger kan findes i den nyligt udkomne annual report fra Eurojust vedrørende 2002, der er tilgængelig på Eurojusts hjemmeside, www.eurojust.eu.int.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 6 Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde

6.5. Europarådet

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

6.5. Europarådet

6.5.1. Generelt

Europarådet i Strasbourg har siden oprettelsen i 1949 navnlig beskæftiget sig med de ikke-økonomiske aspekter af europæisk integration og har blandt andet, som det er fremgået, foreslået udarbejdelsen af de konventioner på det strafferetlige område, som i dag danner grundlag for en væsentlig del af det europæiske samarbejde.

Rigsadvokaturen har gennem en årrække været repræsenteret i *European Committee on Crime Problems (CDPC)*. CDPC er styringskomitéen til behandling af generelle spørgsmål om strafferet og straffeproses. Komitéen mødes en gang årligt.

Udkast til retlige instrumenter, typisk konventioner og rekommandationer (ikke retligt bindende anbefalinger - såkaldt "soft law" som imidlertid godt kan opleves som "bindende" på et politisk eller tilsvarende plan) udarbejdes hovedsagligt i forskellige ad-hoc ekspertgrupper, der er nedsat med et specifikt tidsbegrænset mandat (Terms of reference). Udkastene sendes ved afslutningen af ekspertgruppens arbejde til CDPC, som efter en gennemgang af teksten og eventuelt med forskellige ændringer og tilføjelser sender udkastet til Europarådets ministerkomite til endelig vedtagelse.

6.5.2. Anklagemyndighedens rolle i strafferetsplejen

Rigsadvokaturen har gennem årene deltaget i arbejdet i en række ekspertgrupper således også i *Expert Committee on the Role of the Public prosecution in the Criminal Justice System (PC-PR)*. Ekspertkomitéen udarbejdede et udkast til en rekommandation om anklagemyndighedens rolle i strafferetsplejen. Rekommandationen blev vedtaget af Europarådets Ministerkomite den 6. oktober 2000, Rec (2000) 19 og indeholder en række grundlæggende anbefalinger om anklagemyndighedens organisation og anklagernes stilling samt om anklagemyndighedens forhold til den udøvende og lovgivende magt, til domstolene og til politiet, ligesom anklagemyndighedens forhold til de enkeltindivider, der optræder som sigtede/tiltalte, ofre o.s.v er genstand for retningslinier.

Ved skrivelse af 24. november 2000 til samtlige statsadvokater, politimestre og Politidirektøren i København har Rigsadvokaten fremsendt rekommandationen til orientering og med anmodning om, at samtlige jurister blev gjort bekendt med materialet.

Man kan hævde, at der ikke i Danmark er den store tradition for principielle drøftelser af anklagemyndighedens rolle. Rekommendationen fra Europarådet udgør et godt grundlag, hvis man ønsker at tage sådanne spørgsmål op. Rekommendationen deler formentlig skæbne med en del andre rekommendationer og tekster fra Europarådet, som ligeledes og beklageligvis forbliver relativt ukendte for det store flertal af praktikere, selvom der typisk er tale om gennemarbejdede tekster med mange relevante synspunkter og beskrivelser.

I fortsættelse af arbejdet med rekommendationen om anklagemyndigheden er der etableret en konference for "Prosecutors General of Europe", der muliggør en drøftelse af spørgsmål af fælles interesse for rigsadvokaterne og anklagemyndigheden ofte med afsæt i rekommendationsteksten om anklagemyndighedens rolle. Det tilstræbes, at samtlige rigsadvokater eller repræsentanter for disse mødes én gang årligt.

Der foregår for tiden overvejelser om muligheden for at foretage gensidige evalueringer af staternes efterlevelse af rekommendation (2000) 19 på tilsvarende måde som evalueringsordningen i Greco, som beskrevet under pkt. 5.3. og som vel tilsvarende ordninger inden for EU, hvor man også gensidigt evaluerer, hvorledes bestemte områder, f.eks. retshjælp, administreres. Evalueringsordninger er krævende ressourcemæssigt, men sikrer uden tvivl en højere grad af effektivitet i samarbejdet og med hensyn til efterlevelse af de regler m.v., som staterne har vedtaget.

6.5.3. Greco

I tilknytning til Europarådet er ligeledes etableret organisationen Greco (Sammenslutningen af Stater mod Korruption), hvor Danmark med virkning fra den 2. august 2000 er blevet medlem. Formålet med Greco er at forbedre medlemslandenes evne til at bekæmpe korruption. Som et led heri gennemfører Greco evalueringer af de enkelte medlemslandes indsats på området. Evalueringen foregår på den måde, at et evalueringshold bestående af tre personer udpeget af Greco udarbejder en rapport om situationen i de enkelte land. Rapporten udarbejdes på grundlag af en spørgeskemabesvarelse og et besøg i det pågældende land. Evalueringsholdets rapport behandles herefter på et plenarmøde i Greco. Der afholdes årligt tre plenarmøder af en uges varighed.

Danmark blev evalueret i 2002.

6.6. De Forenede Nationer (FN)

Commission on Crime Prevention and Criminal Justice er etableret under Economic and Social Council og behandler generelle spørgsmål om strafferet, kriminalpræventivt arbejde og straffeprocesser. Der afholdes ét årligt møde i Wien. Danmark har observatørstatus, og rigsadvokaturen har i et vist omfang fulgt møderne i de senere år. På møderne behandles en række resolutionsforslag, der orienteres om forskellige af FNs arbejdsprogrammer og der foregår drøftelse af forskellige temaer. Der er tale om et meget stort forum deltagermæssigt, og drøftelserne er af en ganske generel og tit politisk karakter. Som allerede nævnt tidligere resulterer FN-samarbejdet dog i et antal konventioner med global rækkevidde, f.eks. konventionen om bekæmpelse af organiseret kriminalitet m.v. For tiden er en konvention vendt mod korruption under forhandling.

6.7. International Association of Prosecutors (IAP)

I Anklagemyndighedens Årsberetning for 1997 findes en nærmere beskrivelse af IAP, herunder om organisationens formål og hidtidige arbejde.

I Anklagemyndighedens Årsberetninger for 1998-1999 og 2000 er denne beskrivelse opdateret og der er nærmere redegjort for IAP's 3., 4. og 5. årskonference og de temaer der blev drøftet.

Den 6. årskonference blev holdt i Sydney, Australien i 2001. Hovedtemaet var anklagerens rolle i det ny årtusinde. Seneste årskonference (nr. 7) blev holdt i London i 2002 med kampen mod den globale kriminalitetstrussel som hovedtema. Mere end 500 anklagere fra 75 stater deltog i Londonkonferencen.

IAP afholder også regionale minikonferencer for yngre anklagere om udvalgte emner. Her har et antal danske anklagere deltaget.

6.8. Eurojustice

Projektet er iværksat på initiativ af det hollandske Justitsministerium og den hollandske anklagemyndighed og er et samarbejde mellem de centrale anklagemyndigheder i EU. Der har været afholdt en konference i Noordwijk i Holland i 1998, i Rouen i Frankrig i 1999, i Santander i Spanien i 2000, i Bruxelles i 2001 og i Sverige i Visby på Gotland i 2001. Et konkret resultat af samarbejdet er afviklingen af en række kurser for anklagere fra EU-landene, senest i Frankrig i 2002, hvor værtslandets retssystem gennemgås og udvalgte temaer tages under behandling. Et sådant kursus vil blive afholdt i Danmark i efteråret 2003.

6.9. Nordisk og baltisk samarbejde

De nordiske rigsadvokater har i en længere årrække afholdt jævnlige møder. Denne mødevirksomhed omfatter en bred vifte af spørgsmål, herunder gensidig orientering om retstilstanden i de enkelte lande og drøftelse af aktuelle spørgsmål af fælles interesse. Der afholdes i almindelighed ét møde årligt.

På initiativ af Task-Force on Organized Crime in the Baltic Sea Region afholdes der årlige møder mellem østersølandenes rigsadvokater. Formålet er at skabe grundlag for en styrkelse af det retlige samarbejde mellem landene i regionen.

6.10. Bilateralt internationalt samarbejde mellem den danske anklagemyndighed og anklagemyndigheden og andre institutioner i andre stater.

6.10.1. Besøg og studierejser i Danmark

Rigsadvokaturen modtager meget ofte besøg fra andre landes anklagemyndighed og fra institutioner i andre lande, der er interesserede i at høre nærmere om den danske anklagemyndigheds opbygning og funktion.

I august 2002 aflagde den sydafrikanske rigsadvokat således et seks dages besøg i Danmark.

Samarbejde, der vedrører udvikling af retssystemet og anklagemyndigheden i Kina og Vietnam, har også fået stigende betydning.

I 2002 modtog rigsadvokaturen således besøg af både den kinesiske vicerigsadvokat og den vietnamesiske vicerigsadvokat.

Der er endvidere indgået et "memorandum of understanding" mellem den kinesiske og den danske anklagemyndighed, der vedrører generel bistand, men ikke behandlingen af konkrete sager.

Medarbejdere fra rigsadvokaturen og den øvrige anklagemyndighed har også deltaget i EU-KINA Legal and Judicial Co-operation Programme for kinesiske anklagere og advokater, hvor den danske del styres af det danske Institut for Menneskerettigheder.

I samarbejde med Institut for Menneskerettigheder og Politiskolen har Rigsadvokaten med midler fra Danida også deltaget i etableringen af et uddannelsesprogram for grupper af vietnamesiske anklagere, der kommer på tre ugers studieophold i Danmark. I skrivende stund er tre studieophold allerede afviklet og flere forventes at følge.

Endvidere samarbejder rigsadvokaturen med Institut for Menneskerettigheder om en række andre besøg og projekter.

6.11. Øvrige internationale spørgsmål

Rigsadvokaturen har igennem de senere år bistået Justitsministeriet med behandlingen af forespørgsler fra og afrapporteringer til internationale organisationer om spørgsmål, der vedrører anklagemyndighedens område. Repræsentanter fra anklagemyndigheden deltager i øvrigt ofte i internationale seminarer og konferencer arrangeret af internationale organisationer og andre staters myndigheder, herunder navnlig seminarer arrangeret af de skiftende EU-formandskaber, hvor deltagelse har særlig høj prioritet.

6.12. Sammenfatning

På baggrund af det som har været formålet med denne artikel - nemlig at skabe overblik og belyse baggrunden for det internationale samarbejde - er det ikke tanken at slutte af med egentlige konklusioner eller indgående vurderinger af den hidtidige udvikling, den nuværende status eller fremtidsudsigterne for det internationale samarbejde på anklagemyndighedens område.

Man kan dog uden at gøre sig dyberegående overvejelser konstatere, at der er kommet fokus på retligt samarbejde, at samarbejdet er tiltaget betydeligt i omfang, og at det har fået sin naturlige plads ved siden af politisamarbejdet, som det supplerer.

Mange af de tanker, planer, projekter og forslag, som er indholdet i samarbejdet, er længe undervejs, før de bliver virkeliggjort. Det er også typisk mange stater med forskellige retssystemer, der skal blive enige. Deltagelse i internationalt samarbejde kræver således ofte tålmodighed og en vilje til at fastholde en idé over en længere periode. Begivenhederne den 11. september 2001 synes imidlertid - i hvert fald for en tid - at have øget tempoet i samarbejdet.

Et andet fænomen man kan iagttage i internationalt samarbejde, er en fokusering på de samme udvalgte emner på samme tid i forskellige sammenhænge med en fare for en duplikering af bestræbelserne, hvilket indebærer en risiko for ressourcespild og for, at resultaterne af indsatsen lader vente unødigt på sig.

En rimelig fremdrift i samarbejdet samt en rationel arbejdstilrettelæggelse og koordinering bør naturligvis tilstræbes.

Det synes endvidere nærliggende at antage, at det bilaterale samarbejde mellem rigsadvokaturen og anklagemyndigheden i andre stater vil blive øget i de kommende år. Der er næppe tvivl om at dansk bistand på dette område er efterspurgt, og at vores tilstedeværelse og medvirken blandt andet kan yde væsentlige bidrag til demokratiseringsbestrebelse og indførelse af "rule of law". Der er tale om en indsats i naturlig forlængelse af den bistand, Danmark yder på det politimæssige område. Ressourcer til at styrke den danske anklagemyndigheds indsats i forhold til anklagemyndigheden i andre stater under udvikling og forandring står derfor højt på ønskelisten for de kommende år.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 7

Ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten

7.1. Straffeloven

Straffeloven er i 2001 og 2002 ændret følgende love:

2001:

Lov nr. 280 af 25. april 2001 (Gennemførelse af EU-rammeafgørelse om styrkelse af beskyttelsen mod falskmøntneri, 1. tillægsprotokol til den europæiske konvention om overførelse af domfældte og FN-konventionen til bekæmpelse af terrorbombninger samt ændringer som følge af afskaffelsen af hæftestrafpen). Loven indeholder bl.a. en ny bestemmelse i straffelovens § 306 om strafansvar for juridiske personer ved overtrædelse af straffeloven.

Lov nr. 461 af 7. juni 2001 (Ændringer som følge af børneloven mv.), som ophævede straffelovens § 214 og § 255.

Lov nr. 465 af 7. juni 2001 (Hæleri og anden efterfølgende medvirken samt IT-efterforskning) udvidede kriminaliseringen af hæleri i en ny bestemmelse i § 290.

Lov nr. 468 af 7. juni 2001 (Forvoldelse af fare for smitte med en livstruende uhelbredelig sygdom), der ændrede straffelovens § 252.

Lov nr. 469 af 7. juni 2001 (Ungdomskriminalitet) indeholder bl.a. en ny bestemmelse i straffelovens § 74 a om ungdomssanktion for personer under 18 år.

2002:

Lov nr. 258 af 8. maj 2002 (Gennemførelse af EU-retshjælpskonventionen, den 2. tillægsprotokol til Europarådets retshjælpskonvention og EU-rammeafgørelse om fælles efterforskningshold) indeholder en ændring af straffelovens § 158, således at det også er strafbart her i landet at afgive falsk forklaring for en udenlandsk ret i tilfælde, hvor afhøringen foregår ved hjælp af telekommunikation.

Lov nr. 378 af 6. juni 2002 (Gennemførelse af FN-konventionen til bekæmpelse af finansiering af terrorisme, gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 (2001) samt øvrige initiativer til bekæmpelse af terrorisme). Loven indeholder blandt andet nye bestemmelser i straffelovens § 114-114 e om terrorisme m.v., en forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 192 om grove våbenlovsovertrædelser samt en ny bestemmelse i § 306 om juridiske personers strafansvar for overtrædelser af straffeloven.

Lov nr. 380 af 6. juni 2002 (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.). Loven medfører skærpede straffe på de områder, der nævnes i titlen. Desuden indeholder loven en ny bestemmelse i straffelovens § 262 a om menneskehandel og en ny bestemmelse i straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøjer.

Lov nr. 382 af 6. juni 2002 (Fangeflugt og begrænsning i indsattes adgang til aktindsigt m.v.) indeholdt blandt andet en ændring af straffelovens § 124, således at anholdte og fængslede straffes for flugt.

7.2. Retsplejeloven

Retsplejeloven er i 2001 og 2002 ændret således:

2001:

Lov nr. 465 af 7. juni 2001 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder ændringer af retsplejelovens regler om indgreb i meddelelshemmeligheden, der giver adgang til at indhente udvidede teleoplysninger (masteoplysninger).

Lov nr. 468 af 7. juni 2001, der også er nævnt ovenfor vedrørende straffeloven, medfører adgang til beskikkelse af bistandsadvokat til offeret for en overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 2.

Lov nr. 106 af 13. februar 2001 ophævede retsplejelovens kapitel 19 a om søforklaringer, således at reglerne herom nu findes i søloven, mens lov nr. 216 af 28. marts 2001 indsætter nye regler i retsplejeloven om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder. Lov nr. 461 af 7. juni 2001 og lov nr. 280 af 25. april 2001 (begge nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder henholdsvis nye regler om behandlingen af faderskabssager og redaktionelle ændringer.

2002:

Lov nr. 256 af 8. maj 2002 (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til domsudskrifter m. v. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling) medførte blandt andet en udvidet adgang til at afsige udeblivelsesdom i straffesager samt en udvidet adgang for journalister m.v. til at få udleveret udskrifter af domme, selv om sagen ikke er afsluttet.

Lov nr. 258 af 8. maj 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder nye regler i

retsplejelovens § 190 om vidneafhøring på begæring af udenlandske myndigheder ved video- og telefonkonference og § 191 om en udvidet adgang til at overføre frihedsberøvede personer til Danmark med henblik på deres medvirken ved efterforskning. Endvidere er der indsat en bestemmelse i § 783 om domstolsprøvelse af udenlandske myndigheders indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Lov nr. 378 af 6 juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder en ny bestemmelse i retsplejelovens § 791 b om dataaflæsning. Endvidere indeholder loven blandt andet en udvidet adgang til at foretage hemmelig ransagning samt en bestemmelse i § 786 om teleselskabers pligt til at foretage registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik.

Lov nr. 380 af 6. juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder bl.a. en udvidelse af adgangen til at varetægtsfængsle i sager om overtrædelse af straffelovens § 134 a.

Lov nr. 381 af 6. juni 2002 (Forbedret vidnebeskyttelse) indeholder blandt andet en ny bestemmelse i retsplejelovens § 848 om hemmeligholdelse af et vidnes identitet for tiltalte.

Lov nr. 145 af 25. marts 2002 ændrede enkelte bestemmelser i retsplejeloven som følge af sammenlægningen af de bornholmske kommuner, mens lov nr. 382 af 6. juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) alene indeholder en konsekvensændring som følge af den ny § 124 om fangeflugt i straffeloven.

7.3. Færdselsloven

Færdselsloven blev i 2001 og 2002 ændret ved følgende love:

2001:

Lov nr. 341 af 16. maj 2001 (Afgørelse om pålæggelse af standsnings- og parkeringsafgift) indeholder en ændring af færdselsloven, der undtager standsnings- og parkeringsafgifter fra forvaltningslovens bestemmelser om partshøring.

Lov nr. 498 af 7. juni 2001 (Skærpelse af straffen for grove færdselslovsovertrædelser og indførelse af kørselsforbud) indeholder en ny bestemmelse i færdselslovens § 118 om frihedsstraf for særligt grove overtrædelser af færdselsloven, herunder blandt andet grov chikanekørsel, samt bestemmelser om kørselsforbud for førere, der overtræder færdselsloven inden 2 år efter erhvervelsen af kørekort.

2002:

Lov nr. 380 af 6. juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven og retsplejeloven) indeholdt en konsekvensændring af færdselsloven som følge af den nye bestemmelse i straffeloven om brugstyveri af motorkøretøj.

Lov nr. 217 af 22. april 2002 indeholder bestemmelser om behandling af erstatningskrav efter skader

i udlandet, og ved lov nr. 1049 af 17. december 2002 blev færdselslovens bestemmelser om betaling for blandt andet køreprøver, kørekort og parkeringsafgifter ændret som følge af skattestoppet.

7.4. Meddelelser m.v. fra Rigsadvokaten

Rigsadvokaturen har i 2001 og 2002 udsendt ni rigsadvokatmeddelelser:

RM 1/2001 Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a

RM 2/2001 Vejledning til ofre for forbrydelser og udpegning af en kontaktperson for vidner

RM 3/2001 Sager om for stort foderforbrug i ferskvandsdambrug

RM 4/2001 Videoafhøring af børn i sædelighedssager

RM 1/2002 Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93

RM 2/2002 Behandlingen af sager mod udlændinge, hvor der er spørgsmål om udvisning

RM 3/2002 Forelæggelsesregler og kompetenceregler m.v.

RM 4/2002 Strafpåstanden i sager om brugstyveri

RM 5/2002 Behandlingen af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle og personer omfattet af straffelovens § 70

Rettelsesblade til RM 4/2000 om sanktionspåstande i færdselssager er udsendt ved skrivelse af 29. juni 2001 og ved skrivelse af 11. april 2002.

Endvidere er der udsendt en ny bekendtgørelse om politimestrenes adgang til at frafalde tiltale (bekendtgørelse nr. 621 af 25. juni 2001).

7.5. Rigsadvokaten Informerer

Rigsadvokaten Informerer er i 2001 og 2002 udsendt således:

RI 1/2001 Bødestørrelsen i sager om overtrædelse af arbejdsmiljøloven (Unge beskæftigelse i bagerbutikker, kiosker, grillbarer, videobutikker, tankstationer og lignende

RI 2/2001 Videoafhøring af børn i sædelighedssager

RI 3/2001 Strafudmålingsniveauet i sager om voldtægt samt forelæggelse af voldtægtssager for Rigsadvokaten

RI 4/2001 Højesterets domme af 26. januar og 16. februar om udvisning

RI 5/2001 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 2. halvår 2000

RI 6/2001 Sager om for stort foderforbrug i dambrug (se nu RM 3/2001)

RI 7/2001 Højesterets kendelse af 19. marts 2001 om installation af "snifferprogram", Højesterets dom af 30. marts 2001 om udvisning og Højesterets kendelse af 11. april 2001 om dokumentation af ældre domme

RI 8/2001 Behandling af sager om erstatning for kortvarige, resultatløse visitationer og ransagning i tilknytning hertil

RI 9/2001 Forsøg med højere hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser

RI 10/2001 Frakendelsestidens beregning for personer over 18 år, der ikke har erhvervet kørekort

RI 11/2001 Ny bekendtgørelse om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale

RI 12/2001 Lov nr. 458 af 7. juni 2001 om ændring af udlændingeloven (Frihedsberøvelse af asylansøgere og administrativ udvisning)

RI 13/2001 Redegørelse om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberetninger til Rigsadvokaten indtil 15. august 2001

RI 14/2001 Drøftelser med Direktoratet for Kriminalforsorgen samt indberetning af sager vedrørende transport af dyr

RI 15/2001 En sagsbehandlingstid på 10 _ år indebar ikke en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6, stk. 1, om "rettergang inden en rimelig frist"

RI 16/2001 Straffelovens § 68 a om fastsættelse af længstetid, hvor der i medfør af straffelovens § 73 træffes bestemmelse om foranstaltninger, samt orientering om en ny tredjeinstanssag om udvisning

RI 17/2001 Forsøg med hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser - nye landsretsdomme

RI 18/2001 Højesterets dom af 15. november 2001 - strafudmåling vedrørende indsmugling af kokain, anklageskriftets formulering og agentvirksomhed

RI 19/2001 Strafpåstande i sager om overtrædelse af straffelovens § 235

RI 20/2001 To sager i Højesteret om forsøg med hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser

RI 21/2001 Statistiske oplysninger om isolationsfængsling

RI 22/2001 Assistanceordning mellem politikredsene om videoafhøring af børn

RI 23/2001 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 1. halvår 2001

RI 1/2002 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne i bekendtgørelse nr. 124 af 27. februar 1989 om emballage til øl og læskedrikke

RI 2/2002 Etablering af et internationalt sekretariat i rigsadvokaturen

RI 3/2002 Vedr. rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2002 om Forelæggelsesregler og kompetenceregler

RI 4/2002 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 2. halvår 2001

RI 5/2002 Ny højesteretsdom om straffen for forsikringsbedrageri

RI 6/2002 Orientering om sager vedrørende udvisning

RI 7/2002 Højesteretsdomme om hastighedsovertrædelser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser

RI 8/2002 Højesterets kendelse af 24. maj 2002 om retsplejelovens § 745, stk. 4

RI 9/2002 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne om tilsætning af næringsstoffer til fødevarer, jf. fødevarerens § 15 og bekendtgørelse nr. 282 af 19. april 2000 om tilsætningsstoffer til fødevarer § 13

RI 10/2002 Ny lovgivning og initiativer som følge heraf

RI 11/2002 Indberetning m.v. af sager om brugstyveri af biler og motorcykler og af sager om overtrædelse af straffelovens § 241 (uagtsomt manddrab), § 249 (uagtsom betydelig legemsbeskadigelse) og § 252 (forsætlig fareforvoldelse)

RI 12/2002 Begyndelsestidspunktet for længstetid, prøvetid og tilsynsperiode ved dom til samfundstjeneste i tilfælde, hvor en iværksat anke ikke gennemføres

RI 13/2002 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 11. juli 2002. Udvisning i strid med EMRK art. 8

RI 14/2002 Strafskærpelse i voldtægtssager og i sager om overtrædelse af straffelovens § 222,

varetægtsfængsling i sådanne sager efter dom samt forelæggelse af sagerne for Rigsadvokaten

RI 15/2002 Højesteretskendelse om journalisters kildebeskyttelse efter retsplejelovens § 172

RI 16/2002 Indberetning m.v. af sager om overtrædelse af straffelovens § 125 a (menneskesmugling under skærpende omstændigheder), straffelovens § 134 a (grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted) og straffelovens § 262 a (menneskehandel)

RI 17/2002 Statistiske oplysninger om isolationsfængslinger

RI 18/2002 Orientering om sager vedrørende udvisning

RI 19/2002 Højesterets dom af 18. november 2002 om fastsættelse af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, i en sag om skatte- og afgiftskriminalitet.

RI 20/2002 Nye højesteretskendelser

RI 21/2002 Indberetning m.v. af voldssager

RI 22/2002 Indberetning om udeblivelsesdomme

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

*Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02**Afsnit 8 Personalet i den overordnede anklagemyndighed*

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 8**Personalet i den overordnede anklagemyndighed**

Juristnormativ for den overordnede anklagemyndighed pr. 31. december 2002.

	RA 41	SA 39	VSA 37	ASS 36	FM	I alt
Rigsadvokaten ¹	1	3	3	4	5	16
Statsadvokaten for København		1	2	4	5	12
Statsadvokaten for Sjælland		1	2	4	7	14
Statsadvokaten for Fyn		1	2	4	3	10
Statsadvokaten i Aalborg		1	2	3	5	11
Statsadvokaten for Viborg		1	2	3	6	12
Statsadvokaten for Sønderborg		1	2	3	5	11
Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet ²		1	6	6	7	20
Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager		1	1	3	1	6
I alt	1	11	22	34	44	112

Der henvises i øvrigt til nedenstående oversigter over personalet ved de enkelte embeder, herunder vedrørende antallet af eksterne medhjælpere.

- 1) Herudover for tiden en kommitteret i lønramme 38 uden for normativet.
- 2) Herudover to vicesstatsadvokater og tre assessorer ansat på særlige selskabstømmerkontrakter.

Personalet ved de enkelte embeder i den overordnede anklagemyndighed bestod pr. 31. december 2002 af følgende medarbejdere:

Rigsadvokaten

Frederiksholms Kanal 16, 1220 København K.

Tlf. 33127200, Telefax 33436710:

Henning Fode, rigsadvokat.

Lars Stevnsborg, statsadvokat.

Hanne Schmidt, statsadvokat.

Poul Dahl Jensen, statsadvokat.

Jesper Hjortenberg, vicesstatsadvokat.

Lis Hjortnæs, vicesstatsadvokat.

Jan Reckendorff, vicesstatsadvokat (fra 1.3.2001, orlov fra 1.4.2002 til 31.1.2003).

Eva Rønne, vicesstatsadvokat (fra 1.6.2002).

Hans Fogtdal, kst. vicesstatsadvokat (fra 1.5.2002).

Jette Christiansen, rigsadvokatassessor.

Jette Britt Bjerg Clausen, rigsadvokatassessor.

Ida K. Sørensen, rigsadvokatassessor.

Birgit Foltmar Gammelgaard, rigsadvokatassessor.

Alessandra Giraldi, kst. rigsadvokatassessor (fra 1.7.2002).

Jørn Thostrup, fg. rigsadvokatassessor (fra 1.6.2002).

Per Klingenberg, kommitteret (fra 1.8.2002).

Karin Knudsen, afdelingsleder.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, tre formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet samt tre jurastuderende og en bibliotekarstuderende på deltid.

Danmarks nationale medlem af den retlige samarbejdsenhed Eurojust (EU) gør tjeneste hos Rigsadvokaten. Vicepolitimester Finn Ravnborg blev med virkning fra 1. marts 2001 udpeget som repræsentant i den midlertidige Eurojustenhed. Han blev den 18. september 2001 afløst af politiadvokat Merete Vestergaard. Danmark har siden 1. juni 2002 været repræsenteret af vicepolitimester Anders Linnet.

Politiadvokat Jens Rasmussen blev tilknyttet rigsadvokaturen den 1. december 2002 i forbindelse med undersøgelse af lovligheden af etablering af foreningen Hizb-ut-Tahrir.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer. Endelig var der ansat en kontorbetjent samt en serviceassistent.

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307300, Telefax 33307349:

Karsten Hjorth, statsadvokat.

Karen-Inger Bast, vicesstatsadvokat.

Kim Christiansen, vicesstatsadvokat.

Anne Birgitte Stürup, statsadvokatassessor.

Poul Borg Gadegaard, statsadvokatassessor.

Per Corneliusen, statsadvokatassessor.

Henrik Aagaard, statsadvokatassessor.

Winnie Winsløw, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, to formiddagssekretærer fra Justitsministeriet og to jurastuderende på deltid.

Fire fuldmægtige fra Justitsministeriet, en fuldmægtig fra Rigspolicehøveden, en vicesstatsadvokat, fem rigsadvokatassessorer, fire statsadvokatfuldmægtige og en fuldmægtig fra Rigsadvokaten, fire politifuldmægtige fra Politimesteren i Glostrup, en politiassessor fra Politimesteren i Frederikssund, en politifuldmægtig fra Politimesteren i Hillerød, tre statsadvokatassessorer og en politiassessor fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, fire politiassessorer fra Københavns Politi samt fire advokater var beskikket som eksterne medhjælpere til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af 10 kontorfunktionærer heraf én på deltid i fleksjob. Endvidere var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten for Sjælland

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307200, Telefax 33307272:

Erik Merlung, statsadvokat.

Jørgen Jensen, vicesstatsadvokat.

Vibeke Uldal, vicesstatsadvokat.

Dorthe Vejsig, statsadvokatassessor.

Birgitte Pock, statsadvokatassessor.

Annette Vester, statsadvokatassessor.

Morten Frederiksen, statsadvokatassessor.

Stella Østerhaab, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat syv turnusfuldmægtige, to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet og tre jurastuderende på deltid.

Syv fuldmægtige fra Justitsministeriet heraf fire på orlov, to fuldmægtige fra Rigsadvokaten heraf en på orlov, otte fuldmægtige fra Rigspolicehøveden heraf to på orlov samt ni assessorer/politifuldmægtige

fra politikredse/Statsadvokaten for Særlige Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager samt to advokater på salærbasis var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af 10 kontorfunktionærer, heraf én på deltid, samt to tilknyttet fællesekspeditionen for statsadvokaturerne i Jens Kofodsgade, heraf en på deltid. Endvidere var der ansat en kontorbetjent samt en serviceassistent i fleksjob.

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307350, Telefax 33307399:

Lise-Lotte Nilas, statsadvokat.

Mette Vestergaard, vicesstatsadvokat.

Gyrithe Ulrich, vicesstatsadvokat.

Charlotte Alsing Juul, statsadvokatassessor.

Erik Hjelm, statsadvokatassessor.

Morten Ebbe Nielsen, statsadvokatassessor.

Bo Bjerregaard, kst. statsadvokatassessor.

Mary-Ann Cadovius, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fire turnusfuldmægtige og to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet.

To fuldmægtige fra Justitsministeriet, en fuldmægtig fra Rigsadvokaten, fire fuldmægtige fra Rigspolitechefen, en enhed hos Politimesteren i Odense/Assens, to politiassessorer fra Politimesteren i Nykøbing Falster, samt en advokat beskikket som medhjælper ved udførelsen af anke- og nævningsager i landsretten. Endelig var der ansat en jurastuderende på deltid.

Kontorpersonalet bestod af syv kontorfunktionærer, heraf en på deltid samt en kontorfunktionær i ulønnet praktik. Endelig var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten i Aalborg

Nyhavnsgade 9, 9000 Aalborg.

Tlf. 98121266, Telefax 98163916:

Elsemette Cassøe, statsadvokat.

Kirsten Dyrman, vicesstatsadvokat.

Steen Friis Nielsen, vicesstatsadvokat.

John Kølback, statsadvokatassessor.

Rune Jensen, statsadvokatassessor.

Steen Thomsen, statsadvokatassessor.

Allan Knudsen, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige og en assistancefuldmægtig. Fire eksterne medhjælperer var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af fem kontorfunktionærer. Endelig var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten i Viborg

Sct. Mogens Gade 8, 8800 Viborg.

Tlf. 86626066, Telefax 86600730:

Peter Brøndt Jørgensen, statsadvokat.

Peter Adamsen, vicesstatsadvokat.

Karin Degnboel Thostrup, vicesstatsadvokat.

Anne-Mette Wiese, statsadvokatassessor.

Mette Møller, statsadvokatassessor.

Torben Ovesen, statsadvokatassessor.

Frantz Cohn, statsadvokatassessor.

Hanne Schultz, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat seks turnusfuldmægtige, og syv eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer, heraf to på deltid, og der var ansat en civilmedhjælper på deltid.

Statsadvokaten i Sønderborg

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg.

Tlf. 74423261, Telefax 74430508:

Preben Alsøe, statsadvokat.

Marianne Birck, vicesstatsadvokat.

Peter Urskov, vicesstatsadvokat.

Jens Kjærgaard Christensen, statsadvokatassessor.

Claus Guldbrand, statsadvokatassessor.

Lene S. Eisby, kst. statsadvokatassessor.

Jimmy B. Veitland, kst. statsadvokatassessor.

Tanja F. Petersen, fg. kontorleder.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, og 12 eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af fem kontorfunktionærer, og der var ansat en civil-medarbejder på deltid.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet

Anker Heegaards Gade 5,5, 1572 København V.

Tlf. 33148888, Telefax 33143940:

Henning Thiesen, statsadvokat.

Flemming Denker, vicestatsadvokat.
Ulla Høg, vicestatsadvokat.
Sonja Ponikowski, vicestatsadvokat.
Anders Riisager, vicestatsadvokat.
Finn Borch Andersen, vicestatsadvokat.
Poul Gade, vicestatsadvokat.
Niels Schrøder, vicestatsadvokat (selskabstømmersager).
Anders Sejr Pedersen, vicestatsadvokat (selskabstømmersager).
Svend Udengaard, statsadvokatassessor.
Steen Ulriksen, statsadvokatassessor.
Jens Madsen, statsadvokatassessor.
Knud Damgaard Kisbye, statsadvokatassessor.
Kirsten Marie Rasmussen, statsadvokatassessor.
Philip Palmer Jørgensen, kst. statsadvokatassessor.
Ole Rørbæk-Petersen, statsadvokatassessor (selskabstømmersager).
Eva Agnes Krakauer, statsadvokatassessor (selskabstømmersager).
Henrik Helmer Steen, statsadvokatassessor (selskabstømmersager).
Annette Bang Larsen, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat otte turnusfuldmægtige, heraf en på deltid.

Kontorpersonalet bestod af ni kontorfunktionærer, heraf tre på deltid, og der var ansat tre servicemedarbejdere.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager

*Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.
Tlf. 33307250, Telefax 33307270:*

Birgitte Vestberg, statsadvokat.
Lars Plum, vicestatsadvokat.
Hanne Baumann, statsadvokatassessor.
Jakob Jensen, statsadvokatassessor.
Flemming Orth, statsadvokatassessor.

Herudover var der ansat en turnusfuldmægtig.

Til statsadvokaturen er tilknyttet ni polititjenestemænd fra Rigspolitechefens afd. A under ledelse af kriminalinspektør Frode Ziebel Olsen.

Kontorpersonalet bestod af to overassistenter.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Afsnit 9

Sagsfordelingen hos Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater

9.1. Sagsfordelingen m.v. hos Rigsadvokaten

Rigsadvokaten modtog i 2001 i alt 1930 nye sager og i 2002 i alt 1923 nye sager.

Tabel 1. Sagsfordelingen hos Rigsadvokaten

Sagskategori	1999	2000	2001	2002
Højesteretssager	54	41	52	56
Generelle sager	307	351	353	444
Almindelige sager (sager, der ikke omfattes af nedenstående specifikation)	547	488	515	517
Politiklagenævnsager	151	158	159	156
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	511	463	424	398
Ankespørgsmål i voldtægtssager			61	26
Udlændingeloven	29	45	24	12

Indberetning om straffesager mod offentligt ansatte	271	244	236	216
Sager fra Grønland	40	36	46	75
Sager fra Færøerne	14	13	8	8
Sager vedr. retshjælp fra andre end				
nordiske lande	0	1	3	1
Retsanmodninger	8	12	1	1
Sager vedr. udlevering af lovovertrædere	0	2	1	0
Sager vedr. nordisk samarbejde	6	15	9	11
Tiltalefrafald	0	4	5	3
Færdselssager	28	24	33	5
I alt	1966	1897	1930	1929

9.2. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne

Sagsfordelingen i 2001:

Tabel 1. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2001

Embede	Journal sager	Heraf ankesager	Heraf nævningsager	Heraf kæresager Mdt. forh.	Heraf Politiklagenævns sager	Heraf erstatnings-sager	Heraf nye "kontrol-sager
Statsadvokaten for København m.v.	3128	659	19	46	352	509	97

Statsadvokaten for Sjælland	3264	704	17	36	224	435	121
Statsadvokaten for Fyn m.v.	1879	482	14	22	73	209	54
Statsadvokaten i Aalborg	1650	529	9	16	111	173	35
Statsadvokaten i Viborg	2094	499	9	27	117	206	47
Statsadvokaten i Sønderborg	1770	486	9	11	104	200	64
Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet	280	2	-	-	-	-	-

I alt	14065	3361	77	158	981	1732	418
-------	-------	------	----	-----	-----	------	-----

Nævningesager i 2001:

Statsadvokaterne har i 2001 journaliseret 78 nye nævningesager og domsforhandlet i alt 79 nævningesager over i alt 358 retsdage. Heraf har der i to større sager over i alt 27 retsdage medvirket to anklagere.

Nævningesagerne i 2001 fordeler sig således:

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, narkotika:	23 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, manddrab eller forsøg herpå:	36 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, særlig grov vold:	5 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 288, røveri:	8 sager.
Andet, herunder brandstiftelse og sædelighedsforbrydelser:	7 sager.

Tabel 2. Ankesager i landsretten i 2001

Embede	Antal Anket af anklm.	Tal i %	Anket af tiltalte	Tal i %
--------	-----------------------	---------	-------------------	---------

Statsadvokaten for København m.v.	659	66	10	593	90
Statsadvokaten for Sjælland	704	76	11	628	89
Statsadvokaten for Fyn m.v.	482	57	12	425	88
Statsadvokaten i Aalborg	529	39	7	490	93
Statsadvokaten i Viborg	499	62	12	447	88
Statsadvokaten i Sønderborg	486	60	12	426	88
I alt	3359	360	11	2999	89

Sagsfordelingen i 2002:

I løbet af efteråret 2002 blev der i statsadvokaturerne indført et nyt journalsystem, hvilket har bevirket, at tallene for 2002 er behæftet med nogen usikkerhed, særligt fordi der i forbindelse med overgangen til ny journalperiode og nyt journalsystem kan være sket fejlagtige registreringer af sager fra før 2002. Således har særligt Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm skønnet, at der kan være en fejlmargen på 50 til 100 sager. **Tabel 3.**

Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2002

Embede	Journal-sager	Heraf anke-sager	Heraf nævninge-sager	Heraf kære-sager Mdt. forh.	Heraf politi-sager nævns-sager	Heraf erstatnings-klage-sager	Heraf nye" kontrol-sager
Statsadvokaten for København m.v.	3.111	629	25	11	246	594	101
Statsadvokaten for Sjælland	3.392	724	20	26	209	336	125
Statsadvokaten for Fyn m.v.	2.305	579	15	*	*	69	*
Statsadvokaten i Aalborg	2.004	572	8	21	108	193	71
Statsadvokaten i Viborg	2.277	511	9	26	130	169	96

Statsadvokaten i Sønderborg	1.619	428	12	13	89	171	4
Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager	105	-	-	-	-	-	-
Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet	167	4	-	-	-	-	-
I alt	14980	3447	89	*	*	890	*

* Det har af tekniske årsager ikke været muligt for Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm at opgøre disse tal for 2002.

Tabel 4. Ankesager i landsretten i 2002

Embede	Antal	Anket af anklm.	Tal i %	Anket af tiltalte	Tal i %
Statsadvokaten for København m.v.	629	60	9,5	569	90,5
Statsadvokaten for Sjælland	724	50	6,9	674	93,1
Statsadvokaten for Fyn m.v.	579	48	8,3	531	91,7
Statsadvokaten i Aalborg	572	51	8,9	521	91,1
Statsadvokaten i Viborg	511	61	11,9	450	88,1
Statsadvokaten i Sønderborg	428	34	7,9	394	92,1
I alt	3.443	304	8,8	3.139	91,2

Tabel 5. Sagsfordelingen hos de regionale statsadvokater 1997-2002

1997	1998	1999	2000	2001	2002
------	------	------	------	------	------

Journalsager ¹	13038	12928	13523	13856	13785	14708
Heraf Ankesager	3389	3450	3443	3273	3359	3443
Heraf anket af anklagemyndigheden ²	9 %	8 %	9 %	9 %	11 %	9 %
Nævningesager	71	96	66	83	78	89

1) Indkomne nye sager. Ekspeditioner i gamle sager er ikke medtaget.

2) Oprundet procent.

Nævningesager i 2002:

Statsadvokaterne har i 2002 journaliseret 89 nye nævningesager og domsforhandlet i alt 76 nævningesager over i alt 459 retsdage. Heraf har der i syv større sager medvirket to anklagere som vist nedenfor i tabel 6.

Tabel 6. Antallet af retsdage og medvirken af to anklager i nævningesager hos de regionale statsadvokater i 2002

Statsadvokat	Antal doms- nævningesag	forhandlet	Antal retsdage	Antal sager, hvor 2 anklagere har medvirket
Statsadvokaten for København, m.v.	20		91	1 (19 retsdage)
Statsadvokaten for Sjælland	20		166	2 (32 og 17 retsdage)
Statsadvokaten for Fyn, m.v.	14		95	2 (30 og 27 retsdage)
Statsadvokaten i Aalborg	6		20	0
Statsadvokaten i Viborg	5		12	1 (2 retsdage)
Statsadvokaten i Sønderborg	11		75	1 (22 retsdage)
i alt	76		459	7

Nævningesagerne i 2002 fordeler sig således:

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, narkotika:	22 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, manddrab eller forsøg herpå:	30 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, særlig grov vold:	5 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 288, røveri:	9 sager.
Andet, herunder brandstiftelse og sædelighedsforbrydelser:	13 sager.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02*Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater**9.3. Målsætning for sagsbehandlingstiden*

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

9.3. Målsætning for sagsbehandlingstiden

Justitsministeriet udsendte efter en regeringsbeslutning om mål for hurtig sagsbehandling m.v. den 22. december 1997 en cirkulæreskrivelse til politiet, Rigspolicefen og den overordnede anklagemyndighed. I cirkulæreskrivelsen opstilledes der målsætninger for sagsbehandlingstider i politi og anklagemyndighed. For så vidt angår den overordnede anklagemyndighed, bortset fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, fastsattes for alle sagstyper en målsætning om sagsbehandlingstider på 60 dage. Målsætningen gælder for så vidt angår de regionale statsadvokater ikke sager efter politiklagenævnsordningen.

Rigsadvokaten har for så vidt angår 2001-2002 indberettet følgende sagsbehandlingstider til Justitsministeriet:

Tabel 7.S

Oversigtsskema vedrørende den overordnede anklagemyndigheds indberetning af sagsbehandlingstider til Justitsministeriet for så vidt angår 2001 - 2002.

	Klagesager		Politiklage- nævnssager		Erstatnings- sager	Afgørelse af tiltalespørgsmålet	
	2001	2002	2001	2002		2001	2002
	Rigsadvokaten	85 %	79 %	81 %	79 %	67 %	78 %
Statsadvokaten for København m.v.	69 %	83 %			69 %	83 %	96 %
Statsadvokaten for Sjælland	30 %	60 %			8 %	45 %	84 %

Statsadvokaten for Fyn m. v.	92 %	84 %	89 %	90 %	93 %	81 %
Statsadvokaten i Aalborg	90 %	88 %	90 %	86 %	94 %	96 %
Statsadvokaten i Viborg	98 %	96 %	98 %	92 %	94 %	96 %
Statsadvokaten i Sønderborg	98 %	98 %	100 %	96 %	97 %	97 %

En målsætning, hvorefter alle sager skal behandles inden for 60 dage, kan i sagens natur vanskeligt opfyldes 100 %, da der altid vil forekomme sager, der forudsætter nærmere undersøgelser eller korrespondance mv., som ikke vil kunne afsluttes inden for den givne frist.

Målopfyldelsen for 2001-2002 må på denne baggrund generelt betegnes som meget tilfredsstillende.

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Arsberetning 2001-02

Afsnit 10 Den overordnede anklagemyndigheds deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper nationalt 2001-2002

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Gå til bund\]](#) [\[Forrige dokument\]](#) [\[Næste dokument\]](#)

Afsnit 10

Den overordnede anklagemyndigheds deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper nationalt 2001-2002

Rigsadvokaturen repræsenterede i beretningsåret den overordnede anklagemyndighed i følgende udvalg og arbejdsgrupper om lovgivning og administrative spørgsmål:

Lovforberedende udvalg:

- Straffelovrådet.
- Retsplejerådet.
- Strafferetsplejeudvalget.
- Politikommissionen.
- Underudvalget under politikommissionen vedrørende politilovgivning.
- Domstolskommissionen.
- Forsvarsministeriets udvalg om den militære straffe- og retsplejeordning.
- Udvalget vedrørende Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste.
- Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet.
- Ekspertgruppen om ungdomskriminalitet - ophørt 2001.
- Udvalget om forenkling af sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel.
- Justitsministeriets arbejdsgruppe om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn.
- Retssikkerhedskommissionen (oprettet 2002).
- Jurisdiktionsudvalget (oprettet 2002).
- Offentlighedskommissionen (oprettet 2002).
- Integrationsministeriet - tolkearbejdsgruppe (oprettet 2002).

Andre udvalg m.v.

- Justitsministeriets centrale samarbejdsudvalg for politiet.
- Det Kriminalpræventive Råd.

- Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg.
- Justitsministeriets Uddannelsesudvalg.
- Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde (under Justitsministeriet vedrørende EU).
- Justitsministeriets arbejdsgruppe vedrørende kriminalstatistik.
- Styregruppen for Konfliktråd.
- Rigspolicehufens styregruppe vedrørende REC/NEC samt organiseret grænseoverskridende kriminalitet.
- Styregruppen om automatisk hastighedsovervågning og rødlyskørsel.
- Følgegruppen til forsøgsordningen vedrørende en forstærket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser.
- Rigspolicehufens styregruppe vedrørende POLIS-projektet.
- Arbejdsgruppen vedrørende anklagevirksomhed under POLIS-projektet (ophørt 2001).
- Arbejdsgruppe under Advokatrådet vedrørende hurtigere sagsbehandling (ophørt 2001).
- Færdselsstyrelsens arbejdsgruppe vedrørende indførsel af en klippekortordning (ophørt 2001).
- Rigspolicehufens styregruppe vedrørende indførsel af landsdækkende automatisk hastighedskontrol.
- Styregruppen vedrørende ny IT-strategi for politiet (ophørt 2002).
- Justitsministeriets arbejdsgruppe om færøsk overtagelse af politi og retsvæsen samt hertil knyttede sagsområder.
- Styregruppen vedrørende det danske EU-Formandskab i 2002 under Justitsministeriet.
- Justitsministeriets følgegruppe vedrørende FN-konvention om bekæmpelse af korrupition.
- Rigspolicehufens arbejdsgruppe vedrørende flerårsaftale (oprettet 2002).
- Følgegruppen for evaluering af ungdomssanktionen (oprettet 2002).

Arbejdsgrupper i anklagemyndigheden

- Arbejdsgruppe vedrørende revision af RM 10/98 om udlændingeloven (ophørt 2001).
- Redaktionsudvalget vedrørende Anklagemyndighedens Dokumentsamling.
- Redaktionsudvalg II vedrørende statsadvokaternes dokumentsamling.
- Arbejdsgruppen vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT-projekt.
- Styregruppe I vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT projekt.
- Styregruppe II vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT projekt.
- Projektgruppen vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT-projekt.
- Arbejdsgruppen om udarbejdelse af retningslinier for opbevaring og destruktion af prøver og biologiske spor, herunder DNA-analyser, der modtages på Retsmedicinsk Institut.
- Kontaktgruppe vedrørende færdselsområdet.
- Arbejdsgruppen om udarbejdelse af en ny rigsadvokatmeddelelse om behandlingen af sager mod mentale afvigere (ophørt 2001).
- Arbejdsgruppen om meddelere.

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Bilag

Bilag 1

Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver - en oversigt

Politimyndigheden

Politiets opgave er efter retsplejelovens § 108 at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af landets love og vedtægter samt at foretage det nødvendige for at hindre forbrydelser og efterforske og forfølge sådanne.

Landet er inddelt i 54 politikredse samt politikredsene i Grønland og på Færøerne. Københavns politikreds ledes af Politidirektøren i København, de øvrige af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 109, stk. 1, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitechefen, Politidirektøren i København og politimestrene.

Politiets personale- og økonomiforvaltning m.v. er efter retsplejelovens § 110 underlagt Rigspolitechefen. Denne fører desuden tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og giver almindelige bestemmelser for dette. Disse bestemmelser udgives i Rigspolitechefens Kundgørelsessamling.

Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95 - 107). Anklagemyndigheden består af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politimestrene.

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de strafskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere.

Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.

Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret.

Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse 3/2002 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler m.v. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager.

Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningesager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politimestrene (Politidirektøren) skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politimestrene (Politidirektøren) at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlig Internationale Sager. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 er optrykt som bilag 2.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d).

Statsadvokaterne fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter ”frihedscirkulæret”.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, der har et særligt betydeligt omfang eller er led i organiseret kriminalitet mv.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser mv. i udlandet.

Politimestrene (Politidirektøren)

Politimestrenes og Politidirektørens opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104. Politimestrene (Politidirektøren) og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politimesteren (Politidirektøren) har således - ved siden af ledelsen af politiet - ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politimestrene (Politidirektøren).

Politimesteren (Politidirektøren) skal dog efter bestemmelserne i retsplejeloven og anklagemyndighedens forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse 3/2002, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale m.v.

Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. forelægge sager, hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (Politidirektørens) habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningsskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningsskridt, der er godkendt af retten. Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. også forelægge sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politimesteren (Politidirektøren) og særmyndigheden omkring tiltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsenes arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for af egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling. Rigsadvokaten har i Meddelelse 3/1999 udsendt en vejledning om statsadvokaternes tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager ("Tilsynsinstruksen").

Rigs-advokaten

Stats-advokaten i Aalborg

Stats-advokaten i Viborg

Stats-advokaten i Sønderborg

Stats-advokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm

Stats-advokaten for Sjælland

Stats-advokaten for København, Frederiksberg og Tårnby

Stats-advokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet

Stats-advokaten for Særlige Internationale Straffesager

Politimestrene i
Holstebro
Randers
Grenå
Thisted
Løgstor
Aalborg
Hobro
Frederikshavn
Hjørring

Politimestrene i
Horsens
Herning
Århus
Odder
Silkeborg
Viborg
Skive

Politimestrene i
Sønderborg
Gråsten
Tønder
Haderslev
Ribe
Esbjerg
Varde
Fredericia
Kolding
Vejle
Ringkøbing

Politimestrene i
Køge
Næstved
Vordingborg
Nykøbing F.
Nakskov
Bornholm
Odense
Svendborg
Nyborg
Assens
Middelfart

Politimestrene i
Gentofte
Lyngby
Gladsaxe
Hvidovre
Glostrup
Helsingør
Hillerød
Frederikssund
Roskilde
Holbæk
Kalundborg
Ringsted
Slagelse

Politidirektøren i København
Politimestrene i Tårnby og Frederiksberg

Anklagemyndigheden

Bilag 2

Bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002

Bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

I medfør af § 103, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002, fastsættes:

§ 1. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Østre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby* varetager forretningerne vedrørende politidirektøren i København samt politimesterembederne på Frederiksberg og i Tårnby. Embedskontoret for statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby er i København.
- 2) *Statsadvokaten for Sjælland* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Hvidovre, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Frederikssund, Roskilde, Holbæk, Kalundborg, Ringsted og Slagelse. Embedskontoret for statsadvokaten for Sjælland er i København.
- 3) *Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Køge, Næstved, Vordingborg, Nykøbing Falster, Nakskov, på Bornholm, i Odense, Svendborg, Nyborg, Assens og Middelfart. Embedskontoret for statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm er i København.

Stk. 2. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Vestre landsretskreds er følgende:

derne i Sønderborg, Gråsten, Tønder, Haderslev, Ribe, Esbjerg, Varde, Fredericia, Kolding, Vejle og Ringkøbing. Embedskontoret for statsadvokaten i Sønderborg er i Sønderborg.

- 2) *Statsadvokaten i Viborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Horsens, Herning, Århus, Odder, Silkeborg, Skive og Viborg. Embedskontoret for statsadvokaten i Viborg er i Viborg.
- 3) *Statsadvokaten i Aalborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Holstebro, Randers, Grenå, Thisted, Løgstør, Aalborg, Hobro, Frederikshavn og Hjørring. Embedskontoret for statsadvokaten i Aalborg er i Aalborg.

§ 2. *Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet* varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, herunder navnlig sager, der kan formodes at indeholde en overtrædelse af straffelovens §§ 278-283, §§ 289-304 eller en overtrædelse af erhvervs-, bolig-, afgifts- og skattelovgivningen, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særlig betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, er udført ved anvendelsen af særegne forretningsmetoder eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

de regionale statsadvokater i vestre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten i Sønderborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembede-

minalitet, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet er i København.

Justitsmin., j.nr. 2002-1020-0014

AA002022

Schultz Grafisk

§ 3. *Statsadvokaten for særlige internationale straffesager* varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig sager om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet, hvor efterforskningen og straffølgingen som følge af sagens kompleksitet og internationale aspekt forudsætter en særlig viden om og indsigt i forholdene i udlandet og forudsætter, at der etableres et samarbejde med myndigheder i andre lande, internationale institutioner, organisationer mv.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlige internationale straffesager, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlige internationale straffesager er i København.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne ophæves.

Justitsministeriet, den 13. december 2002

LENE ESPERSEN

/ Lennart Lindblom

Bilag 3 Register til Anklagemyndighedens Årsberetning 1973-2002

Advokater - straffesager med oplysning om angribelige dispositioner fra advokaters side	1992.7
Anklagemyndigheden, den overordnede anklagemyndigheds virksomhed	1997.7 2000.7
Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde	2001-2002.199
Ansættelsesmyndigheden, underretning om straffesager	1980.52
Arbejdsplads, tyveri fra	1978.82
Berigelsesforbrydelser, mindre	1974.1
Beskæring og andre styringsredskaber i sager om økonomisk kriminalitet	1994.37
Beslaglæggelse af aktiver, den administrative fremgangsmåde i sager om økonomisk kriminalitet	1984.43
Betalingskort, de strafferetlige aspekter ved misbrug af disse og andre nyere former for betalings- og hævemidler	1990.79
Betinget dom, området for	1974.16
Butikstid, lov om	1982.70
EDB og EDB-kriminalitet 1989. 40	1981.58
EF-reglernes betydning for dansk strafferet	1991.13
Erstatning til ofre for forbrydelser i tiden 1.10.1977 - 31.12.1977,	
Erstatningsnævnets behandling af ansøgninger om	1977.32

Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	1979.16 1981.105 1988.11 1993.7 BIND 2 1998-1999 2000.80 2001-2002.125
Etik	1994.17
Eurojust	2000.61
Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, Nyere højesteretspraksis vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold og forholdet til Den	BIND 3 1998-1999 2000.82
Falske udenlandske kørekort, landsretspraksis i sager om	1997. 99
Fiskerilovgivningen - straffesager efter	1994. 52
Foranstaltninger over for åndssvage kriminelle	1990.112
Fiskallovgivningen, valget mellem frihedsstraf og bøde	1983.27
Forelæggelse af straffesager i retten	1985.41
Fortrydelsesret inden for strafferetsplejen	1991.86
Forvarede, udgang til	1976.62
Forvaring, om	1975.77
Forvaring, anvendelse efter straffelovens § 70 i tidsrummet	1985-1995 1995.7
Førerretsfrakendelse, betinget eller ubetinget	1975.53
Førerretsfrakendelse efter straffelovens § 11	1993.109
Færdselsloven, ansvarsreglerne vedrørende motordrevne køretøjer	1986.65
Færdselslovens § 133 a, konfiskation af motorkøretøjer	1992.56 1993.77
Grønland og Danmark, samarbejde mellem politikredse	1979.48
Grønlandske kriminelle, anbringelse i Danmark af	1977.85
Grønlandsk kriminalitet og sanktionsanvendelse	1979.34
Højesterets prøvelse af straffesager	1978.73
Højesteretssager	1997.35 1998-1999.17 2000.7 2001-2002.13
International Association of Prosecutors (IAP)	1997.71

Internationale aktiviteter, Rigsadvokatens deltagelse i	1997.65 1998-1999.71 2000.42
Internationalt samarbejde, anklagemyndigheden og Internationalt straffesagssamarbejde	2001-2002.199 1996.81
Kildeskattestrafferet	1973.84
Klager, behandling af klager over politipersonalet m.v.	1995.114
Konkurrencelovsager, den strafferetlige behandling af	2001-2002.111
Konfiskation af motorkøretøjer i medfør af færdselslovens § 133 a	1992.56 1993.77
Kumulation/adskillelse af straffesager	1982.29
Kørekort, landsretspraksis i sager om falske udenlandske kørekort	1997.99
Meddelelser fra Rigsadvokaten, Ny lovgivning og	1997.63 1998-1999.71
Medieansvar	1995.51
Menneskerettighedskonventionens artikel 8, Nyere højesteretspraksis strafferetsplejen i Danmark	1989.7
Miljøbeskyttelsesloven, behandlingen af sager vedrørende overtæredes af	1987.7
Modregning, politiets adgang til	1983.79
Navneforbud	1989.88
Nordisk samarbejde	1976.25 1986.43
Ny lovgivning og Meddelelser fra Rigsadvokaten	1997.63 1998-1999.67 2000.40 2001-2002.223
Omgørelsesfristen i retsplejelovens § 749, stk. 3	1985.18
Orlov eller undvigelse fra strafafsoning, kriminalitet begået under	1974.89 1975.95
Pressedelikter	1980.7
Psykisk afvigende lovovertrædere, der er omfattet af straffelovens § 69	1976.70
Påtalefrafald, statsadvokaternes (se i øvrigt tiltalefrafald)	1977.91
Retshåndhævelsesarrest	1988.64
Rettighedsfortabelse	1981.21

Rettighedsfortabelse - frakendelse og nægtelse	1994.89
Revisorers strafansvar for medvirken til klienters strafbare forhold	1986.24
Rigsadvokatens deltagelse i internationale aktiviteter	1998-1999.71
Rigsadvokatens årlige møder med statsadvokaterne	1987.64
"Rockerkrigen"	1997.7
Røveri, om	1977.42
Samfundstjeneste	1984.11
Selskabstømmersager	1997.23 1998-1999.12 2000.62 2001-2002.53
Sikkerhedsstillelse og andre varetægtssurrogater	1981.98
Sindssyge lovovertrædere, foranstaltninger overfor	1973.33
Sindssyge lovovertrædere, særforanstaltninger overfor	1997.73
Skattekontrollovssager, Nogle problemstillinger vedrørende behandlingen af	1998-1999.78
Skibsfinansieringssager	1997.21
Slusersager - udlændingelovens § 59, stk. 3	1989.57
Spirituskørsel med promille under 0,80	1977.64
Strafferetspleje. Ny lovgivning og Meddelelser fra Rigsadvokaten	1997.63
Straffesagers fremme	1980.18
Straffesager efter fiskerilovgivningen	1994.52
Straffesager med oplysning om angribelige dispositioner fra advokaters side	1992.7
Straffesager om selskabstømning, behandlingen af	2001-2002.53
Straffelovens §	191 1981.49
Straffelovens § 181, § 216 og § 288, anvendelse af strafferammen på fængsel indtil 10 år	1982.91
Straffelovens § 241, agtsomhedsnormer ved overtrædelse af	1984.86
Straffelovens § 245 og § 246	1991.41
Straffelovens § 266, nyere tiltale- og domspraksis	1996.7
Straffelovens § 282 og § 300 a-e	1976.19
Strafferetspraksis, ændringer med tilbagevirkende kraft	1993.133

Særforanstaltninger, særligt overfor sindssyge lovovertrædere	1997.135
Særlig økonomisk kriminalitet - statsadvokaturen	1974.108
Særlig økonomisk kriminalitet - statsadvokaturen, redegørelse for virksomheden hos	1976.7
Særlig økonomisk kriminalitet, beretning fra afdelingen for	1979.54
Særlovssager, præsentation af, set fra dommersæde	1978.62
Særlovssager, behandlingen af	1982.44
Tiltalefrafald, retsplejelovens § 723, stk. 1, nr. 4	1982.23
Tiltalefrafald, retsplejelovens § 723, stk. 2 m.v., se registeret i AÅ 1988.9 samt	1989.100 1990.131 1991.117
Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 2 (dagældende § 723, stk. 2)	1992.90
Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 723, stk. 3	1987.125 1988.84 1989.110 1990.147
1991.117	
Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, om beskæring af sager	1992.110 1993.155
Tiltalefrafaldspraksis vedrørende overtrædelse af færdselsloven og straffelovens § 241 og § 249	1976.122
Ubetingede domme vedrørende berigelse under 1.000 kr.	1974.82
Udenlandske kørekort, landsretspraksis i sager om falske	1997.99
Udenlandske myndigheder, politiets og anklagemyndighedens samarbejde med	1976.25 1986.43
Udlændingelovens § 59, stk. 3 - slusersager	1989.57
Udvisning på grund af strafbart forhold BIND 3	1998-1999 2000.82 2001-2002.131
Undladt strafforfølgning, klager over	1976.94
Unge lovovertrædere, reaktionsmønster	1975.7
Varetægt, anvendelse af	1978.26 1988.64
Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, landsretternes praksis	1983.16
Vidner i narkosager	1982.94

Voldssager, landsretspraksis	1977.7
Voldssager, strafudmåling	1981.74
Voldssager, sanktionsniveauet inden for normalområdet	1990.7
Voldssager, straffelovens § 245 og § 246	1991.41
Våbenlovsovertrædelser	1987.95
Ændret strafferetspraksis med tilbagevirkende kraft	1993.133
Økonomisk kriminalitet -beskæring og andre styringsredskaber i sager om	1994.37
Åndssvage kriminelle, foranstaltninger overfor	1990.112

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#) [\[Forrige dokument\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Kolofon

Titel

Anklagemyndighedernes Årsberetning 2001-02

Forfatter

Rigsadvokaten

Udgiver/forlægger

Rigsadvokaten

Ansvarlig institution

Rigsadvokaten

Copyright

Rigsadvokaten

Emneord

Anklagemyndighederne, rigsadvokaten, årsberetning,

Resumé

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-2002 indeholder ligesom de foregående årsberetninger en beskrivelse af den overordnede anklagemyndigheds virksomhed, herunder en mere detaljeret beskrivelse af nogle af de sager, der har været behandlet i den overordnede anklagemyndighed i beretningsårene.

Beretningen indeholder således en gennemgang af de straffesager, som blev forelagt Højesteret i 2001 og 2002. Denne gennemgang omfatter både domsforhandlinger og kæresager.

Beretningen indeholder endvidere en nærmere redegørelse for behandlingen af straffesager om selskabstømning og den strafferetlige behandling af konkurrencelovssager. Begge sagsområder har gennem de senere år lagt beslag på meget store ressourcer.

Endvidere indgår der i beretningen en opfølgning på de artikler, der blev bragt i forbindelse med de seneste årsberetninger, herunder om behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning og sager om udvisning på grund af strafbart forhold. Årsberetningen indeholder endvidere en ajourført og gennemarbejdet beskrivelse af anklagemyndighedens deltagelse i det internationale retlige samarbejde og en oversigt over ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten om straffesagers behandling.

Årsberetningen indeholder endelig oplysninger om personaleforholdene i den overordnede anklagemyndighed og oplysninger om sagstilgangen.

Sprog

Dansk

ISSN

ISSN 0180-7169

Pris for læsning

0

Pris for download

0

URL

<http://www.rigsadvokaten.dk>

Version

1

Versionsdato

12. november 2003

Format

.htm, TEXT, GIFf, JPEG

Inventarliste

index.html, inde0001.htm, inde0002.htm, inde0003.htm, inde0004.htm, inde0005.htm, inde0006.htm, inde0007.htm, inde0008.htm, inde0009.htm, inde0010.htm, inde0011.htm, inde0012.htm, inde0013.htm, inde0014.htm, inde0015.htm, inde0016.htm, inde0017.htm, inde0018.htm, inde0019.htm, inde0020.htm, inde0021.htm, inde0022.htm, inde0023.htm, inde0024.htm, inde0025.htm, inde0026.htm, inde0027.htm, inde0028.htm, inde0029.htm, inde0030.htm, inde0031.htm, inde0032.htm, inde0033.htm, inde0034.htm, inde0035.htm, inde0036.htm, inde0037.htm, inde0038.htm, inde0039.htm, inde0040.htm, inde0041.htm, inde0042.htm, inde0043.htm, indhold.htm, kolofon.htm, bilag2a.gif, bilag2b.gif, clean.htm, doc.txt, kort.gif

Den trykte udgaves ISSN

ISSN 0180-7169

Publiceringsstandard

1.0

[\[Forside\]](#) [\[Indholdsfortegnelse\]](#) [\[Top\]](#)

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-02

Forord

Anklagemyndighedens Årsberetning 2001-2002 indeholder ligesom de foregående årsberetninger en beskrivelse af den overordnede anklagemyndigheds virksomhed, herunder en mere detaljeret beskrivelse af nogle af de sager, der har været behandlet i den overordnede anklagemyndighed i beretningsårene.

Beretningen indeholder således en gennemgang af de straffesager, som blev forelagt Højesteret i 2001 og 2002. Denne gennemgang omfatter både domsforhandlinger og kæresager.

Beretningen indeholder endvidere en nærmere redegørelse for behandlingen af straffesager om selskabstømning og den strafferetlige behandling af konkurrencelovssager. Begge sagsområder har gennem de senere år lagt beslag på meget store ressourcer.

Endvidere indgår der i beretningen en opfølgning på de artikler, der blev bragt i forbindelse med de seneste årsberetninger, herunder om behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning og sager om udvisning på grund af strafbart forhold. Årsberetningen indeholder endvidere en ajourført og gennemarbejdet beskrivelse af anklagemyndighedens deltagelse i det internationale retlige samarbejde og en oversigt over ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten om straffesagers behandling.

Årsberetningen indeholder endelig oplysninger om personaleforholdene i den overordnede anklagemyndighed og oplysninger om sagstilgangen.

København, august 2003

Henning Fode

Afsnit 1 Højesteretssager i 2001-2002

1.1. Indledning

Rigsadvokatens embedsopgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. En af de væsentlige opgaver er udførelsen af straffesager i Højesteret. Dette afsnit beskriver Rigsadvokatens virksomhed i forhold til Højesteret i perioden fra 2001 til 2002, herunder nogle af de sager, som har været domsforhandlet, og nogle af de skriftlige kæremål behandlet i Højesteret i samme periode. Det fremgår af nedenstående tabel, hvor mange nye anke- og kæresager Rigsadvokaten modtog i perioden fra 1999 - 2002, og hvor mange sager der blev afgjort i samme periode.

Tabel 1. Højesteretssager i 2001- 2002 (opgjort pr. 31.12.2002)

	1999	2000	2001	2002
--	------	------	------	------

1. Nye ankesager	53	41	52	56
- heraf ankefrafald	6	2	4	4
- heraf verserende	20	21	24	28
2. Domsforhandlinger i Højesteret	50	35	46	47
- heraf initiativanker	3	2	3	2
- heraf tredjeinstanssager	18	11	7	19
- antal tiltalte	60	37	72	61
Anklagemyndighedens påstand for Højesteret ¹				
- skærpelse	12	16	17	15
- stadfæstelse	35	17	27	30
- ophævelse	-	-	3	1
- frifindelse	3	2	0	2
3. Nye kæresager	40	45	28	34
- heraf afgjort	34	37	23	26
- heraf frafaldet	0	2	0	1
- heraf verserende	6	6	5	7

1) Anklagemyndighedens hovedpåstand. I sager mod flere tiltalte har Rigsadvokaten i visse tilfælde nedlagt påstand om stadfæstelse af straffen for nogle af de tiltalte og skærpelse for andre. I beretningsåret 2001 skete dette i to af sagerne og i beretningsåret 2002 i én af sagerne. Sagerne er derfor taget med i statistikken begge steder.

Højesterets domme og udvalgte kendelser offentliggøres i Ugeskrift for Retsvæsen (U). Ved omtalen af en række af de sager, som Rigsadvokaten har behandlet i beretningsårene, henvises der i vidt omfang til afgørelser, som er trykt i ugeskriftet eller i det ugentlige fortryk (UfR NyhedsService). Rigsadvokaten orienterer jævnligt anklagemyndigheden om mere principielle højesteretsafgørelser i Rigsadvokaten Informerer (RI). Rigsadvokaten Informerer er blandt andet tilgængelig på Rigsadvokatens hjemmeside på internettet (www.rigsadvokaten.dk).

1.2. Domsforhandlinger i Højesteret

Det følger af retsplejelovens § 957, at "*den part, som anker...*" først har ordet under domsforhandlingen i Højesteret. Denne bestemmelse praktiseres normalt således, at Rigsadvokaten forelægger sagen for Højesteret, når anklagemyndigheden har taget initiativ til at anke sagen eller påstår dommen ændret, den såkaldte *kontraanke*. Rigsadvokaten tager i almindelighed stilling til spørgsmålet om kontraanke i forbindelse med indbringelsen af sagen for Højesteret. Dette sker, når ankemeddelelsen er forkyndt for den tiltalte. Rigsadvokaten vurderer i denne forbindelse, om retspraksis på det pågældende område giver udsigt til en ændring af landsrettens resultat. Finder Rigsadvokaten, at landsrettens afgørelse utvivlsomt er i overensstemmelse med retspraksis, nedlægges alene påstand om stadfæstelse. Det gjorde Rigsadvokaten i langt over halvdelen af sagerne i beretningsårene 2001-2002. I denne situation forelægges sagen som udgangspunkt af forsvareren, medmindre forsvareren træffer aftale med Rigsadvokaten om, at denne forelægger sagen. Rigsadvokaten er i almindelighed imødekommende

overfor en sådan anmodning fra forsvareren.

Rigsadvokaten tager kun i begrænset omfang initiativ til at anke en sag til Højesteret. I perioden fra 2001 til 2002 blev der sammenlagt domsforhandlet seks sager i Højesteret, som var anket på initiativ fra anklagemyndigheden. Som det fremgår af tabel 1, var sagerne fordelt med tre sager i 2001 og tre sager i 2002, hvilket svarer til en "ankeprocent" på 6,5 % for 2001 og 6,4 % for 2002. Rigsadvokaten fik medhold i fem af sagerne. Der var i alle sagerne tale om tredjeinstanssager.

En straffesag kan normalt kun behandles i to instanser i domstolssystemet. Dette indebærer, at en sag, der er startet i byretten som 1. instans, kun med særlig tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kan indbringes for Højesteret. Er sagen derimod startet i landsretten som første instans, er der fri ankeadgang til Højesteret. I den følgende beskrivelse sondres der mellem ankesager, der er startet i landsretten og tredjeinstanssager.

1.3. Ankesager (domme afsagt af landsretterne i første instans)

Efter reglerne i retsplejelovens § 940 kan en dom, der er afsagt af landsretten i første instans, påankes til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82. Anken kan efter § 943 støttes på, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt, den såkaldte formalitetsanke. Anken kan endvidere efter § 945, stk. 1, støttes på den retlige bedømmelse af sagen, herunder retsformandens retsbelæring, og fastsættelsen af retsfølgen (sanktionen) m.v. Det er den såkaldte realitetsanke. Højesteret er afskåret fra at bedømme spørgsmål, der er undergivet nævningernes enekompetence. Det vil blandt andet sige, at nævningernes afgørelse af spørgsmålet om utilregnelighed efter straffelovens § 16 og om tilstedeværelsen af fakultative strafforhøjelses-, strafnedsættelses- og strafbortfaldsgrunde anses for bindende for Højesteret. Anken kan ikke støttes på bevisbedømmelsen, jf. § 945, stk. 2.

Den overvejende del af ankesagerne har i lighed med tidligere drejet sig om sanktionsfastsættelsen i sager vedrørende narkotikaforbrydelser efter straffelovens § 191 og manddrab eller forsøg herpå efter straffelovens § 237. Der var endvidere tale om enkelte sager vedrørende andre former for personfarlig kriminalitet, herunder sager om vold med døden til følge m.v. Der var i enkelte af sagerne spørgsmål om ophævelse af landsrettens dom og hjemvisning til fornyet behandling ved nævningeting som følge af rettergangsfejl m.v. i forbindelse med nævningesagens behandling i landsretten.

Tabel 2. Domsforhandlinger i ankesager i 2001 (2. instanssager)

Lovbestemmelse	stadfæstet	Afgørelse ændret	sager i alt
Grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191	12	2	14
Manddrab efter straffelovens § 237	3	3	6
Drabsforsøg	1	4	5
Grov vold efter straffelovens § 245 og § 246	2	1	3
Røveri	2	0	2
Øvrige	3	3	6

Sager i alt	23	13	36
-------------	----	----	----

Tabel 3. Domsforhandlinger i ankesager i 2002 (2. instanssager)

Lovbestemmelse	stadfæstet	Afgørelse ændret	sager i alt
Grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191	9	4	13
Manddrab efter straffelovens § 237	9	0	9
Drabsforsøg	3	1	4
Grov vold efter straffelovens § 245 og § 246	2	0	2
Røveri	0	0	0
Sager i alt	23	5	28

Efter retsplejelovens § 967 kan domme i straffesager, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, som udgangspunkt påankes til Højesteret. En sådan sag blev domsforhandlet i beretningsåret 2001.

1.4. Narkotikasager

En betydelig del af ankesagerne vedrørte overtrædelse af straffelovens § 191.

Som det fremgår af tabel 2 og tabel 3, stadfæstede Højesteret i langt den overvejende del de af landsretten fastsatte straffe. Højesteret ændrede dog strafudmålingen i seks sager. I alle sagerne var der tale om *strafnedsættelse*.

I sagen **U 2001.1334 H** nedsatte Højesteret straffen for T 14, som ved byrettens dom af 23. juli 1999 for narkotikakriminalitet med hensyn til ca. 4 kg heroin var blevet straffet med fængsel i 4 år 6 måneder, og som nu var fundet skyldig i forsøg på i september 1998 at indføre et ukendt betydeligt kvantum heroin (1-5 kg) fra Tyrkiet, fra en tillægsstraf af fængsel i 5 år til en tillægsstraf af fængsel i 2 år 6 måneder. Anklagemyndigheden havde tilsluttet sig, at der burde ske en vis nedsættelse af straffen.

Sagen **U 2001.1709 H** vedrørte to norske statsborgere, der var fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191 ved den 8. marts 2000 i en norsk indregistreret personbil via grænseovergangen i Frøslev med henblik på videreoverdragelse at have indført 28,9 kg amfetamin og 2,84 kg kokain. Landsretten idømte begge fængsel i 9 år, og begge blev udvist for bestandig. Foruden den fundne narkotika konfiskeredes personbilen. For Højesteret påstod T1 og T2 formildelse, medens anklagemyndigheden påstod stadfæstelse. Det fremgik af sagen, at amfetaminindholdet i de 28,9 kg amfetamin var 1-2%. Højesteret fandt ikke for nogen af de tiltalte grundlag for at formilde den idømte straf.

I sagen **U 2002.416 H** blev T2 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191 ved i december 1999 i forening med andre med henblik på videreoverdragelse at have indført ca. 80 kg hash fra Holland til Danmark (forhold 2), i forsøg på overtrædelse af samme bestemmelse ved den 7. januar 2000 i forening med andre med henblik på videreoverdragelse at have forsøgt at udføre ca. 80 kg hash fra Danmark til

Norge (forhold 3) samt ved den 11.-12. januar 2000 i forening med andre med henblik på videreoverdragelse at have udført ca. 80 kg hash fra Danmark til Norge (forhold 4). Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år. Der var ikke i landsrettens dom i forbindelse med strafudmålingen taget stilling til, hvorvidt forholdene 2-4 angik det samme parti hash på ca. 80 kg. Det kunne efter det foreliggende ikke udelukkes, at dette var tilfældet for alle eller nogle af forholdenes vedkommende. På denne baggrund fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 2 år 6 måneder

Sagerne **U 2002.1039H** og **U 2002.1267 H** vedrørte straffastsættelsen for forsøg på fremstilling af narkotika. Højesteret fastsatte i **U 2002.1039 H** straffen for T3 til fængsel i 7 år og lagde på den ene side vægt på, at forholdet blev begået under anvendelse af professionelt udstyr og efter nøje forudgående planlægning, men der måtte på den anden side også lægges vægt på usikkerheden med hensyn til, hvorvidt T3 faktisk var i stand til at fremstille amfetamin/metamfetamin i det i anklageskriftet angivne omfang. Landsretten havde fastsat straffen til fængsel i 8 år. I **U 2002.1267 H** lagde Højesteret vægt på, at T1 over en længere periode under anvendelse af professionelt udstyr og efter nøje planlægning med hensyn til indkøb af udstyr og kemikalier m.v. havde forsøgt at fremstille henholdsvis ca. 413 gram ren MDA, ca. 95,5 gram ren MDA og ca. 412,5 gram rent amfetaminsulfat. Forholdene fandtes herefter med rette henført under § 191, stk. 1, 2. pkt. Efter en samlet vurdering, hvori også indgik usikkerheden med hensyn til, hvad T1 faktisk var i stand til at fremstille, fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 5 år. Landsretten havde fastsat straffen til fængsel i 6 år med bemærkning om, at der af de nævnte mængder rent stof kunne fremstilles ca. 2 kg ecstasypiller og 2-3 kg amfetaminsulfat af en styrke, som anvendes ved salg til brugere. Højesteret fandt, at der ikke kunne lægges afgørende vægt på, hvor stor en mængde ecstasypiller og amfetaminsulfat af en styrke, som anvendes ved salg til brugere, der kunne fremstilles.

I sagen **U 2002.1043/1 H**, som vedrørte besiddelse og salg af ca. 2,7 kg amfetamin, havde landsretten fastsat straffen til fængsel i 6 år. Med henvisning til mængden af amfetamin m.v. og sagens øvrige oplysninger, herunder om T's eget narkotikamisbrug, fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 5 år. (Dissens for stadfæstelse).

I sagen **U 2003.296/2 H** var T1 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have forsøgt at indføre 1.368,9 gram heroin til Danmark, hvilket mislykkedes, da han blev anholdt. Det fremgik af sagen, at T1 efter anholdelsen indvilgede i at fortsætte sin kurerrejse, hvilket medførte, at det danske politi kunne anholde T2. Efter en samlet vurdering af T1's rolle, mængden af heroin og hans bistand ved sagens opklaring fastsatte Højesteret straffen for hans vedkommende til fængsel i 5 år. Landsretten havde idømt begge tiltalte fængsel i 6 år.

Højesteret tog i sagen **U 2002.340 H** stilling til, hvorvidt udenlandsk politis *agentvirksomhed* havde betydning for strafudmålingen i en dansk narkosag. Anklagemyndigheden havde både i landsretten og i Højesteret tilkendegivet, at et af forholdene, der drejede sig om forsøg på indsmugling af 10 kg kokain, var fremprovokeret af en agent, der var anvendt af det østrigske politi, og at agentens adfærd bedømt efter danske regler klart var ulovlig. Agenten handlede alene på vegne af det østrigske politi uden medvirken af dansk politi. Et flertal på fire dommere udtalte om et af sagens forhold, at hvis agentens adfærd havde været udøvet på initiativ af dansk politi, ville den have været i strid med provokationsforbuddet i retsplejelovens § 754 a. Ved den strafferetlige vurdering af de tiltaltes handling kunne det ikke tillægges betydning, at provokationen er foretaget af en udenlandsk myndighed uden medvirken af dansk politi. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 754 a, at overskridelse af provokationsforbuddet ikke skal fritage gerningsmanden for ansvar, medmindre der foreligger særlige

omstændigheder, men at der eventuelt kan tages hensyn hertil ved strafudmålingen. Disse dommere fandt ikke, at der i sagen var særlige omstændigheder, som talte for, at forholdet skulle anses for straffrit. Forholdet indgik således i en række professionelt tilrettelagte indsmuglinger af narkotika. Under disse omstændigheder fandt flertallet, at en domfældelse i dette forhold heller ikke ville være i strid med artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og flertallet tiltrådte derfor, at de tiltalte var fundet skyldige i dette forhold, og fandt, at der heller ikke var grundlag for strafbortfald. Mængden af kokain i forholdet var væsentligt større end i de øvrige forhold, og det kunne derfor ikke udelukkes, at agentens overskridelse af provokationsforbuddet havde forøget lovovertrædelsens grovhed. Flertallet tiltrådte derfor, at agentvirksomheden var tillagt betydning ved strafudmålingen. Dissens for at frifinde de tiltalte i forholdet.

Dommen er ligeledes omtalt i RI 18/2001.

1.5. Drabssager

Der har for drabssagernes vedkommende i vidt omfang dannet sig en meget fast retspraksis for strafudmålingen, således at strafpositionen på fængsel i 12 år er udgangspunktet. Der kan herved henvises til Højesterets dom i **U 1995.592 H**.

Har nævningerne besvaret sørgsmål om anvendelsen af straffelovens § 85 bekræftende, dvs. fundet at der foreligger særlige forhold, som taler for en mildere straf end den, som ellers ville finde anvendelse, er udgangspunktet en straf på fængsel i 10 år.

Er der tale om drab i *samlivsforhold* m.v., er udgangspunktet fængsel i 10 år, hvilket fremgår af Højesterets dom i **U 1993.742 H**. Har nævningerne besvaret et spørgsmål om anvendelse af straffelovens § 85 bekræftende, er udgangspunktet fængsel i 8 år.

Der blev i beretningsårene 2001 og 2002 domsforhandlet i alt 14 drabssager i Højesteret. Højesteret stadfæstede landsrettens straffastsættelse i 11 af sagerne og ændrede strafudmålingen i tre sager. Straffen blev nedsat i U 2001.1980/2 H og U 2001.1264 H og forhøjet i U 2001.1740 H. Syv af drabssagerne, der blev domsforhandlet i beretningsårene, blev bedømt som drab begået i ægteskabs- eller samlivsforhold². Heraf skal særligt fremhæves U 2001.1980/2 H, der er beskrevet nedenfor.

Højesteret ændrede endvidere landsrettens straffastsættelse i U 2002.603 H om drabsforsøg i forbindelse med røveri og vold med døden til følge.

Et mindretal på én dommer dissenterede for stadfæstelse.

2) U 2001.1650 H, U 2001.1740 H, U 2001.1874, U 2001.1980, U 2002.248, U 2002.349 H og U 2002.2324.

Dobbeldrab

Højesteret tog i beretningsåret 2001 stilling til strafudmålingen i to sager om dobbeltdrab. Sagen **U 2001.1740 H** vedrørte en kvinde, som blev fundet skyldig i drab på sin ægtefælle og for drab på en 82-årig mand, der tillige blev frarøvet ca. 700.000 kr. Drabene var begået med ca. 2 års mellemrum.

Højesteret forhøjede straffen fra fængsel i 16 år til fængsel på livstid under henvisning til forbrydelsernes karakter og grovheden navnlig af drabet på den 82-årige mand.

I sagen **U 2002.248 H** blev tiltalte fundet skyldig i at have dræbt sin hustru, som han var blevet gift med 6 uger tidligere, og for drab på hendes 2-årige datter. Tiltalte begravede ligene ved et sommerhus. Herudover blev tiltalte dømt for brandstiftelse i arresten. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at T havde begået to drab, og at de to drab blev begået i eller ved det sommerhus, som han havde lejet nogle dage forinden med henblik på at begå forbrydelsen, og idømte tiltalte en straf på livstid. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse.

Drab og usømmelig omgang med lig

Er der tale om drab i kombination med usømmelig omgang med lig, f.eks. ved lemlæstelse af liget ved afskæring af legemsdele, afbrænding og lignende, fastsættes der i reglen en skærpet sanktion, fordi handlinger af denne karakter indikerer en vis kynisme i den måde, hvorpå drabet er udført. Der har i beretningsårene foreligget to sådanne sager, hvor Højesteret dog ikke har fundet anledning til at skærpe sanktionen i forhold til det almindelige udgangspunkt for strafudmålingen i drabssager på 12 års fængsel.

I sagen **U 2001.1264/1 H** var den tiltalte fundet skyldig i at have dræbt sin kærestes tidligere ægtefælle og efterfølgende sat ild til den bil, hvori liget lå. I landsretten blev den tiltalte for disse forhold idømt fængsel i 14 år. Et flertal på fire dommere i Højesteret nedsatte straffen til fængsel i 12 år. Flertallet henviste til, at der ikke i landsrettens dom var givet nogen begrundelse for den valgte strafposition, og at der heller ikke i sagen i øvrigt var sikkert grundlag for at fravige det sædvanlige udgangspunkt for strafudmålingen i drabssager. Dissens af én dommer for stadfæstelse.

I sagen **U 2003.79 H** var den tiltalte var fundet skyldig at have dræbt en mandligbekendt med mange knivstik og i usømmelig behandling af liget ved efterfølgende at have skåret en finger af ofret. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 12 år.

Drab og frihedsberøvelse

Hvis ofret forinden drabet har været frihedsberøvet, synes der ligeledes at være en tendens til at skærpe straffen. Højesteret har således i beretningsårene 2001 -- 2002 fastsat skærpede straffe i to sager af denne type.

U 2001.1980/2 H drejede sig om drab på tidligere samlever efter forudgående frihedsberøvelse i ca. et døgn. Parterne havde lært hinanden at kende i 1995 og var i 1996 flyttet sammen i hendes lejlighed. T flyttede fra lejligheden i marts 1998. De havde seksuelt samkvem indtil sommeren 1999 og havde herefter fortsat jævnlig kontakt. Drabet fandt sted omkring midnat den 7. februar 2000. Højesterets flertal fandt på baggrund af det oplyste om parternes forhold, at udgangspunktet for strafudmålingen var fængsel i 10 år, og at straffen herefter under hensyn til den langvarige frihedsberøvelse, der gik forud for drabet, burde fastsættes til fængsel i 12 år. Mindretallet fandt ikke grundlag for i det foreliggende tilfælde at tage udgangspunkt i den sædvanlige straf for drab på ægtefælle eller samlever og stemte herefter for at stadfæste den af landsretten idømte straf på fængsel i 14 år.

I sagen **U 2002.1518 H** var to tiltalte fundet skyldige i drab ved en aften i november 2000 i et firma i forbindelse med tyveri af cigaretter at have tvunget en ung kvindelig rengøringsassistent ind i en ca. 155

x 62 x 85 cm stor termoboks i et kølerum, hvor hun blev frihedsberøvet, hvilket medførte, at hun i løbet af natten afgik ved døden som følge af kvælning. Landsretten fastsatte straffene til fængsel i 16 år og lagde herved især vægt på karakteren og grovheden af det begåede drab, herunder at det havde været forbundet med en længerevarende indespærring i køleboksen. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre straffene.

Drab i forbindelse med seksualforbrydelse

I sagen **U 2002.2598 H** blev den tiltalte af nævningetinget fundet skyldig i at have tiltvunget sig anden kønslig omgængelse end samleje med en 66-årig kvinde og i at have dræbt kvinden ved kvælning. Et flertal i Højesteret på fire dommere fandt ikke grundlag for at ændre landsrettens straffastsættelse på 14 års fængsel og stadfæstede derfor dommen. Et mindretal på én dommer fandt, at straffen burde forhøjes til fængsel i 16 år under hensyn til, at drabet var begået i forbindelse med en særdeles grov seksualforbrydelse, og uden at der var oplyst formildende omstændigheder.

Drabsforsøg i forbindelse med røveri og vold med døden til følge

Sagen **U 2002.603 H** vedrørte to tiltalte, der blev dømt for røveri af særlig farlig karakter, vold med døden til følge, forsøg på manddrab og brandstiftelse. De to tiltalte var trængt ind i en 75-årig mands hjem, hvor de afkrævede den ældre mand penge. Da de ikke fandt penge, begik de vold mod den ældre mand, der senere samme aften eller nat medførte hans død. Da de tiltalte havde tilegnet sig et jagtgevær og en pengekasse indeholdende ca. 20 kr., satte de ild til ejendommen. Højesteret forhøjede straffen fra 12 år til 14 år og begrundede strafforhøjelsen med, at forholdene ved strafudmålingen måtte sidestilles med drab begået i forbindelse med røveri, uagtet ofret var afgået ved døden som følge af den udøvede vold, og der derfor alene kunne dømmes for forsøg på drab.

1.6. Drabsforsøg

Som det fremgår ovenfor af tabel 2, ændrede Højesteret i 2001 straffen i fire af de fem sager vedrørende drabsforsøg. I 2002 ændrede Højesteret landsrettens strafudmåling i en enkelt sag.

Der synes også for de sager, der vedrører drabsforsøg, at have dannet sig en fast retspraksis for strafudmålingen, således at udgangspunktet er strafpositionen fængsel i 6 år. Er der tale om drabsforsøg i samlivsforhold m.v., synes udgangspunktet at være fængsel i 5 år. Højesteret har i beretningsårene i flere sager justeret straffastsættelsen i sager vedrørende drabsforsøg i *samlivsforhold* m.v. fra fængsel i 6 år til fængsel i 5 år.

Foreligger der skærpende omstændigheder i forbindelse med drabsforsøget, f.eks. når drabsforsøget har været nøje planlagt eller udført under udøvelse af en særlig kynisme, eller hvor ofret har pådraget sig en alvorlig skade eller varige mén, forhøjes straffen.

Drabsforsøg i samlivsforhold m.v.

Sagen **U 2001.1650 H** vedrørte en tiltalt, der havde forsøgt at dræbe sin eks-kæreste, som han havde kommet sammen med i ca. 1½ år, men aldrig havde boet sammen med. Højesteret nedsatte straffen fra 6 år til 5 års fængsel under henvisning til, at tiltalte og ofret havde haft et fast forhold i knap 2 år, og at

forholdet var blevet afbrudt 1-2 måneder før gerningstidspunktet, og at forurettede havde indledt et forhold til en anden mand.

I sagen **U 2002.607/2 H** var tiltalte dømt for trusler, simpel vold samt drabsforsøg ved i jalousi at have stukket sin samlever med en kniv. Højesteret bemærkede, at tiltalte og ofret havde levet sammen i godt 2 år, og at drabsforsøget m.v. blev begået i jalousi på grund af omstændigheder, som tiltalte kort tid forinden havde opdaget. Højesteret fandt efter de foreliggende omstændigheder, at straffen skulle nedsættes fra 6 år til 5 år.

I sagen **U 2003.644/2 H** var en 21-årig mand af landsretten fundet skyldig i at have forsøgt at dræbe en kvinde med kvælertag og spark i ansigtet. Det fremgik af sagen, at T og forurettede var kommet fast sammen i en periode på ca. 4 måneder forud for gerningstidspunktet. Højesteret fandt, at straffen under de foreliggende omstændigheder burde nedsættes til fængsel i 5 år. Afgørelserne synes at være udtryk for, at strafudmålingen i sager om drabsforsøg i ægteskabs- og samlivsforhold som udgangspunkt udmåles til 5 års fængsel, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, jf. nærmere nedenfor.

Drabsforsøg under særligt skærpende omstændigheder

Højesteret har ligeledes i beretningsårene 2001-2002 haft mulighed for at tage stilling til strafudmålingen i sager, hvor drabsforsøget er begået under særligt skærpende omstændigheder.

I sagen **U 2002.1054 H** udmålte Højesteret straffen til fængsel i 9 år for drabsforsøg og bombesprængning. Tiltalte havde anbragt en bombe under en personbil. Bomben blev bragt til sprængning, da en person ville benytte bilen.

I **U 2002.1847 H** blev en tiltalt idømt 9 års fængsel for frihedsberøvelse og forsøg på at dræbe sin ægtefælle ved at lade gas fra en gasflaske sive ud i et havehus og antænde gassen, hvorved havehuset eksploderede og brød i brand, således at ægtefællen kom i overhængende livsfare og pådrog sig svære varige fysiske mén. Tiltalte havde forinden holdt sin ægtefælle indespærret i havehuset i nogle timer.

I sagen **U 2002.1411 H** var en på gerningstidspunktet 58-årig tyrkisk statsborger T fundet skyldig i drabsforsøg ved en nat i en lejlighed at have forsøgt at dræbe en kvinde, der var skilt fra T's søn. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 8 år, og Højesteret fandt, at drabsforsøget var af en sådan grovhed, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at ændre landsrettens enstemmige afgørelse. fremgik af sagen, at kvinden, der jævnligt havde været udsat for vold fra T's søn, havde afslået at genoptage forholdet til sønnen, og handlingen måtte formentlig karakteriseres som forsøg på "æresdrab".

1.7. Sager vedrørende anden personfarlig kriminalitet

Sagerne vedrørende anden personfarlig kriminalitet omfattede særlig farlig og grov vold efter straffelovens § 245 og § 246. Som omtalt i årsberetningen 1998-1999 blev det ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af straffeloven m.v. (Skærpelse af straffen for særlig grov vold) bestemt, at straffen i de groveste voldstilfælde skulle forhøjes. Der tilsigtedes en forhøjelse med gennemgående 1 år i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (§§ 245 og 246), og hvor der før lovændringen blev idømt fængsel i over 1 år.

Højesteret har i beretningsperioden 2001-2002 i to sager taget stilling til spørgsmålet om anvendelse af denne lov, jf. U 2002.349/2 H og U 2002.2629/1 H.

Sagen **U 2002.349/2 H** vedrørte en tiltalt, der var fundet skyldig i vold med døden til følge ved med stump vold at have tilføjet en anden mand blandt andet hjernekvæstelser, hvorved han afgik ved døden. Landsretten udtalte, at straffen for et forhold som det foreliggende som udgangspunkt ville skulle fastsættes til fængsel i 6 år. Tiltalte havde imidlertid meldt sig selv til politiet på et tidspunkt, hvor politiet ikke havde fundet spor, der pegede mod tiltalte som gerningsmand til overfaldet. Under hensyn hertil og til sagens forløb, herunder at der som følge heraf havde været en langvarig varetægtsfængslingsperiode, var der i landsretten enighed om at fastsætte straffen til fængsel i 5 år. Et flertal i Højesteret stadfæstede landsrettens strafudmåling under hensyn til, at den udøvede vold alene bestod i næveslag, og til de af landsretten anførte formildende omstændigheder. Flertallet bemærkede, at man herved tillige havde taget den skærpelse af strafniveauet i de groveste voldstilfælde, der er tilsigtet med lov nr. 350 af 23. maj 1997, i betragtning.

I sagen **U 2002.2629/1 H** blev en tiltalt fundet skyldig i vold med døden til følge ved i byen at have stukket en mand med en kniv, hvorved denne umiddelbart efter afgik ved døden. Straffen blev udmålt til fængsel i 6 år. Højesteret udtalte, at straffen skulle fastsættes under hensyn til den skærpelse af strafniveauet i de groveste tilfælde, der tilsigtes ved gennemførelsen af lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af straffeloven m.v.

I sagen **U 2002.244 H** blev den tiltalte idømt fængsel i 7 år for vold med døden til følge, idet han på offentlig gade sparkede og trampede m.v. på en person, som angiveligt havde truet tiltaltes ven. Voldsudøvelsen blev afsluttet ved, at tiltalte smed en 17 kg tung træpalle ned over forurettede. Højesteret stadfæstede landsrettens dom.

1.8. Sager vedrørende røveri

Der har i perioden været domsforhandlet to sager.

U 2002.545 H ("Nivaagaard-sagen") vedrørte tre tiltalte, som i forening og efter forudgående planlægning fra Nivaagaardsamlingen havde røvet et maleri af Rembrandt og et maleri af Bellini til en samlet værdi af mindst et tocifret millionbeløb. Et flertal på tre dommere i Højesteret stadfæstede landsrettens straffastsættelse på fængsel i henholdsvis 3 år, 5 år og 4 år, idet flertallet anså det for at være en væsentlig skærpene omstændighed, at de tiltalte havde misbrugt den offentlige adgang til særdeles værdifulde og uerstattelige kunstværker. Et mindretal på to dommere var enige i de skærpene omstændigheder, men fandt dog, at man burde lægge vægt på, at der i forbindelse med røveriet ikke blev anvendt våben, at den udøvede vold var beskeden, og at de tiltalte ikke selv var initiativtagere til røveriet, men begik dette som hjælpere for andre. Disse dommere stemte således for at nedsætte straffen til fængsel i henholdsvis 2 år, 4 år og 3 år.

Sagen **U 2002.350 H** vedrørte to ustraffede brødre på henholdsvis 19 år og 18 år, som blev fundet skyldige i fem professionelt udførte bankrøverier med et samlet udbytte på ca. 880.000 kr. Højesteret stadfæstede straffen på henholdsvis fængsel i 6 år og fængsel i 5 år.

1.9. Foranstaltningsager

Der har i beretningsårene 2001 - 2002 været behandlet fem sager, hvor den tiltalte er idømt anden foranstaltning end straf. Nedenfor beskrives enkelte af disse Højesteretsager.

Anbringelse i Sikringsafdelingen

Sagen **U 2001.2502 H** drejede sig om en 23-årig kvinde, der under indlæggelse på psykiatrisk hospital havde gjort sig skyldig i forsøg på manddrab, idet hun bagfra stak en køkkenkniv i højre skulder på en plejer. Et halvt år senere havde hun sat ild på sin madras og dyne. Kvinden, der led af kronisk skizofreni, blev i medfør af straffelovens § 16 frifundet for straf. Hun havde vedvarende drabsfantasier og drabsimpulser. Efter karakteren af den begåede kriminalitet sammenholdt med de foreliggende lægelige erklæringer om hendes sygdom og hendes deraf følgende alvorlige og vedvarende farlighed, tiltrådte Højesteret, at hun i overensstemmelse med de lægelige anbefalinger var dømt til anbringelse i Sikringsafdelingen ved Psykiatrihospitalet i Nykøbing Sjælland.

Anbringelsesdom samt længstetid efter straffelovens § 68 a, stk. 1

Ved lov nr. 438 af 31. maj 2000 blev der fastsat bestemmelser i straffeloven om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69. De nye regler i straffelovens § 68 a og § 69 a om længstetid for foranstaltninger trådte i kraft den 1. juli 2000.

Sagen **U 2001.965 H** drejede sig om spørgsmålet om anbringelse i hospital for sindslidende. Den på gerningstidspunktet 45-årige tiltalte var fundet skyldig i overtrædelse af våbenloven og straffelovens § 252 ved i april 1999 ud for en café med en skarpladt pistol at have affyret et skud i en retning, hvor der befandt sig adskillige personer. Tiltalte var endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han i maj 1999, efter at han som fører af en bil var blevet standset af politiet, begyndte at køre, således at en betjent fik sin hånd i klemme og måtte løbe nogle meter ved siden af bilen. Tiltalte blev på grund af sindssygdom frifundet for straf, jf. straffelovens § 16. Han var tidligere straffet for overtrædelse af de samme bestemmelser. En mentalerklæring anbefalede dom til psykiatrisk behandling, medens Retslægerådet anbefalede dom til anbringelse i hospital for sindslidende. Højesteret stadfæstede landsrettens dom om anbringelse i hospital for sindslidende med henvisning til, at de lægelige erklæringer, herunder om den seneste udvikling i behandlingsforløbet, fortsat talte herfor. En sådan foranstaltning stod ikke i misforhold til den begåede kriminalitet. Flertallet stadfæstede tillige landsrettens fastsættelse af længstetid for foranstaltningen på 5 år regnet fra landsrettens dom (dissens).

Sagen **U 2002.58 H** drejede sig blandt andet om spørgsmålet om, hvorvidt straffelovens § 68 a også finder anvendelse i tilfælde, hvor der i medfør af straffelovens § 73 træffes bestemmelse om foranstaltning efter § 68. Tiltalte T 2 blev af nævningetinget fundet skyldig i indsmugling af i alt ca. 9 kg heroin og kokain. Han var aktuelt fundet sindssyg, men nævningerne havde besvaret et spørgsmål om straffrihed i medfør af straffelovens § 16 benægtende. Landsretten idømte T2 fængsel i 9 år og bestemte i medfør af straffelovens § 73, at han skulle anbringes i hospital for sindslidende, indtil straffen kunne fuldbyrdes. Landsretten fastsatte i medfør af straffelovens § 68 a en længstetid for hospitalsanbringelsen på 5 år. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse og bemærkede, at det efter bestemmelseernes ordlyd og formålet med § 68 a måtte antages, at § 68 a også finder anvendelse i tilfælde, hvor der i medfør af § 73, stk. 1, træffes bestemmelse om foranstaltninger efter § 68.

Dommen er omtalt i RI 16/2001.

Forvaring

I beretningsåret 2002 har Højesteret taget stilling til spørgsmålet om idømmelse af forvaring for voldskriminalitet.

I sagen **U 2002.1261 H** blev den tiltalte fundet skyldig i at have mishandlet sin kæreste, truet hende med en økse og tvunget hende til anden kønslig omgængelse end samleje. Tiltalte var ved fire tidligere domme i 1998 fundet skyldig i fire tilfælde af vold og tre tilfælde af trusler begået over for kærester eller tidligere kærester. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse om forvaring. Afgørelsen var i overensstemmelse med Retslægerådets anbefaling.

1.10. Udvisning

Sager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold vil ikke blive selvstændigt behandlet i denne artikel. Der henvises til *afsnit 5*.

1.11. Sager om rettergangsfejl

Den tiltalte nedlægger i et ikke helt ubetydeligt antal sager påstand om ophævelse og hjemvisning af landsrettens dom på grund af rettergangsfejl. F.eks. gøres det gældende, at retsformandens retsbelæring er urigtig, at anklageskriftet eller spørgsmålene til nævningerne ikke er udformet i overensstemmelse med retsplejelovens regler, og at dokumentation af politirapporter eller vidneforklaringer er foretaget i strid med retsplejelovens § 877 og indebærer en tilsidesættelse af EMRK artikel 6. Højesteret har i den overvejende del af sagerne ikke taget en sådan påstand til følge.

Påstand om urigtig retsbelæring m.v.

Spørgsmål om urigtig retsbelæring var i beretningsåret 2002 fremme i to sager, jf. U 2002.1518 H og U 2002.2043 H.

Sagen **U 2002.1518 H** vedrørte et drab på en rengøringsassistent, der afgik ved døden som følge af kvælning efter at være tvunget ind i en termoboks i et kølerum. I forbindelse med sagen afviste Højesteret tiltaltes påstand om, at retsformandens retsbelæring vedrørende spørgsmålet om medvirken ved passivitet var urigtig. Sagen er refereret oven for.

I sagen **U 2002.2043 H** afviste Højesteret blandt andet, at retsbelæringen havde været behæftet med fejl i forbindelse med gennemgangen af forsætsformerne i en sag om indsmugling af større mængder kokain. Højesteret lagde vægt på, at retsformandens retsbelæring indeholdt både generelt og konkret en fyldestgørende gennemgang af forsætsformerne, herunder *dolus eventualis*.

Anklageskriftets udformning og spørgsmålene til nævningerne

Højesteret har i beretningsårene taget stilling til anklageskriftets og nævningespørgsmålenes udformning i tre sager, der vedrørte grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191.

Højesteret ophævede landsrettens dom i **U 2001.1525 H**, fordi der var tilsidesat en væsentlig rettergangsregel, der angik området for nævningernes enekompetence. Under en nævningesag var tre personer blandt andet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191, jf. til dels § 21. Efter at nævningerne havde svaret ja til et spørgsmål i overensstemmelse med tiltalen, gjorde forsvarerne under proceduren om strafudmålingen gældende, at den manglende henvisning til § 191, stk. 1, 2. pkt., indebar en bindende påtalebegrænsning, således at forholdet skulle henføres under stk. 1, 1. pkt., ligesom de henviste til retsplejelovens § 886 om nævningernes kompetence. Landsretten afviste disse anbringender, og de tiltalte blev for overtrædelse af § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., straffet med fængsel i henholdsvis 9 år, 8 år og 9 år. Højesteret tiltrådte, at der ikke forelå en sådan tilkendegivelse fra anklagemyndigheden vedrørende påstanden, at denne kunne anses for begrænset til alene at angå § 191, stk. 1, 1. pkt. Efter retsplejelovens § 885 tilkommer det nævningerne at afgøre, om et forhold kan henføres under § 191, stk. 1, 2. pkt. Nævningerne var imidlertid ikke forud for besvarelsen af spørgsmålene blevet vejledt om indholdet af og anvendelsesområdet for denne bestemmelse, og de havde ikke med deres besvarelser afgjort, om forholdet skulle henføres under denne. Da der endvidere ikke kunne bortses fra muligheden af, at fejlen kunne have haft betydning for sagens udfald, jf. retsplejelovens § 946, blev dommen ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling ved landsretten. (dissens).

Der kan henvises til den efterfølgende dom i sagen, der er beskrevet oven for (U 2002.1039 H). I de sagerne U 2002.340 H og U 2002.774 H fandt Højesteret, at anlageskriftet og nævningespørgsmålene opfyldte kravene i retsplejelovens § 831 og § 888.

I sagen **U 2002.340 H**, var mængden af narkotika i fem forhold beskrevet som "*et ikke nærmere opgjort kvantum kokain, formentlig omkring 1 kg*". Med hensyn til tid, sted og udførelsesmåde var forholdene beskrevet med fornøden bestemthed, og den manglende eller usikre angivelse af kokainmængden havde ikke vanskeliggjort de tiltaltes tilrettelæggelse af deres forsvar og indebar derfor efter en samlet vurdering ikke en tilsidesættelse af præciseringskravet i retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 3, og § 888. Højesteret bemærkede dog, at der så vidt muligt bør tages stilling til mængden af narkotika i forbindelse med afgørelsen af skyldspørgsmålet. Anvendelse af ordet "formentlig" i forbindelse med mængdeangivelsen bør undgås, da dette kan rejse tvivl om, hvad der er anset for bevist.

Sagen er omtalt i RI 18/2001.

I sagen **U 2002.774 H** var udførelsesmåden i 11 forhold angivet som »at have indført« eller »at have forsøgt at indføre« uden beskrivelse af nærmere omstændigheder. Højesteret fandt, at dette måtte antages at have baggrund i, at tiltalen var rejst for forbrydelser, der var udført af de tiltalte i forening som led i en organiseret kriminalitet over en længere periode og omfattende et betydeligt antal forhold, hvor det hverken har været muligt at angive fordelingen af opgaverne mellem de tiltalte eller den enkeltes handlinger i forbindelse med det enkelte forhold. Der var ikke oplyst omstændigheder, der gav grundlag for at antage, at de tiltalte som følge af den manglende nærmere beskrivelse af udførelsesmåden ikke havde kunnet tilrettelægge deres forsvar, og Højesteret fandt, at der efter en samlet vurdering hverken i disse forhold eller i forhold 18 var grundlag for at fastslå, at kravene i retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 3, og § 888 ikke var opfyldt. For så vidt angik T3 var udførelsesmåden i seks forhold angivet som »at have overdraget« uden beskrivelse af nærmere omstændigheder, og tidspunkter for gerningerne var for de fleste af forholdene alene angivet som - til dels overlappende - perioder på fra ca. 2 uger til godt 7 måneder. Der var ikke oplyst omstændigheder, der gav grundlag for at antage, at T3 som følge af angivelsen af tidspunkter som til dels overlappende perioder og den manglende nærmere beskrivelse af udførelsesmåden ikke havde kunnet tilrettelægge sit forsvar. Højesteret fandt, at der efter en samlet

vurdering ikke var grundlag for at fastslå, at kravene i retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 3, og § 888 ikke er opfyldt.

Dokumentation af politirapport, vidneforklaring m.v. og EMRK artikel 6

I sagen **U 2001.1334 H**, der drejede sig om omfattende narkotikakriminalitet, gjorde T1 og T14 til støtte for deres påstande om ophævelse af dommen gældende, at landsretten havde begået rettergangsfejl, der var afgørende for domfældelsen af dem. Landsretten havde hindret dokumentation af afhøringsrapporter vedrørende T14's bror, men tillod afhøring af en kriminalassistent om, hvad broderen under den seneste afhøring havde forklaret til kriminalassistenten. Da broderen ikke afgav forklaring som vidne under domsforhandlingen i sagen, var forsvarerne afskåret fra at kontraafhøre broderen. Vidneførslen af kriminalassistenten var derfor i strid med retsplejelovens § 877, stk. 3, og indebar tillige en tilsidesættelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, navnlig dennes stk. 3, litra d. Højesteret bemærkede, at politirapporten vedrørende kriminalassistentens afhøring af broderen var optaget i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom, og kriminalassistentens forklaring kunne ikke anses for at have været det eneste eller afgørende bevis i sagen mod T1 og T14. Der var ikke grundlag for at antage, at dokumentation af de tidligere politirapporter vedrørende afhøringen af broderen ville have haft nogen betydning for bedømmelsen af sagen. Højesteret fandt herefter, at der ikke var begået rettergangsfejl eller sket krænkelse af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved, at det blev tilladt, at kriminalassistenten afgav vidneforklaring, eller ved, at dokumentation af de tidligere politirapporter vedrørende afhøring af broderen blev undladt. Der var således ikke grundlag for ophævelse af dommen og hjemvisning.

I **U 2002.15 H** havde landsretten under nævningsesagen tilladt, at der i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 2 og 3, skete dokumentation af T's halvbror B's forklaring i hans egen sag i samme sagskompleks, selv om han ikke ønskede at afgive forklaring under nævningsesagen. Højesteret udtalte, at dokumentationen ikke kunne anses for omfattet af de nævnte bestemmelser, og at retsbogstiførelserne derfor kun kunne benyttes som bevismateriale efter retsplejelovens § 877, stk. 3. Det måtte lægges til grund, at B's forklaring ikke havde været det eneste eller afgørende bevis for domfældelsen, og efter sagens forløb i øvrigt fandt Højesteret, at dokumentationen kunne være tilladt i medfør af § 877, stk. 3, og derfor var i overensstemmelse med denne bestemmelse og ikke i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 6. T's påstand om ophævelse og hjemvisning på grund af rettergangsfejl blev derfor ikke taget til følge.

1.12. Tredjeinstanssager (domme afsagt af landsretten som ankeinstans)

Efter retsplejelovens § 966 kan landsrettens dom i en ankesag ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke, hvis sagen er af principiell karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Anken til Højesteret som tredje instans kan efter § 966, stk. 4, støttes på, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt, at straffen står i åbenbart misforhold til brøden, og at retten har anvendt straffeloven urigtigt. Højesteret er også i disse sager afskåret fra at prøve bevisspørgsmål vedrørende den tiltaltes skyld.

Rigsadvokaten ansøgte Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i fire sager fra beretningsåret 2001 og to sager fra beretningsåret 2002. Nævnet meddelte i 2001 anketilladelse i tre sager (U 2001.2383

H, U 2001.1849 H og U 2002.1715 H). Der blev i 2002 meddelt anketilladelse i en sag (U 2003.249 H).

Den tiltalte ansøgte i 2001 Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i 118 sager, og nævnet gav i samme tidsrum anketilladelse i 11 sager. I 2002 faldt antallet af tiltaltes ansøgninger til 88, og nævnet meddelte anketilladelse i 14 sager. Om udviklingen i tredjeinstansbevillinger i straffesager henvises til tabel 4.

Tabel 4. Procesbevillingsnævnets tredjeinstansbevillinger i straffesager

Antal sager	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Procesbevilling til tiltalte (evt. erstatningssøgende)	3	7	7	20	7	11	14
Procesbevilling til anklagemyndigheden	2	2	2	2	2	3	1
I alt	5	9	9	22	9	14	15

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996- 2002.

Tabel 5. Domsforhandlinger i tredjeinstanssager i 2001

Lovbestemmelse	Afgørelse: stadfæstet	Afgørelse: ændret	Sager i alt
Udvisning	2	1	3
Straffeloven	0	0	0
Erstatning efter rpl. kap. 93 a	0	0	0
Særlovssager	4	3	7
Sager i alt	6	4	10

Tabel 6. Domsforhandlinger i tredjeinstanssager i 2002

Lovbestemmelse	Afgørelse: stadfæstet	Afgørelse: ændret	Sager i alt
Udvisning	1	2	3
Straffeloven	2	4	6
Erstatning efter rpl. kap. 93 a	0	3	3
Særlovssager	6	1	7
Sager i alt	9	10	19

Enkelte af sagerne behandles nærmere nedenfor.

1.13. Sager vedrørende retsplejeloven

Byretsdommer, der havde behandlet en forældremyndighedssag, var ikke inhabil i straffesag mod faderen for seksuelle overgreb mod barnet

I sagen **U 2001.1849 H** var tiltalte i byretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 210 og § 222, ved i perioden fra ultimo 1996 til ultimo 1997 at have begået seksuelle overgreb mod sin da ca. 14-årige datter. Under anken påstod tiltalte principalt byrettens dom ophævet med henvisning til, at byretsdommeren, som tidligere havde behandlet en sag om overførsel af forældremyndigheden over datteren fra tiltalte til dennes tidligere ægtefælle, havde været inhabil ved behandlingen af straffesagen. Under domsforhandlingen af forældremyndighedssagen, hvor det var kendt, at der var indgivet politianmeldelse mod tiltalte for seksuelle overgreb mod datteren, havde byretsdommeren haft en samtale med datteren. I forbindelse med anken af straffedommen afgav byretsdommeren en erklæring, hvori han blandt andet udtalte, at spørgsmålet om eventuelle seksuelle overgreb ikke var blevet drøftet under hans samtale med pigen. Landsretten fandt, at byretsdommeren havde været inhabil, og ophævede derfor dommen og hjemviste sagen til fornyet behandling ved byretten (dissens). Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet blev dommen anket af anklagemyndigheden til Højesteret, der i modsætning til landsretten fandt, at byretsdommeren *ikke* var inhabil ved behandlingen af straffesagen mod tiltalte. Højesteret fandt det i den forbindelse utvivlsomt, at byretsdommeren ikke i forbindelse med forældremyndighedssagen havde taget stilling til skyldsspørgsmålet i straffesagen. Højesteret fandt heller ikke, at der på grundlag af dommerens samtale med pigen under forældremyndighedssagen forelå omstændigheder, som ud fra en objektiv betragtning kunne begrunde den opfattelse, at dommeren ikke fremstod som upartisk ved behandlingen af straffesagen.

Spørgsmål om hjemvisning af en straffesag, der i byretten er behandlet som en bødesag efter retsplejelovens kap. 81 uden medvirken af domsmænd

Sagen **U 2002.104 H** angik fortolkningen af udtrykket "*bliver spørgsmålet om højere straf end bøde*" i retsplejelovens § 686, stk. 2, som kriterium for domsmænds deltagelse. Spørgsmålet opstod i en sag om arbejdspladstyveri. Byretten havde i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand behandlet sagen som en bødesag efter straffelovens § 287 og dermed uden deltagelse af domsmænd. Landsretten fandt, at tyveriet rettelig burde henføres under straffelovens § 285, stk. 1, og ophævede dommen og hjemviste sagen til fornyet behandling i byretten under medvirken af domsmænd. Højesteret fandt ikke, at byretten havde begået rettergangsfejl ved at behandle sagen uden domsmænd. Landsrettens hjemvisningsdom blev derfor ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling i landsretten. Under de foreliggende omstændigheder, hvor sagen i 1. instans var gennemført og afgjort uden domsmænd, og hvor anklagemyndigheden ikke havde anket til frihedsstraf, fandt et flertal i Højesteret, at anklagemyndigheden måtte anses at have fremsat en tilkendegivelse, der på samme måde som en påtalebegrænsning fastlagde rammerne for anken og afskar ankeinstansen fra at idømme frihedsstraf. Sagen blev derfor hjemvist til fornyet behandling i landsretten uden medvirken af domsmænd. Dissens af en dommer for at overlade spørgsmålet om, hvorvidt sagens fornyede behandling i landsretten burde ske under medvirken af domsmænd, til landsrettens afgørelse.

Erstatningssager

Højesteret har i sagerne U 2002.1175 H, U 2002.2665 H og U2002.2666 H truffet afgørelse vedrørende spørgsmålet om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Sagerne er nærmere omtalt i afsnit 4.

1.14. Sager vedrørende straffeloven

Udmåling af tillægsstraf, når der er en mellemkommende udenlandsk dom

Sagen U 2002.810 H vedrørte spørgsmålet om udmåling af en tillægsstraf efter straffelovens § 89 til en udenlandsk dom. Tiltalte var blevet dømt for checkfalsk med hensyn til et beløb på ca. 750.000 kr. Efter at checkforholdene var begået, men før de blev pådømt, var tiltalte i Sverige blevet straffet med fængsel i 5 år og 6 måneder for handel med ca. 11 kg hash. Den svenske straf afsonedes i Danmark. Højesteret udtalte, at straffen for checkfalskforholdene skulle fastsættes som en tillægsstraf i medfør af grundsætningen i straffelovens § 89, og at denne tillægsstraf som udgangspunkt bør udmåles, som hvis der havde været tale om at udmåle den som tillæg til straffen for en narkotikaforbrydelse, som her i landet var fastsat til fængsel i 5 år og 6 måneder. Højesteret udtalte endvidere, at der dog efter omstændighederne må tages hensyn til strafværdigheden her i landet af de forhold, der er pådømt i udlandet. Under hensyn til checkfalskforholdenes omfang og professionelle karakter fandt Højesteret, at der i overensstemmelse med det nævnte udgangspunkt burde idømmes en tillægsstraf uanset længden af den straf, der var blevet fastsat ved den svenske dom. Højesteret fandt herefter, at fælles- og tillægsstraffen passende kunne fastsættes til fængsel i 6 måneder.

Straffen for forsikringsbedrageri

Ved dommene i **U 1996.420 H** og **U 1996.422 H** udtalte Højesteret, at anvendelsen af ubetinget straf i almindelighed er påkrævet for at modvirke forsikringsbedrageri, blandt andet fordi opklaringen ofte er forbundet med betydelige vanskeligheder. Siden disse højesteretsdomme er straffelovens bestemmelser om samfundstjeneste ændret ved lov nr. 274 af 15. april 1999 (Samfundstjeneste og en forstærket indsats mod seksualforbrydelser) og lov nr. 230 af 4. april 2000 (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel). Højesteret har på baggrund af disse lovændringer på ny taget stilling til spørgsmålet om straffen for forsikringsbedrageri.

Sagen **U 2002.1264 H** vedrørte falsk anmeldelse og forsøg på forsikringsbedrageri med hensyn til en bil af en værdi på 248.000 kr. Ejeren af bilen, der på gerningstidspunktet var 26 år, blev i byretten idømt betinget fængsel i 4 måneder på vilkår af, at han udførte samfundstjeneste i 80 timer. I landsretten blev byrettens dom ændret, således at straffen blev fastsat til ubetinget fængsel i 6 måneder. Højesteret udtalte, at straffen for forsikringsbedrageri i almindelighed bør fastsættes i medfør af straffelovens § 64, således at der idømmes en ubetinget frihedsstraf i forbindelse med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. I den konkrete sag blev straffen dog i det hele gjort betinget, fordi der var forløbet mere end 4½ år, siden forholdet blev begået.

Dommen er omtalt i RI 5/2002.

Strafudmåling i sag om vold begået ved to forsætlige påkørsler af en parkeringskontrollør med en bil

Tiltalte var i sagen **U 2003.256 H** fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved med sin bil at have påkørt en kvindelig parkeringsvagt to gange på benene. Der skete ingen skade. Tiltalte var tilbage i 1992 dømt for vold begået med en bil. Den aktuelle § 119-overtrædelse var begået forud for, at tiltalte for berigelseskriminalitet var idømt 5 måneders betinget fængsel. Byretten fastsatte fællesstraffen efter straffelovens § 61, stk. 1, til fængsel i 6 måneder, der blev gjort betinget af samfundstjeneste. Landsretten skærpede fællesstraffen til fængsel i 11 måneder, hvoraf de 5 måneder blev gjort betinget. Højesteret nedsatte fællesstraffen til fængsel i 7 måneder. Højesteret fandt ikke grundlag for at gøre hele frihedsstraffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Derimod blev den del af fællesstraffen, der vedrørte berigelseskriminaliteten, fortsat gjort betinget. Højesterets dom indebar

således, at straffen for § 119-forholdet isoleret set blev udmålt til 60 dages ubetinget fængsel.

Ubetinget fængselsstraf for trussel mod parkeringsvagt

En på gerningstidspunktet 23-årig mand, var i sagen **U 2003.412 H** fundet skyldig i at have truet en parkeringsvagt under udførelsen af tjenesten med vold, idet han henvendt til parkeringsvagten udtalte: "Hvis du skriver mig, får du en på skallen" eller lignende. Tiltalte var senest den 15. november 1999 anset med en fængselsstraf på 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 281, stk. 1, nr. 1. Byretten dømte tiltalte 10 dagbøder á 200 kr. med forvandlingsstraf på fængsel i 10 dage. Landsretten ændrede dommen, således at straffen blev fastsat til fængsel i 10 dage. Højesteret udtalte i dommen, at trussel om vold mod parkeringsvagt som udgangspunkt må straffes med ubetinget frihedsstraf. Højesteret fandt frihedsstraffen passende bestemt, og hverken begivenhedsforløbet eller tiltaltes personlige forhold gav grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

1.15. Sager vedrørende færdselsforhold

Hastighedsovertrædelser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjbestemte hastighedsgrænser

Ved bekendtgørelse nr. 294 af 24. april 2001 om forsøg med højere hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af færdselslovens § 43, stk. 2 og 3, blev hastighedsgrænsen for tunge køretøjer på motorveje pr. 1. maj 2001 ændret fra 70 km/t til 80 km/t. I beretningsåret 2002 tog Højesteret i to sager stilling til straffastsættelsen ved overtrædelser begået forud for bekendtgørelsens ikrafttræden. I den ene af de to sager (**U 2002.1709 H**) fandt landsretten, at en hastighedsovertrædelse skulle bedømmes efter lovgivningen på gerningstidspunktet, mens landsretten i den anden sag (**U 2002.1715/1 H**) fandt, at forholdet skulle bedømmes efter de regler, der gjaldt ved sagens endelige pådømmelse. I begge sager fandt et flertal på fire dommere i Højesteret, at overtrædelser begået før ikrafttrædelsen af den nævnte bekendtgørelse skulle bedømmes efter den straffelovgivning, som var gældende på gerningstidspunktet. Der henvises til RI 17/2001 og 20/2001 og 7/2002

Frakendelsestidens beregning for personer over 18 år, der ikke har erhvervet førerret

Højesteret har i beretningsåret 2001 afsagt en dom om anvendelse af færdselslovens § 131, stk. 1, over for en person, der på gerningstidspunktet var fyldt 18 år, men som ikke havde erhvervet førerret, jf. **U 2001.2042 H**. Pågældende var ved byretten dømt for forsøg på brugstyveri og for spirituskørsel uden at have erhvervet førerret samt frakendt retten til at erhverve førerret i 1 år regnet fra byrettens dom. Domfældte ankede sagen til landsretten med påstand om formildelse. Ved landsrettens afgørelse blev byrettens dom ændret blandt andet således, at førerretsfrakendelsen blev regnet fra endelig dom. Højesteret fandt, at en situation, hvor en person over 18 år ikke har erhvervet førerret, må sidestilles med de tilfælde, der er omhandlet i færdselslovens § 131, stk. 1, 1. pkt., således at anke af byrettens dom ikke har opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten. Heraf følger, at frakendelsen skal regnes fra byrettens dom, medmindre anken undtagelsesvis er tillagt opsættende virkning. Landsrettens dom blev ændret således, at frakendelsen skulle regnes fra byrettens dom.

Sagen er omtalt i RI 10/2001.

Betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sag om kørsel i frakendelsestiden

I sagen **U 2002.1786 H** var den tiltalte i by- og landsret idømt ubetinget fængsel i 60 dage for tre 5. gangs kørsler i frakendelsestiden. Højesteret fandt straffen på fængsel i 60 dage passende bestemt, men gjorde straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste i 80 timer og idømte tiltalte en tillægsbøde på 5.000 kr.

1.16. Sager vedrørende særlovgivningen

Spørgsmål om anvendelse af betinget bøde i sag om selskabs overtrædelse af arbejdsmiljøloven

I sagen **U 2001.2383 H** var en ansat i et malerfirma A/S i forbindelse med udførelse af malerarbejde på en nybygning gået ud på en platform, som var opstillet i 1. sals højde i tilknytning til stilladset, idet han herfra ville besigtige arbejdet. Platformens traller vippede, og den ansatte styrtede ca. 2½ meter ned og kom til skade. Der blev i den forbindelse rejst tiltale mod hovedentreprenøren, der havde opstillet stilladset og platformen, og mod malerfirmaet for overtrædelse af arbejdsmiljøloven. I byretten blev hovedentreprenøren, der tidligere var straffet for overtrædelse af arbejdsmiljøloven, idømt en bøde på 35.000 kr. Malerfirmaet blev frifundet. Anklagemyndigheden ankede frifindelsen af malerfirmaet til landsretten. Landsretten fandt malerfirmaet skyldig i overtrædelse af arbejdsmiljøloven og idømte firmaet en bøde på 25.000 kr., der blev gjort betinget (dissens for ubetinget bøde). Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet ankede anklagemyndigheden sagen til Højesteret med påstand om, at bøden blev gjort ubetinget. Det tiltalte malerfirma påstod frifindelse, subsidiært strafbortfald, mere subsidiært stadfæstelse og mest subsidiært nedsættelse af bøden. For så vidt angår skyldspørgsmålet bemærkede Højesteret, at den ansatte benyttede platformen som led i udførelsen af malerarbejdet, og selv om den ansattes benyttelse af platformen ikke var nødvendig eller naturlig, var der ikke tale om en handling af så usædvanlig karakter, at forholdet faldt uden for malerfirmaets ansvar i medfør af arbejdsmiljølovens § 86, jf. straffelovens § 27, stk. 1. Den ansatte havde handlet uagtsomt ved at benytte platformen, selv om den ikke var forsynet med rækværk, og der påhvilede herefter i medfør af de nævnte bestemmelser malerfirmaet strafansvar for overtrædelse af arbejdsmiljøloven. For så vidt angår strafudmålingen tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat til en bøde på 25.000 kr. Højesteret fandt imidlertid ikke grundlag for at gøre bødestrafen betinget.

Markedsføringsloven § 6, stk. 1, om ulovlig tilgift

Sagen **U 2001.777 H** drejede sig om, hvorvidt et moderselskab kunne pålægges strafansvar for overtrædelse af markedsføringsloven for markedsføring foretaget af datterselskab. Telia A/S var i Sø- og Handelsretten fundet skyldig i overtrædelse af markedsføringsloven ved i november-december 1998 at have overtrådt markedsføringslovens § 6, stk. 1, ved at have reklameret med ulovlig tilgift i julekalendere, der blev uddelt ved selskabets butikker. Det blev under domsforhandlingen oplyst, at markedsføringen ikke var foretaget af Telia A/S, men af datterselskabet Telia Telecom A/S. Sø- og Handelsretten fandt, at Telia A/S måtte have det overordnede ansvar, og selskabet blev idømt en bøde på 150.000 kr. Telia A/S ankede med påstand om frifindelse, da dette selskab ikke var rette ansvarssubjekt. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at identificere Telia A/S med Telia Telecom A/S eller for at pålægge Telia A/S et ansvar for medvirken. Der var herefter ikke grundlag for at anse markedsføringen for begået inden for Telia A/S' virksomhed, jf. straffelovens § 27. Tiltalen omfattede ifølge anklageskriftet ikke spørgsmålet om Telia A/S' undladelse af at føre tilsyn med Telia Telecom A/S eller

af at fastsætte retningslinier for dette selskabs markedsføring, og der kunne derfor ikke domfældes for dette forhold, jf. retsplejelovens § 908, stk. 3 og 4. Telia A/S blev herefter frifundet.

Ferskvandsdambrug

I to sager, der blev behandlet samlet i Højesteret (U 2001.1046 H og U 2001.1056 H), traf Højesteret afgørelse vedrørende straffastsættelse og konfiskation i sager om overtrædelse af bekendtgørelsen om ferskvandsdambrug. Højesteret tiltrådte, at bøden i sådanne sager som udgangspunkt udmåles til $\frac{1}{10}$ af den opnåede eller tilsigtede fortjeneste. I de to sager, som forelå for Højesteret, havde landsretten truffet bestemmelse om konfiskation af fortjenesten, som var beregnet på grundlag af standardtal for foderpriser, salgspriser for fisk m.v. Højesteret tiltrådte, at en sådan beregning i almindelighed kunne lægges til grund.

Fiskerisager

I 2002 blev to sager forelagt for Højesteret (**U 2002.2012 H** og **U 2002.2015 H**) vedrørende spørgsmålet om beregningen af konfiskation og bøde i fiskerisager. Begge sager vedrørte målarbestemmelserne i Rådsforordning (EF) 850/1998 af 30. marts 1998 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer, hvorefter industrifiskeri efter tobis med redskaber med netstørrelser på under 16 mm skal opfylde målarprocenten på 95. I begge sager indeholdt tiltaltes fangst ca. 10 % andre målararter end tobis. Byretten konfiskerede alene de ca. 5 % af fangsten, der ikke opfyldte målprocenten. Landsretten fulgte anklagemyndighedens påstand om konfiskation af hele fangsten og beregnede bøden på baggrund af hele fangsten. Højesteret stadfæstede i begge sager landsrettens afgørelser (dissens). Højesterets flertal fandt, at den pågældende bestemmelse i Rådsforordningen måtte forstås således, at fiskeri med en maskestørrelse på mindre end 16 mm kun var lovlig på betingelse af, at målararten tobis udgjorde mindst 95% af fangsten, og at der derfor var hjemmel til at konfiskere hele fangsten, hvis dette ikke var tilfældet. Det var af præventive grunde påkrævet, at der ved klare overtrædelser fastsattes følelige sanktioner, og i et tilfælde som det foreliggende, hvor andelen af anden fisk end målararten (tobis) var mere end dobbelt så stor som tilladt, fandtes der ved fastsættelse af bøde og konfiskation at måtte tages udgangspunkt i værdien af hele fangsten. De to dissentierende dommere fandt, at proportionalitetshensyn som udgangspunkt talte imod, at en overtrædelse af en målarprocent i sig selv bør kunne føre til konfiskation af hele fangsten, da der ikke herved opnås en graduering af sanktionen svarende til overtrædelsens grovhed og ville stadfæste byrettens afgørelse for så vidt angår konfiskationskravet og for at udmåle bøden til et beløb fem gange det opgjorte ulovlige udbytte.

Højesteret tog endvidere i **U 2002.2015 H** tillige stilling til fastsættelsen af bøden for grov overtrædelse af reglerne om førelse af logbog. T havde tillige overtrådt reglerne om førelse af logbog ved i fartøjets logbog at have angivet fangsten, som bestod af ca. 13 tons sild og ca. 120 tons tobis, som 2 tons sild og 35 tons tobis. Bøden for dette forhold blev fastsat til 10.000 kr.

Miljøbeskyttelsesloven

I beretningsåret 2001 har der været behandlet en enkelt sag om overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven. Tiltalte blev i **U 2001.2045 H** ("PROMS-sagen") i byretten idømt en bøde på 8.000 kr. for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven, idet han blev frifundet for en række af de rejste forhold. I landsretten blev tiltalte dømt i det væsentligste i overensstemmelse med anklageskriftet og straffet med 40 dages betinget

hæfte og en tillægsgbøde på 300.000 kr. Han havde som ejer og direktør for et ApS været ansvarlig for at have undladt at bortskaffe 1.275 tons kemikalieaffald, hvorved selskabet fik en anslået fortjeneste på 1,6 mio. Tiltalte fik tilladelse til at anke sagen til Højesteret, som stadfæstede landsrettens dom³.

3) Omtalt i Højesterets Årsberetning 2001.

Lang sagsbehandlingstid og spørgsmål om krænkelse af EMRK artikel 6, stk. 1

Højesteret har i sagen **U 2001.2345 H** taget stilling til, hvorvidt en sagsbehandlingstid på 10 3/4 år indebar en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 1, om "*rettergang inden en rimelig frist*".

Tiltalte i sagen, der var svensk statsborger og bosiddende i Sverige, blev ved byretten dømt for overtrædelse af momsloven i anledning af handel med knap 2 tons guld, som der ikke blev afregnet næsten 31 mio. kr. i moms for. Handlen fandt sted i en periode på ca. 8 måneder fra maj 1990 til januar 1991. Byretten fandt, at der under sagsforløbet havde foreligget "døde perioder" på sammenlagt 2 år og 8 måneder, og at dette indebar en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Straffen blev fastsat til 2 års fængsel og en tillægsgbøde på 30 mio. kr. Byretten fandt ikke, at der var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget og lagde herved vægt på sagens karakter og omfang og på, at tiltalte selv bar en væsentlig del af ansvaret for sagens langstrakte behandlingstid. Tiltalte ankede dommen til landsretten og ved landsrettens ankedom, som er gengivet i U 2000.1894 Ø, blev byrettens dom stadfæstet. Landsretten fandt dog ikke, at sagsbehandlingstiden indebar en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Ved straffens fastsættelse fandt landsretten ligesom byretten ikke, at der var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget. Landsretten lagde herved vægt på sagens karakter, den betydelige størrelse af det unddragne beløb, og at sagens lange sagsbehandlingstid i et ikke uvæsentligt omfang skyldtes tiltaltes egne forhold. Procesbevillingsnævnet gav tiltalte tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret. Højesteret fandt, at en sagsbehandlingstid på 10³/₄ år under de omstændigheder, der forelå i denne sag, ikke indebar en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Højesteret lagde herved vægt på, at der var tale om et kompliceret sagskompleks, som involverede en række personer og selskaber med forbindelse til udlandet, og hvor tiltalen fra start vedrørte fem tiltalte med bopæl i udlandet og med hver sin beskikkede forsvarer. Tiltaltes sag blev udskilt og herefter flere gange udsat på baggrund af tiltaltes anmodninger og sygefravær. For så vidt angår strafudmålingen stadfæstede Højesteret straffen på ubetinget fængsel i 2 år for overtrædelse af momsloven. Højesteret, der ligesom byretten og landsretten fandt strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt. anvendelig, lagde herved til grund, at der ved udmåling af straffen på fængsel i 2 år er taget hensyn til sagens langstrakte forløb, og fandt af de grunde, som landsretten havde anført, ikke grundlag for at nedsætte straffen yderligere eller for at gøre straffen helt eller delvis betinget.

Dommen er omtalt nærmere i RI 15/2001.

Uberettiget opkrævning af ambi kunne ikke begrunde straffrihed for manglende indbetaling af indeholdt A-skat

I sagen **U 2002.1018 H** havde tiltalte i 18 måneder i perioden fra 1990-1992 undladt at indbetale indeholdt A-skat. I stort set samme periode havde han indbetalt ambi til staten. Efterfølgende fik han ambien tilbagebetalt med et beløb, der stort set svarede til den ikke indbetalte A-skat. Tiltalte gjorde

gældende, at den manglende indbetaling af indeholdt A-skat ikke var retsstridig, fordi den ulovligt opkrævede ambi havde gjort det umuligt for ham at indbetale den indeholdte A-skat. Både by- og landsret fandt, at tiltalte havde pådraget sig strafansvar, og at den uberettigede opkrævning af ambi kun havde betydning for strafudmålingen og idømte tiltalte en bøde på 4.000 kr. Højesteret stadfæstede landsrettens dom (dissens af to dommere for frifindelse).

Fastsættelse af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2 i sag om skatte- og afgiftskriminalitet

Højesteret har i beretningsåret 2002 taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt ringe eller manglende betalingsevne på domstidspunktet kan føre til, at en tillægsbøde i en sag om grov overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen gøres betinget.

I sagen **U 2003.249 H** var tiltalte fundet skyldig i over en periode fra 1992-1998 at have afgivet urigtige oplysninger til de lokale told- og skattemyndigheder om sin virksomheds omsætning, hvorved han havde unddraget i alt ca. 990.000 kr. i skat, moms og arbejdsmarkedsbidrag. Sagen blev indbragt for byretten, hvor tiltalte erkendte sig skyldig og blev idømt fængsel i 9 måneder samt en tillægsbøde på 990.000 kr. Fængselsstraffen og tillægsbøden blev gjort betinget blandt andet med vilkår om udførelse af samfundstjeneste i 150 timer. Som begrundelse for at gøre tillægsbøden betinget anførte byretten, at tiltalte efter det oplyste om hans reducerede erhvervsevne og økonomiske forhold var afskåret fra at betale bøden. Anklagemyndigheden ankede dommen til landsretten med påstand om skærpelse, således at den idømte tillægsbøde blev gjort ubetinget. Der blev ikke anket til skærpelse for så vidt angik fængselsstraffen. Under ankesagen forklarede tiltalte supplerende om sine personlige forhold, at han led af "malersyndrom" og desuden havde hjerteproblemer. Hans førtidspension udgjorde netto ca. 5.200 kr. om måneden, hvoraf han betalte af på en skattegæld på i alt ca. 1 mio. kr. Han ejede i øvrigt ingen aktiver. Landsretten stadfæstede byretsdommen. Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet indbragte anklagemyndigheden sagen for Højesteret med påstand om skærpelse, således at tillægsbøden på 990.000 kr. blev gjort ubetinget. Højesteret udtalte blandt andet, at ud fra generalpræventive grunde kan ringe eller manglende betalingsevne på domstidspunktet som udgangspunkt ikke føre til, at en sådan tillægsbøde gøres betinget. Højesteret fandt, at oplysningerne om lovovertrædelserne og tiltaltes personlige og økonomiske forhold ikke gav grundlag for undtagelsesvis at gøre bøden betinget.

Dommen er omtalt i RI 19/2002.

Erhvervsmæssig virksomhed med bingo/bankospil ikke undtaget fra momspligt efter momslovens § 13, stk. 1, nr. 12

Sagen **U 2003.609 H** drejede sig om, hvorvidt en erhvervsmæssig virksomhed med bingo/bankospil er undtaget fra momspligt efter momslovens § 13, stk. 1, nr. 12. Tiltalte var ved landsrettens dom fundet skyldig i overtrædelse af momsloven ved i en periode fra 1. januar 1996 til 30. september 1999 som personligt ejet virksomhed at have drevet spillevirksomhed og kantinedrift uden at afregne moms. Landsretten fandt, at bestemmelsen i momslovens § 13, stk. 1, nr. 12, om lotterier og lignende måtte forstås i sammenhæng med lovgivningen om lotterier, der begrænser afgang til at afholde lotteri til enkeltstående bortlodning eller foreningers og organisationers bortlodning, og derfor ikke hjemlede afgiftsfritagelse for tiltaltes erhvervsmæssige virksomhed med bingo. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder, heraf 1 år betinget samt tillægsbøde på 1,6 mio. kr. Højesteret tiltrådte, at tiltalte var fundet skyldig i overtrædelse af momsloven, og fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at ændre straffastsættelsen.

1.17. Kæremål i Højesteret

Reglerne om behandlingen af kæresager fremgår af retsplejelovens kapitel 85 om kære til højere ret. Adgangen til kære til Højesteret er som udgangspunkt begrænset til afgørelser i sager, hvor landsretten virker som første instans. Disse kæresager vedrører typisk landsrettens bestemmelser om varetægtsfængsling i nævningesager, herunder spørgsmålet om fængsling i isolation, afgørelser om forsvarersalær mv.

Efter retsplejelovens § 973 kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til kære af landsrettens afgørelse af en kæresag, hvis kære angår spørgsmål af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Det kræver endvidere Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære en kendelse, som landsretten har afsagt under behandlingen af en ankesag. Det fremgår af retsplejelovens § 968, stk. 3.

Rigsadvokaten har i beretningsåret oprettet henholdsvis 28 (2001) og 34 (2002) nye kæresager. Rigsadvokaten ansøgte i beretningsåret 2001 Procesbevillingsnævnet om kæretilladelse i fem sager, og Procesbevillingsnævnet gav samme år kæretilladelse i fire sager. I 2002 ansøgte Rigsadvokaten om kæretilladelse i fire sager og fik tilladelse af Procesbevillingsnævnet i tre sager, hvoraf alene to blev behandlet i Højesteret i 2002. Procesbevillingsnævnet modtog i beretningsåret 2001 80 ansøgninger fra tiltalte personer, og nævnet gav i samme tidsrum alene otte kæretilladelser. Antallet af ansøgninger om kæretilladelse fra tiltalte faldt i beretningsåret 2002 til 64 sager, og Procesbevillingsnævnet gav otte kæretilladelser, herunder to sager vedrørende varetægtsfængsling.

Tabel 6. Procesbevillingsnævnets bevillinger i kæresager, jf. retsplejelovens § 968, stk. 3, og § 973

Antal sager	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Procesbevilling til tiltalte	11	17	8	8	15	8	8
Procesbevilling til anklagemyndigheden	2	3	4	4	5	4	3
I alt	13	20	12	12	20	12	11

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996-2002.

1.18. Udvalgte Højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2001

Spørgsmål om dokumentation af domme afsagt for henholdsvis 11 år og 23 år siden i forbindelse med en nævningesag

Sagen **U 2001.1523 H** vedrørte en person, der var tiltalt ved nævningeting for blandt andet drabsforsøg og vold af særlig rå og brutal karakter. Statsadvokaten havde til brug for nævningesagen udarbejdet en ekstrakt, der blandt andet indeholdt en ankedom fra 1990 og en byretsdom fra 1978, hvorved tiltalte for vold var idømt henholdsvis 40 dage og 5 måneders fængsel. Landsretten afviste en begæring fra tiltaltes forsvarer om, at forstraffene blev udeladt og lagde vægt på, at det ikke kunne afvises, at forstraffene kunne have betydning ved afgørelsen om eventuel straf, jf. straffelovens § 80. Højesteret udtalte, at der henset til, at de pågældende domme var afsagt for nu henholdsvis ca. 11 år og 23 år siden, og at tiltalte ved dommene blev idømt straf for voldskriminalitet af væsentlig ringere grovhed end det, han nu var

tiltalt for, ikke burde ske dokumentation af de pågældende domme. Højesteret bestemte herefter, at de pågældende domme skulle udelades af ekstrakten.

Sagen er refereret i RI 7/2001.

Spørgsmål om underretning af mistænkt om rumaflytning i et fængselsbesøgslokale

I **U 2001.2526 H** havde politiet foretaget rumaflytning af et besøgslokale i et statsfængsel under to mistænktets ophold i lokalet. Den beskikkede advokat nedlagde påstand om, at der - foruden til statsfængslet - skulle gives underretning om aflytningen til de mistænkte. Advokaten gjorde til støtte herfor gældende, at de pågældende havde haft rådighed over lokalet, jf. retsplejelovens § 788, stk. 2, nr. 2. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse, hvorefter advokaten ikke fik medhold i sin påstand. Landsretten henviste herved til en kendelse afsagt i 1988 af Højesteret. Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet påkærede den beskikkede advokat kendelsen til Højesteret. Højesteret udtalte, at det af forarbejderne til retsplejelovens § 788, stk. 2, nr. 2, fremgår, at underretningsordningen er indført af hensyn til rådighedshaverne og ikke den eller de aflyttede eller mistænkte. Da det ved højesteretskendelsen fra 1988 var blevet fastslået, at en indsat, der benytter et besøgsværelse i et fængsel, ikke har en rådighed over lokalet som nævnt i bestemmelsen, stadfæstede Højesteret kendelsen.

Afspilning af videoafhøring af børn under domsforhandling i sag om seksuelt misbrug

Højesteret tillod ved kendelse af 13. december 2001 (**U 2002 551 H**), at der under domsforhandlingen i en sag om seksuelt misbrug kunne afspilles en videoafhøring af et barn, som tiltalte og dennes forsvarer havde overværet fra et monitorrum, og hvor der var lejlighed til at stille supplerende spørgsmål. Højesteret anførte endvidere at barnets moders tilstedeværelse i afhøringslokalet ikke i sig selv burde afskære anvendelsen af afhøringen som bevis i sagen. Derimod tillod Højesteret ikke afspilning af en videoafhøring af de to børn, hvor alene forsvareren havde overværet afhøringen.

Sagen var indbragt for Højesteret af anklagemyndigheden.

Udlevering af en i Danmark bosiddende brasiliansk statsborger til strafforfølgning i Brasilien, hvor han var tiltalt for drab

U 2002.555 H drejede sig om en i Danmark bosiddende brasiliansk statsborger M, der i 2000 af brasilianske myndigheder blev begæret udleveret til strafforfølgning i Brasilien for et i 1987 begået drab på en kvinde, som i en periode havde været hans kæreste. Justitsministeriet besluttede i marts 2001, at M skulle udleveres. M indbragte sagen for byretten, der kendte afgørelsen om udlevering for lovlig. M kærede kendelsen til landsretten, der ophævede Justitsministeriets afgørelse. Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret bemærkede i sin kendelse af 13. december 2001, at det af det fremlagte materiale fremgik, at politiet og retsvæsenet i Brasilien ikke altid syntes at leve op til den standard, som fremgår af landets straffe- og retsplejelovgivning, og som kendetegner et retssamfund. Højesteret fandt imidlertid, at materialet ikke gav tilstrækkeligt grundlag for at antage, at M efter en udlevering ikke ville få en retfærdig retssag, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, eller at han risikerede at blive udsat for tortur i strid med forbuddet i artikel 3. Endelig fandt Højesteret ikke, at der forelå sådanne omstændigheder, at udlevering af M ville være uforenelig med humanitære hensyn, jf. udleveringslovens § 7, selvom tiltalte var gift og ventede barn med en dansk kvinde. Højesteret stadfæstede herefter byrettens kendelse.

Tvangsbøder over for vidne, der nægtede at opfylde vidnepligt

Højesteret stadfæstede i sagen **U 2002.2435/2 H** en landsretskendelse, hvorefter en speciallæge i psykiatri ikke blev fritaget for at afgive vidneforklaring i anledning af, at han var fremkommet med en oplysning om, at fem af hans patienter ved fem forskellige lejligheder var blevet udsat for vold begået af politifolk. Da speciallægen nægtede at afgive forklaring traf by- og landsretten bestemmelse om forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1. Højesteret tiltrådte, at der var grundlag for at anvende tvangsmidler overfor speciallægen. Under henvisning til at de forbrydelser, som oplysningerne angav at vedrøre, skulle have fundet sted mellem 1995-1998, og til at det ikke kunne udelukkes, at oplysningerne vedrørte nogle patienters dramatisering af visse - ubekræftede - rygter, fandt Højesteret dog ikke grundlag for at træffe bestemmelse om forvaring. Speciallægen blev derfor pålagt at betale en daglig bøde på 500 kr. for et tidsrum af indtil 3 måneder, eller indtil han havde afgivet forklaring i overensstemmelse med vidnepålægget.

Installation af "snifferprogram" i personlig computer (dataaflæsning)

I sagen **U 2001.1276 H** anmodede politiet i forbindelse med efterforskning af narkotikakriminalitet i medfør af retsplejelovens § 791 a, stk. 3, om byrettens tilladelse til at installere et edb-program ("snifferprogram") i den mistænkte personlige computer med henblik på at gøre sig bekendt med, hvad der blev skrevet på computeren, der var installeret i en lejlighed. Byretten afviste begæringen under henvisning til, at retsplejelovens § 791 a, stk. 3, efter sin ordlyd alene vedrører observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andet husrum, at politiets begæring ikke direkte vedrørte en sådan observation, og at indgrebet ikke var omfattet af bestemmelsens fuldstændige analogi. Landsretten ændrede kendelsen og tillod installationen, men Højesteret udtalte, at den ønskede foranstaltning mest nærliggende måtte sidestilles med gentagen hemmelig ransagning, og stadfæstede byrettens kendelse. Der var derfor ikke hjemmel til installation af »snifferprogram« i personlig computer. Kendelsen er omtalt i RI 7/2001. Der er ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 indsat en bestemmelse i retsplejeloven (§ 791 b), der giver hjemmel til dataaflæsning.

1.19. Udvalgte højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2002

Begyndelsestidspunktet for længstetid, prøvetid og tilsynsperiode ved dom til samfundstjeneste, hvor en iværksat anke ikke gennemføres

Højesteret har i **U 2002.1761/1 H** taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der er hjemmel til i forbindelse med ankeafkald at ændre vilkår i en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste for så vidt angår dommens bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt prøvetid, tilsynsperiode og fristen for udførelsen af samfundstjeneste (længstetiden) skal regnes. Tiltalte var i byretten idømt en betinget dom med vilkår om 40 timers samfundstjeneste. Der blev samtidig fastsat en prøvetid på 2 år, en tilsynsperiode på 1 år samt en længstetid på 1 år for udførelse af samfundstjenesten alt fra "denne doms dato" at regne. Tiltalte ankede dommen til landsretten, men frafaldt senere anken. Anklagemyndigheden, der havde anket til skærpe, betingede ankeafkald af, at der i landsretten blev truffet bestemmelse om, at prøvetiden m.v. skulle løbe fra sagens slutning i landsretten. Landsretten udtalte, at vilkårene i byretsdommen kun kunne ændres ved dom, hvorfor anklagemyndighedens betingede ankeafkald ikke ville kunne lægges til grund. Sagen skulle derfor berammes til domsforhandling, medmindre anklagemyndigheden frafaldt anken

ubetinget. Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret fastslog, at landsretten ikke havde hjemmel til at ændre vilkårene i byretsdommen, hvis ankesagen ikke gennemføres, og stadfæstede derfor landsrettens afgørelse.

Sagen er omtalt i RI 12/2002.

Ankemeddelelse i straffesag skal ikke forkyndes for tiltalte personligt

Sagen **U 2003.129 H** vedrørte en 22-årig tiltalt, der i byretten blev idømt fængsel i 1 år for røveri. Tiltalte modtog dommen, men anklagemyndigheden ankede til skærpeelse. Ankemeddelelsen blev inden ankefristens udløb forkyndt på tiltaltes bopæl for tiltaltes mor, der også havde bopæl der, og som fik udleveret genpart af ankemeddelelsen. Landsretten afviste anklagemyndighedens anke under henvisning til, at ankemeddelelsen ikke var forkyndt for tiltalte personligt. Anklagemyndigheden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse kendelsen til Højesteret, som udtalte, at der efter ordlyden af retsplejelovens § 947, stk. 1, jf. § 963, stk. 3, ikke kan stilles krav om, at forkyndelse af ankemeddelelsen skal ske for tiltalte personligt. Da forkyndelsen var sket i overensstemmelse med retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra a, tog Højesteret anklagemyndighedens påstand om ophævelse af landsrettens kendelse og hjemvisning af sagen til realitetsbehandling ved landsretten til følge.

Edition og journalisters kildebeskyttelse efter retsplejelovens § 172

Højesteret har i **U 2002.2503 H** taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt det efter reglerne om edition sammenholdt med bestemmelsen i retsplejelovens § 172 kan pålægges et filmselskab, der blandt andet ved en journalists optagelser med skjult kamera havde produceret en udsendelse, der blev sendt i TV2, at udlevere råbånd og notater vedrørende udsendelsen. Anklagemyndighedens anmodning om edition var fremsat under efterforskningen af en sag, hvor en person efter den nævnte tv-udsendelse var sigtet for seksuelle overgreb mod drenge under 15 år. Højesteret tillod anklagemyndigheden at få materialet udleveret, dog bortset fra interviews m.v. vedrørende tre personer, der i forbindelse med interviewet havde fået tilsagn om anonymitet.

Sagen er omtalt i RI 15/2002.

Elektronisk skygning af en mistænkt

I sagen **U 2003.137 H**, der vedrørte efterforskning af nogle indbrudstyverier, anmodede anklagemyndigheden om rettens kendelse for, at det ville være lovligt for politiet uden retskendelse at indhente oplysninger fra teleselskaberne om, hvilke telemaster to angivne mobiltelefonnumre, der begge var blevet benyttet af de mistænkte, var opdateret på, samt i hvilken retning og afstand fra masterne mobiltelefonerne befandt sig. Subsidiært anmodede anklagemyndigheden om rettens kendelse for, at det skulle være tilladt politiet at indhente de pågældende oplysninger fra teleselskaberne efter retsplejelovens § 791 a, stk. 2. Byretten fandt, at sådanne positionsoplysninger fra teleselskaberne var et straffeprocessuelt tvangsindgreb, der var omfattet af retsplejelovens § 791 a, stk. 3, og at betingelserne for at give tilladelse til iværksættelse heraf ikke var opfyldt. Byretten afviste herefter anmodningen. Landsretten tillod, at politiet uden retskendelse kunne indhente oplysninger fra teleselskaberne om, hvilke master de pågældende mobiltelefonnumre opdateres på, samt i hvilken retning og afstand fra masten, mobiltelefonen befandt sig (dissens). Højesteret fandt i overensstemmelse med anklagemyndighedens subsidiære påstand, at det pågældende kunne tillades i medfør af retsplejelovens §

791 a, stk. 2.

Sagen er omtalt i RI 20/2002.

Spørgsmål om journalists aktindsigt i retsmødebegæring

I **U 2003.142/1 H** var en person sigtet for dokumentfalsk, bedrageri og underslæb. Københavns Politi anmodede retten om afholdelse af et retsmøde i medfør af retsplejelovens § 747. En journalist havde anmodet om udlevering af retsmødebegæringen, hvilket var blevet afslået af byretten. Landsretten gav journalisten aktindsigt i retsmødebegæringen i medfør af retsplejelovens § 41 a, stk. 1, jf. stk. 6. Landsretten henviste til, at det af anklagemyndighedens skrivelse til byretten fremgik, at sagen eventuelt kunne afgøres som en tilståelsessag efter retsplejelovens § 922. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse.

Kendelsen er omtalt i RI 20/2002.

Dokumentation af revisionsrapporter og afhøring af medarbejder fra Told & Skat samt en revisor, jf. retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5

I en større sag om skattesvig og momsunddragelse m.v. mod otte tiltalte (**U 2003.292 H**) protesterede de tiltalte mod, at anklagemyndigheden under domsforhandlingen kunne dokumentere revisionsrapporter udfærdiget af Told & Skat i forbindelse med skattemyndighedernes undersøgelser i sagen og erklæringer udstedt af et revisionsfirma om disse rapporter. De tiltalte protesterede endvidere mod afhøring af en medarbejder fra Told & Skat og en revisor blandt andet om de nævnte rapporter. Byretten fandt, at revisionsrapporterne og -erklæringerne var omfattet af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5, og tillod anklagemyndigheden at dokumentere rapporter og erklæringer. Samtidig tillod man afhøring af medarbejderne fra Told & Skat og revisionsfirmaet. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse, idet man bemærkede, at man forstod byrettens kendelse således, at den tilladte dokumentation skete i forbindelse med afhøringerne af medarbejderne fra Told & Skat. Landsretten fandt herefter, at den omhandlede dokumentation kunne tillades med hjemmel i retsplejelovens § 877, stk. 3. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse med den ændring, at dokumentationen af det nævnte materiale blev tilladt i sin helhed i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5.

Sagen er omtalt i RI 20/2002.

Afsnit 2

Behandlingen af straffesagerne om selskabstømning

Af vicesstatsadvokat Poul Gade

2.1. Indledning

Siden 1992 har selskabstømmersagerne beslaglagt betydelige ressourcer hos told- og skattemyndighederne, praktiserende advokater, politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Sagskomplekserne omfatter både civile erstatningssager og straffesager.

Behandlingen af de store sagskomplekser er p.t., primo 2003, stort set afsluttet. Der verserer endnu tre sagskomplekser ved by- og landsret (og enkelte sager er sat i bero, fordi de tiltalte er syge eller af anden grund afskåret fra at blive bragt for retten). Mere end 25 straffesager er afsluttet ved endelig dom. Derfor er det nu muligt at gøre status over de foreløbige erfaringer, politi og anklagemyndighed har indhentet i forbindelse med behandlingen af straffesagerne.

Det er vanskeligt at redegøre for fænomenet "selskabstømning" og for behandlingen af straffesagerne mod købere og sælgere, uden at redegørelsen kan opfattes som et partsindlæg. Denne artikel er et forsøg på at gengive en række fakta, der skal forklare virkeligheden omkring selskabstømmersagerne set fra anklagemyndighedens synsvinkel. I den forbindelse er det nødvendigt at erindre om, at tiden omkring 1990 var en anden end tiden i dag, og at det er lettere at være klog på et så kompliceret juridisk puslespil, som disse sager byder på, når der foreligger en sikker retspraksis, end når de første bunker af papir bliver båret ind på skrivebordet.

Det er desuden hensigten med denne artikel at formulere en række erfaringer, der kan anvendes i anklagemyndighedens fremtidige arbejde.

Udtalelserne i denne artikel retter sig ikke mod de verserende straffesager. Opkøb af overskudsselskaber er ikke i sig selv en strafbar handling. Til domfældelse kræves en omhyggelig - og ofte vanskelig - vurdering af sagens beviser. De afgjorte sager byder på så mange variationsmuligheder, at det ikke er muligt at angive firkantede opfattelser af, hvordan sager af denne karakter skal afgøres.

I det følgende vil der kort blive redegjort for det historiske forløb (afsnit 2.2). Herefter falder artiklen i to hovedafsnit, behandlingen af straffesagerne mod køberne af de tømte selskaber (afsnit 2.3-2.5) og straffesagerne mod sælgerne af selskaberne (afsnit 2.6).

Afsnit 2.7 indeholder en redegørelse for ressourceforbruget i anklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen og gennemførelsen af sagerne og en opsamling af hovedresultaterne af denne artikel.

Artiklen tager sit afsæt i et internt seminar, der blev afholdt med henblik på indsamling af erfaringer fra behandlingen af selskabstømmersagerne, der blev afholdt i Faaborg i foråret 2002. I dette seminar deltog alle inden for den overordnede anklagemyndighed, der har haft et ansvar for sagernes gennemførelse og for området, samt en række af de anklagere og efterforskningsledere, der særligt har beskæftiget sig med straffesagerne om selskabstømning.

2.2. Det historiske forløb

2.2.1. Overskudsselskaber

Ved et "overskudsselskab" forstås et aktie- eller anpartsselskab, hvis aktiviteter er ophørt, og hvis eneste aktiv er en pengebeholdning eller lignende likvide midler. Desuden har selskabet en væsentlig skatteforpligtelse. Hvis midlerne fjernes fra selskabet uden berigtigelse af skatten, foreligger der et

eksempel på selskabstømning (jf. Østre Landsret i UfR 1997.364 H).

Det fremgår af rapporten "Fakta om selskabstømning" fra 1996 ("Gomard-rapporten"), at de første annoncer om køb af overskudsselskaber dukkede op i dagspressen i 1987. Annonceringen fortsatte indtil starten af 1994, hvor interessen for køb af sådanne selskaber forsvandt, blandt andet på grund af ændret lovgivning.

"Gomard-rapporten" nævner en række grunde til, at der i den nævnte periode opstod et betydeligt antal overskudsselskaber. Ikke mindst de dagældende skatteregler om beskatning af aktieavancer og beskatning ved likvidation af selskaber (og forventninger om ændring af disse regler) førte til, at et stort antal selskabsejere kunne se en fordel i at flytte aktiviteterne i et aktie- eller anpartsselskab over i et nyt selskab - og at likvidere det "gamle" selskab ved en solvent likvidation. (I det følgende nævnes kun reglerne om aktieselskaber - der er i det væsentlige ikke nogen forskel på anpartsselskaber og aktieselskaber i denne relation).

Selskabsejeren eller -ejerne (sælgeren) havde en række helt legitime grunde til at "skabe" et overskudsselskab. Som nævnt kunne et overskudsselskab komme til verden som led i virksomhedens skatteplanlægning eller for at selskabsejeren kunne skaffe sig del i værditilvæksten i selskabet til en lav beskatning. Salget kunne også være et led i et generationsskifte eller en reorganisering af sælgerens virksomhed. I alle tilfælde var overskudsselskabet i position til at blive likvideret.

I perioden 1987 - 1994 skete det ofte, at sælgeren - inden likvidationen blev gennemført - blev kontaktet af en eller flere købere, der tilbød at købe selskabet. For selskabsejeren var et salg af selskabet en fordel, sammenlignet med at gennemføre likvidationen. Dels kunne der spares omkostninger til likvidationen, dels tilbød køberne som regel en pris for selskabet, der var højere end selskabets indre værdi. Denne favør - overkursen - blev efterhånden rutinemæssigt beregnet som en procentdel af selskabets skatteforpligtelse. Salget af aktiviteterne i selskabet blev således ofte fulgt af et salg af selve overskudsselskabet (aktierne eller anparterne i selskabet).

2.2.2. Købernes motiver for køb af overskudsselskaber til overkurs.

Køberen af et overskudsselskab kunne have i hvert fald fire legitime motiver til at tilbyde en overkurs for overskudsselskabet:

1. Køberen ville spare omkostningerne til selv at stifte et selskab.
2. Køberen havde en interesse i at råde over de likvide midler i selskabet, der var afsat til betaling af skat, i en periode frem til skatten skulle betales. Efter de dagældende regler var der på skattekrav lang kredittid. Den afsatte skat skulle efter de dagældende regler betales den 20. november i det skatteår, der fulgte efter indkomståret. De udskudte skatter forfaldt som regel til betaling i det næst følgende skatteår. Alene fordelene ved at kunne disponere over disse midler kunne forklare, at køberen med fornuft kunne betale en vis (beskeden) overkurs.
3. Efter de dagældende skatteregler var der forskellige muligheder for, at køberen - med den rette teknik og de nødvendige midler til rådighed - lovligt kunne udskyde tidspunktet for betalingen af selskabets skat flere år frem i tiden eller muligvis helt fjerne (eliminere) skatteforpligtelsen. Dette kunne begrunde en højere overkurs for skatteforpligtelsen.

I "Gomard-rapporten" gennemgår forfatterne en række transaktioner, hvor en selskabsejer kunne

benytte de dagældende afskrivningsregler og reglerne om sambeskatning af selskaber til at opnå en fortjeneste ved køb af et overskudsselskab. F.eks. var det muligt at lade et overskudsselskab sambeskatte med et udenlandsk selskab, der ejede afskrivningsberettigede aktiver, og gennem afskrivninger i det udenlandske selskab nulstille skatten i overskudsselskabet - hvorefter sambeskatningen kunne afbrydes i det følgende år, sådan at skatteforpligtelsen i det opkøbte overskudsselskab herved var elimineret.

De transaktioner, der beskrives i "Gomard-rapporten" hviler på en række forudsætninger. F.eks. er det gennemgående, at transaktionerne kræver, at køberen af overskudsselskabet har en stor likviditet til rådighed. Andre sagkyndige har betvivlet, at "Gomard-rapportens" eksempler er realistiske, og i alle tilfælde vil der i en handel med et overskudsselskab være tale om spekulation imod skattereglernes formål. Retsreglerne om skattemæssige afskrivninger har blandt andet til formål at fremme erhvervslivets investeringer og at kompensere erhvervsvirksomheder for den værdiforringelse, aktiverne i virksomheden undergår ved brug. Det har aldrig været tanken at åbne et vindue for en situation, hvor selskaber og afskrivningsberettigede aktiver handles mellem personer, der ikke har nogen interesse i at skabe produktion og beskæftigelse - men kun en interesse i at berige sig via skattearbitrage.

4. Køberen kunne (indtil 31. maj 1992) lade overskudsselskabet indgå som datterselskab i en koncern. Efter købet kunne de frie reserver i overskudsselskabet udloddes til moderselskabet. Under de rette forudsætninger kunne denne udlodning (lovligt) udløse "skattegodtgørelse" til moderselskabet efter de dagældende regler i ligningslovens § 33D og dermed en (lovlig) fortjeneste til køberen.

Endelig var der den mulighed, at køberen som motiv havde at tilegne sig overskudsselskabets midler uden vilje eller evne til at håndtere skattekravet korrekt. I afsnit 6 behandles spørgsmålet om den strafferetlige behandling af sagerne mod selskabssælgerne. Det er anklagemyndighedens opfattelse, at der ikke foreligger tilfælde, hvor det kunne bevises, at sælgerne har haft en sådan indsigt i købernes forhold, at de har måttet indse dette købermotiv. Ofte fremstod købers motiv som en forretningshemmelighed, eller køberen gav ufyldstgørende eller ukorrekte oplysninger til sælger om hensigten med opkøbet.

Der fandtes altså en række lovlige muligheder for drage fordel af et overskudsselskab. Disse muligheder var vel nok alle udtryk for skattearbitrage, men sælgerne kunne bestemt ikke uden videre gå ud fra, at der lå kriminelle motiver bag et tilbud om køb. Handel med inaktive selskaber var ikke noget nyt fænomen. Handel med "underskudsselskaber" var almindeligt forekommende i tiden omkring 1987. Annonceringen efter "overskudsselskaber" var derimod en nyskabelse.

Det har været nævnt i dagspressen, at to svenske statsborgere, som blev dømt i forbindelse med "Guldsagen" fra Frederikssund, skulle have dannet "forbillede" for den senere trafik. Denne antagelse kan imidlertid afvises, idet de danske medgerningsmænd i den pågældende sag havde påbegyndt deres opkøb af selskaber længe inden de kom i forbindelse med svenskerne.

I de overskudsselskaber, hvor motivet til købet var berigelseskriminalitet, blev overskudsselskabet ofte handlet mellem en række af købere, indtil selskabet typisk undlod at indsende regnskaber. I en sådan situation blev selskabet til sidst af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen begæret tvangsopløst i skifteretten. En væsentlig årsag til, at der gik lang tid inden myndighederne skred ind overfor handlerne, ligger i dette forløb. Fra "tømningen" af overskudsselskabet til tvangsopløsningen af selskabet (hvor tømningen første gang kunne konstateres) kunne der gå flere år, hvis selskabsejeren f.eks. omlagde regnskabsår, undlod at indsende selvangivelse, skiftede adresse,

undlod at give møde i skifteretten m.v.

2.2.3. Myndighedernes kendskab til selskabstømningerne

Det kan konstateres, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ikke før ca. 1991-1992 tog særlige skridt i anledning af tvangsopløsningen af en lang række overskudsselskaber. Heller ikke skifteretterne reagerede på trafikken.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen var dengang ikke i position til at gå nærmere ind på, hvorfor et selskab ikke reagerede på styrelsens henvendelser eller tilsyneladende var blevet opgivet af ejerne. Skifteretterne havde også meget begrænsede muligheder for at efterforske forløbet frem til en tvangsopløsning, og medhjælpere i skifteretterne/kuratorer havde som regel ingen midler til at gennemføre en egentlig bobehandling af de tømte selskaber. Det betød, at overskudsselskaberne - indtil fænomenet selskabstømning blev kendt - ofte blev opløst, uden der skete en nærmere undersøgelse af, hvad der var blevet af skattevæsenets penge.

I henhold til "Gomard-rapporten" blev skattemyndighederne i 1990 (eller muligvis tidligere) opmærksomme på, at de dagældende regler om udbetaling af skattegodtgørelse i forbindelse med udbytteudlodning kunne udnyttes på en uheldig måde, der kunne medføre betydelige tab for statskassen. Myndighederne fandt ikke på dette tidspunkt, at forholdene var strafbare.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) oprettede i 1990 en undersøgelsessag, hvori der indgik handler med overskudsselskaber. Begrebet "selskabstømning" var ikke introduceret på dette tidspunkt, og der var ikke i sagen oplysninger til stede, der kunne vise, at de undersøgte forhold indgik i et mønster af handler. SØK henlagde den nævnte sag i 1991, blandt andet fordi køberen var afgået ved døden i mellemtiden.

Told- og Skattestyrelsen iværksatte i 1991 som en del af ligningsplan 1990 en nærmere overvågning af handelen med overskudsselskaber. Som resultat blev det i løbet af især 1992 klart, at der var tale om et betydeligt antal handler med overskudsselskaber, at disse handler medførte store tab for det offentlige, og at der over hele landet var et stort antal personer involveret i handlerne.

Skattemyndighederne satte i første omgang lid til en ændring af reglerne om skattegodtgørelse, der blev vedtaget af flere årsager i foråret 1991. Adgangen til at modtage skattegodtgørelse faldt bort pr. 31. maj 1991 (med en overgangsordning, der udløb den 31. maj 1992).

Mod forventning afbrød lovændringen ikke handlerne med overskudsselskaber. Samtidig blev der i 1991-1992 fra flere sider stillet spørgsmålstegn ved, om handlerne var udtryk for skatteudnyttelse eller noget, der var værre. F.eks. gjorde en række personer, der som medhjælpere i skifteretterne eller på anden måde var involveret i tvangsopløsningerne af overskudsselskaberne, nu opmærksom på, at der undertiden var ganske uregelmæssige forløb i afviklingen af disse selskaber. Samtidig fortsatte annonceringen efter overskudsselskaber med tilbud om stadigt stigende overkurser for skatten, der vanskeligt kunne forklares ud fra rent forretningsmæssige hensyn.

I foråret 1992 rettede Told- og Skattestyrelsen henvendelse til SØK. I henvendelsen nævnes det, at der var grund til mistanke om, at der foregik systematiske skyldnersvig overfor statskassen i forbindelse med

selskabstømning. På baggrund af de oplysninger, der forelå på dette tidspunkt (marts 1992), vurderede statsadvokaturen, at der var behov for, at told- og skattemyndighederne iværksatte en nærmere skatteretlig vurdering af lovligheden af de metoder, der blev anvendt i selskabshandlerne. Dette blev aftalt med Told- og Skattestyrelsen.

Også i foråret 1992 modtog SØK en orientering fra Køge Politi om en verserende sag vedrørende tømning af et overskudsselskab med tab for statskassen til følge. Frederikssund Politi og Aalborg Politi modtog i denne periode anmeldelser i to sagskomplekser, der vedrørte handler med overskudsselskaber. Disse sager blev behandlet i de nævnte politikredse. I efteråret 1992 havde told- og skattemyndighederne et så klart billede af de faktiske og retlige forhold i en række sager, at Told- og Skattestyrelsen anmeldte en lang række købere af overskudsselskaber til politiet (Odense, Slagelse, Kolding og København).

Ved en række lovændringer pr. 19. maj 1993 blev der taget initiativ til helt at fjerne markedet for handel med overskudsselskaberne. Dette skete blandt andet ved en ændring af afskrivningsloven, der skulle forhindre de mest gængse skattearrangementer. (En endelig stopper for trafikken blev etableret ved "selskabstømmer-pakken", lov nr. 442 af 27. maj 1994).

I dagspressen blev selskabstømningerne beskrevet i en række artikler i vinteren 1992-1993. Ikke mindst i en serie artikler i "Børsen" i 1993 og ved artikler i fagtidsskrifter blev fænomenet alment kendt. I løbet af 1993 stod det således klart, at omfanget af selskabstømningerne var væsentligt større, end myndighederne hidtil havde regnet med, og at der derfor var behov for en mere central koordinering af indsatsen. I den anledning afholdt SØK flere møder med skattemyndighederne i 1993. Told- og Skattestyrelsen indkaldte sidst på året til et større møde, der blev afholdt i februar 1994. På dette møde, hvor repræsentanter for den overordnede anklagemyndighed og de berørte politikredse deltog, redegjorde Told- og Skattestyrelsen for problemstillingerne i disse sager.

I februar 1994 besluttede Rigsadvokaten, at SØK skulle koordinere behandlingen af sagerne hos politi og anklagemyndighed. Dette kom i praksis til at betyde, at der blev etableret en tæt kontakt mellem SØK og skattemyndighederne, og at alle anmeldelser herefter blev sendt til SØK, der foretog den første visitation af anmeldelsen. I de tilfælde, hvor anmeldelsen ikke skulle afvises, iværksatte SØK efterforskning eller fordelte sagen til de relevante politikredse efter aftale med dem. SØK opretholdt kontakt til politikredsene og indkaldte løbende til møder, hvori alle berørte statsadvokaturer deltog, og hvor der blev udvekslet erfaringer mellem sagsbehandlerne.

Særligt i relation til efterforskerne blev der oprettet en under-koordinationsgruppe for om muligt at fokusere efterforskningen mod de centrale områder i sagerne. Der blev centralt udarbejdet materiale til brug ved efterforskningen og ved den juridiske vurdering af sagen, og anklageskrifter i sagerne blev visiteret hos SØK for at sikre en nogenlunde ensartet tiltalepraksis.

Efterforskningen af sagerne var som nærmere omtalt nedenfor særdeles ressourcekrævende og tog lang tid, navnlig fordi der i de fleste sager skulle foretages revision og efterforskning i udlandet. I løbet af 1996 blev de første sagskomplekser færdige og domsforhandlinger kunne påbegyndes. Resultaterne heraf er nærmere omtalt i afsnit 2.5.

På en række møder mellem de centrale skatte- og politimyndigheder i 1994 blev det lagt fast, at optrævlingen af selskabstømningerne skulle deles i to adskilte dele. Politiets indsats skulle koncentreres om køberne af overskudsselskaberne. Statens tab skulle første og fremmest dækkes ind ved

erstatningssager mod sælgerne af overskudsselskaberne. Disse erstatningssager blev rejst af told- og skattemyndighederne gennem kuratorerne i de tømte overskudsselskaber (i praksis af Kammeradvokaten). Derimod skulle sælgerne ikke omfattes af straffesagerne.

Baggrunden for denne opdeling var blandt andet, at anklagemyndigheden anså det for nødvendigt for at kunne gennemføre sagerne til dom, at der var tale om systematiske handler. Det var ikke tilfældet for sælgernes vedkommende. Desuden ville et kardinalpunkt i bevisførelsen være, om selskaberne (som nærmere omtalt nedenfor i afsnit 2.5) var købt for deres egne midler og om køberen havde en vandtæt plan for håndteringen af skatterne. I hvert fald det sidste forhold var som regel ikke kendeligt for sælgerne.

I løbet af 1997 blev dette standpunkt i stigende grad kritiseret i dagspressen, og der blev tillige politisk uro om spørgsmålet. Især partiet Enhedslisten stillede spørgsmål om emnet i Folketinget. I december 1997 indgav partiet politianmeldelse mod et antal personer i samme anledning.

Rigsadvokat Henning Fode valgte i 1997 at erklære sig inhabil i selskabstømmersagerne, og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, Michael Clan, valgte i forbindelse med politianmeldelserne mod sælgerne at bede sig fritaget for at behandle dette sagskompleks. Statsadvokaten for Fyn m.v., Birgitte Vestberg, fik af Justitsministeriet overdraget Rigsadvokatens kompetence på området, og Justitsministeriet besluttede at oprette en særlig statsadvokatur til at fortsætte SØK's virke som landsdækkende koordinator på området. Den nye statsadvokatur, der blev benævnt Statsadvokaten for Selskabstømmerkriminalitet (SAS), skulle desuden forestå den undersøgelse af sælgernes forhold, som det samtidig blev besluttet at iværksætte, jf. nærmere nedenfor afsnit 2.6.

Den særlige statsadvokatur fungerede indtil november 1999, hvor den kunne lægges sammen med SØK som følge af et chefskifte, der medførte, at statsadvokat Flemming Kjær overtog det samlede embede.

Sideløbende med politiets og anklagemyndighedens indsats mod selskabstømmerne har told- og skattemyndighederne/kuratorerne i de tømte overskudsselskaber som nævnt gennemført erstatningssager mod sælgerne. Det fremgår af en artikel i Skatterevisoren nr. 2/2002 (chefkonsulent Søren Vilhelmsen), at der pr. 1. april 2002 via erstatningssager og frivillige ordninger var indbetalt ca. 1,9 mia. kr. i selskabsskatter, rente m.v. fra de tømte overskudsselskaber. Derved er næsten 90% af det offentliges tab ved selskabstømningerne hentet hjem.

2.2.4. Sammenfatning

- I tiden frem til maj 1994 fandtes en række legitime motiver for at købe et overskudsselskab.
- En handel med et overskudsselskab kunne dengang gennemføres, uden der derved nødvendigvis var tale om lovovertrædelser, endsige kriminalitet.
- Forskellige myndigheder havde i 1990-1991 hver for sig kendskab til oplysninger, der tilsammen viste trafikken med handler med overskudsselskaberne. Men først i løbet af 1992-1993 fik told- og skattemyndighederne og politiet samlet disse informationer og dermed et overblik over problemets omfang.
- En væsentlig årsag til myndighedernes manglende overblik var, at der kunne gå lang tid - undertiden flere år - fra tømning af et overskudsselskab til tvangsopløsning af selskabet.
- Indsatsen blev i 1994 koordineret således, at told- og skattemyndighederne forfulgte statens erstatningskrav mod først og fremmest sælgerne af overskudsselskaberne. Politiet koncentrerede

indsatsen mod køberne, og først i 1997 blev der iværksat efterforskning af en række sælgeres forhold.

- Mere end 90% af statskassens tab er p.t. dækket ind via erstatningssagerne.

2.3. Sagernes behandling før domsforhandlingen i 1. instans

2.3.1. Tilrettelæggelsen af efterforskningen

Arbejdet med sagerne om selskabstømning har - sammen med en række andre større økonomiske sager i 1990'erne - givet en række erfaringer af mere praktisk art. Disse erfaringer, der er søgt sammenfattet her i afsnit 2.3 og 2.4, bekræfter en række af de overvejelser og forslag, der er behandlet i det sidste større offentlige arbejde om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet - betænkning nr. 1066/1986. Samtidig har udviklingen i kriminalitetsmønstret og de mange langvarige domsforhandlinger vist en række problemer, der ikke er behandlet i betænkningen fra 1986.

Selskabstømmersagerne har været særlige derved, at der i flere sagskomplekser har været inddraget flere politimyndigheder, der på sin side skulle samarbejde med eksterne medspillere, f.eks. told- og skattemyndighederne.

Anklagemyndigheden har draget den erfaring, at en central styring af så store sagskomplekser er en nødvendighed. Det er desuden nødvendigt i en meget tidlig fase at give sagsbehandlerne de nødvendige instrumenter til at bringe sagerne fremad. Endelig er det i sager af denne karakter nødvendigt at give sagsbehandlerne den uddannelse, der er nødvendig for at håndtere sager med et ekstraordinært vanskeligt faktum.

Som nævnt ovenfor blev SØK i 1994 udpeget til at koordinere efterforskningen. SØK har i den forbindelse udsendt en detaljeret efterforskningsmodel til politikredsene med en lang række forslag til organiseringen af efterforskningen, nøgleområder for efterforskningen og fremgangsmåden i sager, der indeholdt "typiske" tømningforløb. SØK har desuden udarbejdet løbende oversigter over sagerne forløb, notater om de juridiske problemer i sagerne og om de faktiske forhold, efterforskningen i de forskellige sager har afdækket, m.v.

SØK har desuden afholdt kurser og møder for sagsbehandlerne og på anden måde søgt at skabe sammenhæng mellem de sagskomplekser, der indeholdt identiske problemstillinger.

2.3.2. Gennemførelsen af efterforskningen

Kriminalpolitiet har i selskabstømmersagerne generelt udført et meget stort og dygtigt arbejde, ofte under vanskelige forhold og med problemstillinger, der har været nye i forhold til politiets erfaringer med økonomisk kriminalitet. Det gælder SØK, rigspolitiets rejseafdeling og kriminalpolitiet i de berørte politikredse.

Det har været af stor betydning, at der i de store politikredse findes efterforskere, der har stor erfaring med behandlingen af økonomiske sager. I den forbindelse kan det - set fra anklagemyndighedens synsvinkel - give anledning til bekymring, at de store politikredses bedrageriafdelinger for tiden tilsyneladende svækkes i kraft af generalist-princippet.

Der har været indsat betydelige resurser i efterforskningen af sagskomplekserne for at bringe sagerne hurtigt for domstolene. Kun i enkelte tilfælde er sagerne ikke fremmet inden for rimelig tid. I de øvrige sagskomplekser har der til stadighed været fremdrift i efterforskningen, og den relativt lange sagsbehandlingstid skyldes navnlig,

- et meget stort kostermateriale,
- komplicerede juridiske og skattetekniske problemstillinger,
- efterforskning i udlandet,
- sager med mange sigtede og de praktiske problemer, det medfører,
- at sagerne har været vævet ind i hinanden men anmeldt på forskellige tidspunkter.

Erfaringerne fra dette forløb viser, at der skal oprettes efterforskningshold for at bringe sagsbehandlingstiden ned og gennemføre en effektiv efterforskning af komplicerede sager om økonomisk kriminalitet.

Efterforskningsholdet skal i nødvendigt omfang frigøres fra andre opgaver. På dette hold skal der udnævnes en efterforskningsleder med den fornødne charge og erfaring. Holdet skal - navnlig i sagens indledende fase - tilføres de nødvendige ressourcer og medlemmer, der kan støtte efterforskningslederen med den særlige faglige indsigt, der er påkrævet i en atypisk sag med vanskelige civile retlige problemstillinger. Desuden skal der frigøres kontorpersonale, der skal indgå i efterforskningsgruppens arbejde.

Fra efterforskningens start skal der knyttes en anklager til efterforskningsholdet. Politikredsens ledelse har ansvaret for, at denne anklager får mulighed for at følge efterforskningen af sagen. Ledelsen har fortsat dette ansvar i de tilfælde, hvor sagen efterforskes af eller med bistand fra SØK (tidligere rigspolitiets rejseafdeling). Hvis en kreds ikke har mulighed for at afsætte en anklager til sagen, kan SØK eventuelt stille bistand til rådighed. Også den regionale statsadvokat kan i særlige tilfælde stille en anklager til rådighed eller udpege en anklager fra en anden kreds, hvor arbejdspresset gør dette muligt.

De ressourcer, der anvendes på juridisk bistand i efterforskningsfasen, vil alt andet lige blive hentet hjem i form af en hurtigere og bedre gennemførelse af domsforhandlingen.

Efterforskningen bør organiseres med udgangspunkt i en projektorganisation efter de retningslinier, der findes i "Efterforskningsmodel 2000". Det er således ledelsen i den pågældende politikreds, der under kontrol fra den regionale statsadvokat har ansvaret for, at der opstilles mål for efterforskningen og at der løbende sker evaluering af arbejdet.

I den forbindelse skal der til stadighed ske en vurdering af, om sagen kan skæres til. En meget lang efterforskning, der omfatter alle mulige forhold og personer, kan helt afgørende ødelægge den kommende straffesag mod de hovedansvarlige. Selv i tilfælde, hvor en række forhold kan holde bevismæssigt, kan sagen med fordel begrænses til de mest enkle og/eller sikre dele eller de dele af sagen,

der har medført de største tab. Det siger sig selv, at bortskæring af forhold, der forventes at kunne føre til domfældelse, skal ske efter en nøje vurdering.

Der kan med fordel udarbejdes sagsbudget, der skal omfatte udgifter internt i myndigheden i forbindelse med efterforskning, byretsbehandling og ankesagen. Dette budget bør i en politikreds drøftes med statsadvokaten og eventuelt med Rigspolitichefen i sagens indledende fase.

Hvor en lokal politimyndighed efterforsker sagen, bør den regionale statsadvokat føre tilsyn med efterforskningen, f.eks. i form af redegørelser for udviklingen i sagen med passende mellemrum. Der er i disse tilfælde behov for klare aftaler mellem politimesterembedet og statsadvokaten.

2.3.3. Forberedende retsmøder

Straffesagerne om selskabstømning har afsløret et stort behov for at koncentrere domsforhandlingen til de emner, der reelt er kontroversielle og som er genstand for tvist.

Anklageren kan med fordel anvende forberedende retsmøder, jf. retsplejelovens § 927 a og § 927 b, til at søge processen koncentreret, jf. også anbefalingerne i betænkning nr. 1066/1986. I den forbindelse bør de forberedende retsmøder anvendes til at begrænse bevisførelsen til de områder, hvor der reelt er tvist.

Det skal sikres, at forsvarerne bidrager til koncentrationen af processen ved at give til kende, hvad tiltalte vil gøre gældende under domsforhandlingen, og hvilke fakta der ikke bestrides. At der kan stilles dette krav til forsvareren, følger allerede af retsplejelovens gældende regler.

Erfaringerne fra selskabstømmersagerne viser, at forsvareren ofte vil være tilbageholdende med at forpligte sin klient i denne fase. Det er da også anklagerens ansvar, at forsvareren (og dommeren) har et sikkert grundlag for at tilkendegive sin stilling. Anklageren skal udarbejde konkrete temaer, som forsvareren og dommeren kan forholde sig til. Samtidig skal hovedresultaterne af efterforskningen være tilgængelige for alle parter, f.eks. i form af resuméer, skitser, oversigter eller lignende.

Det påhviler anklagemyndigheden at oplyse sagen således, at retten har en mulighed for at tage stilling til processuelle problemer under forberedelsen af sagen. Anklageren kan med fordel beskrive sagens faktiske og retlige problemer i en skriftlig forelæggelse (eller som minimum i stikordsform), og anklageren skal have gjort op med sig selv, hvordan domsforhandlingen skal tilrettelægges og fremlægge en plan herfor.

Har anklagemyndigheden omvendt forsynet modparten og retten med et fyldestgørende grundlag for at vurdere sagens ramme, bør der være adgang til at pålægge forsvareren at tage stilling til hvilke emner, der er genstand for tvist, bevisførelsens omfang m.v. Det er af væsentlig betydning, at dommeren optræder håndfast under forberedelsen af sagen. Alle professionelle parter i straffesagen ved, at procesledelse med fornøden fasthed ikke er udtryk for, at dommeren dermed har taget parti eller på anden måde har givet sin mening om skyldsspørgsmålet til kende.

2.3.4. Fremdrift i sagen

Erfaringerne fra selskabstømmersagerne viser, at der er række muligheder for, at sagerne kan blive

trukket unødigt i langdrag. Anklagemyndigheden må imidlertid ved ethvert forsøg på training sørge for at minimere skadevirkningerne. Anklagemyndigheden må således ikke lade indvendinger fra forsvarerne føre til, at nødvendige efterforskningsskridt m.v. udskydes. Skrivelser til forsvarerne bør angive tidsfrister for besvarelse og konsekvensen af manglende besvarelse.

Begæringer om irrelevante efterforskningsskridt skal afslås med henvisning til, at forsvareren kan indbringe spørgsmålet for retten.

Ved gentagne aflysninger af afhøringer må anklagemyndigheden forholde sig på samme måde, som hvis en sigtet slet ikke ønsker at udtale sig. Det samme gælder efter omstændighederne, hvis en forsvarer ikke inden for rimelig tid kan finde tid til at deltage i planlagte afhøringer. Alternativt kan det i disse tilfælde overvejes, om der er grundlag for at anmode retten om at tage beskikkelsen af forsvareren op til revision.

Ved forsvarernes iværksættelse af kæremål skal anklageren være opmærksom på, om kæremålet bør tillægges opsættende virkning. Ved tilfælde af direkte modvirkning af efterforskningsskridt bør sagen straks indbringes for retten. Det er anklagemyndighedens opgave at sørge for en så hurtig sagsbehandling, som det er muligt og forsvarligt, uanset hvad der måtte være bevæggrundene bag de nævnte tiltag.

Det er anklagemyndighedens erfaring, at dommeren under sagens forberedelse - med god grund - vil være tilbageholdne med at tilkendegive nogen opfattelse, der kan tolkes som en vurdering af den senere bevisførelse. Rettens aktive medvirken er imidlertid i denne fase af sagen nødvendig for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af sagen, f.eks. i form af beslutninger om omfanget af den nødvendige bevisførelse.

I selskabstømmersagerne har de mødende anklagere undertiden savnet klare beslutninger fra retterne i den forberedende fase af sagen, ligesom anklagemyndigheden undertiden har savnet dommerens indgriben overfor klart usaglige forsøg på at trække sagerne i langdrag, at gøre sagerne unødvendigt vidtløftige, forsvarernes forsyndelse mod aftalte eller fastsatte frister etc.

Det forekommer tilsyneladende af og til, at hensynet til den tiltaltes retssikkerhed strækkes så vidt, at dommeren i denne fase slet ikke vil pålægge forsvareren nogen form for aktiv medvirken i sagens forberedelse og ikke vil afskære forsvaret fra nogen begæring. Selv ikke fra begæringer om f.eks. bevisførelse, der må betegnes som klart overflødig.

Der er som nævnt et meget stort behov for fast materiel procesledelse i denne fase af sagen. F.eks. kan bevisførelsen altid udvides, hvis det senere - under domsforhandlingen - måtte vise sig, at forsvarerens ønsker til supplerende efterforskning, fremskaffelse af dokumenter, vidneførsel m.v. kan have betydning for afgørelsen af sagen.

En række problemer kunne måske løses, hvis retten under forberedende retsmøder (i kollegiale domstole) blev beklædt af en erfaren dommer, der ikke nødvendigvis også skal fungere som retsformand under domsforhandlingen.

En mere uforfærdet optræden fra retternes side kunne kombineres med, at der i samarbejde med forsvarsadvokaterne fastsættes et sæt etiske spilleregler for forsvarerens (og anklagerens) optræden under sagens forberedelse og domsforhandling. Eventuelt kunne en mere sikker hjemmel i retsplejeloven til at

afæske forsvareren en vejledende tilkendegivelse om påstande og anbringender give støtte til at tilrettelægge sagen på den mest hensigtsmæssige måde. (Hjemlen findes for så vidt i f.eks. retsplejelovens § 927 a og § 870, stk. 1). Det må være muligt for forsvareren, uden at svække klientens sag eller at afskære elementer af det kommende forsvar, at medvirke til at få fastlagt, hvad det egentlig er, parterne er uenige om.

Hvis en forsvarer ikke har tid til at deltage i forberedende retsmøder inden for en rimelig frist, bør retten pålægge forsvareren at give møde ved en kollega. Deltager mange forsvarere i sagen, bør forsvarerne kunne give møde for hinanden. I sager med mange tiltalte har der undertiden været behov for, at retten udpeger en reserve-forsvarer, der kan møde for de regulære forsvarere, der er forhindrede.

2.3.5. Efterforskning i udlandet og udenlandske vidner

Selskabstømmersagerne har været karakteriseret ved blandt andet en omfattende efterforskning i udlandet. Erfaringerne fra samarbejdet med de udenlandske myndigheder i navnlig EU og USA har været særdeles gode. Derimod findes der fortsat en række lande, der kun i begrænset omfang er villige til at yde retshjælp - og hurtig sådan. I flere sager er det dog lykkedes at opnå adgang til vigtige oplysninger i lande, der traditionelt opfattes som skattely.

Det er af stor betydning, at der søges international retshjælp så tidligt i forløbet som muligt. Allerede på det tidspunkt, hvor konturerne af en efterforskning i udlandet træder frem, skal de nødvendige skridt tages. Selv i "venligtsindede" lande kan gennemførelse af retshjælp tage lang tid, og sagerne bliver unødvendigt forsinkede, hvis al anden efterforskning skal ligge stille mens politiet venter på, at de fremmede myndigheder skal yde den ønskede hjælp.

Den internationale opinion overfor de lande, der nægter enhver bistand, er i løbet af de sidste år blevet skærpet. På den baggrund må det forventes, at der bliver stadig færre "skjulesteder" for økonomisk kriminelle.

Også i selskabstømmersagerne har det været erfaringen, at der skal udvises meget stor omhu med formuleringen af internationale retsanmodninger. SØK eller - i særlige tilfælde - Justitsministeriets Internationale Kontor bør tages med på råd om den rigtige fremgangsmåde, hvis der er den mindste tvivl herom. Det er anklagerens ansvar, at retshjælpen gennemføres på den rigtige måde.

Det kan undertiden fremme tempoet i efterforskningen, at anklagemyndigheden udnytter den eksisterende adgang til - som judiciel myndighed - at henvende sig direkte til den myndighed i udlandet, der skal give retshjælpen. Det bør imidlertid nøje overvejes, om rettens medvirken kan undværes (hvad den ofte ikke kan).

Personlig kontakt til sagsbehandlerne i udlandet så tidligt i forløbet som muligt, er af meget stor vigtighed. De foreløbige erfaringer med samarbejdet via Europol, Eurojust og OLAF er gode.

Udenlandske vidner er som regel indledningsvist blevet afhørt af politiet i deres hjemlande uden deltagelse af anklager og forsvarer, men med deltagelse af dansk politi. Disse politiafhøringer bør ikke ske indenretligt, medmindre dette er den korrekte fremgangsmåde i det pågældende land. Det er igen anklagerens ansvar, at politiafhøringer i udlandet gennemføres korrekt.

Egentlig bevisoptagelse i udlandet er i en række sager sket uformelt ved en afhøring på en dansk ambassade, hvor forsvareren og anklageren har haft adgang til at afhøre. I andre tilfælde er afhøringerne sket formelt under medvirken af det pågældende lands myndigheder.

Endelig har en række udenlandske vidner været villige til at møde i Danmark, og de pågældende er da blevet afhørt i retten på sædvanlig vis. Dette er langt den bedste løsning, da dommernes personlige indtryk af vidnet kan være helt afgørende for den vægt, forklaringen tillægges.

Anklagemyndigheden har i flere sager savnet en ordning, hvor udenlandske vidner kan tvinges til at møde op, eller som det mindre at lade sig afhøre ved en videokonference (sml. retsplejelovens § 190, hvor der nu er hjemmel til at gennemføre en videoafhøring af et vidne på begæring af en udenlandsk myndighed).

2.3.6. Berømmelse af domsforhandlingen

I langvarige sager, der kræver reservation af mange retsdage, kan forsvarernes kalender blokere for berømmelsen af domsforhandlingen inden for rimelig tid. Set fra anklagemyndighedens synsvinkel er det glædeligt, at der i selskabstømmersagerne (efterhånden) er opstillet skærpede krav til forsvarerne - at forsvarerne som betingelse for fortsat beskikkelse skal have mulighed for at møde til domsforhandling inden for rimelig tid.

For at afkorte sagsbehandlingstiden bør der ubetinget være adgang til, at straffesagen kan forhåndsberømmes, så snart der er truffet beslutning om, hvilke personer der skal tiltales, og så snart anklageren kan give et forsvarligt skøn over det forventede tidsforbrug.

Der er ikke regler i retsplejeloven der forhindrer, at en straffesag kan kalenderfæstes før anklageskriftet er fremsendt til retten. I selskabstømmersagerne har domstolene i flere tilfælde accepteret at reservere det ønskede antal retsdage på forhånd. I andre retskredse er anklagemyndighedens anmodning om forhåndsberømmelse af sagen imidlertid afslået. Dette har undertiden ført til en langvarig forsinkelse af sagen.

Der bør sikres en ensartet holdning til dette problem - og helst sådan, at adgangen til at forhåndsreservere dage er til stede i alle retskredse. De skærpede krav til hurtig sagsbehandling i blandt andet Menneskeretsdomstolens praksis taler med afgørende styrke for en sådan ordning.

Berømmelsen af domsforhandlingen bør ske på et forberedende retsmøde. Det kan ikke accepteres, at forsvareren ikke (inden for rimelig tid) kan finde tid til et sådant berømmelsesmøde, jf. også bemærkningerne ovenfor. Der findes eksempler i retspraksis, hvorefter sagen kan berømmes uden forsvarerens medvirken, hvis den pågældende forsvarer er ude af stand til at deltage i et forberedende retsmøde inden for tre måneder.

Ved berømmelsen bør der tages stilling til indretningen af det retslokale, der skal anvendes. Sager med mange tiltalte kræver megen plads, og det må være et krav, at sagens dokumenter ikke skal fjernes fra retslokalet mellem retsmøderne. Undertiden har anklagemyndigheden flere muligheder for at vælge værneting, og der kan da være en tendens til at vælge en større byret, hvor der findes retssale, der er egnede til formålet.

2.3.7. Anklageskriftet

Udformningen af anklageskrifterne i de store økonomiske sager er undergivet præcis de samme regler som udformningen af anklageskrifter i alle andre typer straffesager. Man møder undertiden den misforståelse, at anklageskriftet i en økonomisk sag skal indeholde længere redegørelser for sagsfaktum, som rettelig bør findes i en forelæggelse eller være en del af den egentlige bevisførelse.

Det bør tilstræbes, at sproget i et anklageskrift er så enkelt og ligetil som det er muligt indenfor lovgivningens rammer. Der kan eventuelt anvendes korte sætninger, ligesom længere opstillinger kan placeres særskilt i anklageskriftet.

Det er kun i begrænset omfang muligt at anvende standardiserede anklageskrifter i disse sager, men alle anklageskrifter bør igennem en formel eller uformel kvalitetskontrol, eventuelt - som det er sket i selskabstømmersagerne - med bistand fra den regionale statsadvokat eller SØK.

2.3.8. Sammenfatning

- Efterforskningen af større økonomiske straffesager kan med fordel gennemføres i en projektorganisation.
- Der er store fordele forbundet med at udpege en central, koordinerende myndighed ved efterforskningen af et antal ligeartede sager.
- De gældende regler om beskæring af straffesager bør anvendes relativt hårdhændet i straffesager om økonomisk kriminalitet.
- Anklageren skal arbejde aktivt for at koncentrere processen til de dele, der reelt er genstand for tvist.
- Rettens (og forsvarerens) medvirken er påkrævet for at undgå unødigt vidtløftige og langvarige processer.
- Der kunne være behov for en mere klar lovhjemmel til at koncentrere sagen allerede under forberedelsen af domsforhandlingen.
- Retshjælp i udlandet skal iværksættes så tidligt som muligt.
- Domsforhandlingen bør kunne forhåndsberammes før anklageskriftet foreligger.
- Der skal ske en løbende kvalitetskontrol af efterforskningen og af (udkast til) anklageskriftet.

2.4. Gennemførelse af domsforhandlingen

2.4.1. Forelæggelsen

I selskabstømmersagerne har anklageren som regel udarbejdet en skriftlig forelæggelse. Denne skriftlige forelæggelse betyder, at den mundtlige forelæggelse af sagen kan forkortes betydeligt, og forelæggelsen kan anvendes som middel til at koncentrere bevisførelsen.

Dette kræver selvsagt, at dommeren og - ikke mindst - domsmændene har haft mulighed for at læse forelæggelsen og at parterne og dommerne kan gå ud fra, at domsmændene har forstået den. Der findes her tilsyneladende en uensartet praksis i de forskellige retskredse og sågar i de forskellige afdelinger i landsretterne.

Det er anklagernes erfaring fra selskabstømmersagerne, at den følgende fremgangsmåde er den bedste:

- retten pålægger som led i forberedelsen af domsforhandlingen anklageren at indlevere en skriftlig forelæggelse, samtidig med at der fastsættes en frist til forsvarerens eventuelle skriftlige bemærkninger til denne forelæggelse,
- er afsættes tid og honorar således, at domsmændene har lejlighed til at læse de skriftlige indlæg og til at drøfte eventuelle tvivlsspørgsmål med retsformanden inden domsforhandlingens start,
- forelæggelsen i retten begrænses til en sammenfatning af den skriftlige forelæggelse, eventuelt under anvendelse af tavle eller andre grafiske hjælpemidler, og således at en række centrale bilag eventuelt kan dokumenteres i denne sammenhæng,
- de enkelte bevisdokumenter dokumenteres i forbindelse med afhøringerne af de tiltalte og vidnerne,
- anklageren kan henvise til afsnit i forelæggelsen, hvor centrale fakta, der formodes at være ukontroversielle, er anført, således at anklageren kan erklære, at disse fakta ikke vil blive gjort til genstand for yderligere bevisførelse. Forsvareren skal (naturligvis) have adgang til at udtale sig om disse passager.

Det gælder helt generelt, at den skriftlige forelæggelse bør anvendes som et hjælpemiddel under hele processen, og at forelæggelsen også kan indeholde en redegørelse for parternes anbringender. Forsvareren bør være forpligtet til at deltage aktivt i denne del af sagen.

Den mundtlige forelæggelse i retssalen kan indeholde en redegørelse for de emner, der er behandlet i den skriftlige forelæggelse. Desuden kan der som led i præsentationen af sagen - for at give rettens medlemmer et overblik over sagen - ske dokumentation af revisionsberetningerne og andre bevisdokumenter. Det gælder dog kun i det omfang de fakta, der præsenteres, er ubestridte.

2.4.2. Dokumentation af bilag, mundtlighedsformalisme

Oplæsning af dokumenter, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af sagen, er tradition i danske straffesager. Ordningen sikrer naturligvis en grundig behandling af sagen, men i straffesager med flere tusinde dokumentsider vil en slavisk oplæsning af alle bevisdokumenter være helt uudholdelig for alle tilstedeværende og næppe fremme rettens forståelse af sagen.

Retsformanden og forsvareren bør acceptere og tilskynde til, at der ikke sker bevidstløs oplæsning af lange dokumenter, hvis indhold er ukontroversielt. I visse tilfælde vil det være muligt at undlade oplæsning og i stedet benytte en mundtlig redegørelse til retsbogen, en skitse eller et hjælpebilag. Er der fortsat uenighed om indholdet af dokumentet, må materialet dokumenteres i sin helhed.

Anvendelse af hjælpebilag, der sammenfatter dele af sagens faktum, er et velegnet middel til at koncentrere processen. Disse hjælpebilag bør anklageren på forhånd afstemme med forsvareren. Tilsvarende med oversigter over dokumenter, som parterne og retten er enige om at "forudsætte bekendt" eller "dokumenterede". Det må i disse tilfælde sikres, at domsmændene vitterligt er klar over dokumenternes (hoved-) indhold.

Der har kun i begrænset omfang været anvendt EDB til at præsentere sagens dokumenter i selskabstømmersagerne. Det er flere anklageres opfattelse, at anvendelse af EDB kan være en hjælp til at

håndtere straffesager med mange dokumenter. Der kan med fordel iværksættes forsøg med EDB i kommende straffesager, da en sådan anvendelse vil blive mere og mere almindelig.

2.4.3. Revisionsberetninger

Revisionsberetninger er anvendt i de fleste selskabstømmersager. Beretningen er et bevis, og kan som sådan dokumenteres - uden det er nødvendigt at dokumentere de bilag, beretningen bygger på. I flere tilfælde er det også unødvendigt at dokumentere beretningen ord til andet, således at talopstillinger og mere tekniske afsnit kan forudsættes bekendte (jf. også betænkning nr. 1066/1986 s. 283f).

Anvendelse af revisionsberetninger har i næsten alle sager ført til tvister. Praksis i selskabstømmer-sagerne kan i overskrifter sammenfattes sådan,

- at forsvarerne har ret til at udtale sig om valget af revisionsfirma,
- at forsvarerne skal underrettes om revisionstemaet,
- at revisionsopgaverne ikke skal udbydes i offentlig licitation (dette spørgsmål er dog indbragt for EU-kommissionen),
- at forsvarerne kun i ganske særlige tilfælde kan forlange, at der skal udmeldes syn og skøn,
- at forsvarerne har ret til indsigt i korrespondance mellem politi og revisor,
- at forsvarerne skal have mulighed for at kommentere (et udkast til) revisionsberetningen og til at anmode om eventuelle supplerende undersøgelser,
- at forsvarerne i særlige tilfælde, navnlig hvor revisionsberetningen er anklagemyndighedens vigtigste bevis, skal have adgang til at rådføre sig om revisionsberetningen med en ekstern revisor, forsvareren vælger,
- at anklagemyndigheden skal føre en stram styring af omkostningerne til ekstern revision ved at udarbejde et revisionstema, ved at kontrollere at dette tema følges, og ved at forlange periodiske, begrundede afregninger,
- at tiltalte som led i sagsomkostningerne, hvis der sker domfældelse, skal betale rimelige udgifter til ekstern revision.

Politi og anklagemyndighed bør sikre, at forsvarerne har indsigt i og indflydelse på udarbejdelsen af revisionsberetningerne, sådan at den tiltalte oplever, at der er tale om et fair og åbent forløb. Omvendt er eksterne revisors deltagelse i efterforskningen fortsat et helt nødvendigt hjælpemiddel i de fleste økonomiske sager.

2.4.4. Opdeling af domsforhandlingen

Det har i flere langvarige sager ført til en lettelse af processen, at domsforhandlingen har været opdelt i faser eller afdelinger, der hver for sig er afsluttet med en opsummering og en præsentation af parternes hovedsynspunkter, og hvor bevisførelsen indtil dette punkt er sammenfattet i notater i stikordsform, oversigter og lignende.

2.4.5. Diktat til retsbogen

Det er anklagernes erfaring, at diktat af de tiltaltes forklaringer i langvarige byretssager i retsmødet med fordel kan afløses af udkast til retsbogen, hvor parterne har mulighed for at korrigere og supplere

retsformandens gengivelse af forklaringerne. Der findes ingen eksempler på, at dette har medført problemer. Ved at undlade diktat under retsmøderne kan der spares op til 1/3 af tiden i retssalen. Ulempen ved denne ordning, der anvendes i flere retskredse, er naturligvis at retsformanden må udarbejde retsbogen efter retsmødet.

Derimod bør vidneforklaringer fortsat dikteres til retsbogen, mens vidnet er til stede og hører på diktatet.

2.4.6. Forsvarernes og de tiltaltes ret og pligt til at være til stede

I en række sager med mange tiltalte har enkelte forsvarere krævet at være til stede - med fuldt salær - også på retsdage, hvor der ikke blev behandlet forhold af vigtighed for forsvarerens klient (der typisk ikke har ønsket at være til stede). Dette har dels givet forøgede omkostninger, dels ført til vanskeligheder med berømmelse af sagerne. Retsplejeloven fastsætter ikke, at forsvareren har ret til at være til stede disse dage, hvis det er tydeligt markeret i tidsplanen, hvad emnet for retsmødet er (og når det utvetydigt sikres, at tiltaltes retsstilling ikke forringes ved denne ordning).

Højesteret behandler i skrivende stund (primo 2003) spørgsmålet om fastsættelsen af forsvarernes salær i denne situation.

2.4.7. Proceduren

Udarbejdelse af skriftlig procedure eller i hvert fald en oversigt over påstande og anbringender har tilsyneladende været fast praksis i selskabstømmersagerne. I det tilfælde må det indgå i domstolens virksomhed, at det sikres, at domsmændene før eller efter den mundtlige procedure faktisk læser det skriftlige indlæg.

På samme måde som i civile sager bør parterne fremlægge det processtof, der vil blive påberåbt, for modparten, sådan at modparten har mulighed for at forberede sig. Er der fastsat frister for aflevering af skriftlige indlæg, materialesamlinger m.v., bør disse frister ikke overskrides, og retten bør påse, at parterne afleverer til tiden. Dette kan virke som selvfølgeligheder, men retningslinierne efterleves - efter anklagernes erfaring - ikke altid.

Et sæt etiske spilleregler kunne igen være en mulighed for at afskære illoyale forsøg på at "overrumple" modparten, at smugle bevisførelse ind i proceduren o.lign. Aftalte regler af denne karakter er udtryk for, at der også i straffesager er behov for et sæt processuelle spilleregler, der hindrer uklarheder og skaber de bedste forudsætninger for en rigtig og retfærdig afgørelse af sagen.

2.4.8. Særligt om ankesager

Den forkyndte ankemeddelelse sendes til landsrettens kontor med et realistisk skøn over sagens varighed. Samtidig vil statsadvokaten bede om berømmelse af ankesagen og eventuelt berømmelse af et forberedende retsmøde.

Det er muligt at sende sagen til landsretten før der er sket forkyndelse for alle tiltalte for derved at få sagen ind i berømmelsesrækkefølgen. Landsretterne har i flere tilfælde oprettet særlige afdelinger, sådan at selskabstømmersagerne kunne berømmes hurtigere. Der har dog også været ankesager, der er kommet

"bag i køen".

Også ved forberedelsen af ankesagerne er der behov for en stram tilrettelæggelse af processen. Anklageren skal give retsformanden i ankesagen mulighed for at deltage i og kontrollere dette forløb. Forsvarerne bør provokeres til at præcisere, hvad der har begrundet anken og hvilke fakta, der i forhold til byrettens bevisvurdering bestrides.

Fuldstændig oplæsning af lange byretsdomme kan, afhængig af dommens opbygning, være uden formål. I flere landsretsafdelinger anvendes en praksis, hvorefter dommen forudsættes bekendt. Anklagemyndigheden kan lette læsningen af dommen ved at udarbejde oversigter over byrettens præmisser, dommens resultat og hovedindholdet af den bevisførelse, der skete i byretten.

I nogle tilfælde kan gennemgangen af byretsdommen knyttes sammen med forelæggelsen og den indledende dokumentation. Retsbogen kan med fordel i fornødent omfang gennemgås løbende i forbindelse med bevisførelsen.

Vidneforklaringer i landsretten kan med fordel koncentreres til de helt centrale vidner, jf. også retsplejelovens § 965 c, stk. 4. Hvis forsvarerne ønsker at udvide antallet af vidner, set i forhold til byretssagen, bør dette kræve en meget god begrundelse.

Afhøringer af de tiltalte og vidner bør - også i landsretten - gå direkte til sagens kerne uden de store svinkeærinder. Såvel retsformanden som anklageren har ansvar for, at afhøringerne ikke får et unødvendigt omfang. Det er meget skiftende, om vidnerne i landsretten hører en oplæsning af deres tidligere forklaring, men en sådan oplæsning kan i bedste fald gøre den nye afhøring mere målrettet.

Ikke mindst i ankesagerne bør processkrifterne anvendes sådan, at den mundtlige fremstilling i vidt omfang indebærer henvisninger til det skriftlige materiale. Dokumentation skal - også i ankesagerne - begrænses til det nødvendige.

Da fremgangsmåden i Vestre og Østre Landsret er forskellig på en række punkter, er der efter anklagerens opfattelse behov for en koordinering af behandlingen af store ankesager mellem de to landsretter. Eventuelt således at der i samarbejde med anklagemyndigheden og forsvarersiden kan findes en fremgangsmåde, der kan begrænse tidsforbruget i de store ankesager, uden dette går ud over de tiltaltes retssikkerhed.

Anklagemyndigheden anker sjældent domme, hvor tiltalte frifindes på grund af bevisspørgsmål. Hvis der er tale om en mere principiel sag eller hvis der er tale om tvivlsomme juridiske spørgsmål, vil anklagemyndigheden dog anke en frifindende dom. I selskabstømmersagerne var der i nogle tilfælde behov for, at anklagemyndigheden ankede frifindende byretsdomme, fordi der var tale om en ny sagstype, hvor det var påkrævet at få landsrettens vurdering af sagen. De fleste anker blev dog iværksat af de tiltalte.

Kontraanke skal anvendes i alle tilfælde, hvor anklagemyndigheden i realiteten ønsker en ændring af byretsdommen. Det kan dog være sagligt at kontraanke for at sikre, at landsretten stilles frit i sin bedømmelse af sagen.

Ved landsretternes salærfastsættelse kunne der måske i højere grad, end det sker i dag, skeles til, at parterne i kraft af sagens behandling i byretten har forberedt sagen én gang, at processkrifter, materialesamlinger m.v. er udarbejdet og at alle sagens problemstillinger har været vendt én gang tidligere.

2.4.9. Sammenfatning

- Anklageren skal udarbejde en skriftlige forelæggelse, der kan erstatte bevisførelse om fakta, der ikke bestrides.
- Anvendelse af hjælpebilag m.v. kan afløse oplæsning af dokumenter, der ikke har kontroversielt indhold.
- Revisionsberetninger, indhentet af politi og anklagemyndighed, er fortsat et nødvendigt hjælpemiddel i efterforskningen og i bevisførelsen. Beretningerne er et bevis, og de kan dokumenteres, uden det er nødvendigt at dokumentere de underliggende bilag.
- Domsforhandlingen kan med fordel opdeles i dele, der har logisk sammenhæng.
- Diktat af tiltaltes forklaringer i retsmødet kan med fordel afløses af udkast til retsbøger, som parterne under senere retsmøder kan kommentere.
- Anklageren bør udarbejde en skriftlig procedure og begrænse den mundtlige procedure til et sammendrag heraf.
- Praksis i de enkelte retskredse og i de to landsretter er ikke ensartet, og med de gældende lovgiver er der behov for at udfinde og beskrive "best practice" for større økonomiske sager, herunder "etiske" spilleregler om parternes optræden under processen.

2.5. Hovedresultater af straffesagerne mod køberne

2.5.1. Tiltalepraksis

Juridisk kvalifikation af handlingerne i en selskabstømning

I 1994-1995 var efterforskningen af flere sagskomplekser så langt fremme, at det var muligt at udlede en række fællestræk ved tømningen af overskudsselskaber, jf. ovenfor afsnit 2.2. Lidt forenklet beskrevet sker der følgende i en selskabstømning:

En person X køber aktierne i et "overskudsselskab". Dette selskab har tidligere drevet virksomhed, men gør det ikke mere. Selskabet har altså ikke nogen aktivitet - men en stor pengebeholdning. Selskabet skylder penge til skattevæsenet, men ikke til andre. X betaler en købesum for aktierne, der er fastsat sådan, at X betaler et beløb, der svarer til selskabets indre værdi - med et tillæg. Dette tillæg er beregnet som en kurs for den skyldige skat i selskabet. X "betaler for skatten", og selskabet skal stadig betale skatten ved forfaldstid. Men X sørger ikke for, at skatten bliver betalt. Selskabet bliver senere opløst eller går konkurs, og skattevæsenet opdager, at der ikke længere er nogen midler i selskabet og dermed ikke nogen dækning for skattekravet. Selskabet er tømt, og det er X, der har fjernet midlerne.

I de sager, denne beretning omhandler, foregik selskabstømningerne ved, at en køber af aktierne lod selskabets egne midler, herunder en del af de midler, der var afsat til betaling af skat, finansiere købesummen, jf. om "brutto-" og "netto-afregninger" nedenfor.

På en række møder mellem anklagerne i selskabstømmersagerne i 1995 og 1996 blev retningslinierne for tiltalen i straffesagerne lagt fast. De juridiske overvejelser bag tiltalepraksis findes blandt andet i et notat, udarbejdet af SØK november 1995.

Som udgangspunkt blev der rejst tiltale for *skyldnersvig* (straffelovens § 283) mod den eller de personer, der stod som den første køber af overskudsselskabet. Da det ikke helt kunne afvises, at handlingerne i forbindelse med købene rettelig skulle kvalificeres som mandatsvig, blev gerningsindholdet i § 280 bygget ind i skyldnersvigstiltalen. Dette var tilfældet i anklageskrifter, der blev udfærdiget frem til primo 1999.

I en række sager - men ikke alle - blev der desuden rejst tiltale,

- mod den første køber for skyldnersvig og for overtrædelse af selskabslovenes forbud mod selvfinansierede køb (i det følgende citeres kun aktieselskabslovens § 115) og for ulovlig udlodning, der i kvalificerede tilfælde er omfattet af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3,
- for overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 2, eller § 302, hvor fremstillingen af urigtige regnskaber indgik som et væsentligt element i tømningens forløb,
- for overtrædelse af straffelovens §§ 155 og 157, hvor en revisor havde medvirket til at sløre de faktiske forhold omkring selskabshandlerne. I enkelte undtagelsestilfælde blev den deltagende revisor anset for at være medvirkende til hovedmandens handlinger.

De mere perifere straffebestemmelser er navnlig medtaget i anklageskriftet for at fremhæve momenter i gerningsindholdet, og for at vise det sæt af strafsanktionerede regler, de handlende har været nødt til at bryde, for at opnå deres mål.

I to sager, hvor udnyttelse af skattegodtgørelsesordningen indgik som en væsentlig del af gerningsindholdet, blev der rejst tiltale for *bedrageri* overfor skattemyndighederne (svigagtig fremkaldelse af udbetalinger af skattegodtgørelse i selskaber, hvor der tilsyneladende var udloddet udbytte). Handler med overskudsselskaber, hvor formålet med handlerne i første række var at udnytte skattegodtgørelsesordningen, der som nævnt ovenfor var gældende i tiden frem til den 31. maj 1992, har i øvrigt ikke ført til tiltale mod køberne, blandt andet fordi disse forhold blev skåret væk (de pågældende købere havde foretaget en række andre handlinger, der var senere i tid og som mere enkelt kunne gøres til genstand for straffesagen).

Den ansvarlige personkreds

Tiltale for skyldnersvig blev primært rejst mod den eller de personer, der faktisk havde gennemført opkøbene eller havde samarbejdet nært med hovedmanden om disse opkøb, dvs. mod den første køber af overskudsselskabet. Den *første køber* var typisk den part, der faktisk fjernede overskudsselskabets likvide midler og dermed gennemførte "tømningen".

Desuden blev der i flere sager rejst tiltale for skyldnersvig mod den 2. køber, hvor et overskudsselskab blev handlet i en kæde mellem flere gerningsmænd, og hvor den 2. køber havde modtaget en betydelig del af udbyttet ved tømningen. Overfor den 2. køber blev hæleribestemmelsen (dagældende § 284) undertiden indbygget i en subsidiær tiltale. I en række sager har der også været rejst tiltale mod 3. og 4. køber efter disse retningslinier.

En række personer har tjent gode penge på at optræde som *formidler* af kontakten mellem køber og sælger. Når disse formidlers rolle har været mere omfattende end den rene formidling af kontakt, og når der har været tale om mere systematisk deltagelse i handlerne, er formidlerne - afhængig af de subjektive forhold - tiltalt for (medvirken til) skyldnersvig.

I flere sager blev der af de øvrige handlende indsat en "*skraldemand*" i det sidste led af en kæde af overdragelser. Denne persons indsats var typisk af mindre kvalificeret art, og skraldemanden fik sjældent noget større udbytte af sine handlinger. I de fleste tilfælde valgte anklagemyndigheden ud fra en vurdering af beviserne at lade denne person slippe for videre tiltale. Kun ved gentagne handler eller ved større økonomisk vinding blev skraldemanden tiltalt for (medvirken til) skyldnersvig eller hæleri.

Der blev som udgangspunkt ikke rejst tiltale mod personer, der udelukkende havde virket som *rådgivere* for køberne. Heller ikke mod ansatte i *pengeinstitutter* blev der, bortset fra et enkelt tilfælde, rejst tiltale. Forfølgelse af overtrædelser af særlovgivningen var i øvrigt i de fleste sager forhindret af forældelsesreglerne.

Som nærmere omtalt ovenfor i afsnit 2.2 blev der i tiden frem til 1999 ikke rejst tiltale mod *sælgere* af overskudsselskaber, se nærmere om sælgersagerne nedenfor afsnit 2.6.

Det skal understreges, at anklagemyndigheden efter et bevidst valg har gjort brug af retsplejelovens regler om beskæring af straffesager (§ 721) - på samme måde som disse regler anvendes i andre sager om kompliceret økonomisk kriminalitet.

Sagskomplekserne omkring selskabstømning omfatter et mylder af aktører, der hver med deres rolle og med forskellige grader af indsigt har været involveret i køb og salg af overskudsselskaber. I en enkelt handel medvirkede typisk:

- en eller flere personer som sælger,
- sælgerens revisor,
- sælgerens advokat,
- sælgerens bank,
- en eller flere personer som første køber,
- køberens revisor,
- køberens bank,
- en formidler mellem køber og sælger.

Desuden optrådte der i flere sager en række andre aktører, herunder

- en eller flere personer som 2. eller 3. køber, samt revisorer og bankforbindelser til disse,
- en skraldemand, der som den sidste stod som ejer af selskabet, når skifteretten indkaldte selskabets ledelse i forbindelse med tvangsopløsning.

Helt bortset fra at kun enkelte af disse aktører kan antages at have haft det fornødne forsæt til at overtræde straffeloven, kan en straffesag mod 10-15 personer - for en enkelt handel - ikke gennemføres i praksis. Dette gælder navnlig i selskabstømmersagerne, hvor flere af hovedmændene havde gennemført mere end 100 handler - med forskellige aktører. Det forhold, at en deltager i en selskabshandel ikke er

blevet tiltalt, er ikke lig med at den pågældende ikke kan have pådraget sig et erstatningsansvar for sine handlinger.

Det har gennem retsopgøret stedse været anklagemyndighedens mål at bringe "hovedmændene" for domstolene - inden for rimelig tid. "Hovedmændene" er de personer, der har gennemført systematiske køb og tømning af mange selskaber, og som har opnået betydelig vinding på denne aktivitet. I de ca. 1650 selskabstømminger, der blev gennemført i tiden frem til 1994, kunne politiet identificere mellem 80 og 100 "hovedmænd". Disse personer er alle blevet tiltalt og - med få undtagelser - dømt. Frifindelserne skyldes navnlig, at der ikke var det fornødne bevis for de pågældende personers aktive deltagelse i de strafbare aktiviteter, jf. nærmere nedenfor pkt. 2.5.6.

Hvis anklagemyndigheden ikke havde valgt at beskære sagerne på denne måde, ville en række af sagskomplekserne være svulmet op, både hvad antallet af tiltalte og hvad antallet af forhold i de enkelte sager angår. I de tilfælde ville det have taget uacceptabel lang tid at bringe sagerne til afslutning.

2.5.2. Retspraksis

Retspraksis i selskabstømmersagerne blev dannet i perioden 1997-1999. Denne retspraksis viser, at der i straffesagerne - meget kort beskrevet - skal findes et svar på de følgende to spørgsmål:

1. Blev overskudsselskabet tømt ved opkøbet?
2. Hvis "ja": Havde køberen på dette tidspunkt en realistisk og forsvarlig plan for, hvordan opkøbet da kunne ske uden at bringe skattevæsenet i risiko?

Straffesagerne blev således afgjort efter navnlig tre regelsæt:

- (1) aktie- og anpartsselskabslovens regler om ulovlige opkøb (selvfinansiering, jf. aktieselskabslovens § 115, jf. § 161),
- (2) de selskabsretlige regler om ulovlig udlodning (aktieselskabslovens § 110 og 112, jf. straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3),
- (3) straffelovens regel om skyldnersvig (§ 283, stk. 1, jf. § 286, stk. 2).

I de to sager, hvor der var rejst tiltale for bedrageri i forbindelse med udnyttelse af skattegodtgørelsesordningen, blev de tiltalte på dette punkt - efter en konkret bedømmelse af de involveredes forsæt - frifundet, se f.eks. Østre Landsrets dom af 31. oktober 2000.

2.5.3. Aktieselskabslovens § 115 - ulovlig selvfinansiering

Hvordan blev overskudsselskaberne opkøbt?

I alle straffesagerne opkøbte køberne konsekvent overskudsselskaberne på en sådan måde, at overskudsselskabets midler blev anvendt til at finansiere handlen, samtidig med at den tilbageværende likviditet blev overført til køberen. I skemaform blev der handlet efter en af de følgende - mere eller

mindre standardiserede - metoder:

- a. Bruttoafregning
- b. Nettoafregning
- c. Mellemløber mellem brutto- og nettoafregning.

Ved en bruttoafregning blev overskudsselskabets midler overført til en bankkonto i selskabets navn i køberens bank samtidig med (og betinget af), at køberen betalte købesummen til sælgeren. Selskabets midler blev straks hævet og overført til køberen. En bruttoafregning indebar således mindst tre faktiske pengeoverførsler.

Ved en nettoafregning (der fortrinsvis blev anvendt i handler i perioden 1988 - 1991) overførte sælgeren forskellen på købesummen og selskabets midler til køberen eller til en bankkonto i selskabets navn i køberens bank. En nettoafregning indebar kun én faktisk pengeoverførsel.

Ved mellemforms-afregninger optræder variationer i de ovennævnte standardiserede afregningsmetoder.

Fortolkningen af aktieselskabslovens § 115

I perioden 1997-1999 havde landsretterne og Højesteret i en række erstatningssager haft mulighed for at tage stilling til, hvordan reglerne i selskabslovene om forbud mod selvfinansierede køb skulle fortolkes. Retspraksis fastholdt det traditionelle udgangspunkt: Reglerne skal beskytte selskabsformuen og dermed kreditorerne - og sikre, at et selskab opkøbes med midler fra en "frisk kilde".

Den ledende dom er "Satair-sagen", **UfR 1997.364 H**. Denne dom, der isoleret betraget kun tog stilling til spørgsmålet om sælgerens erstatningsansvar, blev omdrejningspunktet for vurderingen af straffesagerne.

I Satair-sagen var der foretaget en "klassisk" bruttoafregning:

1. Først overførte køberen købesummen til sælgeren.
2. Derefter (få minutter senere) lod sælgeren overskudsselskabets midler overføre til en ny konto i overskudsselskabets navn, oprettet i køberens bank. Der var tale om gensidigt betingede overførsler via Nationalbanken.
3. Samme dag lod køberen selskabets midler overføre fra selskabets konto til den konto, købesummen var betalt fra - og nogle dage senere blev "overskuddet" overført til køberens "hovedkonto" i en anden bank. Om denne transaktion udtalte Højesteret:

"Køberen af overskudsselskabet tilrettelagde og gennemførte pengeoverførslerne (...) på en sådan måde, at restkøbesummen kunne blive og blev betalt med overskudsselskabets midler. Betalingen - der var i strid med selvfinansieringsforbudet i (...) § 84, stk. 2 - skete i henhold til instruks fra selskabets nye ledelse. Tilbagebetalingspligten efter § 84, stk. 4, påhviler køberen som modtager af den ulovlige udbetaling (...). Da den ulovlige disposition ikke blev "truffet eller opretholdt" af [sælgeren], kan der heller ikke i henhold til § 84, stk. 5, rejses krav mod [sælgeren]".

Herefter vurderede Højesteret, om sælgeren på andet grundlag var ansvarlig for selskabstømningen. Sælgeren blev dømt til at betale skatten tilbage - 13 mio. kr. - efter dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar. I to andre afgørelser om bruttoafregning blev det også slået fast, at køberen ved denne afregningsmetode forbrød sig mod selvfinansieringsforbudet, men i disse afgørelser blev sælgerne frifundet, da de konkret ikke havde handlet culpøst i forbindelse med salget, jfr. **UfR 1998.1118 H** og **TfS 1999.200 V**. Den tilsvarende vurdering af "bruttoafregninger" findes i **TfS 1998.780 Ø** og **TfS 1998.798 Ø** (hvor sælgerne ifaldt erstatningsansvar).

Der er efter retspraksis ikke tvivl om, at de øvrige afregningsmetoder (dvs. nettoafregninger og mellemformsafregninger) er "værre" end bruttoafregningerne, jfr. **TfS 1998.519 Ø** og **TfS 1997.725** om nettoafregninger, og at det også i disse situationer er køberen, der teknisk overtræder bestemmelsen, jf. **UfR 2000.1926 H** og **UfR 2000.2023 H**.

Artiklen i TfS 2001.266 indeholder en gennemgang af status i erstatningssagerne primo 2001. De afgørelser, der er nævnt i artiklen, viser grundlaget for de strafferetlige afgørelser om overtrædelse af selvfinansieringsforbudet.

Selv om erstatningssagerne mod *sælgerne* ikke indeholder en vurdering af *købernes* forhold, har disse domme alligevel haft afgørende betydning for straffesagerne. I erstatningssagerne drøftes spørgsmålet, om sælgeren er ansvarlig til erstatning i forhold til et betalingsarrangement, som køberen har strikket sammen. For at vurdere dette er domstolene nødt til præjudicielt at afgøre, om køberens forhold er udtryk for en lovovertrædelse. Når Højesteret i UfR 1997.346 H slog fast, at det i en bruttoafregning er køberen, der foretager den "ulovlige handling", er dette et direkte præjudikat for, at køberen - objektivt set - har overtrådt loven. Det afhænger herefter af en vurdering af køberens subjektive forhold, om køberen kan straffes for transaktionen.

På baggrund af de erstatningsretlige domme kunne domstolene i straffesagerne konkludere: Der er en formodning for, at aktieselskabslovens § 115, stk. 2, er overtrådt, hvis de to pengeoverførsler, der indgår i afregningen af handlen (købesummen, resp. selskabets midler) er gensidigtbetingede overførsler via Nationalbanken, sådan at køberens bank ikke yder nogen kredit. Der er desuden en (uafkræftelig) formodning for, at § 115, stk. 2, er overtrådt, hvis køberen overfører overskudsselskabets midler til den konto, købesummen er betalt fra, samme dag eller i øvrigt kort tid efter købesummens betaling.

I Østre Landsrets dom af 24. august 1998 er det anført (s. 9):

"Bortset fra køb af et enkelt overskudsselskab (...) blev købene af de overskudsselskaber, der er omfattet af denne del af tiltalen, tilrettelagt og gennemført således, at der senest samme dag, som betalingen fandt sted, fra overskudsselskaberne blev indsat midler, som oversteg købesummerne, på bankkonti tilhørende (køberen). Idet landsretten ikke finder det afgørende, om der var tale om samtidig overførsel af midler eller et kortvarigt lån til betaling af købesummerne, tiltrædes det, at de tiltalte er fundet skyldig i overtrædelse af asl. § 161..."

Jf. **Østre Landsrets dom af 25. februar 2000** (Retten i Lyngby, dom af 5. maj 1999, byretsdommen s. 98):

"I forbindelse med de enkelte opkøb skete udvekslingen af købesummerne og de kontantbeholdninger, der

skulle overføres til de købende selskaber, enten gensidigt betingede samme dag eller - hvor overskudsselskabernes kontantbeholdninger overførtes senere - under sådanne omstændigheder, at det pengeinstitut, der stillede den fornødne likviditet til rådighed for det købende selskab, ikke løb nogen risiko, idet det havde sikkerhed for, at overskudsselskabets kontantbeholdning efterfølgende ville blive overført, og at det købende selskab først kunne disponere over den fra overskudsselskabet overførte beholdning, når pengeinstituttet var fyldestgjort. Der har ikke været tale om ekstern finansiering eller finansiering fra det købende selskab (...). Det findes herved godtgjort, at erhvervelsen af overskudsselskaberne i realiteten skete ved selvfinansiering, idet [køberselskaberne ikke] havde kunnet erhverve overskudsselskaberne, såfremt de ved egen eller ekstern finansiering havde skullet skaffe købesummerne".

Se også **Østre Landsrets dom af 25. november 2000** (Københavns Byret, dom af 9. marts 1999, byretsdommen s. 73-74):

"Efter bevisførelsen (...) lægges det til grund, at T2 hverken personligt eller i de selskaber, han kontrollerede, ved købet af de enkelte overskudsselskaber havde penge til at købe det enkelte selskab for, men at han købte hvert enkelt selskab ved at anvende dets egne likvider dertil (...). Det fremgår endvidere af den fremlagte dokumentation under sagen, at købene af overskudsselskaberne blev tilrettelagt og gennemført således, at der senest 3 dage efter at betalingen til sælger fandt sted, fra overskudsselskaberne blev modtaget midler, der mindst svarede til købesummen, og som blev indsat på bankkonti (ofte kaldet lånekonti) tilhørende køberselskabet. Dog bemærkes, at der i forhold 26 gik 4 dage og i forhold 21 18 dage, før en sådan overførsel fandt sted. På den anførte baggrund finder retten, at tiltalte har gjort sig skyldig i overtrædelse af aktieselskabslovens § 115, stk. 2, ...".

Retspraksis i tiden efter disse domme har uden undtagelse fulgt denne linie. De tiltalte købere har således ikke haft held med at påberåbe sig, at de medvirkende banker har ydet kredit ved opkøbene. Hvis en medvirkende banks indsats skal have nogen betydning, skal der være *ydet et fritstående lån af længere varighed, som ikke indfries i sammenhæng* med afregningen af selskabshandlerne. "Sammenhængen" er til stede, hvis der er en aftale om, at banken dækkes ind ved overførsel af selskabets midler til den konto, købesummen er betalt fra. En nær tidsmæssig sammenhæng mellem pengeoverførslerne er bevis for en sådan aftale eller forståelse. Realiteten er således, at de medvirkende "eksterne långivere" i selskabstømmersagerne ikke i noget tilfælde har ydet kredit. Bankernes rolle har været begrænset til *betalingsformidling* - dvs. praktiske betalingsoverførsler, der ikke indebærer noget element af kreditgivning.

Det har heller ikke ført til frifindelse, at køberen havde mulighed for at anvende egne midler ved opkøbet - når dette faktisk ikke er sket.

2.5.4. Straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3: Ulovlig udlodning

Retspraksis har herefter fastlagt, at ulovlige opkøb af overskudsselskaber ikke alene indebærer en overtrædelse af aktieselskabslovens § 115. Det udtræk af midler, der sker i selve opkøbsforløbet, skal juridisk bedømmes som en (ulovlig) udlodning af overskudsselskabets midler. Reelt "udloddet" midlerne allerede i opkøbsfasen, fordi midlerne her én gang for alle overføres til de handlendes formuesfære. De "gældende bestemmelser", der dermed er overtrådt, er aktieselskabslovens § 110 og § 112, der sammen med navnlig §§ 69 og 109 regulerer, hvad der må udloddet og hvordan dette skal ske.

Igen var retspraksis i civile retlige sager retningsgivende for domstolenes afgørelser i straffesagerne.

I løbet af 1997-1999 blev det fastlagt i retspraksis i de civile erstatningssager, at en bruttoafregning indebærer, at køberen - ulovligt - lader overskudsselskabets midler udlodde til sig selv. Det samme gør sig gældende ved andre afregningsformer, idet overførslen af selskabets midler til sælgeren må bedømmes som betalingen af købesummen, som køberen har tilegnet sig ulovligt, jf. **TfS 1997.538 V**, **TfS 1999.185 Ø**, **UfR 2000.2003 H** og **UfR 2001.573 H** (der underkendte den hidtil fulgte praksis, hvorefter sælgeren i en netto-handel blev anset for modtager af en ulovlig udlodning af selskabets midler).

De tiltalte i straffesagerne argumenterede typisk for, at det udtræk af midler, der skete i selve opkøbsfasen, skulle kvalificeres som et "lån", og sådan *bogførte* køberen typisk også pengeoverførslen. Men et "lån", der anvendes til udligning af en kort mellemfinansiering, optaget til betaling af *købesummen* for det långivende selskab, er juridisk set ikke et "lån" i relation til § 115 a. Dette "*lån*" *udbetales i realiteten til sælgeren* - og så er pengene "anvendt" til dette formål. Hvis pengene er væk, så er de væk.

Desuden er det i straffesagerne slået fast, at der ikke er tale om udlån af midler, fordi det ikke har været de tiltaltes *hensigt*, at midlerne skulle betales tilbage til overskudsselskaberne. Dette kan ses af den simple kendsgerning, at der faktisk ikke i noget tilfælde betales noget tilbage. Fra retspraksis kan nævnes:

Østre Landsrets dom af 24. august 1998 (s. 4): Udlodning af udbytte skete: "*allerede i forbindelse med overtagelsen af selskaberne og ikke først på det senere tidspunkt, da udlodningerne formelt blev besluttet*". *T blev herefter straffet også for overtrædelse af straffelovens § 296, "da det ikke kan antages, at skyldnersvigsbestemmelsen omfatter alle de strafferetligt relevante egenskaber ved den ulovlige handling, som er tilsigtet gjort strafbare i medfør af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3..."* (dommen s. 9).

Østre Landsrets dom af 25. februar 2000 (Retten i Lyngby, dommen s. 104): "*Ved i forbindelse med handlernes afvikling af have ladet de afsatte skatter udtage af overskudsselskaberne og overføre til køberselskaberne findes de tiltalte (...) skyldige i overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3..."*.

I Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999 udtalte landsretten, at overskudsselskabernes midler ved netto- og bruttoafregning "*reelt blev udloddet til [køberen]*".

I alle de sager, hvor anklagemyndigheden havde valgt at rejse tiltale for overtrædelse af aktieselskabslovene og for ulovlig udlodning, er der sket domfældelse. Hvis de tiltalte havde kendskab til, at de likvide midler blev udtaget af overskudsselskaberne allerede ved afregningen af handlen, og at der ikke senere ville ske *effektiv* tilbagebetaling til overskudsselskaberne, havde de forset til overtrædelse af § 296, stk. 1, nr. 3, jfr. aktieselskabslovens §§ 110 og 112.

2.5.5. Skyldnersvig

Opkøb ved selvfinansiering skaber risiko for skattevæsenets krav

De to regelsæt, der er nævnt ovenfor, har ikke i sig selv den store betydning ved fastsættelsen af straffen for en ulovlig selskabstømning. Det afgørende er, om der foreligger skyldnersvig, men ved bedømmelsen af det spørgsmål har domstolene været nødt til først at efterprøve, om der ved opkøbene skete ulovlig

selvfinansiering, og om overskudsselskabets midler derved blev udloddet til køberen. I disse tilfælde har opkøbene nemlig skabt en risiko for skattevæsenets krav på betaling af selskabsskat.

Formålet med straffebestemmelsen om skyldnersvig (straffelovens § 283) er blandt andet at forhindre, at en person eller et selskab, der skylder penge væk, kan fjerne værdierne ved "usædvanlige" dispositioner, sådan at kreditor ikke kan få sine penge. Det er naturligvis ikke strafbart at drive forretning sådan, at långivere eller andre kreditorer "kommer til" at lide et tab. Det gælder helt generelt for berigelsesforbrydelserne, at det er den *retsstridige adfærd*, der kan straffes - det vil sige handlinger, der afviger fra "normal" forretningsmæssig aktivitet og som er båret af hensigten til at opnå *uberettiget vinding*.

Den strafbare handling i § 283, stk. 1, nr. 3, er den "usædvanlige" eller "uforsvarlige" disposition, der udløser et tab for en kreditor. Dette er i lovteksten illustreret med eksempler: Ejeren af et selskab, må ikke "*ved (...) forstikkelse, proformarethandler (...) eller på anden lignende måde*" unddrage værdier fra kreditorernes adgang til fyldestgørelse. Det betyder, at den handlende ikke må fjerne værdier i strid med kreditors interesser, når det sker *i strid med lovgivningen - eller illoyalt*, i strid med redelig handlemåde.

Lovtekstens eksempler på dette ("forstikkelse" m.v.) viser, at den afgørende sondring er, om dispositionen var forretningsmæssig "sædvanlig" eller "usædvanlig". Det er ikke afgørende, om transaktionen er skjult eller om den - efterfølgende - kan spores. Det er for så vidt lige meget, om den handlende forstikker midlerne til fordel for sig selv *eller til fordel for andre*.

Ved selskabstømning "forstikker" køberen midlerne i selskabet ved at opkøbe selskabet på den måde, at selskabets midler anvendes til at betale købesummen til sælgeren (ved ulovlig selvfinansiering), mens resten - nettolikviditeten - overføres til køberen selv. Højesteret statuerede allerede i Satair-sagen (**UFR 1997.364 H**), at en handel med et overskudsselskab, der alene har til formål at forhindre, at den skyldige skat skal betales, ikke har "*karakter af en normal forretningsmæssig disposition*", jf. også en lang række senere domme i erstatningssagerne, der direkte gentager denne præmis.

Når en sådan handel gennemføres med selskabets egne midler, er der tale om en usædvanlig og uforsvarlig disposition, der i høj grad er egnet til at skabe risiko for kreditor - skattevæsenet. Dette er antaget i de følgende straffesager:

Jf. Østre Landsrets dom af 24. august 1998 "*Da opkøbene af selskaberne startede i 1990, var der ikke iværksat eller forberedt dispositioner til eliminering af skatterne. Der var således tale om usædvanlige dispositioner, uden forretningsmæssig begrundelse, der i høj grad var egnede til at skabe risiko for tab for skattevæsenet*".

Jf. også Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999: "*Uanset at der påhvilede overskudsselskaberne, der var ophørt med aktiv drift, betydelige forpligtelser i form af skyldige skatter [...] foranledigede [tiltalte], at aktiverne blev fjernet fra selskaberne. Disse dispositioner indebar et uforholdsmæssigt forbrug af selskabernes midler, og må betegnes som i sig selv usædvanlige og uforsvarlige. Ingen omstændigheder i sagen tyder på, at der på noget tidspunkt forelå nogen vilje til fra anden side, herunder fra andre dele af [tiltaltes] koncern, at indfri selskabernes skatteforpligtelser eller at tilføre dem de nødvendige midler hertil. Spørgsmålet er herefter alene, om der i gerningstidsrummet [...] for [tiltalte] var nogen udsigt til, at forpligtelserne ville blive reduceret eller eventuelt helt bortfalde*".

Som det fremgår af citatet, lige ovenfor, er det afgørende for strafansvaret herefter, om køberen på opkøbstidspunktet havde evne og vilje til at håndtere skatterne i overskudsselskabet lovligt - dvs. enten vilje og evne til at betale skatten ved forfaldstid eller vilje og evne til at eliminere skatteforpligtelsen ved et tiltag, der med en meget høj grad af sikkerhed ville nulstille skatteforpligtelsen i overskudsselskabet.

Jf. Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999, s. 9: *"Det er hverken en nødvendig eller tilstrækkelig betingelse for at bedømme et forhold som skyldnersvig, at selvfinansieringsforbudet i selskabslovgivningen er overtrådt i forbindelse med erhvervelsen af selskaberne. Landsretten finder imidlertid, at dette moment må indgå i vurderingen med betydelig vægt. Evnen og viljen til enten at betale skatten (...) eller at eliminere skatten må dog også tillægges central betydning".*

Køberen skal have evne og vilje til at berigtige skatteforpligtelsen

I samtlige købersager, der er afgjort af domstolene, er der sket domfældelse af køberne, fordi køberen *ikke* havde vilje og/eller evne til at håndtere skatteforpligtelsen.

En række sager er afgjort på køberens manglende *vilje*. Det gælder tilfælde, hvor køberen har udført "simpel tømning", dvs. taget pengene og forsøgt at skjule sine spor. Disse sager, f.eks. sagen fra Køge i 1992, har været relativt ukomplicerede.

I denne kategori af sager falder også de såkaldte "kædeoverdragelser", dvs. opkøb og videresalg af et overskudsselskab i en række handler til stadig stigende kurser for skatten. Realiteten i disse kædeoverdragelser har været, at en række gerningsmænd har delt de beløb, der var afsat til betaling af skat, imellem sig, og hver for sig henvist til næste led i kæden som den, der skulle sørge for at skatten blev betalt eller elimineret lovligt.

Jf. bl.a. Østre Landsrets domme af 31. oktober 2000 og 31. maj 2000 (forhold 2), og Vestre Landsrets dom af 24. juni 1999.

De straffesager, der har budt på den vanskeligste bevisførelse, er de tilfælde, hvor køberen har iværksat et "skattearrangement" der tilsyneladende var lovligt og tilstrækkeligt. Det har imidlertid vist sig, at disse skattearrangementer har lidt af en række fundamentale svagheder. Køberens forklaring om, at han troede, at skatterne kunne håndteres lovligt, fritager ikke for straf, når det ikke var tilnærmelsesvist sikkert, at dette resultat kunne opnås.

Retspraksis har således været meget kontant: Når anklagemyndigheden har ført bevis for ulovlig selvfinansiering, har domstolene i et vist omfang lagt bevisbyrden for, at planen var "tilstrækkelig", på de tiltalte. Det har således været de tiltalte, der skulle sandsynliggøre, at de havde haft god grund til at regne med, at opkøbene ikke skabte risiko for skattevæsenet.

Fra retspraksis kan nævnes:

Østre Landsrets dom af 24. august 1998: T1 og T2 købte selskaberne ved ulovlig selvfinansiering. Derved modtog de ca. 15,9 mio. kr. i kontanter, men koncernen skulle nu betale ca. 27,5 mio. kr. i skat. Hvis skatten skulle betales, ville der altså være et tab på ca. 11,5 mio. kr. Dermed stod det klart, at formålet med at købe selskaberne ikke kunne være, at skatten skulle betales. Østre Landsret fastslog

herefter, at de tiltalte brugte de penge, de modtog ved nettoafregningerne, til "andre formål" - i hvert fald blev der ikke *reserveret* midler til at eliminere skatterne. De tiltag, der senere blev taget til at håndtere skatterne, var i øvrigt i alle tilfælde dårlige forsøg, der med sikkerhed ikke kunne godkendes af skattemyndighederne. Landsretten konkluderede herefter: *"Efter en samlet vurdering af de ovennævnte omstændigheder finder landsretten det herefter godtgjort, at tiltalte (...) allerede fra starten af opkøbene af overskudsselskaberne anså det for overvejende sandsynligt, at der ved de foretagne køb af overskudsselskaberne og de efterfølgende dispositioner over selskabernes likvide midler skabtes en væsentlig risiko for, at skattevæsenet ville lide tab svarende til de afsatte selskabsskatter. Landsretten finder det endvidere godtgjort, at det efterhånden stod de tiltalte klart, at skattevæsenet ville lide tab ved de fortsatte køb af overskudsselskaber (...)"*.

Som det fremgår af citatet, kan der ske domfældelse, hvis de tiltalte havde indsigt i den måde, de likvide midler fra overskudsselskaberne disponeres på. Selv om der måske havde været en "plan" for håndteringen af skatterne, der skulle iværksættes senere, skete der domfældelse for alle handler - også de første - fordi de tiltalte lige fra starten måtte indse, at der var en høj grad af usikkerhed forbundet med den "plan", de ville iværksætte.

Østre Landsrets dom af 25. februar 2000: *"Ved en samlet vurdering af de beskrevne omstændigheder findes der at have været tale om usædvanlige dispositioner uden forretningsmæssig begrundelse, der var egnede til at skabe den risiko for tab for skattevæsenet, som blev realiseret. Under disse omstændigheder flyttes noget af den bevisbyrde, der som udgangspunkt påhviler anklagemyndigheden, over til de tiltalte. Anklagemyndigheden kan ikke bevise og retten ikke vurdere, hvilke indre overvejelser de tiltalte gjorde sig, da de fra begyndelsen af 1992 begyndte opkøbet af selskaber. Det er i denne forbindelse ikke tilstrækkeligt, at de tiltalte forklarer, at de havde nogle drøftelser med bl.a. revisorer eller, at de overlod disse problemer til revisorer og andre kyndige. De tiltalte må sandsynliggøre, at der ved deres foranstaltninger blev iværksat seriøse planer, hvorved de i overskudsselskaberne afsatte skatter kunne elimineres, således at den risiko, som statskassens krav på betaling af skatterne, ved tømningen blev udsat for, blev imødegået"*.

Østre Landsrets dom af 27. september 2000: Først fandt retten det bevist, at der hverken i Ts egen koncern eller som følge af tredjemands handlinger faktisk blev truffet beslutning om eller afholdt udgifter til eliminering eller udskydelse af skatterne. Desuden var det bevist, at tiltalte ikke havde midler til at dække de købte selskabers skattetilsvær. *"På den samlede ovenfor nævnte baggrund finder retten det godtgjort, at det lige fra det første køb af selskab i forhold 1 stod klart for tiltalte, at der ved de foretagne køb af selskaber og de dertil knyttede efterfølgende dispositioner over selskabernes likvide beholdninger blev skabt en til visshed grænsende sandsynlighed for, at selskaberne herefter blev sat ude af stand til at betale de afsatte selskabsskatter....."*

Forsøg på skatteplanlægning i selskabstømmersagerne

Det, der navnligs har været "galt" med købernes skatteplanlægning, har været:

1. Købernes plan anviste ikke, hvordan skatterne kunne elimineres, højst udskydes.
2. Køberens plan var at lade overskudsselskabet foretage en investering i et skattearbitrage-projekt, der efter sin karakter ikke gav adgang til at foretage skattemæssige afskrivninger.
3. Køberens plan byggede på proforma aftaler eller var helt urealistiske.

Ad 1: Udskydelse af skatten

Retspraksis viser, at *en plan, der ikke anviser, hvordan skatten i overskudsselskabet kan elimineres, ikke er "tilstrækkelig"*. En skatteudskydelse giver en likviditetsfordel, men der sker ikke noget med størrelsen af den skyldige skat. Derfor skal der efterfølgende ske "noget andet". Arrangementet er samtidig underlagt den væsentlige risiko, at reglerne for skatteudskydelse og eliminering kan ændres. Faktisk blev skattereglerne ændret flere gange i den relevante periode, f.eks. pr. 1. april 1991 (ligningslovens § 33D) og 19. maj 1993 (afskrivningsloven).

Ad 2: Tilsidesættelse af skattearrangementer

I tiden mellem 1989 og 1995 blev der overfor offentligheden udbudt et stort antal skatteprojekter. Projekterne gik groft sagt ud på, at en række danske investorer for en beskeden egenbetaling kunne opnå ejendomsret til - og dermed afskrivningsret til - aktiver, der var placeret i udlandet. Disse projekter henvendte sig navnlig til "almindelige" skatteydere, men erfaringerne fra selskabstømmersagerne har vist, at udbyderne også har solgt anparter til de personer, der købte overskudsselskaber.

Hovedparten af disse skatteprojekter havde som effekt, at overskudsselskaberne - tilsyneladende - havde udskudt pligten til at betale skat i en årrække. Som nævnt ovenfor er en udskydelse af skatteforpligtelsen imidlertid ikke en "tilstrækkelig" håndtering af skatterne i et tomt overskudsselskab. Hertil kommer, at de nævnte skatteprojekter efterfølgende er tilsidesat af ligningsmyndighederne. De første afgørelser fra landsskatteretten, der nægter investorer i disse projekter afskrivningsret, findes i 1996. I tiden herefter er alle disse skatteprojekter, der er sammensat af en række fælles byggesten, underkendt af domstolene.

Sideløbende med efterforskningen af selskabstømningerne har politiet efterforsket en række af disse skatteprojekter. I flere af projekterne har det vist sig, at der ikke har været nogen realitet i de aftaler, der skulle skaffe investorerne skattemæssige fordele. Dette har ført til tiltale mod og domfældelse af flere af disse udbydere (for bedrageri og skattesvig).

En situation, hvor et overskudsselskab for en beskeden udbetaling søgte at erhverve et meget stort afskrivningsgrundlag, er ikke udtryk for en "tilstrækkelig" skatteplanlægning, hvis de underliggende aftaler i skatteprojektet ikke bygger på realiteter.

Der er ikke nogen *forretningsmæssig begrundelse* for at købe disse anparter i togvogne, flyvemaskiner, containere eller andet - bortset fra ønsket om adgang til skattemæssige afskrivninger. Disse arrangementer havde typisk ikke nogen udsigt til at give overskud, skattefordelen fra regnet. Der er i øvrigt heller ingen forretningsmæssig begrundelse for at påbegynde denne aktivitet i et overskudsselskab. Det er ikke forretningsmæssigt normalt at indlede en erhvervs-mæssig karriere med at søge efter et tomt selskab, hvor man kan få lov til at betale en masse penge for at komme til at hænge på en skattegæld.

Fra retspraksis kan nævnes de følgende afgørelser, hvor den manglende realitet i skatteplanlægningen har været afgørende for domfældelsen af køberen:

Københavns Byrets dom af 11. juni 1999(tilbagesalg af anparterne var aftalt på forhånd - dommen er anket), **Københavns Byrets dom af 28. maj 2001**(tilbagesalg af anparterne var aftalt på forhånd), **Københavns Byrets dom af 2. marts 2001** og **Østre Landsrets dom af 31. maj 2000**, hvor det blandt andet er anført s. 22: *"Der er herefter kun anledning til at tage stilling til, dels om de tiltalte kunne*

påregne, at skattemyndighederne ville acceptere en udskydelse af skattebetalingen, dels om de kunne påregne, at der ville være midler at betale skatten med, når den ikke længere kunne udskydes. (...)". Efter en gennemgang af projektet konkluderede landsretten: "Det kan på dette grundlag utvivlsomt konkluderes, at statskassen, hvis krav på selskabsskatter forinden transaktionerne havde 100% sikkerhed i de afsatte likvide midler, ved investering af selskabernes formuer i møllearrangementer blev udsat for en væsentlig risiko for tab svarende til de afsatte skatter (...). Det må antages, at skattemyndighederne med dette indgående kendskab til investeringens karakter ville have nægtet at godkende afskrivning".

Jf. også Østre Landsrets dom af 19. december 2001, hvor det bl.a. er anført (om en af de tiltalte, s. 54): "Med sin viden og baggrund og uden på nogen måde at have gjort sig klart, hvorledes [hovedmanden] havde tænkt sig at betale eller eliminere skattetilsvaret i selskaberne, fortsatte tiltalte på tilsvarende vis sin deltagelse i køb af yderligere overskudsselskaber, hvor såvel egenkapitalen som en betydelig del af de i selskaberne afsatte midler til betaling af skatter var forblevet hos sælgerne. Som følge heraf anser landsretten det for bevist, at tiltalte har indset, at der ved hans deltagelse i disse nærmest identiske erhvervelser opstod en væsentlig risiko for, at de erhvervede overskudsselskabers kreditorer (...) ville lide tab. Landsretten finder ikke, at de efterfølgende omstændigheder, så som overskudsselskabernes køb af campingvogne og edb-udstyr uden konstaterede likvide bevægelser, bortset fra udbetaling af investeringsfondsmidler, og ofte videresalg efter kortere tids ejerskab til andre erhvervede overskudsselskaber, investeringer gennem Napier Bank uden konstaterede likvide bevægelser m.v., kan have givet tiltalte nogen berettiget forventning om, at skattetilsvaret kunne elimineres helt eller delvis".

De tiltalte har i disse sager forsvaret sig med, at der har været tale om en helt overraskende og uforudset udvikling i retspraksis. Skattemyndighederne har efterfølgende underkendt en række skattearrangementer, som "alle og enhver" dengang opfattede som gangbare. En fejlopfattelse af komplicerede skatteregler burde ikke føre til strafansvar?

Disse indsigelser har været et vigtigt element i en række af straffesagerne, og indsigelserne er typisk afvist af domstolene. For at domfælde for skyldnersvig kræves der - afhængig af omstændighederne - bevis for, at køberen reelt ikke havde en plan for håndteringen af skatterne, eller at køberens plan var så spekulativ, usikker eller svævende, at køberen måtte indse som givet (eller som overvejende sandsynligt), at planen ikke kunne føre til det ønskede resultat. Og at dette moment medførte, at skattevæsenet blev bragt i en uacceptabel risiko ved opkøbet. Hvis køberen på opkøbstidspunktet havde både vilje og evne til at eliminere skatteforpligtelsen gennem en plan, som køberen mente havde en høj grad af sikkerhed, foreligger der næppe bevis for forsæt til skyldnersvig. Men i de sager, der er afgjort indtil nu, har investeringer i usikre skattearrangementer ikke ført til frifindelser.

Ad 3: Rene proforma arrangementer

I en række af selskabstømmersagerne har politiets efterforskning vist, at køberens plan for håndteringen af skatterne i de købte selskaber byggede på rene proforma aftaler eller en avanceret camouflage, der skulle sløre tømningen af selskabet. Fra retspraksis kan nævnes blandt andet:

Østre Landsrets dom af 24. august 1998 om et af tiltaltes skatteprojekter: "Med hensyn til de aftaler, der blev indgået den 30. december 1991 om bygning af kornsiloe og svinestalde og oprettelse af 10 kommanditselskaber, bemærkes, at tiltalte ud fra sit kendskab til økonomien i koncernen, indholdet af kontrakterne og indtrykket af medkontrahenten måtte indse, at kontrakter til 175 mio. kr. var aldeles urealistiske, og at kontrakterne alene blev indgået med det formål at skabe grundlag for

forskudsafskrivninger".

Københavns Byrets dom af 11. juni 1999(forhold 1): *"Retten anser det for så åbenbart, at containertransaktionen var proforma, at det ikke kan have bragt tiltalte i god tro, at advokat X i sin rådgivning af tiltalte ikke tog afstand fra konstruktionen"*

Sammenfattende for alle tilfælde, hvor køberen har iværksat en "plan" for håndteringen af skatterne, kan det konstateres, at der ikke i nogen af de straffesager, der p.t. (januar 2003) er afgjort, har været tale om planer, der var så gennemtænkte og seriøse, at skatteplanlægningen gjorde det berettiget at tilegne sig selskabernes midler "på forhånd", nemlig i opkøbsfasen.

2.5.6. Oversigt over straffesagerne - strafudmålingen

Samtlige hovedpersoner på køber-siden i selskabstømmersagerne er dømt for skyldnersvig. I de få tilfælde, hvor der er sket frifindelse, er denne frifindelse begrundet i manglende bevis for forsæt hos den konkrete tiltalte (på grund af manglende indsigt i den måde, de købte selskaber blev behandlet på).

Selv om der er forskelle på de begrundelser, der findes i de frifindende domme, er det gennemgående i straffesagerne, at det hændelsesforløb, der er beskrevet i dette afsnit, er udtryk for kriminel adfærd. Spørgsmålet er herefter, hvilke personer, der kan dømmes. Som illustration kan nævnes: **Københavns Byrets dom af 2. marts 2001**, hvor der var seks tiltalte, men hvor 3 af de tiltalte blev frifundet. I sagens forhold A8 blev direktøren for opkøberselskabet G, der havde erhvervet et overskudsselskab og tømt det, dømt for skyldnersvig. I dette forhold var også en advokat tiltalt. De pengebevægelser, der foregik i forbindelse med tømningen af selskabet, var sket via advokatens klientkonti. Advokaten havde på en række andre punkter deltaget i opkøbet, og han havde modtaget et stort salær for sin indsats. Advokaten havde således indsigt i den måde, opkøbet skete på, og at der herved skete - i hvert fald - ulovlig selvfinansiering. Advokaten blev imidlertid frifundet i dette forhold, da det ikke var godtgjort at han (i modsætning til hovedmanden) beherskede opkøberselskabet. Det var heller ikke bevist, at advokaten kunne disponere over midlerne i overskudsselskabet. Det var alene bevist, at advokaten efter ordre fra hovedmanden sørgede for udvekslingen af henholdsvis købesummen og selskabets midler, og at han udbetalte udbyttet til hovedmanden. Det var endelig ikke godtgjort, at advokaten havde kendskab til overskudsselskabets økonomiske forhold i øvrigt. Under disse omstændigheder var der ikke grundlag for at fastslå, at advokaten havde forsæt til (medvirken til) skyldnersvig.

Ved strafudmålingen har domstolene navnlig lagt vægt på,

- om forholdene er begået systematisk,
- om forholdene er begået over en længere periode,
- om tømningen er begået af flere i forening,
- størrelsen af skattevæsenets tab,
- om kriminaliteten er af professionel karakter, eventuelt under anvendelse af en vanskeligt gennemskuelig fremgangsmåde og med anvendelse af udenlandske selskaber,
- om de tiltalte skal regnes som sagkyndige i selskabsret og skatteret,
- størrelsen af de beløb, de tiltalte modtog og disponerede over, og
- de tiltaltes udbytte ved handlerne.

Den første landsrettdom i de egentlige selskabstømmersager (**Østre Landsrets dom af 8. oktober 1992**)

udløste en straf på 3 år 6 måneders fængsel ved tømning af ét selskab, hvor den skyldige skat var 10 mio. kr. og udbyttet ca. 5 mio. kr.

Denne linie blev fulgt (eller måske strammet) ved den første dom i det "egentlige" retsopgør med selskabstømning, **Retten i Taastrups dom af 27. august 1997**, hvor hovedmanden blev straffet med 6 års fængsel for tømning af 26 selskaber med en samlet skattegæld på ca. 27 mio. kr. og et udbytte på ca. 9,5 mio. kr.

I de efterfølgende sager er der udmålt straffe i intervallet mellem betingede domme på få måneders fængsel (ved enkeltstående handler, overfor bipersoner, eller når der har været særlige omstændigheder) og op til 7 års fængsel i de mest omfattende sager, hvor statskassens tab har været i ca. 350 mio. kr. og gerningsmændenes udbytte tocifrede millionbeløb. Der er ingen eksempler på, at landsretten har anlagt en mildere vurdering end byretten. Tværtimod er der gennemgående sket en skærpelse af frihedsstraffen i anken.

De domfældte er desuden i de fleste tilfælde frakendt retten til at drive virksomhed i selskabsform. Offentlige erstatningskrav har i en række sager - men ikke i alle - været medtaget som en del af straffesagen. Disse krav er ikke i alle tilfælde taget til følge, men da udskudt til civile retssager. I de tilfælde, hvor en domfældt køber også har været sagsøgt i en civil erstatningssag, er køberen blevet dømt til at betale erstatning. I en række tilfælde er der efter påstand fra anklagemyndigheden i stedet sket konfiskation af udbyttet ved de strafbare handlinger.

Der verserer p.t. (februar 2003) to straffesager i Københavns Byret og tre ankesager i Østre Landsret med tilknytning til selskabstømmer-komplekset.

2.5.7. Sammenfatning

- Straffesagerne om selskabstømning omfatter tilfælde, hvor overskudsselskaber er blevet opkøbt ved ulovlig selvfinansiering, således at overskudsselskabet derved er blevet tømt.
- Opkøb af overskudsselskabet for selskabets egne midler indebærer, at køberen i hvert fald overtræder selskabslovenes regler om selvfinansiering og - efter omstændighederne - straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3, om ulovlig udlodning.
- Når selskabet allerede på opkøbstidspunktet er tømt qua den ulovlige udlodning, skal køberen sandsynliggøre, at der på dette tidspunkt forelå vilje og evne til at betale skattekravet eller at håndtere dette krav inden for lovens rammer. I modsat fald foreligger der - afhængig af køberens subjektive forhold i øvrigt - et tilfælde af skyldnersvig.
- Det kan ikke føre til frifindelse, at køberen lod overskudsselskabet indgå i et "skattearrangement" for derved at udskyde eller eliminere skatten, når det pågældende skattearrangement i udpræget grad var usikkert, spekulativt eller sammensat af proforma aftaler.
- Som udgangspunkt er der kun rejst tiltale mod de personer, der har handlet aktivt, haft fuldt indblik i transaktionerne og som har modtaget et betydeligt udbytte. Disse tiltalte er alt overvejende dømt efter anklageskriftet - helt eller delvist - i de afgjorte sager.
- Frifindelserne i straffesagerne mod købere af overskudsselskaber vedrører i de fleste tilfælde tiltalte, der efter bevisførelsen ikke har haft den fornødne indsigt i hovedmandens dispositioner.
- Strafniveauet i selskabstømmersagerne har i de groveste sager ligget noget over det niveau, der normalt kendetegner alvorlig økonomisk kriminalitet.

2.6. Indsatsen mod sælgerne

2.6.1. Oprettelsen af statsadvokaturen for selskabstømmerkriminalitet.

Der har siden 1993 været en betydelig offentlig - herunder politisk - interesse for selskabstømningerne, og der har blandt jurister, revisorer og andre fagfolk været delte opfattelser af, hvordan disse sager skulle bedømmes.

Som nævnt ovenfor i indledningen var det anklagemyndighedens oprindelige opfattelse, at der alene kunne rejses straffesager mod *køberne* af overskudsselskaberne og købernes rådgivere (i det omfang der kunne føres bevis for et kriminelt forsæt).

Denne holdning kom i løbet af 1997 under stadigt stigende pres i offentligheden. Blandt andet skrev fhv. skatteminister, dengang erhvervsminister Ole Stavad et indlæg i Berlingske Tidende den 23. februar 1997, hvor han gav udtryk for, at i alt fald revisorer, der havde solgt deres egne selskaber til selskabstømmerne, burde kunne straffes.

I løbet af efteråret tog kritikken af anklagemyndighedens rolle i sagerne yderligere fart, blandt andet da det kom frem, at en person, der tidligere havde ydet revisionsmæssig bistand til SØK, i 1992 havde solgt et selskab med en tilsyneladende skattegæld til en selskabstømmer i Slagelse (se herom senere nedenfor). Sagen fik omfattende omtale i Berlingske Tidende den 28. september 1997, hvor avisen tillige stillede spørgsmålstejn ved daværende statsadvokat Michael Clans habilitet i forhold til den pågældende revisor, som han tidligere havde haft et samarbejde med.

I november 1997 fremkom der i pressen oplysninger om, at Advokatrådets daværende revisionsfirma havde medvirket ved salg af et betydeligt antal selskaber til den førnævnte selskabstømmer. Partiet Enhedslisten indgav i slutningen af november anmeldelse mod fem advokater og disses revisorer. Anmeldelsen kom på baggrund af et responsum fra en advokat, der var af den opfattelse, at der i en række sager måtte kunne føres bevis for i hvert fald den særlige forsætsform, der kaldes *dolus eventualis* (eventualitetsforsæt eller hypotetisk forsæt).

Samtidig udsendte Told- og Skattestyrelsen et temanummer af bladet Tidsskrift for Skatteret (TfS) om selskabstømning. Det kunne udledes af artiklerne i tidsskriftet, at Told- og Skattestyrelsen var begyndt at gennemgå et antal sager på ny for at vurdere, om der kunne gøres strafansvar gældende over for især advokater og revisorer, der havde solgt egne selskaber. Der blev endvidere lagt op til, at en sælger i tilfælde af nettoafregning skulle kunne straffes efter straffelovens § 296 om ulovlig udlodning.

Derfor blev der den 12. januar 1998 afholdt et møde mellem de berørte statsadvokater og repræsentanter for Told- og Skattestyrelsen. På mødet kom det blandt andet frem, at styrelsen havde fundet ca. 400 sager, som man mente kunne føre til anmeldelser. Det blev aftalt, at såfremt der skulle indgives anmeldelser, skulle der forinden være afholdt et møde mellem SØK og styrelsen. Denne aftale blev imidlertid overhalet af andre begivenheder.

I begyndelsen af 1998 anmodede Justitsministeren den fungerende rigsadvokat for selskabstømmersager om at foretage en undersøgelse af daværende statsadvokat Michael Clans habilitet i forhold til selskabstømmersagerne generelt. Inden denne undersøgelse var afsluttet anmodede statsadvokaten selv

den 10. februar 1998 om at blive fritaget for arbejdet med selskabstømmersagerne, og derfor besluttede Justitsministeren, at sagsområdet skulle lægges under en nyoprettet statsadvokatur. Undersøgelsen af Michael Clans habilitet konkluderede i øvrigt, at han ikke var inhabil.

Den nye statsadvokats opgaver blev i en pressemeddelelse af 24. marts 1998 fra Justitsministeriet betegnet således: *"Den ny statsadvokat skal blandt andet stå for den videre behandling af de selskabstømmerkomplekser, der hidtil har været behandlet af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet. Det vil blive en central opgave at sikre en grundig vurdering af mulighederne for at gøre strafansvar gældende mod sælgere og rådgivere på sælgersiden"*.

Det fremgår yderligere, at statsadvokaten tillige fik ansvaret for koordination og behandling af selskabstømmersagerne foreløbig for en periode på 3 år.

2.6.2. Statsadvokaturens personale- og lokaleforhold

Ud over statsadvokaten kom det juridiske personale i den nye statsadvokatur til at bestå af to åremålsansatte vicesstatsadvokater og en statsadvokatassessor, som alle i forvejen var beskæftigede med selskabstømmersager i SØK. Senere blev der yderligere ansat en statsadvokatfuldmægtig.

Fra Rigspolitechefens afdeling A, afdelingen for særlig økonomisk kriminalitet, blev ni efterforskere tilført afdelingen, og der blev udlånt yderligere fire mand fra Rigspolitiets rejseafdeling. De sidstnævnte blev senere erstattet af fire efterforskere fra de større politikredse. Endelig blev to kontorfunktionærer fra SØK tilknyttet.

Statsadvokaturen blev således tildelt de fornødne resurser og havde, jf. Justitsministeriets pressemeddelelse af 28. marts 1998, en klart defineret opgave med hensyn til behandlingen af sagerne mod sælgerne af selskaber.

Det var en klar fordel, at der som udgangspunkt kun var en ansvarlig myndighed til at fastlægge rammerne for behandlingen af sagerne, uanset hvor i landet de havde hjemsted. Dette skabte en betydelig grad af ensartethed i efterforskningen og den videre sagsbehandling. Det kan kun anbefales, at myndighederne i en tilsvarende situation tidligt får udnævnt en ansvarlig myndighed til at varetage sagsbehandlingen - og tilføre denne myndighed de nødvendige midler. Dette behøver naturligvis ikke være en nyoprettet myndighed. Efterhånden som sagsbehandlingen skrider frem, kan de eksternt tilførte ressourcer herefter tilbageføres, sådan som det skete i den særlige statsadvokatur.

2.6.3. Anmeldelser

I henhold til journaloplysninger blev der i perioden fra ultimo marts 1998 til den 18. januar 1999 registreret i alt 221 ny anmeldelser vedrørende sælgere af selskaber. Disse anmeldelser omfattede ca. 770 enkeltpersoner.

Told- og Skattemyndighederne havde i deres undersøgelser fokuseret på handler, hvor en række aftalte kriterier var opfyldt. Blandt andet afregningsmetoden, størrelsen af den aftalte overkurs, tidspunktet for handlen, sælgerens profession, antallet af salg og baggrunden for etableringen af overskudsselskabet.

Anmeldelserne blev indledningsvist gennemgået af en politimand og en jurist med henblik på at afgøre, om sagen skulle efterforskes eller om den straks kunne afvises som grundløs eller forældet. Af Justitsministeriets besvarelse den 8. marts 2001 af et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg (nr. 110, 2. februar 2001) fremgår det, at i alt 41 anmeldelser blev afvist på grund af forældelse, og heraf var forældelsen indtrådt inden anmeldelsestidspunktet i de 35.

Det fremgår af en artikel i Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-99, at ca. 65 anmeldelser inklusive de forældede forhold blev afvist umiddelbart i forbindelse med den indledende visitation. Det drejede sig typisk om selskabshandler, der havde fundet sted tidligt i perioden, dvs. frem til udgangen af 1991, og hvor der var tale om relativt lave overkurser på selskabsskatterne.

Ud af de ca. 180 sager, som blev efterforsket, blev der rejst tiltale i fire egentlige sælgersager, som er nærmere omtalt nedenfor, samt i en sag, der vedrørte medvirken på købersiden, hvilken sag ikke bliver omtalt yderligere. Den strafferetlige forfølgning i de øvrige ca. 176 sager blev indstillet efter grundig efterforskning af alle de impliceredes forhold. I en del af sagerne var der ikke grundlag for at rejse sigtelser, jfr. retsplejelovens § 749, stk. 2, jfr. § 742, stk. 2. En anden del blev afsluttet efter udfaldet af de straffesager, der blev rejst, var kendt og analyseret.

2.6.4. De rejste tiltaler og resultatet af straffesagerne

Et moment i tre af de rejste sager var, at de pågældende selskaber var stiftet til brug for skattearrangementer, hvorved selskabsejeren - ved at anskaffe afskrivningsberettigede aktiver i et sambeskattet datterselskab og ved foretagelse af skattemæssige afskrivninger - kunne regulere moderselskabets skattebetalinger. Som følge af de foretagne afskrivninger var datterselskaberne reelt insolvente, idet de i tilfælde af ophør ikke ville være i stand til at udrede de latente skatter.

Det var i disse tilfælde muligt at finde en køber, som ville betale overkurs for skatterne, selv om selskabet var insolvent. Dette var efter statsadvokatens opfattelse så usædvanligt, at sælgerne burde have indset, at købers hensigter ikke var reelle.

Imidlertid skete der i alle tre sager frifindelse. Domstolens begrundelse var i det væsentlige, at sælger ikke kunne vide, at erhvervelsen skete ved brug af selskabernes egne midler, og at køber havde indestået for, at selskaberne blev erhvervet med fortsat drift for øje. Der var således ikke bevis for, at sælgeren havde forsæt til (medvirken til) skyldnersvig.

Ved **Østre Landsrets dom af 22. februar 2000** skete der således frifindelse af en sælger, der d. 17. maj 1993 havde solgt et overskudsselskab med en overkurs på 80% for skatteforpligtelsen. Landsretten slog fast, at dette salg ikke kunne karakteriseres som en "normal forretningsmæssig disposition". Køberen havde imidlertid forevist en udtalelse fra en revisor i et stort revisionsfirma, der beskrev den skatteplanlægning, køberen angiveligt havde foretaget. Sælgerens egne rådgivere mente, at den beskrevne model var lovlig. Sælgeren havde også forlangt, at køberen skulle dokumentere bl.a., at han faktisk gennemførte de planlagte investeringer til at nulstille skatten i overskudsselskabet. På denne baggrund fandt flertallet blandt dommerne i landsretten, at det ikke var godtgjort, *"at tiltalte indså, at selskabets likvide midler ville blive unddraget fra at tjene selskabets kreditorer til fyldestgørelse, eller at han anså dette for overvejende sandsynligt"*.

I den fjerde sag forelå der et ret sent tilfælde af nettofinansiering hvilket, sammenholdt med en høj kurs

på skatten, førte til tiltalerejsningen. Sagen blev aldrig gennemført til dom, idet statsadvokaturen i lyset af de tre førnævnte afgørelser valgte at frafalde tiltalen.

Det bemærkes, at anklagemyndigheden allerede i 1998-1999 havde haft mulighed for at forelægge problemstillingen om sælgernes strafansvar for domstolene. I en sag mod tre købere af overskudsselskaber var der tillige rejst tiltale for de tre personers salg af det anpartsselskab, de havde anvendt til at opsamle indtægterne ved selskabshandlerne. Der var således tale om en ganske speciel situation, hvor sælgeren - inden salget af overskudsselskabet - selv havde været involveret i mere end 100 handler med andre overskudsselskaber, og hvor sælgeren på tidspunktet for salget havde betydeligt kendskab til, at der i andre handler var sket en regelret tømning af de handlede selskaber (i flere tilfælde var tømningen udført af de tiltalte selv).

I **Vestre Landsrets dom af 19. juni 1999** udtalte landsretten om de tiltaltes ansvar som sælgere af deres eget overskudsselskab,

- at salget skete i oktober 1993,
- at de tiltalte havde et meget betydeligt kendskab til markedet for handel med overskudsselskaber,
- at de var bekendt med de forskellige afregningsmetoder,
- at de tiltalte vidste, at der for en del af de allerede solgte selskaber ikke var sket en lovlig håndtering af skatten,
- at lovgivningsmagten på dette tidspunkt havde forsøgt at bremse salgene af overskudsselskaber, og at fænomenet var offentligt omtalt,
- at de tiltalte herefter, ved ikke at sikre sig at køberne kunne håndtere skatteforpligtelsen lovligt, burde have indset, at der ved salget ville opstå en betydelig risiko for skattevæsenets krav, fordi (1) køberen betalte en meget høj overkurs for skatten, kurs 75, (2) at de fleste metoder til at eliminere skatten var forsvundet ved lovændringer, (3) at det var usikkert, om selskabet kunne omlægge regnskabsår, hvilket var en forudsætning for transaktionen, og (4) at sælgerne deltog i at tilrettelægge et opkøb, hvor selskabet blev købt for egne midler.

Som det ses opstiller landsretten en række kumulative betingelser for, at strafansvar for sælgeren kan komme på tale. Havde landsretten ment, at et salg til kurs 75 i oktober 1993 var nok til at udløse strafansvar, var der ingen grund til at nævne de øvrige, særlige omstændigheder. Selv om afgørelsen er konkret begrundet, er der grundlæggende overensstemmelse mellem Vestre Landsrets vurdering og den vurdering, der blev anlagt i de egentlige sælger-sager.

Straffesagerne mod sælgerne blev efterforsket grundigt, og de grundlæggende retssikkerhedsgarantier blev overholdt. Ikke mindst princippet om, at ingen må tiltales, hvis der ikke på det foreliggende grundlag er rimelig grund til at tro, at den pågældende vil blive dømt.

2.6.5. Sammenfatning

- I 1997 blev det besluttet at tage den strafferetlige vurdering af sælgere af overskudsselskaber op til revision.
- Der blev oprettet en særlig statsadvokatur til at efterforske og afgøre den mulige ansvarsplacering i en række sager, der var udvalgt efter en række kriterier i samarbejde med told- og skattemyndighederne.
- De sager, der blev fundet efter de nævnte kriterier, og som ikke umiddelbart kunne afvises som

forældede eller grundløse, blev grundigt efterforsket.

- Der blev rejst tiltalte mod sælgere i fire sagskomplekser, der var egnede som prøvesager.
- Efter udfaldet af disse prøvesager, hvor de tiltalte blev frifundet, blev de resterende sager afsluttet.

2.7. Afslutning

2.7.1. Ressourceforbruget

Som tidligere omtalt krævede efterforskningen af selskabstømmersagerne betydelige ressourcer hos politi og anklagemyndighed.

Der findes ikke nogen opgørelser over, hvor mange årsværk politipersonalet har anvendt på sagerne, men i perioder har der været tale om en meget betydelig indsats. Der findes derimod opgørelser over anklagemyndighedens ressourceforbrug fra 2000 og fremefter.

Det skal i denne sammenhæng oplyses, at det i 1995 blev besluttet i første omgang at oprette tre stillinger som politiassessor på åremål for at styrke indsatsen på området. Dette viste sig hurtigt at være utilstrækkeligt, hvorfor der i begyndelsen af 1996 blev oprettet otte åremålsstillinger som vicesstatsadvokat særligt med henblik på gennemførelsen af selskabstømmersagerne. Stillingerne blev placeret med to stillinger hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, to stillinger hos Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby, to stillinger hos Statsadvokaten for Sjælland, en stilling hos Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm og en stilling hos Statsadvokaten i Viborg.

I henhold til et notat, udarbejdet af SØK i februar 2001, var der i år 2000 i alt 15 anklagere, heraf otte vicesstatsadvokater, en vicepolitimester og seks assessorer, helt eller delvist beskæftiget med selskabstømmersager. Dette antal var også gældende for årene 1998 og 1999, hvor indsatsen var på sit højeste, medens der var lidt færre i de foregående år.

I henhold til det nævnte notat faldt antallet af anvendte årsværk i 2001 med fire og i 2002 med yderligere tre. Det forventes, at antallet af årsværk vil falde planmæssigt frem til afslutningen af den sidste domsforhandling. Indsatsen vil være helt afsluttet i 2005, bortset fra én sag, der på grund af særlige omstændigheder afventer ankebehandling.

Som gennemsnit for perioden ultimo 1995, hvor de sidste anmeldelser i købersagerne var modtaget i anklagemyndigheden, og frem til 2003 kan det herefter groft skønnes, at anklagemyndigheden hvert år har måttet afsætte ca. 10 årsværk. Hertil kommer de ressourcer, kriminalpolitiet har indsat. Dette omfatter et betydeligt antal efterforskere og kontorpersonale, navnlig i perioden mellem 1995 og 1999.

Det er ikke muligt at foretage en samlet opgørelse over de udgifter, retsopgøret mod selskabstømmerne har påført statskassen. Ud over politiets og anklagemyndighedens indsats, der er beskrevet i dette afsnit, har straffesagerne optaget tid og plads i domstolssystemet. Der har været meget store udgifter til forsvarersalærer, ekstern revision, rejseomkostninger m.v. Retshåndhævelse koster imidlertid (mange) penge, og ikke mindst i komplicerede økonomiske sager er det nødvendigt at sætte betydelige resurser ind, hvis sagerne skal føres igennem til dom. En halvhjertet indsats vil ikke give et godt resultat.

Om retsopgøret mere overordnet set trods alt har været en "god forretning" for samfundet, fordi sagerne både i den seriøse og den mindre seriøse del af erhvervslivet har medført en anden opfattelse af grænsen mellem det "smarte" og det kriminelle, må være op til eftertiden at vurdere. Det må også fremhæves, at det samlede retsopgør vel har været omkostningskrævende, men at resultatet - i kraft af told- og skattemyndighedernes indsats i erstatningssagerne - har været, at det meste af statskassens tab er blevet dækket.

Retsplejeloven er ikke oprindeligt udarbejdet med hovedsigte på straffesager om økonomiske forbrydelser, der ofte har et meget stort faktum og vanskelige civilretlige problemstillinger - og tiltalte, der kan have en interesse i at trække alting i langdrag og at gøre en sag så uoverskuelig som muligt. Heller ikke politi og anklagemyndighed er organiseret således, at der altid kan reageres prompte overfor en så stor udfordring, som selskabstømningerne var.

Hvis der inden for de nugældende regler i retsplejeloven skal gennemføres en hurtigere (og dermed billigere) sagsbehandling, kræver dette en optimal tilrettelæggelse af arbejdet ved (og i perioder større tilførsel af ressourcer til) politi og anklagemyndighed. Desuden er der behov for en mere aktiv indsats fra domstolens side, sådan at processen ikke trækkes unødigt i langdrag, jf. afsnit 2.3 og 2.4, ovenfor.

I andre lande gennemføres komplicerede, økonomiske straffesager ofte på væsentlig kortere tid end i Danmark. Der er behov for løbende at vurdere, om der kan hentes erfaringer (fra sagsbehandling og fra lovgivning) fra udlandet, sådan at processen kan blive mere effektiv, hurtigere og billigere - uden det går ud over den tiltaltes retssikkerhed. Mere smidige procesregler ville utvivlsomt kunne give hurtigere retsforfølgning og mere overskuelige domsforhandlinger. Anklagemyndigheden og domstolene har en væsentlig interesse i en sådan reform. De tiltalte vil alt andet lige også have det.

2.7.2. Muligheder for en forebyggende indsats

Forløbet af selskabstømmersagerne har naturligvis (igen) givet anledning til overvejelser om, hvorvidt myndighederne ved en forebyggende indsats kan hindre tilsvarende situationer i at opstå. Straffesagerne om selskabstømning har ført til et mere snævert samarbejde mellem de centrale myndigheder, f.eks. ved oprettelsen af kontaktudvalget, hvor blandt andet SØK, Told- og Skattestyrelsen og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen løbende vurderer det billede, der aftegnes af den økonomiske kriminalitet i Danmark.

Det intensiverede samarbejde foregår inden for de rammer, den nugældende lovgivning fastsætter. Efter retsplejeloven kan politiet først anvende egentlige tvangsmidler (ransagning, edition og lignende), når der foreligger en konkret mistanke mod en eller flere personer. Skattemyndighederne kan i almindelighed først gå ind i en sag, når der er indgivet selvangivelse, eller en sådan efter udløbet af gældende frister ikke foreligger. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver er blevet udvidet som følge af erfaringerne med selskabstømmerne, men denne myndighed har kun få muligheder for at lave kontrolforanstaltninger og skal primært påse, at regnskaber i behørigt revideret stand indgives inden for selskabslovgivningens frister. Svigter revisor sin opgave, har styrelsen kun i særlige tilfælde mulighed for at skride ind.

Inden for disse rammer er det imidlertid muligt at opfange tendenser, som det før selskabstømmersagerne var meget vanskeligt at beskrive og at gøre noget ved. Allerede i dag har det i flere tilfælde været muligt at opdage usædvanlige forretningsforhold ved at kombinere de oplysninger, der foreligger forskellige steder i administrationen. Der er nu mere fokus på at opfange mislige forhold i selskaber, der tvangsopløses eller går konkurs uden midler til at gennemføre en egentlig bobehandling. Advokater,

revisorer, banker og andre fra den private sektor er desuden blevet aktive medspillere i indsatsen for at forhindre økonomisk kriminalitet. Samfundet er hermed bedre rustet til at modstå en lignende udfordring i fremtiden.

Retsopgøret efter selskabstømningerne har været den største samlede opgave, anklagemyndigheden har haft siden retsopgøret efter besættelsen. Med afslutningen af de sidste straffesager vil opgaven inden for en nær fremtid være løst. Meget blev lært, og nogle regler og samarbejdsrelationer bør justeres. Men det forekommer alligevel berettiget at drage den overordnede konklusion, at retsplejelovens regler trods alt er egnede til at sikre de tiltaltes retssikkerhed og til at sikre en effektiv retshåndhævelse - også i sagskomplekser af denne karakter.

Bilag

Oversigt over sagskomplekset, januar 2003

	Påtale- myndighed	Sagskompleks, endelig dom afsagt af: ØL=Østre Landsret, VL=Vestre Landsret (Ankesagen omfatter ikke i alle tilfælde alle tiltalte)	Antal tiltalte
1	Køge	F-sagen, ØL	1
2	Frederikssund	Guld-sag I, Retten i Frederikssund	2
3	SØK	H-sagen, ØL	3
4	Århus	Erhvervsinstitut-sagen, VL	3
5	Århus	M&B-sagen, Retten i Århus	2
6	SØK	Globus Gruppen, ØL	2
7	København	Centra Finans, ØL	2
8	Slagelse	M-consult, ØL	1
9	København	Århus Nord-sagen, Kbh. Byret	3
10	SØK	Virksomhedsformidlerne, ØL	3
11	SØK	Tronsøe-sagen, ØL	3
12	Odense	Barkhill Invest-sagen, ØL	4
13	Frederikssund	Guld-sag II, ØL	8
14	Kolding	Triton International-sagen, VL	3
15	SAS	KBUS-sagen, sælgersag, ØL	1
16	København	R-sagen, ØL	1
17	SAS	HOP nr. 7, sælgersag, Kbh. Byret	2
18	SAS	Sælgersag, Kbh. Byret	1
19	SØK	Impala-sagen, Kbh. Byret	3
20	Odense	Bruun-Invest sagen, ØL	1

21	Frederikssund	Lacewood-sagen, ØL	5
22	København	H-sagen, under anke til ØL	8
23	SØK	Scanbox-sagen, Kbh. Byret	2
24	København	AKS-sagen, ØL	1
25	SØK	Agio/Pallas-sagen, ØL, T1 tilladelse til anke til Højesteret	5
26	Slagelse	F-sagen, under anke til ØL	7
27	København	S-sagen, formidler, under anke til ØL	1
28	SØK	UDP-sagen, under domsforhandling i Kbh. Byret	2
29	SØK	Kruma-sagen, under domsforhandling i Kbh. Byret	2
		Ventende sager	2
I alt			84

I byretten er der faldet dom over 78 personer pr. februar 2003. Verserende sager er markeret med grå farve.

14 tiltalte er frifundet. Anklagemyndigheden har anket overfor seks af disse. Fem frifindelser er ændret i anken.

64 tiltalte er dømt helt eller delvis efter anklageskriftet. Heraf har 42 anket. Tre domfældte er p.t. frifundet i anken.

Afsnit 3

Den strafferetlige behandling af konkurrencelovs-overtrædelser

Af statsadvokat Henning Thiesen, vicesstatsadvokat Sonja Ponikowski og statsadvokatfuldmægtig Hans Jakob P. Folker

3.1. Indledning

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet har i 2001-2002 gennemført de første straffesager ved domstolene om overtrædelse af den nye konkurrencelov, herunder i det væsentligste tilendebragt det strafferetlige opgør med det såkaldte el-kartel. Sideløbende med behandlingen af de konkrete sager, der udover de ca. 360 el-kartelsager tillige pr. 31. december 2002 omfatter 16 andre sager eller sagskomplekser, har der været arbejdet på at omsætte anvisningerne i konkurrencelovens forarbejder med hensyn til bøder til praktisk strafferet.

I det følgende beskrives hovedpunkter i det strafferetlige arbejde med sagerne m.v.

3.2. Den nye konkurrencelov

Ved lov nr. 384 af 10. juni 1997, der trådte i kraft den 1. januar 1998, blev den danske konkurrencelov tilpasset til EU-konkurrenceretten.

Af bemærkningerne til konkurrenceloven fremgår blandt andet, at hensigten med tilpasningen til EU-konkurrencereglerne er at skabe optimale muligheder for et godt samspil mellem de danske og de EU-retlige konkurrenceregler samt at sikre, at de konkurrenceretlige vilkår her i landet ikke adskiller sig markant fra det, der gælder efter EU-reglerne.

Tilpasningen til EU-konkurrenceretten er i korte træk gennemført ved, at det i konkurrencelovgivningen hidtidigt anvendte gennemsigtigheds- og kontrolprincip er blevet udskiftet med et forbud mod henholdsvis konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling svarende til EF-Traktatens artikel 81 og 82.

Konkurrenceloven finder efter lovens § 2, stk. 1, anvendelse på alle former for erhvervsvirksomhed.

Hidtil har de sager der er blevet behandlet af statsadvokaturen drejet sig om forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler. Forbudet findes i konkurrencelovens § 6, stk. 1, og lyder således:

"Det er forbudt for virksomheder m.v. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen¹">

Forbudet mod misbrug af dominerende stilling findes i konkurrencelovens § 11, stk. 1, der lyder således:

"Det er forbudt for en eller flere virksomheder m.v. at misbruge en dominerende stilling".

Som nævnt svarer konkurrencelovens forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling i indhold og opbygning til de tilsvarende forbud i EF-Traktatens artikel 81 og 82. I bemærkningerne til konkurrenceloven er følgelig også angivet, at praksis fra EU-konkurrenceretten, vil være vejledende for fortolkningen af § 6 og § 11 i det omfang, det faktiske grundlag vurderet efter danske markedsforhold må antages at være det samme.

Det nærmere samspil mellem EU-konkurrenceretten og den danske konkurrencelov er reguleret i konkurrencelovens § 4. Efter denne bestemmelse finder den danske konkurrencelovs bestemmelser om konkurrencebegrænsende aftaler ikke anvendelse hvis en aftale er fritaget efter EU-konkurrencereglerne (one-stop-shop-princippet).

Konkurrencelovens straffbestemmelse findes i lovens § 23. Efter bestemmelsens stk. 1 straffes forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelser af forbudene i konkurrencelovens § 6 og § 11² med bøde.

Siden vedtagelsen af 1997-loven er konkurrenceloven blevet ændret to gange. Dette er sket ved lov nr. 416 af 31. maj 2000 og senest ved lov nr. 426 af 6. juni 2002, der trådte i kraft den 1. august 2002.

Det samlede lovgrundlag findes i dag optrykt i lovbekendtgørelse nr. 539 af 28. juli 2002 af

konkurrenceloven.

1) Forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, skal ses i sammenhæng med bagatelreglen i konkurrencelovens § 7 og de gruppefritagelsesregler, der er udstedt i medfør af konkurrencelovens § 10. Endvidere skal forbudet ses i sammenhæng med konkurrencelovens § 8, hvorefter Konkurrencerådet har mulighed for på visse betingelser at fritage konkurrencebegrænsende aftaler individuelt fra forbudet i konkurrencelovens § 6.

2) Førstegangsmisbrug af dominerende stilling er gjort strafbart for misbrug begået efter den 1. juli 2002

3.3. Bødediskussionen

I samtlige konkurrencelove, herunder også ved den seneste lovændring fra 2002, er der i forarbejderne givet anvisninger med hensyn til bødeudmålingen.

Bødediskussionen har navnlig drejet sig om, hvorvidt bødeniveauet for overtrædelse af den danske konkurrencelov skulle svare til bødeniveauet i EU, hvor bøder i medfør af artikel 15 i Rfo. 17/62 kan udmåles på op til 10 % af den involverede virksomheds omsætning³.

I bemærkningerne til 1997-loven lagdes op til en betydelig skærpelse af bødeniveauet i forhold til den tidligere konkurrencelov. Endvidere lagdes der op til, at der ved bødeudmålingen skulle lægges betydelig vægt på de enkelte virksomheders størrelse. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt det skærpede bødeniveau skulle svare til niveauet for overtrædelse af EU-konkurrencereglerne fandtes dette ikke at være i overensstemmelse med danske strafferetlige traditioner.

Den 30. marts 2000 fremsatte erhvervsministeren med L 242 forslag om ændring af konkurrenceloven. I bemærkningerne til det fremsatte lovforslag var der i forhold til 1997-loven lagt op til, at bøderne for overtrædelse af loven nu skulle op på EU-niveau.

Ved Folketingets behandling af lovforslaget anførte Erhvervsudvalget imidlertid i sin betænkning af 18. maj 2000, at bødeniveauet ved overtrædelser af konkurrenceloven generelt burde følge danske retstraditioner for overtrædelser af erhvervslovgivning i øvrigt, idet udvalget samtidig understregede, at der ikke fandtes ét bødeniveau for overtrædelse af dansk erhvervslovgivning, men at bødeniveauet varierer fra lov til lov, og at bøden i den konkrete sag afhænger af en række forhold, herunder af overtrædelsens grovhed, varighed og af, om virksomheden tidligere har overtrådt de pågældende regler.

Forarbejderne til 2000-loven dannede herefter baggrund for, at der i anklagemyndigheden blev udarbejdet et baggrundsnotat af 18. januar 2001 om den strafferetlige behandling af konkurrencelovsovertrædelser.

Efter de i baggrundsnotatet angivne retningslinjer lægges der ved bødeudmåling vægt på overtrædelsens grovhed, varighed, fortjeneste, skærpene og formildende omstændigheder og betalingsevnen.

Ved vurderingen af overtrædelsens grovhed sondres mellem *mindre alvorlig*, *alvorlig* eller *meget alvorlig* overtrædelser, således, at der for de alvorligste overtrædelser tages udgangspunkt i et bødebeløb på over 500.000 kr⁴. For de mindre alvorlige og alvorlige overtrædelser tages udgangspunkt i bøder på henholdsvis op til 100.000 kr. og mellem 100.000-500.000 kr.

Hertil kommer så de øvrige angivne momenter i bødeudmålingen.

De i baggrundsnotatet anvendte bødeprincipper svarer til de principper der anvendes i EU-konkurrenceretten.

Senest er der i forarbejderne til 2002-loven lagt op til, at det på baggrund af Erhvervsudvalgets betænkning af 18. maj 2000 anlagte bødeniveau skal hæves betydeligt. Dette omtales nærmere nedenfor.

Som led i bødediskussionen har også spørgsmålet om fængsel til karteldeltagere været overvejet. Fængsel kendes fra andre landes konkurrencelovgivninger⁵.

3) Kommissionen har i retningslinjer af 14. januar 1998 for beregning af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2 i Rfo. nr. 17/62 og artikel 65 i EKSF-traktaten mere vejledende angivet, at de påregnelige bøder for de alvorligste overtrædelser af EU-konkurrencereglerne vil tage udgangspunkt i bøder på 20 mio. Euro eller derover.

4) Som et eksempel på meget alvorlige overtrædelser kan nævnes pris- eller markedsdelingsaftaler mellem virksomheder på samme omsætningsniveau også benævnt horisontale konkurrencebegrænsninger.

5) I OECD-rapporten Fighting Hard-Core Cartels fra 2002 er foretaget en gennemgang af lande med fængsel i strafferammen for kartelkriminalitet. Det fremgår at strafferammerne varierer fra 2-6 år. I England er der for nylig indført fængsel i strafferammen for grovere konkurrencelovsovertrædelser.

3.4. El-kartellet

Sagerne om tilbudskoordinering i el-installationsbranchen blev de første straffesager efter den nye konkurrencelov.

Foranlediget af en række afsløringer i Børsens Nyhedsmagasin påbegyndte Konkurrencestyrelsen ultimo 1998 optrevlingen af sagerne.

Opklaringsarbejdet lettedes af, at en række af branchens virksomheder fra starten valgte at samarbejde om sagernes opklaring.

Frem til sommeren 2001 indgav Konkurrencestyrelsen anmeldelser til statsadvokaturen mod ca. 360 el-installationsvirksomheder for tilbudskoordinering af over 700 licitationer og/eller underhåndsbud.

Anmeldelserne omfattede udelukkende licitationer udført i 1998.

De anmeldte virksomheder var anmeldt i meget forskelligt omfang. Nogle virksomheder var anmeldt for deltagelse i tilbudskoordinering af over 200 licitationer. Andre af virksomhederne var anmeldt for at have deltaget i koordinering af én enkelt licitation. Geografisk var både virksomheder og koordinerede licitationer spredt over hele landet.

For at sikre en koordineret efterforskning etableredes derfor i statsadvokaturen en særlig efterforskningsgruppe bestående af 12 polititjenestemænd. Efterforskningsgruppen har siden foretaget et meget betydeligt antal afhøringer med henblik på at klarlægge de anmeldte virksomheders deltagelse i koordineringen.

Med henblik på at få fastlagt bødeniveauet for overtrædelse af loven gennemførtes fire prøvesager i 2. halvår 2001.

Anklageskrifterne i prøvesagerne blev med få variationer formuleret således:

"overtrædelser af konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 6, stk. 1 ved [i en nærmere angiven periode] at have indgået aftaler, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet [den tiltalte virksomhed] i forbindelse med at [nærmere angivne licitationer] til en samlet værdi af [antal kr. ekskl. moms] var udbudt i licitation eller som underhåndsbud, på ikke nærmere fastlagte tidspunkter forud for hver enkelt budafgivelse telefonisk og/eller ved møder med en eller flere af de andre bydende, heriblandt [andre virksomheder], hvis sager behandles særskilt, deltog i en koordinering af tilbudsgivningen bl.a. ved at aftale eller ved at være med til at aftale hvem af de bydende, der skulle afgive det vindende bud overfor [nærmere angivne bygherrer], hvoraf [den tiltalte virksomhed] vandt [nærmere angivne licitationer]."

Til brug for prøvesagerne havde statsadvokaturen udarbejdet et notat af 30. maj 2001 om bødepåstanden i sagerne om tilbudskoordinering i el-installationsbranchen indeholdende en bødeberegningsmodel, hvorefter bøderne til de involverede virksomheder blandt andet var sat i forhold til antallet og værdierne af de licitationer den enkelte virksomhed havde været med til at koordinere.

Endvidere indgik det i beregningsmodellen, at statsadvokaturen ikke ville udtale sig imod, at virksomheder der havde samarbejdet under sagernes opklaring fik et bødenedslag på 10, 15 eller 20 %.

Såfremt domstolene godkendte bødeberegningsmodellen ville det indebære, at de mest aktive virksomheder ville få bøder på omkring 3.000.000 kr., mens de mindste bøder omvendt ville komme til at ligge i størrelsesordenen 20.000 kr.

Den første sag blev behandlet ved Retten i Nyborg den 24. september 2001, de to næste sager blev behandlet i Københavns Byret den 19. november 2001, og den fjerde sag blev gennemført ved Retten på Frederiksberg den 13. december 2001.

Samtlige byretter tog udtrykkeligt stilling til bødeberegningsmodellen, og godkendte denne. I præmisserne for Retten i Nyborgs afgørelse hedder det således blandt andet:

"Retten har nøje overvejet den beregningsmåde for bøderne, der fremgår af Statsadvokatens notat af 30. maj 2001. Det er rettens opfattelse, at de elementer, der indgår i bødeudmålingen kan tiltrædes, således at forseelsens grovhed og varighed er afgørende for bødeudmålingen. Retten finder det endvidere rigtigt, at tiltaltes eventuelle fortjeneste ikke får indflydelse på bødestørrelsen, idet fortjenesten ikke lader sig fastlægge præcist og derfor åbner muligheder for skønsmæssige afgørelser. Retten kan endvidere tiltræde notatets skærpene og formildende omstændigheder, idet retten finder det rigtigt at foretage en betydelig differentiering i mellem de virksomheder, der ved kartelaftalen har fået mange licitationer, og de virksomheder, der kun har fået ganske få. Det bør endvidere have betydning, hvor mange licitationer man har deltaget i, hvor der er sket tilbudskoordinering og retten kan derfor tiltræde den i notatet angivne fremgangsmåde. Endelig finder retten, at det i overensstemmelse med tankerne i straffelovens § 84, stk. 1, nr. 9, er rimeligt, at give et nedslag i bøden, såfremt virksomheden samarbejder med Konkurrencestyrelsen i forbindelse med opklaringen af sagskomplekser af den her omhandlede art. På

grundlag af bemærkningerne til konkurrenceloven finder retten, at notatets bundgrænse for bødeberegningen på 20.000 kr. er i overensstemmelse med lovens intentioner, ligesom den i notatet skitserede forholdsmæssige skærpelse af bøden for de mest aktive virksomheder i tilbudskoordineringen findes rimelig..."

De i sagerne involverede virksomheder vedtog på baggrund af retternes tilkendegivelser indenrettlige bøder på henholdsvis 90.450 kr., 260.000 kr., 300.000 kr. og 1.182.800 kr.

Efter tilendebringelse af de fire prøvesager påbegyndtes den anklagemæssige behandling af de øvrige el-sager.

Som de første sager behandlede de virksomheder der fra starten havde samarbejdet med både Konkurrencestyrelsen og politi- og anklagemyndigheden.

I løbet af de første måneder af 2002 udsendtes således bødeforelæg til branchens største virksomheder. Bøderne til disse virksomheder har samlet udgjort ca. 14 mio. kr.

Siden hen er sagerne blevet behandlet etapevis. De sidste bødeforelæg blev udsendt i november måned 2002.

Statsadvokatens behandling af sagerne har pr. 31. december 2002 resulteret i udsendelsen af 260 bødeforelæg (inkl. de ovenfor omtalte fire prøvesager) og meddelelse af 103 påtaleopgivelser.

De samlede bødekraft på de vedtagne bødeforelæg beløber sig til ca. 24.5 mio. kr. fordelt på ca. 200 bødevedtagelser.

Ud af de ca. 360 anmeldte el-sager pågår der forsat en behandling af ca. 59 sager, hvor en virksomhed har gjort indsigelser eller hvor bødeforelægget ikke er blevet betalt. De pågældende sager forventes at blive tilendebragt i løbet af 2003, og vil formentlig munde ud i nogle domsforhandlinger.

I oversigtsform ser statsadvokatens arbejde med el-kartellet målt på hele sager således ud⁶:

Anmeldte forhold	Antal sager	Påtaleopgivelser	Bødevedtagelser	Uafklaret
301-400	1	0	1	0
201-300	2	0	2	0
101-200	2	0	2	0
51-100	0	0	0	0
26-50	15	0	13	1
11-25	52	7	33	12
6-10	65	12	41	12
1-5	236	84	109	34

6) Oversigten bygger på taloplysninger om hele sager. Der er således ikke er taget højde for,

at virksomhederne typisk er blevet anmeldt for flere forhold end de har vedtaget bøder for. Endvidere er tallet for antal sager større end det sammenlagte tal for påtaleopgivelser, bødevedtagelser og uafklarede sager. Årsagen hertil er, at nogle af sagerne som følge af virksomhedernes selskabsretlige forhold er behandlet under ét.

Bødekravet i de ca. 59 uafklarede sager ligger i størrelsesordenen 3.5 mio. kr., og vedrører som det fremgår af oversigten fortrinsvis et begrænset antal forhold.

Som et sidste led i behandlingen af el-kartelsagerne har det været overvejet i hvilket omfang forurettede bygherrer havde adgang til aktindsigt i de udenretligt afgjorte sager, herunder om offentlighedsloven gav mulighed for en generel offentliggørelse af identiteten på de i sagskomplekset involverede virksomheder.

Til brug for justitsministerens besvarelse af et folketingsspørgsmål herom udarbejdede statsadvokaturen den 6. september 2002 en nærmere redegørelse for disse problemstillinger.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokaturens opfattelse, hvorefter der ikke burde ske en generel offentliggørelse af navnene på de involverede, men at der i stedet i medfør af offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt., om meroffentlighed etableredes en ordning, hvorefter bygherrerne efter begæring fik oplysninger om udenretligt afgjorte sager med henblik på deres eventuelle overvejelser om, hvorvidt der er grundlag for at rejse erstatningskrav over for nogen af de pågældende el-installationsvirksomheder.

Statsadvokaturen har siden da modtaget og behandlet et større antal anmodninger fra private og offentlige bygherrer om aktindsigt.

3.5. Øvrigt behandlede konkurrencestraffesager

Sideløbende med anmeldelserne i el-kartelsagerne har Konkurrencestyrelsen pr. 31. december 2002 indgivet anmeldelse i 16 andre sager eller sagskomplekser.

I oversigtsform ser sagerne sådan ud:

Sagstype	Branche	Virksomheder	Status
Bindende videresalgsspriser	Fiskegrej	1	Tiltalefrafald
Eksklusivbestemmelser	Spiludbud	1	Domfældt
Tilbudskoordinering m.v.	Håndsko	17	Påtaleopgivet
Tilbudskoordinering m.v.	Tagdækning	2	Påtaleopgivet
Eksklusivbestemmelser	Færgetrafik	1	Overvejes ⁷
Horisontal prisfastsættelse	Babyudstyr	1	Påtaleopgivet
Bindende videresalgsspriser	Mærketøj	1	Ankebehandling
Bindende videresalgsspriser	Sportstøj	1	Bødevedtagelse
Horisontal prisfastsættelse	Kørekort	1	Frifundet
Eksklusivbestemmelser	Ejendomsannoncer	1	Bødevedtagelse
Bindende videresalgsspriser	Forbrugerelektronik	4	Efterforskning

Bindende videresalgsspriser	Optikerbranchen	1	Bødevedtagelse
Markedsdeling	Færgetrafik	2	Efterforskning
Bindende videresalgsspriser	Mobiltelefoner	1	Overvejes
Bindende videresalgsspriser	Mobiltelefoner	1	Overvejes
Horisontal prisfastsættelse	Glarmestervirksomhed	1	Efterforskning

Seks af de anmeldte sager eller sagskomplekser er forsat under efterforskning eller afventer beslutning om *tiltalerejsning*.

To sager er endelig afgjort ved dom. Det drejer sig om:

Retten i Aalborgs dom af 17. december 2002:

Ved anklageskrift af 7. september 2001 rejstes tiltale ved Retten i Aalborg mod en lokal kørelærerforening for at have undladt at efterkomme et af Konkurrencerådet udstedt påbud om ophævelse af de i foreningsregi fastsatte "vejledende" priser således, at medlemmerne med øjeblikkelig virkning blev frit stillet med hensyn til deres prisfastsættelse, idet foreningen på et senere kvartalsmøde udarbejdede og udsendte eller på anden måde mangfoldiggjorde en revideret prislister til sine medlemmer indeholdende de i foreningsregi vedtagne "vejledende priser gældende fra 1. juli 1999" om blandt andet priserne på køretimer.

Den pågældende forening havde angiveligt ganske få midler. Fra statsadvokatens side procederedes derfor blandt andet på, at bødekraften på 125.000 kr. skulle sættes i forhold til de enkelte foreningsmedlemmers økonomiske forhold.

Den 17. december 2001 frifandt Retten i Aalborg kørelærerforeningen med den begrundelse, at påbudet ikke havde været tilstrækkeligt klart.

7) Sagen er den 2. juli 2003 afgjort med en udenretlig bødevedtagelse på 1,7 mio.kr.

Østre Landsret dom af 12. november 2002 (U 2003.483 Ø):

Ved anklageskrift af 7. marts 2002 rejstes tiltale ved Retten i Brøndbyerne mod virksomheden T for overtrædelse af konkurrenceloven, ved i perioden fra den 1. januar 1998 til den 4. november 1998 at have indgået aftaler, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet T, der havde en markedsandel på det danske marked for skrabelotterispil på over 30 %, i punkt 11 i sin leverings- og fremstillingsaftale med den franske lotteriproducent O uberettiget stillede krav om at kunne ophæve aftalen i tilfælde af, at O indgik aftaler om lotteriprodukter med konkurrenter til T, hvorved T direkte eller indirekte foranledigede O til i Danmark udelukkende at fremstille og levere disse produkter til T samt til at afslå at indgå aftale med M om levering og fremstilling af skrabelodder.

Under sagen, der drejede sig om tilladeligheden af en eksklusiv leveringsforpligtelse⁸, nedlagdes påstand om en bøde på ikke under 300.000 kr.

Retten i Brøndbyerne frifandt ved dom af 21. juni 2002 T med den begrundelse, at T ikke havde handlet forsætligt eller groft uagtsomt.

Efter at have fået tilladelse til at anke sagen fra Procesbevillingsnævnet ankede statsadvokaturen sagen til Østre Landsret.

Østre Landsret domfældte T. Bøden fastsattes dog under hensyn til de konkrete forhold i sagen til 50.000 kr.

En sag er under anke. Det drejer sig om:

Københavns Byrets dom af 18. juli 2002:

Sagen angår fastsættelse af bindende videresalgspriser i mærketøjsbranchen. Ved byrettens dom skete der en delvis domfældelse. Dommen er anket til Østre Landsret med påstand om domfældelse efter anklageskriftet og skærpe. Tiltalte har anket til frifindelse.

Tre sager er afgjort med udenretlige bøvedtagelser. Det drejer sig om:

En sag om eksklusivbestemmelser i forbindelse med ejendomsannoncer, og to sager om bindende videresalgspriser i henholdsvis sportstøj- og optikerbranchen. De vedtagne bøder andrager henholdsvis 360.000 kr., 500.000 kr. og 670.000 kr.

I sidstnævnte sag vedtog den pågældende virksomhed bødeforelægget for i perioden fra omkring den 1. januar 1998 til omkring den 18. april 2001 at have indgået aftaler, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet virksomheden som producent og leverandør af brillestel over for sine danske forhandlere direkte eller indirekte stillede krav om, at de af virksomheden fastsatte videresalgspriser blev overholdt som bindende mindstepriser blandt andet derved, at virksomheden i de af virksomheden udarbejdede salgs- og leveringsbetingelser, der var almindeligt gældende mellem virksomheden og den enkelte forhandler, forbød forhandlerne at anvende videresalgspriser under de af virksomheden fastsatte priser m.v. samt truede en af forhandlerne med at blive ekskluderet fra forhandlernettet i tilfælde af at virksomhedens priser ikke blev fulgt.

For så vidt angår de resterende sager eller sagskomplekser er der meddelt et tiltalefrafald og tre påtaleopgivelser.

8) Eksklusive leveringsforpligtelser er i medfør af bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2000 om gruppefritagelse for kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis, jf. Kommissionens forordning nr. 2790/99 af 22. december 1999 undtaget fra anvendelsesområdet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, såfremt den efter kontrakten berettigede køber har en markedsandel på under 30 % af det marked, hvorpå denne køber aftalevarer eller tjenesteydelsen.

3.6. Afsluttende

Som nævnt er konkurrenceloven senest blevet ændret i medfør af lov nr. 426 af 6. juni 2002, der trådte i kraft den 1. august 2002.

I loven ændredes blandt andet konkurrencelovens § 23, stk. 3, idet der i bestemmelsen indsattes et nyt 2. pkt., hvorefter bestemmelsen kom til at lyde således:

"Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5. Ved udmålingen af straf efter stk. 1 og 2 skal der ved fastsættelsen af bødens størrelse ud over de almindelige regler i straffelovens kapitel 10 tages hensyn til den juridiske persons omsætning det seneste år forud for domsafsigelsen eller udstedelsen af et bødeforelæg."

I forhold til hidtidig bødepraksis er omsætningskriteriet nyt. Hvad der nærmere ligger i, at der skal tages hensyn til den enkelte virksomheds omsætning er endnu ikke prøvet af domstolene.

Af bemærkningerne til 2002-loven følger herudover, at der med forslaget også er tilsigtet en betydelig skærpelse af det hidtidige bødeniveau.

Den tilsigtede skærpelse af bødeniveauet er i bemærkningerne beskrevet på følgende måde:

"...En overtrædelse af konkurrenceloven vil som udgangspunkt omfatte det danske marked eller en del heraf. Af hensyn hertil bør grundbeløbet for en overtrædelse af konkurrenceloven ligge på et lavere niveau end for en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne. En vis tilnærmelse til EU-konkurrencereglerne forudsætter, at grundbeløbet for en mindre alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven bør ligge i størrelsesordenen fra 10.000 kr. til 400.000 kr. Er der tale om en alvorlig overtrædelse, kan grundbeløbet udgøre fra 400.000 kr. til 15 mio. kr. og for en meget alvorlig overtrædelse fra 15 mio. kr. og derover..."

Forskellen til det hidtidigt anlagte bødeniveau kan illustreres med følgende oversigt:

Grovhed	Mindre alvorlige overtrædelser	Alvorlige overtrædelser	Meget alvorlige overtrædelser
2000-loven	>100.000 kr.	100.000-500.000 kr.	< 500.000 kr.
2002-loven	10.000-400.000 kr.	400.000-15.000.000 kr.	< 15.000.000 kr.

Det skærpede bødeniveau er endnu ikke anvendt i praksis.

I bemærkningerne til 2002-loven er der dernæst med henblik på at styrke bekæmpelsen af blandt andet kartelkriminalitet lagt op til, at der i lighed med hvad der kendes fra konkurrencelovgivningerne i USA, Canada, England og EU etableres en form for "leniency-ordning", dvs. en ordning hvor personer eller virksomheder mod afgivelse af oplysninger om, at de eller deres virksomheder er deltagere i et kartel, kan opnå helt eller delvis reduceret straf.

Endelig kan nævnes, at der i EU-regi er vedtaget en reform af procedurereglerne for anvendelse af EU-konkurrencereglerne.

Formålet med reformen er at decentralisere anvendelsen af EU-konkurrencereglerne, herunder, at sikre, at EF-Traktatens konkurrenceregler også anvendes i national ret. De nye procedureregler træder i kraft den 1. maj 2004, og vil formentlig betyde, at den danske anklagemyndighed også vil komme til at behandle sager om overtrædelse af EF-Traktatens konkurrenceregler.

Afsnit 4

Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

4.1. Indledning

I Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, findes en artikel om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Sagerne afgøres af statsadvokaterne og Rigsadvokaten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a med mulighed for, at den erstatningssøgende efterfølgende kan indbringe erstatningsspørgsmålet for retten. Artiklen er fulgt op i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, hvori der nævnes en række konkrete erstatningssager af mere generel interesse fra beretningsåret samt enkelte sager fra 2001.

Statsadvokaterne behandlede i 2001 i alt 1732 sager vedrørende krav om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Rigsadvokaten behandlede samme år 424 sager. En væsentlig del af rigsadvokaturens sager vedrørte klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne.

Det samlede erstatningsbeløb, der i de senere år udbetalt efter retsplejelovens § 1018 a-d, fremgår af oversigten neden for.

1997 13,4 mio. kr.

1998 12,9 mio. kr.

1999 12,6 mio. kr.

2000 17,5 mio. kr.

2001 13,5 mio. kr.

2002 10,5 mio. kr.

I tallene indgår ikke erstatninger udbetalt efter retsplejelovens § 1018 h, idet disse erstatninger konteres sammen med andre erstatninger, der udbetales over politiets driftsregnskab. Antallet af sager, hvor der i medfør af § 1018 h udbetales erstatning i anledning af fejl eller forsømmelser, er imidlertid begrænset og vedrører blandt andet mindre sager om bortkomst af beslaglagte genstande o.l., og et mindre antal sager om for lang sagsbehandlingstid.

4.2. Konkrete sager

Der vil i det følgende blive nævnt en række konkrete erstatningssager fra 2001 og 2002, som ikke er omtalt i de forrige årsberetninger. Der er tale om sager af mere generel interesse. Det skal bemærkes, at gennemgangen af trykt praksis ikke er udtømmende.

U 2001.1129 V. Erstatningssøgendes advokat (A) fremsatte et foreløbigt krav om erstatning som følge af

en uberettiget frihedsberøvelse, hvilket statsadvokaten imødekom efter taksterne. Advokaten påklagede afgørelsen og bemærkede, at sagen ville overgå til en anden advokat, og at klagen blev fremsendt for at overholde klagefristen. 3_ måned efter klagefristens udløb fremsatte erstatningssøgendes nye advokat (B) krav om yderligere torterstatning for presseomtale. Rigsadvokaten afviste at tage stilling til dette yderligere krav under henvisning til, at kravet var fremsat for sent, *jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1*. Landsretten fandt, at E dels havde overholdt fristen for fremsættelsen af erstatningskravet, dels havde overholdt den klagefrist, der var anført i statsadvokatens afgørelse og pålagde anklagemyndigheden at realitetsbehandle det yderligere krav om torterstatning.

U 2002.623 V. Erstatningssøgende (E), der var blevet dømt for spirituskørsel og frataget førerretten betinget, fremsatte krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og tort i anledning af, at hans kørekort administrativt havde været inddraget i en periode på ca. 8 mdr. Navnlig efter sagens tidsmæssige forløb fandt landsretten, at der forelå særlige grunde, der gjorde det rimeligt at tilkende E erstatning efter *retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 2*. Da E i første omgang havde affundet sig med inddragelsen af førerretten, og da der hos E, der tidligere var dømt for spirituskørsel, var konstateret en promille på 1,47, fandt landsretten imidlertid, at erstatningskravet måtte nedsættes, *jf. retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 3*. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste blev herefter fastsat skønsmæssigt, mens der ikke fandtes grundlag for at yde erstatning for tort, da E var dømt for spirituskørsel.

Endelig kan der med hensyn til sager, der først er endelig afgjort i 2002, nævnes følgende domme:

ØLD af 7. februar 2002 (12. afd. S-2148-01). Politiet foretog den 3. oktober 1998 ransagning på et hotel, hvor man havde en formodning for, at der blev afviklet "pyramidespil". I forbindelse med ransagningen blev nogle døre beskadiget. Ejerne af hotellet fremsatte krav om erstatning herfor samt for indtægtstab, tabt arbejdsfortjeneste og tort. Landsretten tiltrådte, at der ikke var grundlag for at yde erstatning efter *retsplejelovens § 1018 b*, da ransagningen ikke var rettet mod hotellet, men derimod mod den organisation, som arrangerede pyramidespillet, og som havde rådighed over lokaliteterne. Under henvisning til, at der på tidspunktet for gennemførelsen af ransagningen forelå en byretsdom, hvor arrangører af pyramidespil var fundet skyldige i overtrædelse af lov om offentlige indsamlinger, at en af hotellets ejere forud for ransagningen var blevet gjort bekendt med, at gennemførelse af pyramidespil efter politiets opfattelse var strafbar, at han undlod at træffe foranstaltninger til at afbryde spillet den 3. oktober 1998, og at politiets adgang til hotellet blev hindret ved, at adgangs dørene blev aflåst, fandt landsretten endvidere ikke, at politiet i forbindelse med ransagningen havde udvist ansvarspådragende adfærd, *jf. retsplejelovens § 1018 h*.

U 2002.1175 H. Erstatningssøgende (E) var i ca. 21/2 mdr. varetægtsfængslet i isolation som sigtet for drabsforsøg, hvorefter sigtelsen blev udvidet til også at omfatte en overtrædelse af straffelovens § 191. Sigtelsen for drabsforsøg blev opgivet, mens E blev idømt 41/2 års fængsel for overtrædelsen af straffelovens § 191. Hele varetægtsfængslingsperioden blev afkortet i den idømte straf, dog således at der i overensstemmelse med de dagældende regler i straffelovens § 86 ikke blev givet forhøjet fradrag for varetægtsfængsling i isolation. Højesteret fandt ikke, at varetægtsfængslingen i isolation for drabsforsøg fuldt ud kunne anses for kompenseret ved den skete afkorting, og at der derfor forelå særlige grunde, som talte for at tilkende erstatning, *jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, 2. led*. Et flertal på tre dommere fandt ikke, at erstatningen i den foreliggende situation skulle udmåles med udgangspunkt i administrativ praksis, hvorefter der ydes et tillæg på 100 % til personer, som uforskyldt har været frihedsberøvet som sigtet for drab eller drabsforsøg. Erstatningen blev derfor fastsat skønsmæssigt (25.000 kr.).

VLD af 11. april 2002 (1. afd. nr. S-0220-02). Politiet tog nogle havemøbler i bevaring hos en person (A). A erkendte med det samme hæleri med hensyn til møblerne, men ville ikke oplyse, af hvem han havde købt møblerne. Da det blev konstateret, at møblerne kunne stamme fra et indbrud hos møbelforretningen M begået kort forinden, blev møblerne udleveret til M. Ca. 4 måneder senere ændrede A forklaring, idet han nu forklarede, at han havde opbevaret møblerne for B, som havde købt dem i møbelforretningen. A og B blev under en straffesag frifundet for hæleri med hensyn til tyveri, og B krævede nu møblerne udleveret eller erstatning efter *retsplejelovens § 1018 h*. Landsretten fandt ikke, at politimesteren havde handlet ansvarspådragende ved at udlevere de beslaglagte møbler til M og henviste til, at A havde erkendt sig skyldig i hæleri med hensyn til tyveri og oplyst, at han havde købt møblerne.

ØLD af 4. juli 2002 (20. afd. S-642-02). Fem personer med tilknytning til det autonome miljø blev i København anholdt og deres bil (en udlejningsbil) ransaget, da politiet havde en mistanke om, at bilen kunne indeholde våben, som skulle bruges i forbindelse med en forestående nazidemonstration i Roskilde. I bilen fandt politiet en dunk benzin, to nødblus, en hammer, en taske indeholdende 10 brosten og flere stofhandsker. Påtalen blev efterfølgende opgivet, og de pågældende fremsatte krav om forhøjet erstatning for den ca. 10 timer lange anholdelse, blandt andet under henvisning til at anholdelsen savnede hjemmel. Landsrettens flertal fandt, at de erstatningssøgende med rimelig grund var mistænkt for besiddelse af effekter, som kunne anvendes til våben, og at anholdelserne var berettiget, idet politiet måtte befrygte, at de i bilen fundne effekter skulle bruges ulovligt i forbindelse med den lovligt anmeldte moddemonstration i Roskilde. Landsretten fandt endvidere, at de erstatningssøgende ved under de givne omstændigheder at befinde sig på det pågældende sted (foran den tyske ambassade) i en udlejningsbil indeholdende brosten, hammer, nødblus, benzindunk og stofhandsker og uden at give politiet en fyldestgørende forklaring herpå, selv havde givet anledning til anholdelserne, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*.

U 2002.2665 H. En kvinde (E) blev sigtet for drabsforsøg ved at have tildelt sin samlever (S) to knivstik i ryggen og var herfor varetægtsfængslet i 37 dage. E blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, men blev i medfør af straffelovens § 13, stk. 2, frifundet. Det blev under sagen lagt til grund, at S, inden E tildelte ham de to knivstik i ryggen, i forbindelse med parternes skænderi og slagsmål havde tildelt E adskillige knytnæveslag og slag med en cykelkædelås af jern omviklet med plastik i hovedet og på kroppen og endvidere, at han to gange anbragte eller forsøgte at anbringe cykelkædelåsen rundt om halsen på E og udtalte, at hun skulle dø. Anklagemyndigheden afslog at yde E erstatning for varetægtsfængslingen, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*. Byretten ydede halv erstatning, mens landsretten helt nægtede erstatning. Højesteret tilkendte E fuld erstatning (48.000 kr.) og bemærkede følgende: *"Den alvorlige karakter af de stiklæsioner, [E] tilføjede [S], kan ikke i sig selv føre til en fravigelse af udgangspunktet om fuld erstatning. Efter oplysningerne om de omstændigheder, hvorunder knivstikkene fandt sted, finder Højesteret, at hun ikke selv har givet anledning til frihedsberøvelsen på en sådan måde, at erstatningskravet skal nedsættes eller bortfalde. Denne vurdering ændres ikke af, at [E] efterfølgende undlod at tilkalde hjælp og undlod at kontakte politiet, idet det må antages, at disse forhold ikke har haft betydning for frihedsberøvelsen."*

U 2002.2666 H. En kvinde (E) blev sigtet for drab ved at have tildelt sin ven (V) et knivstik i brystet, hvorved han afgik ved døden, og var herfor varetægtsfængslet i 177 døgn. E blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, men blev i medfør af straffelovens § 13, stk. 2, frifundet. Det blev under sagen lagt til grund, at der havde været et skænderi mellem parterne, hvorunder V havde slået E's hoved ind i en rude to gange, så den knustes, at V, da E forsøgte at flygte ud af lejligheden, holdt hende tilbage og skubbede hende ud i køkkenet, og at E her greb kniven og under det fortsatte skænderi stak ud

efter V, der blev ramt i hjertet. Anklagemyndigheden afslog at yde E erstatning for varetægtsfængslingen, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*. Byretten ydede delvis erstatning, mens landsretten helt nægtede erstatning. Højesteret tilkendte E halv erstatning (83.125 kr.) og bemærkede følgende: "*Den alvorlige karakter af den stiklæsion, [E] tilføjede [V], kan ikke i sig selv føre til en fravigelse af udgangspunktet om fuld erstatning. Efter oplysningerne om de omstændigheder, hvorunder knivstikket fandt sted, finder Højesteret imidlertid, at hun herved selv har givet anledning til frihedsberøvelsen i et sådant omfang, at erstatningen bør nedsættes til halvdelen.*"

Afsnit 5

Sager om udvisning på grund af strafbart forhold - Højesterets og Menneskerettighedsdomstolens praksis 2001 og 2002

Af statsadvokat Lars Stevnsborg

5.1. Indledning

Udvisningssagerne var genstand for en nærmere undersøgelse i Anklagemyndighedens Årsberetning for 1998-1999, bind 3. Der blev i denne beretning foretaget en gennemgang af nyere højesteretspraksis vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold og forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Artiklen gennemgik højesteretspraksis frem til og med 14. august 2000 og afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol frem til den da senest tilgængelige afgørelse fra 21. marts 2000. Artiklen blev fulgt op i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000.

Der er i denne beretning foretaget en ajourføring med de seneste afgørelser fra Højesteret, og der redegøres i det følgende for de afgørelser om udvisning af udenlandske statsborgere på grund af strafbart forhold, der er truffet i årene 2001 og 2002. Spørgsmål om udvisning af hensyn til statens sikkerhed, på grund af ulovligt ophold og af ordensmæssige hensyn m.v. er - som i de foregående artikler - ikke gjort til genstand for behandling. Beskrivelsen af højesteretsafgørelserne er ajourført frem til 15. august 2003.

De nu foreliggende afgørelser følger den linie, som Højesteret lagde i 1999-2000. Højesteret har i beretningsperioden endvidere haft lejlighed til at tage stilling til sager vedrørende udlændinge med meget stærk tilknytning til Danmark, herunder "andengenerationsindvandrere" og udlændinge med meget langvarige ophold her i landet.

Praksis fra Den Europæiske Menneskeretsdomstol vedrørende konventionens artikel 8 om retten til respekt for privatlivet og familielivet er - som det fremgik af de tidligere beretninger - forholdsvis omfattende. Siden udgivelsen af den seneste oversigt i beretningen for 2000, er der afsagt et ikke ubetydeligt antal domme og admitteringsafgørelser vedrørende spørgsmålet. Disse omtales ligeledes neden for.

Menneskerettighedsdomstolen har i nogle nyere afgørelser fastlagt vejledende principper for proportionalitetsafvejningen.

Der er fra brugere af årsberetningen udtrykt ønske om en ajourføring af de tidligere udsendte "lynoversigter" over Højesterets domme og domme og afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen. Disse oversigter indgår som bilag 1 og bilag 2 til denne artikel.

5.2. Ny lovgivning

5.2.1. Ændringer af udlændingeloven

Udlændingeloven er blevet ændret flere gange i den periode, beretningen dækker. Den seneste ændring, der vedrører spørgsmålet om udvisning på grund af strafbart forhold, blev foretaget ved lov nr. 365 af 6. juni 2002. Ved denne lovændring fik bestemmelsen i § 26 om de humanitære hensyn, der skal tillægges betydning ved vurderingen af, om en udvisning af en udlænding kan antages at være særligt belastende for den pågældende, en ny affattelse¹.

1) Lovforslag L 152 af 28. februar 2002, nr. 29 og 30.

Bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 1, blev herefter affattet således: "*1) udlændingens tilknytning til det danske samfund*". Bestemmelsen var hidtil formuleret således, at der skulle henses til, "*... om udlændingen er kommet her til landet som barn eller ganske ung*". Bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 2, om "*varigheden af udlændingens ophold her i landet*", blev samtidig ophævet.

Ændringerne skal ses i sammenhæng med en ændring af bestemmelsen i udlændingelovens § 11, stk. 3, hvorefter der nu tidligst kan meddeles tidsubegrænset opholdstilladelse efter syv års lovligt ophold her i landet. Den nye formulering af § 11, stk. 3, indebærer, at der fremover vil være mulighed for at *inddrage* opholdstilladelser i mindst syv år (mod tidligere tre år), efter at en udlænding er meddelt opholdstilladelse her i landet, hvis grundlaget for opholdstilladelsen ikke længere er til stede. Forlængelsen af den tidsmæssige betingelse indebærer, at det forhold, at en udlænding har opholdt sig her i landet i en årrække på op til syv år, ikke i sig selv skal føre til, at inddragelse af den pågældendes opholdstilladelse undlades. Det skal i stedet være af betydning, om udlændingen har opnået en sådan tilknytning til det danske samfund, at inddragelse bør undlades.

Det er i lovforslag L 152 af 28. februar 2002, bemærkningerne til lovforslagets nr. 29 og 30, uddybet, hvilke kriterier der indgår i denne tilknytningsvurdering, der også forudsættes at finde anvendelse i udvisningssager. Der er i lovforslaget side 81f. blandt andet anført følgende om den ændrede affattelse af § 26, stk. 1, nr. 1:

"...Den foreslåede bestemmelse, der skal ses i sammenhæng med den foreslåede ophævelse af udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2, jf. nedenfor indebærer, at det forhold, at udlændingen er kommet her til landet som barn eller ganske ung, ikke længere udtrykkeligt er blandt de hensyn, der nævnes i udlændingelovens § 26, stk. 1.

Med den foreslåede affattelse præciseres det endvidere, at der ved en afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse af en opholdstilladelse skal tages hensyn til, om udlændingen er velintegreret i

Danmark og dermed har opnået tilknytning til det danske samfund.

Det vil afhænge af en samlet vurdering af udlændingens forhold, om den pågældende har opnået en sådan tilknytning til det danske samfund, at den pågældendes tidsbegrænsede opholdstilladelse skal undlades inddraget eller nægtes forlænet.

I denne vurdering kan f.eks. indgå, om den pågældende har tilknytning til arbejdsmarkedet, om den pågældende er engageret i foreningslivet, om den pågældende har tilegnet sig grundlæggende dansk kundskaber, og om den pågældende har gennemført et længerevarende uddannelsesforløb.

Endvidere kan varigheden af udlændingens ophold i Danmark indgå som et kriterium i den samlede vurdering af udlændingens tilknytning til det danske samfund. Dog skal selve det forhold, at en udlænding har opholdt sig her i landet i en årrække på op til syv år, ikke i sig selv føre til, at inddragelse af den pågældendes opholdstilladelse undlades, jf. ovenfor.

...

Det vil tillige kunne indgå i vurderingen, om den pågældende har gennemført et længerevarende uddannelsesforløb i Danmark og derigennem har opnået en tilknytning til det danske samfund.

Det vil ikke i sig selv have betydning, om udlændingen har gennemført et introduktionsprogram efter integrationslovens bestemmelser herom.

De ovenfor anførte kriterier forudsættes at finde tilsvarende anvendelse i udvisningssager."

Det er i lovforslaget side 81f. blandt andet anført om den ændrede affattelse af § 26, stk. 1, nr. 2:

"...

Det foreslås samtidig, at udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2, ophæves. Ophævelsen indebærer, at varigheden af en udlændings ophold her i landet ikke fremover nævnes som et af de hensyn, der selvstændigt indgår i vurderingen. Varigheden af opholdet her i landet bør således ikke tillægges selvstændig betydning ved vurderingen af, om der skal ske udvisning, inddragelse eller nægtelse af forlængelse af opholdstilladelser.

Der bør derimod lægges vægt på udlændingens tilknytning til Danmark, jf. den foreslåede bestemmelse i § 26, stk. 1, nr. 1. Varigheden af en udlændings ophold her i landet vil herved som anført ovenfor fortsat have betydning, idet en udlænding, der har opholdt sig her i landet gennem en årrække, normalt alt andet lige vil have opnået en stærkere tilknytning her til landet end en udlænding, som kun har opholdt sig her i landet i kortere tid.

Det forudsættes i øvrigt ved de foreslåede ændringer, at det også fremover undlades at træffe afgørelser om udvisning eller om inddragelse eller nægtelse af forlængelse af opholdstilladelser, i det omfang dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention."

Ved lov nr. 362 af 6. juni 2002 om ændring af udlændingeloven (Initiativer mod terrorisme mv. - opfølgning af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 af 28. september 2001 om bekæmpelse af terrorisme) blev der blandt andet foretaget en ændring af anvendelsesområdet for udlændingelovens § 22, nr. 6, der blev udvidet til også at omfatte overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 12 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv. Bestemmelsen blev endvidere udvidet til også at omfatte en række bestemmelser i kapitel 20 om almenfarlige forbrydelser, herunder § 183, stk. 1 og 2, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, og § 192 a.

Ved denne lovændring fik også udlændingelovens § 31 en ændret affattelse. § 31 blev herefter affattet således:

"§ 31. En udlænding må ikke udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land.

Stk. 2. En udlænding, der er omfattet af § 7, stk. 1, må ikke udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer forfølgelse af de i flygtningekonventionen af 28. juli 1951, artikel 1 A, nævnte grunde, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land. Dette gælder ikke, hvis udlændingen med rimelig grund må anses for en fare for statens sikkerhed, eller hvis udlændingen efter endelig dom for en særlig farlig forbrydelse må betragtes som en fare for samfundet, jf. dog stk. 1."

Det er i bemærkningerne til lovforslaget (til nr. 9) blandt andet anført, at

"Danmark har tiltrådt en række internationale konventioner på menneskeretsområdet, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, at ingen person må underkastes tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Det antages i praksis, at bestemmelsen i artikel 3 er absolut, og at den indebærer, at en udlænding ikke kan udsendes til tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf i et andet land.

Af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions 6. tillægsprotokol fremgår, at dødsstraffen skal afskaffes, ligesom ingen må idømmes denne straf eller henrettes. Det antages i praksis, at det vil være i strid med bestemmelsen, hvis en person udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer at blive idømt og få fuldbyrdet dødsstraf.

Det foreslås på den baggrund i § 31, stk. 1, at en udlænding ikke må udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land.

Bestemmelsen er gældende for enhver udlænding.

Ved anvendelsen af bestemmelsen skal Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis på området efterleves."

Ændringen af stk. 2, havde til formål at begrænse refolementforbudet, jf. flygtningekonventionens artikel 33 for i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373/2001 at sikre, at flygtningestatus ikke misbruges af personer, der har begået, organiseret eller fremmet terrorhandlinger.

Der kan dog aldrig ske udsendelse af landet, hvis en sådan udsendelse vil være i strid med § 31, stk. 1.

5.2.2. Indfødsretsloven

Indfødsretsloven blev ved lov nr. 193 af 5. april 2002 ændret, således at der kan ske frakendelse af dansk indfødsret erhvervet ved svig. Det følger af lovens § 3, stk. 2, at loven finder anvendelse, selvom dansk indfødsret er erhvervet før lovens ikrafttræden. Loven trådte i kraft den 7. april 2002.

Det følger endvidere af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, punkt 3.1.6., at bestemmelsen i indfødsretslovens § 8 A giver mulighed for, at domstolene kan vurdere alle omstændigheder i den enkelte sag og i forbindelse hermed kan foretage en proportionalitetsvurdering, som kan føre til, at der ikke sker frakendelse. I den samlede vurdering vil der således kunne indgå en række forskellige momenter. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at der navnlig bør lægges vægt på en afvejning af forholdets grovhed overfor en eventuel frakendelses indgribende betydning for den pågældende.

Vestre Landsret har ved dom af 10. april 2003 truffet afgørelse om frakendelse af dansk indfødsret efter indfødsretslovens § 8A, stk. 1. Den pågældende indgav ansøgning om 3. instansstilladelse til Procesbevillingsnævnet, der den 18. august 2003 afslog at imødekomme ansøgningen¹.

1 Venstre Landsret, 12. afdeling, ankesag S-0071-03

5.3. Oversigt over trykt retspraksis om udvisning på grund af strafbart forhold i årene 2001 til 2002

Højesteret har i 2001 og 2002 fået forelagt sager mod 30 tiltalte, hvor der var spørgsmål om udvisning. Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen i hovedparten af andeninstanssagerne, idet Højesteret dog frifandt tre tiltalte for udvisningspåstanden.

Procesbevillingsnævnet meddelte i 2001 én tredjeinstansstilladelse og i 2002 to tredjeinstansstilladelser. Anklagemyndigheden har ikke ansøgt om tredjeinstansstilladelse i udvisningssager i 2001 og 2002.

Der skete frifindelse for udvisningspåstanden i tre tredjeinstanssager, mens Højesteret stadfæstede bestemmelsen om udvisning i to tredjeinstanssager.

Tabel 1. Domsforhandlinger i udvisningssager i årene 2001 og 2002

Lovbestemmelse	Afgørelse: udvisning stadfæstet	Afgørelse: frifundet for udvisning	Tiltalte i alt

Andeninstanssager - antal tiltalte	22	3	25 ¹
Tredjeinstanssager - antal tiltalte	2	3	5 ²
I alt	24	6	30

1) 2. instanssagerne i 2001: U 2001.867 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 7 1/2 år - udvisning), U 2001.1085 H, drabsforsøg (anbringelse - udvisning), U 2001.1334 H, narkotikakriminalitet (T1 fængsel i 8 år, T 3 fængsel i 4 år, T 6 fængsel i 7 år og T7 fængsel i 9 år - alle udvist), U 2001.1483 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 7 år - udvisning), U 2001.1645 H, drab (anbringelse - udvisning), U 2001.1874 H, drab (fængsel i 10 år - udvisning), U 2001.2478 H, drabsforsøg (fængsel i 6 år - udvisning), U 2002.56 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 4 år - udvisning), U 2002.350 H, røveri (T1 fængsel i 6 år og T2 fængsel i 5 år - udvisning) og U 2002.559 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 5 år - udvisning). 2. instanssager i 2002: U 2002.736 H, narkotikakriminalitet (T1 fængsel i 7 år, T2 og T2 hver fængsel i 8 år - T1 og T 2 frifundet for udvisning, T3 udvist), U 2002.816 H, drab (anbringelse - udvisning), U 2002.1051 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 7 år - udvisning), U 2002.1411 H, drabsforsøg (fængsel i 8 år - ikke udvist), U 2002.2023 H, drab (fængsel i 10 år - udvisning), U 2002.2434 H, drab (fængsel i 10 år - udvisning), U 2003.149 H, narkotikakriminalitet (fængsel i 6 1/2 år - udvisning), U 2003.296 H, narkotikakriminalitet (T2 fængsel i 6 år - udvisning) og U 2003.644/1 H, narkotikakriminalitet (tillægsstraf af fængsel i 6 år - udvisning).

2) 3. instanssagerne i 2001: U 2001.856 H, røveri (fængsel i 5 år - udvisning), U 2001.1082 H, strfl. § 119 (betinget hæfte - ikke udvisning). 3. instanssagerne i 2002: U 2002.773 H, vold (fængsel i 30 dage - ikke udvisning), U 2003.56 H, vold efter strfl. § 245, stk. 1, (fængsel i 4 mdr. - udvisning) samt U 2003.622 H, menneskesmugling (fængsel i 1 år - ikke udvisning).

Tabel 2. Domsforhandlinger i udvisningssager i årene 2001 og 2002

Lovbestemmelse	Afgørelse: udvisning stadfæstet	Afgørelse: frifundet for udvisning	Tiltalte i alt
Narkotikakriminalitet	13	2	15
Drab	5	0	5
Drabsforsøg	2	1	3
Røveri	3	0	3
Vold og § 119	1	2	3
Menneskesmugling	0	1	1
Sager i alt	24	6	30

Landsretterne har i 2001 og 2002 truffet afgørelser om udvisningsspørgsmålet i en lang række sager. Flere af disse afgørelser er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen og Tidsskrift for Kriminalret. Der henvises herom til bilag 3.

5.4. Gennemgang af højesteretssager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold

I det følgende gennemgås de højesteretsdomme vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold, der

er afsagt i perioden efter 16. november 2001 og frem til den 15. august 2003. De øvrige afgørelser, der blev truffet i 2001 er beskrevet i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000. Dommene er søgt indarbejdet i den systematik, der blev anvendt i årsberetningen for 1998-1999, bind 3.

Sagerne er indarbejdet i de tidligere anvendte hovedkategorier idet der dog ikke i systematikken er sondret mellem sager mod udlændinge, der på grund af opholdets varighed eller karakter er omfattet af udlændingelovens § 22, og sager vedrørende udlændinge, der har opholdt sig i en kortere periode i Danmark³. Da der i den proportionalitetsafvejning, der skal foretages efter EMRK art. 8, indgår samtlige foreliggende oplysninger om udlændingens tilknytning til Danmark og oprindelseslandet samt alvoren og karakteren af den begåede kriminalitet, er placeringen af sagerne i de angivne kategorier alene vejledende:

1. Udlændinge, der er født i Danmark eller er indrejst i barnealder.
2. Udlændinge, der er indrejst som unge.
3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle og børn.
4. Udlændinge, der er gift eller samlevende med herboende, og som ikke har herboende børn
5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn.

Kategori 1. Udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder

Denne kategori af sager omhandler udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder, og derved har haft hele deres opvækst og skolegang her i landet. Selvom disse udlændinge ("andengenerationsindvandrere") ofte er karakteriseret ved, at de kun til en vis grad eller slet ikke behersker oprindelseslandets sprog, og deres kendskab til oprindelseslandets kultur stammer fra traditionerne i hjemmet og fra feriebesøg hos bedsteforældre og andre slægtninge i oprindelseslandet, ses det i praksis også, at disse udlændinge har opbygget en selvstændig tilknytning til oprindelseslandet, jf. herved neden for. Opholdet i Danmark har typisk været meget langvarigt på afgørelsestidspunktet.

Højesteret har i beretningsårene truffet afgørelse i fire tilfælde. Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen i tre sager, hvor udlændingen var indrejst i Danmark som henholdsvis 3-årig, 7-årig og 1-årig, og hvor de pågældende beherskede oprindelseslandets sprog og - gennem rejser til oprindelseslandet - havde opbygget en selvstændig tilknytning til dette land. Højesteret frifandt en udlænding, der var indrejst som 4-årig og ingen væsentlig tilknytning havde til oprindelseslandet for udvisningsbestemmelsen.

Sag nr. 1 - U 2001.856 H - udvisning efter dom af fængsel i 5 år

Sagen drejede sig om udvisning af en 27-årig tyrkisk statsborger T, der var indrejst som 3-årig og opvokset i Danmark. Han blev udvist efter en dom af fængsel i 5 år for røveri. *Sagen er refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, side 86 f.*

Sag nr. 2 - U 2001.1334 H - udvisning efter dom af fængsel i hhv. 8 år og 9 år

Sagen drejede sig blandt andet om udvisning af to tyrkiske statsborgere, der var indrejst i Danmark som børn i en alder af henholdsvis 7 år (T1) og 1 år (T7). Begge blev udvist efter at være idømt fængsel i henholdsvis 8 år og 9 år for narkotikakriminalitet. *Sagen er refereret i Anklagemyndighedens*

Årsberetning 2000, side 87 f.

Sag nr. 3 - U 2003.1040 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 6 år

Sagen drejede sig blandt andet om den på gerningstidspunktet 27-årige T6, der var fundet skyldig i narkotikakriminalitet ved ad flere gange i København at have solgt eller forsøgt at sælge i alt ca. 2,8 kg heroin eller kokain. Med bemærkning om, at T6 havde haft en betydelig rolle som formidler, fastsatte landsretten straffen til fængsel i 6 år og traf beslutning om udvisning. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre den idømte straf. T6, som var tyrkisk statsborger, var kommet til Danmark i 1977 som 4-årig. Han havde således haft hele sin opvækst og skolegang i Danmark, hvor hans forældre og søskende boede. Han havde ingen væsentlig tilknytning til Tyrkiet. I modsætning til landsretten fandt Højesteret herefter, at der for T's vedkommende forelå så afgørende hensyn, som talte mod udvisning, at udvisning måtte undlades trods karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet.

Kategori 2. Udlændinge, der er indrejst som unge og derved har haft en del af deres opvækst i oprindelseslandet

Denne kategori af sager omhandler udlændinge, der har haft en del af deres opvækst og skolegang i oprindelseslandet og derfor behersker dette lands sprog og har en kulturel og social tilknytning til oprindelseslandet.

Sag nr. 1 - U 2002.350 H - udvisning efter domme af fængsel i 5 år og 5 1/2 år

Sagen drejede sig om udvisning af to libanesiske brødre på 18 og 19 år, der var indrejst i en alder af henholdsvis 14 og 15 år. De blev udvist efter at være idømt fængsel i 5 år og 5 år 6 måneder for røveri. *Sagen er referet i AA 2000, side 88f.*

Se endvidere U 2002.736 H og U 2001.1085/1 H neden for.

Kategori 3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever og børn

Denne sagskategori omfatter udlændinge, der har herboende ægtefælle og (mindreårige) børn og har et familieliv sammen med børnene og ægtefællen eller samleveren. Er familieforholdet opløst som følge af parternes ophævelse af samlivet, er det centrale spørgsmål her, om udlændingen fortsat har regelmæssig forbindelse til børnene.

Hensynet til navnlig børnene vejer meget tungt i den proportionalitetsafvejning, der skal foretages i forbindelse med afgørelsen af udvisningsspørgsmålet. Det må i særdeleshed antages at gælde, hvis børnene har nået en vis alder og er velintegrerede i det danske samfund. Modsat, hvis børnene er små og dermed har lettere ved at tilpasse sig nye forhold ("adaptable"). Tilsvarende gælder voksne børn. Se dog den nedenfor refererede afgørelse i U 2002.736 H, hvor børnene var voksne og til dels flyttet hjemmefra, men hvor hele familien var velintegreret i det danske samfund, og U 2002.1411 H, hvor domfældte havde både ægtefælle, børn og børnebørn her i landet.

Der kan for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt udlændingens ægtefælle/børn vil have reelle og faktiske vanskeligheder ved at følge med udlændingen til oprindelseslandet, blandt andet henvises til de

neden for omtalte domme fra Menneskerettighedsdomstolen, EMD Boultif og EMD Amrollahi. Tilsvarende for så vidt angår betydningen af ægtefællens eller samleverens nationalitet.

Der er i en række domme truffet afgørelse om udvisning, selvom der var tale om velintegrerede mindreårige børn, jf. f.eks. U 1999.1216 H (fængsel i 8 år), hvor familiens fire børn var i alderen fra 9-15 år.

For så vidt angår udlændinge med mere kortvarige ophold, har Udlændingeudvalget i Betænkning 1326/1997, side 839 ff. (udlændingelovens § 24), blandt andet anført, at *"Udvalget lægger imidlertid i denne forbindelse afgørende vægt på, at der i flere sager end hidtil ved anvendelsen af udlændingelovens § 26 skal foretages en konkret vurdering af, om udlændingens tilknytning her til landet findes at burde medføre, at beslutning om udvisning undlades. En person, der har haft opholdstilladelse her i landet af en vis varighed, men under 3 år, vil således konkret nyde en højere grad af beskyttelse end en udlænding med kortvarigt eller midlertidigt ophold her i landet. Der vil herunder særligt skulle lægges vægt på, om den pågældende har stiftet familie her i landet, og om den pågældende har en nærmere tilknytning til det danske samfund, herunder gennem deltagelse i arbejdsmarkedet, uddannelse m.v."*

Højesteret har i beretningsperioden truffet afgørelser i flere sager mod udlændinge, der har herboende ægtefælle og børn.

Sag nr. 1 - U 2002.736 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 7 og 8 år

T1 og **T2**, der blev straffet med 7 og 8 års fængsel for narkokriminalitet, blev ikke udvist. Den på gerningstidspunktet 49-årige T1, den da 47-årige T2 og den da 29-årige T3 var fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved den 2. marts 2000 i T1's gartneri ved Smørum i forening med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af ca. 5,4 kg heroin. T2 og T3 var endvidere fundet skyldige i overtrædelse af § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i perioden fra omkring primo februar 2000 til den 2. marts 2000, at have været i besiddelse af og i Københavnsområdet overdraget heroin til en salgspris af ca. 330.000 kr. (svarende til ca. 1/2 kg heroin). Landsretten idømte T1 fængsel i 7 år, T2 fængsel i 8 år og T3 fængsel i 8 år. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre straffene. De tiltalte var alle makedonske statsborgere. T1 var kommet til Danmark i 1968 som 17-årig og havde på gerningstidspunktet boet i Danmark i knap 32 år, medens T2 var kommet til Danmark i 1973 som 21-årig og havde boet i Danmark i 26 år. Højesteret tiltrådte med yderligere henvisning til, at de begge havde ægtefælle og voksne børn i Danmark, at de måtte anses for integrerede i det danske samfund, idet de til stadighed havde haft arbejde og beherskede det danske sprog, og at deres aktuelle tilknytning til hjemlandet var beskeden, at der for disse tiltaltes vedkommende forelå så afgørende hensyn, som talte mod udvisning, at udvisning burde undlades trods karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet.

To dommere udtalte i en dissens følgende:

"De tiltalte T1 og T2 har begge af de af flertallet nævnte grunde en meget stærk tilknytning til Danmark. Der må derfor stilles meget strenge krav - afhængig af tilknytningen til det oprindelige hjemland - til den kriminalitet, som kan føre til udvisning.

T1 straffes med fængsel i 7 år for besiddelse med henblik på videreoverdragelse af 5,472 kg heroin. T2 straffes med fængsel i 8 år, idet han yderligere med henblik på videreoverdragelse har været i besiddelse

af en mængde heroin svarende til en salgspris på 336.650 kr., hvilket ifølge anklagemyndigheden og forsvareren er lig med en mængde på ca. et halvt kilo. Besiddelse af heroin i sådanne mængder, som der her er tale om, forudsætter direkte eller indirekte deltagelse i internationale netværk og er samtidig en forbrydelse, som skaber grobund for heroinmisbrugerens berigelseskriminalitet og selvdestruktion. Den kriminalitet, de tiltalte har begået, er derfor af en sådan karakter og grovhed, som i overensstemmelse med den gældende udlændingelov udløser et særligt samfundsmæssigt behov for afpræventive grunde at kunne reagere med udvisning. Den begåede kriminalitet taler således i sig selv - i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskeretsdomstols forståelse af proportionalitetskravet i konventionens artikel 8 - med styrke for en udvisning af begge de tiltalte uanset deres stærke tilknytning til Danmark.

T1 har efter vores opfattelse bevaret en ikke ubetydelig tilknytning til Makedonien, hvor han er født og vokset op i Tetovo-området, hvor han løbende har været på ferie, hvor han i 1972 blev gift med en lokal kvinde, hvor han gjorde militærtjeneste i 1975-76, hvor hans ægtefælle og deres 4 fællesbørn, der alle har bevaret deres fremmede statsborgerskab, boede indtil 1991, og hvor hans ægtefælle stadig har familie. Også T2 har efter vores opfattelse bevaret en ikke ubetydelig tilknytning til Makedonien, hvor han er født og opvokset i Tetovo-området, hvor han løbende har været på ferie, hvor hans forældre og flere af hans søskende fortsat bor, og hvortil de sproglige og kulturelle bånd i øvrigt er opretholdt derved, at han har tilbragt det meste af sin fritid her i landet i en albansk fritidsklub.

På denne baggrund er der ikke grundlag for at anse udvisning af hverken T1 eller T2 for at være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, jf. herved bl.a. Den Europæiske Menneskeretsdomstols afgørelse af 7. december 2000 i sag »Application no. 62444/03 by Ahmed Duran Cagler against Germany«. Udvisning af såvel T1 som T2 er endvidere efter vores opfattelse bedst i overensstemmelse med Højesterets hidtidige praksis.

Vi stemmer herefter for at udvise også T1 og T2 med indrejseforbud for bestandig."

T3 var kommet til Danmark i 1991 som 21-årig. Han var gift og havde tre mindreårige børn. Selv om hensynet til ægtefællen og børnene talte mod udvisning, tiltrådte Højesteret efter karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet, at T3 var udvist.

Sag nr. 2 - U 2002.1411 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 8 år

Den på gerningstidspunktet 58-årige tyrkiske statsborger T var fundet skyldig i drabsforsøg ved en nat i maj 2001 i en lejlighed at have forsøgt at dræbe en kvinde, der var skilt fra T's søn. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 8 år. Højesteret fandt, at drabsforsøget var af en sådan grovhed, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at ændre landsrettens enstemmige afgørelse. T var kommet til Danmark i 1970 som 27-årig. Han havde ægtefælle, børn og børnebørn i Danmark. Han blev ikke udvist, da navnlig varigheden af hans ophold her i landet og hans tilknytning til herboende familiemedlemmer talte afgørende derimod. Der var i nævningetinget afgivet 23 stemmer mod 1 for ikke at tage påstanden om udvisning til følge.

Sag nr. 3 - U 2003.622 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 1 år

Sagen vedrørte en irakisk statsborger T, der tidligere var straffet med fængsel i 2 måneder for overtrædelse af udlændingeloven, og nu for dokumentfalsk og menneskesmugling m.v. blev idømt fængsel i 1 år. Ved byrettens og landsrettens domme blev T desuden udvist for 5 år. T var opvokset i

Irak, hvorfra han efter militærtjeneste i 1979/80 deserterede til Kuwait, hvor han boede i 11 år. Efter Golfkrigen i 1990 forlod han Kuwait sammen med sin hustru og børn, og efter at han i 1991 havde fået asyl i Danmark, lykkedes det ham - efter at have været tilbageholdt i Syrien i et år - at hente hustruen og børnene til Danmark i 1993. Højesteret fandt, at udvisning burde undlades trods kriminalitetens art og det hurtige recidiv, da T havde boet i Danmark i 11 år og her i landet havde ægtefælle og fire børn, der i hovedsagen var opvokset her og måttet anses for integreret i det danske samfund, og ikke havde væsentlig tilknytning til noget andet land.

Sag nr. 4 - UfR NyhedsService 2003/26.74 - udvisning efter dom til anbringelse i hospital for sindslidende

Sagen drejede sig om udvisning af en statsløs palæstinenser T, der som 25-årig var kommet til Danmark i 1986 fra Libanon. T's hustru og fire børn var alle herboende danske statsborgere. T blev nu fundet skyldig i voldtægt m.v. begået i perioden fra 1989-2001 overfor sin datter, der var født i 1983. T, der i 1998 var blevet dømt til psykiatrisk behandling på hospital for sindslidende i anledning af vold og trusler, blev dømt til anbringelse i hospital for sindslidende og udvist for bestandig.

Kategori 4. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever, og som ikke har herboende børn

Denne kategori omfatter udlændinge, der samlever med en herboende ægtefælle eller samlever. Det vil i disse sager, hvor udlændingen ikke har børn, navnlig indgå i vurderingen, om ægtefællen vil have reelle og faktiske vanskeligheder ved at følge med udlændingen til oprindelseslandet. Her kan ægtefællens eller samleverens nationalitet spille en rolle. Der kan endvidere herom henvises til de neden for omtalte domme fra Menneskerettighedsdomstolen, EMD Boultif og EMD Amrollahi.

Sag nr. 1 - U 2001.1082 H - ikke udvisning efter dom af hæfte i 14 dage betinget

Sagen drejede sig om en på gerningstidspunktet 37-årig tyrkisk statsborger T, der for trusler efter straffelovens § 119, stk. 1, over for en ansat på et rådhus blev straffet med hæfte i 14 dage betinget. Højesteret frifandt den pågældende for udvisningspåstanden blandt andet under hensyn til T's ægteskab med en dansk kvinde. *Sagen er refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000, side 93 f.*

Sag nr. 2 - U 2002.773 H - ikke udvisning efter dom af fængsel i 30 dage

Sagen drejede sig om en på gerningstidspunktet 21-årige tyrkisk statsborger T, der ved byrettens og landsrettens dom var straffet med fængsel i 30 dage for vold efter straffelovens § 244 ved en nat i august 2000 på et diskotek at have tildelt en anden person et knytnæveslag i ansigtet. T var kommet til Danmark i december 1998 og havde opholdstilladelse på grundlag af ægteskab med en kusine, der var dansk statsborger. Han havde desuden en bror i Danmark. Han havde forældre, søskende og to børn fra et tidligere ægteskab i Tyrkiet. Byretten og landsretten udviste T med indrejseforbud i 3 år. For Højesteret tilsluttede anklagemyndigheden sig T's påstand om frifindelse for påstanden om udvisning, og Højesteret tog de samstemmende påstande til følge.

Kategori 5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn

Denne kategori omfatter udlændinge, der ingen familie har her i landet, og hvor det er spørgsmålet om

udlændingens tilknytning til det danske samfund, der navnlig vil indgå i vurderingen.

Sag nr. 1 - U 2003.56 H - udvisning efter dom af fængsel i 4 måneder

Sagen vedrørte den srilankanske statsborger T, der ved en byretsdom blev idømt fængsel i 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved på en restaurant med en delvist knust flaske at have slået en anden gæst - F - i hovedet, hvilket medførte pulsåreblødning, en lang dyb flænge ved venstre øre og en lang flænge ind til knoglen over venstre øre. T, der havde haft ophold i Danmark i knap 7 år, blev endvidere udvist i 5 år. Landsretten stadfæstede dommen, der af T blev indbragt for Højesteret med påstand om frifindelse for bestemmelsen om udvisning. Højesteret stadfæstede dommen og lagde herved vægt på, at T kun havde opnået ringe tilknytning til det danske samfund, at han ingen familie havde her i landet, og at han havde familie i Sri Lanka, hvor han havde boet, indtil han kom hertil som 41-årig. Under disse omstændigheder tiltrådte Højesteret, at ingen af de forhold, der er anført i udlændingelovens § 26, stk. 1, sammenholdt med EMRK, artikel 8, talte afgørende imod udvisning som følge af den relativt grove vold, han var fundet skyldig i.

5.5. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2 (helbredstilstand)

Der har også i beretningsårene været forelagt Højesteret spørgsmål om, hvorvidt udvisning af en udlænding må antages at virke særlig belastende på grund af alvorlig sygdom, som ikke ville kunne behandles i hjemlandet, eller som ville blive forværret betydeligt under hjemlandets klimatiske forhold.

Højesteret har tidligere truffet afgørelse om udvisning af sindssyge, jf. blandt andet U 1999.1840 H, hvor Højesteret bemærkede: *"Som tidligere fastslået af Højesteret udelukker det ikke i sig selv udvisning i henhold til den dagældende udlændingelovs § 22, nr. 3, at en tiltalt er frifundet for straf i medfør af straffelovens § 16, jf. U 1985.940, U 1993.827, U 1993.916 og senest U 1999.63."* Problemstillingen har i beretningsårene været fremme i flere sager. I UfR NyhedsService 2003/26.74, der er omtalt ovenfor, blev spørgsmålet ikke procederet⁴.

4) I sagerne refereret i U 2001.1334 H (T7) og U 2001.2478 H var der tale om anbringelse i hospital for sindslidende på grund af efterfølgende tilstand.

Sag nr. 1 - U 2001.1085/1 H - udvisning

Sagen drejede sig om en på gerningstidspunktet 35-årig pakistansk statsborger T, der var fundet skyldig i drabsforsøg ved i en bank at have forsøgt at dræbe bankbestyrer A, som han blandt andet tildelte adskillige stik i hovedet og på kroppen med en fiskekniv. T blev på grund af sindssygdom frifundet for straf, men dømt til anbringelse i hospital for sindslidende. Ved landsrettens dom blev han endvidere udvist for bestandig, og for Højesteret angik sagen alene dette spørgsmål. T var kommet til Danmark i 1982 som 17-årig. Hans forældre og tre søskende boede i Danmark. Han havde en søster og anden familie i Pakistan og havde besøgt Pakistan i længere perioder i 1994, 1997 og 1998. Højesteret stadfæstede afgørelsen om udvisning, ved hvilken der var taget hensyn til, at udsendelse ikke ville ske før endelig ophævelse af den idømte foranstaltning, og at T i den forbindelse kunne påberåbe sig udlændingelovens § 50 og § 50 a.

Der forelå efter anklagemyndighedens opfattelse ikke oplysninger, der pegede på, at det var sandsynligt, at T ville få uoverstigelige vanskeligheder ved at klare sig i Pakistan som følge af sin psykiske sygdom. Det måtte således som udgangspunkt antages, at en tilbagevenden til Pakistan ville kunne tilrettelægges således, at behandling og medicinering kunne fortsættes. At en tilbagevenden ville afskære T fra nogle af de tilbud, der findes i Danmark, var ikke afgørende, så længe T ikke ved en tilbagevenden til Pakistan blev stillet urimeligt ringe. Det fremgik blandt andet, at T trods sin sygdom havde været i stand til inden for de seneste år at opholde sig ca. 9 måneder i Pakistan, at han også tidligere under sin sygdom havde været i Pakistan. Endvidere tydede de seneste oplysninger fra vedkommende psykiatriske sygehus på, at T med en adækvat medicinering ville kunne leve således, at de åbenbare symptomer på sindssygdom minimeredes.

Sag nr. 2 - U 2002.816/1 H - udvisning

Sagen drejede sig om udvisning af den på gerningstidspunktet 27-årige irakiske statsborger T, der var fundet skyldig i drab ved i juni 2000 i en lejlighed med mindst syv knivstik at have dræbt en kvinde. Han blev som følge af sindssygdom frifundet for straf, jf. straffelovens § 16, men i medfør af straffelovens § 68 og § 68 a, stk. 2, dømt til anbringelse i hospital for sindslidende. T var kommet til Danmark i 1997 som flygtning. Højesteret stadfæstede landsrettens bestemmelse om udvisning af T med indrejseforbud for bestandig. Den omstændighed, at T led af sindssygdom, kunne ikke føre til et andet resultat.

Der var under ankebehandlingen gennem Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger fra Verdenssundhedsorganisationen WHO om behandlingsmulighederne i Irak. Det fremgik af materialet, at det ikke var umuligt at blive behandlet for sindslidelser i Irak, hvor der både var mulighed for ambulante behandling og behandling under indlæggelse, ligesom der var uddannelsesprogrammer og et nationalt behandlingsprogram.

I materialesamlingen i højesteretssagen indgik blandt andet **EMD Bensaid mod Storbritannien**², der vedrørte en skizofren algiersk statsborger. Domstolen udtalte i denne sag blandt andet, at der ikke var tilstrækkelig reel risiko for, at klagers udvisning ville være i strid med artikel 3, da der var behandlingsmuligheder i Algeriet. Det forhold, at klagers forhold ville være mindre gunstige end i Storbritannien, var ikke afgørende. EMD understregede, at der stilles strenge krav til anvendelsen af artikel 3, og betingelserne herfor var ikke opfyldt i sagen.

2) Dom af 6. februar 2001 (klage nr. 44599/98). EU-ret & Menneskeret 5/2001, side 231.

5.6. Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, om overlastrisiko

En problemstilling, der lejlighedsvis har været forelagt Højesteret, er spørgsmålet om, hvorvidt udvisning af en udlænding må antages at virke særlig belastende på grund af risikoen for, at udlændingen - udenfor de asylretlige tilfælde - vil lide overlast i hjemlandet eller andre lande, hvor udlændingen kan ventes at tage ophold, jf. herved UL § 26, stk. 1, nr. 6, (tidligere § 26, stk. 1, nr. 7).

Udvisningsudvalget har i betænkning 1326/1997, der ligger til grund for udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, på side 816, blandt andet anført følgende:

"Med henblik på at etablere en ordening, der adskiller domstolenes afgørelse af udvisningsspørgsmålet fra asylretligt baserede vurderinger, foreslår udvalget, at vurderingen af, om udlændingen kan anses at risikere forfølgelse i hjemlandet, adskilles fra domstolenes afgørelse af spørgsmålet om udvisning og henlægges til udlændingemyndighederne, der efter udlændingelovens regler træffer afgørelse om asylretlige spørgsmål."

Spørgsmål om overlastrisiko beror derfor i en lang række sager på en asylretlig vurdering, der ikke kan indgå i straffesagen eller en eventuel sag om ophævelse af udvisningen i medfør af UL § 50.

Overlastrisikoen har i praksis drejet sig om spørgsmålet om, hvorvidt der er en reel risiko for, at udlændingen vil blive udsat for særligt byrdefulde foranstaltninger ved en tilbagevenden til hjemlandet, eller han dér vil blive strafforfulgt for samme lovovertrædelse, som han er dømt for i Danmark.

Højesteret har endvidere i blandt andet sagerne U 2001.1645 H og U 2002.2023 H ved afgørelsen af spørgsmålet om udvisning foretaget en vurdering af, om der var en reel risiko for, at den tiltalte ville blive strafforfulgt og *idømt dødsstraf* i Iran for de samme forhold, som var pådømt under straffesagen i Danmark. Højesteret udtalte i en dom af 15. august 2003 blandt andet, at spørgsmålet om, hvorvidt udlændingen ved en tilbagevenden til oprindelseslandet for de i Danmark pådømte forhold risikerede dødsstraf *ikke* skulle indgå i vurderingen af, om der skal træffes bestemmelse om udvisning. Se herom nærmere sag nr. 4.

Højesteret har endvidere i 2003 fået forelagt problemstillingen om, hvorvidt myndighederne i oprindelseslandet ikke er i stand til at beskytte udlændingen mod overgreb fra ikke-statslige aktører, f. eks. medgerningsmænd til den kriminalitet, som den pågældende er dømt for, er omfattet af bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 6. *Se sag nr. 6.*

Sag nr. 1 - U 2001.1645 H - anbringelse og udvisning

Den på gerningstidspunktet 35-årige T var fundet skyldig i manddrab ved i september 1999 i en kiosk med gentagne slag mod hovedet med et tungt træredskab at have dræbt sin *ægtefælle* og for overtrædelse af § 139 ved at have behandlet liget usømmeligt. Han blev som følge af sindssygdom frifundet for straf, jf. straffelovens § 16, men i medfør af § 68 dømt til anbringelse i hospital for sindslidende. T, der var iransk statsborger, var kommet til Danmark i 1989 som flygtning. Han havde med ægtefællen tre mindreårige børn, som nu var anbragt i familiepleje. Han havde desuden tre søskende i Danmark. Han havde ingen familie i Iran. Hverken T's sygdom eller den omstændighed, at hans tre mindreårige børn opholdt sig her i landet, kunne - set i lyset af forbrydelsens grovhed - føre til undladelse af udvisning. De foreliggende oplysninger om sagens faktiske omstændigheder og om indholdet og anvendelsen af iransk straffelovgivning gav ikke grundlag for at antage, at der bestod en *reel risiko* for, at T ville blive strafforfulgt og idømt dødsstraf i Iran for de pådømte forhold, jf. herved udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 7. T ville endvidere kunne påberåbe sig lovens § 31 og § 50, når udsendelse blev aktuel. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens bestemmelse om udvisning af T for bestandig (dissens). De dissentierende dommere ville undlade udvisning med henvisning til risiko som nævnt i § 26, stk. 1, nr. 7, og bemærkede: *"Det fremgår af udtalelsen fra ambassaden i Teheran, at personer, der begår forsætligt manddrab, risikerer dødsstraf efter den iranske straffelov, og at straffeloven giver hjemmel til at strafforfølge iranere, der har udført strafbare handlinger i udlandet, uanset om vedkommende er dømt og har afsonet en straf herfor. Det fremgår endvidere, at iranske domstole normalt ikke anerkender udenlandske domme i straffesager. Risikoen for dobbeltstraf bekræftes af de oplysninger, der er meddelt*

af UNHCR. Forurettede var iransk statsborger. Hendes familie, der bor i Iran og er bekendt med den foreliggende sag, må antages af have mulighed for og anledning til at anmelde den af tiltalte begåede forbrydelse til de iranske myndigheder. På dette grundlag finder vi, at der består en reel risiko for, at tiltalte efter udvisning til Iran vil lide overlast, og at dette forhold taler afgørende imod udvisning."

Sag nr. 2 - U 2002.816/1 H - anbringelse og udvisning

Sagen, der er refereret i afsnit 5.5., drejede sig om udvisning af en sindssyg irakisk drabsmand. Højesteret stadfæstede landsrettens bestemmelse om udvisning af T med indrejseforbud for bestandig og henviste blandt andet til, at de foreliggende oplysninger om indholdet og anvendelsen af irakisk straffelovgivning *ikke* gav grundlag for at antage, at der bestod en *reel risiko* for, at T ville blive strafforfulgt i Irak for de pådømte forhold, og at T ville kunne påberåbe sig udlændingelovens § 31, § 50 og § 50 a, når udsendelse blev aktuel.

Sag nr. 3 - U 2002.2023 H - 10 års fængsel og udvisning for manddrab

Den på gerningstidspunktet 20-årige T, der var iransk statsborger og opholdt sig i et flygtningecenter her i landet som asylansøger, blev fundet skyldig i manddrab begået ved knivstik i brystkassen på en iransk mand, der boede i samme asylcenter som T. Nævningetinget fastsatte straffen til 10 års fængsel og bestemte tillige udvisning for bestandig.

T gjorde gældende, at udvisning til Iran ville indebære risiko for, at han for samme forseelse, som han straffedes for under nærværende sag, ville blive straffet med dødsstraf i Iran og henviste herved til oplysningerne om indholdet og anvendelsen af iransk straffelovgivning gengivet i U 2001. 1645 H. Han forventede, at de iranske myndigheder på begæring af forurettedes familie, som gennem en i Iran praktiserende advokat havde rejst erstatningskrav her i landet, ville idømme ham en straf - formentlig dødsstraf - i anledning af forholdet i nærværende sag. Højesteret bemærkede, at det med hensyn til spørgsmålet om udvisning i overensstemmelse med den i U 2001.1645 H gengivne udtalelse af 19. april 2001 fra Udenrigsministeriets Flygtningekontor lægges til grund, at der ikke kunne siges noget kvalificeret om, hvorvidt der består en risiko for, at tiltalte ved udvisning til Iran vil blive yderligere straffet for drabet med en dødsstraf, som vil blive eksekveret. Der var herefter ikke grundlag for at antage, at der i så henseende foreligger en reel risiko, der kan føre til undladelse af nu at træffe bestemmelse om udvisning, jf. udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 7. Højesteret bemærkede endvidere, at T på udsendelsestidspunktet efter endt afsoning af straffen på 10 års fængsel kan påberåbe sig udlændingelovens § 50.

Sag nr. 4 - U 2003.644/1 H - samlet straf af fængsel i 8 år 3 måneder og udvisning⁴

Den på gerningstidspunktet 31-årige T, der var burundisk statsborger, var ved dom af 4. april 2000 straffet med fængsel i 2 år og 3 måneder for narkotikakriminalitet. Han blev nu idømt en tillægsstraf af fængsel i 6 år ved i perioden fra august til oktober 1998 ved hjælp af forskellige kurerer, at have indført eller forsøgt at indføre i alt 2.250 gram heroin. Han var kommet til Danmark i 1994 og havde fået asyl. Han var gift med en kvinde fra Tanzania med hvem han havde et barn født i 1996. Han havde endvidere et særbarn født i 1989, der var kommet til Danmark i 1999. Efter de tilvejebragte oplysninger fandt Højesteret *ikke* grundlag for at antage, at der bestod en *reel risiko* for at T ville blive strafforfulgt i Burundi for de pådømte forhold. T havde endvidere mulighed for senere at påberåbe sig udlændingelovens § 31 og § 50. Herefter og under hensyn til karakteren og grovheden af den begåede

kriminalitet, tiltrådte Højesteret, at der ikke forelå forhold, som afgørende talte imod udvisning, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2.

Der blev under ankebehandlingen gennem Udlændingestyrelsen indhentet supplerende oplysninger om risikoen for dobbeltstraf i Burundi. Det fremgik blandt andet af oplysningerne, at "*... dobbeltstraf i Burundi alene [er] sandsynlig[t] i tilfælde, hvor der er begået kriminalitet mod mennesker eller ejendele på burundisk jord, og for hvilken den pågældende er straffet i et andet land. Derudover antager lovgivningen at kriminalitet vil blive pådømt i det land, hvor den er begået - efter dette lands lovgivning.*"

4) Spørgsmålet var ikke fremme i U 2001.1874 H, der vedrørte spørgsmålet om udvisning af en burundier, der var fundet skyldig i at have dræbt sin ugandiske hustru.

Sag nr. 5. Højesterets dom af 15. august 2003 (UFR NyhedsService 2003/35 side 85

Sagen drejede sig om en nu 54-årig algiersk statsborger T, der af nævningetinget var fundet skyldig i røveri af særlig farlig karakter over for en bank med skarpladt pistol og efterfølgende forsøg på at dræbe en politibetjent. T blev herfor straffet med fængsel i 10 år og udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig. T ankede dommens udvisningsbestemmelse og gjorde gældende, at han ved en tilbagevenden til Algeriet, hvor han i forvejen var idømt dødsstraf, risikerede yderligere forfølgelse i form af dødsstraf. T henviste herunder til de oplysninger om formålet med røveriet, som var fremkommet under nævningesagens behandling. Højesteret udtalte, at spørgsmålet om, hvorvidt T ved en tilbagevenden til Algeriet for de i denne sag pådømte eller andre forhold risikerede dødsstraf eller anden forfølgelse, som kunne begrunde asyl, ikke skulle indgå i vurderingen af, om der skal træffes bestemmelse om udvisning, jf. UL § 26, stk. 1, nr. 7 (nu § 26, stk. 1, nr. 6). Højesteret bemærkede herved, at T havde ansøgt om asyl, og at han, hvis denne ansøgning ikke imødekommes, vil kunne påberåbe sig beskyttelsen efter udlændingelovens § 31, før udsendelse til Algeriet. Herefter og da der ikke i øvrigt var oplyst forhold, som talte mod udvisning af T, stadfæstede Højesteret dommens bestemmelse herom, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2.

Sag nr. 6 - Kære af Østre Landsrets 17. afd.s kendelse af 6. februar 2003 - Højesterets sag nr. 211/03

Sagen er en udløber af det under sag nr. 4 beskrevne sagskompleks. Sagen drejede sig om en tanzaniansk kvinde K, der ved kriminalrettens dom af 16. februar 2001 for narkotikakriminalitet blev straffet med fængsel i 3 1/2 år og udvist af Danmark med indrejseforbud gældende for bestandig. Kvinden var indrejst som voksen i 1994 og blev gift med en burundisk mand, der ligeledes blev dømt i sagskomplekset, men ikke blev udvist. Parret havde sammen to mindreårige børn. Kriminalretten besluttede ved kendelse af 6. december 2002, at der forelå væsentlige ændringer i domfældtes forhold, at udvisningsbestemmelsen burde ophæves i medfør af udlændingelovens § 50. Kriminalretten bemærkede i denne forbindelse, at "*Da domfældte i høj grad har hjulpet med til sagens oplysning, og da de øvrige domfældte ikke kan undgå at være bekendt med, hvorfra politiets oplysninger stammer, og da hun har modtaget konkrete trusler sammenholdt med, at hovedparten af de personer, hun har afgivet forklaring om, også skal udvises til Tanzania, finder retten, at en udsendelse til Tanzania vil være særlig belastende for domfældte.*" Landsretten fandt, at der hverken ved de omstændigheder, kriminalretten havde tillagt betydning eller ved det, der var oplyst for landsretten - navnlig om personlig fare på grund af de af hende afgivne forklaringer - var indtrådt sådanne nye og væsentlige ændringer i hendes forhold, at der var grundlag for i medfør af udlændingelovens § 50, stk. 1, jf. § 26, at ophæve udvisningen.

Det fremgik af en udtalelse af 7. februar 2003 fra Udlændingestyrelsen vedrørende udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, at den danske ambassade i Dar es Salaam havde oplyst, at man ikke havde mulighed for at vurdere sikkerheden i den konkrete sag. Repræsentationen havde endvidere oplyst, at mulighederne for at opnå personlig beskyttelse af politiet i Tanzania generelt er meget små, hvis ikke ikke-eksisterende, og at det derfor må antages, at mulighederne for at opnå personlig (politi)beskyttelse i Tanzania er mindre end mulighederne herfor i Danmark. Styrelsen kunne ikke foretage en vurdering af de nævnte trusler og bemærkede, at det ikke var dokumenteret, at K ikke kunne tage ophold andre steder end hos moderen i Dar es Salaam, hvor de, der angiveligt har truet hende, efter det oplyste har familie.

Domfældte indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse for Højesteret med påstand om ophævelse af bestemmelsen om udvisning. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse med henvisning til, at der ikke var indtrådt sådanne nye og væsentlige ændringer i domfældtes forhold, at der var grundlag for i medfør af udlændingelovens § 50, stk. 1, jf. § 26, at ophæve udvisningen. Anklagemyndigheden anførte endvidere, at den risiko for overlast, som K gjorde gældende, måtte anses for at vedrøre forhold af asylretlig karakter og derfor ikke kunne prøves eller tillægges betydning under en sag efter UL § 50, jf. § 26.

Højesteret stadfæstede den 12. september 2003 landsrettens kendelse og bemærkede, at en stillingtagen til en risiko for overlast af den karakter, som kærende har påberåbt sig, beror på en asylretlig vurdering og kan derfor ikke indgå i vurderingen af, om udvisning bør ophæves i medfør af udlændingelovens § 50, jf. § 26, stk. 1, nr. 6 (tidligere nr. 7).

Herefter og af de grunde, der i øvrigt var anført af landsretten, stadfæstede Højesteret kendelsen.

5.7. Gennemgang af afgjorte sager mod udlændinge, der er udvist

Der blev i Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 3, afsnit 9.2., redegjort for den gennemgang af afsluttede udvisningssager, som Rigsadvokaten iværksatte efter afgørelsen af en række sager i Højesteret i foråret 1999. Rigsadvokaten orienterede således ved skrivelse af 21. januar 2000 de beskikkede forsvarere i 15 af de gennemgåede sager om, at disse muligt kunne have fået et andet udfald, hvis den senere højesteretspraksis havde foreligget på domstidspunktet.

Underretningen til forsvarerne skete med henblik på, at det kunne overvejes, om man ønskede at indgive en ansøgning til Den Særlige Klageret om genoptagelse af sagerne eller foranledige en fornyet behandling af sagerne ved anke til landsretten eller ved ansøgning til Procesbevillingsnævnet. Der henvises herom nærmere til årsberetningen 1998-1999, bind 3, side 108 ff. og årsberetningen 2000, side 106.

Det kan oplyses, at status nu er, at ni af de 15 er frifundet for udvisning. Af disse har tre ansøgt om erstatning i anledning af udvisningen. De pågældende er af Rigsadvokaten hver blevet tillagt et skønsmæssigt fastsat beløb af 50.000 kr. i anledning af den effektuerede udvisning. Der verserer fortsat en sag ved byretten. For så vidt angår de resterende fem sager er situationen den, at en enkelt trak sin ansøgning til Den Særlige Klageret om genoptagelse tilbage, mens fire udviste ikke reagerede på Rigsadvokatens henvendelse.

5.8. Afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg vedrørende fortolkningen af EMRK artikel 8

5.8.1. Indledning

I Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 3, afsnit 9.2., blev der redegjort for fortolkningen af Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 8 og Menneskerettighedsdomstolens praksis i perioden frem til begyndelsen af 2000. Gennemgangen af retspraksis blev fulgt op i årsberetningen for 2000, der omfattede domme og afgørelser frem til medio 2001.

Proportionalitetsafvejningen efter EMRK art. 8 er nærmere beskrevet i beretningen for 1998/1999. Det skal her blot gentages, at Menneskerettighedsdomstolen (i det følgende Domstolen) anerkender medlemsstaternes ret til at kontrollere indrejse, at opretholde ro og orden og at træffe bestemmelse om udvisning, alt med respekt af de internationale forpligtelser. Er det fastlagt, at der foreligger et familie- eller privatliv, er det afgørende spørgsmål ved afgørelsen af om art. 8 kan anses for krænket, hvorvidt en udvisning er nødvendig i et demokratisk samfund. Der foretages herefter en afvejning af på den ene side retten til respekt for familie- og privatliv, og statens legitime ret til at forhindre uorden og kriminalitet på den anden side. De oplysninger, der indgår i proportionalitetsafvejningen efter artikel 8 omfatter således blandt andet:

Udvisningsstatens behov for at udvise den pågældende ("*a pressing social need*") og om udvisningen (indgrebet) er proportionalt, dvs. er udtryk for en rimelig afvejning. Domstolen påser herved, om begrundelsen for udvisning er relevant og tilstrækkelig.

Dernæst vurderes karakteren og omfanget af tilknytningsmomenterne til udvisningsstaten, herunder varigheden af udlændingens ophold, alderen på indrejsetidspunktet, skole-, uddannelses- og arbejdsforhold, familieforhold, herunder om udlændingen har ægtefælle, eller samlever, og børn. Det indgår også i Domstolens vurdering, om udlændingen har undladt at søge statsborgerskab.

Det vurderes, om udlændingen har bevaret en tilknytning til oprindelseslandet, herunder om udlændingen har familie dér og taler sproget, om der er en social eller uddannelsesmæssig tilknytning og om udlændingen har haft ophold i oprindelseslandet. Dvs. om tilknytningen er mere end blot et formelt statsborgerskab.

Endelig indgår kriminalitetens karakter og den konkrete strafs længde samt tidligere straffe i vurderingen. Narkotikakriminalitet er af Domstolen udpeget som en samfundssvøbe ("*the scourge of society*").

Vurderingen foretages på baggrund af de forhold, der forelå på det tidspunkt, hvor beslutningen om udvisning er endelig. Omstændigheder, der er indtrådt efter dette tidspunkt, er som udgangspunkt ikke relevante.

Domstolen har endvidere i sagen **Nwosu mod Danmark (10.7.2001)** fastlagt de vejledende principper, der gælder for proportionalitetsafvejningen efter EMRK artikel 8 i sager, hvor hovedspørgsmålet drejer sig om ægtefællersvanskeligheder ved at fortsætte deres samliv og i særdeleshed ægtefællens og/eller

børnenes vanskeligheder ved at leve i den udvistes oprindelsesland. Domstolen fastslog, at man i forbindelse med vurderingen af de relevante kriterier i sager af denne type vil tage følgende faktorer i betragtning AÅ 2000, side 104 ff. Se endvidere EMD Boultif, EMD Amrollahi:

- karakteren og grovheden af den begåede forbrydelse
- varigheden af udlændingens ophold i opholdsstaten
- tidsrummet, der er forløbet siden forbrydelsen blev begået og udlændingens adfærd i denne periode
- de involverede personers nationaliteter
- den familiemæssige situation, herunder ægteskabets længde
- andre faktorer, der udtrykker effektiviteten af parrets familieliv
- om ægtefællen kendte til forbrydelsen på det tidspunkt, hvor vedkommende indgik i et familiemæssigt forhold
- om der er børn i ægteskabet og i givet fald deres alder
- alvoren af de vanskeligheder, som ægtefællen sandsynligvis vil møde i oprindelseslandet (selvom det faktum, at en person vil møde visse vanskeligheder ved at følge en ægtefælle, ikke i sig selv forhindrer en udvisning).

Domstolen vurderer endvidere - som nævnt ovenfor - tilknytningsmomenterne til henholdsvis oprindelseslandet og opholdsstaten.

For en mere fyldig gennemgang af fortolkningen af EMRK art. 8, kan der henvises til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer (art. 1-10), 2. udgave (2003) og den øvrige tilgængelige litteratur.

I det følgende gennemgås den retspraksis, der er blevet tilgængelig efter udgivelsen af Anklagemyndighedens Årsberetning 2000. Materialet omfatter fire domme og seks admitteringsafgørelser. Afgørelserne, der foreligger på engelsk og fransk, gennemgås i form af korte resumeer. Der henvises til de mere fyldige resumeer i tidsskriftet EU-Ret og Menneskeret. Afgørelserne er tilgængelige i Domstolens Hudoc-database via internetadressen <http://hudoc.echr.coe.int>. Den seneste publicerede udgave af Reports of Judgments and Decisions (2001-V) omfatter domme og afgørelser frem til april 2001.

Der tages forbehold for materialets fuldstændighed.

5.8.2. Afgørelser, hvor Domstolen har statueret krænkelse af EMRK artikel 8

Domstolen har i fire sager statueret krænkelse af EMRK artikel 8.

Sag nr. 1

**Boultif mod Schweiz. Dom af 2. august 2001. Klage nr. 54273/00
EU-ret & Menneskeret 6/2001 side 261**

*Udvisning af en udlænding, som var indrejst som voksen, og var gift med statsborger i værtslandet.
Krænkelser.*

Sagen vedrørte en algersk statsborger K (f. 1967), som i 1992 indrejste i Schweiz på et turistvisum og året efter blev gift med en schweizisk statsborger. Før han flyttede til Schweiz, havde han boet 7 år i Italien. Han havde familie i Algeriet. K blev i 1994 dømt for ulovlig besiddelse af våben, og i 1995 blev han idømt 11/2 års betinget fængsel for røveri og hærværk. Appelleret forhøjede i 1997 straffen til 2 års ubetinget fængsel med henvisning til, at K havde udvist særlig brutalitet og koldblodighed.

Afsoning blev påbegyndt i 1998 og samme år afviste myndighederne at forny K's opholdstilladelse. Den 2. august 1999 blev K løsladt før tid, og den 1. december 1999 udstedte immigrationsmyndighederne indrejseforbud på ubestemt tid mod K, der i 2000 herefter forlod Schweiz og tog ophold i Italien.

Domstolen konstaterede, at den kun i begrænset omfang havde afgjort sager, hvor hovedforhindringen for udvisning var ægtefællernes vanskeligheder ved at forblive sammen og i særdeleshed ægtefællens og/eller børnenes vanskeligheder ved at leve i den udvistes oprindelsesland. Det var derfor nødvendigt at opstille nogle vejledende principper for vurderingen af, om foranstaltningen var nødvendig i et demokratisk samfund. Domstolen ville i vurderingen af de relevante faktorer i en sag af denne karakter tage følgende faktorer i betragtning: karakteren og grovheden af den begåede forbrydelse, varigheden af udlændingens ophold i udvisningslandet, tidsrummet, der er forløbet siden forbrydelsen blev begået og udlændingens adfærd i denne periode, de involverede personers nationaliteter, den familiemæssige situation, herunder ægteskabets længde, andre faktorer, der udtrykker effektiviteten af parrets familieliv, om ægtefælden kendte til forbrydelsen på det tidspunkt, hvor vedkommende indgik i et familiemæssigt forhold, om der er børn i ægteskabet og i givet fald deres alder, alvoren af de vanskeligheder, som ægtefællen sandsynligvis vil møde i oprindelseslandet (selvom det faktum, at en person vil møde visse vanskeligheder ved at følge en ægtefælle, ikke i sig selv forhindrer en udvisning).

Domstolen konstaterede, at K's forbrydelse var alvorlig. Domstolen bemærkede imidlertid, at retten i første instans blot havde idømt K en betinget dom. I de 6 år der forløb, fra K begik forbrydelsen i 1994 til hans udrejse i 2000, begik K ingen yderligere strafbare forhold. Inden afsoning fik K en professionel uddannelse som tjener, og han arbejdede som maler. Under afsoningen var hans opførsel eksemplarisk, hvorfor han også blev løsladt før tid. Fra maj 1998 til udrejsen fra Schweiz i 2000 arbejdede K som gartner og elektriker med mulighed for fortsat ansættelse. Selvom K's forbrydelse med føje kunne give anledning til frygt for forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed, fandt Domstolen imidlertid, at denne frygt blev begrænset af de særlige formildende omstændigheder i sagen.

Domstolen bemærkede herefter, at K's ægtefælle ingen bånd havde til Algeriet, og at hun ikke talte arabisk. Under sådanne forhold fandt Domstolen, at man ikke kunne forvente, at hun fulgte med klager til Algeriet. Det var endvidere ikke godtgjort, at K og hustruen kunne få opholdstilladelse i Italien. Domstolen fandt, at K var udsat for en alvorlig forhindring for at etablere et familieliv, da det ville være næsten umuligt for K at have et familieliv udenfor Schweiz. K havde endvidere udgjort en meget begrænset fare for den offentlige orden og sikkerhed, da myndighederne havde besluttet at afslå at forny hans opholdstilladelse.

Under disse omstændigheder fandt Domstolen enstemmigt, at indgrebet ikke var proportionalt med de legitime mål, der var at forebygge uro og kriminalitet. Dermed var konventionens art. 8 krænket.

Sag nr. 2

**Amrollahi mod Danmark. Dom af 11. juli 2002. Klage nr. 56811/00
EU-ret & Menneskeret 5/2002 side 232**

Udvisning af en udlænding, som var indrejst som voksen, og som havde dansk ægtefælle og tre børn.
Krænkelser.

Denne sag vedrørte en iransk statsborger K (f. 1966), som i 1987 deserterede fra den iranske hær. Han flygtede til Tyrkiet, hvorfra han rejste til Grækenland, og han ankom i 1989 til Danmark, hvor han ansøgte om asyl. I henhold til de dagældende asylregler blev alle desertører fra Iran fra den pågældende periode tilkendt opholds- og arbejdstilladelse. Han fik derfor opholdstilladelse i 1990, og i 1994 blev den permanent. K mødte en dansk kvinde i 1992, og parret blev gift i 1997. Parret fik to børn, født i 1996 og 2001. Hustruen havde yderligere et særbarn født i 1989. Alle tre børn boede med K og hans hustru og blev opdraget efter danske traditioner. K forsørgede sig indtil slutningen af 1996 som pizzariaejer.

I 1996 blev K anholdt for smugling af narkotika, og han blev i 1997 af retten i Hobro idømt 3 års fængsel og udvist for bestandig. Han ankede dommen til landsretten, men frafaldt senere anken.

Udvisningsafgørelsen blev i medfør af udlændingelovens § 50, prøvet i byretten i 1998, hvor K gjorde gældende, at hans forhold havde ændret sig væsentligt, siden beslutningen om udvisning blev truffet. Udvisningsafgørelsen blev fastholdt af byretten og af Vestre Landsret den 9. oktober 1998.

Den 17. december 1998 havde K afsonet 2/3-tid og var berettiget til prøveløsladelse. Da han ikke frivilligt ville rejse tilbage til Iran, blev han herefter frihedsberøvet efter reglerne i udlændingeloven. K klagede til Udlændingestyrelsen, der fandt, at han ikke risikerede forfølgning i Iran af en sådan karakter, at han kunne forblive i Danmark. Afgørelsen blev stadfæstet af Flygtningenævnet.

K begærede på ny udvisningsspørgsmålet prøvet i byretten efter udlændingelovens § 50. Byretten omgjorde ved kendelse af 14. februar 2000 beslutningen om udvisning. Vestre Landsret omgjorde denne afgørelse den 3. marts 2000 under henvisning til, at dette spørgsmål kun kan prøves én gang. Sagen blev med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret, der stadfæstede landsrettens kendelse den 7. september 2001.

Domstolen konstaterede indledningsvis, at K var gift med en dansk kvinde, som han havde et barn med på det tidspunkt, hvor udvisningsafgørelsen blev endelig, og som også var dansk statsborger. Udvisningsafgørelsen udgjorde derfor et indgreb i K's ret til respekt for sit familieliv, jf. EMRK art. 8, stk. 1. I denne situation skal et indgreb være nødvendigt i et demokratisk samfund, dvs. være retfærdiggjort af et presserende samfundsmæssigt behov og stå i et rimeligt forhold til det forfulgte lovlige formål.

I sager, hvor hovedhindringen for udvisning er ægtefællernes vanskeligheder ved at forblive sammen og i særdeleshed ægtefællens og/eller børnenes vanskeligheder ved at bo i den udvistes oprindelsesland, benyttede Domstolen principperne fra sagen *Boultif mod Schweiz* (s.d.).

Da K var fundet skyldig i at have handlet med mindst 450 gram heroin, fandt Domstolen, at udvisningsbeslutningen var baseret på en alvorlig lovovertrædelse. Domstolen udviste forståelse for, at staterne viser stor fasthed over for personer, som aktivt deltager i udspreddingen af denne plage. Der kunne ikke ses bort fra alvoren af en sådan forbrydelse, heller ikke selvom K ikke tidligere var blevet straffet.

Det blev herefter fastslået, at K havde forladt Iran som 21-årig. Hans modersmål var farsi, og al hans skolegang foregik i Iran. Han havde derfor utvivlsomt tilknytning til Iran. Der var dog ikke i de foreliggende oplysninger noget der tydede på, at K havde bevaret en stærk tilknytning til Iran, navnlig fordi han havde mistet forbindelsen til sin familie der i 1987. K's forbindelse til Danmark var hovedsagelig knyttet til hustruen, børnene og steddatteren, der alle er danske statsborgere. Parret blev gift en uge før K's dom i 1997, men da de havde indledt deres forhold i 1992 og havde fået deres første barn i 1996, var Domstolen ikke i tvivl om forholdets effektivitet. K havde derfor stærke bånd til Danmark.

K's hustru var dansk statsborger. Hun havde aldrig været i Iran, talte ikke farsi, og hun var ikke muslim og havde - bortset fra K - ingen forbindelse til Iran. Under disse omstændigheder accepterede Domstolen, at selv hvis det ikke ville være umuligt for hustruen og K's børn at flytte til Iran, så ville det ikke desto mindre kunne skabe åbenbare og alvorlige vanskeligheder. Hertil kom, at K's steddatter nægtede at flytte til Iran. Under disse omstændigheder fandt Domstolen, at hustruen ikke kunne forventes at følge med K til Iran. Der forelå ingen oplysninger om, at parret kunne få opholdstilladelse i Tyrkiet eller Grækenland eller i noget andet land end Iran. Familien ville derfor blive adskilt som følge af K's udvisning for bestandig, da det de facto ville være umuligt for familien at fortsætte sit familieliv uden for Danmark. Domstolen fandt herefter enstemmigt, at en udvisning af K ville stå i misforhold til de søgte mål, og at gennemførelsen af udvisningen derfor ville være i strid med EMRK art. 8.

Rigsadvokaten udsendte dommen til politiet og anklagemyndigheden ved Rigsadvokaten Informerer nr. 13/2002 af 26. juli 2002. Rigsadvokaten anmodede endvidere Statsadvokaten i Aalborg om at søge retten i Hørbros dom af 1. oktober 1997 indbragt for Vestre Landsret med påstand om frifindelse for den idømte udvisning. Udvisningen blev ophævet ved Vestre Landsrets dom af 13. september 2002. Sagen gav ikke i øvrigt Rigsadvokaten anledning til at udstede retningslinjer for behandling af sager, hvor der er spørgsmål om udvisning på grund af strafbart forhold. Rigsadvokaten fandt, at den foreliggende højesteretspraksis fortsat er vejledende på udvisningsområdet.

Sag nr. 3

Yildiz mod Østrig. Dom af 31. oktober 2002. Klage nr. 37295/97 EU-ret & Menneskeret 1/2003 side 47

Tyrkisk statsborger indrejst som 14-årig, havde hustru og barn og var idømt betingede domme for berigelseskriminalitet. Krænkelser.

Denne sag vedrørte en tyrkisk statsborger K (f. 1975), der som 14-årig i 1989 var indrejst i Østrig for at bo hos sine forældre og søskende. Han giftede sig i 1994 efter muslimsk lov med den tyrkiske statsborger H, der var født og opvokset i Østrig. Parret, der i 1995 fik et barn B, blev i 1997 gift efter østrigsk lov.

K blev i 1993 som mindreårig to gange dømt for strafbare forhold, henholdsvis butikstyveri med tre dages betinget fængsel og tyveri med en betinget dom med udsat straffastsættelse. Han blev i perioden 1992-1994 straffet i alt syv gange for færdselslovsovertrædelser, heraf fire gange for at have ført bil uden førerret. Bøderne androg samlet 2.035 Euro.

Efter K's anden dom i 1994 udstedte de lokale myndigheder et opholdsforbud med en varighed på 5 år. K's klage over afgørelsen blev afvist, da det fulgte af lovgivningen, at udlændinge skulle pålægges

opholdsforbud, når de blev dømt mere end én gang for samme eller lignende forbrydelse. Trods K's høje grad af integration vurderede myndighederne, at den offentlige interesse i at pålægge ham et opholdsforbud, opvejede hans interesse i at kunne forblive i landet. Forvaltningsdomstolen afviste den 4. december 1996 K's klage med henvisning til, at afgørelsen var i overensstemmelse med art. 8, stk. 2. K forlod landet den 1. juli 1997 og tog ophold i Tyrkiet. K og H blev skilt i marts 2001.

Domstolen bemærkede, at det var forholdene på det tidspunkt, hvor udvisningen blev endelig, som var relevante for bedømmelsen, dvs. forholdene frem til Forvaltningsdomstolens afgørelse den 4. december 1996. Afgørelsen om opholdsforbud og tvungen udrejse, som bevirkede, at K blev adskilt fra sin livsledsagerske og deres barn, udgjorde et indgreb i deres ret til familieliv, og ville derfor være i strid med EMRK, hvis det ikke opfyldte betingelserne i art. 8, stk. 2.

Domstolen bemærkede, at K ikke var andengenerationsindvandrer, dvs. en person, der er født i eller har levet størstedelen af sit liv i det land, hvorfra han skulle udvises. K kom først til Østrig i 1989 i en alder af 14 år, hvorfor han stadig måtte have forbindelse til sit hjemland og også ville være i stand til at tale tyrkisk. På den anden side var han stadig teenager, da han kom til Østrig, hvor hans nærmeste familie boede og stadigvæk bor. Den 16. december 1996 havde han boet i Østrig i i alt syv år. Han havde i knap tre år arbejdet her og boet sammen med H, som var tyrkisk statsborger, men var født i Østrig og havde boet hele sit liv der.

De østrigske myndigheder havde anerkendt, at K havde opnået en høj grad af integration. Domstolen fandt, at myndigheder og domstole havde undladt at undersøge, om H ville følge med til Tyrkiet, herunder især om hun kunne tale tyrkisk, og om hun havde bevaret nogen form for forbindelse til Tyrkiet udover sin nationalitet.

K's familiemæssige situation havde ændret sig undervejs. K og H var blevet skilt i 2001. H boede fortsat i Østrig, mens K nu boede i Tyrkiet. B boede hos familiemedlemmer i Tyrkiet. Domstolen fandt, at afgørelsen skulle træffes i lyset af situationen på det tidspunkt, hvor udvisningen blev endelig, og der kunne ikke tages hensyn til omstændigheder, som indtraf efter at myndighedernes afgørelse, herunder klagernes anbringender om, at der var en nær forbindelse mellem udvisningsbeslutningen og de efterfølgende begivenheder, især skilsmissen.

Domstolen bemærkede, at de nationale domstole, som udtrykt ved de beskedne straffe, opfattede lovovertrædelserne som værende mindre betydningsfulde. Herudover havde K ikke begået yderligere lovovertrædelser i perioden mellem april 1994 og december 1996. Efter Domstolens opfattelse var de nationale myndigheders frygt for, at K var til fare for den offentlige orden og sikkerhed som følge af, at han ville begå yderligere forbrydelser, derfor ikke berettiget ved sagens særlige omstændigheder. Indgrebet var derfor ikke proportionalt og udgjorde en krænkelse af artikel 8 i konventionen.

Sag nr. 4

**Jakupovic mod Østrig. Dom af 6. februar 2003. Klage nr. 36757/97
EU-ret & Menneskeret 3/2003 side 261**

Udvisning af udlænding, som var indrejst som 11-årig og havde en forlovet og et barn i værtslandet. Krænkelser (dissens 4-3).

Denne sag vedrørte en bosnisk statsborger K (f. 1979), der sammen med en yngre broder ankom til Østrig i starten af 1991, hvor de tilsluttede sig deres moder, som allerede boede og arbejdede der. Herefter giftede K's moder sig igen, og moderen fik i 1993 og 1995 to børn.

K blev i 1994 anmeldt for indbrudstyveri og modtog tiltalefrafald på betingelse af, at han betalte erstatning til forurettede. Den 11. maj 1995 blev K meddelt forbud mod besiddelse af våben, da han i april samme år havde angrebet flere personer med elektrisk stød fra et selvforsvarsvåben. K blev den 31. maj 1995 varetægtsfængslet som mistænkt for ca. 50 indbrudstyverier, og den 28. august 1995 blev han idømt 5 måneders betinget fængsel med en prøvetid på 3 år. Den 28. september 1995, da K var 16 år, meddelte de lokale myndigheder K et 10-årigt forbud mod at opholde sig i landet med henvisning til, at hans fortsatte ophold i Østrig udgjorde en trussel mod den offentlige orden. Den 18. december 1995 blev K atter anholdt for indbrudstyveri, og han blev den 10. februar 1996 idømt yderligere 10 ugers betinget fængsel. K's klage over opholdsforbudet blev afvist af klageinstansen og siden af Forfatningsdomstolen. Den 9. april 1997 blev K udsendt til Sarajevo.

Domstolen bemærkede, at K ikke havde opholdt sig i Østrig i lang tid - kun 4 år. Hans situation kunne derfor ikke sammenlignes med en andengenerationsindvandrer, idet han var kommet til Østrig som 11-årig, havde gået i skole i sit hjemland og derfor måtte være bekendt med hjemlandets sprog og kultur. Opholdsforbudet forstyrrede dog hans familieliv væsentligt, da han var kommet til Østrig for at slutte sig til moderen og den nye familie, hun havde etableret og øjensynlig ingen nære slægtninge havde i Bosnien. K's fader opholdt sig stadig i Bosnien, men faderen var fortsat meldt savnet, hvilket han havde været lige siden krigshandlingernes ophør.

Domstolen fandt, at man måtte have særligt vægtige grunde for at kunne retfærdiggøre udvisningen af en ung person (16 år) til et land, som for nylig havde gennemgået en periode med væbnet konflikt, som havde medført forringet levestandard og uden bevis på, at nære familiemedlemmer fortsat boede der. Endvidere kunne de to domfældelser ikke anses for særligt alvorlige, da de begåede forhold ikke havde haft en voldelig karakter. Det eneste forhold, der pegede på en tendens til voldelig adfærd, var det i 1995 udstedte forbud mod at bære våben. Selvom alvoren af et sådant skridt ikke kunne undervurderes, kunne det ikke sammenlignes med en domfældelse for en voldelig handling.

Domstolen ville imidlertid ikke tillægge det vægt, at K havde en østrigsk forlovet, og at parret havde en søn sammen. Forholdet til den forlovede havde K formentlig ikke indledt før september 1995, da udvisningsbeslutningen blev truffet. K måtte derfor på tidspunktet for forholdets indgåelse have været klar over, at hans fortsatte ophold i landet var ulovligt.

Domstolen fandt herefter, at de østrigske myndigheder havde tilsidesat deres skønsmargen efter EMRK artikel 8, da begrundelsen for nødvendigheden af at udstede et opholdsforbud ikke var tilstrækkeligt vægtige. Indgrebet var derfor ikke proportionalt med de søgte mål, og der var derfor sket en krænkelse af artikel 8 (dissens).

De dissentierende dommere fandt, at det var afgørende for vurderingen, at K - kort efter den anden domfældelse og efter opholdsforbudet blev udstedt - begik ny kriminalitet. Dette viste en særlig grad af respektløshed for værtslandets love og myndigheder. Disse dommere fandt derfor ikke, at der var sket en krænkelse af artikel 8.

5.8.3. Afgørelser, hvor Domstolen har fundet en udvisning proportional

Materialet omfatter i alt seks² admitteringsafgørelser, hvor Domstolen fandt udvisningen proportional, og ansøgningerne er afvist som ubegrundede.

2) Se endvidere Selmani mod Schweiz, beslutning af 28. juni 2001. EU-ret & Menneskeret nr. 6/2002 side 261.

Sag nr. 1

Adam mod Tyskland. Beslutning 4. oktober 2001. Klage nr. 43359/98

Udvisning af en tyrkisk statsborger, der var indrejst som 5-årig. Ikke uproportional.

Denne sag vedrørte en i 1973 født tyrkisk statsborger K, der i en alder af 5 år var indrejst i Tyskland med sin moder og søskende for at blive familiesammenført med faderen og siden havde boet der. Han gennemførte folkeskolen og havde påbegyndt en lærlingeuddannelse, men blev i 1988 anbragt på ungdomshjem efter at have begået flere kriminelle forhold som mindreårig. Udlændingemyndighederne meddelte ham i 1989 en skriftlig advarsel om, at han risikerede at blive udvist på grund af sin kriminelle adfærd.

K blev 1989-1997 straffet gentagne gange nærmere således: 1989 betinget dom af ungdomsfængsel i 18 måneder for tyveri, 1990 en fællesstraf af fængsel i 2 år betinget for tyveri, 1991 fængsel i 4 uger for afpresning, 1993 ungdomsfængsel i 2 1/2 år for berigelseskriminalitet. Han blev herunder på ny advaret om, at han i gentagelsestilfælde ville risikere udvisning. K blev i 1996 idømt fængsel i 1 år for tyveri, og dommen blev stadfæstet af landsretten i 1997.

Den 15. juli 1997 blev der indledt udvisningsprocedurer mod K, og myndighederne traf den 6. februar 1998 beslutning om udvisning med henvisning til, at K i løbet af fem år var idømt en samlet straf af fængsel 3 1/2 år. Afgørelsen blev stadfæstet af forvaltningsdomstolen og appelinstanten. Forfatningsdomstolen afviste en appel og den 20. august 1998 blev K udvist til Tyrkiet.

K blev den 2. september 1998 gift i Tyrkiet med en i Tyskland bosiddende tysk kvinde og vendte i marts 2000 illegalt tilbage til Tyskland for at forenes med sin hustru. Han blev den 27. november 2000 straffet med fængsel i 6 måneder for ulovlig indrejse i Tyskland, og afgørelsen blev stadfæstet af appelretten den 15. januar 2001. Han havde på tidspunktet for klagen tålt ophold.

Domstolen fandt, at K's familiemæssige og sociale bånd var knyttet til Tyskland, hvor han var ankommet som 5-årig og havde boet siden, og hvor han havde sin nære familie.

Efter Domstolens opfattelse var det afgørende element i proportionalitetsafvejningen, alvoren af de lovovertrædelser, som K havde begået i en sammenhængende periode fra 1989 til 1996 trods talrige advarsler fra udlændingemyndighederne om ophævelse af opholdstilladelsen, og kriminalitetens grovheden var blevet påvist gennem den samlede straf af fængsel i 3 1/2 år, som K var blevet idømt. Det var dog korrekt, at et antal forhold var begået, mens han var mindreårig. For så vidt angik hans personlige forhold konstaterede Domstolen, at K ikke havde boet sammen med sin familie, siden han blev anbragt på et ungdomshjem i en alder af 16 år, og at han ikke havde et samliv eller børn før han blev udvist til Tyrkiet. De familiemæssige relationer til oprindelseslandet forekom uklare, men det var

sandsynligt, at han beherskede tyrkisk efter at have boet sammen med sin familie til han var 15 år. K var i øvrigt 25 år, da han blev udvist, og hans chancer for at integrere sig i det tyrkiske samfund syntes ikke at være mindre gode end mulighederne for integration i Tyskland. K's ægteskab med den tyske kvinde var først indgået efter udvisningsbeslutningen.

Domstolen fandt herefter, at udvisningsbeslutningen ikke kunne anses for uproportional med de forfulgte legitime mål og afviste klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 2

Lakatos mod Tjekkiet. Beslutning 23.10.2001. Klage nr. 42052/98

Slovakisk statsborger udvist af Tjekkiet efter dom for vold. Ikke uproportional.

Denne sag vedrørte en slovakisk statsborger K, der var født i 1966 i det nuværende Slovakiet. K havde siden 1984 boet i den tjekkiske del af Tjekkoslaviet, hvor hans far, onkel og tante, der var tjekkiske statsborgere, også boede. Moderen boede i Slovakiet. K var i februar og august 1987 i Slovakiet straffet for henholdsvis tyveri og røveri og i 1990 for seksuelt misbrug. Han blev i 1996 efter butikstyveri af fremmedpolitiet meddelt opholdsforbud i Tjekkiet i 3 år. K blev ved dom af 12. november 1996 idømt 2 års ubetinget fængsel for offentlig uorden og forsøg på legemsbeskadigelse og udvist af Tjekkiet. Dommen blev stadfæstet af appelretten i maj 1997. Det blev fremhævet i dommen, at K havde forhindret forbipasserende i at tilkalde en ambulance til forurettede, der herved pådrog sig forfrysninger. Efter dommen nægtede K at afsone sin fængselsdom og blev anholdt, og han blev senere sammen år straffet med fængsel i 5 måneder for at modvirke en offentlig afgørelse. Det administrative opholdsforbud var i mellemtiden blevet forlænget til 10 år. Forfatningsdomstolen afviste i november 1997 K's klage.

K's klage omfattede tillige klager efter art. 6 (rettergangsfejl) og art. 14 (diskrimination). Domstolen lagde for så vidt angik spørgsmålet om klagen efter art. 8 til grund, at K som slovakisk statsborger hovedsagelig havde boet i Tjekkiet siden 1984. Efter opløsningen af Tjekkoslaviet i 1992 havde K alene haft lovligt ophold der i perioden fra 4. november 1994 til 30. september 1995 selvom hans midlertidige opholdstilladelse efter eget ønske blev annulleret den 20. juli 1995. Den idømte straf af fængsel i 2 år for offentlig uorden og forsøg på legemsbeskadigelse statuerede et indiskutabelt brud på den offentlige orden og underminerede andres sundhed. Endvidere ledte de tidligere domfældelser i Slovakiet hen til den konklusion, at den offentlige orden nødvendiggjorde, at K blev udvist af Tjekkiet. Selvom udvisningen betydeligt ville påvirke hans personlige situation, fandt Domstolen, at udvisningen ikke var uproportional med de tilsigtede legitime mål, og at der derfor ikke forelå en krænkelse af art. 8. Domstolen afviste herefter klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 3

Kaya mod Holland. Beslutning 6.11.2001. Klage nr. 44947/98

Udvisning af tyrkisk statsborger, der var indrejst som 11-årig.

Denne sag vedrørte en tyrkisk statsborger K (f. 1962), som sammen med sin moder og broder flyttede fra Tyrkiet til Holland i 1973, hvor de sluttede sig til faderen, som havde boet der siden 1970. Faderen døde i

1978. K's broder døde i 1981, og efter tyrkisk tradition giftede K sig samme år med broderens enke. Parret blev dog skilt, da hustruen blev udvist i 1982. K havde i samme periode indledt et forhold til en hollandsk statsborger, og parret fik to børn i 1981 og 1984. Den 17. februar 1984 fik K permanent opholdstilladelse.

K var den 2. februar 1985 fører af en flugtbil i forbindelse med et væbnet røveri. En af passagerne i bilen skød og dræbte en politibetjent under den efterfølgende biljagt. K blev herefter den 9. juli 1985 idømt 6 års ubetinget fængsel for deltagelse i røveriet og medvirken til drabet. På samme tid mistede K's samlever, der var heroinmisbruger, forældremyndigheden over deres børn, og det ældste barn blev anbragt hos K's mor, mens det yngste kom i plejefamilie. K opretholdt fra fængslet kontakten med børnene i videst mulige omfang.

Den 16. juni 1986 blev K's opholdstilladelse inddraget, og han blev erklæret uønsket udlænding. En appel blev afvist, og den 10. marts 1989 blev K udvist til Tyrkiet. Han indrejste på ny den 4. maj 1989, angivelig fordi hans mor og børn havde svært ved at leve alene. Yderligere appeller mod udvisningsafgørelsen blev afvist, og K blev den 7. marts 1990 dømt for ulovligt ophold i Holland som en uønsket udlænding og idømt 4 måneders fængsel. Den 12. april 1990 blev K udvist til Tyrkiet, men han indrejste på ny og blev atter udvist den 29. oktober 1990. Den 5. december 1990 blev K på ny dømt for ulovligt ophold som uønsket udlænding og idømt 6 måneders fængsel. K vendte igen tilbage til Holland og blev udvist den 12. november 1992. Han vendte atter tilbage og blev udvist den 21. april 1995.

Den 31. august 1995 giftede K sig i Tyrkiet med en hollandsk statsborger. Han opnåede ved en fejl opholdstilladelse, som blev tilbagekaldt den 10. december 1996. Den 21. november 1997 blev K's appel afvist, da han bevidst havde forsøgt at vildlede myndighederne. På et ukendt tidspunkt rejste han eller blev udvist til Tyrkiet.

K anførte i sin klage, at udstedelsen af opholdstilladelsen i forbindelse med hans seneste ægteskab havde givet ham en berettiget forventning om, at han kunne få lov at starte på en frisk, og beslutningen om, at han var uønsket udlænding og tilbagekaldelsen af opholdstilladelsen var en krænkelse af art. 8.

Domstolen bemærkede, at K allerede var udvist for en periode af 10 år, da han indgik forbindelse med sin nuværende hustru. Det måtte derfor have stået ham klart, at han ikke var berettiget til opholdstilladelse. Dette blev understreget af, at han bevidst havde misinformeret myndighederne. Det forhold, at K under sit ulovlige ophold havde etableret ny familie, kunne ikke begrunde, at udvisningsbestemmelsen skulle ophæves, og at han derfor skulle meddeles opholdstilladelse. Domstolen fandt endvidere ikke, at selvom K's hustru måtte lide visse sociale afsavn ved at flytte med K til Tyrkiet, var der ingen tegn på, at disse ville være uoverstigelige eller medføre betydelige hindringer. Domstolen besluttede herefter enstemmigt at afvise klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 4

Bairouk mod Frankrig. Beslutning 26.2.2002. Klage nr. 51115/00

En på udvisningstidspunktet ugift 2. generationsindvandrer udvist efter gentagen kriminalitet.

Denne sag vedrørte en i 1968 født marokkansk statsborger K, der i 1970 i en alder af 2 år var indrejst i Frankrig og siden havde boet der med sin moder og to søskende, der var franske statsborgere. K var ugift

og havde ikke børn.

K blev i årene 1990-1999 straffet gentagne gange: 1990 idømt en betinget dom af fængsel i 4 måneder for tyveri, 1991 af fængsel i 31/2 år for narkotikahandel, og udvisning for bestandig. Fængselsstraffen blev stadfæstet af appelretten, der dog ikke fandt, at der var grundlag for udvisning. I 1994 fængsel i 8 måneder for tyveri, 1995 fængsel i 8 måneder for bedrageri, senere samme år fængsel i 1 år for tyveri. Udvisningskommissionen afslog samme år en anmodning fra myndighederne om udvisning af K med henvisning til EMRK art. 8. K blev videre i 1996 straffet med fængsel i 6 måneder for tyveri og vold. Samme år traf indenrigsministeren beslutning om udvisning med henvisning til de i perioden 1990-1995 idømte straffe. Denne udvisningsbeslutning blev ophævet af den administrative domstol den 3. oktober 1997, men godkendt af appelretten den 29. oktober 1998. K blev 1997 straffet med bøde for spirituskørsel og blev 19. marts 1998 straffet med fængsel i 8 måneder for import af narkotika og indrejseforbud i 3 år. Ved dom af 4. november 1998 blev K straffet med fængsel i 11/2 år for tyveri, hvoraf 6 måneder blev gjort betinget. Straffen blev nedsat af appelretten til fængsel i 1 år, hvoraf 6 måneder år blev gjort betinget.

Domstolen fandt, at K ikke havde vist at have særlige relationer til sin mor og søskende. Relationerne var på den anden side påvirket af de forskellige perioder, hvor K var fængslet. K havde ikke boet i Marokko bortset fra sine to første år og hævdede ikke at have kendskab til det arabiske sprog. Hans familiemæssige og sociale bånd var knyttet til Frankrig, hvor han var ankommet i 1970 med sin nære familie og hvor han havde haft sin skolegang. Der syntes ikke at være tegn på, at han havde andre bånd til sit fødeland bortset fra statsborgerskabet.

Efter Domstolens opfattelse var det afgørende element i proportionalitetsafvejningen karakteren, alvoren og antallet af lovovertrædelser, som udvisningsafgørelsen var begrundet i. Domstolen konstaterede, at på det tidspunkt, hvor bestemmelsen blev truffet, var K dømt seks gange i træk i perioden mellem 1989 og 1996 og idømt straffe mellem fængsel i 4 måneder og 31/2 år, der samlet udgjorde i alt 6 år og 8 måneder. Selvom nogle af domfældelserne ikke var så alvorlige, havde K recidiveret på trods af udvisningsafgørelsen i 1991 - der dog var blevet ændret af appelretten i 1992. De to afgørelser vedrørende narkotikahandel var truffet af to instanser. Domstolen gentog sin forståelse for myndighedernes faste reaktion over for de, der udspreder narkotika. De gentagne forbrydelser udgjorde på denne baggrund en fare for den offentlige orden og sikkerhed. Domstolen fandt herefter, at udvisningsbeslutningen måtte anses for nødvendig i et demokratisk samfund og afviste klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 5

Antate mod Frankrig. Beslutning 11.6.2002. Klage nr. 48211/99

Udvisning af en udlænding, der på udvisningstidspunktet havde børn.

Denne sag vedrørte en i 1964 født marokkansk statsborger K, der i 1975 var indrejst i Frankrig sammen med sin moder og fire søskende for at blive familiesammenført med faderen. K fik tre børn med en fransk kvinde med hvem han samlevede indtil omkring 1993. Han anerkendte faderskabet til to af børnene, der var født i 1985 og 1988.

K blev i årene 1986-1998 straffet gentagne gange: 1986 fængsel i 6 måneder for vold og tyveri, 1987

fængsel i 10 dage for en mindre overtrædelse, i 1990 fængsel i 4 mdr. for spirituskørsel og uagtsom legemsbeskadigelse, 1991 fængsel i 2 år for voldelig blufærdighedskrænkelser og tyveri i forbindelse med en straffeekspedition. Indenrigsministeren traf den 3. februar 1993 beslutning om udvisning med henvisning til de idømte straffe. K's advokat appellerede - efter at K var udsendt til Marokko - den 11. marts 1993 afgørelsen, der blev stadfæstet af forvaltningsdomstolen i 1995.

Domstolen udtalte, at der efter Domstolens praksis sondres mellem to situationer, dels 2. generationsindvandrere eller udlændinge, der er ankommet i deres tidlige ungdom, dels udlændinge, der er indrejst som voksne. For så vidt angik den sidste kategori henviste Domstolen til præmis 48 i Boultif dommen, hvorefter den væsentligste hindring for udvisning er vanskelighederne for ægtefællerne at forblive sammen og i særdeleshed for ægtefællen og/eller børnene at leve i den anden ægtefælles oprindelsesland. Domstolen henviste i den forbindelse til de principper for afvejningen, der er gengivet i EMD Boultif, jf. indledningen ovenfor. Domstolen udtalte herefter, at de samme principper gælder for 2. generationsindvandrere eller udlændinge, der er indrejst i deres tidlige ungdom, når de har skabt en familie i deres værtsland. Er dette ikke situationen, finder alene de tre første kriterier anvendelse.

Domstolen konstaterede, at de særlige bånd til værtslandet - om end i mindre grad - også eksisterede for K, der var indrejst i en alder af 11 år. Selvom han havde forholdsvis betydelige bånd til sit fødeland, hvor han havde tilbragt sin barndom og gennemført en del af sin skolegang, havde han talrige navnlig sociale bånd til Frankrig, hvor han havde tilbragt sin ungdom, havde afsluttet sin skolegang og været i arbejdet. Domstolen konstaterede i øvrigt, at K's centrale familiemæssige bånd var knyttet til Frankrig, hvor han havde sine forældre og fire søskende, og hvor han havde skabt en familie. Selvom han ikke havde forbindelse til sin samlever, syntes han før udrejsen at have haft kontakt med sine børn, selvom der var en geografisk afstand mellem forældrene. Domstolen var opmærksom på, at det var vanskeligt, for ikke at sige umuligt, for K at opretholde forbindelsen til sine børn.

Domstolen lagde vægt på karakteren af den pådømte kriminalitet. Selvom straffen i dommen i 1991 ikke var særlig alvorlig, var karakteren af forbrydelsen som fremhævet af retten alvorlig. Myndighederne havde derfor grund til at overveje udvisning af K, som også tidligere var straffet tre gange, herunder med en fængselsdom på 6 måneder for vold og tyveri. Domstolen fandt herefter, at udvisningsbeslutningen ikke var uproportional med de forfulgte mål og afviste klagen som åbenbart grundløs.

Sag nr. 6

Musa mod Tyskland. Beslutning 5.9.2002. Klage nr. Klage nr. 22813/02

Udvisning af en marokkansk statsborger, der var indrejst som voksen og gift med en kvinde fra værtslandet. Ikke i strid med EMRK artikel 8.

Denne sag vedrørte en i 1972 født tysk-jordansk kvinde K, der boede i Tyskland, som i 1999 indgik ægteskab med en marokkansk statsborger M (f. 1972). M var i 1995 indrejst illegalt og blev herfor straffet med bøde.

M indrejste på ny den 28. januar 1997 og blev den 3. februar anholdt for tyveri. Han blev herfor straffet med fængsel i 8 måneder, der blev gjort delvis betinget. Den 2. maj 1997 meddelte asylmyndighederne afslag på hans asylansøgning. M og K flyttede sammen den 16. juni 1997 og blev forlovet. M blev i 1999 straffet med fængsel i 2 år for groft tyveri og bedrageri, der var begået mellem 1998 og 1999. M og

K blev gift i fængslet den 29. november 1999. Ved dom af 16. februar 2000 blev M straffet med en fællesstraf af dels fængsel i 10 mdr. og fængsel i 3 år og 2 måneder for trusler, tyveri og vold af farlig karakter. Forholdene var begået i 1996 og 1997. Den 7. juni 2000 traf myndighederne beslutning om udvisning af M under henvisning til hans "kriminelle energi", alvoren og antallet af forhold, herunder særligt den farlige vold samt recidivrisikoen. Man lagde endvidere vægt på, at tyverierne var professionelt udført sammen med en medgerningsmand. Afgørelsen blev stadfæstet af forvaltningsdomstolen. M blev udvist til Marokko den 15. juli 2002.

Domstolen mindede om, at den skulle tage stilling til, om en udvisning af M ville respektere en rimelig balance mellem K's respekt for sit familieliv og opretholdelse af den offentlige orden og de kriminalpræventive hensyn. Domstolen henviste i den forbindelse til de elementer, der indgår i denne afvejning, jf. herved EMD Boulitif m.fl.

Domstolens bemærkede herefter, at M var idømt en straf af fængsel i 4 år, og at myndighederne havde motiveret udvisningen med lovovertrædelsernes alvor og den professionelle måde tyverierne var udført på samt recidivrisikoen.

Domstolen bemærkede, at M kun havde opholdt sig to år i Tyskland før anholdelsen i januar 1999, og at han aldrig havde fået opholdstilladelse i Tyskland. Domstolen fandt, at K ikke kunne se bort fra den usikre situation, som, M havde befundet sig i med hensyn til lovligheden af M's ophold. Selvom udvisningsbeslutningen var truffet efter ægteskabets indgåelse, havde M på det tidspunkt været frihedsberøvet i flere måneder, mens han havde en verserende straffesag, som medførte den seneste dom. Under henvisning hertil og til staternes skønsmargin fandt Domstolen, at indgrebet rimeligvis kunne betragtes som nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til opretholdelse af den offentlige orden og kriminalitetsforebyggelsen. Domstolen afviste herefter klagen som åbenbart grundløs.

Bilag 1

Ajourført oversigt over Højesterets praksis i sager om udvisning på grund af strafbart forhold

Oversigten omfatter samtlige afgørelser, hvor Højesteret har taget stilling til spørgsmålet om udvisning i perioden 1. januar 1997 til 15. august 2003. Oversigten omfatter 75 tiltalte i 66 sager.

OVERSIGTEN ER OPSTILLET EFTER SANKTIONENS ALVOR

Sager, hvor den tiltalte er frifundet for udvisningspåstanden, er markeret ved mørkere blå baggrundsfarve.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
UfR	Sanktion.	Statsborgerland.	Familiemæssig	Tilknytning til
Dato for	Aktuel	Alder ved ind-	tilknytning til	statsborgerlandet.
afgørelse.	kriminalitet	rejse.	Danmark, her-	
udvisnings-	og relevante	Opholdets	under hustru	
hjemmel.	forstraffe.	varighed.	og børn.	

U 1999.271 H 24.11.1998 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 14 dage. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191.	Tyrkiet. Indrejst som 4-5-årig i 1979. Ophold i ca. 18 år.	Boede hos forældre og søskende. Havde det meste af sin familie i Danmark	Slægtninge og forlovet i Tyrkiet. Talte tyrkisk. Ferieophold.
U 2000.293/2 H 2.11.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 14 dage (fællesstraf). Narkotikakriminalitet. 1. gangs sag.	Libanon. Indrejst som 23-årig i 1985. Ophold i ca. 14 år.	Gift med dansk kvinde med 3 sørbørn.	Kontakt til familie i Libanon.
U 2001.1082 H 16.2.2001 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 2.	Hæfte i 14 dage betinget. Vold mod tjenestemand. 1. gangs sag.	Tyrkiet. Indrejst som 36-årig i 1998. Ophold i ca. 2 år.	Gift med dansk statsborger i 1999. Ingen børn.	Fraskilt hustru, 3 mindreårige børn. Forældre og familie. To hjemrejser i 2000.
U 2000.545/1 H 13.12.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 20 dage. Narkotikakriminalitet. 1. gangs sag.	Iran. Indrejst som 17-årig i 1984. Ophold i ca. 14 år.	Ugift. Ingen familie eller børn.	Kontakt til forældre og søskende i Iran.
U 2002.773 H 21.1.2002 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 2.	Fængsel i 30 dage. Straffelovens § 244.	Tyrkiet. Indrejst i 1998 som ca. 18- årig. Ophold i ca. 3 år.	Gift med herboende tyrkisk kusine, der er dansk statsborger.	Forældre, søskende og 2 børn fra tidligere ægteskab.
U 2000.1685 H 4.5.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 40 dage. Straffelovens § 119, stk. 1, og § 260, nr. 1.	Somalia. Indrejst i 1996 som 18-årig. Ophold i ca. 4 år.	Flygtning. Søster.	Manglede kontakt med søskende i Somalia og mor i Kenya
U 1999.1390 H 19.5.1999 <i>ikke udvisning</i> § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 60 dage. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Jugoslavien (Kroatien). Indrejst i 1989 som 33-årig. Ophold i ca. 10 år.	Nær kontakt med to voksne børn i Danmark.	Ingen slægtninge.
U 2000.822 H 17.1.2000 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 6.	Fængsel i 60 dage. Vold efter strfl. § 245, stk. 1.	Somalia. Indrejst i 1992 som 24-årig. Ophold i ca. 7 år.	Skilt. Bror. Plejetilladelse til dennes to børn. I arbejde.	Søster i Somalia.
U 2000.2208 H 14.8.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 60 dage. Lov om euforise- rende stoffer. 2. gangs sag.	Liberia. Indrejst i 1992 som 26-årig. Ophold i ca. 7 år	Gift med dansk kvinde. Et barn. To børn af tidl. ægteskab.	Ingen forbindelse til familie i Liberia.

U 2001.336 H 10.11.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 mdr. betinget for ovtr. af lov om euf. stoffer. Ikke straffet af betydning for sagen.	Peru. Indrejst i 1992 som 23-årig. Ophold ca. 5 1/2 år.	Gift med dansk statsborger i 1998. Farmor.	Familie. Flere ophold.
U 1999.1503 H 9.6.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 mdr. Narkotikakriminalitet. 1. gangs sag.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1985 som 38-årig. Ophold i ca. 14 år.	Nær kontakt med frasepareret marokkansk hustru og to børn på 6 og 7 år.	Søskende i Libanon.
U 1999.1394 H 19.5.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 mdr. Narkotikakriminalitet. 3. gangs sag.	Pakistan. Indrejst i 1974 som 10-årig. Ophold i ca. 23 år.	Gift med pakistansk kvinde. Forældre og søskende i Danmark.	Ingen væsentlig tilknytning til Pakistan.
U 2003.56 H 14.10.2002 <i>udvisning med</i> indrejseforbud i 5 år § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 mdr. for ovtr. af strfl. § 245, stk. 1.	Sri Lanka. Indrejst i 1995 som 41-årig. Ophold i knap 7 år.	I arbejde. Ringe tilknytning. Ingen familie.	Fraskilt hustru og barn. Familie.
U 2000.546 H 13.12.1999 <i>udvisning med</i> indrejseforbud i 5 år (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 mdr. Narkotikakriminalitet. Siden 1986 samlet idømt fængsel i 6 år.	Chile. Indrejst i 1978 som 14-årig. Ophold i ca. 21 år.	Fraskilt. Boede hos sin mor. To halvsøskende i Danmark	Kontakt til slægtninge i Chile. Talte og skrev spansk.
U 2000.545/2 H 13.12.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 mdr. Tyveri og handel med 0,25 gr. heroin. 2. gangs sag.	Tunis. Indrejst i 1987 som 19-årig. Ophold i ca. 11 år.	Frasepareret dansk kvinde. Samvær med datter på 10 år.	Kontakt med forældre og søskende. Besøg.
U 2000.2411 H 8.9.2000 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 6 mdr. Anden kønslig omgængelse med to stedbørn.	Nigeria. Indrejst i 1996 som 27-årig. Ophold i ca. 3 år.	Gift i 1997 med dansk statsborger. To stedbørn.	Sporadisk kontakt til to døtre på 7 og 9 år. Familie.
U 1999.1500 H 9.6.1999 <i>udvisning med</i> indrejseforbud i 10 år § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 mdr. Narkotikakriminalitet. Prøveløsladt 1995 efter afsoning af dom på fængsel i 7 år.	Tyrkiet. Indrejst i 1972 som 15-årig. Ophold i ca. 27 år.	Gift med tyrkisk kvinde. Søn på 17 år. Søskende.	Tilknytning til hustruens familie i Tyrkiet. Søster.

U 1999.1507 H 9.6.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 mdr. Narkotikakriminalitet. 2. gangs sag, tidl. dom af fængsel i 6 mdr.	Tyrkiet. Indrejst i 1970 som 23-årig. Ophold i ca. 28 år.	Nær kontakt til frasepareret tyrkisk ægtefælle (nu dansk statsborger) og tre børn fra 13-24 år.	Tilknytning til forældre og søskende i Tyrkiet.
U 1999.275 H 24.11.1998 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 1 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191.	Irak. Indrejst i 1984 som ca. 30-årig. Ophold i ca. 15 år.	Boede med 17-årig søn i Danmark.	Risiko for overgreb i hjemlandet Irak. Hustru opholdt sig i Tyrkiet.
U 2003. 622 H 17.12.2002 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 5.	Fængsel i 1 år. Menneskesmugling efter strfl. § 125 a. 2. gangs sag.	Irak. Indrejst i 1989 som ca. 31- årig. Ophold i ca. 13 år.	Asyl. Syrisk hustru og børn indrejst i 1993. 4 børn anset for integrerede.	Deserteret i 1979/80, ophold i Kuwait og Syrien.
U 2000.820 H 17.1.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 2 1/2 år. Røveri fra pengetransport. Ustraffet.	Pakistan. Indrejst i 1976 som 4-årig. Ophold i ca. 22 år.	Nærmeste familie. Talte dansk med søskende, der var født i Danmark.	Farmor og moster i Pakistan. Kunne hverken læse eller skrive punjabi. 2 kortere besøg.
U 2000.1600 H 27.4.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 3 år. 7 røverier efter strfl. § 288, stk. 2. Tidligere straffet gentagne gange.	Tyrkiet. Født i Danmark. Ophold i 24 år.	Opvokset i Danmark. Gift med tyrkisk kvinde, 1 barn. Forældre og søskende. Læste og skrev dansk.	Fjernere slægtninge i Tyrkiet. Kortere ferieophold. Vanskeligt læse og skrive tyrkisk.
U 2000.1499 H 4.4.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 1/2 år. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1971 som 13-årig. Ophold i ca. 27 år.	Separeret. 3 børn i alderen 17-22 år.	Ingen familie.
U 2000.1499 H 4.4.2000 <i>udvisning med</i> indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 år 9 mdr. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1988 som 16-årig. Ophold i ca. 12 år.	Samlevede med dansk kvinde og parrets to børn på 1 og 2 år. Jævnlig kontrakt med barn, som han havde med anden kvinde.	Ingen familie.
U 2000.1687 H 4.5.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 år (fællesstraf). To bankrøverier. Betinget dom for røveri i 1998.	Israel. Født i Danmark. Ophold i 19 år.	Opvokset i Danmark. Forældre og søskende.	Slægtninge. 1 års ophold i 1995/96.

U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig. § 22, nr. 1, 2 og 4.	Fængsel i 4 år. Narkotikakriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1991 som 21-årig. Ophold i ca. 10 år. Mindreårigt barn med dansk statsborger.	Gift med den pgl. under sagen.	Forældre og søskende.
U 2002.58 H (T5) 15.10.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 år. Narkotikakriminalitet.	Bosnien. Indrejst i 1996 som 20-årig. Ophold i ca. 5 år. Gift, men ikke samlevende med dansk kvinde.	Forbindelsen genoptaget under ankesagen.	Ingen familie.
U 1999.1842 H 27.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr., 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 1/2 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet i Norge med fængsel i 3 år 7 mdr. for narkotikakriminalitet.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1992 som 22-årig. Ophold i ca. 7 år.	Makedonsk hustru og 3-årigt barn. Søskende.	Mor og broder i Makedonien.
U 1999.1818 H 23.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år. Narkotikakriminalitet, 13 forhold. Ikke relevant straffet.	Iran. Indrejst i 1984 som 22-årig. Ophold i ca. 15 år.	Enlig.	Kontakt til far og søskende. Flere besøg.
U 1999.2032 H 15.9.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Nigeria. Indrejst i 1991 som 34-årig. Ophold i ca. 8 år.	Skilt fra dansk kvinde. Sporadisk kontakt med barn med anden dansk kvinde. Forlovet.	Kontakt til mor i Nigeria. Flere længerevarende besøg.
U 2001.856 H 26.1.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig (dissens) § 22, nr. 2	Fængsel i 5 år (fællesstraf med reststraf på 566 dage). To røverier med et samlet udbytte på 1,9 mio. kr. Vedholdende grov kriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1976 som 3-årig. Ophold i ca. 24 år.	Nærmeste familie. Separeret fra tyrkisk hustru. Kontakt med 2 børn.	Forbindelse til familie. Mor havde ejendomme. Besøg. Udført en væsentlig del af røveriudbyttet til Tyrkiet.

U 2002.350 H 16.11.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år. Fem røverier med et samlet udbytte på 800.000 kr. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1995 som 14-årig. Ophold i ca. 6 år.	Nærmeste familie. Bopæl hos familien.	Farfar og farmor.
U 2002.559 H 14.12.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år for narkotikakriminalitet. Tidligere straffet.	Libanon. Indrejst i 1986 som 19-årig. Ophold ca. 15 år.	Asyl. Ugift. Forældre og 3 søskende.	Ingen familie i Libanon.
U 2003.1040 H (T1) 13.2.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år for narkotikakriminalitet. Tidligere straffet.	Libanon. Statsløs palæstinenser. Indrejst i 1987 som 27-årig. Ophold ca. 13 år på gerningstidspunktet.	Asyl. Islamisk gift. 2 børn. 3 søskende og familie.	Far og øvrige søskende i Libanon. Mor i Syrien. Ikke været i Mellemøsten siden 1982.
U 2002.350 H 16.11.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år 6 mdr. Fem røverier med et samlet udbytte på 800.000 kr. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1995 som 15-årig. Ophold i ca. 6 år.	Nærmeste familie.	Bedsteforældre.
U 1998.45/1 H 17.11.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 2.	Fængsel i 5 1/2 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet i Norge med fængsel i 4 1/2 år for narkotikakriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1980 som 19-årig. Ophold i 17 år.	Skilt fra dansk kvinde. Kontakt med 2 børn. Samlevede med tysk kvinde.	Uoplyst.
U 1999.416 H 16.12.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 3.	Fængsel i 6 år. Drabsforsøg.	Pakistan. Indrejst i 1991 som 23-årig. Ophold i ca. 7 år.	Skilt.	Forældre og søskende i Pakistan.
U 2001.2478 H 7.9.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1 og nr. 6.	Fængsel i 6 år. for drabsforsøg. Anbragt i hospital indtil fængselsstraffen måtte kunne fuldbyrdes, jf. strfl. § 73.	Tyrkiet. Indrejst i 1997 som 27-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl. Ugift. Ingen børn. Psykisk syg søster med 4 børn.	Mor og søskende.

U 2003.296/1 H (T2) 8.11.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år for narkotikakriminalitet. Straffet i Ungarn 1997.	Irak. Indrejst i 1984 som 24-årig. Ophold i ca. 18 år.	Gift under sagen med litauisk kvinde. Ingen børn. Mor og søster.	Uoplyst.
U 2003.1040 H (T3) 13.2.2003 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år for narkotikakriminalitet. Tidligere straffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1977 som 4-årig. Ophold ca. 25 år.	Forældre og søskende. Gift. Ingen børn.	Fjernere familie. Taler kurdisk, men ikke tyrkisk. 4 besøg i Tyrkiet.
U 2003.149 H 28.10.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 1/2 år. Narkotikakriminalitet.	Irak. Indrejst i 1991 som 26-årig. Ophold i ca. 10 år.	Separeret fra sin irakiskfødte hustru (kusine). 6 mindreårige børn. Børn og fraseparerede hustru har dansk statsborgerskab. Forældre og søskende.	Stort set ingen familiemæssige relationer.
U 1998.107/1 H 28.11.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Rwanda (tutsi). Indrejst i 1992 som 20-årig. Ophold i ca. 5 år.	Asyl. Gift med burundisk kvinde (hutu). 1-årigt barn.	Mor i Rwanda.
U 1999.1210 H 23.4.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3 og 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet. Ikke straffet af betydning for sagen.	Iran. Indrejst i 1992 som 23-årig. Ophold i ca. 7 år. .	Havde et 2-årigt barn med dansk kvinde.	Søskende i Iran
U 2001.867 H 29.1.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 1/2 år (fællesstraf med en reststraf på 203 dage). Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191, senest ved U 1999.275 H.	Irak. Indrejst i 1984 som 31-årig. Ophold i ca. 16 år.	Ikke regelmæssig kontakt med 20-årig søn i Danmark.	Søster. Ingen kontakt.

U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr., 1, jf. § 22, nr. 1, 2 og 4 samt § 23, nr. 2 og 3	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1996 som 24-årig. Ophold i ca. 5 år.	To mindreårige børn med dansk statsborger. Gift med den pgl. under sagen.	Forældre og søskende.
U 2001.1483 H 10.4.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 6.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Makedonien. Indrejst i 1987 som 32-årig. Ophold i ca. 13 år.	Samlevet med dansk kvinde med hvem han havde 2 små børn. Gift med kvinden under anken.	Tidl. hustru og 2 børn. Familie. Årlige ferier.
U 2002.1051 H 21.2.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet.	Afghanistan. Indrejst som 25-årig i 1990. Ophold i ca. 11 år.	Asyl. Syrisk ægtefælle og 3 mindreårige børn. Under sagen søgte K om skilsmisse.	Ingen familie.
U 2002.736 H (T1) 10.1.2002 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakriminalitet. Ikke straffet af betydning for sagen.	Makedonien. Indrejst som 17-årig i 1968. Ophold i knap 34 år.	Makedonsk ægtefælle og 4 voksne børn. 2 børn med dansk kvinde. Integreret. Til stadighed i arbejde. Beherskede dansk.	Aftjent værnepligt i 1975/76. Hustrus familie.
U 1997.1678 H 17.10. 1997 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 3.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. To tidl. domme for ovtr. af strfl. § 191.	Jugoslavien (etnisk albaner). Indrejst i 1984 som 25-årig. Ophold i ca. 13 år.	Ægtefælle etnisk albaner fra Kosovo, 3 børn. Fuldt integrerede.	Forældre i Jugoslavien.
U 1998.623/2 H 13.2.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. 22, nr. 3.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet.	Nigeria. Indrejst i 1991 som 20-årig. Ophold i ca. 7 år.	Gift med dansk kvinde, der nu var gravid.	Uoplyst.

U 1999.1216 H 26.4.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3 og 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1980 som 24-årig. Ophold i ca. 19 år.	Jugoslavisk hustru og 4 børn på 9-15 år, velintegrerede. Slægtninge.	Forældre. Ferierejser.
U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2 og 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. Forsøg på indsmugling af 6-10 kg heroin fra Tyrkiet.	Tyrkiet. Indrejst i 1977 som 7-årig. Ophold i ca. 23 år. .	Forældre, søskende og mindreårige børn.	Behersker det tyrkiske sprog. Mange rejser til Tyrkiet
U 2002.736 H (T2) 10.1.2002 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Makedonien. Indrejst som 21-årig i 1973. Ophold i ca. 28 år.	Dansk gift og 2 voksne børn. Integreret. Beherskede dansk.	Forældre og søskende. Besøg.
U 2002.736 H (T3) 10.1.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakriminalitet. Straffet.	Makedonien. Indrejst som 21-årig i 1991. Ophold i ca. 10 år.	Jugoslavisk ægtefælle og 3 mindreårige børn.	Forældre
U 2002.1411 H 5.4.2002 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4,	Fængsel i 8 år. Drabsforsøg (kvinde, der var skilt fra T's søn). Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst som 27-årig i 1970. Ophold i ca. 31 år.	Ægtefælle, 5 voksne børn og 10 børnebørn.	Jævnlig ferieophold.
U 2003.644/1 H 19.12.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Straf af fængsel i 6 år, tillæg til straf af fængsel i 2 år 3 mdr. Narkotikakriminalitet. ”Ikke reel risiko for strafforfølgning i Burundi”.	Burundi. Indrejst i 1994 som 26-årig.	Asyl. Gift med tanzaniansk kvinde. Et barn.	Familie.

U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 6.	Fængsel i 9 år. I medfør af strfl. § 73 anbragt på institution for sindslidende indtil fuldbyrkelse kan finde sted. Narkotikakriminalitet. Indsmugling af heroin fra Tyrkiet.	Tyrkiet. Indrejst i 1976 som 1-årig. Ophold i ca. 5 år.	Forældre og søskende. Ugift. Ingen børn.	Skolegang i Tyrkiet i årene 1981-83 og 1987-91. Hyppige rejser.
U 1997.1686/3 H 22.10.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 10 år. Hustrudrab.	Irak. Indrejst i 1985 som 33-årig. Ophold i ca. 12 år.	Asyl. Afdøde hustru.	Søskende i Irak.
U 2000.1196 H 22.2.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1 og nr. 6.	Fængsel i 10 år. Hustrudrab.	Sierra Leone. Indrejst i 1991 som 31-årig. Ophold i ca. 8 år.	To mindreårige børn på 11 og 13 år på børnehjem.	Mor og søskende. Besøg.
U 2001.1874 H 31.5.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Anbringelse i hospital for sindslidende, indtil straffen måtte kunne fuldbyrdes. Hustrudrab.	Burundi. Indrejst i 1990 som 26-årig. Ophold i ca. 10 år.	Opholdstilladelse efter UL § 7. Gift med dræbte, med hvem han havde en datter . Søster.	Ingen familie.
U 2002.2023 H 21.6.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Manddrab. Ikke reel risiko for idømmelse af dødsstraf for samme forbrydelse i Iran.	Iran. Indrejst i 2000 som 20-årig.	Asylansøger.	Familie i kurdisk del af Iran.
U 2002.2434 H 12.8.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Manddrab af ægtefælle.	Thailand. Indrejst i 1997. Opholdstilladelse pga. ægteskab.	Gift med dræbte, der var thailandsk stb. 1 fællesbarn og 2 særbørn.	Forældre og søskende.

U 2003.1040 H (T2) 13.2.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 10 år for narkotikakriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1986 som 18-årig. Ophold ca. 13 år på gerningstidspunktet.	Gift med tyrkisk kvinde, der ligesom T's 3 børn har fået dansk statsborgerskab under sagen.	Forældre og 6 søskende. Søster og ægtefællers familie. Jævnlig besøg i ferier.
UfR Nyhedsservice 2003/35, side 85 15.8.2003 Udvisning med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, jf. § 24, nr. 2.	Fængsel i 10 år. Røveri og drabsforsøg.	Algeriet. Turist.	Ingen	
U 1998.1503 H 10.8.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 12 år. Manddrab.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1989 som 15-årig. Ophold i ca. 7 år.	Ugift. Moder, søskende og andre slægtninge.	Søskende.
U 1999.881 H 23.2.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 4.	Fængsel i 12 år. Hustrudrab. Tidl. straffet .	Palæstinenser (Gaza). Indrejst i 1992 som 30-årig. Ophold i ca. 6 1/2 år.	4 børn, forældre- myndighed hos dræbte (separeret).	Mor i Ægypten.
U 1999.63 H 14.10.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 3.	Anbringelse i hospital for sindslidende. Hustrudrab.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1991 som ca. 32-årig. Ophold i ca. 6 år.	Forældremyndighed over 4 børn tillagt advokat.	Søster i Makedonien.
U 1999.1840 H 27.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Anbringelse i lukket afdeling. Manddrab.	Irak. Indrejst i 1995 som 21-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl. Ingen familie.	Forældre i Irak.

U 2001.1085 H 16.2.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Anbringelse. Forsøg på manddrab.	Pakistan. Indrejst i 1982 som 17-årig. Ophold i ca. 20 år.	Forældre og 3 brødre. .	Familiemedlemmer. Flere hjemrejser
U 2001.1645 H 1.5.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig (dissens) § 22, nr. 6.	Tidsubestemt anbringelse. Manddrab af separeret hustru. Ikke reel risiko for idømmelse af dødsstraf for samme forbrydelse i Iran.	Iraner. Indrejst i 1989 som 25-årig. Ophold i ca. 11 år.	Asyl. 3 børn med dræbte. 3 søskende.	Flere hjemrejser.
U 2002.816 H 28.1.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Anbringelse. Manddrab af samlever. Ikke reel risiko for strafforfølgning i Irak.	Irak. Indrejst i 1997 som 24-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl.	Familie og slægtninge.
UfR NyhedsService 2003/26.13 H 13.6.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1-3 og 6.	Anbringelse. Straffelovens § 210, stk. 1 og § 216, stk. 2 m.v.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1986 som 25-årig.	Ophold i ca. 16 år. Asyl. Libanesisk ægtefælle og 4 børn, herunder forurettede (alle danske statsborger). Forældre og søskende.	Søskende.
U 2000.1376 H 24.3.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Forvaring. Vold efter strfl. § 245. 12 domme. I alt fængsel i 8 år.	Tyrkiet. Indrejst i 1979 som 13-årig. Ophold i ca. 20 år.	Fraskilt tyrkisk ægtefælle. 5-årigt barn. Mor og søskende.	Kontakt til egen og fraskilte hustrus familie i Tyrkiet. Behersker tyrkisk. Besøg.

Bilag 2

Oversigt over Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis i sager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold

Oversigten omfatter 33 domme og admitteringsafgørelser afsagt i perioden fra 1991 til primo 2003. Oversigten over afgørelserne er opstillet med udgangspunkt i udlændingens alder ved indrejsen til opholdsstaten.

Dom	Kriminalitet	Alder ved indrejse. Statsborgerskab:	Personlige forhold Familiemæssig tilknytning til:	Tilknytning til Oprindelsesland:
Afgørelse og dato:	Idømt sanktion og evt. forstraffe:	Alder ved indrejse. Statsborgerskab:	Familiemæssig tilknytning til:	Tilknytning til Oprindelsesland:
EMD Beldjoudi mod Frankrig 26.3.1992. Krænkelse.	I perioden 1969-1986 sammenlagt idømt fængsel i 10 år. Vold og røverier.	Født i Frankrig i 1950. Algiersk statsborger.	Gift med fransk kvinde i 20 år. Forældre og søskende boede i Frankrig.	Ingen tilknytning. Talte ikke sproget.
EMD Mehemi mod Frankrig 26.9.1997. Krænkelse.	Fængsel i 6 år. Narkotikakriminalitet.	Født i Frankrig i 1962. Algiersk statsborger.	Gift med italiensk kvinde. 3 børn var franske statsborgere. Forældre og søskende.	Ingen tilknytning.
Coretti mod Tyskland Beslutning 3.5.2001. Proportional.	Vedvarende kriminalitet fra 1986, herunder særligt dom af 1997 af fængsel i 3 år 9 mdr. for narkotikakriminalitet .	Født i Tyskland i 1968. Italiensk statsborger.	Nærmeste familie. Samlever og 1 barn.	Uoplyst
Djaïd mod Frankrig Beslutning 9.3.1999. Legitim.	Fængsel i 4 år. Narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Indrejst som spæd i 1971. Algiersk statsborger.	Forældre og søskende. Anerkendt faderskab til to børn efter udvisningen.	Bibeholdt statsborgerskab. Sandsynligvis tilknytning.
EMD Moustaquim mod Belgien 18.2.1991. Krænkelse.	Fængsel i 2 år. Vold og berigelse mv. begået som mindreårig.	Indrejst som 1-årig i 1965. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende i Belgien. Talte fransk.	To ferier.
EMD Bouchelkia mod Frankrig 29.1.1997. Ikke krænkelse.	Fængsel i 5 år. Voldtægt begået som mindreårig.	Indrejst som 2-årig i 1972. Algiersk statsborger.	Mor og søskende. Gift og fået barn efter udvisningen	Onkel, som han tidligere havde boet hos.

EMD Baghli mod Frankrig 30.11.1999. Ikke uproportional.	Fængsel i 3 år, heraf 2 år betinget for handel med en halv snes gram heroin.	Indrejst som 2-årig i 1967. Algiersk statsborger.	Forældre og søskende. Forhold til kvinde efter udvisningen.	Aftjent værnepligt. Afholdt ferier. Ikke hævdet, at han ikke kendte sproget. Fastholdt sit statsborgerskab.
Bairouk mod Frankrig Beslutning 26.2.2002. Nødvendig.	Seks domme bl.a. for narkotikakriminalitet og tyveri. Samlet straf 6 år 8 mdr.	Født i 1968. Indrejst som 2-årig i 1970. Marokkansk statsborger.	Moder og søskende.	Statsborgerskab.
EMD Nasri mod Frankrig 13.7.1995. Krænkelser.	1981-1992 dømt for voldtægt og tre gange for vold og tyveri. Afsonet i alt 8 1/2 års fængsel.	Indrejst som 4-årig i 1960. Algiersk statsborger.	Døvstum analfabet. Forældre og søskende boede i Frankrig.	Ingen tilknytning. Talte ikke sproget.
EMD Boujlifa mod Frankrig 21.10.1997. Ikke krænkelser.	Fængsel i 6 år for væbnet røveri og fængsel i 18 mdr. for røveri.	Indrejst som 5-årig i 1962. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende. Boede efter dom sammen med en fransk kvinde.	Fastholdt sit statsborgerskab.
Adam mod Tyskland Beslutning 4.10.2001. Ikke uproportional.	Flere domme for bl.a. røveri, samlet straf fængsel i 3 1/2 år.	Født 1973. Indrejst som 5-årig. Tyrkisk statsborger.	Forældre, bedsteforældre og søskende. Efterfølgende gift med tysk kvinde.	Uoplyst.
EMD Ezzouhdi mod Frankrig 13.2.2001. Krænkelser.	Fængsel i 2 år for besiddelse af narkotika til eget forbrug. Recidiv.	Indrejst som 5-årig f. 1970. Marokkansk statsborger.	Nærmeste familie. Ugift. Ingen børn.	Ingen forbindelse til Marroko. Talte ikke arabisk.
EMD El Boujaïdi mod Frankrig 26.9.1997. Ikke krænkelser.	Fængsel i 6 år. Narkotikakriminalitet. Tidl. straffet med fængsel i 30 mdr. for narkotikakriminalitet.	Indrejst som 7-årig i 1974. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende. Fået barn efter udvisningen. Tilknyttet arbejdsmarkedet.	Ikke hævdet, at han ikke kendte sproget og ikke havde besøgt hjemlandet. Fastholdt statsborgerskab.

Benrachid mod Frankrig 8.12.1998. Ikke uproportional.	Fængsel i 7 år. Væbnet røveri og frihedsberøvelse.	Indrejst som 7-årig i 1970. Algiersk statsborger.	Forældre og søskende.	Aftjent værnepligt. Beherskede sproget.
EMD Boughanemi mod Frankrig 24.4.1996. Ikke uproportional.	1981-1987 sammenlagt fængsel i 4 år, heraf 3 år for groft rufferi.	Indrejst som 8-årig i 1968. Ophold i ca. 20 år. Tunesisk statsborger.	Forældre og søskende. Fået barn efter udvisningen.	Barndom. Ikke hævdet, at han ikke talte sproget eller ikke havde besøgt hjemlandet. Opretholdt statsborgerskabet.
EMD C mod Belgien 7.8.1996. Ikke krænkelse.	Fængsel i 5 år. Narkotikakriminalitet.	Indrejst som 11-årig i 1966. Marokkansk statsborger.	Fraskilt. Forældremyndighed over barn. Mor og nogle søskende. Arbejdsmarkedet.	Barndom. Talte sproget. Indgået ægteskab dér.
Kaya mod Holland Beslutning 6.11.2001. Art. 8 respekteret.	Fængsel i 6 år for medvirken til væbnet røveri og drab.	Født 1962. Indrejst i 1973. Tyrkisk statsborger.	2 børn i pleje. Mor. Efterfølgende gift med hollandsk kvinde.	Uoplyst.
Antate mod Frankrig Beslutning 11.6.2002. Ikke uproportional.	Straffet gentagne gange, herunder med fængsel i 2 år for voldelig blufærdighedskrænkelse m.v.	Født 1964. Indrejst i 1975 som 11-årig. Marokkansk statsborger.	Forældre og søskende. Samlevede i periode med fransk kvinde. 3 børn.	Uoplyst.
Özturk mod Norge Beslutning 21.3.2000. Proportional.	Fængsel i 10 år. Narkotikakriminalitet.	Indrejst som 12-årig i 1976. Tyrkisk statsborger.	Hustru og 4 børn. Søster var norsk statsborger.	Forældre og bror.
Aftab mod Norge Beslutning 4.5.2000. Udvisning proportional.	Fængsel i 5 1/2 år for narkotikakriminalitet. Udvist.	Indrejst i 1976 som 12-årig. Pakistansk statsborger.	Gift med pakistansk kvinde. 5 børn, alle norske statsborgere.	Flere hjemrejser. Talte sproget.

EMD Jakupovic mod Østrig Dom 6.2.2003. Krænkelser.	Betinget fængsel i henholdsvis 5 måneder og 10 uger for indbrud. 16 år på udvisningstidspunktet.	Indrejst som 11-årig i 1991. Bosnisk statsborger.	Moder og søskende. Forlovet samt barn. Alle i Østrig.	Talte sproget, skolegang. Far (forsvundet).
EMD Yildiz mod Østrig Dom 31.10.2002. Krænkelser.	Som mindreårig idømt betinget dom af 3 dages fængsel for butikstyveri og betinget dom for tyveri. Bøder for overtrædelse af færdselsloven.	Indrejst som 14-årig i 1989. Tyrkisk statsborger.	Gift med tyrkisk kvinde, der var født og opvokset i Østrig. Barn født 1995.	Beherskede sproget. Herudover uoplyst.
Hussain og C mod Norge Beslutning 4.5.2000. Udvisning proportional.	Fængsel i 10 år for narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Indrejst i Norge i 1976 som 16-årig. Pakistansk statsborger.	Gift og fået børn efter dom og udvisningsbeslutning.	Opretholdt forbindelsen ved hjemrejser m.v. Talte sproget.
EMD Dahlia mod Frankrig 19.2.1998. Ikke krænkelser.	Fængsel i 1 år. Narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Indrejst som 17-18-årig i 1976/1977. Algiersk statsborger.	Moder og søskende. Fik efter udvisningsdom et barn i Frankrig.	Skolegang. Sproglig og social tilknytning. Boede dér 2 år uden sine forældre.
Lakatos mod Tjekkiet Beslutning 23.10.2001. Ikke uproportional.	Fængsel i 2 år. Vold m.v. Opholdsforbud i 3 år.	Født 1966. Ophold fra 1984. Slovakisk statsborger.	Fader og slægtninge. Ugift.	Moder.
Farah mod Sverige Beslutning 24.8.1999. Proportional.	Fængsel i 6 år. Narkotikakriminalitet. Udvist for 10 år.	Indrejst som 21-22-årig med hustru og barn i 1988. Tunesisk statsborger.	Hustru og tre børn.	Uoplyst.
Musa mod Tyskland Beslutning 5.9.2002. Nødvendig.	Flere domme med en samlet straf af fængsel i 4 år for berigelseskriminalitet og vold m.v.	Født 1972. Indrejst illegalt i 1995. Marokkansk statsborger.	Gift med tysk kvinde.	Uoplyst.

EMD Boultif mod Schweiz Dom 2.8.2001. Krænkelser.	Fængsel i 2 år for røveri, ulovlig våbenbesiddelse, hærværk.	Født i Algeriet 1967. Indrejst i 1992. Algiersk statsborger	Gift med en schweizisk kvinde.	Slægtninge.
EMD Amrollahi mod Danmark Dom 11.7.2002. Krænkelser.	Fængsel i 3 år for narkotikakriminalitet. Udvist for bestandig.	Iransk statsborger født i Iran i 1966. Indrejst i Danmark 1989.	Gift med dansk kvinde. 2 børn.	Ingen kontakt siden 1987.
Butovac mod Sverige Beslutning 4.7. 2000. Udvisning proportional.	Flere sager vedr. bl.a. trusler og overtrædelse af besøgsforbud. Udvist med indrejseforbud i 5 år.	Født i 1969. Indrejst som asylansøger i 1992 sammen med hustru og barn. Jugoslavisk statsborger.	Skilt fra jugoslavisk hustru. 2 børn.	Uoplyst.
Katanic mod Schweiz Beslutning 5.10.2000. Ikke krænkelser.	Fængsel i 33 måneder for forsikringssvig og våbensmugling. Bøde for narkotikaforbrydelse.	Født i 1962. Indrejst i 1987. Bosnisk statsborger.	Gift med bosnisk kvinde. Barn.	Flere hjemrejser. Talte sproget.
Caglar mod Tyskland Beslutning 7.12.2000. Ikke uproportional.	Fængsel i 7 år for narkotikakriminalitet.	Født i 1946. Indrejst i 1971. Tyrkisk statsborger.	Tyrkisk hustru og børn familiesammenført i 1972. Ca. 30 års ophold.	Uoplyst.
Nwosu mod Danmark Beslutning 10.7.2001. Ikke krænkelser.	Fængsel i 3 1/2 år for narkotikakriminalitet.	Indrejst i 1992 som 33-årig. Nigeriansk statsborger.	Gift med dansk kvinde.	Forældre og søskende. Flere hjemrejser. Talte sproget.

Bilag 3

Landsretsafgørelser om *udvisning* på grund af strafbart forhold

Landsretsafgørelser om *udvisning* på grund af strafbart forhold i årene 2001 og 2002. Afgørelser vedrørende prøvelse efter udlændingelovens § 50 og processuelle spørgsmål er ikke medtaget. Oversigten er ajourført frem til ultimo juni 2003. (UfR nr. 19/2003, TfK nr. 2/2003).

Ugeskrift for Retsvæsen:

U 2001.1150 V (fængsel i 2 1/2 år for vold - *ikke udvisning*) tidligere omtalt i beretningen for 2000,
U 2001.1623 Ø (fængsel i 2 år for menneskesmugling - *udvisning*),
U 2002.1080 V (T1 fængsel i 4 mdr., T2 fængsel i 30 dage for overtrædelse af fyrværkerilovgivningen - *ikke udvisning*),
U 2002.1160 Ø (fængsel i 2 år for menneskesmugling - *udvisning*),
U 2002.1377 Ø fængsel i 2 1/2 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
U 2002.1393 Ø (fængsel i 4 år for indbrud og hæleri - *udvisning*),
U 2002.2365 Ø (fængsel i 60 dage for afgivelse af falsk erklæring - *udvisning*),
U 2002.238 Ø (ikke hjemmel til at udvise tiltalt straffet efter straffelovens§ 215),
U 2003.490 Ø (fængsel i 8 måneder - *ikke udvisning*).

Tidsskrift for Kriminalret:

2001.480 Ø (fængsel i 4 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
2001.508 Ø (behandlingsdom for brandstiftelse - *udvisning*),
2001.541 Ø (fællesstraf af fængsel i 2 år for røveri - *ikke udvisning*),
2001.546 Ø (fængsel i 1 år for vold - *ikke udvisning*),
2001.552 V (fællesstraf af fængsel i 2 1/2 år for røverier - *udvisning*),
2001.683 V (fængsel i 30 dage for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
2002.8V (fængsel i 2 år for ildspåsættelse - *udvisning*),
2002.46 V (fængsel i 1 1/2 år - *udvisning*),
2002.136 Ø (fængsel i 2 1/2 år for overtrædelse af straffelovens § 222 - *ikke udvisning*),
2002.166 Ø (fængsel i 14 dage for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 - *ikke udvisning*),
2002.247 V (fængsel i 3 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
2002.251 V (fængsel i 30 dage for vold - *ikke udvisning*),
2002.261 Ø (behandlingsdom for røveri - *ikke udvisning*),
2002.305 V (betinget dom for tyveri - *ikke udvisning*),
2002.336 Ø (fængsel i 1 år for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3 - *udvisning*),
2002.414 Ø (fængsel i 1 år 3 måneder for vold - *udvisning*),
2002.463 V (fængsel i 3 måneder for vold - *udvisning*),
2002.475 Ø (fængsel i 2 år for vold - *udvisning*),
2002.484 Ø (fængsel i 8 måneder for hæleri - *udvisning*),
2002.525 V (fængsel i 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 222 - *udvisning*),
2002.560 Ø (fængsel i 1 1/2 år for narkotikakriminalitet - *ikke udvisning*),
2002.589 Ø (fængsel i 1 år for menneskesmugling - *udvisning*),
2002.598 Ø (fængsel i 1 år for menneskesmugling - *udvisning*),
2002.624 V (fængsel i 60 dage for tyveri m.v. - *udvisning*),
2002.628 V (fængsel i 30 dage for menneskesmugling - *udvisning*),
2002.681 Ø (fængsel i 1 år for voldtægt - *udvisning*),
2002.689 Ø (fængsel i 2 1/2 år for narkotikakriminalitet - *udvisning*),
2003.34 V (fængsel i 3 år for røveri - *udvisning*),
2003.47 Ø (fængsel i 1 1/2 år for forsøg på vold - *udvisning*),
2003.53 V (fængsel i 60 dage for menneskesmugling - *ikke udvisning*),

2003.112 V (fællesstraf af fængsel i 1 1/2 år for vold - *ikke udvisning*).

Afsnit 6

Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde

*Af vicestatsadvokat Jesper Hjortenberg,
Det Internationale Sekretariat, Rigsadvokaten*

6.1. Indledning

For ikke særlig mange år siden var det internationale samarbejde, der vedrørte strafferet og straffeprocess af begrænset omfang. I Vesteuropa regulerede nogle få ikke helt nye konventioner navnlig grundlæggende spørgsmål om retshjælp og udlevering, ligesom samarbejdet primært tog sigte på behandlingen af konkrete straffesager, der involverede flere stater, og ikke på indbyrdes tilnærmelse af strafferetlige og straffeprocessuelle regler. Antallet af konkrete sager, der nødvendiggjorde bistand fra fremmede stater, var heller ikke bemærkelsesværdigt stort, i hvert fald set fra et dansk udgangspunkt. Antallet af personer, varer og tjenesteydelser, der krydsede grænser mellem forskellige stater var nok stigende, men Europa var fortsat delt med Berlinmuren som et meget synligt eksempel på dette forhold.

Emnet "Politiets og anklagemyndighedens samarbejde med udenlandske myndigheder" er tidligere behandlet i Anklagemyndighedens Årsberetning (AÅ) 1976 s. 25 ff. og AÅ 1986 s. 43 ff. Meget er sket siden da, hvilket blandt andet gav anledning til artiklen i AÅ 1996 s. 81 ff. "Internationalt straffesagssamarbejde - i dag og på vej mod år 2000". Selvom de cirka seks år, der er forløbet siden fremkomsten af den seneste artikel, kan synes kort tid, er den generelle regelproduktion vedrørende retligt og politimæssigt samarbejde, navnlig inden for EU, øget dramatisk. Til illustration kan nævnes, at Justits- og Indenrigsministrene forsamlet i Rådet for Den Europæiske Union i 2000 vedtog 75 tekster/retlige instrumenter, 99 i 2001 og 136 i 2002¹. Selvom en del vedtagelser vedrører immigrationsspørgsmål og civilret er tallene udtryk for en klar tendens også på det strafferetlige og straffeprocessuelle område.

1) Dok. 6391/03 JAI fra Generalsekretariatet for Rådet.

Det er sikkert for de fleste svært at følge med i denne udvikling. Det gælder navnlig for de, der som ansatte i politiet, anklagere, dommere eller forsvarere kun engang imellem kommer til at støde på nogle af de konkrete resultater af det øgede internationale samarbejde i forbindelse med behandlingen af en straffesag. Det sker da typisk i form af, at der skal anvendes regler i et nyere eller ældre retligt instrument for at få bistand fra en anden stat til sagens gennemførelse eller for at bistå en fremmed stat med gennemførelse af f.eks. efterforskningskridt i Danmark.

Hermed er så også sondringen mellem indgående og udgående anmodninger fremhævet. Sondringen viser hen til en grundlæggende præmis for internationalt samarbejde - også på anklagemyndighedens

område - nemlig at man naturligvis har interesser at varetage i egne sager og vedrørende egne forhold, men at man samtidig ud fra gensidighedssynspunkter og ud fra en fælles interesse i at bekæmpe kriminalitet også må være indstillet på at forpligte sig til at hjælpe andre i konkrete sager og med fælles løsninger på generelle spørgsmål. Dette gælder navnlig på grund af den stærkt øgede internationalisering af de enkelte samfund.

Der kan også være grund til at understrege, at international ret anses for en relevant retskilde i dansk ret. De internationale retlige instrumenter og tekster, der helt eller delvis danner baggrund for en dansk retlig regulering, kan derfor have interesse også i konkrete sager. Der kan blandt andet henvises til betænkning nr. 1407/2001 om inkorporering af menneskerettighedskonventioner i dansk ret, kap. 2, om gennemførelse og anvendelse af internationale konventioner m.m.

Hensigten med denne artikel er ikke at foretage en fuldstændig gennemgang af samtlige eksisterende eller blot nyere internationale retlige instrumenter/tekster af betydning for anklagemyndighedens og politiets arbejde. Det er heller ikke hensigten at give specifikke praktiske råd og vink om løsningen af spørgsmål i konkrete sager. Tanken er derimod at forsøge på det relevante område at give et overblik over udviklingen navnlig i Europa inden for de seneste år og herunder særlig rette fokus mod EU-samarbejdet. Formålet er således at gøre det lettere at orientere sig i de forskellige regler og at øge forståelsen af baggrunden for tilblivelsen af de tekster og retsakter, der konkret skal anvendes samt endelig at tilvejebringe nogle grundlæggende oplysninger om de institutioner og samarbejdsfora, der er skabt.

Det kan allerede her konstateres, at meget har ændret sig på anklagemyndighedens område siden begyndelsen af 1990'erne, hvor rigsadvokatens rolle i internationale aktiviteter primært bestod i deltagelse i de årlige nordiske rigsadvokatmøder. I dag optager både mødeaktivitet i EU og forskellige former for projektsamarbejde med nære og fjerne lande i stigende grad rigsadvokaturen.

Der blev med virkning fra 15. januar 2002 som et naturligt led i denne udvikling etableret et internationalt sekretariat i rigsadvokaturen. Sekretariatet har til opgave at koordinere og forstærke anklagemyndighedens deltagelse i internationalt samarbejde og at varetage behandlingen af rigsadvokatens generelle og konkrete sager, som har forbindelse med dette samarbejde. Ligeledes beskæftigede sekretariatet sig med afviklingen af det danske EU-formandskab i 2. halvår af 2002. Sekretariatet arrangerede således et 2-dages strafferetsseminar i Nyborg om konfiskation og et møde i Århus i Det Europæiske Retlige Netværk, i begge tilfælde med deltagelse af et stort antal repræsentanter fra EU-medlemsstaterne, EU-institutioner, kandidatlande og tredjelande.

Generelle menneskerettighedsspørgsmål behandles også af sekretariatet. Sikringen af menneskerettigheder er i øvrigt et tilbagevendende emne i det internationale samarbejde, der vedrører anklagemyndigheden.

Gennemgangen i det følgende vil i det væsentlige fokusere på den del af det internationale samarbejde, der vedrører anklagemyndigheden og den anklagemæssige behandling af straffesagerne, hvad enten dette sker i politikredsene eller i den overordnede anklagemyndighed. Om det politimæssige samarbejde kan blandt andet henvises til Ib Henricson: Politiret².

Det skal i øvrigt bemærkes, at sondringen politimæssigt samarbejde modsat retligt samarbejde er en accepteret og relevant sondring internationalt set. Med et dansk udgangspunkt er sondringen til tider

vanskelig på grund af den integration af politi- og anklagemyndighed i første instans, som følger af den danske retsplejelov.

2) 2. udgave, DJØFs forlag 1999, Kapitel VII: "Politiet og Internationaliseringen".

6.2. Udviklingslinier frem til ca. 1990

Internationalt samarbejde vedrørende straffesager har ikke været ukendt heller ikke ganske langt tilbage i tiden. Mod 1800-tallets slutning indgik Danmark således blandt andet aftaler med Belgien og Storbritannien om udlevering af lovovertrædere, et af de første områder, der nødvendiggjorde et mere formaliseret internationalt samarbejde.

Mobiliteten på tværs af grænser og som følge heraf behovet for internationalt samarbejde var dog i mange år og langt op i 1900- tallet af beskeden omfang, hvis man sammenligner med situationen i dag. Samarbejde med henblik på straffesagers behandling foregik i det væsentlige bilateralt, selvom enkelte konventioner blev vedtaget på udvalgte områder, således i 1929 en konvention til bekæmpelse af falskmøntneri. Det har formentlig dengang ligget de fleste fjernt, at der skulle kunne opnås enighed om harmonisering af den nationale strafferet og straffeprocessen.

Efter afslutningen af 2. verdenskrig og etableringen af Europarådet skete der imidlertid en nyorientering i samarbejdet i Europa, idet et antal konventioner blev vedtaget i Europarådsregi, heraf flere meget centrale konventioner inden for en relativ kort årrække. Følgende konventioner kan særlig fremhæves som resultat af Europarådets banebrydende indsats på området:

- Den Europæiske Konvention af 13. december 1957 om udlevering af lovovertrædere med tillægsprotokoller af 15. oktober 1975 og 17. marts 1978.
- Den Europæiske Konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager med tillægsprotokoller af 17. marts 1978 og 8. november 2001.
- Den Europæiske Konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger.
- Den Europæiske Konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager.
- Den Europæiske Konvention af 21. marts 1983 om overførsel af domfældte med tillægsprotokol af 18. december 1997.
- Den Europæiske Konvention af 8. november 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra strafbart forhold.

Disse konventioner udgør stadig i betydeligt omfang grundlaget for den videreudvikling af det europæiske samarbejde, der har fundet sted både inden for Europarådet, men også når samarbejdet sker inden for EU. Konventionerne - og deres tillægsprotokoller - er stadig af væsentlig betydning for det praktiske samarbejde.

Den europæiske vej har altså i tiden siden 1945 primært været at samarbejde multilateralt og søge bred tilslutning til et begrænset antal konventioner om centrale emner, konventioner som så i øvrigt har vist sig ganske levedygtige. Uden for Europa synes stater ikke sjældent at have en præference for bilateralt samarbejde og søger derfor ofte primært at opnå gensidigt forpligtende aftaler med enkeltstater om f.eks. udlevering og retshjælp. Det har blandt andet været tilfældet med f.eks. USA og Canada.

Den multilaterale vej er naturligvis også blevet fulgt af FN, hvor det imidlertid er betydeligt vanskeligere at opnå enighed om retligt bindende tekster, der kan bringe samarbejdet på det strafferetlige og straffeprocessuelle område videre. Blandt de opnåede resultater bør dog nævnes FN-konventionen af 20. december 1988 imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer og FN-konventionen af 12. december 2000 imod international organiseret kriminalitet. Disse to konventioner vil navnlig kunne have betydning for behandlingen af sager, der involverer lande uden for Europarådskredsen.

Det nordiske samarbejde bør heller ikke glemmes. Blandt andet de mange lighedstræk mellem de nordiske landes retssystemer og den høje grad af tillid til hinandens retssystemer har på et tidligt tidspunkt ført til fælles lovgivning om udlevering (i Danmark lov nr. 27 af 3. februar 1960) og i 1974 til en nordisk overenskomst om gensidig retshjælp i straffesager. Overenskomsten indebar, at der - før det kom på tale i resten af Europa - blev mulighed for direkte fremsendelse af anmodninger mellem de retshåndhævende myndigheder, modsat fremsendelse gennem de berørte landes Justitsministerier, hvilket dengang var den absolutte hovedregel. I andre regioner i Europa er der tilsvarende etableret et særligt samarbejde mellem en mindre gruppe stater. Det gælder f.eks. mellem Beneluxlandene.

6.3. Tiden efter 1990

Med Berlinmurens fald i 1989 åbnedes der nye muligheder for samarbejde i Europa. I løbet af få år udvidedes antallet af medlemsstater i Europarådet til over 40, således at de nævnte grundlæggende konventioner om retshjælp og udlevering m.v., nu som udgangspunkt dækker næsten alle stater i Central- og Østeuropa, Rusland og en række stater i Kaukasusområdet. Tyrkiet er ligeledes et mangeårigt medlem af Europarådet.

I den samme periode accelererede udviklingen i EU på det strafferetlige og straffeprocessuelle område. Dette har medført, at arbejdet i andre europæiske fora, herunder navnlig Europarådet, har fået en noget mere tilbagetrukket rolle, idet samarbejdet i Den Europæiske Union i stigende grad sætter dagsordenen. Samarbejdet har også fået den politiske verdens bevågenhed. Det er et forhold, der også gør sig gældende i de enkelte medlemsstater, hvor strafferet og straffeproses er et højprioriteret indsatsområde for de fleste regeringer.

Udviklingen i EU vil i det følgende blive gennemgået i oversigtsform. Herefter vil samarbejdet i Europarådet og en række andre organisationer og samarbejdsfora blive berørt.

6.4. Den Europæiske Union

6.4.1. Udviklingen frem til 1990

Allerede før 1989 og de store politiske ændringer i Europa, foregik der et vist samarbejde mellem medlemsstaterne inden for de Europæiske Fællesskaber om strafferet og strafferetligt samarbejde. Samarbejdet var ikke traktatfæstet og foregik i øvrigt på sædvanligt mellemstatsligt grundlag. Som et eksempel kan nævnes Agreement of 26 May 1989 between the Member States of the European Communities on the simplification and modernization of methods of transmitting extradition requests.

6.4.2. Schengensamarbejdet

De praktiske resultater af det strafferetlige samarbejde m.v. var dog forholdsvis beskedne, og en række medlemsstater (Frankrig, Tyskland, Holland, Luxembourg og Belgien) havde allerede skilt sig ud og indgået Schengenaftalen af 14. juni 1985 om gradvis ophævelse af kontrollen ved de fælles grænser. Målsætningen med aftalen var gradvist at etablere fri bevægelighed over medlemsstaternes fælles grænser (de indre grænser). Udover en række mere konkrete forpligtelser til at lempe kontrolforanstaltninger for personer og varer indeholdt aftalen en række generelle bestemmelser, hvorefter samarbejdet om bekæmpelse af international kriminalitet og illegal indvandring skulle styrkes.

De nævnte lande underskrev den 19. juni 1990 en konvention om gennemførelse af Schengen-aftalen (Schengenkonventionen).

De to overordnede formål med Schengensamarbejdet er beskrevet således i bemærkninger til forslag til Lov om Danmarks tiltrædelse af Schengenkonventionen (Lov nr. 418 af 10. juni 1997) :

"Det ene formål er at etablere fri personbevægelighed over de indre grænser. Reglerne om det indre marked, der blev vedtaget i 1986 af medlemmerne af De Europæiske Fællesskaber (nu Den Europæiske Union), har bl.a. samme formål. Det har imidlertid efterfølgende vist sig, at der ikke blandt alle EU-lande har kunnet opnås enighed om den nærmere gennemførelse heraf. Der er heller ikke udsigt til, at en sådan enighed umiddelbart vil kunne opnås.

Schengen-samarbejdet er derfor et alternativ i bestræbelserne på at gennemføre den frie personbevægelighed i Europa.

Schengen-samarbejdets andet overordnede formål er en styrkelse af indsatsen mod international kriminalitet og illegal indvandring. Denne indsats skal bl.a. udgøre en modvægt til den frie personbevægelighed, således at bortfaldet af personkontrol ved de indre grænser ikke kan misbruges af personer, som f.eks. måtte være eftersøgt eller udvist i anledning af begået kriminalitet.

Det udvidede samarbejde om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet skal også ses i lyset af de senere års generelle udvikling i det internationale samfund, bl.a. i de central- og østeuropæiske lande. Med denne udvikling er verden, og ikke mindst Europa, blevet mindre, også for de kriminelle. Der er derfor behov for et tæt internationalt samarbejde om bl.a. udveksling af oplysninger og erfaringer til brug for de enkelte landes bekæmpelse af kriminaliteten."

De generelle udviklingstendenser, der har dannet baggrund for den senere udvikling i det europæiske samarbejde, var således allerede fremme ved Schengenkonventionens underskrivelse. Konventionen er senere blevet tiltrådt af de øvrige medlemsstater i EU (dog med undtagelse af UK og Irland) og af Norge og Island. Schengensamarbejdet er med Amsterdamtraktaten blevet integreret i samarbejdet i Den Europæiske Union.

6.4.3. Maastrichttraktaten

Central- og Østeuropa har været beskrevet som en integrationsmotor for det retlige samarbejde i EF og EU³.

3) Lykke Friis & Kenneth S. Hansen "Et udvidet EU - Slaraffenland eller minefelt for de kriminelle" - DUPI 2002.

I forbindelse med forhandlingerne der førte frem til underskrivelsen af Maastricht-traktaten, kom der således, under indtryk af opbruddet i Central- og Østeuropa og den virkning opbruddet kunne have på kriminalitetsudviklingen i hele Europa blandt andet på initiativ af den tyske forbundskansler Kohl, fokus på det politikområde, der i dag betegnes som "Retlige og indre anliggender", d.v.s. det politimæssige og strafferetlige samarbejde, det civilretlige samarbejde og samarbejdet på immigrations og asylområdet. Et af synspunkterne der herefter ofte er blevet fremført er, at den organiserede kriminalitet har høstet betydelige fordele ved den øgede bevægelighed af personer, varer m.v. over grænserne, men at de myndigheder der skal bremse kriminaliteten i betydeligt omfang har anvendt forældede metoder og samarbejdsformer og generelt ofte er "bagud" i forhold til de kriminelle. Dette har formentlig været en i hvert fald delvis dækkende beskrivelse af virkeligheden.

I Maastrichttraktaten blev et afsnit om retlige og indre anliggender herefter medtaget og samarbejdet om strafferetligt samarbejde m.v. dermed traktatfæstet. Der var tale om Den Europæiske Unions tredje søjle. På samme måde som tilfældet var med hensyn til anden søjle om udenrigs- og sikkerhedspolitik var samarbejdet af mellemstatslig karakter. Det overstatslige princip fandt ikke anvendelse, og beslutninger skulle træffes af Rådet ved enstemmighed.

Formålet med samarbejdet om retlige og indre anliggender var, at forøge samarbejdet mellem medlemslandene om blandt andet asyl- og indvandringspolitik og med hensyn til bekæmpelse af narkotikamisbrug, bekæmpelse af svig på internationalt plan, civilretligt samarbejde, strafferetligt samarbejde, toldsamarbejde og politisamarbejde i forbindelse med tilrettelæggelse på unionsplan af et system for udveksling af oplysninger inden for en europæisk politienhed (Europol).

De danske forbehold fastlagt i Edinburghaftalen havde ingen praktisk betydning for samarbejdet, fordi hele samarbejdet foregik på mellemstatligt grundlag. Muligheden for at overføre visse emner til den del af traktaten, der var baseret på det overstatslige princip, blev ikke udnyttet.

6.4.4. Amsterdamtraktaten

Bestemmelserne om politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager findes i dag i afsnit VI i Traktaten om Den Europæiske Union og er et resultat af de ændringer, der fulgte af Amsterdamtraktaten. Samarbejdet er fortsat mellemstatsligt, og det indebærer, at det danske forbehold ikke finder anvendelse. Asyl- og indvandringspolitikken og det civilretlige samarbejde finder sted under søjle 1 og er derfor omfattet af et dansk forbehold.

Det fremgår af afsnit VI, at Unionen har som mål at give borgerne et højt tryghedsniveau i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed gennem udformning af fælles handling mellem medlemsstaterne inden for politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager og gennem forebyggelse og bekæmpelse af racisme og fremmedhad.

Dette mål skal nås både ved at forebygge og bekæmpe organiseret og anden kriminalitet, især terrorisme, menneskehandel og overgreb mod børn, ulovlig narkotikahandel og ulovlig våbenhandel, korrupsion og svig, gennem:

- *tættere samarbejde mellem medlemsstaternes politi, toldmyndigheder og andre kompetente myndigheder, både direkte og gennem Den Europæiske Politienhed (Europol)*

- *tættere samarbejde mellem medlemsstaternes retlige og andre kompetente myndigheder*
- *om nødvendig indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes strafferetlige regler.*

De retlige instrumenter i samarbejdet er fastlagt i medfør af artikel 34 og indebærer, at Ministerrådet kan vedtage fælles holdninger, vedtage rammeafgørelser og andre afgørelser og lade udarbejde og anbefale vedtagelse af konventioner. Rådet træffer foranstaltninger og fremmer samarbejde på initiativ af en medlemsstat eller Kommissionen med enstemmighed. Kommissionens initiativret har i øvrigt haft stigende betydning for samarbejdet og er blevet udnyttet i en række tilfælde.

I de fælles holdninger fastlægges Unionens tilgang til et bestemt spørgsmål.

Vedtagelse af rammeafgørelser indebærer indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser. Rammeafgørelser er bindende for medlemsstaterne med hensyn til det tilsigtede mål, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen og indebærer således ikke mulighed for umiddelbar anvendelighed i medlemsstaterne.

Almindelige afgørelser er bindende, men indebærer ikke en indbyrdes tilnærmelse af lovgivning m.v. og er heller ikke umiddelbart anvendelige i medlemsstaterne.

Ministerrådet kan endelig udarbejde konventioner (det har været tilfældet om f.eks. udlevering og retshjælp), som Rådet så anbefaler, at medlemsstaterne vedtager i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

Koordineringen af samarbejdet sker i det såkaldte artikel 36-udvalg, der består af højtstående embedsmænd fra EU-landenes Justits- og Indenrigsministerier, hvorefter sagerne går gennem COREPER, der består af medlemsstaternes faste repræsentanter ved EU med henblik på vedtagelse i Ministerrådet.

Under artikel 36-udvalget sker arbejdet med de konkrete tekster til rammeafgørelser, konventioner m.v. i et antal arbejdsgrupper. Rigsadvokaturen er som udgangspunkt repræsenteret ved møder i følgende arbejdsgrupper, som er af særlig relevans for anklagemyndighedens arbejde:

1. *Strafferetsgruppen.*
2. *Arbejdsgruppen vedrørende strafferetligt samarbejde.*
3. *Den Tværfaglige Gruppe vedrørende organiseret kriminalitet.*

6.4.5. Nicetraktaten

Nicetraktaten har af betydning for emnet for denne artikel kun medført få ændringer af afsnit VI om politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager. Eurojust - det ny samarbejdsorgan for anklagemyndighederne i EU - nævnes nu i artikel 29 og 31 og herunder har artikel 31 fået tilføjet et stk. 2 med følgende ordlyd:

"Rådet skal fremme samarbejdet via Eurojust ved

- a. *at sætte Eurojust i stand til at bidrage til en passende koordinering mellem*

medlemsstaternes nationale retsforfølgende myndigheder,

b. at fremme Eurojusts støtte i efterforskningen i kriminalsager vedrørende grov grænseoverskridende kriminalitet, især i forbindelse med organiseret kriminalitet, navnlig under hensyntagen til Europols analyser,

c. at lette et tæt samarbejde mellem Eurojust og det Europæiske Retlige Netværk, specielt med henblik på at lette efterkommelse af retsanmodninger og udleveringsbegæringer".

Hermed er Eurojusts hovedarbejdsområder introduceret. Eurojust er nærmere omtalt under afsnit 4.7.4.

6.4.6. Rammen for samarbejdet på det politimæssige og strafferetlige område

Det er ikke kun traktatændringerne, som indebærer nyskabelser og nyorientering af EU-samarbejdet på politimæssige og strafferetlige områder. Rammen for det politimæssige og strafferetlige samarbejde er udover Amsterdamtraktaten med de ændringer, der følger af Nicetraktaten, en række tekster - handlingsplaner og konklusioner vedtaget af Det Europæiske Råd eller Ministerrådet - i de senere år. Særligt kan følgende fremhæves:

- *Wienhandlingsplanen for gennemførelsen af Amsterdamtraktatens bestemmelser om indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed af 12. december 1998*
- *Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15. - 16. oktober 1999*
- *Rådets (retlige og indre anliggender) konklusioner af 20. september 2001 (terrorbekæmpelse)*
- *Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Laeken den 13. - 14. december 2001*

I Tamperekonklusionerne vedrører et helt afsnit gensidig anerkendelse af retsafgørelser - et princip som efter alt at dømme vil stå centralt i samarbejdet i de kommende år. Følgende fremgår blandt andet af dette afsnit :

"En øget gensidig anerkendelse af retsafgørelser og domme vil sammen med den nødvendige indbyrdes tilnærmelse af lovgivningen kunne lette samarbejdet mellem myndighederne og fremme den retlige beskyttelse af den enkeltes rettigheder. Det Europæiske Råd støtter derfor princippet om gensidig anerkendelse, der efter dets mening bør være hjørnesteinen i det retlige samarbejde inden for EU på både det civil- og det strafferetlige område. Princippet bør gælde for såvel domme som andre afgørelser truffet af retlige myndigheder."...

"På det strafferetlige område opfordrer Det Europæiske Råd medlemsstaterne til snarest at ratificere EU-udleveringskonventionerne fra 1995 og 1996. Det mener, at den formelle udleveringsprocedure bør afskaffes medlemsstaterne imellem for så vidt angår personer, der unddrager sig retsforfølgning efter at være blevet endeligt domfældt, og at der i stedet blot bør ske en overførelse af de pågældende i overensstemmelse med artikel 6 i TEU. Der bør ligeledes overvejes procedurer for fremskyndet udlevering, uden at dette berører princippet om retfærdig rettergang. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til at fremsætte forslag herom på baggrund af konventionen om gennemførelse af Schengen-aftalen.

Princippet om gensidig anerkendelse bør også gælde kendelser, der afsiges forud for retssagen, især når

de giver de kompetente myndigheder mulighed for hurtigt at sikre bevismateriale og beslaglægge aktiver i form af løsøre, bevismateriale, der på lovlig vis er indsamlet af myndighederne i en medlemsstat, bør kunne fremlægges for domstolene i de øvrige medlemsstater under hensyn til de dér gældende normer."

Et program for gensidig anerkendelse af strafferetlige afgørelser, d.v.s. både endelige domme m.v. og processuelle afgørelser blev herefter vedtaget i december 2000.

Implementeringen af programmet er undervejs, se nedenfor under pkt. 4.7.2. om blandt andet Den Europæiske Arrestordre.

6.4.7. De praktiske resultater af det retlige samarbejde i kriminalsager

Resultaterne kan - noget forenklet - opdeles i de resultater, der vedrører indbyrdes tilnærmelse af den materielle strafferet navnlig gennem vedtagelse af rammeafgørelser (afsnit 4.7.1.), udvidet samarbejde med hensyn til konkrete straffesager, f.eks. vedrørende retshjælp og udlevering (afsnit 4.7.2.) og etableringen af samarbejdsfora for politi, anklagemyndighed og andre med tilknytning til retsvæsenet (afsnit 4.7.3. og 4.7.4.).

6.4.7.1. Materiel strafferet

På den materielle strafferets område er der i de senere år foregået betydelige bestræbelser på at harmonisere medlemsstaternes lovgivning.

Vagn Greve anførte i forordet til sin bog "Træk af den danske strafferet i EF-perspektiv 1" fra 1993 følgende:

"Det er en udbredt opfattelse, at den danske strafferet er næsten helt upåvirket af EF-retten. Strafferetsteoretikerne har kun strejft de EF-retlige spørgsmål, og tilsyneladende er det også kun de færreste praktikere, der har været særligt opmærksomme på disse spørgsmål. I den følgende fremstilling af den danske strafferet i EF-perspektiv har jeg søgt at gøre status over en række af de klassiske, centrale problemstillinger for at konstatere, om den nævnte opfattelse er rigtig. Det viste sig hurtigt, at strafferetten i betydeligt omfang og på mangfoldige områder allerede er blevet påvirket af EF-retten. Det er dog også åbenbart, at dette kun er en forholdsvis spæd begyndelse. Med Lord Dennings ord: "Community law flows like a tide up the rivers and into the estuaries." I fremtiden vil vi utvivlsomt se enkeltreguleringer, der ud fra en dansk synsvinkel kan forekomme systemstridige. Vi må også forvente, at centrale strafferetlige spørgsmål inden længe vil blive søgt harmoniseret".

Udviklingen siden 1993 må i det store og hele siges at have været som forudset af Vagn Greve. Rammen for denne artikel tillader ikke at gå i detaljer med de enkelte retlige instrumenter som i de senere år er vedtaget af Rådet. Der er typisk tale om rammeafgørelser, der tilsigter harmonisering af gerningsindhold i straffebestemmelser på straffelovens område, fastlæggelse af krav til niveauer for strafferammer og regulering af visse spørgsmål fra strafferettens almindelige del, f.eks. vedrørende juridiske personers strafansvar. En ikke ubetydelig del af de senere års ændringer af den danske straffelov vedrører således implementering af vedtagelser inden for EU-samarbejdet.

Der er således i 2000-2002 vedtaget rammeafgørelser om falskmøntneri (i forbindelse med

introduktionen af Euroen), om svig og forfalskning med andre betalingsmidler end kontanter, om menneskehandel og om menneskesmugling. Herudover blev der eksempelvis i 2. halvår af 2002 under dansk formandskab i Rådet opnået politisk enighed om et udkast til rammeafgørelse om børnepornografi og seksuel udnyttelse af børn, om udkast til rammeafgørelse om bestikkelse i den private sektor, om et udkast til en rammeafgørelse om udvidet konfiskation, og om udkast til rammeafgørelse om miljøkriminalitet. De sidstnævnte tre rammeafgørelser udspringer alle af danske initiativer. Under forhandling er fortsat blandt andet forslag til rammeafgørelser om narkotikakriminalitet og om bekæmpelse af racisme og fremmedhad. Som det fremgår, kommer man vidt omkring på det strafferetlige område.

6.4.7.2. Strafferetligt samarbejde. Gensidig anerkendelse

På området for strafferetligt samarbejde, dvs. typisk spørgsmål af processuel karakter, navnlig om styrkelse af mulighederne for gensidig retshjælp, udlevering o.l., drejede forhandlingerne sig i en årrække om udkastet til EU-retshjælpskonventionen, som blev undertegnet i maj 2000, og derfor ofte kaldes 2000-konventionen.

Konventionen supplerer på en række udvalgte områder Europarådets 1959-konvention om gensidig retshjælp i straffesager. F.eks. sendes retsanmodninger efter konventionen ikke via de centrale myndigheder (staternes justitsministerier), men som udgangspunkt direkte mellem de judicielle myndigheder, hvilket i øvrigt også er tilfældet efter Schengen-konventionen. Ligeledes indeholder konventionen bestemmelser om afhøring ved hjælp af videokonferencer, kontrollerede leverancer, aflytning af telekommunikation, fælles efterforskningshold og en række andre emner. Da konventionen bygger videre på Europarådskonventionen fra 1959 skal man i et vist omfang arbejde med begge tekster på samme tid, hvilket er uundgåeligt, men ikke særlig brugervenligt. Konventionen er p.t. kun ratificeret af et begrænset antal stater, herunder Danmark. Om implementeringen af EU-konventionen og af 2. tillægsprotokol til Europarådets 1959-konvention, der i væsentlig omfang indeholder bestemmelser, der svarer til EU-konventionen, kan henvises til lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven m.v.

Allerede i oktober 2001 er der undertegnet en tillægsprotokol til 2000-konventionen navnlig om samarbejde om tilvejebringelse af bankoplysninger.

Om gensidig retshjælp i straffesager kan i øvrigt henvises til Justitsministeriets vejledning af 5. december 2001 om behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager og overførsel af retsforfølgning. Hvad enten en konkret sag vedrører spørgsmål om ind- eller udgående retsanmodninger indeholder vejledningen en indgående beskrivelse af de spørgsmål, der hyppigst forekommer. Tilsvarende har Justitsministeriet udsendt retningslinier af 31. juli 2002 for grænseoverskridende, kontrollerede leverancer.

Konventioner og protokoller kan næppe forventes at blive anvendt som grundlag for den fremtidige udbygning i EU af det strafferetlige samarbejde i noget betydeligt omfang. Proceduren med vedtagelse og efterfølgende ratifikation af disse retlige instrumenter har vist sig at være en forsinkende faktor. En rammeafgørelse med en relativ kort implementeringsfrist er et langt mere effektivt instrument. Bestemmelserne om fælles efterforskningshold i 2000-konventionen blev da også hurtigt suppleret med en rammeafgørelse om samme emne for at fremskynde en ikrafttræden af netop disse bestemmelser. Forbedrede muligheder for anvendelse af fælles efterforskningshold har således høj prioritet inden for

EU-samarbejdet. Sådanne hold kendes dog i realiteten fra det eksisterende samarbejde, når politifolk og anklagere fra flere lande arbejder sammen om en sag, men de nu vedtagne regler giver et klarere retligt grundlag på området. Rammeafgårelsen om fælles efterforskningshold er ligesom de to retshjælpskonventioner implementeret i dansk ret ved lov nr. 258 af 8. maj 2002.

Til implementeringen af programmet om gensidig anerkendelse af afgørelser som nævnt ovenfor under afsnit 4.6. anvendes også rammeafgårelser, således blandt andet rammeafgårelsen om den europæiske arrestordre. Mellem EU-landene erstatter arrestorden for fremtiden som udgangspunkt de tidligere gældende konventioner om udlevering til strafforfølgning og straffuldbyrdelse. Et lovforslag er i begyndelsen af 2003 fremsat til implementering af arrestorden i dansk ret. Lovforslaget er vedtaget af Folketinget den 4. juni 2003 med ikrafttræden den 1. januar 2004. Det har i den forbindelse særlig tiltrukket sig opmærksomhed, at rammeafgårelsen om arrestorden forpligter Danmark til i ganske vidt omfang at udlevere egne statsborgere. I øvrigt er det tanken bag arrestorden at smidiggøre udleveringsprocedurerne mellem medlemsstaterne, hvilket også har været sigtet med de to udleveringskonventioner, som Rådet tidligere har vedtaget, men hvor det har vist sig vanskeligt at få ratificeret konventionerne i medlemsstaterne. Begivenhederne den 11. september 2001 medførte, at arbejdet med arrestorden blev igangsat og afsluttet inden for et forholdsvist kort tidsrum.

På vej mod endelig vedtagelse er en rammeafgårelse om anerkendelse af afgørelser om opsporing og indefrysning af formuegoder, om gensidig anerkendelse af retsafgårelser, om konfiskation samt fordeling af konfiskerede midler samt om gensidig anerkendelse af bødestrafte. Programmet om gensidig anerkendelse indeholder dog langt flere punkter, så arbejdet med rammeafgårelser om gensidig anerkendelse forventes at fortsætte i de kommende år.

6.4.7.3. Det Europæiske Retlige Netværk

EU-samarbejdet har imidlertid også medført skabelsen af nye institutioner og samarbejdsfora ud fra en erkendelse af, at harmonisering af strafferetten og forbedrede retlige instrumenter om blandt andet retshjælp og udlevering ikke alene styrker det nødvendige samarbejde rettet mod den grænseoverskridende kriminalitet. På politisamarbejdets område er der tale om blandt andet Europol og på anklagemyndighedens område navnlig om Eurojust og Det Europæiske Retlige Netværk. Fokus er her på den konkrete sagsbehandling.

Den 29. juni 1998 vedtog Rådet for Den Europæiske Union en fælles aktion om oprettelse af et Europæisk Retligt Netværk⁴. Netværket består af kontaktpersoner, der er udpeget af medlemslandene.

Kontaktpersonerne kommer fra de centrale myndigheder, anklagemyndigheden og domstolene i medlemslandene. Kontaktpersonerne skal blandt andet medvirke til at smidiggøre samarbejdet navnlig i forbindelse med bekæmpelse af alvorlig kriminalitet og ved at forbedre samarbejdet i konkrete sager. Dette skal de blandt andet gøre ved at fungere som aktivt forbindelsesled mellem de retlige myndigheder i henholdsvis deres eget land og andre medlemslande. Netværket kan således også bruges i sager om mindre alvorlig kriminalitet.

Danmark har i henhold til den fælles aktion udpeget kontaktpersoner hos Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet samt Politidirektøren i København. Endvidere er Rigspolitechefen, Afdeling A, Nationalt Efterforskningsstøttecenter, udpeget som kontaktpunkt.

Kontaktpersonerne, der også indkaldes til tre årlige møder og dermed ofte vil have et mere personligt kendskab til hinanden, vil kunne yde bistand i konkrete straffesager ved gennem netværket at formidle kontakt mellem danske myndigheder og de relevante udenlandske myndigheder og ved at yde relevant bistand, når der opstår konkrete problemer. Eurojusts rolle er derimod navnlig at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering i større sager, der berører mere end to medlemsstater.

Det Europæiske Retlige Netværk har udarbejdet en standardformular, der anvendes ved fremsendelse af retsanmodninger, således at det anmodede land hurtigt kan få et overblik over, hvad anmodningen omfatter. Det er endvidere hensigten, at det anmodede land efter modtagelsen skal tilbagesende formularen til det anmodende land med underretning om, hvilken myndighed der behandler sagen tillige med oplysninger om navn og telefonnummer på en kontaktperson hos den pågældende myndighed. Standardformularen findes på Rådssekretariatets hjemmeside: <http://ue.eu.int/ejn/rogatory>.

Eksempler på en lang række retsanmodninger indgår endvidere i Anklagemyndighedens Dokumentsamling, der er udarbejdet af Rigsadvokatens Redaktionsudvalg. Dokumenterne findes i POLSAS. Netværket har endvidere udviklet et Europæisk Retligt Atlas (European Judicial Atlas). Det retlige atlas skal sætte de judicielle myndigheder i EU-landene i stand til straks - ved at konsultere det retlige atlas - at finde frem til den rette judicielle myndighed i et andet EU-land. Vejledning om brugen af Det Europæiske Retlige Atlas findes på Rigsadvokatens hjemmeside.

6.4.7.4. Eurojust

Det Europæiske Råd godkendte i 1998 en handlingsplan på det politimæssige og strafferetlige område, hvorefter der skal ske en intensiveret indsats for blandt andet at forebygge og bekæmpe organiseret kriminalitet, navnlig terrorisme, menneskehandel, overgreb mod børn, ulovlig våbenhandel, korrupsion og svig.

Rådet for Den Europæiske Union besluttede herefter i Tampere i oktober 1999 at oprette en enhed (Eurojust) bestående af offentlige anklagere, retsembedsmænd eller polititjenestemænd med tilsvarende kompetence for at lette koordineringen mellem retsforfølgende myndigheder og støtte efterforskningen vedrørende organiseret kriminalitet.

Den 14. december 2000 blev der af Rådet truffet beslutning om oprettelse af en midlertidig samarbejdsenhed for de nationale anklagemyndigheder, en midlertidig Eurojustenhed (Pro-Eurojust).

Pro-Eurojust skulle således supplere det arbejde, der udførtes i Det Europæiske Retlige Netværk, idet man i øvrigt samtidig havde påbegyndt forhandlingerne om udkastet til rådsafgørelse om den permanente institution, Eurojust.

Hvert medlemsland udpegede en national repræsentant i Pro-Eurojust. Enheden blev etableret i Bruxelles. Repræsentanten for hvert land skal i overensstemmelse med den nationale lovgivning bidrage til koordinering af efterforskning og retsforfølgning i sager vedrørende grov kriminalitet, der involverer to eller flere lande.

Pro-Eurojust påbegyndte sine aktiviteter den 1. marts 2001. Det danske medlem var tilknyttet

rigsadvokaturen.

Ved Rådets afgørelse af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet blev institutionen gjort permanent. Eurojust har sæde i Haag i Holland og består af en repræsentant udstationeret fra hver medlemsstat. Den danske repræsentant - det såkaldte nationale medlem - er for tiden tilknyttet rigsadvokaturen.

Hovedformålet med Eurojust er navnlig at fremme og forbedre koordineringen af efterforskningen og retsforfølgningen i sager om grove lovovertrædelser, der berører to eller flere medlemsstater. Det Europæiske Retlige Netværk skal således fortsat bestå og lette den gensidige bistand i almindelige bilaterale sager. Grænsefladerne mellem de to samarbejdsfora lader sig dog ikke fastlægge med fuldstændig klarhed.

En nærmere redegørelse for Eurojusts virksomhed ville sprænge rammerne for denne artikel. Yderligere oplysninger kan findes i den nyligt udkomne annual report fra Eurojust vedrørende 2002, der er tilgængelig på Eurojusts hjemmeside, www.eurojust.eu.int.

6.5. Europarådet

6.5.1. Generelt

Europarådet i Strasbourg har siden oprettelsen i 1949 navnlig beskæftiget sig med de ikke-økonomiske aspekter af europæisk integration og har blandt andet, som det er fremgået, foreslået udarbejdelsen af de konventioner på det strafferetlige område, som i dag danner grundlag for en væsentlig del af det europæiske samarbejde.

Rigsadvokaturen har gennem en årrække været repræsenteret i European Committee on Crime Problems (CDPC). CDPC er styringskomitéen til behandling af generelle spørgsmål om strafferet og straffeproses. Komitéen mødes en gang årligt.

Udkast til retlige instrumenter, typisk konventioner og rekommandationer (ikke retligt bindende anbefalinger - såkaldt "soft law" som imidlertid godt kan opleves som "bindende" på et politisk eller tilsvarende plan) udarbejdes hovedsagligt i forskellige ad-hoc ekspertgrupper, der er nedsat med et specifikt tidsbegrænset mandat (Terms of reference). Udkastene sendes ved afslutningen af ekspertgruppens arbejde til CDPC, som efter en gennemgang af teksten og eventuelt med forskellige ændringer og tilføjelser sender udkastet til Europarådets ministerkomite til endelig vedtagelse.

6.5.2. Anklagemyndighedens rolle i strafferetsplejen

Rigsadvokaturen har gennem årene deltaget i arbejdet i en række ekspertgrupper således også i Expert Committee on the Role of the Public prosecution in the Criminal Justice System (PC-PR). Ekspertkomitéen udarbejdede et udkast til en rekommandation om anklagemyndighedens rolle i strafferetsplejen. Rekommandationen blev vedtaget af Europarådets Ministerkomite den 6. oktober 2000, Rec (2000) 19 og indeholder en række grundlæggende anbefalinger om anklagemyndighedens organisation og anklagernes stilling samt om anklagemyndighedens forhold til den udøvende og lovgivende magt, til domstolene og til politiet, ligesom anklagemyndighedens forhold til de

enkeltindivider, der optræder som sigtede/tiltalte, ofre o.s.v er genstand for retningslinier.

Ved skrivelse af 24. november 2000 til samtlige statsadvokater, politimestre og Politidirektøren i København har Rigsadvokaten fremsendt rekommandationen til orientering og med anmodning om, at samtlige jurister blev gjort bekendt med materialet.

Man kan hævde, at der ikke i Danmark er den store tradition for principielle drøftelser af anklagemyndighedens rolle. Rekommandationen fra Europarådet udgør et godt grundlag, hvis man ønsker at tage sådanne spørgsmål op. Rekommandationen deler formentlig skæbne med en del andre rekommandationer og tekster fra Europarådet, som ligeledes og beklageligvis forbliver relativt ukendte for det store flertal af praktikere, selvom der typisk er tale om gennemarbejdede tekster med mange relevante synspunkter og beskrivelser.

I fortsættelse af arbejdet med rekommandationen om anklagemyndigheden er der etableret en konference for "Prosecutors General of Europe", der muliggør en drøftelse af spørgsmål af fælles interesse for rigsadvokaterne og anklagemyndigheden ofte med afsæt i rekommandationsteksten om anklagemyndighedens rolle. Det tilstræbes, at samtlige rigsadvokater eller repræsentanter for disse mødes én gang årligt.

Der foregår for tiden overvejelser om muligheden for at foretage gensidige evalueringer af staternes efterlevelse af rekommandation (2000) 19 på tilsvarende måde som evalueringsordningen i Greco, som beskrevet under pkt. 5.3. og som vel tilsvarende ordninger inden for EU, hvor man også gensidigt evaluerer, hvorledes bestemte områder, f.eks. retshjælp, administreres. Evalueringsordninger er krævende ressourcemæssigt, men sikrer uden tvivl en højere grad af effektivitet i samarbejdet og med hensyn til efterlevelse af de regler m.v., som staterne har vedtaget.

6.5.3. Greco

I tilknytning til Europarådet er ligeledes etableret organisationen Greco (Sammenslutningen af Stater mod Korruption), hvor Danmark med virkning fra den 2. august 2000 er blevet medlem. Formålet med Greco er at forbedre medlemslandenes evne til at bekæmpe korruption. Som et led heri gennemfører Greco evalueringer af de enkelte medlemslandes indsats på området. Evalueringen foregår på den måde, at et evalueringshold bestående af tre personer udpeget af Greco udarbejder en rapport om situationen i de enkelte land. Rapporten udarbejdes på grundlag af en spørgeskemabesvarelse og et besøg i det pågældende land. Evalueringsholdets rapport behandles herefter på et plenarmøde i Greco. Der afholdes årligt tre plenarmøder af en uges varighed.

Danmark blev evalueret i 2002.

6.6. De Forenede Nationer (FN)

Commission on Crime Prevention and Criminal Justice er etableret under Economic and Social Council og behandler generelle spørgsmål om strafferet, kriminalpræventivt arbejde og straffeproses. Der afholdes ét årligt møde i Wien. Danmark har observatørstatus, og rigsadvokaturen har i et vist omfang fulgt møderne i de senere år. På møderne behandles en række resolutionsforslag, der orienteres om forskellige af FNs arbejdsprogrammer og der foregår drøftelse af forskellige temaer. Der er tale om et

meget stort forum deltagermæssigt, og drøftelserne er af en ganske generel og tit politisk karakter. Som allerede nævnt tidligere resulterer FN-samarbejdet dog i et antal konventioner med global rækkevidde, f. eks konventionen om bekæmpelse af organiseret kriminalitet m.v. For tiden er en konvention vendt mod korruption under forhandling.

6.7. International Association of Prosecutors (IAP)

I Anklagemyndighedens Årsberetning for 1997 findes en nærmere beskrivelse af IAP, herunder om organisationens formål og hidtidige arbejde.

I Anklagemyndighedens Årsberetninger for 1998-1999 og 2000 er denne beskrivelse opdateret og der er nærmere redegjort for IAP's 3., 4. og 5. årskonference og de temaer der blev drøftet.

Den 6. årskonference blev holdt i Sydney, Australien i 2001. Hovedtemaet var anklagerens rolle i det ny årtusinde. Seneste årskonference (nr. 7) blev holdt i London i 2002 med kampen mod den globale kriminalitetstrussel som hovedtema. Mere end 500 anklagere fra 75 stater deltog i Londonkonferencen.

IAP afholder også regionale minikonferencer for yngre anklagere om udvalgte emner. Her har et antal danske anklagere deltaget.

6.8. Eurojustice

Projektet er iværksat på initiativ af det hollandske Justitsministerium og den hollandske anklagemyndighed og er et samarbejde mellem de centrale anklagemyndigheder i EU. Der har været afholdt en konference i Noordwijk i Holland i 1998, i Rouen i Frankrig i 1999, i Santander i Spanien i 2000, i Bruxelles i 2001 og i Sverige i Visby på Gotland i 2001. Et konkret resultat af samarbejdet er afviklingen af en række kurser for anklagere fra EU-landene, senest i Frankrig i 2002, hvor værtslandets retssystem gennemgås og udvalgte temaer tages under behandling. Et sådant kursus vil blive afholdt i Danmark i efteråret 2003.

6.9. Nordisk og baltisk samarbejde

De nordiske rigsadvokater har i en længere årrække afholdt jævnlige møder. Denne mødevirksomhed omfatter en bred vifte af spørgsmål, herunder gensidig orientering om retstilstanden i de enkelte lande og drøftelse af aktuelle spørgsmål af fælles interesse. Der afholdes i almindelighed ét møde årligt.

På initiativ af Task-Force on Organized Crime in the Baltic Sea Region afholdes der årlige møder mellem østersølandenes rigsadvokater. Formålet er at skabe grundlag for en styrkelse af det retlige samarbejde mellem landene i regionen.

6.10. Bilateralt internationalt samarbejde mellem den danske anklagemyndighed og anklagemyndigheden og andre institutioner i andre stater.

6.10.1. Besøg og studierejser i Danmark

Rigsadvokaturen modtager meget ofte besøg fra andre landes anklagemyndighed og fra institutioner i andre lande, der er interesserede i at høre nærmere om den danske anklagemyndigheds opbygning og funktion.

I august 2002 aflagde den sydafrikanske rigsadvokat således et seks dages besøg i Danmark.

Samarbejde, der vedrører udvikling af retssystemet og anklagemyndigheden i Kina og Vietnam, har også fået stigende betydning.

I 2002 modtog rigsadvokaturen således besøg af både den kinesiske vicerigsadvokat og den vietnamesiske vicerigsadvokat.

Der er endvidere indgået et "memorandum of understanding" mellem den kinesiske og den danske anklagemyndighed, der vedrører generel bistand, men ikke behandlingen af konkrete sager.

Medarbejdere fra rigsadvokaturen og den øvrige anklagemyndighed har også deltaget i EU-KINA Legal and Judicial Co-operation Programme for kinesiske anklagere og advokater, hvor den danske del styres af det danske Institut for Menneskerettigheder.

I samarbejde med Institut for Menneskerettigheder og Politiskolen har Rigsadvokaten med midler fra Danida også deltaget i etableringen af et uddannelsesprogram for grupper af vietnamesiske anklagere, der kommer på tre ugers studieophold i Danmark. I skrivende stund er tre studieophold allerede afviklet og flere forventes at følge.

Endvidere samarbejder rigsadvokaturen med Institut for Menneskerettigheder om en række andre besøg og projekter.

6.11. Øvrige internationale spørgsmål

Rigsadvokaturen har igennem de senere år bistået Justitsministeriet med behandlingen af forespørgsler fra og afrapporteringer til internationale organisationer om spørgsmål, der vedrører anklagemyndighedens område. Repræsentanter fra anklagemyndigheden deltager i øvrigt ofte i internationale seminarer og konferencer arrangeret af internationale organisationer og andre staters myndigheder, herunder navnlig seminarer arrangeret af de skiftende EU-formandskaber, hvor deltagelse har særlig høj prioritet.

6.12. Sammenfatning

På baggrund af det som har været formålet med denne artikel - nemlig at skabe overblik og belyse baggrunden for det internationale samarbejde - er det ikke tanken at slutte af med egentlige konklusioner eller indgående vurderinger af den hidtidige udvikling, den nuværende status eller fremtidsudsigterne for det internationale samarbejde på anklagemyndighedens område.

Man kan dog uden at gøre sig dyberegående overvejelser konstatere, at der er kommet fokus på retligt samarbejde, at samarbejdet er tiltaget betydeligt i omfang, og at det har fået sin naturlige plads ved siden af politisamarbejdet, som det supplerer.

Mange af de tanker, planer, projekter og forslag, som er indholdet i samarbejdet, er længe undervejs, før de bliver virkeliggjort. Det er også typisk mange stater med forskellige retssystemer, der skal blive enige. Deltagelse i internationalt samarbejde kræver således ofte tålmodighed og en vilje til at fastholde en idé over en længere periode. Begivenhederne den 11. september 2001 synes imidlertid - i hvert fald for en tid - at have øget tempoet i samarbejdet.

Et andet fænomen man kan iagttage i internationalt samarbejde, er en fokusering på de samme udvalgte emner på samme tid i forskellige sammenhænge med en fare for en duplikering af bestræbelserne, hvilket indebærer en risiko for ressourcespild og for, at resultaterne af indsatsen lader vente unødigt på sig.

En rimelig fremdrift i samarbejdet samt en rationel arbejdstilrettelæggelse og koordinering bør naturligvis tilstræbes.

Det synes endvidere nærliggende at antage, at det bilaterelle samarbejde mellem rigsadvokaturen og anklagemyndigheden i andre stater vil blive øget i de kommende år. Der er næppe tvivl om at dansk bistand på dette område er efterspurgt, og at vores tilstedeværelse og medvirken blandt andet kan yde væsentlige bidrag til demokratiseringsbestræbelser og indførelse af "rule of law". Der er tale om en indsats i naturlig forlængelse af den bistand, Danmark yder på det politimæssige område. Ressourcer til at styrke den danske anklagemyndigheds indsats i forhold til anklagemyndigheden i andre stater under udvikling og forandring står derfor højt på ønskelisten for de kommende år.

Afsnit 7

Ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten

7.1. Straffeloven

Straffeloven er i 2001 og 2002 ændret følgende love:

2001:

Lov nr. 280 af 25. april 2001 (Gennemførelse af EU-rammeafgørelse om styrkelse af beskyttelsen mod falskmøntneri, 1. tillægsprotokol til den europæiske konvention om overførelse af domfældte og FN-konventionen til bekæmpelse af terrorbombninger samt ændringer som følge af afskaffelsen af hæftestrafpen). Loven indeholder bl.a. en ny bestemmelse i straffelovens § 306 om strafansvar for juridiske personer ved overtrædelse af straffeloven.

Lov nr. 461 af 7. juni 2001 (Ændringer som følge af børneloven mv.), som ophævede straffelovens § 214 og § 255.

Lov nr. 465 af 7. juni 2001 (Hæleri og anden efterfølgende medvirken samt IT-efterforskning) udvidede kriminaliseringen af hæleri i en ny bestemmelse i § 290.

Lov nr. 468 af 7. juni 2001 (Forvoldelse af fare for smitte med en livstruende uhelbredelig sygdom), der ændrede straffelovens § 252.

Lov nr. 469 af 7. juni 2001 (Ungdomskriminalitet) indeholder bl.a. en ny bestemmelse i straffelovens § 74 a om ungdomssanktion for personer under 18 år.

2002:

Lov nr. 258 af 8. maj 2002 (Gennemførelse af EU-retshjælpskonventionen, den 2. tillægsprotokol til Europarådets retshjælpskonvention og EU-rammeafgørelse om fælles efterforskningshold) indeholder en ændring af straffelovens § 158, således at det også er strafbart her i landet at afgive falsk forklaring for en udenlandsk ret i tilfælde, hvor afhøringen foregår ved hjælp af telekommunikation.

Lov nr. 378 af 6. juni 2002 (Gennemførelse af FN-konventionen til bekæmpelse af finansiering af terrorisme, gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 (2001) samt øvrige initiativer til bekæmpelse af terrorisme). Loven indeholder blandt andet nye bestemmelser i straffelovens § 114-114 e om terrorisme m.v., en forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 192 om grove våbenlovsovertrædelser samt en ny bestemmelse i § 306 om juridiske personers strafansvar for overtrædelser af straffeloven.

Lov nr. 380 af 6. juni 2002 (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.). Loven medfører skærpede straffe på de områder, der nævnes i titlen. Desuden indeholder loven en ny bestemmelse i straffelovens § 262 a om menneskehandel og en ny bestemmelse i straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøjer.

Lov nr. 382 af 6. juni 2002 (Fangeflugt og begrænsning i indsattes adgang til aktindsigt m.v.) indeholdt blandt andet en ændring af straffelovens § 124, således at anholdte og fængslede straffes for flugt.

7.2. Retsplejeloven

Retsplejeloven er i 2001 og 2002 ændret således:

2001:

Lov nr. 465 af 7. juni 2001 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder ændringer af retsplejelovens regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden, der giver adgang til at indhente udvidede teleoplysninger (masteoplysninger).

Lov nr. 468 af 7. juni 2001, der også er nævnt ovenfor vedrørende straffeloven, medfører adgang til beskikkelse af bistandsadvokat til offeret for en overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 2.

Lov nr. 106 af 13. februar 2001 ophævede retsplejelovens kapitel 19 a om søforklaringer, således at

reglerne herom nu findes i søloven, mens lov nr. 216 af 28. marts 2001 indsætter nye regler i retsplejeloven om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder. Lov nr. 461 af 7. juni 2001 og lov nr. 280 af 25. april 2001 (begge nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder henholdsvis nye regler om behandlingen af faderskabssager og redaktionelle ændringer.

2002:

Lov nr. 256 af 8. maj 2002 (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til domsudskrifter m.v. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling) medførte blandt andet en udvidet adgang til at afsige udeblivelsesdom i straffesager samt en udvidet adgang for journalister m.v. til at få udleveret udskrifter af domme, selv om sagen ikke er afsluttet.

Lov nr. 258 af 8. maj 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder nye regler i retsplejelovens § 190 om vidneafhøring på begæring af udenlandske myndigheder ved video- og telefonkonference og § 191 om en udvidet adgang til at overføre frihedsberøvede personer til Danmark med henblik på deres medvirken ved efterforskning. Endvidere er der indsat en bestemmelse i § 783 om domstolsprøvelse af udenlandske myndigheders indgreb i meddelelshemmeligheden.

Lov nr. 378 af 6 juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder en ny bestemmelse i retsplejelovens § 791 b om dataaflæsning. Endvidere indeholder loven blandt andet en udvidet adgang til at foretage hemmelig ransagning samt en bestemmelse i § 786 om teleselskabers pligt til at foretage registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik.

Lov nr. 380 af 6. juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) indeholder bl.a. en udvidelse af adgangen til at varetægtsfængsle i sager om overtrædelse af straffelovens § 134 a.

Lov nr. 381 af 6. juni 2002 (Forbedret vidnebeskyttelse) indeholder blandt andet en ny bestemmelse i retsplejelovens § 848 om hemmeligholdelse af et vidnes identitet for tiltalte.

Lov nr. 145 af 25. marts 2002 ændrede enkelte bestemmelser i retsplejeloven som følge af sammenlægningen af de bornholmske kommuner, mens lov nr. 382 af 6. juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven) alene indeholder en konsekvensændring som følge af den ny § 124 om fangeflugt i straffeloven.

7.3. Færdselsloven

Færdselsloven blev i 2001 og 2002 ændret ved følgende love:

2001:

Lov nr. 341 af 16. maj 2001 (Afgørelse om pålæggelse af standsnings- og parkeringsafgift) indeholder en ændring af færdselsloven, der undtager standsnings- og parkeringsafgifter fra forvaltningslovens bestemmelser om partshøring.

Lov nr. 498 af 7. juni 2001 (Skærpelse af straffen for grove færdselslovsovertrædelser og indførelse af kørselsforbud) indeholder en ny bestemmelse i færdselslovens § 118 om frihedsstraf for særligt grove

overtrædelser af færdselsloven, herunder blandt andet grov chikanekørsel, samt bestemmelser om kørselsforbud for førere, der overtræder færdselsloven inden 2 år efter erhvervelsen af kørekort.

2002:

Lov nr. 380 af 6. juni 2002 (også nævnt ovenfor vedrørende straffeloven og retsplejeloven) indeholdt en konsekvensændring af færdselsloven som følge af den nye bestemmelse i straffeloven om brugstyveri af motorkøretøj.

Lov nr. 217 af 22. april 2002 indeholder bestemmelser om behandling af erstatningskrav efter skader i udlandet, og ved lov nr. 1049 af 17. december 2002 blev færdselslovens bestemmelser om betaling for blandt andet køreprøver, kørekort og parkeringsafgifter ændret som følge af skattestoppet.

7.4. Meddelelser m.v. fra Rigsadvokaten

Rigsadvokaturen har i 2001 og 2002 udsendt ni rigsadvokatmeddelelser:

RM 1/2001 Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a

RM 2/2001 Vejledning til ofre for forbrydelser og udpegning af en kontaktperson for vidner

RM 3/2001 Sager om for stort foderforbrug i ferskvandsdambrug

RM 4/2001 Videoafhøring af børn i sædelighedssager

RM 1/2002 Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93

RM 2/2002 Behandlingen af sager mod udlændinge, hvor der er spørgsmål om udvisning

RM 3/2002 Forelæggelsesregler og kompetenceregler m.v.

RM 4/2002 Strafpåstanden i sager om brugstyveri

RM 5/2002 Behandlingen af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle og personer omfattet af straffelovens § 70

Rettelsesblade til RM 4/2000 om sanktionspåstande i færdselssager er udsendt ved skrivelse af 29. juni 2001 og ved skrivelse af 11. april 2002.

Endvidere er der udsendt en ny bekendtgørelse om politimestrenes adgang til at frafalde tiltale (bekendtgørelse nr. 621 af 25. juni 2001).

7.5. Rigsadvokaten Informerer

Rigsadvokaten Informerer er i 2001 og 2002 udsendt således:

RI 1/2001 Bødestørrelsen i sager om overtrædelse af arbejdsmiljøloven (Unge beskæftigelse i bagerbutikker, kiosker, grillbarer, videobutikker, tankstationer og lignende

RI 2/2001 Videoafhøring af børn i sædelighedssager

RI 3/2001 Strafudmålingsniveauet i sager om voldtægt samt forelæggelse af voldtægtssager for Rigsadvokaten

RI 4/2001 Højesterets domme af 26. januar og 16. februar om udvisning

RI 5/2001 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 2. halvår 2000

RI 6/2001 Sager om for stort foderforbrug i dambrug (se nu RM 3/2001)

RI 7/2001 Højesterets kendelse af 19. marts 2001 om installation af "snifferprogram", Højesterets dom af 30. marts 2001 om udvisning og Højesterets kendelse af 11. april 2001 om dokumentation af ældre domme

RI 8/2001 Behandling af sager om erstatning for kortvarige, resultatløse visitationer og ransagning i tilknytning hertil

RI 9/2001 Forsøg med højere hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser

RI 10/2001 Frakendelsestidens beregning for personer over 18 år, der ikke har erhvervet kørekort

RI 11/2001 Ny bekendtgørelse om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale

RI 12/2001 Lov nr. 458 af 7. juni 2001 om ændring af udlændingeloven (Frihedsberøvelse af asylansøgere og administrativ udvisning)

RI 13/2001 Redegørelse om straffniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberetninger til Rigsadvokaten indtil 15. august 2001

RI 14/2001 Drøftelser med Direktoratet for Kriminalforsorgen samt indberetning af sager vedrørende transport af dyr

RI 15/2001 En sagsbehandlingstid på 10 _ år indebar ikke en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6, stk. 1, om "rettergang inden en rimelig frist"

RI 16/2001 Straffelovens § 68 a om fastsættelse af længstetid, hvor der i medfør af straffelovens § 73 træffes bestemmelse om foranstaltninger, samt orientering om en ny tredieinstanssag om udvisning

RI 17/2001 Forsøg med hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte

hastighedsgrænser - nye landsretsdomme

RI 18/2001 Højesterets dom af 15. november 2001 - strafudmåling vedrørende indsmugling af kokain, anklageskriftets formulering og agentvirksomhed

RI 19/2001 Strafpåstande i sager om overtrædelse af straffelovens § 235

RI 20/2001 To sager i Højesteret om forsøg med hastighedsgrænser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser

RI 21/2001 Statistiske oplysninger om isolationsfængsling

RI 22/2001 Assistanceordning mellem politikredsene om videoafhøring af børn

RI 23/2001 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 1. halvår 2001

RI 1/2002 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne i bekendtgørelse nr. 124 af 27. februar 1989 om emballage til øl og læskedrikke

RI 2/2002 Etablering af et internationalt sekretariat i rigsadvokaturen

RI 3/2002 Vedr. rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2002 om Forelæggelsesregler og kompetenceregler

RI 4/2002 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 2. halvår 2001

RI 5/2002 Ny højesteretsdom om straffen for forsikringsbedrageri

RI 6/2002 Orientering om sager vedrørende udvisning

RI 7/2002 Højesteretsdomme om hastighedsovertrædelser på motorveje for visse køretøjer omfattet af køretøjsbestemte hastighedsgrænser

RI 8/2002 Højesterets kendelse af 24. maj 2002 om retsplejelovens § 745, stk. 4

RI 9/2002 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne om tilsætning af næringsstoffer til fødevarer, jf. fødevarelovens § 15 og bekendtgørelse nr. 282 af 19. april 2000 om tilsætningsstoffer til fødevarer § 13

RI 10/2002 Ny lovgivning og initiativer som følge heraf

RI 11/2002 Indberetning m.v. af sager om brugstyveri af biler og motorcykler og af sager om overtrædelse af straffelovens § 241 (uagtsomt manddrab), § 249 (uagtsom betydelig legemsbeskadigelse) og § 252 (forsætlig fareforvoldelse)

RI 12/2002 Begyndelsestidspunktet for længstetid, prøvetid og tilsynsperiode ved dom til

samfundstjeneste i tilfælde, hvor en iværksat anke ikke gennemføres

RI 13/2002 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 11. juli 2002. Udvisning i strid med EMRK art. 8

RI 14/2002 Strafskærpelse i voldtægtssager og i sager om overtrædelse af straffelovens § 222, varetægtsfængsling i sådanne sager efter dom samt forelæggelse af sagerne for Rigsadvokaten

RI 15/2002 Højesteretskendelse om journalisters kildebeskyttelse efter retsplejelovens § 172

RI 16/2002 Indberetning m.v. af sager om overtrædelse af straffelovens § 125 a (menneskesmugling under skærpende omstændigheder), straffelovens § 134 a (grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted) og straffelovens § 262 a (menneskehandel)

RI 17/2002 Statistiske oplysninger om isolationsfængslinger

RI 18/2002 Orientering om sager vedrørende udvisning

RI 19/2002 Højesterets dom af 18. november 2002 om fastsættelse af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, i en sag om skatte- og afgiftskriminalitet.

RI 20/2002 Nye højesteretskendelser

RI 21/2002 Indberetning m.v. af voldssager

RI 22/2002 Indberetning om udeblivelsesdomme

Afsnit 8

Personalet i den overordnede anklagemyndighed

Juristnormativ for den overordnede anklagemyndighed pr. 31. december 2002.

	RA 41	SA 39	VSA 37	ASS 36	FM	I alt
Rigsadvokaten ¹	1	3	3	4	5	16
Statsadvokaten for København		1	2	4	5	12
Statsadvokaten for Sjælland		1	2	4	7	14
Statsadvokaten for Fyn		1	2	4	3	10
Statsadvokaten i Aalborg		1	2	3	5	11
Statsadvokaten for Viborg		1	2	3	6	12
Statsadvokaten for Sønderborg		1	2	3	5	11

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet ²	1	6	6	7	20
Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager	1	1	3	1	6
I alt	1	11	22	34	112

Der henvises i øvrigt til nedenstående oversigter over personalet ved de enkelte embeder, herunder vedrørende antallet af eksterne medhjælpere.

1) Herudover for tiden en kommitteret i lønramme 38 uden for normativet.

2) Herudover to vicesstatsadvokater og tre assessorer ansat på særlige selskabstømmerkontrakter.

Personalet ved de enkelte embeder i den overordnede anklagemyndighed bestod pr. 31. december 2002 af følgende medarbejdere:

Rigsadvokaten

Frederiksholms Kanal 16, 1220 København K.

Tlf. 33127200, Telefax 33436710:

Henning Fode, rigsadvokat.

Lars Stevnsborg, statsadvokat.

Hanne Schmidt, statsadvokat.

Poul Dahl Jensen, statsadvokat.

Jesper Hjortenbergt, vicesstatsadvokat.

Lis Hjortnæs, vicesstatsadvokat.

Jan Reckendorff, vicesstatsadvokat (fra 1.3.2001, orlov fra 1.4.2002 til 31.1.2003).

Eva Rønne, vicesstatsadvokat (fra 1.6.2002).

Hans Fogtdal, kst. vicesstatsadvokat (fra 1.5.2002).

Jette Christiansen, rigsadvokatassessor.

Jette Britt Bjerg Clausen, rigsadvokatassessor.

Ida K. Sørensen, rigsadvokatassessor.

Birgit Foltmar Gammelgaard, rigsadvokatassessor.

Alessandra Giralddi, kst. rigsadvokatassessor (fra 1.7.2002).

Jørn Thostrup, fg. rigsadvokatassessor (fra 1.6.2002).

Per Klingenberg, kommitteret (fra 1.8.2002).

Karin Knudsen, afdelingsleder.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, tre formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet samt tre jurastuderende og en bibliotekarstuderende på deltid.

Danmarks nationale medlem af den retlige samarbejdsenhed Eurojust (EU) gør tjeneste hos Rigsadvokaten. Vicepolitimester Finn Ravnborg blev med virkning fra 1. marts 2001 udpeget som repræsentant i den midlertidige Eurojustenhed. Han blev den 18. september 2001 afløst af politiadvokat Merete Vestergaard. Danmark har siden 1. juni 2002 været repræsenteret af vicepolitimester Anders Linnert.

Politiadvokat Jens Rasmussen blev tilknyttet rigsadvokaturen den 1. december 2002 i forbindelse med undersøgelse af lovligheden af etablering af foreningen Hizb-ut-Tahrir.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer. Endelig var der ansat en kontorbetjent samt en serviceassistent.

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307300, Telefax 33307349:

Karsten Hjorth, statsadvokat.

Karen-Inger Bast, vicesstatsadvokat.

Kim Christiansen, vicesstatsadvokat.

Anne Birgitte Stürup, statsadvokatassessor.

Poul Borg Gadegaard, statsadvokatassessor.

Per Corneliusen, statsadvokatassessor.

Henrik Aagaard, statsadvokatassessor.

Winnie Winsløw, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, to formiddagssekretærer fra Justitsministeriet og to jurastuderende på deltid.

Fire fuldmægtige fra Justitsministeriet, en fuldmægtig fra Rigspolitechefen, en vicesstatsadvokat, fem rigsadvokatassessorer, fire statsadvokatfuldmægtige og en fuldmægtig fra Rigsadvokaten, fire politifuldmægtige fra Politimesteren i Glostrup, en politiassessor fra Politimesteren i Frederikssund, en politifuldmægtig fra Politimesteren i Hillerød, tre statsadvokatassessorer og en politiassessor fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, fire politiassessorer fra Københavns Politi samt fire advokater var beskikket som eksterne medhjælpere til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af 10 kontorfunktionærer heraf én på deltid i fleksjob. Endvidere var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten for Sjælland

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307200, Telefax 33307272:

Erik Merlung, statsadvokat.

Jørgen Jensen, vicesstatsadvokat.

Vibeke Uldal, vicesstatsadvokat.

Dorthe Vejsig, statsadvokatassessor.

Birgitte Pock, statsadvokatassessor.

Annette Vester, statsadvokatassessor.

Morten Frederiksen, statsadvokatassessor.

Stella Østerhaab, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat syv turnusfuldmægtige, to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet og tre jurastuderende på deltid.

Syv fuldmægtige fra Justitsministeriet heraf fire på orlov, to fuldmægtige fra Rigsadvokaten heraf en på orlov, otte fuldmægtige fra Rigspolitechefen heraf to på orlov samt ni assessorer/politifuldmægtige fra politikredse/Statsadvokaten for Særlige Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager samt to advokater på salærbasis var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af 10 kontorfunktionærer, heraf én på deltid, samt to tilknyttet fællesekspektionen for statsadvokaturene i Jens Kofodsgade, heraf en på deltid. Endvidere var der ansat en kontorbetjent samt en serviceassistent i fleksjob.

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307350, Telefax 33307399:

Lise-Lotte Nilas, statsadvokat.

Mette Vestergaard, vicesstatsadvokat.

Gyrithe Ulrich, vicesstatsadvokat.

Charlotte Alsing Juul, statsadvokatassessor.

Erik Hjelm, statsadvokatassessor.

Morten Ebbe Nielsen, statsadvokatassessor.

Bo Bjerregaard, kst. statsadvokatassessor.

Mary-Ann Cadovius, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fire turnusfuldmægtige og to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet.

To fuldmægtige fra Justitsministeriet, en fuldmægtig fra Rigsadvokaten, fire fuldmægtige fra Rigspolitechefen, en enhed hos Politimesteren i Odense/Assens, to politiassessorer fra Politimesteren i Nykøbing Falster, samt en advokat beskikket som medhjælper ved udførelsen af anke- og nævningesager i landsretten. Endelig var der ansat en jurastuderende på deltid.

Kontorpersonalet bestod af syv kontorfunktionærer, heraf en på deltid samt en kontorfunktionær i ulønnet praktik. Endelig var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten i Aalborg

Nyhavnsgade 9, 9000 Aalborg.

Tlf. 98121266, Telefax 98163916:

Elsemette Cassøe, statsadvokat.

Kirsten Dyrman, vicesstatsadvokat.

Steen Friis Nielsen, vicesstatsadvokat.

John Kølbæk, statsadvokatassessor.

Rune Jensen, statsadvokatassessor.

Steen Thomsen, statsadvokatassessor.

Allan Knudsen, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige og en assistancefuldmægtig. Fire eksterne medhjælper var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af fem kontorfunktionærer. Endelig var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten i Viborg

Sct. Mogens Gade 8, 8800 Viborg.

Tlf. 86626066, Telefax 86600730:

Peter Brøndt Jørgensen, statsadvokat.

Peter Adamsen, vicesstatsadvokat.

Karin Degnboel Thostrup, vicesstatsadvokat.

Anne-Mette Wiese, statsadvokatassessor.

Mette Møller, statsadvokatassessor.

Torben Ovesen, statsadvokatassessor.

Frantz Cohn, statsadvokatassessor.

Hanne Schultz, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat seks turnusfuldmægtige, og syv eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer, heraf to på deltid, og der var ansat en civilmedhjælper på deltid.

Statsadvokaten i Sønderborg

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg.

Tlf. 74423261, Telefax 74430508:

Preben Alsøe, statsadvokat.

Marianne Birck, vicesstatsadvokat.

Peter Urskov, vicesstatsadvokat.

Jens Kjærgaard Christensen, statsadvokatassessor.

Claus Guldbrand, statsadvokatassessor.

Lene S. Eisby, kst. statsadvokatassessor.

Jimmy B. Veitland, kst. statsadvokatassessor.

Tanja F. Petersen, fg. kontorleder.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, og 12 eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre ankesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af fem kontorfunktionærer, og der var ansat en civil-medarbejder på deltid.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet

Anker Heegaards Gade 5,5, 1572 København V.

Tlf. 33148888, Telefax 33143940:

Henning Thiesen, statsadvokat.

Flemming Denker, vicesstatsadvokat.

Ulla Høg, vicesstatsadvokat.

Sonja Ponikowski, vicesstatsadvokat.

Anders Riisager, vicesstatsadvokat.

Finn Borch Andersen, vicesstatsadvokat.

Poul Gade, vicesstatsadvokat.

Niels Schrøder, vicesstatsadvokat (selskabstømmersager).

Anders Sejr Pedersen, vicesstatsadvokat (selskabstømmersager).

Svend Udengaard, statsadvokatassessor.

Steen Ulriksen, statsadvokatassessor.

Jens Madsen, statsadvokatassessor.

Knud Damgaard Kisbye, statsadvokatassessor.

Kirsten Marie Rasmussen, statsadvokatassessor.

Philip Palmer Jørgensen, kst. statsadvokatassessor.

Ole Rørbæk-Petersen, statsadvokatassessor (selskabstømmersager).

Eva Agnes Krakauer, statsadvokatassessor (selskabstømmersager).

Henrik Helmer Steen, statsadvokatassessor (selskabstømmersager).

Annette Bang Larsen, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat otte turnusfuldmægtige, heraf en på deltid.

Kontorpersonalet bestod af ni kontorfunktionærer, heraf tre på deltid, og der var ansat tre servicemedarbejdere.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307250, Telefax 33307270:

Birgitte Vestberg, statsadvokat.

Lars Plum, vicesstatsadvokat.

Hanne Baumann, statsadvokatassessor.

Jakob Jensen, statsadvokatassessor.

Flemming Orth, statsadvokatassessor.

Herudover var der ansat en turnusfuldmægtig.

Til statsadvokaturen er tilknyttet ni polititjenestemænd fra Rigspolitechefens afd. A under ledelse af kriminalinspektør Frode Ziebel Olsen.

Kontorpersonalet bestod af to overassistenter.

Afsnit 9

Sagsfordelingen hos

Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater

9.1. Sagsfordelingen m.v. hos Rigsadvokaten

Rigsadvokaten modtog i 2001 i alt 1930 nye sager og i 2002 i alt 1923 nye sager.

Tabel 1. Sagsfordelingen hos Rigsadvokaten

Sagskategori	1999	2000	2001	2002
Højesteretssager	54	41	52	56
Generelle sager	307	351	353	444
Almindelige sager (sager, der ikke omfattes af nedenstående specifikation)	547	488	515	517
Politiklagenævns sager	151	158	159	156
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	511	463	424	398
Ankespørgsmål i voldtægtssager			61	26
Udlændingeloven	29	45	24	12
Indberetning om straffesager mod offentligt ansatte	271	244	236	216
Sager fra Grønland	40	36	46	75
Sager fra Færøerne	14	13	8	8
Sager vedr. retshjælp fra andre end nordiske lande	0	1	3	1
Retsanmodninger	8	12	1	1
Sager vedr. udlevering af lovovertrædere	0	2	1	0
Sager vedr. nordisk samarbejde	6	15	9	11
Tiltalefrafald	0	4	5	3
Færdselssager	28	24	33	5
I alt	1966	1897	1930	1929

9.2. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne

Sagsfordelingen i 2001:

Tabel 1. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2001

Embede	Journal sager	Heraf ankesager	Heraf nævningesager	Heraf kære-sager Mdt. forh.	Heraf Politiklagenævnssager	Heraf erstatnings-sager	Heraf nye "kontrol-sager"
Statsadvokaten for København m.v.	3128	659	19	46	352	509	97
Statsadvokaten for Sjælland	3264	704	17	36	224	435	121
Statsadvokaten for Fyn m.v.	1879	482	14	22	73	209	54
Statsadvokaten i Aalborg	1650	529	9	16	111	173	35
Statsadvokaten i Viborg	2094	499	9	27	117	206	47
Statsadvokaten i Sønderborg	1770	486	9	11	104	200	64
Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet	280	2	-	-	-	-	-
I alt	14065	3361	77	158	981	1732	418

Nævningesager i 2001:

Statsadvokaterne har i 2001 journaliseret 78 nye nævningesager og domsforhandlet i alt 79 nævningesager over i alt 358 retsdage. Heraf har der i to større sager over i alt 27 retsdage medvirket to anklagere.

Nævningesagerne i 2001 fordeler sig således:

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, narkotika:	23 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, manddrab eller forsøg herpå:	36 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, særlig grov vold:	5 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 288, røveri:	8 sager.
Andet, herunder brandstiftelse og sædelighedsforbrydelser:	7 sager.

Tabel 2. Ankesager i landsretten i 2001

Embede	Antal Anket af anklm.	Tal i %	Anket af tiltalte	Tal i %
Statsadvokaten for København m.v.	659	66	593	90

Statsadvokaten for Sjælland	704	76	11	628	89
Statsadvokaten for Fyn m.v.	482	57	12	425	88
Statsadvokaten i Aalborg	529	39	7	490	93
Statsadvokaten i Viborg	499	62	12	447	88
Statsadvokaten i Sønderborg	486	60	12	426	88
I alt	3359	360	11	2999	89

Sagsfordelingen i 2002:

I løbet af efteråret 2002 blev der i statsadvokaturerne indført et nyt journalsystem, hvilket har bevirket, at tallene for 2002 er behæftet med nogen usikkerhed, særligt fordi der i forbindelse med overgangen til ny journalperiode og nyt journalsystem kan være sket fejlagtige registreringer af sager fra før 2002. Således har særligt Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm skønnet, at der kan være en fejlmargen på 50 til 100 sager. **Tabel 3.**

Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2002

Embede	Journal-sager	Heraf anke-sager	Heraf nævninge-sager	Heraf kære-sager Mdt. forh.	Heraf politi-sager nævns-sager	Heraf erstatningsklage-sager	Heraf nye" kontrol-sager
Statsadvokaten for København m.v.	3.111	629	25	11	246	594	101
Statsadvokaten for Sjælland	3.392	724	20	26	209	336	125
Statsadvokaten for Fyn m.v.	2.305	579	15	*	*	69	*
Statsadvokaten i Aalborg	2.004	572	8	21	108	193	71
Statsadvokaten i Viborg	2.277	511	9	26	130	169	96
Statsadvokaten i Sønderborg	1.619	428	12	13	89	171	4
Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager	105	-	-	-	-	-	-
Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet	167	4	-	-	-	-	-

I alt	14980	3447	89	*	*	890	*
-------	-------	------	----	---	---	-----	---

* Det har af tekniske årsager ikke været muligt for Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm at opgøre disse tal for 2002.

Tabel 4. Ankesager i landsretten i 2002

Embede	Antal	Anket af anklm.	Tal i %	Anket af tiltalte	Tal i %
Statsadvokaten for København m.v.	629	60	9,5	569	90,5
Statsadvokaten for Sjælland	724	50	6,9	674	93,1
Statsadvokaten for Fyn m.v.	579	48	8,3	531	91,7
Statsadvokaten i Aalborg	572	51	8,9	521	91,1
Statsadvokaten i Viborg	511	61	11,9	450	88,1
Statsadvokaten i Sønderborg	428	34	7,9	394	92,1
I alt	3.443	304	8,8	3.139	91,2

Tabel 5. Sagsfordelingen hos de regionale statsadvokater 1997-2002

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Journalsager ¹	13038	12928	13523	13856	13785	14708
Heraf Ankesager	3389	3450	3443	3273	3359	3443
Heraf anket af anklagemyndigheden ²	9 %	8 %	9 %	9 %	11 %	9 %
Nævningesager	71	96	66	83	78	89

1) Indkomne nye sager. Ekspeditioner i gamle sager er ikke medtaget.

2) Oprundet procent.

Nævningesager i 2002:

Statsadvokaterne har i 2002 journaliseret 89 nye nævningesager og domsforhandlet i alt 76 nævningesager over i alt 459 retsdage. Heraf har der i syv større sager medvirket to anklagere som vist nedenfor i tabel 6.

Tabel 6. Antallet af retsdage og medvirken af to anklager i nævningesager hos de regionale statsadvokater i 2002

Statsadvokat	Antal doms- nævningesag	forhandlet	Antal retsdage	Antal sager, hvor 2 anklagere har medvirket
Statsadvokaten for København, m. v.	20		91	1 (19 retsdage)

Statsadvokaten for Sjælland	20	166	2 (32 og 17 retsdage)
Statsadvokaten for Fyn, m.v.	14	95	2 (30 og 27 retsdage)
Statsadvokaten i Aalborg	6	20	0
Statsadvokaten i Viborg	5	12	1 (2 retsdage)
Statsadvokaten i Sønderborg	11	75	1 (22 retsdage)
i alt	76	459	7

Nævningesagerne i 2002 fordeler sig således:

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, narkotika:	22 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, manddrab eller forsøg herpå:	30 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, særlig grov vold:	5 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 288, røveri:	9 sager.
Andet, herunder brandstiftelse og sædelighedsforbrydelser:	13 sager.

9.3. Målsætning for sagsbehandlingstiden

Justitsministeriet udsendte efter en regeringsbeslutning om mål for hurtig sagsbehandling m.v. den 22. december 1997 en cirkulæreskrivelse til politiet, Rigspolitechefen og den overordnede anklagemyndighed. I cirkulæreskrivelsen opstilledes der målsætninger for sagsbehandlingstider i politi og anklagemyndighed. For så vidt angår den overordnede anklagemyndighed, bortset fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, fastsattes for alle sagstyper en målsætning om sagsbehandlingstider på 60 dage. Målsætningen gælder for så vidt angår de regionale statsadvokater ikke sager efter politiklagenævnsordningen.

Rigsadvokaten har for så vidt angår 2001-2002 indberettet følgende sagsbehandlingstider til Justitsministeriet:

Tabel 7.S

Oversigtsskema vedrørende den overordnede anklagemyndigheds indberetning af sagsbehandlingstider til Justitsministeriet for så vidt angår 2001 - 2002.

	Klagesager		Politiklage- nævnssager		Erstatnings-sager		Afgørelse af tiltalespørgsmålet	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
	Rigsadvokaten	85 %	79 %	81 %	79 %	67 %	78 %	
Statsadvokaten for København m.v.	69 %	83 %			69 %	83 %	96 %	100 %
Statsadvokaten for Sjælland	30 %	60 %			8 %	45 %	84 %	94 %
Statsadvokaten for Fyn m.v.	92 %	84 %			89 %	90 %	93 %	81 %
Statsadvokaten i Aalborg	90 %	88 %			90 %	86 %	94 %	96 %
Statsadvokaten i Viborg	98 %	96 %			98 %	92 %	94 %	96 %
Statsadvokaten i Sønderborg	98 %	98 %			100 %	96%	97 %	97%

En målsætning, hvorefter alle sager skal behandles inden for 60 dage, kan i sagens natur vanskeligt opfyldes 100 %, da der altid vil forekomme sager, der forudsætter nærmere undersøgelser eller korrespondance mv., som ikke vil kunne afsluttes inden for den givne frist.

Målopfyldelsen for 2001-2002 må på denne baggrund generelt betegnes som meget tilfredsstillende.

Afsnit 10

Den overordnede anklagemyndigheds deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper nationalt 2001-2002

Rigsadvokaturen repræsenterede i beretningsåret den overordnede anklagemyndighed i følgende udvalg og arbejdsgrupper om lovgivning og administrative spørgsmål:

Lovforberedende udvalg:

- *Straffelovrådet.*
- *Retsplejerådet.*
- *Strafferetsplejeudvalget.*
- *Politikommisionen.*
- *Underudvalget under politikommisionen vedrørende politilovgivning.*
- *Domstolskommisionen.*
- *Forsvarsministeriets udvalg om den militære straffe- og retsplejeordning.*
- *Udvalget vedrørende Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste.*
- *Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet.*
- *Ekspertgruppen om ungdomskriminalitet - ophørt 2001.*
- *Udvalget om forenkling af sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel.*
- *Justitsministeriets arbejdsgruppe om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn.*

- *Retssikkerhedskommissionen (oprettet 2002).*
- *Jurisdiktionsudvalget (oprettet 2002).*
- *Offentlighedskommissionen (oprettet 2002).*
- *Integrationsministeriet - tolkearbejdsgruppe (oprettet 2002).*

Andre udvalg m.v.

- *Justitsministeriets centrale samarbejdsudvalg for politiet.*
- *Det Kriminalpræventive Råd.*
- *Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg.*
- *Justitsministeriets Uddannelsesudvalg.*
- *Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde (under Justitsministeriet vedrørende EU).*
- *Justitsministeriets arbejdsgruppe vedrørende kriminalstatistik.*
- *Styregruppen for Konfliktråd.*
- *Rigspolitichefens styregruppe vedrørende REC/NEC samt organiseret grænseoverskridende kriminalitet.*
- *Styregruppen om automatisk hastighedsovervågning og rødlyskørsel.*
- *Følgegruppen til forsøgsordningen vedrørende en forstærket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser.*
- *Rigspolitichefens styregruppe vedrørende POLIS-projektet.*
- *Arbejdsgruppen vedrørende anklagevirksomhed under POLIS-projektet (ophørt 2001).*
- *Arbejdsgruppe under Advokatrådet vedrørende hurtigere sagsbehandling (ophørt 2001).*
- *Færdselsstyrelsens arbejdsgruppe vedrørende indførsel af en klippekortordning (ophørt 2001).*
- *Rigspolitichefens styregruppe vedrørende indførsel af landsdækkende automatisk hastighedskontrol.*
- *Styregruppen vedrørende ny IT-strategi for politiet (ophørt 2002).*
- *Justitsministeriets arbejdsgruppe om færøsk overtagelse af politi og retsvæsen samt hertil knyttede sagsområder.*
- *Styregruppen vedrørende det danske EU-Formandskab i 2002 under Justitsministeriet.*
- *Justitsministeriets følgegruppe vedrørende FN-konvention om bekæmpelse af korrupsion.*
- *Rigspolitichefens arbejdsgruppe vedrørende flerårsaftale (oprettet 2002).*
- *Følgegruppen for evaluering af ungdomssanktionen (oprettet 2002).*

Arbejdsgrupper i anklagemyndigheden

- *Arbejdsgruppe vedrørende revision af RM 10/98 om udlændingeloven (ophørt 2001).*
- *Redaktionsudvalget vedrørende Anklagemyndighedens Dokumentsamling.*
- *Redaktionsudvalg II vedrørende statsadvokaternes dokumentsamling.*
- *Arbejdsgruppen vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT-projekt.*
- *Styregruppe I vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT projekt.*
- *Styregruppe II vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT projekt.*
- *Projektgruppen vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT-projekt.*
- *Arbejdsgruppen om udarbejdelse af retningslinier for opbevaring og destruktions af prøver og biologiske spor, herunder DNA-analyser, der modtages på Retsmedicinsk Institut.*
- *Kontaktgruppe vedrørende færdselsområdet.*
- *Arbejdsgruppen om udarbejdelse af en ny rigsadvokatmeddelelse om behandlingen af sager mod mentale afvigere (ophørt 2001).*

- Arbejdsgruppen om meddelere.

Bilag

Bilag 1 Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver - en oversigt

Politimyndigheden

Politiets opgave er efter retsplejelovens § 108 at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af landets love og vedtægter samt at foretage det nødvendige for at hindre forbrydelser og efterforske og forfølge sådanne.

Landet er inddelt i 54 politikredse samt politikredsene i Grønland og på Færøerne. Københavns politikreds ledes af Politidirektøren i København, de øvrige af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 109, stk. 1, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitechefen, Politidirektøren i København og politimestrene.

Politiets personale- og økonomiforvaltning m.v. er efter retsplejelovens § 110 underlagt Rigspolitechefen. Denne fører desuden tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og giver almindelige bestemmelser for dette. Disse bestemmelser udgives i Rigspolitechefens Kundgørelsessamling.

Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95 - 107). Anklagemyndigheden består af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politimestrene.

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de straffskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.

Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret.

Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres

opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse 3/2002 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler m.v. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager.

Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningsager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politimestrene (Politidirektøren) skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politimestrene (Politidirektøren) at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlig Internationale Sager. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 er optrykt som bilag 2.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d).

Statsadvokaterne fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter ”frihedscirkulæret”.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, der har et særligt betydeligt omfang eller er led i organiseret kriminalitet mv.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser mv. i udlandet.

Politimestrene (Politidirektøren)

Politimestrenes og Politidirektørens opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104. Politimestrene (Politidirektøren) og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politimesteren (Politidirektøren) har således - ved siden af ledelsen af politiet - ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politimestrene (Politidirektøren).

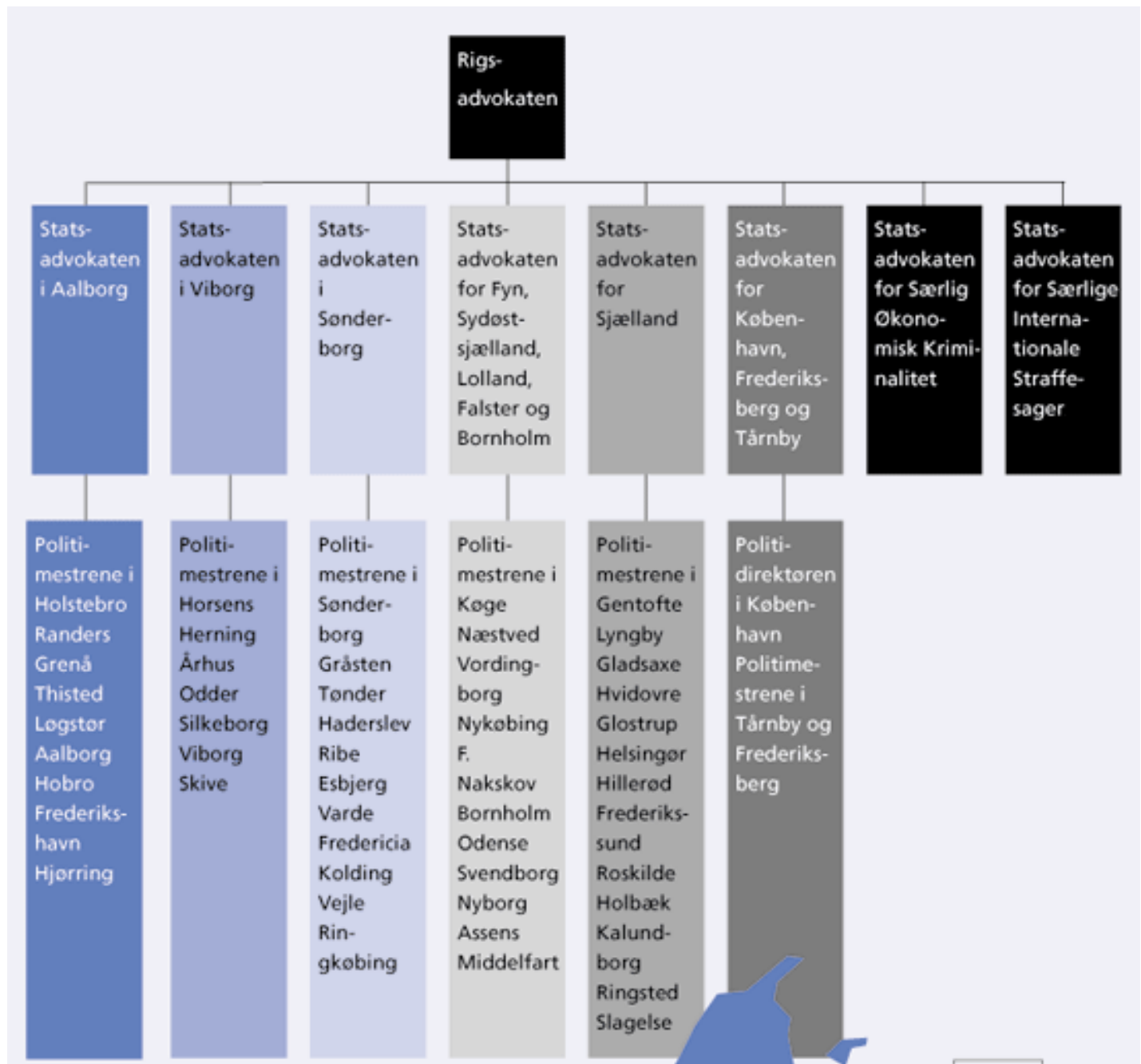
Politimesteren (Politidirektøren) skal dog efter bestemmelserne i retsplejeloven og anklagemyndighedens

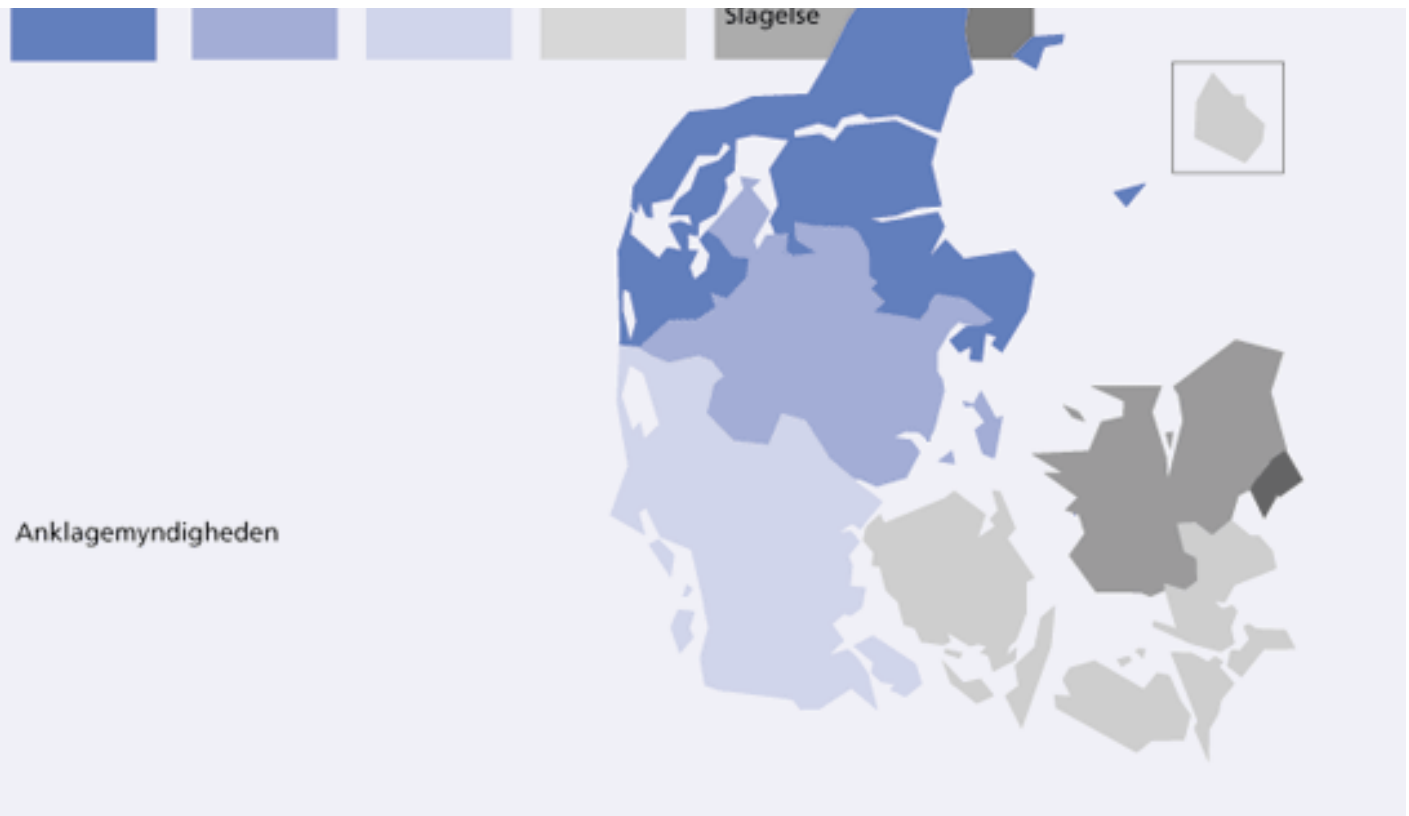

forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse 3/2002, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale m.v.

Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. forelægge sager, hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (Politidirektørens) habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningskridt, der er godkendt af retten. Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. også forelægge sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politimesteren (Politidirektøren) og særmyndigheden omkring tiltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsenes arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for af egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling. Rigsadvokaten har i Meddelelse 3/1999 udsendt en vejledning om statsadvokaternes tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager ("Tilsynsinstruksen").

Bilag 2

Bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

I medfør af § 103, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002, fastsættes:

§ 1. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Østre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby* varetager forretningerne vedrørende politidirektøren i København samt politimesterembederne på Frederiksberg og i Tårnby. Embedskontoret for statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby er i København.
- 2) *Statsadvokaten for Sjælland* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Hvidovre, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Frederikssund, Roskilde, Holbæk, Kalundborg, Ringsted og Slagelse. Embedskontoret for statsadvokaten for Sjælland er i København.
- 3) *Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Køge, Næstved, Vordingborg, Nykøbing Falster, Nakskov, på Bornholm, i Odense, Svendborg, Nyborg, Assens og Middelfart. Embedskontoret for statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm er i København.

Stk. 2. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Vestre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten i Sønderborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembe-

derne i Sønderborg, Gråsten, Tønder, Haderslev, Ribe, Esbjerg, Varde, Fredericia, Kolding, Vejle og Ringkøbing. Embedskontoret for statsadvokaten i Sønderborg er i Sønderborg.

- 2) *Statsadvokaten i Viborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Horsens, Herning, Århus, Odder, Silkeborg, Skive og Viborg. Embedskontoret for statsadvokaten i Viborg er i Viborg.
- 3) *Statsadvokaten i Aalborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Holstebro, Randers, Grenå, Thisted, Løgstør, Aalborg, Hobro, Frederikshavn og Hjørring. Embedskontoret for statsadvokaten i Aalborg er i Aalborg.

§ 2. *Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet* varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, herunder navnlig sager, der kan formodes at indeholde en overtrædelse af straffelovens §§ 278-283, §§ 289-304 eller en overtrædelse af erhvervs-, bolig-, afgifts- og skattelovgivningen, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særlig betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, er udført ved anvendelsen af særegne forretningsmetoder eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet er i København.

§ 3. Statsadvokaten for særlige internationale straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig sager om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet, hvor efterforskningen og strafopfølgningen som følge af sagens kompleksitet og internationale aspekt forudsætter en særlig viden om og indsigt i forholdene i udlandet og forudsætter, at der etableres et samarbejde med myndigheder i andre lande, internationale institutioner, organisationer mv.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlige internationale straffesager, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlige internationale straffesager er i København.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne ophæves.

Justitsministeriet, den 13. december 2002

LENE ESPERSEN

/ Lennart Lindblom

Bilag 3 Register til Anklagemyndighedens Årsberetning 1973-2002

Advokater - straffesager med oplysning om angribelige dispositioner fra advokaters side	1992.7
Anklagemyndigheden, den overordnede anklagemyndigheds virksomhed	1997.7 2000.7
Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde	2001-2002.199
Ansættelsesmyndigheden, underretning om straffesager	1980.52
Arbejdsplads, tyveri fra	1978.82
Berigelsesforbrydelser, mindre	1974.1
Beskæring og andre styringsredskaber i sager om økonomisk kriminalitet	1994.37
Beslaglæggelse af aktiver, den administrative fremgangsmåde i sager om økonomisk kriminalitet	1984.43
Betalingskort, de strafferetlige aspekter ved misbrug af disse og andre nyere former for betalings- og hævemidler	1990.79
Betinget dom, området for	1974.16
Butikstid, lov om	1982.70
EDB og EDB-kriminalitet 1989. 40	1981.58
EF-reglernes betydning for dansk strafferet	1991.13
Erstatning til ofre for forbrydelser i tiden 1.10.1977 - 31.12.1977,	
Erstatningsnævnets behandling af ansøgninger om	1977.32
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	1979.16 1981.105 1988.11 1993.7 BIND 2 1998-1999 2000.80 2001-2002.125
Etik	1994.17
Eurojust	2000.61
Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, Nyere højesteretspraksis vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold og forholdet til Den	BIND 3 1998-1999 2000.82

Falske udenlandske kørekort, landsretspraksis i sager om	1997.99
Fiskerilovgivningen - straffesager efter	1994.52
Foranstaltninger over for åndssvage kriminelle	1990.112
Fiskallovgivningen, valget mellem frihedsstraf og bøde	1983.27
Forelæggelse af straffesager i retten	1985.41
Fortrydelsesret inden for strafferetsplejen	1991.86
Forvarede, udgang til	1976.62
Forvaring, om	1975.77
Forvaring, anvendelse efter straffelovens § 70 i tidsrummet	1985-1995 1995.7
Førerretsfrakendelse, betinget eller ubetinget	1975.53
Førerretsfrakendelse efter straffelovens § 11	1993.109
Færdselsloven, ansvarsreglerne vedrørende motordrevne køretøjer	1986.65
Færdselslovens § 133 a, konfiskation af motorkøretøjer	1992.56 1993.77
Grønland og Danmark, samarbejde mellem politikredse	1979.48
Grønlandske kriminelle, anbringelse i Danmark af	1977.85
Grønlandsk kriminalitet og sanktionsanvendelse	1979.34
Højesterets prøvelse af straffesager	1978.73
Højesteretssager	1997.35 1998-1999.17 2000.7 2001-2002.13
International Association of Prosecutors (IAP)	1997.71
Internationale aktiviteter, Rigsadvokatens deltagelse i	1997.65 1998-1999.71 2000.42
Internationalt samarbejde, anklagemyndigheden og	2001-2002.199
Internationalt straffesagssamarbejde	1996.81
Kildeskattestrafferet	1973.84
Klager, behandling af klager over politipersonalet m.v.	1995.114
Konkurrencelovsager, den strafferetlige behandling af	2001-2002.111
Konfiskation af motorkøretøjer i medfør af færdselslovens § 133 a	1992.56 1993.77
Kumulation/adskillelse af straffesager	1982.29

Kørekort, landsretspraksis i sager om falske udenlandske kørekort	1997.99
Meddelelser fra Rigsadvokaten, Ny lovgivning og	1997.63 1998-1999.71
Medieansvar	1995.51
Menneskerettighedskonventionens artikel 8, Nyere højesteretspraksis strafferetsplejen i Danmark	1989.7
Miljøbeskyttelsesloven, behandlingen af sager vedrørende overtæredes af	1987.7
Modregning, politiets adgang til	1983.79
Navneforbud	1989.88
Nordisk samarbejde	1976.25 1986.43
Ny lovgivning og Meddelelser fra Rigsadvokaten	1997.63 1998-1999.67 2000.40 2001-2002.223
Omgørelsesfristen i retsplejelovens § 749, stk. 3	1985.18
Orlov eller undvigelse fra strafafsoning, kriminalitet begået under	1974.89 1975.95
Pressedelikter	1980.7
Psykisk afvigende lovovertrædere, der er omfattet af straffelovens § 69	1976.70
Påtalefrafald, statsadvokaternes (se i øvrigt tiltalefrafald)	1977.91
Retshåndhævelsesarrest	1988.64
Rettighedsfortabelse	1981.21
Rettighedsfortabelse - frakendelse og nægtelse	1994.89
Revisorers strafansvar for medvirken til klienters strafbare forhold	1986.24
Rigsadvokatens deltagelse i internationale aktiviteter	1998-1999.71
Rigsadvokatens årlige møder med statsadvokaterne	1987.64
"Rockerkrigen"	1997.7
Røveri, om	1977.42
Samfundstjeneste	1984.11
Selskabstømmersager	1997.23 1998-1999.12 2000.62 2001-2002.53

Sikkerhedsstillelse og andre varetægtssurrogater	1981.98
Sindssyge lovovertrædere, foranstaltninger overfor	1973.33
Sindssyge lovovertrædere, særforanstaltninger overfor	1997.73
Skattekontrolløvsager, Nogle problemstillinger vedrørende behandlingen af	1998-1999.78
Skibsfinansieringssager	1997.21
Slusersager - udlændingelovens § 59, stk. 3	1989.57
Spirituskørsel med promille under 0,80	1977.64
Strafferetspleje. Ny lovgivning og Meddelelser fra Rigsadvokaten	1997.63
Straffesagers fremme	1980.18
Straffesager efter fiskerilovgivningen	1994.52
Straffesager med oplysning om angribelige dispositioner fra advokaters side	1992.7
Straffesager om selskabstømning, behandlingen af	2001-2002.53
Straffelovens §	191 1981.49
Straffelovens § 181, § 216 og § 288, anvendelse af strafferammen på fængsel indtil 10 år	1982.91
Straffelovens § 241, agtsomhedsnormer ved overtrædelse af	1984.86
Straffelovens § 245 og § 246	1991.41
Straffelovens § 266, nyere tiltale- og domspraksis	1996.7
Straffelovens § 282 og § 300 a-e	1976.19
Strafferetspraksis, ændringer med tilbagevirkende kraft	1993.133
Særforanstaltninger, særligt overfor sindssyge lovovertrædere	1997.135
Særlig økonomisk kriminalitet - statsadvokaturen	1974.108
Særlig økonomisk kriminalitet - statsadvokaturen, redegørelse for virksomheden hos	1976.7
Særlig økonomisk kriminalitet, beretning fra afdelingen for	1979.54
Særlovssager, præsentation af, set fra dommersæde	1978.62
Særlovssager, behandlingen af	1982.44
Tiltalefrafald, retsplejelovens § 723, stk. 1, nr. 4	1982.23
Tiltalefrafald, retsplejelovens § 723, stk. 2 m.v., se registeret i AÅ 1988.9 samt	1989.100 1990.131 1991.117

Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 2 (dagældende § 723, stk. 2)	1992.90
Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 723, stk. 3	1987.125
1991.117	1988.84
	1989.110
	1990.147
Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, om beskæring af sager	1992.110
	1993.155
Tiltalefrafaldspraksis vedrørende overtrædelse af færdselsloven og straffelovens § 241 og § 249	1976.122
Ubetingede domme vedrørende berigelse under 1.000 kr.	1974.82
Udenlandske kørekort, landsretspraksis i sager om falske	1997.99
Udenlandske myndigheder, politiets og anklagemyndighedens samarbejde med	1976.25
	1986.43
Udlændingelovens § 59, stk. 3 - slusersager	1989.57
Udvisning på grund af strafbart forhold BIND 3	1998-1999
	2000.82
	2001-2002.131
Undladt strafforfølgning, klager over	1976.94
Unge lovovertrædere, reaktionsmønster	1975.7
Varetægt, anvendelse af	1978.26
	1988.64
Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, landsretternes praksis	1983.16
Vidner i narkosager	1982.94
Voldssager, landsretspraksis	1977.7
Voldssager, strafudmåling	1981.74
Voldssager, sanktionsniveauet inden for normalområdet	1990.7
Voldssager, straffelovens § 245 og § 246	1991.41
Våbenlovsovertrædelser	1987.95
Ændret strafferetspraksis med tilbagevirkende kraft	1993.133
Økonomisk kriminalitet -beskæring og andre styringsredskaber i sager om	1994.37
Åndssvage kriminelle, foranstaltninger overfor	1990.112

[Rigsadvokaten](#) Version 01 d. 12. november 2003

Denne publikation findes på adressen: <http://www.rigsadvokaten.dk>

Copyright (c) Rigsadvokaten